

**YOZGATLI NÂZÎ DİVÂNİ SÖZLÜĞÜ
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL
SÖZLÜK)**

**2022
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI**

Ebru ERDEM

**Danışman
Dr. Öğr.Üyesi Selim GÖK**

**YOZGATLI NÂZÎ DİVÂNİ SÖZLÜĞÜ (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL
SÖZLÜK)**

Ebru ERDEM

Dr. Öğr. Üyesi Selim GÖK

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Eylül 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	12
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM	12
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	12
1. BÖLÜM.....	13
1.1. Yozgathı Nâzî (Hayatı Ve Sanatı).....	13
2. BÖLÜM (BAĞLAMLI DİZİN).....	18
2.1. Sözlük Kullanma Kılavuzu	18
3. BÖLÜM.....	20
3.1. Bağlamlı Dizin	20
SONUÇ	678
KAYNAKÇA.....	680
ÖZGEÇMİŞ	682

TEZ ONAY SAYFASI

Ebru Erdem tarafından hazırlanan “YOZGATLI NÂZÎ DİVÂNİ SÖZLÜĞÜ (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)” başlıklı bu tezin Yüksek lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr.Öğr.Üyesi Selim GÖK

.....

Tez Danışmanı, Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 21.09.2022

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Selim GÖK (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Deva ÖZDER (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Orhan KILIÇARSLAN (DÜ)

(online)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Ebru ERDEM

İmza :

ÖNSÖZ

Yozgatlı Nâzî, halk ve divan şiir müştereklerini şiirlerine yansıtan bir şairdir. Kaleme aldığı şiirlerde öncelikle mahlasına uygun olarak aşkı daha sonra genç yaşta yakalandığı hastalığının verdiği acıları işlemiştir. Bu bağlamda bu çalışmada şairin divanının bağlamı bir sözlükle işlenmesi bu tezin asıl konusunu oluşturmaktadır. Halk edebiyatının dinamikleriyle divan şiirinin estetiğini ve söz grubunu yorumlayan şairin şiirlerinde mahalli söyleyişler ve Yozgat bölgesi ağızlarına sıklıkla rastlanmaktadır. Tezde bahse konu olan şiirlerin ilk defa güncel yaklaşımlarla ele alınabilmesi için sözcük bağlamlarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Daha önce yapılmış olan tezler, ulusal ve uluslararası düzeyde incelenerek elde edilen sonuçlar sistematik bir biçimde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerin sonucunda ise tez çalışmasının amacı başka bir ifadeyle ele alınacak problem, Nâzî'nin şahsiyetinin ve şiirlerinin bir bütün olarak ele alınmasıdır. Belirlenen bu kapsam ve amaç doğrultusunda, tez çalışmasının ilk aşamasında Nâzî'nin tanıtımı ele alınırken, ikinci aşamasında şiirinin şiirleri bağlamı dizin şeklinde işlenmektedir. Bu maksatla 2015 yılında Gazi Üniversitesinin girişimi ile hazırlanan Türk Edebiyatının Bağlamı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü olarak tanımlanan TEBDİZ projesinden büyük ölçüde yararlanılmıştır. Metin merkezli bir bilgisayar alt yapısından oluşan uygulamada metinler Word dosyası halinde metin aktarımı sağlayan programlarla veri girişine hazır hale getirilir. Bu eserler daha sonrasında "gentium plus" fontuna çevrilir ve transkribe edilir. Sisteme üye olduktan sonra metin girişi yapanlar kelimelere diğer kullanıcıların da verdiği anlamları görebilmekte ve bu anlamlardan faydalanabilmektedir. Bu yönünden uygulamaya bakıldığında metni metin vasıtasıyla çözen bir uygulama olduğu görülmektedir. Yozgatlı Nâzînin Bağlamı Dizin Sözlüğünü oluştururken TEBDİZ uygulamasından anlam verme aşamasında hem metnin kendi içindeki bağlamı hem de müşteri özellik gösteren başka eserlerin bağlamından istifade edilmiştir. Bunun dışında kelime anlamlandırmalarında ek basılı ve elektronik kaynaklardan istifade edilmiş ve erişilen bilgilerin yetersiz kaldığı yerde metin içindeki anlam bütünlüğüne göre kişisel görüşlere yer verilmiştir.

ÖZ

Şiir metinlerini anlama ve izah etmede çeşitli şerh metotları kullanılmıştır. Bu şerh metotları şerh edilen metnin dili, muhtevası, yapısı ile okuyucu kitlesi gibi sebeplerden dolayı değişiklik gösterebilmektedir. İncelenen şairin edebi kişiliğinin iyi bir şekilde yorumlanabilmesi için şerh eden kişinin bu yöntemleri en doğru şekilde yapması gerekir. Bu tezde geleneksel şerh geleneğinin modern bir yansıması olarak kabul edilebilecek TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) proje altyapısıyla Yozgatlı Nâzî'nin divanı üzerine bir bağlam çalışması yapılmıştır. Elektronik bu sisteme Nâzî'nin tenkitli metin olarak yayımlanan divanı transkriptli olarak yüklenmiş, divanda yer alan sözcükler anlam bütünlüğüne, sanat anlayışına, devrin yapısına ve taranan kaynaklara göre anlamlandırılmıştır. Anlamlandırılan kelimeler TEBDİZ alt yapısından bağlamlı dizin hâline getirilerek şairin edebi kişiliği hakkında yorumlamalar yapılmaya çalışılmıştır. Böylelikle şairin divanında bulunan şiirlerin mana bakımından deşifre edilmesi amaçlanmıştır. Bu şekilde Nâzî Divanı'nın bütününe modern bir bakış kazandırılmıştır.

Nâzî'nin sözcük seçimleri onun üslubu hakkında önemli ipuçları verir. Bu nedenle şairin şiirlerinde onun hayatında yaşadığı olay, durum ve duyguların izlerine sıklıkla rastlanmaktadır. Nitekim, Yozgatlı Nâzî'nin ruhunda ve düşünce dünyasında 26 yaşında yakalandığı hastalığın derin etkileri hissedilmektedir. Bu sebeple onun şiirlerinde sevgiliden ve felekten şikâyetin önemli bir yer tuttuğu görülür. Bu duygulardan uzaklaşıp Karacaoğlan gibi neşeli bir uçarılığın olduğu şiirleri sınırlı da olsa mevcuttur. Bir-iki şiirinin dışında dini ve tasavvufi şiire eğiliminin olmadığı görülür. Şiirlerinin içeriği, Nâzî'yi halk ve divan şiiri müşteresinde değerlendirilebilecek bir şair yapmaktadır. Zira şiirlerinde Fuzulî, Âşık Ömer, Ercişli Emrah ve Karacaoğlan'ın etkileri görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yozgat; Nâzî; bağlamlı dizin; sözlük; TEBDİZ

ABSTRACT

Numerous annotation methods have been used to comprehend and explain poetry texts. These annotation methods may differ depending on the language, content, structure, and readership of the annotated text. In order for the poet's literary personality to be properly interpreted, the commentator must use these methods correctly. In this thesis, a context study of the Nazi Divan of Yozgat was carried out using the project infrastructure of TEBDIZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts), which can be thought of as a modern reflection of the traditional commentary tradition. Nazi's Divan, which had been published as a critical text, was uploaded to this electronic system with a transcript, and the words in the divan were interpreted based on the integrity of meaning, understanding of art, period structure, and scanned sources. Meaningful words were made into a contextual index from the TEBDIZ infrastructure, and interpretations were made about the poet's literary personality. Thus, the goal is to decipher the meaning of the poems in the poet's divan. In this way, the entire Nazi Divan has been given a modern perspective.

Nazi's word choices reveal a lot about his personality. As a result, traces of the poet's life event, situations, and feelings are frequently encountered in the poet's poems. In fact, the profound effects of the illness he contracted at the age of 26 are still felt in the poet's soul and world of thought. As a result, it is clear that the complaint about the beloved and fate plays an important role in his poems. His poems, which move away from these feelings and have a cheerful frivolity like Karacaoglan, are available, albeit limited. Apart from one or two of his poems, it is seen that he does not have a tendency to religious and mystical poetry. The content of his poems distinguishes Nazi as a poet who can be classified as folk or divan literary. Because his poems show the influence of Fuzuli, Asik Omer, Ercisli Emrah, and Karacaoglan.

Keywords: Yozgat; Nazi; Contextual Index; Dictionary; TEBDIZ

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	YOZGATLI NÂZÎ DİVÂNI SÖZLÜĞÜ (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)
Tezin Yazarı	Ebru ERDEM
Tezin Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Selim GÖK
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	21.09.2022
Tezin Alanı	Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	681
Anahtar Kelimeler	Yozgat; Nâzî; bağlamli dizin; sözlük; TEBDİZ

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	NÂZÎ DÎVÂN DICTIONARY OF YOZGAT (CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY)
Author of the Thesis	Ebru ERDEM
Advisor of the Thesis	Dr. Öğr. Üyesi Selim GÖK
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	21.09.2022
Field of the Thesis	Department of Turkish Language and Literature
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	681
Keywords	Yozgat; Nazi; Contextual Index; Dictionary; TEBDİZ

KISALTMALAR

- Age** : Adı geçen eser
Agm : Adı geçen makale
Ags : Adı geçen sözlük,
Agy : Adı geçen yaz
S : Sayfa
vb : Ve benzeri
vd : Ve diğeri
vs : Vesaire, c: Cilt

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Yozgatlı Nazi'nin Hece ve aruzla yazılmış, ağırlıklı konusunu öncelikle mahlasına uygun olarak aşkı daha sonra genç yaşta yakalandığı hastalığının verdiği acılardan oluşan doksan sekiz şiirinin bağlamlı dizinli sözlüğü oluşturuldu.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Saz çalıp atışmalar yapan gezgin bir aşık olmaktan ziyade bu tarzı kullanan bir “ halk şairi”ni ve şiirlerinin ayrıntılı incelemesini yaparak unutulmaya yüz tutmuş kişiliğini ve şiirlerindeki bölgesel unsurları gözler önüne sermek.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Daha önce yapılmış olan tezler, ulusal ve uluslararası düzeyde incelenerek elde edilen sonuçlar sistematik bir biçimde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerin sonucunda ise tez çalışmasının amacı başka bir ifadeyle ele alınacak problem Yozgatlı Nazi'nin tanıtımı olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu kapsam ve amaç doğrultusunda, tez çalışmasının ilk aşamasında Yozgatlı Nazi'nin tanıtımı ele alınırken, ikinci aşamasında Nazi'nin şiir incelemesi yapılmaktadır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Şiirlerinde mahalli söyleyişler ve Yozgat bölgesi ağızlarını kullanan şairimizi ve şiirlerini ilk defa güncel yaklaşımlarla ele alarak farklı bir bakış açısı getirmek istenilirken yazarımızın herhangi zümreye ait olmadığı görülmektedir.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Şairin şiirleri incelenirken bazı ses,ek ve hatta bazı kelimelerin eksik olduğu gözlemlenmektedir.Bu doğrutuda bazı sözcüklere şairin mizacına uygun ve TEBDİZ uygulamasının algoritmasına uygun manalar eklenmiştir.

1. BÖLÜM

1.1. Yozgatlı Nâzî (Hayatı Ve Sanatı)

Asıl adı Mustafa olan Nâzî Yozgat'ın Yukarı Nohutlu Mahallesinde doğmuştur. *Babası Yozgat'ın Çekerek ilçesine bağlı Beyyurde köyünden gelerek Yozgat'a yerleşen ve ticaretle uğraşan Hazne-Yaman, Hazinedaroğulları veya Hazine yamağı olarak anılan âileye mensup İsmail Efendi annesi Zübeyde Hanımdır.* (İşıtman, 1969) Ağabeyi Ali Efendi'den sonra ailenin ikinci erkek çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Doğum ve ölüm tarihleri, kaç yaşında öldüğü konularında hakkında yazılan makalelere bakıldığında çelişkiler olduğu görülmektedir.

Ahmet Tal'at, onun r. 1279/1863 yılında doğduğunu Yozgat Matbaa müdürü Mihri Bey'den aldığı bilgilere dayanarak söylemektedir. (Onay, 1933)Polat, yazısında Nâzî'nin h. 1276/1863 tarihinde doğduğunu bildirmektedir. (Polat, 1947)Bu tarihlere bakıldığında da birbirlerinin karşılığı olmadığı açıkça görülür. Mehmet Öcal Oğuz bu karışıklığın sebebinin yazarın doğum tarihinin hicri olarak gösterilmesine bağlamaktadır. Oysaki Nâzî'nin yaşadığı dönemde tarihler rumi/mali olarak hesaplanmaktaydı.

Mahmut İşıtman ise şairin hayattaki tek çocuğu olan Naciye Bilecen'den aldığı bilgiye dayanarak *Nâzî'nin 1863'te doğduğu görüşüne yer vermektedir.* (İşıtman, 1969)

“Ahmet Tal'at Onay ile Rıza Polat'ın güvenilir kaynaklardan bilgi alamadıklarını düşünsek bile, şairin kızı ile görüşen M. İşıtman'ın en güvenilir kaynaktan bilgi aldığı açıktır. Bu noktada üç hususu göz önünde bulundurmamız gerekmektedir: Birincisi babasının doğum tarihi hakkında Naciye Bilecen yanılmıştır. İkincisi, İşıtman, Naciye Bilecen'den aldığı bilgiye rağmen, daha önceki yazıların etkisinde kalarak Nâzî'nin doğum tarihini 1863 olarak göstermiştir. Üçüncüsü Mustafa Nâzî Bilecen'in tarafımıza verdiği bilgileri aksini isbat edecek başka bilgiler bulunana kadar kabul edecek ve Nâzî'nin doğum tarihi olarak r.1284/1868- 1869'u kabul edeceğiz.” (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)

Nâzî doğduktan kısa bir zaman sonra babası ölür. (Polat, Mustafa Nâzî

Bilecen) Ağabeyinin himayesi altında yetişen Nâzî öncelikle Hacı Reşit Efendi Mahalle Mektebinden sonrasında Alacalıoğlu Medresesi'nden başarıyla mezun olur.Okul yıllarında Arapça ve Farsçayı çok iyi öğrenen Nâzî girdiği bir imtihanı geçerek askerlikten muaf olur.

Halk şairinin kendi ismini taşıyan torunundan alınan bilgilere bakıldığında şairimizin uzun boylu, oldukça yakışıklı ve iyi giyimli biri olduğu ortaya çıkmaktadır. *Bilecen'in ifadesine göre Nâzî, çizgili siyah takımı, elinde bastonu, hafifçe yana eğik fesiyle tipik bir Osmanlı*

efendisi görünümündedir. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)Nâzî aynı zamanda oldukça çevik, hareketli ve başarılı bir cirit ustasıdır. (İşitman, 1969)

Şairin mizacı hakkında yazılan kaynaklara bakıldığında onun; hayırsever, iyi ahlaklı, kalp kırmayı ve dedikodu yapmayı sevmeyen ve buna mücadele etmeyen, muhabbeti, güzeli ve güzel sanatları seven ince sanatı sayesinde arkadaşları tarafından seçkin bir şahsiyet olarak tasavvur edilen bir kişidir.

Mahmut İşitman şairin güzellere olan düşkünlüğünü yazılarında onun sevdiği güzellerin penceresinin altında methedici şiirler okumasının ardından güzellerin de ona iltifat için gül ve kolonya serpmesine yer vererek anlatmıştır.Aynı zamanda *gençlik yıllarında Sait kızı Elmas adında hafif meşrep birini büyük bir aşkla seven Nâzî'nin şiirlerinin bir kısmını bu kadına yazdığı ve aşkıdan hayatı boyunca vazgeçmediği söylenmektedir. (Onay, 1933)*

Şairin erken vefat eden çocuklarının yaşına bakıldığında ise Nâzî'nin yaşadığı bölgedeki erken evlenmelere rağmen bir hayli geç evlendiği ihtimali ortaya çıkmaktadır. Bunun sebebi olarak ise genç yaşta yakalandığı ve şiirlerinin çoğunu yazmış olduğu Elmas hanımla yaşadığı aşk macerası olabilir.

Şairin mürüvveti ise yanında yetiştiği ağabeyi Ali Efendi sayesinde olmuştur. *Yozgat'ın köylerinden âşâr toplayan Ali Efendi, iyi bir servete kavuşur; genç şairi Yozgat'ın köklü ailelerinden olan Cevheri Ali Efendilerden Çapanoğlu Bekir Bey'in kızı Meryem Hanım'la evlendirir. (İşitman, 1969)*

Nâzî Bilecen'in söylemleriyle oluşturulan kaynaklardan edinilen bilgiye göre halk şairinin 3/5 yaşlarında ölen bir oğlu ve Naciye Bilecen adında bir kız çocuğu vardır. Kendisinin de erken ölümü sebebiyle halk şairi Nâzî'nin soyu kızı vesilesiyle

devam etmektedir.

Altı yıl süren medrese tahsilini başarı ile tamamlayan Nâzî, Tahrirat Kalemi'ne mülazım olarak girmiştir. (Onay, 1933) Burada 6 ay memurluk yaptıktan sonra Orman Memurluğu'na terfi ettirilmiştir.

Ahmet Tal'at Onay'a göre Nâzî, kısa zamanda kendisini zekâsı ve yeteneği ile mutasarrıflara tanıttığı için Yozgat Orman Memurluğu'na getirilmiştir. Rıza Polat ise, Nâzî'nin

11. Abdülhamid'in tahta çıkışının yıl dönümünde yazdığı methiyesinden dolayı Orman Memurluğu'na kaydırıldığını söylemektedir. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)

Nâzî Bilecen'den alınan bilgilerle oluşturulan kaynaklarda ise Nâzî'nin Orman Memurluğu'ndan ayrılmak zorunda kalmasının sebebi olarak Abdülhamid'e yazdığı hicviye gösterilmektedir fakat eldeki kaynaklarda Nâzî'nin hicviyesi bulunamamıştır. Nâzî'nin

Abdülhamid'e yazmış olduğu hicviyeden dolayı mı işinden ayrıldığı veya gerçekten böyle bir hicviye yazıp yazmadığı sorusuna günümüzde cevap bulunamamıştır.

Nâzî memuriyetten ayrıldıktan sonra ağabeyi Ali Efendi ile köyden aşar toplayarak geçimini sağlar. (İşitman, 1969) Hayatını bu şekilde geçiren Nâzî için bazı kaynaklar, elinde sazı kahvelerde panayırılarda âşık fasıllarına katılmış meslekten yetişme bir âşık olduğunu iddia etmektedirler. (Cunbur, 1968)

Nâzî Bilecen'den alınan bilgiler doğrultusunda oluşan kaynaklara bakıldığında ise *dedesinin saz çaldığına dair hiçbir bilgiye sahip olmadığını, çocukluğundan beri evlerinde böyle bir konunun geçmediğini ifade etmektedir. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)* Bu bilgilerden de yola çıkarak Nâzî'nin gerçek yaşamını yansıtmadığı açıkça görülür.

Bu durum sadece Nâzî'de değil Yozgatlı çoğu şair içinde geçerlidir.M. Öcal Oğuz Yozgat yöresindeki şairleri incelediği kaynağında bunu açıkça dile getirmektedir. Nâzî'nin de şiirindeki şu dörtlük onun saz şairliği ve aşıklıkla bir ilgisi olmadığını açıkça göstermektedir.

Derdile sinemde yareler nihan

Ey hüsn-i Yusuf um kan ağlar Ken'an İstemez bezmi'se santur u Keman

Var iken sevdiğim sende o gün ses (70)

Nâzî hakkında yapılan bütün çalışmalarda âşık olarak gösterilse de aslında *Nâzî'nin saz şairi anlamında âşık olmadığını, saz çalıp atışmalar yapmadığını, bunun yanında âşık tarzı şiirler yazan bir halk şairi olduğunu söyleyebiliriz.* (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)

Şairimizin ele geçen bütün şiirlerinde kullandığı mahlas, Nâzî'dir. Onun başka bir mahlas kullandığına dair herhangi bir belge, bilgi veya iddia bulunmamaktadır. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992) Bu mahlası neden aldığı, kendi veya bir başkası tarafından mı verildiği konusunda da henüz bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bununla birlikte ilk defa Nâzî mahlasını kendi kullanmayıp kendi döneminin 100-200 yıl öncesinde de bu mahlasın kullanıldığı görülmektedir. Nâzî bu şairlerin etkisinde kalarak mahlasını alabileceği gibi şairlerden hiç haberdar olmaması da mümkün olabilir.

Edebiyat dünyasında tanınması ise A. Tal'at Onayla birlikte olmuştur. Onay halk şairi hakkında çeşitli araştırmalar ve makaleler yazmıştır. Bir makalesine Yozgatlı Nâzî başlığını atması ise Nâzî'nin bu şekilde anılmasına sebep olmuştur ve birçok araştırmacı tarafından da bu şekilde tanıtılmıştır.

Cirit oynamayı seven Nâzî, *ölümünden yedi yıl önce bir çirit oyunundan sonra terfi* olarak oturduğu çimenlerde bağırsaklarını üşütmüş ve ölümüne sebep olan kanlı basur hastalığına yakalanmıştır. (Işıttan, 1969)

Bilecen'in söylemleriyle oluşturulan kaynaklara göre Nâzî Ankara Guraba Hastanesi'nde tedavi görmüştür. İyileşme ümidi ortadan kalkınca hastanede durmasına gerek duyulmayarak evine gönderilir. Sonrasında Kayseri-Talas'taki Amerikan Hastanesi'nde Ermeni doktora muayene olur ve burada da doktordan çok geç kalındığı cevabını duyduğunda doktoru ağlatan şu dizeleri söyler.

Doktor kerem et derdime imdad yetiştir Bir Halık'ımız Hazret-i Mevla'yı seversen

Ders içre aman Nâzî-yi di-Hun'u bırakma Bilcümle manastırla kenisayı seversen

Başka bir bilgiye göre ise Nâzî'nin şiir yazmaya verem hastalığıyla birlikte başladığını ve ölüm sebebinin de bu verem olduğu söylenmektedir. Bunun sebebi ise döneminde bu hastalığın fazlasıyla yaygın olmasından kaynaklanıyor olabilir. Şayet torunu Mustafa Bilecen'in söylemleriyle oluşturulan kaynaklara bakıldığında hastalığının kanlı basur olduğu ortaya çıkmaktadır. Bizler de *elimizde bulunan güvenilir kaynaklardan hareketle, Nâzî'nin ölümüne sebep olan hastalığın kanlı basur olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.* (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)

Çok kısa bir hayat sürüp çeşitli hastalıklarla boğuşan Nâzî'nin şiirlerinde hastalığının vermiş olduğu melenkolyi ve ızdırabı net bir şekilde görmekteyiz. Onun şiirlerinin konusunun çoğu; hastalık, hastalığından kaynaklanan acılar, yalnızlık, öfke, ümitsizlik gibi konular oluşturmaktadır.

Yakalandığı kanlı basur hastalığından Ankara Guraba Hastanesi'nde ve Yozgat'ta yapılan büyü tedavilere rağmen kurtarılamayan Nâzî, acılar içerisinde genç yaşta hayata gözlerini yumar. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)

Doğum tarihi konusunda olduğu gibi ölüm tarihi konusunda da farklı kaynaklarda farklı tarihler gerekçeleriyle birlikte sunulmuştur fakat M. Nâzî Bilecen'in *dedesinin otuz üç yaşında iken öldüğünü —annesinin kendisine aktardığı bilgilere dayanarak—ifade etmektedir. Nâzî'nin kızı Naciye Bilecen 1314 yılında doğmuştur ve babasını üç yaşında iken kaybetmiştir.* Buna göre Nâzî, 1317 yılında ölmüştür. Rumi olan bu tarihin milâdi karşılığı ise 1901-1902'dir. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992)

Buna göre Nâzî'nin 1869 ile 1902 yılları arasında otuz üç yıl yaşadığını kabul ediyoruz. (Oğuz, Yozgatlı Halk Şairi Nâzî, 1992) Halk şairimizin mezarı ise Yozgat'ta Kevenli Burun denilen bir mezarlıktadır.

2. BÖLÜM (BAĞLAMLI DİZİN)

2.1. Sözlük Kullanma Kılavuzu

- ✓ Nâzî Divanı Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)’nde alfabetik sıralama kullanılmıştır.
- ✓ Bağlamli dizinde Divan, anlam bakımından incelediği için kelimelerin köken bilgisi verilmemiştir.
- ✓ Sözlükte tamlamalar büyük oranda parçalanmadan anlamlandırılmıştır.
- ✓ Deyimler, kalıplaşmış mana taşıyan söz grupları parçalanmadan anlamlandırılmıştır.
- ✓ Sözlüğü oluştururken “etmek, kılmak, eylemek, olmak...vs.” yardımcı eylemler – eğer bir isimle birlikte kullanılıp birleşik sözcük oluşturuyorsa- “birleşik fiil” şeklinde anlamlandırılmıştır. Örn. “revan ol” revan olmak; “yaran ol” yaran olmak gibi.
- ✓ Etmek, olmak, kılmak...vb sözcükler asıl fiil olarak kullanıldıysa tek başına anlamlandırılmıştır.
- ✓ Kalıplaşmış ifadeler parçalanmadan anlamlandırılmıştır.
- ✓ Beyit içerisinde bağlama unsuru olarak kullanılan; kelimeleri, dizeleri veya beyitleri birbirine bağlayan ifadeler bir arada anlamlandırılmıştır. Örn.: “ya...ya...”; “hem...hem...”
- ✓ “etmek, kılmak, eylemek gibi fiiller; edat, bağlaç gibi çok fazla tekrar eden kısımlar anlamlandırılmış fakat sözlüğe dahil edilmemiştir.
- ✓ Zamirlerin -beytin anlamına göre- kime veya neye işaret ettiği, neyin yerine geçtiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Belli olmayan sözcüklerin sadece türü yazılmıştır.
- ✓ Sözlük içerisinde temel anlamın dışında mecaz anlamlar 2. veya 3. tanım olarak eklenmiştir.
- ✓ Bağlamli dizinde kullanılan sözlükler ve kaynaklar kaynakçada belirtilmiştir.
- ✓ Bağlamli dizin, TEBDİZ projesi kapsamında elde edilen verilerden

oluşmaktadır. Bu sözcükler anlam bakımından eşleştirirlerken nadiren de olsa sistem tarafından bölünebilir veya yanlış aktarılabilir. Zamanla sözlüğün olgunlaşacağı ve sistematik bir hâle geleceği düşünölmektedir.

Bağlamalı dizinde verilen kimi anlamlar eksik veya yanlış anlamlandırılmış olabilir. Bu yönüyle bağlamalı dizin yoruma, geliştirmeye açıktır veya farklı bağlamalarda bazı kelimelerin yeniden anlamlandırılması gerekebilir.

3. BÖLÜM

3.1. Bağlamlı Dizin

a: "Ey!" seslenme ünlemi.

• Nasıl dil vermesin Nazī bī-çāre / Ne yapsın **a** beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [a,]

a: " O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

• Degil mi hāl u şanımdan ‘acep ol dil-rübā āgāh / **Anıñ** bu cevr-i nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [anıñ, -nıñ]

‘abā: Yünden yapılmış kaba kumaş.

• Nāzī kim ne desin yanmış ‘**abāya** / Ağlama sesini kes ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 6*). [‘abāya, -y, -a]

‘ābād: Bakımlı, güzel, bayındır, mamur.

• Yüz döndü ħarāba şāhım efendim / Bu gönül şehrini **‘ābāda** gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [‘ābāda, -a]

‘ābād etmişler: Mamur etmek, şenlendirmek.

• (*Diğer 7, Beyit 3*). [‘ābād etmişler,]

‘abd: Kul, köle, hizmetkar.

• ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol şeh-i ħübānımıñ / Bir daha görmez miyim ħunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [‘abd-ı, --ı]

‘abdurrahmān: Rahmān olan Allah'ın kulu, Hz. Muhammed.

• Kimden almış ‘işvesin ol ‘**Abdurrahmāndan** mı ola / Eylemiş kendüye üstād ‘ālemin cān-bāzını (*Gazel 8, Beyit 4*). [‘abdurrahmāndan, -dan]

aç-: Açmak.

- Gırme girift gören desin şarmaşık / Ben **açtım** gel sen de aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [*açtım, -tı, -m*]

aç-: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

- Ey tabīb kıılma şakın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin **aç** (*Gazel 4, Beyit 2*). [*aç,]*
- Tā cigerde yāresi ‘aşkın görünmez Nāzīyā / Yāre **açtım** ben baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*açtım, -tı, -m*]
- Nāzi **açtım** bāl u per cismim yaqıp yandırmaya / Vuşlatın kııldı dirīg şem‘-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*açtım, -tı, -m*]
- *Vuşlat bedestānı **açmışlar** hele / Şīve çārşısında durmuşlar yola* (*Diğer 7, Beyit 5*). [*açmışlar,]*
- Mecrūh-ı temekkūn sīnem sū-be-sū / **Açtı** tāze yāre cellād-ı ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [*açtı, -tı*]
- Yanar derūnumda sūz-ı muḥabbet / **Açtı** dert tenimde yāre-i ḥasret (*Diğer 13, Beyit 3*). [*açtı, -tı*]
- Gırme girift gören desin şarmaşık / Ben açtım gel sen de aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [*aç,]*

aç-: Deri bütünlüğünün bozulup yaranın oluşması.

- Yārim ḥasretiñle dert çeke çeke / **Açılan** yāreler bitişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 4*). [*açılan, -ıl, -an*]

aç-: Açarak.

- Zaḥm-i dil қan aғlar bulmadı devā / Şubḥa lem el **açıp** eylerim du‘ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [*açıp, -ıp*]

aç: Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.

• Lâlezâr içre hayâl ettim hezâran dâğları / **Açmamış** gül-gonca-i maşşudum ağlar dîde kan (*Kaside 1, Beyit 24*). [*açmamış, -ma, -mı*]

aç: (Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

• Açmış verd-i rüyân gonca fidânım / Öyle bir gül gülistânda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [*açmış, -mı*]

'aceb: "Acaba, yoksa" anlamında soru kelimesi.

• Yok mu bir şayyâd **'aceb** şayd-ı melâhat edenim / Nev-hilâl ebrûlerim bak çeşmim âhûdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*'aceb,*]

'acebâ: 1. Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz, acep. 2. Şüphe, kuşku.

• Hiç yok mu **'acebâ** sende ey şeh-i hûbân / Luţf ile ihsân (*Müstezad 1, Beyit 10*). [*'acebâ,*]

• Kimseler tutmadı zevk u şafâñı / Kim görmüş **'acebâ** rüy u vefâñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*'acebâ,*]

'acem: İran ülkesi.

• Biri Gürcistânlı bāğlı bostânlı / Ya **'Acem'den** gelmiş ya Türkistânlı (*Diğer 6, Beyit 11*). [*'acem'den, -den*]

'acep: 1. Şüphe, tereddüt, hayret ifâde eden soru zarfı, acaba 2. Garip, acâyip, tuhaf, şaşırtıcı.

• Bir selâm gönderdim cānân eliñe / **'Accep** şu günlerde yetişir m'ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [*'acep,*]

• Enîsim yok hem-dem olacak kimsem / Firâkıñla yandım **'acep** neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [*'acep,*]

- Giydi ‘uşşāk kıare mānend-i ŧeb-i zulumtedir / Etmedi ŧal‘at ‘**acep** ol vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [‘*acep*,]
- Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de geçer / Geçmedik var mı ‘**acep** dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [‘*acep*,]
- Dūda bastırsam ‘**acep** mi felegin kevkebini / Ne revā kim ħased erbābı olam ğam da geęer (*Gazel 27, Beyit 3*). [‘*acep*,]
- Yanar yandıķça fānūs-ı ħayālim āteŧ-i ğamdan / Söyünmez ŧālī‘imden mi ‘**acep** iķbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [‘*acep*,]
- Degil mi ħāl u ŧānımdan ‘**acep** ol dil-rübā āğāħ / Anıñ bu cevr-i nā-sāzına rāzī mi olur Allāħ (*Gazel 20, Beyit 4*). [‘*acep*,]
- Melek dil zulmette kıaldı görmedim bir zerre tāb / Hangi iķlīme ŧulū‘ etti ‘**acep** ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [‘*acep*,]
- Açılmış mı ‘**acep** bāğ-ı ruħunda gül gülistānı / Dedi ezħār-ı ğün ā-ğün donanmış bāğ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [‘*acep*,]
- Ne ħāldedir ‘**acep** tūtī-ğüftārım / İŧitmez mi Nāzī feryād u zārım (*Dięer 13, Beyit 5*). [‘*acep*,]
- Yetmez mi ‘**acep** cevr ü sitem dil-ber-i meh-rū / Ey zülfi semen-bū (*Müstezad 1, Beyit 7*). [‘*acep*,]

acıķ: *Kapalı olmayan, açılmış; gizliliği olmayan, olduğu gibi görünen ŧey.*

- Dilleri bende **açıķtan** dolaŧır ğīsūlar / Zannım insān degil belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [‘*açıķtan*, -tan]

açıl-: *(Ağağ için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.*

- Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / **Açılmış** pembe güller gül rüyunda gül-feŧenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [‘*açılmış*, -mıŧ]
- Açılmış gül-ruħunda bu dil-i ŧūrīde āħ etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā nāzık (*Gazel 12, Beyit 2*). [‘*açılmış*, -mıŧ]

- Ey çeşm-i siyāh göñlü sünbül yüzü gül / Hele bak tāze **açılmış** yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [*açılmış, -mı*]
- Açılmış mı ‘acep bāğ-ı ruḥunda gül gülistānı / Dedi ezhār-ı gūn ā-gūn donanmış bāğ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [*açılmış, -mı*]
- Geleli şu dehre şanmayıñ güldüm / Gül idim **açıldım** şoldum ḥār oldum (*Diğer 33, Beyit 3*). [*açıldım, -dı, -m*]
- Açtı bāğlarda hezār / Cennet mişālī sākī (*Diğer 21, Beyit 2*). [*açtı,]*

açtı: *Yara açmak.*

- Açtı sīneme biñ hicrān yāresi / Em ü vişālinle şar çıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [*açtı,]*
- Tīğ-ı ḥasret yāreler **açtı** dile zaḥm üstüne / Cānımı almak diler bak ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*açtı,]*
- Yāre **açtı** tīğ-ı cānān sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden ḥunān şaç (*Gazel 4, Beyit 1*). [*açtı,]*
- Yāre **açtı** tīğ-ı ḡamze bu dil-i bī-çāreye / Bir oñulmaz derde kaldım ki devā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*açtı,]*
- Tā yürekte raḥneler **açtı** firākın neyleyim / Her dem āşār-ı vişāliñle ede Ḥaḡ ḡarmān (*Kaside 1, Beyit 4*). [*açtı,]*

açtırmadıñ: *Yeniden ortaya çıkmak, görüntü vermek.*

- Şoldurup nergisim bāğım bozdurduñ / Güller **açtırmadıñ** gül-fidānıma (*Diğer 4, Beyit 6*). [*açtırmadıñ,]*

ādāb: *Ahlāk ve terbiye kurallarına göre uyulması gereken esaslar, âdet, yol yordam; gelenek ve görenekler.*

- Ola pāy-endāz mu‘allā menziline faḥr ile / Fazl u **ādāb** u hūnerle ‘ömrü bulsun imtidād (*Gazel 5, Beyit 5*). [*ādāb,]*

ādāpta: Görgü, terbiye, usul bilgisi.

- Yok mişlin ‘Arapta şark u ğarpta / Hasebde nesebde zāt-ı **ādāpta** (*Diğer 41, Beyit 3*). [*ādāpta,*]

‘adem: *İnsan* || Hz. *Âdem*.

- Ağlayu vücūda geldim ‘**ademden** / Bir an güldürmedi t̄ali‘-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [*‘ademden, -den*]
- Kün emri var etti arz u semāyı / **Âdemde** görürsün bu mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [*ādemde, -de*]

ādet: *Alışılmış, gelenek.*

- Cān yakmayı cānā yenile **ādet** edinmiş / Çün bir şereri āteş-i sūzāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 4*). [*ādet,*]

‘adū: *Düşman II Rakip.*

- ‘Adū-yı ğayb çü indinde maħcūp olmasın bir kes / Hased erbābın aşlā şād u ħandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*‘adū-yı, -yı*]

āfer: *Yaratılmış, mahlûk, yaratık.*

- Hayālinle dilde ğam / Eritti gözden **āfer** nem (*Diğer 21, Beyit 15*). [*āfer,*]

āferīn: *"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.*

- Dağıtır ‘aqlım amān hoş şīve-i reftār ile / Tābe şığmaz kucāġa beslemişler **āferīn** (*Gazel 28, Beyit 2*). [*āferīn,*]

āfet: *Bela, musibet, felaket.*

• Ey tabīb kıılma şaķın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı **āfetten** gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*āfetten, -ten*]

āfet: *Aklı baştan alan güzel, sevgili.*

• Düş olunca gözlerim birden nigāh-ı **āfete** / Yüz sürerdim pāyine nezdinde aġyār olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [*āfete, -e*]

• ... kabrim yapsın reh-güzār-ı **āfete** / Nāzī ismim yād olunsun şöhetim bulsun revāç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*āfete, -e*]

• Nāzī hūb eṭvārı hūb bir **āfete** meftūn olup / Kaldı kan ağlayarak bir neveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*āfete, -e*]

• Hecriñ derūnuma etti işābet / Cefā vü cevriñle ey çeşm-i **āfet** (*Diğer 38, Beyit 3*). [*āfet,]*

• Dilleri bende açıktan dolaşır gīsūlar / Zannım insān degil belki o **āfet** perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*āfet,]*

• Dūr olmakla şābite kūyuñdan ey **āfet** / Vuşlat eri deyü şan'at-ı aġyāra mı maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 4*). [*āfet,]*

• Ey çeşm-i **āfetim** el verir sitem / 'Aşkıñla nālān u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [*āfetim, -i, -m*]

• Gülşen içre bir gül-i ra'nā ki hep oynar güler / Pek tıfıldır **āfetim** destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*āfetim, -i, -m*]

āfitāb: *Güneş.*

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım bak Hūdā nāzik / Cemāl-i **āfitābında** o nūr-ı pūr-ziyā nāzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [*āfitābında, -ın, -da*]

āftāb-ı hüsnüñe: *Güneş yüzüne (sevgilinin güzel yüzü).*

• (*Gazel 42, Beyit 2*). [*āftāb-ı hüsnüñe,]*

afv: *Bağışlamak, affetmek.*

• Vücūdum ney gibi sūrāḥ sūrāḥ oldu mecrūḥum / Günāhım neyse ‘afv et gayrı nālān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [‘afv,]

ağa: *Efendi, bey.*

• Nerede gelirse bir ‘id-i ekber / **Ağam** paşam şāhım ḳurbānım saña (*Diğer 8, Beyit 6*). [ağam, -m]

āgāh: *(Bir kimsenin güzelliğini) fark etmek II Hayran olmak.*

• Degil mi ḥāl u şānımdan ‘acep ol dil-rübā **āgāh** / Anıñ bu cevri-i nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [āgāh,]

ağız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.II Söz.*

• Ben derim illā vişāl ol kāfiriñ **ağızında** lā / Hiç ḳabül olmaz recā vü ilticā’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [ağızında, -ında]

ağla-: *(Acı, keder veya pişmanlıktan) Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

• Düşerse ‘aqlına bu Nāzī gedā / **Ağla** mātēmler tūt melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [ağla,]

• Ağla gül vaḳti bu dem / Bülbül sadālı sākī (*Diğer 21, Beyit 16*). [ağla,]

• Şorarsa ḥālimden gül yüzlü yārim / Seniñçin **ağlıyor** yāsta de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [ağlıyor, -yor]

• Nāzī kim ne desin yanmış ‘abāya / **Ağlama** sesini kes ḡarīp ḡarīp (*Diğer 40, Beyit 6*). [ağlama, -ma]

• Göñül mecrūḥ oldu çağlıyor al ḳan / **Ağlıyor** sızlıyor cismindeki cān (*Diğer 46, Beyit 3*). [ağlıyor, -yor]

• Bī-vefā bī-kesem dār-ı ḡurbette / **Ağlaram** sızlaram ḳaldım lānesiz (*Diğer 52, Beyit 1*). [ağlaram, -r, -am]

• Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / **Ağlatma** şaḳıñ güldür onu bey ḳızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [ağlatma, -t, -ma]

- Nāzī hūb etvārī hūb bir āfete meftūn olup / Kaldı kan **ağlayarak** bir nev-heveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*ağlayarak, -y, -arak*]
- Sen **ağla** hemān Nāzī gedā āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına kınsın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*ağla,]*
- Bir sebūdur iştiyākınla sirişkim lüccesi / Katre katre **ağlıyor** bak dīdeler bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [*ağlıyor, -yor*]
- Ağla ey dīdem uzandı leyle-i firqat yine / Sel katre bir baħr-ı bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*ağla,]*
- Eyvāh **ağlamaktan** gurbet illerde / Doldu dīdelerim kanlı yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [*ağlamaktan, -mak, -tan*]
- Ağlayu vücuda geldim ‘ademden / Bir an güldürmedi t̄ālī ‘-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [*ağlayu, -yu*]
- Nāzī dīdelerden eşk-i füzūnum / **Ağlayı** ağlayı meydānda kıldım (*Diğer 29, Beyit 6*). [*ağlayı, -y, -ı*]
- Nāzī dīdelerden eşk-i füzūnum / Ağlayı **ağlayı** meydānda kıldım (*Diğer 29, Beyit 6*). [*ağlayı, -y, -ı*]
- Sağ olduğça **ağlar** olanca hākim / Kimi güldürmüştür felek dünyāda (*Diğer 1, Beyit 4*). [*ağlar, -r*]
- Kıyāmet haşre dek **ağlarım** gülmem / Nāzī yārsiz gözüm yaşların silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*ağlarım, -r, -ım*]
- Vay ne müşkil derd imiş derde dermān **ağlarım** / Rūy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*ağlarım, -r, -ım*]
- Zulm odu yaqtı eritti cism-i zārım hayfā kim / Halk nālemden melūl āhımdan **ağlar** āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [*ağlar, -r*]
- Zaħm-i dil kan **ağlar** bulmadı devā / Şubha lem el açıp eylerim du‘ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [*ağlar, -r*]
- Şabā ‘azm eyleyip doğru cānāna / Hasb-i hālīm söyle yāre **ağlasın** (*Diğer 36, Beyit 1*). [*ağlasın, -sın*]

- Ālūdedir sīnem al kıızıl kıana / Kıılsın bu derdime çäre **ağlasın** (*Diğer 36, Beyit 2*). [*ağlasın, -sın*]
- Ben yandım h̄asretle ūem'ine anıñ / O da ben gibi yansın nāre **ağlasın** (*Diğer 36, Beyit 4*). [*ağlasın, -sın*]
- H̄asret çeke çeke Nāzī bu yerde / Perīŷān de sitemkāre **ağlasın** (*Diğer 36, Beyit 6*). [*ağlasın, -sın*]
- Derd ile sīnemde yāreler nihān / Ey h̄usn-i Yūsufum kıan **ağlar** Ken'ān (*Diğer 49, Beyit 3*). [*ağlar, -r*]
- Bürünmüş mātemle elem cāmesin / **Ağlar** kıaddın büküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 4*). [*ağlar, -r*]
- Derdimi ol dilberin zülfün görüp de ŷağladım / Çeŷm-i mestine nazār kııldım da h̄aylī **ağladım** (*Gazel 15, Beyit 1*). [*ağladım, -dı, -m*]
- Sevdigim gülfem yürü h̄andānın andım **ağladım** / Sīne al kıanım tīg-i müjgānın aındım **ağladım** (*Gazel 16, Beyit 1*). [*ağladım, -dı, -m*]
- Sevdigim gülfem yürü h̄andānın andım **ağladım** / Sīne al kıanım tīg-i müjgānın aındım **ağladım** (*Gazel 16, Beyit 1*). [*ağladım, -dı, -m*]
- Güller h̄āk üzre dökülmüşdür seher ŷeb-nemleri / H̄āl-i fülfüllü o sīm gerdānın aındım **ağladım** (*Gazel 16, Beyit 2*). [*ağladım, -dı, -m*]
- Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-ı vaŷlım neyleyim / Bāğ-ı firkıatte gül-i ruhsārın aındım **ağladım** (*Gazel 16, Beyit 3*). [*ağladım, -dı, -m*]
- Sihr-i zülfün başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör ne cādū ğamze-i fettānın aındım **ağladım** (*Gazel 16, Beyit 4*). [*ağladım, -dı, -m*]
- Çeŷm-i mestin eyledi gönüm musahh̄ar meh-likā / Nāzīyā sāğar be-dest-i devrānın aındım **ağladım** (*Gazel 16, Beyit 5*). [*ağladım, -dı, -m*]
- ŷādın olsun dīdelerim kıan olsun / Yād bize her dem **ağlama** (*Diğer 3, Beyit 2*). [*ağlama, -ma*]
- Nāzī h̄asretinle öldü derlerse / Vay cigerim diye **ağlamaz** mısın (*Diğer 37, Beyit 6*). [*ağlamaz,]*

- Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i şebistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [*ağlamaz,]*

āğūs: *Kucak, sığımlacak yer.*

- Gümüşte yok beyāzlıkta mīnede / Alsam **āğūşuma** şarsam sīnede (*Diğer 6, Beyit 5*). [*āğūşuma, -u, -m, -a]*
- Cānā gel yat benim **āğūşumda** tek / Şoĥbet merām etme ħol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [*āğūşumda, -um, -da]*
- Vuşlat-ı **āğūşa** çekmek hahen-i ‘uşşak añı / Cānā bend etmek diler dil ĥūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [*āğūşa, -a]*

āğyār: (*Āşığa göre*) *Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.*

- Şem‘ etmesin **āğyār** zūlf-i sūnbülün / Ĥūb gördüm şems ü ħamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*āğyār,]*
- Ne kām aldıñ bilmem bī-vefā yārdan / Usandım kör olsun cevri-
āğyārdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [*āğyārdan, -dan]*
- Ağyār olmasa da tenhāca olsa / Zīnetler şaçardık hep şem‘istāna (*Diğer 9, Beyit 2*). [*āğyār,]*
- Müjgān oĥların attıñ raĥm etmediñ sīneme / **Ağyār** eli mi degdi çözülmüş zūlfün bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [*āğyār,]*
- Hem vuşlata māni‘ olmasın **āğyār** / Bir daha bulamam ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [*āğyār,]*
- Esip şabā zūlfün sāzelenirse / Gitti diye **āğyār** şānelenirse (*Diğer 37, Beyit 3*). [*āğyār,]*
- Yārim **āğyār** ile gülsün oynasın / Ben naşıl tūtayım yās ġarīp ġarīp (*Diğer 40, Beyit 4*). [*āğyār,]*

- Vaşlın gözetirim rûz u şeb dildâr / Şarılmasın ince o bele **ağyâr** (*Diğer 47, Beyit 7*). [*ağyâr,*]
- Biz başlayalım bezmde o hûb yâr ile zevke / Beyhûde varıp kûyuna **ağyâr** oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*ağyâr,*]
- Girmesin encümen-i gülşene **ağyâr** diyerek / Bülbül-i bahtımın ‘ömrü tutulur vâm da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*ağyâr,*]
- Meyl edip **ağyâra** düşmesin derde / Almasın âhımı vaqt-i seherde (*Diğer 36, Beyit 5*). [*ağyâra, -a*]
- Düş olunca gözlerim birden nigâh-ı âfete / Yüz sürerdim pâyine nezdinde **ağyâr** olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [*ağyâr,*]

ağz: Ağz, insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

- Nergis göricek mestânına nâzına hayrân / Zâhid de görüp âh ederek **ağzı** şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [*ağzı, -ı*]
- Derd ehline şifâdır / **Ağzınıñ** balı sâķī (*Diğer 21, Beyit 18*). [*ağzınıñ, -niñ*]

âh: 1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznüniün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

- Sen ağla hemân Nâzī gedâ **âh-ı** derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına kıansın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*âh-ı, -ı*]
- Kıızıl elmaya benzer / Rûhsârıñ **âh** sâķī (*Diğer 21, Beyit 8*). [*âh,*]
- Her-dem boynuñ egip dirâht-ı gülde / Bî-çâre bülbüle **âh** u zâr tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*âh,*]
- Raħm eyle dîdeler baķ dolu ķandır / Yaķarım **âh** ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [*âh,*]
- Ne çâre bu gönül **âh** u vâh etsin / Vişâle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*âh,*]

- Nüş etmek hâlini cām ile semler / Devāsı **āh** Loḳmānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [*āh,]*
- Āh cān ellerinde cānān ararken / Geldi bu gūşuma ses ğarip ğarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*āh,]*
- Düştü gönül netsin **āh** u zāre / Çarpıldı nigāh-ı perī ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7*). [*āh,]*
- Açılmış gül-ruḥunda bu dil-i şūrīde **āh** etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [*āh,]*
- Neyler **āh** Nāzī esīr olmaz da belā-yı zūlfūne / Mest eder dīvāne gönülüm kākül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*āh,]*
- Hevā alsa eger ‘aşkıñ ocağı bād-ı firḳatten / Yanar tāk-ı felek şerāre-i **āh-ı** füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*āh-ı,]*
- Bu hāletle derūnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer kalmadı **āh-ı** ḥasretle ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [*āh-ı,]*
- Āh eyledim feryād ettim işittiñ / Raḥm etmediñ hāl-i perişānıma (*Diğer 4, Beyit 4*). [*āh,]*
- Meyl edip aġyāra düşmesin derde / Almasın **āhımı** vaqt-i seḥerde (*Diğer 36, Beyit 5*). [*āhımı, -ım, -ı]*
- Dehre minnet mi ederdim **āh** o dildār olmasa / Terk ederdim ḥubb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*āh,]*
- Yāre açtı tīg-ı cānān sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil **āh** ile bu dīdeden ḥunān saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [*āh,]*
- ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sultāna **āh** / Raḥm eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna **āh** (*Gazel 7, Beyit 1*). [*āh,]*
- ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sultāna **āh** / Raḥm eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna **āh** (*Gazel 7, Beyit 1*). [*āh,]*
- Çekmesin beyhūde tīg-ı ğamzesin cān ḳaşdına / Hāzır ettim cānımı cānānıma ḳurbāna **āh** (*Gazel 7, Beyit 2*). [*āh,]*

- Çeşmi ‘asker kumandan mār ebrūlar baķıñ / Ordu kurmuş leşker-i hindū beyāz gerdāna **āh** (*Gazel 7, Beyit 3*). [*āh,]*
- Hep silāh olmuş be-dest tābūr tabūr şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler hemān hūn içmege meydāna **āh** (*Gazel 7, Beyit 4*). [*āh,]*
- Söyle var hālın hemen Nāzī o şāhiñ zātına / Dāmen-i hūnkāra yüz sür dur yine dīvāna **āh** (*Gazel 7, Beyit 5*). [*āh,]*
- Firkat-i bāğ-ı vişāliñle gönül rencidedir / Nāle-i feryād u **āhım** dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [*āhım, -ım]*
- Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-gāh / Dehānımdan çıkar şerāreler ettikçe feryād u **āh** (*Gazel 20, Beyit 5*). [*āh,]*
- Nergis göricek mestānına nāzına hayrān / Zāhid de görüp **āh** ederek ağzı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [*āh,]*
- Zulm odu yaķtı eritti cism-i zārım hayfā kim / Halk nālemden melūl **āhımdan** ağlar āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [*āhımdan, -ım, -dan]*
- Kūh-ı bī-sütūna yapışsa **āhım** / Vurursam iñiler tāk-ı felekler (*Diğer 42, Beyit 2*). [*āhım, -ım]*

āh bī-vefā: *Vefasız ahlı.*

- (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*āh bī-vefā,]*

āh u enīnim: *Sızlanma ve inilti.*

- (*Gazel 37, Beyit 1*). [*āh u enīnim,]*

āh u fiğān: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

- (*Kaside 1, Beyit 28*). [*āh u fiğān,]*

āh u ğamım: *Üzüntü ve kederleri.*

- (*Gazel 42, Beyit 3*). [*āh u ğamım,]*

āh u giryānım: *Ağlatıcı ahlar.*

- (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*āh u giryānım,*]

aḥbāb: *Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.*

- Serīr-i şevketleri vurduñ yerlere / Hiç yok mudur dostuñ **aḥbābım** felek
(*Diğer 23, Beyit 14*). [*aḥbābım, -iñ*]

‘ahd: *Söz verme, yemin, vaat etme; sadakat, sözünde durma.*

- Dönmem ‘**ahdimden** dedim dildāra cān va‘d eyledim / Yā şehīd-i
gamze olmaqtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*‘ahdimden, -imden*]
- Nerde kaldı ‘**ahd** u amāniñ yārim / Ḥasretle geçmekte vuşlat çağları (*Diğer 19, Beyit 1*). [*‘ahd,*]
- Meger sende yokmuş hiç ‘**ahd** ü vefā / Raḳīplere yār ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*‘ahd,*]
- Dediñ tut dilde rāzı / Öldükte ‘**ahde** rāzı (*Diğer 21, Beyit 19*). [*‘ahde, -e*]

‘ahd u amānım: *Medet isteyen sözler.*

- (*Gazel 29, Beyit 4*). [*‘ahd u amānım, -im*]

‘ahde vefā: *Sözünde durmak.*

- (*Kaside 1, Beyit 12*). [*‘ahde vefā,*]

āhir: *"Bir sonu olmayan, her şeyden sonra kalacak olan" anlamında Allah'ın isimlerinden.*

- Ey felek **āhir** cüdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nev-
resim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*āhir,*]

• K urutmadıñ bir dem gözden yaşları / ** h r** oldu ciger keb bın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [* hir,]*

 hir: "En son, sonunda, nihayetinde" anlamında zarf.

• Seniñ de od düřsüñ yansın c nına / ** hiri** řarıldıñ gir b nıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [* hiri, -i]*

ahmet: Bir erkek ismi, özel isim, metindeki kahramanlardan birinin adı.

• N z  cevherle bu s l zeyn eyledim t r hini / Doğdu mehd-i  s da gerçi ş ddir **Ahmet** Cev d (*Gazel 6, Beyit 7*). [*ahmet,]*

 h : Ceylan gibi güzel gözlere sahip sevgili.

• Yok mu bir şayy d  ceb şayd-ı mel hat edenim / Nev-hil l ebr lerim bağ eşmim ** h dur** demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [* h dur, -dur]*

• Ne mümkün naķş ede zeynide  s n ñ görüp Behz d / Nig h-ı mest-i n zından eder ** h lar** istimd d (*Diğer 11, Beyit 2*). [* h lar, -lar]*

• Bir ift güzel gördüm ** h lar** gibi / Bilmem hangi olden geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [* h lar, -lar]*

• Olagör vis le H ktan  in yet / ** h ** nigele p r-kem n ķař ile (*Diğer 13, Beyit 4*). [* h ,]*

• O ** h ** nig him ķurb n olduğum / N z  inde olist nda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6*). [* h ,]*

• Her yüze gülücü mekk re y h  / Olmasa meyl etmek d desi ** h ** (*Diğer 45, Beyit 3*). [* h ,]*

 h  gözlüler: Sevgililer.

• (*Diğer 7, Beyit 7*). [* h  gözlüler,]*

ahvāl: "hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

- Eyā gelmez mi inşāfa o yāre gönderdim nāme / Mücerred hūn-ı dille
‘arz kııl **ahvālīmi** hāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*ahvālīmi, -imi*]
- Tā şubha dek nālīş u feryādımı görseñ / **Ahvālīmi** şorsañ (*Müstezad I, Beyit 11*). [*ahvālīmi, -imi*]

ahzān: *Hüzünler; kederler.*

- Ziyāret eyleyiñ geliñ yārānım / Derd ile külbe-i **ahzānda** kaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [*ahzānda, -da*]

ak-: (Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) *Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

- Kākülleriñ serpilmiş örtmüş gerdān-ı şemiñ / Şehābveş eridi **aqtı**
yüregim yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [*aqtı, -tı*]
- Kıana boyandırdıñ derd ile çeşmim / **Akıtsın** gözleriñ kanıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 2*). [*akıtsın, -it, -sın*]
- Ğarip Nāzī diyü şarsın kefenim / **Akıtsın** çeşminden seller perīşān (*Diğer 34, Beyit 6*). [*akıtsın, -it, -sın*]
- Darbe-i tīg-ı cefā bir yāre açtı sīneme / Çünkü mecrāsı cigergāhım **aқан**
қанlar nihān (*Kaside I, Beyit 16*). [*aқан, -an*]

akan: (Göz yaşı) *Dökülmek, akmak, düşmek.*

- Eyller dil-i şeydā şubha dem feryād / Gözden **aқан** yaş mı қan mıdır
bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*aқан,]*

akan: *Akan, akıp giden, dökülen, su.*

- Sür merhemini қanlar **aқан** yāreli cisme / Şızlatma cigercigim Mesīhāyı
severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*aқан,]*

‘ākıbet: (Ar.) Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç.

- ... denildi duyduñ / ‘**Ākıbet** vurulduñ ferzâne gönül (*Diğer 26, Beyit 6*).
[‘ākıbet,]
- Bitti ‘ömrüm cefā ālām içinde / Yā Rab ‘**ākıbet** şafā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [‘ākıbet,]

‘akıl: (Ar.) Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi.

- Görünce gül yüzün seniñ ey gülüm / Eyvāh ‘**akıl** baştan yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1*). [‘akıl,]

akıt-: Akıtmak, dökmek.

- Neyledim ben saña söyle ey devrān / **Akıttuñ** dīdeden kanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [akıttuñ, --tı, --n]
- Derdiñle şöyle za‘īf oldu bīmār tenim / Cevriñle gel **akıtma** gözden kızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [akıtma, -ma]

‘akl: Akıl, us, düşünme ve anlama yeteneği.

- Aldıñ ‘**aklım** baştan hoş edālarla / Bülbülveş nağmeler hūb sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [‘aklım, -ım]
- Dağıtır ‘**aklım** amān hoş şīve-i reftār ile / Tābe şıgmaz kucaca beslemişler āferīn (*Gazel 28, Beyit 2*). [‘aklım, -ım]
- Düşerse ‘**aklına** bu Nāzī gedā / Ağla mātemler tut melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [‘aklına, -ı, -n, -a]
- ‘Aqlın yitirir görse eger ğabğabiñ ‘āşık / Bir būsese bir şemmesi devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [‘aqlın, -ın]
- ‘Aql u ‘irfān u kemālle olalar ħayrū’l-ħalef / Büyük emmi-zādesi Seyyid Nizāmıla ber-murād (*Gazel 5, Beyit 6*). [‘aql,]

ākşām: Akşam; güneşin batma zamanı, günün sonu.

• Bu bir ‘âlem yıkılır dil dayanıp durma şaşkın / Çünkü bir rûz erişir maḥv olur **akşam** da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*akşam,]*

akşamla- *Akşamı bir yerde geçirmek.*

• Dün gece hem-bezm idik zânû-be-zânû zevkte / Nerde kim **akşamladı** mâh-ı dıraḥşânım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*akşamladı, -dı]*

al: *Kırmızı.*

• Âlûdedir sînem **al** kızıl kına / Kılısın bu derdime çâre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [*al,]*

• Kara gözlüm ben bu yerden gidersem / **Âl** yerine kıra bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [*âl,]*

• Hâlî kılmaz gönlümü endîşeden bir ân felek / Dökmek ister dîdeden **al** kanımı her dem zamân (*Kaside 1, Beyit 8*). [*al,]*

• Görmemiştir Nâzî zevk-i vişâliñ / Dîdeden dūr oldu ‘ârız-ı **âliñ** (*Diğer 22, Beyit 5*). [*âliñ, -in]*

• Göñül mecrûḥ oldu çağlıyor **al** kıran / Ağlıyor şızlıyor cismindeki cân (*Diğer 46, Beyit 3*). [*al,]*

al: *Almak, elde etmek.*

• Hevâ **alsa** eger ‘aşkıım ocağı bād-ı firqâten / Yanar tāk-ı felek şerâre-i âh-ı füzûnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*alsa, -sa]*

• Ğam **alır** şatarız mübtelâlarla / Her-dem hicriñ pazarında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 4*). [*alır, -ır]*

• Şimdi sitemlerle gözlerden şarkan / Eski demlerimi **aldıkça** yâda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*aldıkça, -dık, -ça]*

• Kevni yakmam çok degil pür-âteş-i şerâreyim / Dūd-ı âhım her yana **alsam** cihân dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*alsam, -sa, -m]*

- Eyvāh nidem nāzlı yāri el **almış** / Vatan da bir oldu gurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [*almış, -muş*]
- Meyl edip ağıyāra düşmesin derde / **Almasın** āhımı vaqt-i seherde (*Diğer 36, Beyit 5*). [*almasın, -ma, -sın*]
- Degil mi Nāzī o edā-yı reyhān / Bir mestāne nigāh ruḥları **aldır** (*Diğer 45, Beyit 6*). [*aldır, -dır*]
- Tīg-ı ḥasret yāreler açtı dile zaḥm üstüne / Cānımı **almaḳ** diler baḳ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*almaḳ, -maḳ*]
- Leylā-yı devrāndan ne murād **aldım** / Ğayrı ḥaşre ḳalsın ḥāl-i cünūnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*aldım, -dı, -m*]
- Ne kām **aldım** marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıḥḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*aldım, -dı, -m*]
- Ne kām **aldım** marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıḥḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*aldım, -dı, -m*]
- Ne kām **aldım** marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıḥḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*aldım, -dı, -m*]
- Ne kām **aldım** marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıḥḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*aldım, -dı, -m*]

al: (bir şeyi) kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

- Nāzī gül cemālin göremem diye / Sem **almış** içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [*almış, -muş*]
- Almış ele yazıḳ ‘aşkıñ ḥāmesin / Kimler yazsın kūy-ı yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [*almış, -muş*]

al: Almak II bürünmek, -e hâline dönüşmek.

- Kimden **almış** ‘işvesin ol ‘Abdurrahmāndan mı ola / Eylemiş kendüye üstād ‘ālemin cān-bāzını (*Gazel 8, Beyit 4*). [*almış, -muş*]

al: *Dile almak, zikretmek, söylemek.*

• Niçin ol zülf-i siyāh **almaya** her vech ile nām / K̄ara sevdāsına hep halk-ı cihān müşterīdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [*almaya, -ma, -y, -a*]

al: " (*Buyur*) *al* " anlamında kullanılmıştır.

• Devrān hünerin cāna eger kıymaksa / Nāzī benim **al** cānımı cānāna dokunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*al,]*

• Sevdigim gülfem yürü handānın andım ağladım / Sīne **al** kanım tīg-ı müjgānın andım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*al,]*

• Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller gibi / Ruḥlarıñ āyīne ki **al** bak ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*al,]*

• Ört bast etme derdi **al** ele çāre var ise / Gözüm yaşını dökme gel 'İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [*al,]*

• Artırdı dil melālin / Gördüm gül rüyuñ **ālın** (*Diğer 21, Beyit 13*). [*ālın, -iñ*]

al: (*Eline*) *almak*.

• Bezimde mey **al** da bak neler söyler / Biñ şīve nāz ile yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*al,]*

al-: *Almak, yanına almak.*

• Mevlā cānım **alsın** yāda yār olmam / Murād çağı gelin olan sevdigim (*Diğer 30, Beyit 6*). [*alsın, -sın*]

al-: *Almak, ele geçirmek.*

• Gönüller **almaya** hayli güzel bir ḥaşlet öğrenmiş / Miyān-ı güftügü-y-ı gurbette çok şan 'at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*almaya, -maya*]

al-: *Almak (aklını).*

• Aldıñ ‘aqlım baştan hoş edâlarla / Bülbülveş nağmeler hûb sedâlarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [*aldıñ,]*

al-: (*Bir şeyi*) *almak.*

• Kerem kıl yok yere döktürme kıanım / **Aldı** ğam leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*aldı, -dı]*

• Nāzī böyle imiş Haktan tecellī / Bu dertler derūnum **aldı** temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [*aldı, -dı]*

• Zaḥm-i ‘aşk **aldı** derūnum neyle teskīn eylesem / Āşiyān-ı dilde o pinhān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*aldı, -dı]*

al-: *Almak, elde etmek; tatmak.*

• ‘İşve terāzisin **almışlar** ele / Nezāket şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 6*). [*almışlar, -muş, -lar]*

ālām: *Ar. is. Elemler, kederler, acılar.*

• Çektigim **ālāmdan** derd-i sitemden / Seylāna başladı dīdeden hūnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [*ālāmdan, -dan]*

• Bitti ‘ömrüm cefā **ālām** içinde / Yā Rab ‘ākıbet şafā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [*ālām,]*

• Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki **ālām** da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*ālām,]*

• Felek kıurtarmaz oldu başımı **ālām** u kıaygudan / Yine ḥavf üzreyim ḥālā ḥayāl-i mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*ālām,]*

ālāmı yaktı: *Elemi yok etti.*

• (*Gazel 41, Beyit 5*). [*ālāmı yaktı,]*

‘ālem: (Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

- Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübā ‘ālem bu yā / Artırır dilde keder zulm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [‘ālem,]
- Gülmedim luḫfuñ görüp bir dem çarḫ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle bahtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [‘ālem,]
- Kerem kıl ‘ālem-i ğayble tedāvī yāre-i hecre / Amān derdimle muḫtāc-ı ṭabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [‘ālem-i, --i]
- Ğam çekme ey Nāzī meşhūr meşeldir / Gün doğmadan neler doğar ‘āleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [‘āleme, -e]
- Eser bād-ı şabā deger sem gibi / Var mıdır ‘ālemde olmuş ben gibi (*Diğer 2, Beyit 5*). [‘ālemde, -de]
- Düşmesin bir kimse ‘ālemde amān / Düşeniñ dostu olmaz kim gelir dāda (*Diğer 1, Beyit 1*). [‘ālemde, -de]
- Öpsem pāyin yüz egersen kaş ile / ‘Ālemde bu günü nām u şān benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [‘ālemde, -de]
- Tīĝ-ı ḫasret yāreler açtı dile zaḫm üstüne / Cānımı almaḫ diler baḫ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [‘ālem,]
- Konup göçer ‘ālem kervān sarāyı / Biz iki kapılı ḫāna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [‘ālem,]
- Ben derim illā vişāl ol kāfiriñ ağzında lā / Hīç kabūl olmaz recā vü ilticā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [‘ālem,]
- Dostlar seng-i ihānetle yıkar ḫāṭır kıomaz / Kıalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [‘ālem,]
- Bu bir ‘ālem yıkıılır dil dayanıp durma şaḫm / Çünkü bir rüz erişir maḫv olur aḫşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [‘ālem,]

- Kimden almış 'işvesin ol 'Abdurrahmāndan mı ola / Eylemiş kendüye üstād 'ālemin cān-bāzımı (*Gazel 8, Beyit 4*). ['ālemin, -i, -n]
- Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübā 'ālem bu yā / Artırır dilde keder zulm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [ālem,]
- Haşr olmuş şāh-ı ğamzeñ 'ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). ['ālemi,]

'ālemi tahayyüre: *Hayrete düşüren , şaşırtıcı derecede olan evren.*

- (*Gazel 41, Beyit 4*). ['ālemi tahayyüre,]

'alev: *Ateşten çıkan parlak ve yanar kıvılcım.*

- Per açıp pervāneveş düştüm çerāğ-ı hüsnuñe / Pür 'alevle dāġa yaqtıñ sīnemi sūzānlı yār (*Gazel 26, Beyit 3*). ['alevle, -le]

'aleykü's-selām: *Allah 'ın selamını karşı söylenen sözcük.*

- Gönderirseñ selām 'aleykü's-selām / Kabulüm biñbir şerāfetlerle (*Diğer 14, Beyit 4*). ['aleykü's-selām,]

'alī: *Ali bin Ebu Talib (Arapça: ﺍﻟﯩﺒﻦ ﺗﺎﻟﯩﺐ; d. 599, Mekke - ö. 661, Kûfe), İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesi. İslam peygamberi Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir. Ebu Talib ve Fatıma bint Esed'in çocukları olan Ali, Kabe'de doğan tek insandır.*

- 'Ālī himmet kıl sürem tā hāk-i pāye yüzlerim / Firqatiñle tevbeler gülmez dü çeşmim hūn-feşān (*Kaside 1, Beyit 19*). ['ālī,]

āl-i: *Yüce, ulu.*

- Felek yere geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr evinde kaldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [āl-i,]

âli-himem: *Himmeti yüksek olan.*

• Ey benim **âli-himem** Rüşdî-i kardeşim hemân / Himmet-i luṭf-ı nevâlim şanki bir iksîr-i cân (*Kaside 1, Beyit 2*). [*âli-himem,]*

‘alîm: *Çok bilen, bilgisi ezeli ve ebedi olan Allah.*

• Hâkîmsin ‘**alîmsin** semî‘sin başîr / Şimdi yolda gözü yârini bekler (*Diğer 42, Beyit 6*). [*‘alîmsin, -sin]*

âliñ: *Aleni, açık.*

• Vech-i **âliñ** vird-i ḥandânım değil miydi benim / Tâb-ı rûyuñ mihr-i raḥşânım değil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*âliñ,]*

alır: *Almak, ele geçirmek, hakimiyeti altına almak.*

• Biriniñ kesimi değer Kıbrız’ı / Biri şatın **alır** şehr-i Tebrîz’i (*Diğer 6, Beyit 13*). [*alır, -(ı)r]*

âli-şân: *Şanı yüce II sevgili.*

• Hecriñle ne çeker dil-i sūzânım / Luṭf eyle cevır etme ey **âli-şânım** (*Diğer 15, Beyit 3*). [*âli-şânım, -im]*

‘alî-şân: *Şanı yüce, şerefli.*

• Dökme ḥûn-ı dîdem gel eyle kerem / Sen gibi bir şâh-ı ‘**alî-şân** benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [*‘alî-şân,]*

allâh: *Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.*

• Nâzî saña ḳurbân bu bayramda yâr / **Allâhu** ekber de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [*allâhu, -u]*

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü muhkemdir muhabbet dilde **Allāha** ‘ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [allāha, -a]

• Allāha ‘ayān bülbül-i ṭab‘ımda firāvān / Var nāle-i efġān (*Müstezad 1, Beyit 6*). [allāha, -a]

• Degil mi ḥāl u şanımdan ‘acep ol dil-rübā āgāh / Anıñ bu cevri-i nā-sāzına rāzī mi olur **Allāh** (*Gazel 20, Beyit 4*). [allāh,]

almadım: *Almak, temin etmek.*

• Bir murād **almadım** vaşlın bāğında / Eyvāh fidān iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [almadım, -ma, -dı, -m]

alsam: *Almak, tutmak.*

• Gümüşte yok beyāzlıkta mīnede / **Alsam** āġūşuma şarsam sīnede (*Diğer 6, Beyit 5*). [alsam,]

altın: *Altın, değerli bir maden.*

• Yā lāhūrī kuşan ince miyāna / **Altın** kemer bağla bel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6*). [altın,]

ālūde: *Bulaşmış, karışmış, karışık.*

• Ālūdedir sīnem al kızıl kana / Kılınsın bu derdime çāre aġlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [ālūdedir, -dir]

• Ṭabībān anlamaz nabzım degil zāhirde bīmārım / Ciger **ālūde-i** hūndur meger rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [ālūde-i, --i]

ama: *"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin; ancak.*

• Nāzī miḥnet-zedeyiz firqat-i dil-dārıla **ama** / Nice kim geçti belālar bu ser-encām da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [ama,]

āmāde: *Far. Hazır, hazırlanmış, müheyya.*

• Vardır yollarımı gözler **āmāde** / Düş oldum bülbül tek zār u feryāde (*Diğer 35, Beyit 3*). [*āmāde,*]

āmāl: *Emeller, istekler, ümitler.*

• Feyz-i sübhān gülşen-i **āmālını** sîr-âb ede / Lem-yezel dünyā ve mā-fihāda kıalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [*āmālını, -i, -n, -i*]

aman: *Meded, imdat anlamlarına gelen bağış dileme sözü.*

• Dediler bizlere kimler lāyıktır / Dedim işte Nāzī geldi **amāna** (*Diğer 6, Beyit 20*). [*amāna, -a*]

• Mecliste yine şevk ile peymāne donansın / Mey devri **amān** sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*amān,*]

• Zulmünden usanmış Nāzī insānlar / Bilmez misin hîç inşāf u **amānlar** (*Diğer 23, Beyit 17*). [*amānlar, -lar*]

• Her taraf kesti **amānım** cān evinde yāreler / Yoksa dārū-yı emel rüz u şebim āh u fiğān (*Kaside 1, Beyit 28*). [*amānım, -ım*]

• Küsme baña **aman** şeh-i hūbānım / Biñ cāndan hayrānım sultānım saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [*aman,*]

• Kaldım ğarīp kūy-ı ğurbette **amān** / Gönül ārzū eyler vatandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [*amān,*]

• Doğunma ey şabā zülf-i dildāra / Dolaştırma **amān** tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [*amān,*]

• Yok mu ‘ilāç söyle **amān** tabībā / Olmaz mı perīşān gönül şānesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). [*amān,*]

• Vermesin yād ellere nā-mahrem oldu dil-rübā / Gülşen-i bāğ-ı vişālınden **amān** bir gönca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*amān,*]

• Kerem kıl ‘ālem-i ğayble tedāvī yāre-i hecre / **Amān** derdimle muhtāc-ı tabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [*amān,*]

• Dert içre **amān** Nāzī-i dil-hūnu bırakma / Bilcümle manastırla kenīsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 5*). [*amān,]*

• Rūy-ı hāk oldum recā ettim vişāl-i yār için / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum dedim yā Rab **amān** (*Kaside 1, Beyit 11*). [*amān,]*

• Taḥammül kalmadı yā Rab **amān** bu dilde hicrāna / Fiğānım oldu eفزūn ḥaylī demdir verd-i ḥandāna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*amān,]*

•

aman: "Dikkat çekme, tembih, uyarı" amacıyla kullanılan bir ünlem.

• Gözden şu verip beslediğim tāze fidānım / Nev-reste **amān** gönca-i ḥandāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [*amān,]*

• Dağıtır 'aqlım **amān** hoş şīve-i reftār ile / Tābe şıgmaz kucağa beslemişler āferīn (*Gazel 28, Beyit 2*). [*amān,]*

•

aman: "Çok beğenme, zevk alma" duygularını ifadede kullanılan ünlem.

• Şānelenmiş **amān** o siyāh perçem / Mor fes egri zülfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [*amān,]*

aman: "Sakın, sakın ha" anlamında kullanılan bir söz.

• Düşmesin bir kimse 'ālemde **amān** / Düşeniñ dostu olmaz kim gelir dāda (*Diğer 1, Beyit 1*). [*amān,]*

aman: Bir uyarıda bulunulurken kullanılır.

• Dedi geç kaldım şöhbete **amān** ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel mihmānım o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*amān,]*

amanın: Merhametinin.

• Nerde kaldı ‘ahd u **amāniñ** yārim / Hasetle geçmekte vuşlat çağları (*Diğer 19, Beyit 1*). [*amāniñ, -ı, -n*]

āmīn-hān: *Āmin diyen, âminci.*

• Şavb-ı Hakkā el açıp **āmīn-hān** oldum yine / Mazhar-ı dil-hāh ede her demde Rabb-i Müste‘ān (*Kaside 1, Beyit 15*). [*āmīn-hān,]*

ammā: *"ama, ancak, lakin" anlamlarına gelen bağlac.*

• Söz yok diyecek hüsnuñe ey māh seniñ **ammā** / Cevr ü sitemiñ ‘āşık-ı bīmāre mi maşşūş (*Gazel 39, Beyit 3*). [*ammā,]*

• Luţf etmek ‘āşıkā şevāptır cānā / Sen bilirsin **ammā** değil bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [*ammā,]*

•

an: *Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.*

• Cānımı yāre fedā eyler isem de yeridir / Ehl-i ‘aşk cümle **aniñ** şivesinde çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1*). [*aniñ, -in*]

• Hāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka reng-i hüsñ ü **ān** / Oldu bize baht-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*ān,]*

• Ağlayu vücūda geldim ‘ademden / Bir **an** güldürmedi t̄ālī‘-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [*an,]*

an-: *Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.*

• Sevdigim gülfem yürü hāndānın **andım** ağladım / Sīne al kanım t̄iğ-ı müjgānın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*andım, -dı, -m*]

• Sevdigim gülfem yürü hāndānın andım ağladım / Sīne al kanım t̄iğ-ı müjgānın **añdım** ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*añdım, -dı, -m*]

- Güller hāk üzre dökülmüştür seher şeb-nemleri / Hāl-i fülfüllü o sīm gerdānīñ **añdım** ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*añdım, -dı, -m*]
- Tā ezel ben bülbül-i mehcür-ı vaşlım neyleyim / Bāğ-ı firqatte gül-i ruhsārın **añdım** ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [*añdım, -dı, -m*]
- Sihr-i zülfüñ başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör ne cādū ğamze-i fettānın **añdım** ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*añdım, -dı, -m*]
- Çeşm-i mestin eyledi gönlüm musaḥḥar meh-likā / Nāzīyā sāğar be-dest-i devrānīñ **añdım** ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*añdım, -dı, -m*]

ana: *Ana, anne. valide.*

- Doğurmuş bunları hangi **analar** / Gelmemiş cihāna böyle şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [*analar, -lar*]
- Raḥm eyle n'olur başı için Meryem **ananiñ** / Ol kıuds-ı şerīf Mescid-i Akşā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [*ananiñ, -niñ*]

ana: " *A-na: o-na*". *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.*

- Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-gāh / Dehānımdan çıkar şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*aña,]*
- Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taqdīm **ana** / Biñ recā kıldım gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*ana,]*

anber-feşān: *Amber saçan / Güzel koku saçan.*

- Kaldı dil ārzusu lebleri mülde / Zülfü 'anber-feşān saçı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [*'anber-feşān,]*

anberistān: *Güzel kokuların bulunduğu ülke.*

- Bu şām cānā büylar perçemistāndan gelir / Nāka-i müşkin-i zülfüñ 'anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [*'anberistāndan, -dan*]

‘anber-şiken: *Amber saçan. (bkz. ‘anber).*

- Zülfüñ ‘**anber-şiken** gül diken diken / Çiger yāre iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [*‘anber-şiken,*]

‘ankā: *Anka kuşu.*

- Eylemez zıll-ı ħimāye ilticā erbāb-ı dil / Lāne-gīr-i k̄āf-ı istiğnā olur
‘**ankā-yı** ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 1*). [*‘ankā-yı,*]

añla: *Anla, bil, kavra, fark et, idrak et.*

- Oğu manzūme-i işbu eşerim / Ne imiş ħālimi **anla** kaderim (*Kaside 1, Beyit 1*). [*anla,*]
- Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oğşayıp la‘lleyin **añlar** idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [*añlar,*]
- Tabībān **anlamaz** nabzım degil zāhirde bīmārım / Ciger ālūde-i ħūndur meger rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*anlamaz, -maz*]

ara: *(Bir şeyi ya da kimseyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.*

- Āh cān ellerinde cānān **ararken** / Geldi bu gūşuma ses ġarip ġarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*ararken, -r, -ken*]
- K̄ana mı şusamış ey çarġ-ı ġaddār / Bālīn olmuş **arar** tūġ-i ġamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*arar, -r*]

- Em ab l etmez bu y re dilde hicr n y resi / Derde derm n **arar** iken y ri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*arar, -r*]
- Eriştir ey şab  yeter taamm l yok dilde ** r ma** / Ayağın b s edip yüz s r sel m et n r-1 ecs ma (*Gazel 20, Beyit 8*). [* r ma, -ma*]
- Yolunda  ld g m **aramam** diye / ayri o diy ra varamam diye (*Diğer 24, Beyit 5*). [*aramam, -ma, -m*]

 r m: (Fars.) *Rahat, huzur, s k n,istir hat.*

- řem  -i ruuň seyr eylese c n nım / Yanar ** r m** etmez perv ne gönül (*Diđer 26, Beyit 1*). [* r m,]*

 rapta: *Arabistan  lkelerinde.*

- Yok mişlin   **Arapta** şark u arpta / Hasebde nesebde z t-1  d pta (*Diğer 41, Beyit 3*). [* rapta,]*

 r  r: *Dağ servisi, yabani servi. || Divan edebiyatında sevgilinin boyu bu ağaca benzetilir.*

- Y semen oulu boyları   **ar  r** / Edep öğretirler serv-i rev na (*Diğer 6, Beyit 16*). [* r  r,]*

 r z: *Yanak II Sevgilinin yanağı.*

- Görmemiřtir N z  zevk-i viř liň / D deden d r oldu   ** r z-1**  liň (*Diđer 22, Beyit 5*). [* r z-1, --1*]

armağan: *Armağan, hediye.*

- şab   r z-1 h l şumu o y re / Götür seher vatı bir **armağandır** (*Diğer 43, Beyit 1*). [*armağandır, -dır*]

- Gün yüze bir sâye olmuştur şehâb-ı kâkülü / Irğırırır gīsüları bād-ı şabâdan **armağan** (*Kaside 1, Beyit 23*). [*armağan,]*

‘arş: *En yüksek gök. yüce makam.*

- Ben esîr-i şâh-ı gâzmeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı hüsniñ ‘**arş-ı** nālânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*‘arş-ı,]*

artur: *Artmak, fazlalaşmak.*

- Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübâ ‘âlem bu yâ / **Artırır** dilde keder zılm ü cefâ âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 1*). [*artırır, -ır]*.
- Artırdı dil melâlin / Gördüm gül rüyuñ âlın (*Diğer 21, Beyit 13*). [*artırdı, -dı]*
- Nüş ederdim hasretiñle cām-ı Cem / **Artmakta** gönümde gâm üstüne gâm (*Diğer 48, Beyit 3*). [*artmakta, -ta]*

‘arz: *Sunma, bir büyüğe takdim etme, sunu.*

- ‘Arz-ı hâl etsem mi bilmem ne der ol sultâna âh / Rağm eder mi bilmezem bu dîde-i giryâna âh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*‘arz-ı,]*
- Eyâ gelmez mi inşâfa o yâre gönderdim nâme / Mücerred hün-ı dille ‘**arz** kıl ahvâlimi hâme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*‘arz,]*
- Şabâ ‘**arz-ı** hulûşumu o yâre / Götür seher vaqti bir armağandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [*‘arz-ı, --ı]*
- Kün emri var etti **arz** u semâyı / Âdemde görürsün bu mâ-cerâyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [*arz,]*

arzu: *Ar. İstek, gönül meyli.*

- Kaldı dil **arzusu** lebleri mülde / Zülfü ‘anber-feşân saçı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [*arzusu, -su]*

• Şubha dem bülbül figân eyler döker göz yaşım / Cāndan **ārzūsu** gül-i handān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*ārzūsu, -su*]

• Kaldım ġarīp kūy-ı ġurbette amān / Gōñül **ārzū** eyler vaṭandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [*ārzū,]*

ārzū eder: İstemek, dilemek.

• (*Diğer 10, Beyit 2*). [*ārzū eder,]*

‘arzuḡāl: Herhangi bir iş veya husus için durumunu bildirme.

• ‘Arzuḡālim eyledim tekrīr cūr’et şerrim ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḡubān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*‘arzuḡālim, -im*]

aş: İdam etmek, asmak.

• Ezel **aşlayım** cism-i fettānīñ / Cān verip yolunda gül-i ra‘nānīñ (*Diğer 42, Beyit 3*). [*aşlayım, -ılayım*]

āsār: Eserler.

• Cānā kerem et yaḡtı tenim āteş-i hicrān / **Āsār** nümāyān (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*āsār,]*

āsār-ı vişāliñle: Sevgiliye kavuşma belirtileri.

• (*Kaside 1, Beyit 4*). [*āsār-ı vişāliñle,]*

‘āşık: Āşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

• Durmaz devrān eder ḡayālin cānā / ‘**Āşıklarım** efkārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [*‘āşıklarım, -ların*]

• Hāl-i ‘**āşıktır** veren ma‘şūka reng-i ḡüsn ü ān / Oldu bize baḡt-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı ‘aşḡ (*Gazel 13, Beyit 3*). [*‘āşıktır, -tır*]

- Sen ma'şūk-ı cānsın ben de bir 'āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). ['āşık,]
- 'Āşık öldürmekle iftiḥār etmek / Bir özge şöhret mi şān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). ['āşık,]
- 'Āşıklar seninçin düşmüşler derde / Bir de Nāzī vardır yokla defterde (*Diğer 39, Beyit 7*). ['āşıklar, -lar]
- Vaşlım dirîğ etme saña kurbānım / Nāzī 'āşık ise ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). ['āşık,]
- 'Azm ederdim cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / 'Āşıkā cān batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). ['āşıkā, -a]
- Hep silāḥ olmuş be-dest tābūr ṭabūr şaf-be-şaf / 'Āşık isterler hemān ḥūn içmege meydāna āḥ (*Gazel 7, Beyit 4*). ['āşık,]
- İttifāk etmişler 'āşık öldürüp kıan içmege / Her biri şimşir-i ser-tiz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). ['āşık,]
- Görmezse sezā 'āşıkı luṭfuna dil-dār / Pervāne sıfat cān u dili odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). ['āşıkı, -ı]
- 'Aqlın yitirir görse eger ğabğabıñ 'āşık / Bir būsese bir şemmesi devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). ['āşık,]
- Dil ümīdi iltifāt-ı ğamzeye me'nūs olur / Şanma 'āşık rüyet-i dīdārdan me'yūs olur (*Gazel 38, Beyit 1*). ['āşık,]
- Ṭab'-ı Rüstem olsa 'āşık tīğ-ı ğamze bende var / Korkmasın İlahī Nāzī derdmend hūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). ['āşık,]
- Bir nigāh-ı mestime cān veren 'āşıklar hep / Bend eder yüz biñ göñül zūlfümde bir müdur demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). ['āşıklar, -lar]
- Derd-i 'aşkı kim ki bilmez bilmeye sevdā nedir / Şem'-i 'aşka yanmayan bilmez yanar mı 'āşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). ['āşıkān, -+ān]
- Zaḥm vurdu 'āşıkā tīğ-ı nigāhı / Çık bizim elleriñ kemān kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). ['āşıkā, -a]

- Dediler sen kimsin dedim ‘**aşıktır** / Dediler ismiñ ne dedim yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [‘*āşıktır, -tır*]
- Luṭf etmek ‘**aşıka** şevāptır cānā / Sen bilirsin ammā degil bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [‘*āşıka, -a*]
- Tūṭī ‘**aşıq** sözüne / Güneş meftūn yüzüne (*Diğer 21, Beyit 9*). [‘*āşıq,]*

‘aşıq-ı bīmāre: *Hasta aşık.*

- (*Gazel 39, Beyit 3*). [‘*āşıq-ı bīmāre,]*

āşinā: *Far. Bildik kimse, dost, enis.*

- Melek-rūy kara gözlüm hūriveş baq rūşenālanmış / Perī mi ol perī çehreñ per ile **āşinālanmış** (*Diğer 11, Beyit 6*). [*āşinālanmış, -lanmış*]
- Yoktur bir **āşinām** etsin tesellī / Def^c olur mu dilden ğam terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [*āşinām, -m*]
- Ermedi Nāzī gedā hālā vişāl-i āfete / Ğam baña hem-dem o yāre **āşinā** bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*āşinā,]*

āşiyān-ı dilde: *Gönül yuvası.*

- (*Gazel 30, Beyit 4*). [*āşiyān-ı dilde,]*

‘aşk: *‘aşk, candan sevme, gönül verme.*

- Nāzī sīrāc-ı ‘**aşkıñ** taq seng-i mezārına / Qalbim tenvīr eylesin diyem dostuñ çerāğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [‘*aşkıñ, -ın*]
- Ben sevdim seni yār sen de beni yār / Ben yaqtım sen de yaq ‘**aşq** ocağını (*Diğer 18, Beyit 1*). [‘*aşq,]*
- Var mıdır ‘**aşkınla** ğamdan āzāde / Hāmūş-ı haberine Nāzī fütāde (*Diğer 25, Beyit 5*). [‘*aşkınla, -i, -ñ, -la*]
- Yaqtıñ āteşlere ‘**aşq** ocağında / Derdi derūnumda kalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 2*). [‘*aşq,]*

- Ey çeşm-i âfetim el verir sitem / ‘**Aşkıñla** nālān u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [‘aşkıñla, -ı, -ñ, -la]
- Eylemez zıll-ı himāye ilticā erbāb-ı dil / Lāne-gīr-i kâf-ı istiğnā olur ‘anķā-yı ‘**aşk** (*Gazel 13, Beyit 1*). [‘aşk,]
- Meşreb-i bezm-i velī dilde taħammül cerre yok / Bir sebūāsā yine mecrā-yı ‘**aşka** çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [‘aşka, -a]
- Her seher dem-sāz-ı ‘**aşk** olmak ne hoştur dillere / Bülbülü nağamātını seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [‘aşk,]
- İnşāf ile bak sīne-i pür-dāğıma bir ān / ‘**Aşkıñla** perīşān (*Müstezad 1, Beyit 2*). [‘aşkıñla, -ı, -ñ, -la]
- Old hūn-ı dīdem gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘**aşka** ya bu ne hāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [‘aşka, -a]
- Gerdenin taķ zülfüne ta ol esīri haşre dek / Ehl-i ‘**aşk** dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [‘aşk,]
- Söyle zār-ı ‘**aşkim** yosma edāya / Dilerse hāzırım cānım fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [‘aşkim, -ım]
- Hevā alsa eger ‘**aşkim** ocağı bād-ı firķatten / Yanar tāķ-ı felek şerāre-i āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [‘aşkim, -ım]
- Edāsı hūb sevdāsı hoş ger şemme ‘**aşk** nev-īcād / Hırām-ı kaydına refitārına tūbā olur münķād (*Diğer 11, Beyit 1*). [‘aşk,]
- Almış ele yazık ‘**aşkıñ** hāmesin / Kimler yazsın kūy-ı yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [‘aşkıñ, -ım]
- Bir kademde vāşıl-ı ser menzil-i maķşūd olur / Tā ... tīz-revdir bādīye becā-yı ‘**aşk** (*Gazel 13, Beyit 2*). [‘aşk,]
- Hāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka reng-i hūsn ü ān / Oldu bize baht-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı ‘**aşk** (*Gazel 13, Beyit 3*). [‘aşk,]
- İstemez bāğ-ı muħabbet cūybār u lālezār / Eşk-i çeşm ü dāğ-ı dildir revnaķ-ı şahrā-yı ‘**aşk** (*Gazel 13, Beyit 4*). [‘aşk,]

- Lānemiz iğzāb edip ol gonca-i Nāzī demiş / Bü'l-hevestir öte gitsin bülbül-i şeydā-yı **'aşk** (*Gazel 13, Beyit 5*). [*'aşk,*]
- Tā ciğerde yāresi **'aşkın** görünmez Nāzīyā / Yāre açtım ben baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*'aşkın, -ın*]
- Şimdi bir bülbül-i dil-i haste-i hecrem meded / Ravza-i **'aşkıñ** gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*'aşkıñ, -ın*]
- 'Aşkıñ eleminden vaşlıñ ğamından / Dīde hālī degil bir māteminden (*Diğer 19, Beyit 3*). [*'aşkıñ, -ıñ*]
- Āteş-i **'aşkıñla** sürünmek neyle / Yaqtı cigergāhım nār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*'aşkıñla, -ı, -ıñ, -la*]

'asker: Resmi kıyafetli silahlı topluluk.

- Çeşmi **'asker** kumandan mār ebrūlar bağıñ / Ordu kurmuş leşker-i hindū beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*'asker,*]

'aşkı gül-i handānı: Aşkla gülen yüz.

- (*Gazel 42, Beyit 1*). [*'aşkı gül-i handānı,*]

'aşkıñ pāzārı: Mecazen sevgililerin âşıklarını satın aldıkları yer.

- (*Diğer 10, Beyit 1*). [*'aşkıñ pāzārı,*]

aslā: "Hiçbir zaman, hiçbir şekilde" anlamlarında bir zarf.

- 'Adū-yı ğayb çü indinde maħcūp olmasın bir kes / Hased erbābın **aşlā** şād u handān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*aşlā,*]
- Fazl-ı Bārī ile **aşla** görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli'īñ fāl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*aşla,*]

āsümān: Gök, gökyüzü II tüm dünya.

• Zulm odu yaqtı eritti cism-i zārım hayfā kim / Halk nālemden melūl āhımdan ađlar **āsumān** (*Kaside 1, Beyit 18*). [*āsumān,*]

at: *Atmak, fırlatmak.*

• Müjgān oğların **attıñ** raħm etmediñ sīneme / Ağyār eli mi degdi çözülmüş zülfüñ bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [*attıñ, -tı, -ñ*]

• Tır-i cevriñi hemān **atıp** tutup oynar güler / Nāzī teklif-i vişāl ettim o şūħa söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*atıp, -ıp*]

at: *Atmak II bırakmak.*

• Sākī ayak **atsa** bezme imānım / Deyip yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [*atsa, -sa*]

ātes: *Aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi bağlamında.*

• Āteş-i ħasretle sīne-sūzam / Bir sebūāsādır çeşm-i giryānım (*Diđer 25, Beyit 3*). [*āteş-i, --i*]

• Āteş-i ‘aşkıñla sürünmek neyler / Yaqtı cigergāhım nār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*āteş-i, --i*]

• Yaqtıñ **āteşlere** ‘aşk ocağında / Derdi derūnumda қalan sevdiğim (*Diđer 30, Beyit 2*). [*āteşlere, -lere*]

• Yanar yandıqça fānūs-ı ħayālīm **āteş-i** ħamdan / Söyünmez tālī‘imden mi ‘acep iķbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*āteş-i, --i*]

• Tāze yaqtı sīneme Nāzī bir **āteş** tāze yār / Tāze derde tāze dermān tāze Loқmān’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*āteş,*]

ātes: *Ateş, gönül ateşi.*

• Raħm etmez raķıbler dīdem yaşına / Yaqtılar vücūdum dert **āteşine** (*Diđer 5, Beyit 5*). [*āteşine,*]

- Kahr ettiñ civānlar kalem kaşları / Yaqtıñ cān evimde derd **āteşleri** (*Diğer 23, Beyit 7*). [*āteşleri, -ler, -i*]

āteş-i hicrān: *Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.*

- (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*āteş-i hicrān,*]

āteş-i sūzān: *Yakıcı ateş.*

- (*Gazel 29, Beyit 3*). [*āteş-i sūzān,*]

āteş-i sūzāna: *Yakıcı ateş.*

- (*Gazel 33, Beyit 4*). [*āteş-i sūzāna,*]

āvāz: *Ses; yüksek sesle bağırma, feryat.*

- Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine tak tak vurur / Kimden öküş eylerim mest etti hūb **āvāzımı** (*Gazel 8, Beyit 5*). [*āvāzını, -ı, -n, -ı*]

āvā: *"Acaba" anlamına gelen ve şaşkınlık bildiren söz.*

- Dām edip zūlfūñ esir ettiñ dil-i dīvānemi / Yok mu **āvā** merhamet sīnende bī-īmānlı yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [*āvā,*]

ayağ: *Ayak (Kişinin bedeni bağlamında).*

- Bāgbān koymazsa ger bāğına dil-i şeydāsın / Būs kıl dāmen **ayağın** öp gül-i handān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*ayağın,*]

- Eriştir ey şabā yeter taḥammül yok dilde ārāma / **Ayağın** būs edip yüz sür selām et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*ayağın, -ın*]

- Fitne-i dehriñ **ayağımla** tutuldum dāmına / ‘Ömrüm oldukça bahār oldu baña faşl-ı hazān (*Kaside 1, Beyit 21*). [*ayağımla, -ımla*]

- Sākī **ayağ** atsa bezme imānım / Deyip yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [*ayağ,*]

‘ayān: (Ar.) Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.

- Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü muhkemdir muhabbet dilde Allāha **‘ayān** (*Kaside 1, Beyit 6*). [*‘ayān,*]

‘ayān ol: Açık, aşikar, gözle görünür olmak.

- Allāha **‘ayān** bülbül-i ṭab‘ımda firāvān / Var nāle-i efğān (*Müstezad 1, Beyit 6*). [*‘ayān,*]

āyīne: Ayna (gönül bağlamında).

- Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller gibi / Ruhlarıñ **āyīne** ki al bağ ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*āyīne,*]

‘ayn: Göz.

- Ettigim zār u fiğān zerre degil **‘aynımda** / Gönülümün gonca-dehen bir gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [*‘aynımda, -ım, -da*]

‘ayn: Hakkıyla bilen.

- Ey felek āhir cüdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı **‘aynım** gelmedi nevesim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*‘aynım, -ım*]

ayrıl-: (Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

- Bāb-ı ihsānından **ayrıldı** gönül nā-şāddır / Çağlasın seyl-i sirişkim hasretiñle bir zamān (*Kaside 1, Beyit 3*). [*ayrıldı, -dı*]

- Nāzī **ayrılalı** gül-i rühsārdan / Düştü bülbül gibi zār u feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [*ayrılalı, -alı*]

‘ays: Eğlence, keyif.

- Niçe ‘ays u nūşa zehirler kattıñ / Niçe hānümānlar türābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [‘ays,]
- Bilmez mi Nāzīya ‘işretli ‘ayslı / Hepisinden yār-ı şīvekār tatlı (*Diğer 17, Beyit 6*). [‘ayslı, -lı]

āzāde: Azat edilmiş, bağlarından kurtulmuş, özgür, serbest.

- Var mıdır ‘aşkınla ğamdan āzāde / Hāmūş-ı haberine Nāzī fütāde (*Diğer 25, Beyit 5*). [āzāde,]
- Çeker ‘uşşākı zencīr-i cünūna nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler lutfu çok meh-liķā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [āzāde,]
- Cevrden olmadı āzāde dil-i şūrīde / Dildeki nār-ı firāk Nāzī vücūdum eridir (*Gazel 32, Beyit 5*). [āzāde,]

‘azamet: Büyüklük, ululuk, yücelik, celâl.

- Niçe ‘azametler şānlar maḥv ettiñ / Kaldır bir kez yüzden niķābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [‘azametler, -ler]

‘azm: Bir işi yapmaya kesin karar verme, bir şeyi yapmak hususunda büyük bir kararlılıkla gayret gösterme, kararlılık.

- Erdi bahār şadākatli yār olsa / ‘Azm ederdik birlik çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [‘azm,]
- Şabā ‘azm eyleyip doğru cānāna / Hasb-i hālīm söyle yāre ağlasım (*Diğer 36, Beyit 1*). [‘azm,]
- ‘Azm ederdim cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / ‘Āşīķa cān batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [‘azm,]

bāb: Bölüm, fasıl, kapı.

• Erkân-ı ‘ünfide vaqt-i şevāpta / Sā’ ilim bu **bābta** ben de varım yār (*Diğer 41, Beyit 4*). [*bābta, -ta*]

• Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine tağ tağ vurur / Kimden öküş eylerim mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*bāb-ı,]*

bāb-ı ihsānıñdan: *Bağış kapısı. // [tas.] Hakk'ın lütfu.*

• (*Kaside 1, Beyit 3*). [*bāb-ı ihsānıñdan, -ında*]

bābil: *Babil şehri. (Sihirle uğraşan Harut ve Marut isimli iki meleğin cezanlandırılarak hapsedildiği kuyunun bulunduğu şehir bağlamında).*

• Biri şehir-i **Bābil** ya Hindistānlı / Sihr etmişler bütün cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [*bābil,]*

bād: *Rüzgâr, yel.*

• İncinmesin cānā topla kākülün / Şakınırım **bād-ı** seherden seni (*Diğer 22, Beyit 1*). [*bād-ı, --ı*]

• Gelmez oldu eyvāh **bād-ı** şabāda / Ğayrı böyle gider hicrān-ı vaţan (*Diğer 35, Beyit 4*). [*bād-ı, --ı*]

• Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Doğunma kākülün incitme ey **bād-ı** şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*bād-ı, --ı*]

• Hevā alsa eger ‘aşkıñ ocağı **bād-ı** firqattan / Yanar tāk-ı felek şerāre-i āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*bād-ı, --ı*]

• Fażl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli‘iñ fāl eyledim çün müjde **bād** (*Gazel 6, Beyit 4*). [*bād,]*

bād-ābād: *Ister istemez.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi **bād-abād** / Cemāl-i muţtālī‘ ufq-ı ziyādan tal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [*bād-abād,]*

- Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi **bād-abād** (*Diğer 11, Beyit 5*). [*bād-abād,*]

bāde: I. Şarap, içki, mey. II. Maddî ve mânevî sarhoşluk veren, kendinden geçiren, mest eden şey.

- Mizāc-ı ehl-i zinde **bādeden** keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*bādeden, --den*]

- Sākīyā şun baña mey-i gülgünü / **Bāde-i** elestten kına gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1*). [*bāde-i, -i*]

- Bu bezm-i çemen gülgül-ı şöhet-i yārān / Güle mi **bādeye** mi sākīye mi yāre mi maşşuş (*Gazel 39, Beyit 2*). [*bādeye, -ye*]

- Doldurup bir **bāde** gül-reng eyledim taqdīm ana / Biñ recā kıldım gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*bāde,*]

bād-ı muhālif: *Ters rüzgar.*

- (*Kaside 1, Beyit 27*). [*bād-ı muhālif,*]

bād-ı şabā: *Sabah rüzgarı.*

- (*Diğer 2, Beyit 5*). [*bād-ı şabā,*]
- (*Müseddes 1, Beyit 1*). [*bād-ı şabādan,*]
- (*Kaside 1, Beyit 23*). [*bād-ı şabādan,*]

bād-ı semūm: *Kavurucu rüzgar.*

- (*Gazel 1, Beyit 1*). [*bād-ı semūm,*]

bād-ı şevk eser: *Arzu rüzgarı eser.*

- (*Kaside 1, Beyit 13*). [*bād-ı şevk eser,]*

bādiye: *Çöl, kır II güzergâh, varlık âlemi.*

- Bir kademde vâşıl-ı ser menzil-i maqşûd olur / Tâ ... tîz-revdir **bādiye** becā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 2*). [*bādīye,]*

bāğ-: *Bağ. II tutsaklık veren şey.*

- Müjgân oğların attıñ rahm etmediñ sîneme / Ağyār eli mi degdi çözülmüş zülfüñ **bağı** (*Diğer 16, Beyit 6*). [*bağı, -ı]*
- Derdiñ vereminden hecriñ emînden / Şarıldı yāreme miñnet **bāğları** (*Diğer 19, Beyit 4*). [*bāğları, -ları]*

bāğ: *Bağlamak.*

- Sînemde yāreler tāzelenirse / Sevdigim ‘ilācın **bağlamaz** mısın (*Diğer 37, Beyit 4*). [*bağlamaz, -la, -maz]*

bāğ: *Bağ, bahçe II âlem.*

- Eyvāh **bağ-ı** ‘ömrüm şoldu gazeldir / Bir gül-gonca yüz biñ hāra bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [*bağ-ı, --ı]*
- Cānā gel gör gözüñle hāzānda ‘ömrüm **bağı** / Lālezār-ı hāsrette sen urduñ bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [*bāğı, -ı]*
- Nağmeler ile gel **bāğ-ı** şöhbette / Ey tūtī-i şīrīn oldu dil kafes (*Diğer 49, Beyit 6*). [*bāğ-ı, --ı]*
- Vermesin yād ellere nā-mahrem oldu dil-rübā / Gülşen-i **bāğ-ı** vişālinden amān bir gonca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*bāğ-ı, --ı]*
- Bāğ-ı taḥsīn gonce-i iḳbāl ile tezyīn edip / Hīç keder göstermesin tā ḥaşre dek Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [*bāğ-ı, --ı]*
- Firḳat-i **bāğ-ı** vişālīñle gönül rencīdedir / Nāle-i feryād u āhım dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [*bāğ-ı, --ı]*

- Kıoyununda memeler beñzer tırunca / Hangi **bāğda** bitmiş bu gül-i ğonca (*Diğer 6, Beyit 7*). [*bāğda, -da*]
- Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / Şen et var yād bülbüllerle o **bāğı** (*Diğer 15, Beyit 8*). [*bāğı, -ı*]
- Hırām et **bāğda** şalın / Yosma edālı sākī (*Diğer 21, Beyit 14*). [*bāğda, -da*]
- Bir murād almadım vaşlın **bāğında** / Eyvāh fidān iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [*bāğında, -ın, -da*]
- Yeni gelmiş gibi **bāğ-ı** iremden / Kıadd-i nev-nihālın tıbālānıyor (*Diğer 47, Beyit 4*). [*bāğ-ı, --ı*]
- Beslemesin bāğbān ğonca **bāğında** / Hezār şīvelerle bir gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [*bāğında, -ın, -da*]
- İstemez **bāğ-ı** muhabbet cūybār u lālezār / Eşk-i çeşm ü dāğ-ı dildir revnağ-ı şahrā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [*bāğ-ı, --ı*]
- Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-ı vaşlım neyleyim / **Bāğ-ı** firkıatte gül-i ruhsārın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [*bāğ-ı, --ı*]
- Hāzāna uğrattı ‘ömrüm **bāğını** / Esenler hep mihr-i cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*bāğını, -ı, -n, -ı*]
- Bāğbān kıoymazsa ger **bāğına** dil-i şeydāsın / Būs kııl dāmen ayağın öp gül-i hāndān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*bāğına, -ı, -n, -a*]
- Açtı **bāğlarda** hezār / Cennet mişālī sākī (*Diğer 21, Beyit 2*). [*bāğlarda, -lār, -dā*]

bāğ u bostānı: *Bağ bahçe.*

- (*Müseddes 1, Beyit 4*). [*bāğ u bostānı,]*

bāğbān: (*Fars.*) *Bağ bekçisi, bahçıvan.*

- Beslemesin **bāğbān** ğonca bāğında / Hezār şīvelerle bir gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [*bāğbān,]*

- Bāgbān kıymazsa ger bāğına dil-i şeydāsın / Būs kıl dāmen ayağın öp gül-i handān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [bāgbān,]

bāğ-ı ‘aşk: *Aşk bahçesi.*

- (*Gazel 29, Beyit 1*). [bāğ-ı ‘aşk,]

bāğ-ı ruhunda: *Yanağın bahçesi.*

- (*Müseddes 1, Beyit 4*). [bāğ-ı ruhunda,]

bāğım bozdurduñ: *Büyük bir üzüntü ve kederde bırakmak (gönlüne derin ıstırap vermek).*

- (*Diğer 4, Beyit 6*). [bāğım bozdurduñ,]

bağır: *Ciğer, göğüs, sine II. Yürek, kalp, gönül.*

- Cevr-i siteminle **bağırımı** ezdiñ / Nāzī sağlığından ümīdiñ kestiñ (*Diğer 4, Beyit 5*). [bağırımı, -ı, -m, -ı]

- Bir kez bezme kıllı nazar / Rindānın **bağırın** ezer (*Diğer 21, Beyit 7*). [bağırın, -ın]

- Ne Zāllar yıktıñ ser-nigün ettiñ / Kāhramān kıymadıñ **bağırın** hūn ettiñ (*Diğer 23, Beyit 5*). [bağırın, -ın]

- Kıaldım miñnet içre ğarīp baş ile / Nāzī nice döğmez **bağırın** taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [bağırın, -ın]

- Ölürsem sevdiğim tez gelsin yārim / Tıtsun mātem döğsün **bağırın** taş ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [bağırın, -ı, -n]

bāğıs: *Bağlık ve bahçelik yer.*

- Meyve-i hüsnünde sāde bir tāne / Şeftālisi **bāğıstānda** bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [bāğıstānda, -tanda]

bağla-: *Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.*

- Tā cigerde yāresi ‘aşkın görünmez Nāzīyā / Yāre açtım ben baña kendi elimle **bağladım** (*Gazel 15, Beyit 4*). [*bağladım, -dı, -*]
- Yā lāhūrī kuşan ince miyāna / Altın kemer **bağla** bel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6*). [*bağla,]*
- Kara gözlüm ben bu yerden gidersem / Āl yerine kara **bağlamaz** mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [*bağlamaz, -maz*]

bağla-: *Bağlamak, sarmak.*

- Nezdine el **bağlayıp** sürsem yüzüm dīvānına / Oğşayıp la‘lleyin añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [*bağlayıp, -y, -ıp*]
- Ezelden pāreli bir gönüldür bu / Cāna çözme zülfüñ mihrde **bağlama** (*Diğer 3, Beyit 4*). [*bağlama, -ma*]

bağla: *Bağlamak; kapamak; engellemek.*

- Bağla ellerimi kerem et dildār / Gözlerim beste görmeyim her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [*bağla,]*

bağla: *(Bir kimseyi / şeyi bir yerden) Ayrılamayacak duruma getirmek.*

- Şafā **bağlamış** hergün biñ kan etmege / Hūblar leşker çekmiş perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*bağlamış, -mış*]

bağlı: *Bir bağ ile tutturulmuş olan.*

- Biri Gürcistānlı **bağlı** bostānlı / Ya ‘Acem’den gelmiş ya Türkistānlı (*Diğer 6, Beyit 11*). [*bāğlı,]*

bağlı: *(Namaz bağlamında) Ellerini göbeği üstünde kavuşturarak ayakta durmak.*

• Eli **bağlı** bir gün dīvāna durup / Hemen hāḳ-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [*bağlı,]*

bağr: (*Âşığın*) *bağrı, gönlü.*

• Nüş ettigim demler Nāzī cām-ı Cem / Oldu pāre pāre **bağrım** başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [*bağrım, -ım]*

• Şīrīn-güftār ile bülbül şadāna / Cān dayanmaz zīrā **bağrım** üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [*bağrım, -ım]*

• Hādeng-i ḥasreti cānı delip nāy eyledi **bağrım** / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*bağrım, -ım]*

bahāl: *Pahalı.*

• Deger Rūmuñ ḥarācın / Hüsnuñ **bahāl** sākī (*Diğer 21, Beyit 12*). [*bahāl,]*

bahār: *Bahar (dünya güzellikleri, neşesi ve mutluluğu bağlamında).*

• Geldi eyyām-ı **bahār** / Mevsim şafālī sākī (*Diğer 21, Beyit 1*). [*bahār,]*

• Şeydā gibi feryād u fiğān içre biraḳma / Bu faşl-ı **bahār** hāra ḳul etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*bahār,]*

• Fitne-i dehriñ ayağımla tutuldum dāmına / ‘Ömrüm oldukça **bahār** oldu baña faşl-ı ḥazān (*Kaside 1, Beyit 21*). [*bahār,]*

• Bahār oldu eser yok sākī-i mu‘ciz-nümünemden / Sitekler çıktı meydāna bu baht-ı ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*bahār,]*

• Erdi **bahār** şadāḳatli yār olsa / ‘Azım ederdik birlik çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [*bahār,]*

• Bahār-ı hüsüne ḥaṭlar erişmiş yāsemenliktir / ‘İṭırlı zülf kākülü şānelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*bahār-ı, --ı]*

bahārı erdi: Bahar mevsiminin gelmesi.

- (Gazel 36, Beyit 2). [bahārı erdi,]

bahār-ı 'ömrümü: Ömrün baharı, gençlik.

- (Diğer 4, Beyit 3). [bahār-ı 'ömrümü,]

baħr: Ar. Deniz, derya 2. Büyük göl.

- Sefîne-i baħtım ŧeb-i miħnette / Bıraktı elleriñ **baħr-i** ħasrette (Diğer 49, Beyit 5). [baħr-i,]

baħr-ı 'aşktan: Aŧk denizi.

- (Diğer 5, Beyit 3). [baħr-ı 'aşktan,]

baħr-ı bī-pāyān: Sonsuz deniz.

- (Gazel 37, Beyit 3). [baħr-ı bī-pāyān,]

baħŧ: Baħıŧlamak, ikram etmek.

- ŧeħāret **baħŧ** eder teŧrīf kılsa bezme cānānım / O tarz-ı ŧīve cūnbūŧler reviŧler ħoŧ-edā nāzık (Gazel 12, Beyit 3). [baħŧ,]

baħt: ŧans talih.

- Seyir etse bir kez **baħt-ı** siyāhım / Giryān tutar gökte bütün melekle (Diğer 42, Beyit 1). [baħt-ı,]
- Sefîne-i **baħtım** ŧeb-i miħnette / Bıraktı elleriñ baħr-i ħasrette (Diğer 49, Beyit 5). [baħtım, -ım]

- Bahār oldu eser yok sākī-i mu‘ciz-nümünemden / Sitemler çıktı meydāna bu **baht-ı** ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*baht-ı, -ı*]
- Girmesin encümen-i gülşene ağıyār diyerek / Bülbül-i **bahtımıñ** ‘ömrü tutulur vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*bahtımıñ, -ım, -iñ*]
- Tabīb-i dil sen de derdim çāresi / Ben miyim bu çarhın **bahtı** karesi (*Diğer 44, Beyit 3*). [*bahtı,]*
- Gülmedim luḫfuñ görüp bir dem çarh-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle **bahtım** Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*bahtım, -ım*]
- Eyleye hayrū’l-ḫalef Mevlā sa‘ādet ḫāl ile / Nev-be-nev **baht-ı** güşāyişlerle mesrūru’l-fu’ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [*baht-ı,]*
- Ḫāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka reng-i ḫüs ü ān / Oldu bize **baht-ı** Mecnūn sürme-i Leylā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*baht-ı,]*

bak: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.*

- Dedim melek midir şoyuñuz dilber / Dediler **bağsaña** sīnemiz mermer (*Diğer 6, Beyit 15*). [*bağsaña, -sa, -ñ, -a*]
- Etmez mi bī-çāre hayrānı / **Bahtıkça** gözlerin şehlālanıyor (*Diğer 47, Beyit 6*). [*bahtıkça, -tık, -ça*]

bak: *"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.*

- Yok mu bir şayyād ‘aceb şayd-ı melāḫat edenim / Nev-hilāl ebrūlerim **bağ** çeşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*bağ,]*
- Dil-rübā ḫoşunedir zülfüñde sünbüller gibi / Ruḫlarıñ āyīne ki al **bağ** ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*bağ,]*
- Tāze bir reftār ile **bağ** tāze cānānım gelir / Tāze gül-ruḫ tāze ruḫsār tāze ḫandānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*bağ,]*
- Çeşmi ‘asker ḫumandan mār ebrūlar **bağıñ** / Ordu ḫurmuş leşker-i hindū beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*bağıñ, -iñ*]

- Çifte ejder deler ya bir kerre **bağ** ebrülarıñ / Pîç ü tábından hazer ol turra-i şeb-gülarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*bağ,]*
- İnşâf ile **bağ** sîne-i pür-dâğıma bir ân / ‘Aşkıñla perîşân (*Müstezad 1, Beyit 2*). [*bağ,]*
- Rağm eyle dîdeler **bağ** dolu kıandır / Yağarım âh ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [*bağ,]*
- Yoktur gerdişinde hadd-i nifâk / Hûn-ı mazlûmlarla yazılmıştır **bağ** (*Diğer 23, Beyit 15*). [*bağ,]*
- Bezimde mey al da **bağ** neler söyler / Biñ şîve nâz ile yâr çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*bağ,]*
- Tîğ-ı hasret yâreler açtı dile zağm üstüne / Cânımı almak diler **bağ** ednâ ‘âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 2*). [*bağ,]*
- Yaratmış gül gibi cisimîñ fidânım **bağ** Hudâ nâzik / Cemâl-i âfitâbında o nûr-ı pür-zîyâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [*bağ,]*
- Bir sebûdur iştiyâkıñla sirişkim lüccesi / Katre katre ağlıyor **bağ** dîdeler bārānlı yâr (*Gazel 26, Beyit 4*). [*bağ,]*
- Nâzîyâ buldu hevâ durmaz yanar kıandîl-i ‘aşk / Yek şererle sîne **bağ** sūzān degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*bağ,]*
- Melek-rûy kara gözlüm hûrivesğ **bağ** rûşenālanmış / Perî mi ol perî çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*bağ,]*
- Ey çeşm-i siyâh göñlü sünbül yüzü gül / Hele **bağ** taze açılmış yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [*bağ,]*

bal: Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.

- Kıana mı şusamış ey çarğ-ı ğaddār / **Bālîn** olmuş arar tîğ-i ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*bālîn, -în]*
- Derd ehline şifâdır / Ağzınıñ **balı** sākî (*Diğer 21, Beyit 18*). [*balı, -ı]*

- Nāzī açtım **bāl** u per cismim yakıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı dirîğ sem‘-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*bāl*,]

bal: *Arının yaptığı tatlı besin. II İnsana hoş gelen.*

- Teşnedir ezelden dil lebleri **bāl** / Derdîñ çeke çeke yok bende mecāl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*bāl*,]

ballan: *Tatlılaşmak, tatlanmak, olgunlaşmak.*

- La‘l-i gülgün taze **ballanmış** o şehr-i tazededen / Sīm-i ğabğab taze billür taze gerdānım gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [*ballanmış*, -miş]

bām-ı felek: *Feleğin en üst mertebesi.*

- (*Gazel 37, Beyit 2*). [*bām-ı felek*,]

baña: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.*

- Yazsınlar böylece kabrim taşına / Nāzī gedā derler şöhratte **baña** (*Diğer 5, Beyit 6*). [*baña*,]
- Küsme **baña** aman şeh-i hūbānım / Biñ cāndan hayrānım sultānım saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [*baña*,]
- Ezel yoldaş idi ğam bende eyvāh / Şimdi eş oldu hasrette **baña** (*Diğer 5, Beyit 1*). [*baña*,]

bār: *Defa, kez, sefer.*

- Bu Nāzī Mecnūnun sevdiğim her **bār** / Şırma zülüflerin Leylālaniyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [*bār*,]
- Bağla ellerimi kerem et dildār / Gözlerim beste görmeyim her **bār** (*Diğer 18, Beyit 5*). [*bār*,]

bārān: *Yağmurlu.*

• Bir sebūdur iştiyākınla sirişkim lüccesi / Katre katre ağıyor bak dīdeler
bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [*bārānlı, -lı*]

bardağ: Bardak, kap, kase. (Göz, şekil itibariyle kaseye teşbih edilmiştir).

• Merhem sürüp oñarsan günāh mı yārelerim / Şifālı bir şerbettir şunsun
lebiñ **bardağı** (*Diğer 16, Beyit 7*). [*bardağı, -ı*]

bārī: "Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

• Kırtulayım **bārī** dilleriñizden / Geçsin günleriñiz sa‘adetlerle (*Diğer 14, Beyit 2*). [*bārī,]*

bārī: "Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkararak" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

• Fazl-ı **Bārī** ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli‘iñ fāl eyledim
çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*bārī,]*

baş: Vücutun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

• Felek kırtarmaz oldu **başımı** ālām u kaygudan / Yine havf üzreyim hālā
hayāl-i mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*başımı, -ım, -ı*]

baş: Baş, kafa || fikir, düşünce.

• Firkat-i yār ile dağ u çöllerde / Dolanırım bu sevdālı **baş** ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [*baş,]*

• Raħm eyle efendim dil-i nāşāda / Kıoyma ğarīp **başım** sevdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [*başım, -ım*]

• Siħr-i zūlfüñ **başıma** dünyāyı zindān eyledi / Gör ne cādū ğamze-i
fettānın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*başıma, -ı, -m, -a*]

• Eyledi Nāzī benim zindān‘ālem **başıma** / Beyze-i çeşmime vurdu
pençe-i şāh-bāzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [*başıma, -ım, -a*]

- Görünce gül yüzün seniñ ey gülüm / Eyvāh ‘aқıl **baştan** yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1*). [*baştan, -tan*]
- Morlu fes **başında** dursun bir yana / Dürler taқın yaқışır sīm gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [*başında, -ı, -n, -da*]
- Zīrā fā’idesiz o Leylālarıñ / Kebendi **başına** đarb-ı meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [*başına, -ı, -(n)a*]
- Aldıñ ‘aқlım **baştan** hoş edālarla / Bülbülveş nağmeler hūb sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [*baştan, -tan*]
- Nūş ettiğim demler Nāzī cām-ı Cem / Oldu pāre pāre bağırım **başları** (*Diğer 20, Beyit 6*). [*başları, -ları*]
- Rağm eyle n’olur **başı** için Meryem ananıñ / Ol kıuds-ı şerīf Mescid-i Akşā’yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [*başı, -ı*]

- ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol şeh-i hūbānımıñ / Bir daha görmez miyim hunkāрімı **başında** tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*başında, -ı, -n, -da*]
- Kıaldım miñnet içre ğarīp **baş** ile / Nāzī nice döğmez bağırım taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [*baş,]*

baş: *Baş, kafa, ser; üstüne. II Kişinin kendisi.*

- Ne deñli **başına** geldi belālar şā’iriyetten / Rehā bulmaz mı bilmem āh u giryānım bu miñnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*başına, -ım, -a*]

başın için: *Canının sadakası olsun.*

- (*Diğer 8, Beyit 5*). [*başın için,]*

başır: *"Her şeyi, bütün kainatı en mükemmel şekilde, noksansız olarak gören" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindedir.*

• Hākīmsin ‘alīmsin semī’sin **başır** / Şimdi yolda gözü yārini bekler (*Diğer 42, Beyit 6*). [*başır,]*

başla: *Başlamak, bir işi yapmak üzere harekete geçmek.*

• Biz **başlayalım** bezmde o hūb yār ile zevke / Beyhūde varıp kūyuna ağıyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*başlayalım, -(y)alım]*

• Çektigim ālāmdan derd-i sitemden / Seylāna **başladı** dīdeden hūnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [*başladı, -dı]*

bastır: *Bir şeye bastırtmak II Düşünceye dalmak.*

• Dūda **bastırsam** ‘acep mi felegin kevkebini / Ne revā kim ḥased erbābı olam ḡam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*bastırsam, -sam]*

batış: *Bağış etmek anlamında kullanılmaktadır.*

• ‘Azm ederdim cāy-ı ḡurbetten yana doğrusu / ‘Āşīka cān **batış** eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [*batış,]*

baygıncasına: *Bakışlarını süzerek baygın baygın bakmak.*

• Süzme yār gözlerin **baygıncasına** / Cān attım ruḥların gül-ḡoncasına (*Diğer 38, Beyit 5*). [*baygıncasına,]*

bayrām: *Bayram || çok mutlu olunan gün ve zaman.*

• Nāzī saña ḡurbān bu **bayramda** yār / Allāhu ekber de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [*bayramda, -da]*

bayramlaş: *Bayramlaşmak.*

• Ḳavletme şarılma ‘īd-i vuşlatla / **Bayramlaşır** güzel iḥvān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 2*). [*bayramlaşır, -ır]*

bāzār-ı muhabbet: *Aşk pazarı.*

- (*Diğer 7, Beyit 4*). [*bāzār-ı muhabbet,*]

becā: *Uygun, yerinde, münâsip.*

- Bir kademde vâsıl-ı ser menzil-i maşşūd olur / Tā ... tîz-revdir bādîye
becā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 2*). [*becā-yı, --yı*]

bed: *Far. Fena, kötü, çirkin.*

- Baña derd koymadıñ **bed** kâr ettiñ / Kerem kıl dāver-i şifa yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [*bed,*]

bedel: *Bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey, karşılık, ivaz.*

- Bir gülse gülüm biñ gül-i hāndāna **bedeldir** / Rūyuñdaki gül-pembe gülistāna **bedeldir** (*Gazel 33, Beyit 1*). [*bedeldir, -dir*]
- Bir gülse gülüm biñ gül-i hāndāna **bedeldir** / Rūyuñdaki gül-pembe gülistāna **bedeldir** (*Gazel 33, Beyit 1*). [*bedeldir, -dir*]
- ‘Aqlın yitirir görse eger ğabğabıñ ‘aşık / Bir būsesi bir şemmesi devrāna **bedeldir** (*Gazel 33, Beyit 2*). [*bedeldir, -dir*]
- Hoş-būylu siyāh zülfünü gerdāna dağıtmış / Kākülleriniñ bir teli reyhāna **bedeldir** (*Gazel 33, Beyit 3*). [*bedeldir, -dir*]
- Cān yakmayı cānā yenile ādet edinmiş / Çün bir şereri āteş-i sūzāna **bedeldir** (*Gazel 33, Beyit 4*). [*bedeldir, -dir*]
- Cān almada kaṭ‘ī etmede ‘uşşākıñ Nāzī / Her müjesi bir hancer-i bürrāna **bedeldir** (*Gazel 33, Beyit 5*). [*bedeldir, -dir*]
- Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm şoldu ğazeldir / Bir gül-ğonca yüz biñ hāra **bedeldir** (*Diğer 3, Beyit 5*). [*bedeldir, -dir*]

beden: *Vücut, ten.*

- Soldurduñ gülleri gül **bedenleri** / Hûna boyandırdıñ pîreherleri (*Diğer 23, Beyit 11*). [*bedenleri, -ler, -i*]

be-dest: *Elde, elinde.*

- Hep silâh olmuş **be-dest** tâbûr tabûr şaf-be-şaf / ‘Âşık isterler hemân hûn içmege meydâna âh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*be-dest,]*

bedestân: *Çarşı.*

- Vuşlat **bedestâni** açmışlar hele / Şîve çârşısında durmuşlar yola (*Diğer 7, Beyit 5*). [*bedestâni,]*

be-dest-i: *Sahraya.*

- Çeşm-i mestin eyledi gönlüm musahhar meh-likâ / Nâzîyâ sâgar **be-dest-i** devrânîñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*be-dest-i,]*

bedîdâr: *Far. sf. Aşikâr, vazıh, meydanda.*

- Günlerim dönmetedir her dem şeb-i yeldâlara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette **bedîdâr** olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [*bedîdâr,]*

be-hey: *"Behey"; kızgınlık, öfke, azarlama belirten seslenme ünlemi.*

- Kışver-i gönlüm hârâb ettin **be-hey** fermânlı yâr / Böyle mi va‘d eylediñ haydi yalan peymânlı yâr (*Gazel 26, Beyit 1*). [*be-hey,]*

behzâd: *Klâsik Türk Edebiyatı ’nda çizdiği resimleriyle övülen ressamdır.*

- Ne mümkün nakş ede zeynîde hüsünüñ görüp **Behzâd** / Nigâh-ı mest-i nâzından eder âhûlar istimdâd (*Diğer 11, Beyit 2*). [*behzâd,]*

be-kâm: *İsteğine kavuşan, merâmına, maksadına erişen, mesut.*

• Şıkklet-i hicr ü ğamiñ dilde taħammül kıoymadı / Hakk **be-kām-ı** vaşlı ede durdukkça çarħ-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [*be-kām-ı,*]

bekle-: (*Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını*) *Gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek.*

• Başın için olsun ey gül-i aħmer / Nāzī vişālinden **bekler** bir haber (*Diğer 8, Beyit 5*). [*bekler, -r*]

• Ne kām aldım marīzem ħasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem **beklerim** şıħhat ben ol Loķmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*beklerim, -r, -im*]

• Ne kām aldım marīzem ħasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem **beklerim** şıħhat ben ol Loķmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*beklerim, -r, -im*]

• Ne kām aldım marīzem ħasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem **beklerim** şıħhat ben ol Loķmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*beklerim, -r, -im*]

• Ne kām aldım marīzem ħasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem **beklerim** şıħhat ben ol Loķmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*beklerim, -r, -im*]

• Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān için / **Beklerim** seng-i muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*beklerim, -r, -im*]

• Vişālın **bekler** Nāzī / Va‘de vefālī sākī (*Diğer 21, Beyit 20*). [*bekler,*]

• Tekye-i iħsānın **bekler** dā‘imā / Gözü yaşlı dertli dervīşān benim (*Diğer 32, Beyit 4*). [*bekler,*]

• Hākīmsin ‘alīmsin semī‘sin başır / Şimdi yolda gözü yārini **bekler** (*Diğer 42, Beyit 6*). [*bekler,*]

• Benefşe lāle zeyn etmiş vatandaş hep kūhistānı / Hemen bir ben miyim **bekler** ğarīb bu ğarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*bekler,*]

bel: *Bel, bedenin orta kısmı. II Sevgilinin ince beli.*

• Yā lāhūrī kuşan ince miyāna / Altın kemer bağla **bel** incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6*). [*bel,*]

- Vaşlın gözetirim rüz u şeb dildār / Şarılmasın ince o **bele** ağıyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [*bele, -e*]

belā: 1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

- Ne deñli başıma geldi **belālar** şā‘ iriyetten / Rehā bulmaz mı bilmem āh u giryānım bu miḥnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*belālar, -lar*]

- Neyler āh Nāzī esīr olmaz da **belā-yı** zülfüñe / Mest eder dīvāne göñlüm kākül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*belā-yı, --yı*]

- Aña da inkisārımdan erişir bir **belā** nā-gāh / Dehānımdan çıkar şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*belā,]*

- Nāzī miḥnet-zedeyiz firqat-i dil-dārıla ama / Nice kim geçti **belālar** bu ser-encām da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*belālar, -lar*]

belā-yı: *Felaket, musibet, bela.*

- Tenim nār-ı **belā-yı** ğamda sūzān etme yā Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım perişān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [*belā-yı,]*

belki: *"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.*

- Dilleri bende açıktan dolaşır ğīsūlar / Zannım insān degil **belki** o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*belki,]*

- Olma ebkem-i hahen vaşla teġafül gösterip / Bezm-i erbāb-ı sūhende **belki** ber-nāmūs olur (*Gazel 38, Beyit 4*). [*belki,]*

- Sevdigim gülfem seni Ḥaqqā emānet eyledim / **Belki** kırtulmam bu veremden göñül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*belki,]*

ben: *Ben/hâl, vücutta meydana gelen noktadır. Klasik şiirde âşığın gönlünü dağlayan unsurlardan biridir (bk. ben*).*

- Şöhretler vermekte tāk-ı eflāke / **Benler** taht kurmuş gerdānistāna (*Diğer 9, Beyit 4*). [*benler, -ler*]
- Zabt etmişti **beñler** gerdānistānı / Geçti mi ola güzelliğın o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [*beñler, -ler*]
- Sım gerdānlı tāze miyānı ince / **Benleri** hükmeder tā Hindistāna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*benleri, -leri*]

ben: " Ben " birinci tekil kişi zamiri.

- Cānlar kırbān olsun ikisine de / Keşi **ben** de lāyık olsam kırbāna (*Diğer 6, Beyit 6*). [*ben,]*
- Dedim kerem eyle ol nesl-i pāke / Kıoyma **ben** yanığı dām-ı helāke (*Diğer 9, Beyit 3*). [*ben,]*
- Derdiñ çeke çeke ger ölürsem **ben** / Şen et var yād bülbüllerle o bāğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*ben,]*
- Nabzı ger ol tábīb ol marīz-i vāşılım **ben** / Döksüñler gülfemini işte ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [*ben,]*
- Ben sevdim seni yār sen de beni yār / **Ben** yaqtım sen de yak ‘aşk ocağını (*Diğer 18, Beyit 1*). [*ben,]*
- Ben sevdim seni yār sen de beni yār / **Ben** yaqtım sen de yak ‘aşk ocağını (*Diğer 18, Beyit 1*). [*ben,]*
- Hem vuşlata māni‘ olmasın ağıyār / Bir daha bulamam **ben** bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [*ben,]*
- Sen ma‘şūk-ı cānsın **ben** de bir ‘āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [*ben,]*

- Gırme girift gören desin şarmaşıķ / **Ben** açtım gel sen de aç ķucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [ben,]
- Neyledim **ben** saña söyle ey devrân / Aķıttıñ dīdeden ķanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [ben,]
- Kestiñ mi ümīdin **ben** bī-nevādan / Ƙalsın mı dil böyle mecrūh-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [ben,]
- Ben cevri felekle zār-ı zebūnum / Bir dem yār olmadı t̄ālī'-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [ben,]
- Su'āl et hālını o gül-fidānıñ / Bilmez mi hālinden bu **ben** şeydānıñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [ben,]
- Ben yandım ḥasretle şem'ine anıñ / O da ben gibi yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [ben,]
- Ben yandım ḥasretle şem'ine anıñ / O da **ben** gibi yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [ben,]
- Ƙara gözlüm **ben** bu yerden gidersem / Āl yerine Ƙara bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [ben,]
- Ben yandım seninçin sen de yan desem / Sīneñ hecr oduna dāğlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [ben,]
- Yārim aġyār ile gülsün oynasın / **Ben** naşıl t̄utayım yās ġarīp ġarīp (*Diğer 40, Beyit 4*). [ben,]
- Erkān-ı 'ünfide vaķt-i şevāpta / Sā'ilim bu bābta **ben** de varım yār (*Diğer 41, Beyit 4*). [ben,]
- T̄abīb-i dil sen de derdim çāresi / **Ben** miyim bu çarḥın baḥtı ķaresi (*Diğer 44, Beyit 3*). [ben,]
- Beni dūr eyleme cānā keremden / Felāḥ mı bulurum **ben** bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [ben,]
- Ben bir güzel gördüm zülūf telleriñ / Māh yüzüne döküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [ben,]

- Ben derim illā vişāl ol kāfiriñ ağızında lā / Hîç qabûl olmaz recâ vü ilticâ' 'âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 3*). [ben,]
- 'Abd-ı memlûkü idim **ben** ol şeh-i hûbânımıñ / Bir daha görmez miyim hunkârımı başında tâç (*Gazel 4, Beyit 4*). [ben,]
- Tezyîn kılan 'ıtr ile nâzik teniñ ey şûh / Yâkût taqayım cebhe-i sîmine **ben** dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [ben,]
- Tâ cigerde yâresi 'aşkın görünmez Nâziyâ / Yâre açtım **ben** baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [ben,]
- Tâ ezel **ben** bülbül-i mehcür-ı vaşlım neyleyim / Bâğ-ı firqatte gül-i ruhsârın ahdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [ben,]
- Ben esîr-i şâh-ı ğamzeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı hüsniñ 'arş-ı nâlanım değil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [ben,]
- Doğunca fikrime cevri ü cefâlî meh-liqâ Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb **ben** de 'uyunumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [ben,]
- Ne kâm aldım marîzem hasretim zülf-i semen-büdan / Dem-â-dem beklerim şihhat **ben** ol Loqmân-ı dil-cüdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [ben,]
- Ne kâm aldım marîzem hasretim zülf-i semen-büdan / Dem-â-dem beklerim şihhat **ben** ol Loqmân-ı dil-cüdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [ben,]
- Ne kâm aldım marîzem hasretim zülf-i semen-büdan / Dem-â-dem beklerim şihhat **ben** ol Loqmân-ı dil-cüdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [ben,]
- Ne kâm aldım marîzem hasretim zülf-i semen-büdan / Dem-â-dem beklerim şihhat **ben** ol Loqmân-ı dil-cüdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [ben,]
- Nâr-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o şûh / **Ben** miyim pervâneveş nâra sezâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [ben,]
- Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidân / Nev-bahâr-ı hüsniñe Hoten raşşândan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [ben,]
- Ben de cân qurbânımın yâre dedim minnetlenir / Sevdigim bilmem neden hayf eyleyip haşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [ben,]

- Tab‘-1 Rüstem olsa ‘āşık tîğ-1 ğamze **bende** var / Korkmasın İlahî Nâzî derdmend hûdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [*bende, -de*]
- Tutmazam mecrā-yı mesken öyle Mecnūnum ki ben / Halka-i gīsū-yı Leylādır **baña** vaşī‘ mekân (*Kaside 1, Beyit 17*). [*baña, -a*]
- Fitne-i dehrîñ ayağımla tutuldum dāmına / ‘Ömrüm oldukça bahār oldu **baña** faşl-1 hāzān (*Kaside 1, Beyit 21*). [*baña, -a*]
- Tutmazam mecrā-yı mesken öyle Mecnūnum ki **ben** / Halka-i gīsū-yı Leylādır baña vaşī‘ mekân (*Kaside 1, Beyit 17*). [*ben,]*
- Ey **benim** ālī-himem Rüşdī-i kardeşim hemān / Himmət-i luṭf-1 nevālim şanki bir iksīr-i cān (*Kaside 1, Beyit 2*). [*benim, -i, -m*]
- Ğam gelir yoklar dil-i nā-şādımı her gün **benim** / Bir zamān eglencesiz koymaz gönülde pāsbān (*Kaside 1, Beyit 20*). [*benim, -i, -m*]
- Benefşe lāle zeyn etmiş vaṭanda hep kühistānı / Hemen bir **ben** miyim bekler ğarīb bu ğarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*ben,]*
- Eder mi yād ile ülfet **benim** āh bī-vefā yārim / Fiğān-1 zārdır Nāzî gönülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*benim, -i, -m*]
- Felek şundu cām -1 zehiri āh-vāh / Gerçi vaşlın çağı firḳatte **baña** (*Diğer 5, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- Ben cevri felekle sīnede çākım / Zālīm devrān ile dīde ğamnākım (*Diğer 1, Beyit 3*). [*ben,]*
- Vech-i āliñ vird-i ḥandānım degil miydi **benim** / Tāb-1 rüyūñ mihr-i raḥşānım degil miydi **benim** (*Gazel 17, Beyit 1*). [*benim, -i, -m*]
- Vech-i āliñ vird-i ḥandānım degil miydi **benim** / Tāb-1 rüyūñ mihr-i raḥşānım degil miydi **benim** (*Gazel 17, Beyit 1*). [*benim, -i, -m*]
- Ağlamaz mı Nāzî dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i şebistānım degil miydi **benim** (*Gazel 17, Beyit 5*). [*benim, -i, -m*]
- Ezel yoldaş idi ğam **bende** eyvāh / Şimdi eş oldu ḥasrette baña (*Diğer 5, Beyit 1*). [*bende, -de*]

- Eser bād-ı şabā deger sem gibi / Var mıdır ‘ālemde olmuş **ben** gibi (*Diğer 2, Beyit 5*). [*ben,]*
- Eyvāh nidem nāzlı yāri el almış / Vağan da bir oldu ğurbet de **baña** (*Diğer 5, Beyit 4*). [*baña, -a]*
- Qurulursa ‘aşkıñ pāzārı kande / **Benim** dertlileriñ dermānı de geç (*Diğer 10, Beyit 1*). [*benim, -im]*
- Felek yere geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī **benim** dehr evinde kaldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [*benim, -im]*
- Ey çeşm-i āfetim el verir sitem / ‘Aşkıñla nālān u perīşān **benim** (*Diğer 32, Beyit 1*). [*benim, -im]*
- Dökme hūn-ı dīdem gel eyle kerem / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān **benim** (*Diğer 32, Beyit 2*). [*benim, -im]*
- Tekye-i ihsānın bekler dā’imā / Gözü yaşlı dertli dervīşān **benim** (*Diğer 32, Beyit 4*). [*benim, -im]*
- Öpsem pāyin yüz egersen kaç ile / ‘Ālemde bu günü nām u şān **benim** (*Diğer 32, Beyit 6*). [*benim, -im]*
- Muhtāc-ı luḡfuñdur bu Nāzī gedā / Ey **benim** Hālīkım Rabb-i bī-çūnum (*Diğer 33, Beyit 6*). [*benim, -im]*
- Cānā gel yat **benim** āġūşumda tek / Şoḡbet merām etme kol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [*benim, -im]*
- Devrān hūnerin cāna eger kıymaksa / Nāzī **benim** al cānımı cānāna dokunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*benim, -im]*
- Eyledi Nāzī **benim** zindān‘ālem başıma / Beyze-i çeşmime vurdu pençe-i şāh-bāzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [*benim, -im]*
- Bir zamān cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi **benim** (*Gazel 17, Beyit 2*). [*benim, -im]*
- Şimdi bir bülbül-i dil-i haste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşkıñ gülistānım degil miydi **benim** (*Gazel 17, Beyit 3*). [*benim, -im]*

- Ben esîr-i şâh-ı gâmeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı hüsniñ ‘arş-ı nâlânım degil miydi **benim** (*Gazel 17, Beyit 4*). [*benim, -im*]
- Şu‘leye yakmam tenim pervâneveş beyhüdeye / Āteş-i sūzân **benim** dūzaḥ mekânım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*benim, -im*]
- Su‘âl ettim pervâneniñ ḥâlınden / Dedi **baña** yanmak için nar tatlı (*Diğer 17, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Ben sevdim seni yâr sen de **beni** yâr / Ben yakıtım sen de yak ‘aşk ocağımı (*Diğer 18, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- La‘l-i lebiñ kıldı **beni** mestâne / Merḥamet kıl Nâzî kalb-i vîrâne (*Diğer 19, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Bunca şâhlar İskenderleri nettim / Ne diyeyim saña **baña** ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*baña, -a*]
- Dedim niçin şaldıñ **beni** sevdâya / Dedi emeklerin vermem hebâya (*Diğer 40, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Baña derd kıymadıñ bed kâr ettiñ / Kerem kıl dâver-i şifâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [*baña, -a*]
- Beni dūr eyleme cânâ keremden / Felâḥ mı bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Teşnedir ezelden dil lebleri bâl / Derdiñ çeke çeke yok **bende** mecâl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*bende, -de*]
- Sâkıyâ şun **baña** mey-i gülgünü / Bâde-i elestten kana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1*). [*baña, -a*]
- Şüküfte olmadı bilmem neden bu gonca-i ḥâtır / **Beni** bülbül gibi dūçâr-ı efğân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Tâ ciğerde yâresi ‘aşkın görünmez Nâzîyâ / Yâre açtım ben **baña** kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*baña, -a*]
- Ermedi Nâzî gedâ ḥâlâ vişâl-i âfete / Ğam **baña** hem-dem o yâre âşinâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*baña, -a*]

• Dilleri **bende** açıktan dolaşır gīsūlar / Zannım insān degil belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*bende, -de*]

• Ey felek āhir cūdā kıldıñ **beni** eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nev-resim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*beni, -i*]

bend: *Bağ.*

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi **bendimden** (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*bendimden, -im, -den*]

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi **bendimden** (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*bendimden, -im, -den*]

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi **bendimden** (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*bendimden, -im, -den*]

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi **bendimden** (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*bendimden, -im, -den*]

• Recā vü ilticām bu çeşmimiñ cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi **bendimden** (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*bendimden, -im, -den*]

bend: *Bölüm.*

• Ey taḫīb kıлма şaķın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir **bendin** aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*bendin, -in*]

bend: *Bağ II Zincir, tutsaklık.*

• Eylesin ħālim gibi zūlfüñ perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr **bend** ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*bend,]*

bend: (*Fars.*) *Bağlama, bağlanma.*

• Edeli ol kāfiriñ zūnnār-ı sıḫrin cānā **bend** / Qalbim on put-ḫānedir bu sīnede nākūs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [*bend,]*

bend eder: *Hükmü altına almak.*

- (*Gazel 40, Beyit 5*). [*bend eder,]*

bend etmek: *Bağlamak.*

- (*Gazel 8, Beyit 3*). [*bend etmek,]*

bende: *Esir olarak alınan köle veya cariye. II Âşık.*

- Niçin gelmez derse bu **bendesine** / Gözünde kanlı yaş hasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*bendesine, -si, -n, -e]*

benefşe: *Baharın habercisi olan mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.*

- Benefşe lâle zeyn etmiş vatandaş hep kühistânı / Hemen bir ben miyim bekler garîb bu garîbistânı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*benefşe,]*

beñzer: *Görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih, mümasil.*

- Dökülmüş çemene şeb-bûlar gibi / Käkülleri **beñzer** gül-i reyhâna (*Diğer 6, Beyit 2*). [*beñzer,]*
- Koynunda memeler **beñzer** turunca / Hangi bāğda bitmiş bu gül-i gonca (*Diğer 6, Beyit 7*). [*beñzer, -r]*
- Kıızıl elmaya **benzer** / Rūhsārîñ āh sākî (*Diğer 21, Beyit 8*). [*benzer, -r]*

berbād: *Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.*

- Dil-şād idim devrân eyledi **berbād** / Kimden şekvā eden kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [*berbād,]*

ber-dāz-ı niyāz: *Tecrübe veren dua, yakarış.*

- (*Kaside 1, Beyit 11*). [*ber-dāz-ı niyāz,]*

ber-murād: *Arzusuna kavuşturmak, dileğine eriştirmek.*

- Feyz-i sübhān gülşen-i āmālını sīr-āb ede / Lem-yezel dünyā ve mā-fihāda kıalsın **ber-murād** (*Gazel 6, Beyit 2*). [*ber-murād,]*

- ‘Aql u ‘irfān u kemālle olalar hayrū’l-ḥalef / Büyük emmi-zādesi Seyyid Nizāmla **ber-murād** (*Gazel 5, Beyit 6*). [*ber-murād,]*

ber-nāmūs: *Edep üzere.*

- Olma ebkem-i hahen vaşla teğafül gösterip / Bezm-i erbāb-ı sūhende belki **ber-nāmūs** olur (*Gazel 38, Beyit 4*). [*ber-nāmūs,]*

besbelli: *Anlaşıyor ki, öyle görünüyor ki, belli ki.*

- Nāzī yārdan cūdā düşmüş **besbelli** / Göz yaşımı döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*besbelli,]*

besle-: *Büyütmek, yetiştirmek, yedirip içirmek.*

- Gözden şu verip **besledigim** tāze fidānım / Nev-reste amān ḡonca-i ḡandāna doḡunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [*besledigim, -dik, -im]*

- Beslemesin bāḡbān ḡonca bāḡında / Hezār şīvelerle bir gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [*beslemesin, -me, -sin]*

besle: *Mecazi anlamda, gittikçe etkili hale gelmek, gelişmek.*

- Daḡıtır ‘aqlım amān ḡoş şīve-i reftār ile / Tābe şıḡmaz kıucaḡa **beslemişler** āferīn (*Gazel 28, Beyit 2*). [*beslemişler, -mişler]*

beste: *Baḡlanmış, baḡlı.*

• Bağla ellerimi kerem et dildār / Gōzlerim **beste** gōrmeyim her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [*beste,]*

bey: *Bir yerin yōneticisi, efendi.*

• Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Aęlatma Őaķıñ gūldūr onu **bey** kıızı gūl (*Gazel 14, Beyit 5*). [*bey,]*

• Naşıl dil vermesin Nazī bī-çāre / Ne yapsın a **beyim** sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [*beyim, -(i)m]*

beyāz: *1- Ar. Aklık, sefidlik, beyazlık. 2-Mūsveddenin temize çekilmesi. 3-Ak, siyah rengin zıddı.*

• Çeşmi ‘asker kıumandan mār ebrūlar baķıñ / Ordu kıurmuş leşker-i hindū **beyāz** gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*beyāz,]*

beyāzlık: *Beyaz renk.*

• Gümüşte yok **beyāzlıkta** mīnede / Alsam āęūşuma Őarsam sīnede (*Dięer 6, Beyit 5*). [*beyāzlıkta,]*

beyhūde: *(Fars.) Boş, gereksiz, faydasız.*

• Ey Őabīb kıılma Őaķın dil yāresi **beyhūde** em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*beyhūde,]*

• Çekmesin **beyhūde** tūę-ı gāzmesin cān kıaşdına / Hāzır ettim cānımı cānānıma kıurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*beyhūde,]*

• Biz başlayalım bezmde o hūb yār ile zevķe / **Beyhūde** varıp kūyuna aęyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*beyhūde,]*

• Őu‘leye yakmam benim pervāneveş **beyhūdeye** / Āteş-i sūzān benim dūzaķ mekānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*beyhūdeye, -ye, -]*

•

beyze: Kartal yumurtası az bulunduğundan, nadir olan nesnelere için kullanılan bir ifadedir.

- Eyledi Nāzī benim zindān'ālem başıma / **Beyze-i** çeşmime vurdu pençe-i şāh-bāzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [beyze-i, --i]

bezm: Dostlar toplantısı, içki meclisi.

- Bezimde mey al da bak neler söyler / Biñ şīve nāz ile yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [bezmde, -de]

bezm: 1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmal. 2- İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

- Meşreb-i **bezm-i** velī dilde taḥammül cerre yok / Bir sebūāsā yine mecrā-yı 'aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [bezm-i, --i]

- Biz başlayalım **bezmde** o ḥüb yār ile zevke / Beyhūde varıp kūyuna ağıyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [bezmde, -de]

- Vererek buseyi rüy-ı lebiñden / Yār ile **bezm** içre iftiḥār tatlı (*Diğer 17, Beyit 2*). [bezm,]

- Sākī ayak atsa **bezme** imānım / Deyip yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [bezme, -e]

- Şetāret baḥş eder teşrīf kılsa **bezme** cānānım / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler ḥoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [bezme, -e]

- Tāze ḥalk etmiş anı Ḥallāka tāze şükrümüz / Tāze māhım tāze **bezme** tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [bezme, -e]

- İstemez **bezmide** santūr u kemān / Var iken sevdiğim sende o ḥüb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [bezmide, -ī, -de]

- Bir kez **bezme** kıl nazar / Rindānım bağırın ezer (*Diğer 21, Beyit 7*). [bezme, -e]

- Bezme teşrīf etmedi ol şāh-ı ḥübānım bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [bezme, -e]

bezm-i çemen: Çimen meclisi; bahar vakti bahçelerde kurulan eğlence meclisi.

- (Gazel 39, Beyit 2). [bezm-i çemen,]

bezm-i erbāb-ı sühende: Aşıkların bulunduğu söz meclisinde.

- (Gazel 38, Beyit 4). [bezm-i erbāb-ı sühende,]

bī-amān: Amansız, aman vermeyen, insafsız, merhametsiz (sevgili).

- Ey çarh-ı **bī-amān** kılmaz yanıma / Pek genç iken kıydıñ tatlı cānıma (Diğەر 4, Beyit 1). [bī-amān,]

- Şıķlet-i hicr ü ğamiñ dilde taħammül kıymadı / Hāķ be-kām-ı vaşl ede durduķça çarh-ı **bī-amān** (Kaside 1, Beyit 5). [bī-amān,]

bıçak: . Bir sap ve çelik bölümünden oluşan,çeşitli kesme işlerinde kullanılan keskin ağızlı araç.

- Nāzī saña kırbān bu bayramda yār / Allāhu ekber de çek **bıçağını** (Diğەر 18, Beyit 6). [bıçağını, -ı, -nı]

bīçāre: 1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

- Vay **bīçāre** Nāzī yār da sen gibi / Cigerinden yanıp tutuşur m'ola (Diğەر 2, Beyit 6). [bīçāre,]

- Her-dem boynuñ egip dıraht-ı gülde / **Bī-çāre** bülbüle āh u zār tatlı (Diğەر 17, Beyit 4). [bī-çāre,]

- Zülfüñ 'anber-şiken gül diken diken / Çiger yāre iken **bī-çāre** iken (Diğەر 41, Beyit 5). [bī-çāre,]

- Naşıl dil vermesin Nazī **bī-çāre** / Ne yapsın a beyim sen morlu fes (Diğەر 49, Beyit 8). [bī-çāre,]

• Etmez mi **bī-çāre** hayrānı / Bahtıkça gözlerin şehlālanıyor (*Diğer 47, Beyit 6*). [*bī-çāre,]*

• Merhamet kıl sen de cānā Nāzī-i **bī-çāreñe** / Söylesem derd-i dilim kevn ü mekān rıkkatlenir (*Gazel 36, Beyit 5*). [*bī-çāreñe, -ñ, -e]*

bī-çūnum: *Eşsiz, emsalsiz Kaynak:osmanice.com Erişim Tarihi:12.05.2022.*

• Muhtāc-ı luḡfuñdur bu Nāzī gedā / Ey benim Ḥālıkım Rabb-i **bī-çūnum** (*Diğer 33, Beyit 6*). [*bī-çūnum, --um]*

bī-devā: *Dermansız, çaresiz, şifasız.*

• Götür haberimi yāre ey şabā / Hicrān yāreleri dilde **bī-devā** (*Diğer 52, Beyit 3*). [*bī-devā,]*

bī-gümān: *(Far.) Şüphesiz.*

• Serde bād-ı şevk eser iklīm-i cānāndan gelir / Tā meşāmmı cāna yetti būy-ı zūlfü **bī-gümān** (*Kaside 1, Beyit 13*). [*bī-gümān,]*

bī-hāşıl: *Ebedi, sonsuz, nihayetsiz, baki.*

• Nāzī saña ger olsa da Loḡmān-ı şifā **bī-hāşıl** / Heyhāt gönül derdine bir çāre mi maḡşuş (*Gazel 39, Beyit 5*). [*bī-hāşıl,]*

bī-hemtā: *Eşi benzeri olmayan.*

• Bulmadım emşālin seniñ **bī-hemtā** / Gerçi bu Rūm diyārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 1*). [*bī-hemtā,]*

bī-īmānlı: *İmansız.*

• Dām edip zūlfuñ esir ettiñ dil-i dīvānemi / Yok mu āyā merhamet sīnende **bī-īmānlı** yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [*bī-īmānlı,]*

bī-ımtihān: *Sınavsız, güçlüğü olmayan.*

- Hağ müyesser eyleye dā'im mülākātın seniñ / Ey kerem kıanı velıyyı'n-ni 'met-i **bī-ımtihān** (*Kaside 1, Beyit 7*). [*bī-ımtihān,]*

bī-kes: *Kimsesiz, zavallı, yalnız, çaresiz.*

- Bī-vefā **bī-kesem** dār-ı gurbette / Ağlaram şızlaram kıaldım lānesiz (*Diğır 52, Beyit 1*). [*bī-kesem, -em]*

bil: *Anlamak, farkına varmak, bilebilmek, idrak etmek.*

- Luğf etmek 'aşıkā şevāptır cānā / Sen **bilirsın** ammā degil bu şekvā (*Diğır 32, Beyit 3*). [*bilirsın, -ir, -sın]*

- Bī-vefā olduğın **bilmezdim** ezel / Dedim dönmek olmaz cānānım saña (*Diğır 8, Beyit 4*). [*bilmezdim, -mez, -di, -m]*

- Derd-i 'aşkı kim ki bilmez **bilmeze** sevdā nedir / Şem'-i 'aşkı yanmayan bilmez yanar mı 'aşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). [*bilmeze, -me, -y, -e]*

- Derd-i 'aşkı kim ki **bilmez** bilmeze sevdā nedir / Şem'-i 'aşkı yanmayan **bilmez** yanar mı 'aşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). [*bilmez, -mez]*

- Derd-i 'aşkı kim ki **bilmez** bilmeze sevdā nedir / Şem'-i 'aşkı yanmayan **bilmez** yanar mı 'aşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). [*bilmez, -mez]*

- Zevk-i dünyā görmedim **bilmem** neşāt-ı 'ālemi / Var mıdır bu devr-i fānıde meserretten nişān (*Kaside 1, Beyit 10*). [*bilmem, -me, -m]*

- Bilmez mi Nāzīya 'işretli 'ayşlı / Hepisinden yār-ı şıvekār tatlı (*Diğır 17, Beyit 6*). [*bilmez, -mez]*

- Zılmünden usanmış Nāzī insānlar / **Bilmez** misin hıç inşāf u amānlar (*Diğır 23, Beyit 17*). [*bilmez, -mez]*

- Su'al et hālını o gül-fidānıñ / **Bilmez** mi hālinden bu ben şeydānıñ (*Diğır 36, Beyit 3*). [*bilmez, -mez]*

- Zehr içip kıan yuttuğım **bilmez** mi cānā hicrile / Rāh kıılmaz eylemez 'ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [*bilmez, -mez]*

• Eylesin hâlim gibi zülfüñ perîşân seniñ şabâ / Dilde muzırr bend ü kîn
bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*bil,]*

• Rabbike hûn ve ma dînike emri / Erince **bilirim** Sübhân'ı de geç (*Diğer 10, Beyit 4*). [*bilirim, -ir, -im]*

• Bilirim derdimi yoktur ifâkat / Bu hâlim sultânıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 4*). [*bilirim, -ir, -im]*

bil: (Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

• Ne kâim aldıñ **bilmem** bî-vefâ yârdan / Usandım kör olsun cevri-
ağyârdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [*bilmem, -me, -m]*

• Gül-fidânım derde şaldı zâr ile şeydâları / Gûş eder mi **bilmezem** feryâd
u nâlânım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*bilmezem, -mez, -em]*

• Şemmetmeyeli gül ruğun güller gibi şoldum / **Bilmem** ki ne oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [*bilmem, -me, -m]*

• 'Arz-ı hâl etsem mi bilmem ne der ol sultâna âh / Rağm eder mi
bilmezem bu dîde-i giryâna âh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*bilmezem, -mez, -e, -m]*

bilcümle: Bütün, tamamiyle.

• Dert içre amân Nâzî-i dil-hûnu bırakma / **Bilcümle** manastırla kenîsâyı
severseñ (*Gazel 22, Beyit 5*). [*bilcümle,]*

billür: Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı.

• La'l-i gülgün tâze ballanmış o şehri- tâzeden / Sîm-i ğabğab tâze **billür**
tâze gerdânım gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [*billür,]*

bilme: Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmamak.

- Tıfl-1 āgūş-1 vefā cānānı neyler **bilmeyiz** / Dildedir ‘aşkı gül-i ḥandānı neyler **bilmeyiz** (*Gazel 42, Beyit 1*). [*bilmeyiz, -y, -iz*]
- Tıfl-1 āgūş-1 vefā cānānı neyler **bilmeyiz** / Dildedir ‘aşkı gül-i ḥandānı neyler **bilmeyiz** (*Gazel 42, Beyit 1*). [*bilmeyiz, -y, -iz*]
- Ğıbtā eyler āftāb-1 ḥüsnüñe ḥürşid ü meh / Nerde kaldı o meh-i tābānı neyler **bilmeyiz** (*Gazel 42, Beyit 2*). [*bilmeyiz, -y, -iz*]
- Göz göz oldu āh u ğamım dilde ḥasret yāresi / Geldi derdiñ devāsı Loḳmān’ neyler **bilmeyiz** (*Gazel 42, Beyit 3*). [*bilmeyiz, -y, -iz*]
- Yürüdü seyl-āb-1 hicrānım ḥarāb etmek diler / Kūlbe-i aḥzānımı devrānı neyler **bilmeyiz** (*Gazel 42, Beyit 4*). [*bilmeyiz, -y, -iz*]
- Parlatır ḳavs içre neyyir cevriñi ḥālā o şūḥ / Nāzī ḳaşdı cānā mı müjgānı neyler **bilmeyiz** (*Gazel 42, Beyit 5*). [*bilmeyiz, -y, -iz*]

bilme: (Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

- Öyle ser-mest marīzem ki devā **bilmem** nedir / Geçti ‘ömrüm ḥayfā kim Nāzī esen yellere gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*bilmem, -m*]
- Ben de cān ḳurbānımın yāre dedim minnetlenir / Sevdigim **bilmem** neden ḥayf eyleyip ḥaşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [*bilmem, -m*]
- Ne deñli başıma geldi belālar şā’ iriyetten / Rehā bulmaz mı **bilmem** āh u giryānım bu miḥnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*bilmem, -m*]
- Bilmem şabādan mı zūlfūñ çizilmiş / Şīrīn nigāhından cānlar ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [*bilmem,]*
- Ḥazāna uğrattı ‘ömrüm bāğını / Esenler hep mihr-i cān mıdır **bilmem** (*Diğer 27, Beyit 1*). [*bilmem,]*
- Eritti sūz-1 ğam ciger yağını / Yanmadık bir tatlı cān mıdır **bilmem** (*Diğer 27, Beyit 2*). [*bilmem,]*
- Eyleyler dil-i şeydā şubḥa dem feryād / Gözden aḳan yaş mı ḳan mıdır **bilmem** (*Diğer 27, Beyit 4*). [*bilmem,]*

- ‘Āşık öldürmekle iftihar etmek / Bir özge şöhret mi şân mıdır **bilmem** (*Diğer 27, Beyit 6*). [*bilmem,]*
- Ne çare böyledir hüküm-i tecellî / **Bilmem** ki bulur mu gönül tesellî (*Diğer 51, Beyit 5*). [*bilmem,]*
- ‘Arz-ı hâl etsem mi **bilmem** ne der ol sultâna âh / Rağm eder mi bilmezem bu dîde-i giryâna âh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*bilmem,]*
- Şükûfte olmadı **bilmem** neden bu gonca-i hâtır / Beni bülbül gibi dūçâr-ı efgân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [*bilmem,]*
- Eylesin hâlim gibi zülfün perîşân seniñ şabâ / Dilde muzırr bend ü kîn bil dedim **bilmem** dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*bilmem,]*
- Doğunca fikrime cevri ü cefâlî meh-liķâ Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm **bilmem** bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*bilmem,]*
- Cây-ı istignâyaya yol buldum rehâ **bilmem** nedir / Dâm-ı hüsnünde esîrim reh-nümâ **bilmem** nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*bilmem,]*
- Cây-ı istignâyaya yol buldum rehâ **bilmem** nedir / Dâm-ı hüsnünde esîrim reh-nümâ **bilmem** nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*bilmem,]*
- Nâr-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o şüh / Ben miyim pervâneveş nâra sezâ **bilmem** nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*bilmem,]*
- Yâre açtı tîğ-ı gâmze bu dil-i bî-çäreye / Bir oñulmaz derde kaldım ki devâ **bilmem** nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*bilmem,]*
- Öyle ser-mest-i müdâmım ki içelden câm-ı gâm / Zevke dâ’ir görmedim bir dem şafâ **bilmem** nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [*bilmem,]*
- Ermedi Nâzî gedâ hâlâ vişâl-i âfete / Ğam baña hem-dem o yâre âşinâ **bilmem** nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*bilmem,]*
- Bir çift güzel gördüm âhûlar gibi / **Bilmem** hangi çölden geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [*bilmem,]*

bimâr: *Hasta, derli, sıkıntılı.*

• Tabībān anlamaz nabzım değil zāhirde **bīmārım** / Ciger ālūde-i hūndur meger rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*bīmārım, -ım*]

• Derdiñle şöyle za‘īf oldu **bīmār** tenim / Cevriñle gel aqıtma gözden kıızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*bīmār,]*

biñ: "Bin" sayı sıfatı.

• Biñ zaħm-ı elīm açtı dile tīg-ı firākın / Hiç yok mu merākım (*Müstezad 1, Beyit 3*). [*biñ,]*

• Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm şoldu ğazeldir / Bir gül-gonca yüz **biñ** hāra bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [*biñ,]*

• Kūsme baña aman şeh-i hūbānım / **Biñ** cāndan hayrānım sultānım saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [*biñ,]*

• Şafā bağlamış hergün **biñ** kan etmege / Hūblar leşker çekmiş perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*biñ,]*

• Hāsreti cigerim kıldı **biñ** pāre / Sīnemde yāreler erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [*biñ,]*

• Bezimde mey al da bak neler söyler / **Biñ** şīve nāz ile yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*biñ,]*

• Açtı sīneme **biñ** hicrān yāresi / Em ü vişālinle şar çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [*biñ,]*

• Biñ şükür eltāfına Hāqq’ın ilā-yevmi’l-me‘ād / Kıldı bir ferzend ihsān u ‘ināyet sa‘d-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*biñ,]*

• Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taqđım ana / **Biñ** recā kıldım gözüm nūş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*biñ,]*

• Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ağlatma şaķıñ güldür onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*biñ,]*

• Bir gülse gülüm **biñ** gül-i hāndāna bedeldir / Rūyuñdaki gül-pembe gülistāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1*). [*biñ,]*

• Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘āşıklar hep / Bend eder yüz **biñ** gönül zülfümde bir mūdūr demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [*biñ,]*

• Biñ cānla dil teşne-i āb-ı vişālīñ / Ol şems-i cemālīñ (*Müstezad 1, Beyit 9*). [*biñ,]*

bin bir: *Bin bir, binlerce, pek çok anlamında.*

• Gönderirseñ selām ‘aleykü’s-selām / Kabulüm **biñbir** şerāfetlerle (*Diğer 14, Beyit 4*). [*biñbir,]*

bī-nevā: *Sessiz sedasız, zavallı.*

• Kestiñ mi ümīdin ben **bī-nevādan** / Kalsın mı dil böyle mecrūh-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [*bī-nevādan, -dañ]*

bī-pāyān: *Sonsuz, tükenmez II çokça.*

• ‘Ömr-i **bī-pāyān** ihsān eylesin Perverdigār / Vālideynile o ferzende ilā-yevmi’l-me’ād (*Gazel 6, Beyit 3*). [*bī-pāyān,]*

bir: *Aynı, benzer.*

• Eyvāh nidem nāzlı yāri el almış / Vaţan da **bir** oldu ğurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [*bir,]*

bir: *"Bir" belgisiz zamiri.*

• Biri şehr-i Bābil ya Hindistānlı / Sihr etmişler bütün cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [*biri, -i]*

bir: *" Bir " belgisiz sıfat.*

• Bir selām gönderdim cānān eliñe / ‘Acep şu günlerde yetişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [*bir,]*

- Ezelden pāreli **bir** gönüldür bu / Cāna çözme zülfün mihrde bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [bir,]
- Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm şoldu gazeldir / **Bir** gül-gonca yüz biñ hāra bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [bir,]
- Başın için olsuñ ey gül-i aħmer / Nāzī vişālinden bekler **bir** haber (*Diğer 8, Beyit 5*). [bir,]
- Nāzī gül cemālīñ seyrān etmege / Hāzırdır **bir** cān kurbān etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [bir,]
- Eli bağlı **bir** gün dīvāna durup / Hemen hāk-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [bir,]
- Gönüller almaya hayli güzel **bir** haşlet öğrenmiş / Miyān-ı güftügüy-ı ğurbette çok şan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [bir,]
- Giyinmiş cāme-i mātemini yosma edālanmış / Koyu **bir** sürmelidir gözleri eller kınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [bir,]
- Görmedim cevrenden **bir** dem gülerek / Geçti ‘ömrüm dīdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [bir,]
- Dilerim Hūdādan eylesin **bir** tek / Cayır cayır girībānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [bir,]
- Şu dār-ı dünyāda ey gül-i ra‘nā / Ğā‘ib ettim yazık **bir** dil-i şeydā (*Diğer 14, Beyit 5*). [bir,]
- Şemşīr-i derdiñle ruħları fendim / Vurduñ bu sīneme **bir** tāze dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [bir,]
- Bir zamān seniñle çemenistānı / Eylerdik temāşa gül gülistānı (*Diğer 15, Beyit 5*). [bir,]
- Sūzen-i müjgān ile **bir** kaç tel ver zülfünden / Şoldu genc-i maķşūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [bir,]
- Merhem sürüp oñarsan günāh mı yārelerim / Şifālī **bir** şerbettir şunsun lebiñ bardağı (*Diğer 16, Beyit 7*). [bir,]

- Yoşma kūsme cānā **bir** hūb-revişli / Elleri kınalı gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [bir,]
- Hem vuşlata māni‘ olmasın ağıyār / **Bir** daha bulamam ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [bir,]
- Sen ma‘şūk-ı cānsın ben de **bir** ‘āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [bir,]
- ‘Aşkıñ eleminden vaşlıñ ğamından / Dīde hālī degil **bir** māteminden (*Diğer 19, Beyit 3*). [bir,]
- Būse-i hecriñde dil yāne yāne / Durmaz **bir** dem erir yūrek yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [bir,]
- Vaţandan ğarībiñ hem kıbleġāhı / **Bir** kez görse idim ol rūy-ı māhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [bir,]
- Bir kez bezme kıl nazār / Rindānın baġrın ezer (*Diğer 21, Beyit 7*). [bir,]
- Kūrutmadıñ **bir** dem gözden yaşları / Āhır oldu ciger kebābın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [bir,]
- Niçe ‘azametler şānlar maħv ettiñ / Kaldır **bir** kez yüzden niķābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [bir,]
- Āteş-i ħasretle sīne-sūzam / **Bir** sebūāsādır çeşm-i giryānım (*Diğer 25, Beyit 3*). [bir,]
- Eritti sūz-ı ğam ciger yağını / Yanmadık **bir** tatlı cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [bir,]
- ‘Āşık öldürmekle iftiħār etmek / **Bir** özge şöhret mi şān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [bir,]
- Zehirler nūş ettim dertler kızandım / **Bir** de devrān şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [bir,]
- Ben cevri felekle zār-ı zebūnum / **Bir** dem yār olmadı tālī‘-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [bir,]

- Bir murād almadım vaşlın bāğında / Eyvāh fidān iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [bir,]
- Dökme hūn-ı dīdem gel eyle kerem / Sen gibi **bir** şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [bir,]
- Morlu fes başında dursun **bir** yana / Dürler taqın yaqışır sīm gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [bir,]
- Göñül yıqma kemlik etme **bir** ferde / Bu dünyāda senden kul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [bir,]
- Gördüm nāzlı yārim zūlfūñ tararken / Egilmiş **bir** yana fes ġarīb ġarīb (*Diğer 40, Beyit 2*). [bir,]
- Nāzī bülbül iken sen **bir** gül iken / Seni göz görürken kande varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [bir,]
- Seyir etse **bir** kez baht-ı siyāhım / Giryān tutar gökte bütün meleklerle (*Diğer 42, Beyit 1*). [bir,]
- Sāye-i müfīde **bir** pīr-i muğānıñ / Zāyi‘ oldu çektiğim vāh emekler (*Diğer 42, Beyit 4*). [bir,]
- Şabā ‘arz-ı hūlūşumu o yāre / Götür seher vaqti **bir** armağandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [bir,]
- Degil mi Nāzī o edā-yı reyhān / **Bir** mestāne nigāh ruqları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [bir,]
- Qaldım Nāzī ġam-ı eyyām içinde / Murğ-ı ġarīb gibi **bir** dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [bir,]
- Beslemesin bāğbān ġonca bāğında / Hezār şīvelerle **bir** gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [bir,]
- Açmış verd-i rüyıñ ġonca fidānım / Öyle **bir** gül gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [bir,]
- Dostlar seng-i ihānetle yıkar hātır kıomaz / Qalmamış **bir** ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [bir,]

- Gülmedim lutfuñ görüp **bir** dem çarh-ı zālimiñ / Nā-tecellim böyle bahtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*bir,]*
- Ey tabīb kılma şakın dil yāresi beyhüde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ **bir** bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*bir,]*
- ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol şeh-i hūbānımıñ / **Bir** daha görmez miyim hunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*bir,]*
- Rağşa çıktı **bir** civān seyr eyledim hoş nāzını / Māh yüzüne serpilir gördüm o zūlf-i sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*bir,]*
- ‘Adū-yı gayb çü indinde maḥcūp olmasın **bir** kes / Ḥased erbābın aşlā şād u ḥandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*bir,]*
- Bir zamān cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*bir,]*
- Ḥālīme raḥm eylemez **bir** dem gül-i ḥandān ne ‘ucb / Kaldı şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*bir,]*
- Aña da inkisārımdan erişir **bir** belā nā-gāh / Dehānımdan çıkar şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*bir,]*
- Çifte ejder deler ya **bir** kerre bak ebrūlarıñ / Pîç ü tābından hazer ol turra-i şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*bir,]*
- İttifāk etmişler ‘aşık öldürüp kan içmege / Her **biri** şimşir-i ser-tiz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [*biri, -i]*
- Bir sebūdur iştiyākınla sirişkim lüccesi / Katre katre ağlıyor bak dīdeler bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [*bir,]*
- Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘aşıklar hep / Bend eder yüz biñ gönül zūlfümde bir mūdūr demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [*bir,]*
- Melek dil zulmette kaldı görmedim **bir** zerre tāb / Hangi iklīme tūlū‘ etti ‘acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bāb-ı iḥsānımdan ayrıldı gönül nā-şāddır / Çağlasın seyl-i sirişkim ḥasretiñle **bir** zamān (*Kaside 1, Beyit 3*). [*bir,]*

- Darbe-i tîğ-1 cefâ **bir** yâre açtı sîneme / Çünkü mecrâsı cigergâhım ağan kanlar nihân (*Kaside 1, Beyit 16*). [*bir,]*
- Gün yüze **bir** sâye olmuştur şehâb-1 kâkülü / Irğırandır gîsûları bād-1 şabâdan armağan (*Kaside 1, Beyit 23*). [*bir,]*
- Gör lâle gibi dâğları sînemde hezârân / Netsin buna **bir** cân (*Müstezad 1, Beyit 8*). [*bir,]*
- Nerede gelirse **bir** ‘îd-i ekber / Ağam paşam şâhım kurbânım saña (*Diğer 8, Beyit 6*). [*bir,]*
- Nâzik ellerine yakmış kınâlar / **Bir** de inci taşmış sîm gerdânına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*bir,]*
- Ağlayu vücûda geldim ‘ademden / **Bir** an güldürmedi tîlî‘-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [*bir,]*

bir: " Bir " sayı sıfat.

- Çekmedik kalmadı cevr ü cefânı / Var mıdır **bir** fertten hicâbım felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*bir,]*
- ‘Aşıklar seninçin düşmüşler derde / **Bir** de Nâzî vardır yoğla defterde (*Diğer 39, Beyit 7*). [*bir,]*
- Meyve-i hüsnünde sâde **bir** tâne / Şeftâlîsi bâğıstânda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [*bir,]*
- Ben **bir** güzel gördüm zülûf telleriñ / Mâh yüzüne döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [*bir,]*
- Cüdâyım vaţandan dâm-1 miñnette / Neylesin **bir** murğ-1 ğarîb dânesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [*bir,]*
- Yoktur **bir** âşinâm etsin tesellî / Def’ olur mu dilden ğam terânemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [*bir,]*
- Vermesin yâd ellere nâ-mahrem oldu dil-rübâ / Gülşen-i bâğ-1 vişâlınden amân **bir** gonca pâç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*bir,]*

- Biñ şükür eltāfina Hakk'ın ilā-yevmi'l-me'ād / Kıldı **bir** ferzend ihsān u 'ināyet sa'd-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*bir,]*
- Hiç hātır yıkmāsın **bir** ferde kemlik etmesin / Dā'imā iylikle olsun şöhreti vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*bir,]*
- Hābbezā Mīr-i Nihādīñ şulb-i pākinden yine / Doğdu **bir** maḥdūm-i sa'd-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*bir,]*
- Doldurup **bir** bāde gül-reng eyledim taḥdīm ana / Biñ recā kıldım gözüm nūş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*bir,]*
- Bir kademde vāşıl-ı ser menzil-i maḥşūd olur / Tā ... tiz-revdir bādīye becā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 2*). [*bir,]*
- Meşreb-i bezm-i velī dilde taḥammül cerre yok / **Bir** sebūāsā yine mecrā-yı 'aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*bir,]*
- Şimdi **bir** bülbül-i dil-i ḥaste-i hecrem meded / Ravza-i 'aşkīñ gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*bir,]*
- Nāzī ḥüb eṭvārī ḥüb **bir** āfete meftūn olup / Kıldı kan ağlayarak **bir** nev-heveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*bir,]*
- Nāzī ḥüb eṭvārī ḥüb **bir** āfete meftūn olup / Kıldı kan ağlayarak **bir** nev-heveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*bir,]*
- Doḡtor kerem et derdime imdādı yetiştir / **Bir** Hālīkımız Ḥāzret-i Mevlā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*bir,]*
- Haydi cānım sen yürü ḡurbāna git cānān için / İmtinā' etme şaḡın dildāra ol **bir** cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*bir,]*
- Bu **bir** 'ālem yıkılır dil dayanıp durma şaḡın / Çünkü **bir** rūz erişir maḥv olur aḡşam da geḡer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*bir,]*
- Bu **bir** 'ālem yıkılır dil dayanıp durma şaḡın / Çünkü **bir** rūz erişir maḥv olur aḡşam da geḡer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*bir,]*
- Gülşen içre **bir** gül-i ra'nā ki hep oynar güler / Pek tıfildir āfetim destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*bir,]*

- Söyleşir tūtī gibi güftarı hūb oynar güler / Hoş **bir** istiğnā ile kaçın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*bir,]*
- Yāre açtı tīg-ı gāmze bu dil-i bī-çāreye / **Bir** oñulmaz derde kaldım ki devā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*bir,]*
- Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı gam / Zevke dā`ir görmedim **bir** dem şafā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [*bir,]*
- Ettigim zār u fiğān zerre degil `aynımda / Göñlümün gonca-dehen **bir** gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bir gülse gülüm biñ gül-i handāna bedeldir / Rūyuñdaki gül-pembe gülistāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1*). [*bir,]*
- `Aqlın yitirir görse eger ğabğabıñ `āşık / **Bir** bñsesi bir şemmesi devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [*bir,]*
- `Aqlın yitirir görse eger ğabğabıñ `āşık / Bir bñsesi **bir** şemmesi devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [*bir,]*
- Hoş-būylu siyāh zülfünü gerdāna dağıtmış / Kākülleriniñ **bir** teli reyhāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [*bir,]*
- Cān yakmayı cānā yenile ādet edinmiş / Çün **bir** şereri āteş-i sūzāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 4*). [*bir,]*
- Cān almada kaṭ`ı etmede `uşşākıñ Nāzī / Her müjesi **bir** hancer-i bürrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [*bir,]*
- Tāze **bir** reftār ile bağ tāze cānānım gelir / Tāze gül-ruğ tāze ruĥsār tāze handānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*bir,]*
- Tāze giymiş tāze koymuş re` sine **bir** tāze fes / Tāzelerden tāze tāze tāze hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*bir,]*
- Tāze yağtı sīneme Nāzī **bir** āteş tāze yār / Tāze derde tāze dermān tāze Loĥmān`ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*bir,]*
- Gūş eden āh u enīnim şubĥa dem sūzān olur / Kim görse **bir** hūn-i çeşmim dīdesi giryān olur (*Gazel 37, Beyit 1*). [*bir,]*

- Ağla ey dīdem uzandı leyle-i fir̄kat yine / Sel atresi **bir** baħr-ı bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*bir,]*
- Sū-be-sū etsem avāf kūyuñ dil-ārā şubħ u şām / orarım müjeñ okundan **bir** ğazab-ı peykān olur (*Gazel 37, Beyit 6*). [*bir,]*
- Derd ü ğam hem-dem elem-i muħarrem saña ey Nāzīyā / ālī`im cān almağa **bir** ğaner-i bürrān olur (*Gazel 37, Beyit 7*). [*bir,]*
- Bir ğaā kılsam nedir öpsem o şūħuñ gerdenin / Neyleyim āh-ı zenaħdānda dil maħbūs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [*bir,]*
- Eyleme Nāzī esef **bir** dem vişāl-i yār için / Ka`be-i kūy-ı dil-ārāya şabā cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [*bir,]*
- Nāzī saña ger olsa da Lomān-ı şifa bī-ħāşıl / Heyhāt gönül derdine **bir** āre mi maħşūs (*Gazel 39, Beyit 5*). [*bir,]*
- Yok mu **bir** şayyād `aceb şayd-ı melāħat edenim / Nev-hilāl ebrūlerim ba eşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bir niğāh-ı mestime cān veren `aşıqlar hep / Bend eder yüz biñ gönül zūlfümde **bir** mūdūr demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [*bir,]*
- Ğamze-i seħħār mı cānā müjğān oqlarıñ / `Ālemi taħayyüre şalmış **bir** de ıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [*bir,]*
- Ey benim ālī-himem Rūşdī-i ardeşim hemān / Himmet-i luf-ı nevālim şanki **bir** iksīr-i cān (*Kaside 1, Beyit 2*). [*bir,]*
- Benefşe lāle zeyn etmiş vaanda hep kūhistānı / Hemen **bir** ben miyim bekler ğarīb bu ğarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*bir,]*
- Peyām-ı vuşlatıñ var mı dirīğā eşm-i āfetten / Dedi ğālī degil **bir** vech ile luf u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*bir,]*

bir ān: *Bir an, ok kısa bir süre, bir an olsun.*

- (*Kaside 1, Beyit 8*). [*bir ān,]*
- (*Kaside 1, Beyit 14*). [*bir an,]*
- (*Müstezad 1, Beyit 2*). [*bir ān,]*

bir bir: *Tek tek, Birer birer.*

- (*Gazel 41, Beyit 5*). [*bir bir,]*

bir çift: *(takım olarak) iki.*

- (*Diğer 6, Beyit 1*). [*bir çift,]*

bir çok: *Sayı bakımından belirsiz olan belgisi sıfat.*

- (*Gazel 35, Beyit 5*). [*bir çok,]*

bir kerre: *Bir defacık.*

- (*Müstezad 1, Beyit 13*). [*bir kerre,]*
- (*Müstezad 1, Beyit 14*). [*bir kerre,]*

bir kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

- (*Diğer 2, Beyit 2*). [*bir kez,]*
- (*Müseddes 1, Beyit 8*). [*bir kez,]*

bir kimse: *Herhangi biri.*

- (*Diğer 1, Beyit 1*). [*bir kimse,]*

bir zamān: *Bir süreliğine.*

- (*Kaside 1, Beyit 20*). [*bir zamān,]*

bırak: *Bırakmak, terk etmek.*

- Sefine-i bahtım şeb-i miñnette / **Bırağtı** elleriñ baħr-i ĥasrette (*Diğer 49, Beyit 5*). [*bırağtı, -tı]*

• Şeydā gibi feryād u fiğān içre **bıraḳma** / Bu faşl-ı bahār hāra ḳul etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*bıraḳma,]*

• Dert içre amān Nāzī-i dil-hūnu **bıraḳma** / Bilocümle manastırla kenīsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 5*). [*bıraḳma,]*

birden: *Aniden, ansızım II. Hemen.*

• Düş olunca gözlerim **birden** nigāh-ı āfete / Yüz sürerdim pāyine nezdinde aḡyār olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [*birden,]*

biri: *"Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.*

• Biri Gürcistānlı bāḡlı bostānlı / Ya ‘Acem’den gelmiş ya Türkistānlı (*Diğer 6, Beyit 11*). [*biri,]*

• Biriniñ kesimi deger Ḳıbrız’ı / Biri şatın alır şehr-i Tebrız’i (*Diğer 6, Beyit 13*). [*biriniñ, -nin]*

• Biriniñ kesimi deger Ḳıbrız’ı / **Biri** şatın alır şehr-i Tebrız’i (*Diğer 6, Beyit 13*). [*biri,]*

birlik: *Birlikte olma durumu, berâberlik.*

• Erdi bahār şadāḳatlı yār olsa / ‘Azım ederdik **birlik** çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [*birlik,]*

• Mecnūn ile **birlik** çok yer gezilmiş / Ḳayd olmuş deftere dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*birlik,]*

bī-sütūn: *Far. Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği daḡ (vech-i tesmiyye, daḡın direksiz yani aḡaçsız olmasıdır).*

• Kūh-ı **bī-sütūna** yapışsa āhım / Vurursam iñiler tāk-ı felekler (*Diğer 42, Beyit 2*). [*bī-sütūna, -a]*

bit: (Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

• Kıynunda memeler beñzer tırunca / Hangi bāğda **bitmiş** bu gül-i ğonca (*Diğer 6, Beyit 7*). [*bitmiş, -miş*]

• Hasret-i zülfüñle sünbüller **bitsin** / Nāzī hāk-i mezārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 6*). [*bitsin,]*

bitiş: Yara bağlamında iyileşmek.

• Yārim ḥasretiñle dert çeke çeke / Açılan yāreler **bitişir** m'ola (*Diğer 2, Beyit 4*). [*bitişir, -ir*]

bitti: Bitmek, tükenmek, sona ermek.

• Bitti 'ömrüm cefā ālām içinde / Yā Rab 'ākıbet şafā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [*bitti, -ti*]

bī-vefā: Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

• Bī-vefā derler niçin nāmin duyan üftādeler / Hīç demezler meşreb-i 'ankā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*bī-vefā,]*

• Ne kām aldıñ bilmem **bī-vefā** yārdan / Usandım kör olsun cevri- ağyārdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [*bī-vefā,]*

• Bī-vefā olduğun bilmezdim ezel / Dedim dönmek olmaz cānānım saña (*Diğer 8, Beyit 4*). [*bī-vefā,]*

• Bī-vefā bī-kesem dār-ı ğurbette / Ağlaram şızlaram kıaldım lānesiz (*Diğer 52, Beyit 1*). [*bī-vefā,]*

bī-vefālariñ: Sevgisine bağılı olmayan, sevgisi çabuk geçen.

• Şimdiki zamānda **bī-vefālariñ** / Derd ü kıahrım çekmek tül-ı emeldir (*Diğer 45, Beyit 1*). [*bī-vefālariñ,]*

biz: "Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. II *Âşıklar*.

- Dediler **bizlere** kimler lâyıktır / Dedim işte Nâzî geldi amâna (*Diğer 6, Beyit 20*). [bizlere, -ler, -e]
- Zahm vurdu ‘âşıka tîğ-ı nigâhı / Çık **bizim** elleriñ kemân kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [bizim, -im]
- Şeydâ gibi feryâd u figân içre bırakma / Bu faşl-ı bahâr hâra kul etme **bizi** gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [bizi, -i]
- Hâl-i ‘âşıktır veren ma‘şûka reng-i hüsn ü ân / Oldu **bize** baht-ı Mecnûn sürme-i Leylâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [bize, -e]
- Konup göçer ‘âlem kervân sarâyı / **Biz** iki kapılı hâna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [biz,]
- Biz başlayalım bezmde o hûb yâr ile zevke / Beyhûde varıp kûyuna ağyâr oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [biz,]

bize: Birinci çokluk zamirinin yönelme eki almış şekli.

- Şâdiñ olsun dîdelerim kan olsun / Yâd **bize** her dem ağlama (*Diğer 3, Beyit 2*). [bize,]

bol: Çok, oldukça.

- Haşre dek Mevlâsı ‘ömrüñ tûl-ı rızkın **bol** ede / Kılmasın dünyâda muhtâç oñu Rabbü’l-‘ibâd (*Gazel 5, Beyit 2*). [bol,]

bostanlı: Sebze bahçesi, bağ. II. Kavun, karpuz ekilen yer.

- Biri Gürcistânlı bāğlı **bostanlı** / Ya ‘Acem’den gelmiş ya Türkistânlı (*Diğer 6, Beyit 11*). [bostanlı,]

boy: Boy-pos, endâm.

- Yâsemem hoşulu **boyları** ‘ar’ar / Edep öğretirler serv-i revâna (*Diğer 6, Beyit 16*). [boyları, -ları]

boya: Boyamak , bürümek, kaplamak.

• Tāli' dönmeden yakıldım yandım / Türlü miḥnetlerle ḳana **boyandıñ** (*Diğer 28, Beyit 5*). [*boyandıñ, -ndım*]

boyandır: Boyamak ll Türlü türlü üzüntülere sokmak.

• Soldurduñ gülleri gül bedenleri / Hūna **boyandırdıñ** pīrehenleri (*Diğer 23, Beyit 11*). [*boyandırdıñ, -dı, -ñ*]

böyle: "Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

• Böyle şunalara kim der Türk kıızı / Cennetten gelmişler şanki nişāna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*böyle,]*

• Doğurmuş bunları hangi analar / Gelmemiş cihāna **böyle** şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [*böyle,]*

• Kestiñ mi ümīdin ben bī-nevādan / Ḳalsın mı dil **böyle** mecrūḫ-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [*böyle,]*

• Gelmez oldu eyvāh bād-ı şabāda / Ğayrı **böyle** gider hicrān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4*). [*böyle,]*

• Gülşenden mi **böyle** teşrīf gülererek / Ruḫlarıñ mı verdi söyle güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [*böyle,]*

• Nāzī **böyle** imiş Ḥaḳtan tecellī / Bu dertler derūnum aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [*böyle,]*

• Gülmedim luṭfuñ görüp bir dem çarḫ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm **böyle** baḫtım Nāzīyā 'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*böyle,]*

• Ru'yet-i dīdār-ı yār olmazsa derde çāre yok / Yoksa **böyle** ḫaşre dek ḳalsın mı ḫasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*böyle,]*

• Kişver-i gönüm ḫarāb ettin be-hey fermānlı yār / **Böyle** mi va'd eylediñ haydi yalan peymānlı yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [*böyle,]*

böylece: *Bu şekilde, bu tarzda.*

- Yazsınlar **böylece** kabrim taşına / Nāzī gedā derler şörette baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [*böylece,*]

böyledir: *"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.*

- Ne çāre **böyledir** hükmi-tecellī / Bilmem ki bulur mu gönül tesellī (*Diğer 51, Beyit 5*). [*böyledir,*]

boyn: *Başı bedene bağlayan bölge.*

- Her-dem **boynuñ** egip dıraht-ı güldē / Bī-çāre bülbüle āh u zār tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*boynuñ, -ün*]

bu: *Bu, işaret zamiri.*

- Su'āl et hālını o gül-fidānıñ / Bilmez mi hālinden **bu** ben şeydānıñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [*bu,*]

- Nedir **bu** ettiğın yār cevri ü cefā / Nāzī emeklerim hep oldu hebā (*Diğer 44, Beyit 5*). [*bu,*]

- Old hūn-ı dīdem gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i 'aşka ya **bu** ne hāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [*bu,*]

- Cevri kılmaktan uşanmaz dil-rübā 'ālem **bu** yā / Artırır dilde keder zulm ü cefā ālem **bu** yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [*bu,*]

- Cevri kılmaktan uşanmaz dil-rübā 'ālem **bu** yā / Artırır dilde keder zulm ü cefā ālem **bu** yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [*bu,*]

- Tığ-ı hasret yāreler açtı dile zaḥm üstüne / Cānımı almaḳ diler baḳ ednā 'ālem **bu** yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*bu,*]

- Ben derim illā vişāl ol kāfirin ağzında lā / Hīç kabül olmaz recā vü ilticā' 'ālem **bu** yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [*bu,*]

- Gülmedim luḫfuñ görüp bir dem çarḫ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle baḫtım Nāzīyā 'ālem **bu** yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*bu,*]

- Doğurmuş **bunları** hangi analar / Gelmemiş cihāna böyle şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [*bunları, -n, -lar, -ı*]
- Taḥammül eder mi hîç **buna** insân / Şabr u ihsân ile Hudâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*buna, -na*]
- Gör lāle gibi dāğları sīnemde hezārān / Netsin **buna** bir cān (*Müstezad 1, Beyit 8*). [*buna, -na*]
- Bī-vefā derler niçin nāmın duyan üftādeler / Hîç demezler meşreb-i ‘anḳā güzel **budur** demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*budur, -dur*]

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

- Etme gel **bu** cevri-i nā-sāzı güzel / Hāzırdır her işte çünkü lem-yezel (*Diğer 8, Beyit 3*). [*bu,]*
- Şanma ey meh-rū **bu** neş’e sāğar u şahbādadır / Her nigāh-ı mest-i nāzın nergisistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [*bu,]*
- Benefşe lāle zeyn etmiş vaṭanda hep kūhistānı / Hemen bir ben miyim bekler ġarīb **bu** ġarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*bu,]*
- Recā vü ilticām **bu** cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ġurbette ḡalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*bu,]*
- Taḥammül ḳalmadı yā Rab amān **bu** dilde hicrāna / Fiğānım oldu eفزūn ḡaylī demdir verd-i ḡandāna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*bu,]*
- Recā vü ilticām **bu** cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ġurbette ḡalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*bu,]*
- Minnetim ... maḳdūr tūt ḳılmaz ‘itāb / Eyledim **bu** nāme-i manzūmu taḳdīm nāgehān (*Kaside 1, Beyit 25*). [*bu,]*
- Bir çift güzel gördüm āhūlar gibi / Bilmem hangi çölden geldi **bu** yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [*bu,]*
- Ḳoynunda memeler beñzer tūrunca / Hangi bāğda bitmiş **bu** gül-i ġonca (*Diğer 6, Beyit 7*). [*bu,]*

- Firkat-i yār ile dağ u çöllerde / Dolanırım **bu** sevdalı baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [bu,]
- Düşerse ‘aqlına **bu** Nāzī gedā / Ağla mātēmler tūt melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [bu,]
- Şemşīr-i derdiñle ruhları fendim / Vurduñ **bu** sīneme bir tāze dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [bu,]
- Şu‘le-i vaşlıñda göñlüñ et rüşen / Ğarıptır **bu** Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [bu,]
- Cānā gel gör gözünle ħazānda ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı ħasrette sen urduñ **bu** kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [bu,]
- Hem vuşlata māni‘ olmasın ağıyār / Bir daha bulamam ben **bu** çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [bu,]
- Nāzī saña ħurbān **bu** bayramda yār / Allāhu ekber de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [bu,]
- Ağla gül vaḫti **bu** dem / Bülbül sadālı sākī (*Diğer 21, Beyit 16*). [bu,]
- Niçin gelmez derse **bu** bendesine / Gözünde kanlı yaş ħasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [bu,]
- Yüz döndü ħarāba şāhım efendim / **Bu** göñül şehrini ābāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [bu,]
- Ne çāre **bu** göñül āh u vāh etsin / Vişāle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [bu,]
- Luṭf etmek ‘āşıka şevāptır cānā / Sen bilirsin ammā degil **bu** şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [bu,]
- Öpsem pāyin yüz egersen kaç ile / ‘Ālemde **bu** günü nām u şān benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [bu,]
- Ālūdedir sīnem al kızıl kana / Kılınsın **bu** derdime çāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [bu,]
- Ħasret çeke çeke Nāzī **bu** yerde / Perīşān de sitemkāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 6*). [bu,]

- K̄ara gözlüm ben **bu** yerden gidersem / Āl yerine k̄ara bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [bu,]
- Bilirim derdimi yoktur ifākat / **Bu** hālīm sultānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 4*). [bu,]
- Göñül yıkma kemlik etme bir ferde / **Bu** dünyāda senden k̄ul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [bu,]
- Āh cān ellerinde cānān ararken / Geldi **bu** gūşuma ses ġarip ġarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [bu,]
- Ey pembe-beden yār ġonca fidānım / **Bu** şīveler nedir sende varım yār (*Diğer 41, Beyit 1*). [bu,]
- Erkān-ı ‘ünfide vaqt-i şevāpta / Sā’ilim **bu** bābta ben de varım yār (*Diğer 41, Beyit 4*). [bu,]
- Ey çıralı kıtan H̄allāk-ı zāmīr / K̄oyma **bu** Nāzīyi ġurbette esīr (*Diğer 42, Beyit 5*). [bu,]
- T̄abīb-i dil sen de derdim çāresi / Ben miyim **bu** çarhın bahtı k̄aresi (*Diğer 44, Beyit 3*). [bu,]
- Beni dūr eyleme cānā keremden / Felāh mı bulurum ben **bu** veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [bu,]
- Maḥv oldu hecriñle **bu** dil-i sūzān / Sīnende merḥamet yok mudur īmān (*Diğer 47, Beyit 5*). [bu,]
- Bu Nāzī Mecnūnun sevdiğim her bār / Şırma zülüflerin Leylālanıyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [bu,]
- Nāzī böyle imiş H̄aḳtan tecellī / **Bu** dertler derūnum aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [bu,]
- Geçirdik ġurbette **bu** çarh-ı dūnu / Eyvāh esef olsun cānā gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2*). [bu,]
- Kūn emri var etti arz u semāyı / Ādemde görürsün **bu** mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [bu,]

- Söndürme felek istemezem kaçre şuyundan / Yansın ço hemân **bu** dil-i sūzāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [bu,]
- Dostlar seng-i ihānetle yıkar hātır komaz / Kalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem **bu** yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [bu,]
- Yāre açtı tīg-ı cānān sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil āh ile **bu** dīdeden hunān saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [bu,]
- Sevdigim gülfem seni Hākka emānet eyledim / Belki kırtulmam **bu** veremden gönül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [bu,]
- Nāzī cevherle **bu** sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [bu,]
- ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sultāna āh / Raḥm eder mi bilmezem **bu** dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [bu,]
- Şükūfte olmadı bilmem neden **bu** gonca-i hātır / Beni bülbül gibi dūçār-ı efgān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [bu,]
- Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir kūy-ı Ken‘ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [bu,]
- Açılmış gül-ruhunda **bu** dil-i şūrīde āh etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [bu,]
- Şeydā gibi feryād u figān içre bırakma / **Bu** faşl-ı bahār hāra kul etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [bu,]
- Tīg-ı cevrinden hāzer ettimse de ol fitneniñ / Nāra yaqtım **bu** dili sūz-ı firāka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [bu,]
- Bir zamān cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran **bu** çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [bu,]
- Em kabül etmez **bu** yāre dilde hicrān yāresi / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [bu,]
- Bahār oldu eser yok sākī-i mu‘ciz-nümünemden / Sitekler çıktı meydāna **bu** baht-ı ser-nigünümünden (*Gazel 19, Beyit 1*). [bu,]

- Hādeng-i ḥasreti cānı delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün **bu** sīnem eşk-i ḥūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [bu,]
- Doğunca fikrime cevri ü cefālī meh-liḳā Nāzī / Ne yaşlar döktüğüm bilmem **bu** şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [bu,]
- Degil mi ḥāl u şānımdan ‘acep ol dil-rübā āgāh / Anıñ **bu** cevri-i nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [bu,]
- Bu ḥāletle derūnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer ḳalmadı āh-ı ḥasretle ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [bu,]
- Yürü ey dil keder etme **bu** fenā dem de geçeri / Geçmedik var mı ‘acep dildeki ālām da geçeri (*Gazel 27, Beyit 1*). [bu,]
- Bu bir ‘ālem yıḳılır dil dayanıp durma şaḳın / Çünkü bir rüz erişir maḥv olur aḳşam da geçeri (*Gazel 27, Beyit 4*). [bu,]
- Nāzī miḥnet-zedeyiz firḳat-i dil-dārı ama / Nice kim geçti belālar **bu** ser-encām da geçeri (*Gazel 27, Beyit 5*). [bu,]
- Yāre açtı tīg-ı ḡamze **bu** dil-i bī-çāreye / Bir oñulmaz derde ḳaldım ki devā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [bu,]
- Bu şām cānā būylar perçemistāndan gelir / Nāḳa-i müşkin-i zūlfūñ ‘anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [bu,]
- Edeli ol kāfiriñ zūnnār-ı siḥrin cānā bend / Ḳalbim on put-ḥānedir **bu** sīnede nākūs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [bu,]
- Bu bezm-i çemen ḡulḡul-ı şoḥbet-i yārān / Güle mi bādeye mi sākīye mi yāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [bu,]
- Zevḳ-i dünyā görmedim bilmem neşāt-ı ‘ālemi / Var mıdır **bu** devri-i fānīde meserretten nişān (*Kaside 1, Beyit 10*). [bu,]
- Recā vü ilticām **bu** cismimin cānı efendimden / Esirim dār-ı ḡurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 3*). [bu,]
- Ne deñli başıma geldi belālar şā‘iriyetten / Rehā bulmaz mı bilmem āh u giryānım **bu** miḥnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [bu,]

- Recā vü ilticām **bu** cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*bu,]*
- İşitmez mi **bu** nāle giryemi ol çeşmi ğaddārim / Düşürdüm bülbülüm dām-ı firāka vech-i gülzārim (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*bu,]*
- Recā vü ilticām **bu** çeşmimiñ cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*bu,]*
- Ezelden pāreli bir gönüldür **bu** / Cāna çözme zülfüñ mihrde bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [*bu,]*
- Yeter zevk eylediñ çok sürdün ‘ömrü / Mekān tutsañ gerek **bu** kara yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [*bu,]*
- Maḥkeme-i rüz-ı cezāya varup / **Bu** Nāzī şefā‘at şāyānı de geç (*Diğer 10, Beyit 6*). [*bu,]*
- Bulmadım emşālin seniñ bī-hemtā / Gerçi **bu** Rūm diyārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 1*). [*bu,]*
- Muḥtāc-ı luḫfuñdur **bu** Nāzī gedā / Ey benim Ḥālīķım Rabb-i bī-çūnum (*Diğer 33, Beyit 6*). [*bu,]*

bu ne sevdādır: "Bu nasıl bir sevdadır?" manasında bir söz grubu.

- (*Diğer 10, Beyit 2*). [*bu ne sevdādır,]*

bugün: 1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

- Dün gece hem-bezm idik zānū-be-zānū zevkte / Nerde kim aқşamladı māh-ı dirāşānım **bugün** (*Gazel 25, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Giydi ‘uşşāk kare mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi ṭal‘at ‘acep ol vech-i tābānım **bugün** (*Gazel 25, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Nāzi açtım bāl u per cismim yaķıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı dirīğ şem‘-i şebistānım **bugün** (*Gazel 25, Beyit 5*). [*bugün,]*

- Haber aldım **bugün** bād-ı şabādan la‘l-i fendimden / Yetişmiş gülsitān-ı ‘aşқта serv-i bülendimden (*Müseddes 1, Beyit 1*). [*bugün,]*

bugün: "Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

- Bezme teşrîf etmedi ol şāh-ı hūbānım **bugün** / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım **bugün** (*Gazel 25, Beyit 1*). [*bugün,]*
- Bezme teşrîf etmedi ol şāh-ı hūbānım **bugün** / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım **bugün** (*Gazel 25, Beyit 1*). [*bugün,]*
- Gül-fidānım derde şaldı zār ile şeydāları / Gūş eder mi bilmezem feryād u nālānım **bugün** (*Gazel 25, Beyit 2*). [*bugün,]*

bük: *Bükmek, eğmek, iki büküm etmek.*

- Bürünmüş mātemle elem cāmesin / Ağlar kıddin **büküp** gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 4*). [*büküp, -üp]*

bul: (*Arayarak veya rastgele*) *Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.*

- Ola pāy-endāz mu‘allā menziline fahr ile / Fażl u ādāb u hūnerle ‘ömrü **bulsun** imtidād (*Gazel 5, Beyit 5*). [*bulsun, -sun]*
- Beni dūr eyleme cānā keremden / Felāh mı **bulurum** ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [*bulurum, -ur, -um]*
- ... kabrim yapsın reh-güzār-ı āfete / Nāzī ismim yād olunsun şöhetim **bulsun** revāç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*bulsun, -sun]*
- Ne çāre böyledir hük-m-i tecellī / Bilmem ki **bulur** mu gönül tesellī (*Diğer 51, Beyit 5*). [*bulur, -ur]*
- Bulmadım emşālin seniñ bī-hemtā / Gerçi bu Rūm diyārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 1*). [*bulmadım, -ma, -dı, -m]*

- Hem vuşlata māni‘ olmasın ağıyār / Bir daha **bulamam** ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [*bulamam, -ama, -m*]
- Cāy-ı istiğnāya yol **buldum** rehā bilmem nedir / Dām-ı hüsünde esirim reh-nümā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*buldum, -du, -m*]
- Metā‘-ı Hind ile Çīn / Yine **bulmaz** revācın (*Diğer 21, Beyit 11*). [*bulmaz, -maz*]
- El çektiñ mi tabīb derde devādan / **Bulunmaz** mı oldu yārelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*bulunmaz, -un, -maz*]
- Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīhini / Şālīh Ekrem doğup mihr-i sipihre **buldu** şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*buldu, -du*]
- Nāziyā **buldu** hevā durmaz yanar kandīl-i ‘aşk / Yek şererle sīne bak sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*buldu, -du*]

bülbül: Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II O şakıyıışlarıyla ağlayıp inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir aşığın timsalidir. Bazen aşığın kendisi, bazen canı, bazen de gönlü olur. Bülbül güle aşık kabul edilir. Sevgilinin aşığa eziyetleri gibi gül de bülbüle eziyet eder. Dikenleriyle bülbülün ciğerini deler. Gül naz, bülbül niyaz için yaratılmıştır. Bülbül bütün bu niyazlarıyla bir destan yazmaktadır. Bu destanın içinde gözyaşı da vardır, ciğer kanı da. Her yeri elem, acı, cevr ü ceфа doludur. Bülbülün her özelliği âşıқта mevcuttur.

- Bülbül de hasrettir gonca gülüne / Kavuşur da bir kez ötüşür m’ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / Şen et var yād **bülbüllerle** o bāğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*bülbüllerle, -ler, -le*]
- Nāzī ayrılalı gül-i rûhsārdan / Düştü **bülbül** gibi zār u feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [*bülbül,]*
- Sām estirdiñ n’ettiñ elden sünbülüm / Nāzī uçtu şāh-ı gülden **bülbülün** (*Diğer 12, Beyit 5*). [*bülbülün, -ün*]

- Her-dem boynun egip dirahıt-ı gülde / Bî-çäre **bülbüle** āh u zār tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*bülbüle, -e*]
- Vardır yollarımı gözler āmāde / Düş oldum **bülbül** tek zār u feryāde (*Diğer 35, Beyit 3*). [*bülbül,]*
- Nice zār etmesin dil-i **bülbülüm** / Vechiñde goncalar hamrālanıyor (*Diğer 47, Beyit 2*). [*bülbülüm, -üm*]
- Şüküfte olmadı bilmem neden bu gonca-i hātır / Beni **bülbül** gibi dūçār-ı efğān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [*bülbül,]*
- Lānemiz iğzāb edip ol gonca-i Nāzī demiş / Bü’l-hevestir öte gitsin **bülbül-i** şeydā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*bülbül-i,]*
- Tā ezel ben **bülbül-i** mehcūr-ı vaşlım neyleyim / Bāğ-ı firqatte gül-i ruhsārın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [*bülbül-i,]*
- Şimdi bir **bülbül-i** dil-i haste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşkıñ gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*bülbül-i,]*
- Girmesin encümen-i gülşene ağıyār diyerek / **Bülbül-i** bahtımınñ ‘ömrü tutulur vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*bülbül-i,]*
- Bülbülüm pür-nağme-i āhım fiğānım dildedir / Bāğ-ı ‘aşk içre kurbānım var dāstānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 1*). [*bülbülüm, -üm*]
- Şubha dem **bülbül** fiğān eyler döker göz yaşım / Cāndan ārzusu gül-i handān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Her seher dem-sāz-ı ‘aşk olmağ ne hoştur dillere / **Bülbülü** nağamātım seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*bülbülü, -ü*]
- İşitmez mi bu nāle giryemi ol çeşmi ğaddārim / Düşürdüm **bülbülüm** dām-ı firāka vech-i gülzārim (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*bülbülüm, -üm*]
- Şrīn-ğüftār ile **bülbül** şadāña / Cān dayanmaz zīrā bağrim üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Firqat-i bāğ-ı vişāliñle gönül rencīdedir / Nāle-i feryād u āhım dilde **bülbüller** gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [*bülbüller, -ler*]

• Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı maḥşūş / **Bülbül** seniñ ol nağmelerin zāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 1*). [*bülbül,*]

• Nāzī **bülbül** iken sen bir gül iken / Seni göz görürken ḳande varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [*bülbül,*]

• Sitem-i çarḫ ile düşen efgāna / **Bülbül** tek dıraḫt-ı nālānda ḳaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*bülbül,*]

• Ağla gül vaḳti bu dem / **Bülbül** sadālı sākī (*Diğer 21, Beyit 16*). [*bülbül,*]

bülbül-i tab`imda: *Mizaç bülbülü (şairin üslubu).*

• (*Müstezad 1, Beyit 6*). [*bülbül-i tab`imda,*]

bülbülveş: *Bülbül gibi.*

• Aldıñ `aqlım baştan hoş edālarla / **Bülbülveş** nağmeler ḥüb sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [*bülbülveş,*]

bülend: *Uzun, yüksek. II Yüce, ulu.*

• Ḥasretiñle eyvāh serv-i **bülendim** / Yanar derūnumda derdiñ ocağı (*Diğer 15, Beyit 1*). [*bülendim, -im*]

bü'l-heves: *Her şeye istekli, isteği çok.*

• Lānemiz iğzāb edip ol ḡonca-i Nāzī demiş / **Bü'l-hevestir** öte gitsin bülbül-i şeydā-yı `aşḳ (*Gazel 13, Beyit 5*). [*bü'l-hevestir, -tir*]

bulma: *Elde edememek, ulaşamamak, bulamamak, erişememek.*

• Zaḫm-i dil ḳan ağlar **bulmadı** devā / Şubḫa lem el açıp eylerim du`ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [*bulmadı, -dı*]

bulmaz: *Anlamak, bilmek, idrāk etmek.*

• Bulmaz dil-i bīmār-ı ğama çāre tabībān / Ger olsa da Loḡmān (*Müstezad 1, Beyit 4*). [*bulmaz,]*

bulun: (*Aranılarak veya tesâdüfen*) *Elde edilmek, ele geçirilmek.*

• Kuḡl-ı dīdelerin şāh-ı ḡübānım / Nerk ü şemīn Hindistānda **bulunmaz** (*Diğer 50, Beyit 1*). [*bulunmaz, -maz]*

• Açmış verd-i rüyīñ ğonca fidānım / Öyle bir gül gülistānda **bulunmaz** (*Diğer 50, Beyit 2*). [*bulunmaz, -maz]*

• Meyve-i ḡüsnuñde sāde bir tāne / Şeftālisi bāğıstānda **bulunmaz** (*Diğer 50, Beyit 4*). [*bulunmaz, -maz]*

• O āḡū nigāḡım ḡurbān olduğum / Nāzī Çinde çölistānda **bulunmaz** (*Diğer 50, Beyit 6*). [*bulunmaz, -maz]*

bulunmaz: *Ele geçirilmesi zor veya imkânsız. || Eşsiz, emsalsiz, seçkin.*

• Bulunmaz emşālin şāḡ-ı ḡübānım / Cemāl-i pākine çoktan ḡayrānım (*Diğer 43, Beyit 5*). [*bulunmaz,]*

bunca: *"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.*

• Bunca şāḡlar İskenderleri nettim / Ne diyeyim saña baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*bunca,]*

• ḡurtulmam elinden eylesem firār / Yeter eylediğiñ **bunca** dilā zār (*Diğer 28, Beyit 3*). [*bunca,]*

bürü-: *Kaplamak.*

• Süz-ı ğamla ciger yağım eridi / Her yanıḡı firḡat miḡnet **bürüdü** (*Diğer 29, Beyit 3*). [*bürüdü, -dü]*

bürün-: *Bürün- örtünmek, çevrelenmek, kuşatılmak, kaplanmak, örtülmek ADİL.*

• Bürünmüş mâtemle elem câmesin / Ağlar kıddin büküp gider eğlenmez
(*Diğer 51, Beyit 4*). [bürünmüş, -müş]

būs: *Öpme, öpüş.*

• Eriştir ey şabâ yeter taḥammül yok dilde ārâma / Ayağın **būs** edip yüz
sür selâm et nūr-ı ecsâma (*Gazel 20, Beyit 8*). [būs,]

būs: *I. Boş II. Önemsiz.*

• Bāgbān kıoymazsa ger bāğına dil-i şeydāsın / **Būs** kıl dāmen ayağın öp
gül-i ḥandān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [būs,]

būse: *Öpme, öpücük.*

• ‘Aqlın yitirir görse eger ğabğabiñ ‘āşıq / Bir **būsesi** bir şemmesi
devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [būsesi, -si]

• Vererek **būseyi** rüy-ı lebiñden / Yār ile bezm içre iftiḥār tatlı (*Diğer 17,
Beyit 2*). [būseyi, -yi]

• Būse-i hecriñde dil yāne yāne / Durmaz bir dem erir yürek yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [būse-i, --i]

bütün: *"Bütün, tüm" anlamında belgisiz sıfat.*

• Biri şehir-i Bābil ya Hindistānlı / Sihr etmişler **bütün** cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [bütün,]

• Seyir etse bir kez baḥt-ı siyāhım / Giriyan tutar gökte **bütün** melekke (*Diğer 42, Beyit 1*). [bütün,]

• Melāmetle ğirībānım **bütün** hep çāk çāk oldu / Fiğānımdan melā’ik
gökte Nāzī ğiryenāk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [bütün,]

• Varlığım bād-ı muḥālif esti maḥv etti **bütün** / Ḥırman-ı ārāmıma devrān
verdi çok ziyān (*Kaside 1, Beyit 27*). [bütün,]

büy: *Koku. II Güzel koku.*

- Bu şām cānā **būylar** perçemistāndan gelir / Nāka-i müşkin-i zūlfūñ ‘anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [*būylar, -lar, -*]
- Ermedi meşāmm-ı cāna **būy-ı** yār / Tek kınadım olaydı gīsū-yı dil-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [*būy-ı,]*
- Rūhlarıñ ğonca güldür / **Būy-ı** zūlfūñ sümbüldür (*Diğer 21, Beyit 3*). [*būy-ı, --ı]*

būy-ı zūlfü: *Saç kokusu.*

- (*Kaside 1, Beyit 13*). [*būy-ı zūlfü,]*

büyük: *Boyutları benzerlerinden fazla olan, azametli, haşmetli, yüce.*

- ‘Aql u ‘irfān u kemālle olalar hayrū’l-ħalef / **Büyük** emmi-zādesi Seyyid Nizāmıla ber-murād (*Gazel 5, Beyit 6*). [*büyük,]*

cādū: *Büyücü, cadı; sevgilinin gözü.*

- ‘İşvelerle gösterir envā‘-ı lu‘b oynar güler / Sīnemi kıldı hedef çün ğamze-i **cādūsuna** (*Gazel 28, Beyit 3*). [*cādūsuna, -suna]*
- Sihr-i zūlfūñ başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör ne **cādū** ğamze-i fettānın ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*cādū,]*
- Cüdāyım dār-ı ğurbette vařanda çeşm-i **cādūdan** / Dirīğā gelmedi n’oldu şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*cādūdan, -dan]*

çağ: *Dönem, vakit, devir, zaman.*

- Hem vuşlata māni‘ olmasın ağyār / Bir daha bulamam ben bu **çağını** (*Diğer 18, Beyit 2*). [*çağını, -ı, -n, -ı]*

• Nerde kaldı ‘ahd u amānîñ yārim / Hasetle geçmekte vuşlat **çağları** (*Diğer 19, Beyit 1*). [*çağları, -lar, -ı*]

çağ-ı hüsnüñ: *Güzel zamanın , güzellik anların.*

• (*Gazel 26, Beyit 5*). [*çağ-ı hüsnüñ,]*

çağla: *Coşkun biçimde akmak, coşmak.*

• Meşreb-i bezm-i velî dilde taḥammül cerre yok / Bir sebūāsā yine mecrā-yı ‘aşka **çağladım** (*Gazel 15, Beyit 2*). [*çağladım, -dı, -m*]

• Ğurbet elde çektiğim hicrān degil de yā nedir / **Çağlayan** çeşmimdeki giryān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*çağlayan, -y, -an*]

• Göñül mecrūḥ oldu **çağlıyor** al kan / Ağlıyor şızlıyor cismindeki cān (*Diğer 46, Beyit 3*). [*çağlıyor, -yor*]

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde ger eşkim **çağlıyor** seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*çağlıyor, -yor*]

• Bāb-ı iḥsānîndan ayrıldı göñül nā-şāddır / **Çağlasın** seyl-i sirişkim ḥasretiñle bir zamān (*Kaside 1, Beyit 3*). [*çağlasın, -sın*]

cāh-ı: *Makam , mevki.*

• Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir kūy-ı Ken‘ane / Mekānım Yūsufāsā **çāh-ı** zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*çāh-ı,]*

çāh-ı zenaḥdānda: *Çene çukuru.*

• (*Gazel 38, Beyit 3*). [*çāh-ı zenaḥdānda,]*

çak: *Çağ, zaman, vakit.*

• Felek şundu cām -ı zehiri āh-vāh / Gerçi vaşlın **çağı** firḫatte baña (*Diğer 5, Beyit 2*). [*çağı, -ı*]

- Çünkü an etmeye tıfıl **ağında** / Cellād-ı amzeler eylemiş heves (*Diğer 49, Beyit 2*). [ağında, -ın, -da]
- Zabt etmişti beñler gerdānistānı / Geçti mi ola güzelliđiñ o **ağı** (*Diğer 15, Beyit 6*). [ağı, -ı]
- Nabzı ger ol abīb ol marīz-i vāşılım ben / Döksünler gülfemini işte ölmeniñ **ağı** (*Diğer 16, Beyit 5*). [ağı, -ı]
- Mevlā cānım alsın yāda yār olmam / Murād **ağı** gelin olan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 6*). [ağı, -ı]

āk āk: *Paramparça etmek.*

- (*Gazel 20, Beyit 10*). [āk āk,]

āker: *Kul, köle, bende.*

- Cānımı yāre fedā eyler isem de yeridir / Ehl-i ‘aşk cümle anıñ şīvesinde **ākeridir** (*Gazel 32, Beyit 1*). [ākeridir, -i, -dir]

āk-i girībān: *Yaka yırtmak.*

- (*Müstezad 1, Beyit 14*). [āk-i girībān,]

ākim: *Yarık, yırtık,atlak, yırtma.*

- Ben cevr-i felekle sīnede **ākim** / Zālīm devrān ile dīde amnākim (*Diğer 1, Beyit 3*). [ākim, --im]

al: *(Bir mūsikī eserini) Bir algı ile icrā etmek.*

- Leb-i la‘l-i bedehşān eşm-i nergis şeh-levendimden / **alar** arpar göñüller şayd eder kemendimden (*Müseddes 1, Beyit 2*). [alar, -ar]

ām: *1. kadeh 2. şarap.*

• Nüş etmek hâlini **cām** ile semler / Devâsı âh Loğmânıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [*cām,]*

cām: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı || Aşığın canı.*

• Nüş ettiğim demler Nâzî **cām-ı** Cem / Oldu päre päre bağırim başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [*cām-ı,]*

• Cām cānāna verip Nâzî gedāyı cān için / Beklerim seng-i muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*cām,]*

cām -ı zehiri: *Zehir kadehi (dünya bağlamında sıkıntı, dert, tasa).*

• (*Diğer 5, Beyit 2*). [*cām -ı zehiri,]*

cāme: *Libas, elbise.*

• Giyinmiş **cāme-i** mātemini yosma edālanmış / Koyu bir sürmelidir gözleri eller kınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [*cāme-i, --i]*

• Bürünmüş mātemle elem **cāmesin** / Ağlar kıddin büküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 4*). [*cāmesin, -si, -n]*

cām-ı: *1. kadeh 2. şarap.*

• Nüş ederdim hasretiñle **cām-ı** Cem / Artmakta göñlümde ğam üstüne ğam (*Diğer 48, Beyit 3*). [*cām-ı,]*

cām-ı ğam: *Keder kadehi, üzüntü şarabı.*

• (*Gazel 31, Beyit 4*). [*cām-ı ğam,]*

cān: *Can, ruh, gönül, insanın maddi ve manevi varlığı.*

• Cānımı yāre fedā eyler isem de yeridir / Ehl-i ‘aşk cümle anıñ şivesinde çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1*). [*cānımı, -ım, -ı]*

- Mevlā **cānım** alsın yāda yār olmam / Murād çağı gelin olan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 6*). [*cānım, -ım*]
- Nāzī ele geçse idi kūy-ı yār / Eylerdim **cānımı** kurbān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 6*). [*cānımı, -ım, -ı*]
- Biñ **cānla** meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ağlatma şaķıñ güldür onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*cānla, -la*]
- Vay sīm-gerdānım hoşka-dehānım / İşte şağdır **cānım** tende varım yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [*cānım, -ım*]
- Söyle zār-ı ‘aşķım yosma edāya / Dilerse hāzırım **cānım** fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [*cānım, -ım*]
- Görmezse sezā ‘āşķı luṭfuna dil-dār / Pervāne sıfat **cān** u dili odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). [*cān,]*
- Cānlar kurbān olsuñ ikisine de / Keşki ben de lāyık olsam kurbāna (*Diğer 6, Beyit 6*). [*cānlar, -lar*]
- Edeli ol kāfiriñ zūnnār-ı sihrin **cānā** bend / Kālbim on put-hānedir bu sīnede nākūs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [*cānā, -a*]
- Oldu mu Nāzī şābına hayāl / **Cān** riştesi yād elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [*cān,]*
- Tīğ-ı hasret yāreler açtı dile zaḥm üstüne / **Cānımı** almaķ diler baķ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*cānımı, -ım, -ı*]
- Seniñ de od düşsüñ yansın **cānına** / Āḫiri şarıldıñ girībānıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [*cānına, -ı, -n, -a*]
- Nāzī gül cemālīñ seyrān etmege / Hāzırdır bir **cān** kurbān etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [*cān,]*
- Kāhr ettiñ civānlar kalem kaşları / Yaķtıñ **cān** evimde derd āteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [*cān,]*
- Ecel **cān** kaşdıma düşmüş efkäre / Uzaķtır mezārım yollar perişān (*Diğer 34, Beyit 4*). [*cān,]*

- Göñül mecrūh oldu çağlıyor al an / Ağlıyor sızlıyor cismindeki **cān** (*Diğer 46, Beyit 3*). [*cān,]*
- Şīrīn-gūftār ile būlbūl şadāna / **Cān** dayanmaz zīrā bađrım ūzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [*cān,]*
- Cām cānāna verip Nāzī gedāyı **cān** için / Beklerim seng-i muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*cān,]*
- Geçirdik ğurbette bu çar-ı dūnu / Eyvāh esef olsun **cānā** gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2*). [*cānā, -a]*

cān: *Āşıđın canı II Sevgili.*

- Dōnmem ‘ahdimden dedim dildāra **cān** va ‘d eyledim / Yā şehīd-i ğamze olmađtır murādım šān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*cān,]*
- Luş etmek ‘āşıa şevāptır **cānā** / Sen bilirsin ammā degil bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [*cānā, -a]*
- Bu šām **cānā** būylar perçemistāndan gelir / Nāa-i müşkin-i zūlfūn ‘anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [*cānā, -a]*

cān: *(Āşıđın) gönlü, yüreği.*

- Durmaz devrān eder ħayālin **cānā** / ‘Āşıların efkārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [*cānā, -a]*
- Serde bād-ı şev eser iqlīm-i cānāndan gelir / Tā meşāmmı **cāna** yetti būy-ı zūlfū bī-ğümān (*Kaside 1, Beyit 13*). [*cāna, -a]*
- Ĥazāna uğrattı ‘ōmrüm bāđını / Esenler hep mihr-i **cān** mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*cān,]*
- Eritti sūz-ı ğam ciger yağını / Yanmadı bir tatlı **cān** mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*cān,]*
- Ermedi meşāmm-ı **cāna** būy-ı yār / Tek anadım olaydı ğīsū-yı dil-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [*cāna, -a]*

- Ezel aşıluyım cism-i fettānīñ / **Cān** verip yolunda gül-i ra‘nānīñ (*Diğer 42, Beyit 3*). [*cān,]*
- Bir zamān **cānā** seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*cānā, -a]*
- Ğamze-i sehhār mı **cānā** müjgān oğlarıñ / ‘Ālemi taḥayyüre şalmış bir de kıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [*cānā, -a]*

cān: "Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. *II Sevgili*.

- Yoşma küsme **cānā** bir hūb-revişli / Elleri kınalı gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [*cānā, -a]*
- Cānā gel yat benim āgūşumda tek / Şoḥbet merām etme ḳol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [*cānā, -a]*
- Zehr içip ḳan yuttuğum bilmez mi **cānā** hicrile / Rāh ḳılmaz eylemez ‘ahde vefā şūḥ-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [*cānā, -a]*
- Recā vü ilticām bu çeşmimiñ **cānı** efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*cānı, -ı]*
- Ḥasret ü hicrān u firāk ālāmı yaḳtı **cānımı** / Nāzīyā bir bir deyim derdim tabīb-i ‘aşḳ şay (*Gazel 41, Beyit 5*). [*cānımı, -ım, -ı]*
- İncinmesin **cānā** topla kākülūñ / Şaḳınıırım bād-ı seherden seni (*Diğer 22, Beyit 1*). [*cānā, -a]*
- ‘Azm ederdim cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / ‘Āşıḳa **cān** batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [*cān,]*
- Çıksa **cān** murğ-ı kafesten ḥāşā ki terk eylemem / ‘Ömrümüñ varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*cān,]*
- Āh **cān** ellerinde cānān ararken / Geldi bu gūşuma ses ğarip ğarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*cān,]*
- Küsme baña aman şeh-i hūbānım / Biñ **cāndan** ḥayrānım sultānım saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [*cāndan, -dan]*

- Vur tîğ-1 müjgānım **cānā** dayansın / Ölürsem derdime kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [*cānā, -a*]
- Çekmesin beyhūde tîğ-1 ğamzesin **cān** kaşdına / Hāzır ettim cānımı cānānıma kurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*cān,]*
- Ben de **cān** kurbānımın yāre dedim minnetlenir / Sevdigim bilmem neden hayf eyleyip haşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [*cān,]*
- Hādeng-i haşreti **cānı** delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*cānı, -ı*]
- Gör lāle gibi dāğları sīnemde hezārān / Netsin buna bir **cān** (*Müstezad 1, Beyit 8*). [*cān,]*
- Ey çarḥ-1 bī-amān kalmaz yanıma / Pek genç iken kıydıñ tatlı **cānıma** (*Diğer 4, Beyit 1*). [*cānıma, -ım, -a*]
- Şubḥa dem bülbül fiğān eyler döker göz yaşım / **Cāndan** ārzūsu gül-i ḥandān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*cāndan, -dan*]

cān: 1. Can, insan ve hayvanlarda yaşamayı sağlayan ve ölümle vücuttan ayrılan madde dışı varlık. 2. Kişi, birey.

- Haydi cānım sen yürü kurbāna git cānān için / İmtinā‘ etme şaķın dildāra ol bir **cān** için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*cān,]*

cān: Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. II. İnsanın duygularını taşıyan iç alemi, gönül, iç, yürek. III. Arkadaş, dost.

- Sen ma‘şūķ-1 **cānsın** ben de bir ‘āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [*cānsın, -sın*]
- Biñ **cānla** dil teşne-i āb-1 vişāliñ / Ol şems-i cemāliñ (*Müstezad 1, Beyit 9*). [*cānla, -la*]

cān almada: Öldürmek, hayatın son vermek.

- (Gazel 33, Beyit 5). [cān almada,]

cān almağa: Öldürmek.

- (Gazel 37, Beyit 7). [cān almağa,]

cān attım: Bir olay için çok istekli olmak.

- (Diğer 38, Beyit 5). [cān attım,]

cān evinde: Aşığın gönlü, kalbi.

- (Kaside 1, Beyit 28). [cān evinde,]

cān veren: Bir şeyi çok istemek, uğruna canını dahi vermek.

- (Gazel 40, Beyit 5). [cān veren,]

cān yakmayı: Bir kişinin gönlünün incinmesi.

- (Gazel 33, Beyit 4). [cān yakmayı,]

cānā: "Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

- Cān yakmayı **cānā** yenile ādet edinmiş / Çün bir şereri āteş-i sūzāna bedeldir (Gazel 33, Beyit 4). [cānā,]

- Devrān hünerin **cāna** eger kıymaksa / Nāzī benim al cānımı cānāna doğunma (Gazel 1, Beyit 5). [cāna,]

- Pāre pāre derdle görmez mi **cānā** sīnemi / Ney gibi şūrāḥ cismim nāleler rīzān olur (Gazel 37, Beyit 4). [cānā,]

- Ezelden pāreli bir gönüldür bu / **Cāna** çözme zülfüñ mihrde bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [*cāna*,]
- Merḥamet kııl sen de **cānā** Nāzī-i bī-çāreñe / Söylesem derd-i dilim kevn ü mekān rıkkatlenir (*Gazel 36, Beyit 5*). [*cānā*,]
- Cānā gel gör gözüñle ḥazānda ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı ḥasrette sen urduñ bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [*cānā*,]
- Beni dūr eyleme **cānā** keremden / Felāḥ mı bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [*cānā*,]
- Cānā kerem et yaqtı tenim āteş-i hicrān / Āşār nümāyān (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*cānā*,]

cānā: (*Aşığın*) canı, ruhu, gönüü.

- Cānā nāzlı yārin n’oldu derlerse / Gitti ğurbet ilde kaldı derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [*cānā*,]
- Parlatır kıavs içre neyyir cevriñi ḥālā o şūḥ / Nāzī kaşdı **cānā** mı müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*cānā*,]

cānā: *Sevgiliye*.

- Vuşlat-ı āğūşa çekmek hahen-i ‘uşşak añı / **Cānā** bend etmek diler dil ḥūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [*cānā*,]

cānān: *Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın*.

- Şem‘-i ruḥuñ seyr eylese **cānānım** / Yanar ārām etmez pervāne gönüü (*Diğer 26, Beyit 1*). [*cānānım*, -ım]
- Şabā görüp söyle nāzlı **cānāna** / Yetişsin imdāda ḥāller perīşān (*Diğer 34, Beyit 1*). [*cānāna*, -a]
- Tıfl-ı āğūş-ı vefā **cānānı** neyler bilmeyiz / Dildedir ‘aşkı gül-i ḥandānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 1*). [*cānānı*, -ı]

- Kūy-ı emel-i maqşada bir kerre ereydim / **Cānānı** göreydim (*Müstezad 1, Beyit 13*). [*cānānı, -ı*]
- Çekmesin beyhūde tīg-ı gāzmesin cān kaşdına / Hāzır ettim cānımı **cānānıma** kurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*cānānıma, -ım, -a*]
- Yāre açtı tīg-ı **cānān** sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden hunān şaç (*Gazel 4, Beyit 1*). [*cānān,]*
- Āh cān ellerinde **cānān** ararken / Geldi bu gūşuma ses ğarip ğarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*cānān,]*
- Bir selām gönderdim **cānān** eliñe / ‘Acep şu günlerde yetişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [*cānān,]*
- Haydi cānım sen yürü kurbāna git cānān için / İmtinā‘ etme şaşkın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*cānān,]*
- Tāze bir reftār ile bak tāze cānānım gelir / Tāze gül-ruḥ tāze ruḥsār tāze ḥandānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*cānānım, -ım*]
- Gözlerim **cānānı** gelmez kaldı yasta gözlerim / Nāme-i ḥūzn-i mā‘ilim gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*cānānı, -ı*]
- Şabā ‘azm eyleyip doğru **cānāna** / Ḥasb-i ḥālīm söyle yāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [*cānāna, -a*]
- Devrān hünerin cāna eger kıymakşa / Nāzī benim al cānımı **cānāna** doğunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*cānāna,]*
- Cām **cānāna** verip Nāzī gedāyı cān için / Beklerim seng-i muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*cānāna,]*
- Sorarlarsa bu ne sevdādır sende / Dildir ārzū eder **cānānı** de geç (*Diğer 10, Beyit 2*). [*cānānı, -ı*]
- Bī-vefā olduğun bilmezdim ezel / Dedim dönme olamaz **cānānım** saña (*Diğer 8, Beyit 4*). [*cānānım, -(ı)m*]
- Şetāret baḥş eder teşrīf kılsa bezme **cānānım** / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler ḥoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [*cānānım, -(ı)m*]
- **cān-bāzını:** *Canıyla oynayan, canını tehlikeye atan kimse; aşık, seven.*

• Kimden almış 'işvesin ol 'Abdurrahmāndan mı ola / Eylemiş kendüye üstād 'ālemin **cān-bāzını** (*Gazel 8, Beyit 4*). [*cān-bāzını,*]

•

cānım: (*Fars.*) *Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.*

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü muhkemdir muhabbet dilde Allāha 'ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [*cānıma, -a*]

• Vechiñ ne mücellādır / **Cānım** saña fedādır (*Diğer 21, Beyit 17*). [*cānım,*]

• Devrān hünerin cāna eger kıymağsa / Nāzī benim al **cānımı** cānāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*cānımı, -(i)m, -ı*]

• Çekmesin beyhüde tīg-ı gamzesin cān kaçdına / Hāzır ettim **cānımı** cānānıma kırbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*cānımı, -(i)m, -ı*]

•

cānım: "*Canım!*" *seslenme biçimi II Aşığın gönlüne seslenişi.*

• Haydi **cānım** sen yürü kırbāna git cānān için / İmtinā' etme şağın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*cānım,*]

•

cānlar: (*Âşıkların*) *gönlü.*

• Nice **cānlar** nice cigerler yaqtıñ / Nice ma'müreler harābın felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*cānlar,*]

• Bilmem şabādan mı zülfüñ çizilmiş / Şirīn nigāhından **cānlar** ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [*cānlar,*]

•

cāre: *Çare, çıkar yol; deva, ilaç.*

• Ālūdedir sīnem al kıızıl kıana / Kıılsın bu derdime **çāre** ağlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [*çāre,]*

• Ru'yet-i dīdār-ı yār olmazsa derde **çāre** yok / Yoksa böyle haşre dek kıalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*çāre,]*

• Ne **çāre** böyledir hükm-i tecellī / Bilmem ki bulur mu gönül tesellī (*Diğer 51, Beyit 5*). [*çāre,]*

• Ört bast etme derdi al ele **çāre** var ise / Gözüm yaşını dökme gel 'İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [*çāre,]*

• Bulmaz dil-i bīmār-ı gama **çāre** tabībān / Ger olsa da Loqmān (*Müstezad 1, Beyit 4*). [*çāre,]*

• Nāzī saña ger olsa da Loqmān-ı şifā bī-hāşıl / Heyhāt gönül derdine bir **çāre** mi maşşūş (*Gazel 39, Beyit 5*). [*çāre,]*

• **çāre:** 1. İstenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol. 2. İlâç, devâ, tedbir. 3. Kurtuluş yolu.

• Tabīb-i dil sen de derdim **çāresi** / Ben miyim bu çarhın bahtı kıaresi (*Diğer 44, Beyit 3*). [*çāresi, -s, --i]*

• Ne **çāre** bu gönül āh u vāh etsin / Vişāle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*çāre,]*

•

çarh:*Felek, gök; baht, talih, vakit, zaman.*

• Geçirdik ğurbette bu **çarh-ı** dūnu / Eyvāh esef olsun cānā gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2*). [*çarh-ı, --ı]*

• Gülmedim luţfuñ görüp bir dem **çarh-ı** zālimiñ / Nā-tecellīm böyle bahtım Nāzīyā 'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*çarh-ı, --ı]*

• Şıklet-i hicr ü ğamiñ dilde taħammül kıoymadı / Hāķ be-kām-ı vaşl ede durduķça **çarh-ı** bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [*çarh-ı, --ı]*

• Kıana mı şusamış ey **çarh-ı** ğaddār / Bālīn olmuş arar tīĝ-i ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*çarh-ı,]*

• Sitem-i **çarh** ile düşen efgāna / Bülbül tek dıraht-ı nālānda kaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*çarh,]*

• Tabīb-i dil sen de derdim çāresi / Ben miyim bu **çarhın** bahtı karesi (*Diğer 44, Beyit 3*). [*çarhın, -ın]*

• Olmakta harāb şadme-i cevriñle demādem / Ey **çarh** kerem et sīne-i vīrāna dokunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [*çarh,]*

• Ey **çarh-ı** bī-amān kıalmaz yanıma / Pek genç iken kıydiñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*çarh-ı,]*

•

çarh-ı kīnever: *Kin tutan felek.*

• (*Diğer 3, Beyit 1*). [*çarh-ı kīnever,]*

•

carp-: *Hızla vurmak. II Dalgalanmak.*

• Leb-i la‘l-i bedehşān çeşm-i nergis şeh-levendimden / Çalar **carpar** gönüller şayd eder kemendimden (*Müseddes 1, Beyit 2*). [*carpar, -ar]*

•

carpıl: *Tutulmak, âşık olmak.*

• Düştü gönül netsin āh u zāre / **Çarpıldı** nigāh-ı perī ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7*). [*çarpıldı, -dı]*

•

çārsı: *Mecazen bir unsurun dağıtıldığı yer.*

• Vuşlat bedestānı açmışlar hele / Şīve **çārsısında** durmuşlar yola (*Diğer 7, Beyit 5*). [*çārsısında,]*

•

cāsūs: *Başkalarına âit sırları belli bir maksatla ve başkası hesābına araştırıp öğrenen ve haber veren kimse.*

• Eyleme Nāzī esef bir dem vişāl-i yār için / Ka‘be-i kūy-ı dil-ārāya şabā **cāsūs** olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [*cāsūs,]*

•

çat: *Kaşların, yüzde belirli bir pozisyon alarak birbirine değmesi.*

• Söyleşir tūṭī gibi güftārī hūb oynar güler / Hoş bir istiğnā ile kaçın **çatıp** oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*çatıp, -ıp*]

•

cāy: *Yer.*

• ‘Azm ederdim **cāy-ı** ğurbetten yana doğrusu / ‘Āşıka cān batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [*cāy-ı, --ı*]

•

cāy kıldı: *Makam bulmak, yerleşmek.*

• (*Gazel 41, Beyit 4*). [*cāy kıldı,]*

•

cāy-ı istiğnāya: *Nazlanma yeri, cilve mahali.*

• (*Gazel 31, Beyit 1*). [*cāy-ı istiğnāya, -ya*]

•

cayır: *Sert.*

• Dilerim Ĥudādan eylesin bir tek / **Cayır** cayır ğirībānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [*cayır,]*

• Dilerim Ĥudādan eylesin bir tek / Cayır **cayır** ğirībānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [*cayır,]*

•

cānlar: *Aşık, seven.*

• Ma‘müre-i zīr-i hāḳ ettiñ **cānlar** / Tükenmez mi cevri-ı ‘itābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [*cānlar,]*

•

cebhe: *Alın.*

• Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūḥ / Yāḳūt taḳayım **cebhe-i** sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*cebhe-i, --i*]

•

cefā: (□□□) i. (Ar. *cefā'*) Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

• Mizâc-ı ehl-i zinde bâdeden keyfiyyet öğrenmiş / **Cefâ** vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*cefâ,*]

• Şakın küyundan ey Nâzî dolaşma incinmeliktir / **Cefâ** vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [*cefâ,*]

• Usandım çekmekten cevr ü **cefâsın** / Gülmedim görmedim rüy-ı vefâsın (*Diğer 28, Beyit 7*). [*cefâsın, -sın*]

• Bitti 'ömrüm **cefâ** âlâm içinde / Yâ Rab 'âkıbet şafâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [*cefâ,*]

• Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübâ 'âlem bu yâ / Artırır dilde keder zulm ü **cefâ** âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 1*). [*cefâ,*]

• Çekmedik kalmadı cevr ü **cefâñı** / Var mıdır bir fertten hicâbın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*cefâñı, -ñ, -ı*]

• Cefâ vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemâl-i muṭṭali' ufq-ı ziyâdan ṭal'at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [*cefâ,*]

• Cefâ vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe güller gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [*cefâ,*]

• Hecriñ derûnuma etti işâbet / **Cefâ** vü cevriñle ey çeşm-i âfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [*cefâ,*]

• Nedir bu ettigiñ yâr cevr ü **cefâ** / Nâzî emeklerim hep oldu hebâ (*Diğer 44, Beyit 5*). [*cefâ,*]

• Doğunca fikrime cevr ü **cefâlı** meh-liķâ Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de 'uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*cefâlı,*]

•

çehre: *Yüz, surat, sima.*

• Melek-rüy kara gözlüm hûrivesh bak rüşenâlanmış / Perî mi ol perî **çehreñ** per ile âşinâlanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*çehreñ, -ñ*]

•

çek: *Katlanmak, tahammül etmek, üzüntü ve sıkıntıya göğüs germek.*

- Çekmedik kalmadı cevr ü cefâñı / Var mıdır bir fertten hicâbın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*çekmedik, -medik*]
- Vuşlat-ı âgûşa **çekmek** hahen-i ‘uşşak añı / Cânâ bend etmek diler dil hūbların mümtâzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [*çekmek, -mek*]
- Çektigim âlâmdan derd-i sitemden / Seylâna başladı dîdeden hūnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [*çektigim, -ti, -ğim*]
- Hâsretle **çektigim** derd ile ğamlar / Pâdişâh-ı hūbânıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 1*). [*çektigim, -ti, -ğim*]
- Derdiñ **çeke** çeke ger ölürsem ben / Şen et var yâd bülbüllerle o bâğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*çeke, -e*]
- Derdiñ **çeke** çeke ger ölürsem ben / Şen et var yâd bülbüllerle o bâğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*çeke, -e*]
- Hâsret **çeke** çeke Nâzî bu yerde / Perîşân de sitemkâre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 6*). [*çeke, -e*]
- Hâsret **çeke** çeke Nâzî bu yerde / Perîşân de sitemkâre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 6*). [*çeke, -e*]
- Sâye-i müfîde bir pîr-i muġanıñ / Žāyi‘ oldu **çektigim** vâh emekler (*Diğer 42, Beyit 4*). [*çektigim, -tik, -im*]
- Teşnedir ezelden dil lebleri bâl / Derdiñ **çeke** çeke yok bende mecâl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*çeke, -e*]
- Teşnedir ezelden dil lebleri bâl / Derdiñ **çeke** çeke yok bende mecâl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*çeke, -e*]
- Çeker ‘uşşakı zencîr-i cünûna nîm-nigâhında / Yine âzâde eyler luţfu çok meh-likâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [*çeker, -er*]
- Ğam **çekme** ey Nâzî meşhûr meşeldir / Gün doğmadan neler doğar ‘âleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [*çekme, -me*]

• Gurbet elde **çektigim** hicrân degil de yâ nedir / Çağlayan çeşmimdeki giryân degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*çektigim, -tik, -im*]

• Usandım **çekmekten** cevr ü cefâsın / Gülmedim görmedim rûy-ı vefâsın (*Diğer 28, Beyit 7*). [*çekmekten, -ten*]

•

•

çek: (Sürme) çekmek, sürmek.

• Sürmeler **çek** gözüne / Eller kınalı sâķī (*Diğer 21, Beyit 10*). [*çek,]*

•

• **çek:** Çekmek, engel koymak.

• Şafâ bağlamış hergün biñ kan etmege / Hûblar leşker **çekmiş** perçemistâna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*çekmiş, -miş*]

•

çek: (Ayrılık yükünü) çekmek, taşımak.

• Hecriñle ne **çeker** dil-i sūzānım / Luţf eyle cevr etme ey ālī-şānım (*Diğer 15, Beyit 3*). [*çeker, -er*]

•

çek: Bir halin kuvvetle baskı ve etkisi altında olmak, o hal içinde bulunmak, o hale uğramak, dūçar olmak.

• Çekmesin beyhüde tīg-ı gānzesin cān kaçdına / Hāzır ettim cānımı cānānıma ķurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*çekmesin, -me, -sin*]

•

çek-: Çekmek.(etkisini yitirmek.)

• El **çektîñ** mi tabīb derde devādan / Bulunmaz mı oldu yārelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*çektîñ, -ti, -n*]

•

çek-: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek; öldürücü bir silahla cana kastetmek.*

• Nāzī saña kırbān bu bayramda yār / Allāhu ekber de **çek** bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [*çek,]*

•

çeke çeke: *Çekerek, acı vererek.*

• (*Diğer 2, Beyit 4*). [*çeke çeke,]*

•

çekip: *Götürmek.*

• Yüklemiş hecr ile hābb-i hālleriñ / Ğam kıtarın **çekip** gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [*çekip,]*

•

cellād: *İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.*

• Mecrūh-ı temekkün sīnem sū-be-sū / Açtı tāze yāre **cellād-ı** ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [*cellād-ı, -ı*]

• Çünkü kıan etmeye tıfıl çağında / **Cellād-ı** ğamzeler eylemiş heves (*Diğer 49, Beyit 2*). [*cellād-ı, -ı*]

•

cellād-ı kazā: *Kaza ve kader celladı.*

• (*Gazel 41, Beyit 3*). [*cellād-ı kazā,]*

•

cem: *Cem, şarabı icat eden İranlı hükümdar.*

• Nüş ederdim hasretiñle cām-ı **Cem** / Artmakta göñlümde ğam üstüne ğam (*Diğer 48, Beyit 3*). [cem,]

•

cem: (□□□) i. (Ar. cem‘) 1. Toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme.

• Nüş ettigim demler Nāzī cām-ı **Cem** / Oldu pāre pāre bağrım başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [cem,]

•

cem‘ olmuş: Toplanmak, bir araya gelmek.

• (*Diğer 7, Beyit 1*). [cem‘ olmuş,]

•

cemāl: *Güzellik I yüz.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād / **Cemāl-i** muṭṭali‘ ufķ-ı ziyādan ṭal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [cemāl-i, --i]

•

cemāl: (Ar.) *Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.*

• Nāzī gül **cemālīñ** seyrān etmege / Hāzırdır bir cān ķurbān etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [cemālīñ, -iñ]

• Görmesin raķīpler hūsn-i **cemālīñ** / Hūdā hıfz eylesin nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [cemālīñ, -iñ]

• Nāzī gül **cemālīn** göremem diye / Sem almış içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [cemālīn, -iñ]

• Bulunmaz emşālin şāh-ı hūbānım / **Cemāl-i** pākine çoķtan hayrānım (*Diğer 43, Beyit 5*). [cemāl-i, --i]

• Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu **cemālinden** seniñ / Tā şeb-i şem‘-i şebistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [cemālinden, -i, -n, -den]

•

cemāl-i: *Güzel yüz.*

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidânım baĥ Hudâ nâzik / **Cemâl-i** âfitâbında o nür-ı pür-ziyâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [*cemâl-i,]*

•

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer, bahçe.

• Dökülmüş **çemene** şeb-bûlar gibi / Kâkülleri beñzer gül-i reyhâna (*Diğer 6, Beyit 2*). [*çemene, -e]*

•

çemenistâni: Bahçe, baĥ, çimenlik yer.

• Bir zamân seniñle **çemenistâni** / Eylerdik temâşa gül gülistâni (*Diğer 15, Beyit 5*). [*çemenistâni,]*

• Erdi bahâr şadâkatli yâr olsa / ‘Azm ederdik birlik **çemenistâna** (*Diğer 9, Beyit 1*). [*çemenistâna, -a]*

•

cennet: (Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

• Açtı bāĥlarda hezâr / **Cennet** mişâli sâķi (*Diğer 21, Beyit 2*). [*cennet,]*

• Nâzi hep tûṭiveş şîrîn sözlüler / Şanki **cennetten** gelmiş âhû gözlüler (*Diğer 7, Beyit 7*). [*cennetten,]*

• Böyle şunalara kim der Türk kıızı / **Cennetten** gelmişler şanki nişâna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*cennetten, --ten]*

•

çerâĥ: (Fars. çerâĥ) 1. Yaĥ kandili ve genellikle mum, meş’ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

• Nâzi sîrâc-ı ‘aşķiñ taĥ seng-i mezârına / Ķalbim tenvîr eylesin diyem

dostuñ **çerāğı** (*Diğer 16, Beyit 8*). [*çerāğı, -ı*]

•

çerāğ-ı hüsnüñe düştüm: *Aydınlık yüzüne düştüm, aldandım.*

• (*Gazel 26, Beyit 3*). [*çerāğ-ı hüsnüñe düştüm,]*

•

cerre: *Zerre,hiç anlamında kullanılan sözcük.*

• Meşreb-i bezm-i velī dilde taḥammül **cerre** yok / Bir sebūāsā yine mecrā-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*cerre,]*

•

çeşm: *Far. Göz, dide, ayn.*

• Ey **çeşm-i** siyāh göñlü sünbül yüzü gül / Hele bak tāze açılmış yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [*çeşm-i,]*

• Derdimi ol dilberin zülfün görüp de sağladım / **Çeşm-i** mestine nazar kıldım da ḥaylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [*çeşm-i,]*

• Çeşm-i mestin eyledi göñlüm musaḥḥar meh-likā / Nāzīyā sāğar be-dest-i devrānīñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*çeşm-i,]*

• Ğurbet elde çektiğim hicrān degil de yā nedir / Çağlayan **çeşmimdeki** giryān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*çeşmimdeki, -im, -de, -ki]*

• Recā vü ilticām bu **çeşmimiñ** cānı efendimden / Esirim dār-ı ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*çeşmimiñ, -im, -in]*

• Ğarip Nāzī diyü şarsın kefenim / Akıtsın **çeşminden** seller perīşān (*Diğer 34, Beyit 6*). [*çeşminden, -inden]*

• Hecriñ derūnuma etti işābet / Cefā vü cevriñle ey **çeşm-i** āfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [*çeşm-i, --i]*

•

çeşm: *Bakış, görüş, nazar II Algılama biçimi, fikir, düşünce, anlayış.*

• Sen ağla hemān Nāzī gedā āh-ı derdinle / **Çeşmimde** varıp derdile göz yaşına kınsın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*çeşmimde, -im, -de]*

•

çeşm: *Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.*

• Cüdâyım dâr-ı gurbette vaţanda **çeşm-i** cādūdan / Dirîgâ gelmedi n'oldu şabâ da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*çeşm-i,]*

• Eyledi Nāzî benim zindân'âlem başıma / Beyze-i **çeşmime** vurdu pençe-i şâh-bâzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [*çeşmime, -im, -e]*

• Çeşmi 'asker kumandan mâr ebrûlar baķıñ / Ordu kurmuş leşker-i hindū beyâz gerdâna âh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*çeşmi, -i]*

•

çeşm: *Görme organı göz . II Aşığın gözü.*

• Āteş-i hasretle sîne-sūzam / Bir sebūāsâdır **çeşm-i** giryānım (*Diğer 25, Beyit 3*). [*çeşm-i, --i]*

• Ey **çeşm-i** âfetim el verir sitem / 'Aşķıñla nālân u perîşân benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [*çeşm-i, --i]*

• Ol gül-i ruhsâr yâre gül dedim gülmem dedi / Hūn-ı **çeşmim** ol perîye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*çeşmim, -i, -m]*

• İstemez bâğ-ı muhabbet cūybâr u lālezâr / Eşķ-i **çeşm** ü dâğ-ı dildir revnaķ-ı şahrâ-yı 'aşķ (*Gazel 13, Beyit 4*). [*çeşm,]*

• Bir zamân cānâ seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu **çeşm-i** giryānım değil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*çeşm-i,]*

• Bezme teşrîf etmedi ol şâh-ı hūbānım bugün / Gözlerim yollarda koydu **çeşm-i** fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*çeşm-i,]*

• 'Ālî himmet kıl sürem tâ hâķ-i pāye yüzlerim / Firķatiñle tevbeler gülmez dü **çeşmim** hūn-feşân (*Kaside 1, Beyit 19*). [*çeşmim, -i, -m]*

• Kana boyandırdıñ derd ile **çeşmim** / Akıtsın gözleriñ kanıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 2*). [*çeşmim, -i, -m]*

• Yok mu bir şayyād 'aceb şayd-ı melâhat edenim / Nev-hilâl ebrûlerim baķ **çeşmim** âhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*çeşmim, -i, -m]*

•

çeşm-i āfetten: *Belalı, tehlikeli göz || Sevgili.*

• (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*çeşm-i āfetten, -ten*]

•

çeşmi ğaddārım: *(Sevgilinin) Zalim ve merhametsiz gözleri; bakışları.*

• (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*çeşmi ğaddārım, -im*]

•

çeşm-i girvānım: *Ağlayan göz.*

• (*Diğer 8, Beyit 2*). [*çeşm-i girvānım,]*

•

çeşm-i nergis: *Gözleri nergis(e benzeyen sevgili).*

• (*Müseddes 1, Beyit 2*). [*çeşm-i nergis,]*

•

cevad: *Cömert, eli açık. II Özel isim.*

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi şāddır Aḥmet **Cevād** (*Gazel 6, Beyit 7*). [*cevad,]*

•

cevher: *Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyası, mücevher; değer, kıymet.*

• Nāzī **cevherle** bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [*cevherle, -le*]

•

cevherī: *1. Cevherle ilgili, cevhere âit. 2. Değerli taşlarla yapılmış, onlarla işlenmiş olan.*

• Nāziyā yazdım elimle **cevherī** tārīhini / Şālih Ekrem doğup mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*cevherī,]*

•

cevr: *Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.*

• Ne kām aldın bilmem bī-vefā yārdan / Usandım kör olsun **cevr-i**

ağyārdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [cevr-i,]

- Derdiñle şöyle za‘îf oldu bīmār tenim / **Cevriñle** gel aqıtma gözden kıızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [cevriñle, -iñ, -le]
- Ben **cevr-i** felekle zār-ı zebūnum / Bir dem yār olmadı t̄ālī‘-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [cevr-i,]
- Hecriñ derūnuma etti işābet / Cefā vü **cevriñle** ey çeşm-i āfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [cevriñle, -iñ, -le]
- Parlatır kıavs içre neyyir **cevrini** hālā o şūḥ / Nāzī kaşdı cānā mı müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [cevrini, -i, -n, -i]
- Olmakta ḥarāb şadme-i **cevriñle** demādem / Ey çarḥ kerem et sīne-i vīrāna doqunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [cevriñle, -iñ, -le]
- Ma‘mūre-i zīr-i ḥāḳ ettiñ cānlar / Tūkenmez mi **cevr-i** ‘itābiñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [cevr-i,]
- Degil mi ḥāl u şanımdan ‘acep ol dil-rübā āgāh / Anıñ bu **cevr-i** nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [cevr-i,]
- Görmedim **cevrinden** bir dem gülerek / Geçti ‘ömrüm dīdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [cevrinden, -i, -n, -den]
- Cefā vü **cevrden** el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i muṭṭālī‘ ufḳ-ı ziyādan tal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [cevrden, -den]
- Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü **cevrden** el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [cevrden, -den]
- Cefā vü **cevrden** el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe güller gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [cevrden, -den]
- Şaḳın kūyundan ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā vü **cevrden** el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [cevrden, -den]
- Cevr oduna yanmaḳ rüz u şeb kārım / Vuruldu sīneme firḳāt dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [cevr,]
- Çekmedik ḳalmadı **cevr** ü cefāñı / Var mıdır bir fertten ḥicābın felek (

Diğer 23, Beyit 4). [cevr,]

• Usandım çekmekten **cevr** ü cefâsın / Gülmedim görmedim rüy-ı vefâsın
(*Diğer 28, Beyit 7). [cevr,]*

• Nedir bu ettigini yâr **cevr** ü cefâ / Nâzî emeklerim hep oldu hebâ (*Diğer 44, Beyit 5). [cevr,]*

• Cevr eder rûz u şeb dîdesi fettân / Derdleri sînemde oldu firāvân (*Diğer 45, Beyit 5). [cevr,]*

• Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübâ ‘âlem bu yâ / Artırır dilde keder zûlm
ü cefâ âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 1). [cevr,]*

• Yaqtı odlar **cevr** ile tâ sîneme gerdün-ı dūn / Görmedim eyyâm-ı hūde
dehrîde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2). [cevr,]*

• Doğunca fikrime **cevr** ü cefâlî meh-liqâ Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm
bilmem bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6). [cevr,]*

• Tîr-i **cevrini** hemân atıp tūtup oynar güler / Nâzî teklîf-i vişâl ettim o
şūha söylemez (*Gazel 28, Beyit 4). [cevrini, -ini]*

• Olsa da **cevri** meger hūbâna yoktur minnetim / Nâzîyâ ol yâr ile ‘ahd u
amânım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4). [cevri,]*

• Cevrden olmadı âzâde dil-i şūrîde / Dildeki nâr-ı firâk Nâzî vücūdum
eridir (*Gazel 32, Beyit 5). [cevrden, -den]*

• Ey çarh-ı kînever el-amân olsun / Yeter gayri **cevr** oduna dâğlama (*Diğer 3, Beyit 1). [cevr,]*

• Hecriñle ne çeker dil-i sūzânım / Luţf eyle **cevr** etme ey âlî-şânım (*Diğer 15, Beyit 3). [cevr,]*

• Tîğ-ı **cevrinden** hâzer ettimse de ol fitneniñ / Nâra yaqtım bu dili sūz-ı
firâka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3). [cevrinden, -i, -n, -den]*

•

cevr ü sitem: *Incitici söz veya davranışlar.*

• (*Müstezad 1, Beyit 7). [cevr ü sitem,]*

- (Gazel 39, Beyit 3). [cevr ü sitemiñ,]
- (Gazel 40, Beyit 1). [cevr-i sitem,]
- (Diğer 4, Beyit 5). [cevr-i siteminle,]

•

cevr-i felekle: *Dünyanın cefası* Kaynak:<http://trtelaffuz.com/kelime/1292> Erişim Tarihi:24.09.2021.

- (Diğer 1, Beyit 3). [cevr-i felekle,]

•

cevr-i ğamım: *Eziyetli cefa, acı veren keder.*

- (Gazel 34, Beyit 2). [cevr-i ğamım,]

•

cevr-i nā-sāzı: *Haksız incitme.*

- (Diğer 8, Beyit 3). [cevr-i nā-sāzı,]

•

cezā: *Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık; hüküm.*

- Maḥkeme-i rüz-ı **cezāya** varup / Bu Nāzī şefā‘at şāyānı de geç (Diğer 10, Beyit 6). [cezāya, -y, -a]

•

çiçek: *Ağaç ve bitkilerin tohuma durmadan önce verdikleri rengarenk ve ekseri güzel kokulu yapraklar.*

- Ravza-i vaşlım donanmış hep **çiçekle** sū-be-sū / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū da şeb-būdūr demiş (Gazel 40, Beyit 4). [çiçekle, -le]

•

çifte: *Çift, ikili, iki tane.*

- Çifte ejder deler ya bir kerre baḫ ebrūlarıñ / Pīç ü tābından ḫazer ol turra-i şeb-gūlarıñ (Gazel 21, Beyit 1). [çifte,]

•

ciger: *Ciğer, bağır, yürek II aşığıın yüreği.*

• Nice cānlar nice **cigerler** yaqtıñ / Nice ma‘müreler ħarābın felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*cigerler, -ler*]

• Ĥasreti **cigerim** kıldı biñ pāre / Sīnemde yāreler erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [*cigerim, -im*]

• Raħm eyle dīdeler bağ dolu ħandır / Yağarım āh ile **cigerden** seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [*cigerden, -den*]

• Ķurutmadıñ bir dem gözden yaşları / Āħir oldu **ciger** kebābın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [*ciger,]*

• Eritti sūz-ı ğam **ciger** yağını / YanmadıĶ bir tatlı cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*ciger,]*

• Sūz-ı ğamla **ciger** yağım eridi / Her yanımı firğat miħnet bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3*). [*ciger,]*

• Geceler Őubħa dek giryān olduğum / Seniñçündür **ciger** püryān olduğum (*Diğer 30, Beyit 3*). [*ciger,]*

• Zūlfūñ ‘anber-Őiken ğül diken diken / **Çiger** yāre iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [*çiger,]*

• Tā **cigerde** yāresi ‘aşkın görünmez Nāzīyā / Yāre açtım ben baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*cigerde, -de*]

• Tabībān anlamaz nabzım degil zāhirde bīmārım / **Ciger** ālūde-i ĥündür meger rīŐ-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*ciger,]*

• Nāzī ĥasretinle öldü derlerse / Vay **cigerim** diye ağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 6*). [*cigerim, -im*]

•

cigercigim: *Aşığıın gnlü, yüreği, bağırı.*

• Sūr merhemini Ķanlar ağan yāreli cisme / Őızlatma **cigercigim** Mesīħāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*cigercigim,]*

•

cigergāh: Ciğerin bulunduğu yer, sine.

• Āteş-i ‘aşkıñla sürünmek neyler / Yaқты **cigergāhım** nār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*cigergāhım, -ım*]

• Darbe-i tīg-1 cefā bir yāre açtı sīneme / Çünkü mecrāsı **cigergāhım** ağan kanlar nihān (*Kaside 1, Beyit 16*). [*cigergāhım, -ım*]

•

cigeri: Bağır, yürek || acı ve kederin hissedilme merkezi: kalp.

• Vay bīçāre Nāzī yār da sen gibi / **Cigerinden** yanıp tutuşur m’ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [*cigerinden, -+nden*]

•

cihān: (Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

• Doğurmuş bunları hangi analar / Gelmemiş **cihāna** böyle şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [*cihāna, -a*]

• Kevni yakmam çok degil pür-āteş-i şerāreyim / Dūd-1 āhım her yana alsam **cihān** dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*cihān,]*

• Nāzīyā fakr ile devr-i **cihāna** / Şu‘le-i dīdāra yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [*cihāna, -a*]

•

çık-: Canı bedeninden gitmek, ölmek.

• Çıkısa cān murğ-1 kafesten hāşā ki terk eylemem / ‘Ömrümün varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*çıkısa, -sa*]

•

çık-: Ayrılmak, uzaklaşmak, kurtulmak.

• Zaħm vurdu ‘āşıkā tīg-1 nigāhı / **Çık** bizim elleriñ kemān kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [*çık,]*

•

çık: Baş göstermek, belirlemek, ortaya çıkmak bağlamında.

• Bahār oldu eser yok sākī-i mu‘ciz-nümünemden / Sitemler **çıktı** meydāna bu baht-ı ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*çıktı, -tı*]

•

çikar: (Ağızdan) çıkmak, söylemek.

• Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-gāh / Dehānımdan **çikar** şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*çikar, -(a)r*]

•

çin: Çin ülkesi.

• Deger **Çin** ilini kara gözleri / Kızarmış kudretten elma yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3*). [*çin,]*

• O āhū nigāhım kırbān olduğum / Nāzī **Çinde** çölistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6*). [*çinde, -de*]

•

• Metā‘-ı Hind ile **Çin** / Yine bulmaz revācın (*Diğer 21, Beyit 11*). [*çin,]*

•

cinnet: Delilik.

• Gül cemālin seyr edenler gayrı hançer istemez / Ravza-ı hüsnüñ bahārı erdi hūn **cinnetlenir** (*Gazel 36, Beyit 2*). [*cinnetlenir, -lenir*]

•

çıtır pıtır: (kadın, kız için) ufak tefek ve sevimli, çiti pıtı.

• (*Diğer 44, Beyit 4*). [*çıtır pıtır,]*

•

çıra: Çıra, meşale.

• Ey **çıralı** kıtan Hāllāk-ı zamīr / Kıoyma bu Nāzīyi gurbette esīr (*Diğer 42, Beyit 5*). [*çıralı, -lı*]

•

cism: Beden, gövde, vücut.

• Göñül mecrūh oldu çağlıyor al kıan / Ağlıyor sızlıyor **cismindeki** cān (*Diğer 46, Beyit 3*). [*cismindeki, -i, -n, -de, -ki*]

•

cism: "Cisim" Beden, vücut, fizikî görünüş.

• Yağtñ eyvāh nār-ı firāka **cismim** / Felek yansın hānümānñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 1*). [*cismim, -(i)m*]

• Ezel aşıluyım **cism-i** fettānñ / Cān verip yolunda gül-i ra'nānñ (*Diğer 42, Beyit 3*). [*cism-i, -i*]

• Yaratmış gül gibi **cismiñ** fidānım baķ Hūdā nāzik / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pūr-ziyā nāzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [*cismiñ, -in*]

• Sür merhemini kanlar akan yāreli **cisme** / Şızlatma cigercigim Mesīhāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*cisme, -e*]

• Nāzi açtım bāl u per **cismim** yaķıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı dirēğ şem'-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*cismim, -(i)m*]

• Pāre pāre derdle görmez mi cānā sīnemi / Ney gibi şūrāh **cismim** nāleler rīzān olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [*cismim, -(i)m*]

•

cism-i zārım: Ağlayan, inleyen beden.

• (*Kaside 1, Beyit 18*). [*cism-i zārım,]*

•

cismimin cānı: Varlığımın özü.

• (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*cismimin cānı,]*

• (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*cismimin cānı,]*

• (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*cismimin cānı,]*

• (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*cismimin cānı,]*

•

çıtır pıtır: (kadın, kız için) ufak tefek ve sevimli, çıtu pıtu.

• (*Diğer 44, Beyit 1*). [*çıtır pıtır,]*

• (*Diğer 44, Beyit 6*). [*çıtır pıtır,]*

- (*Diğer 44, Beyit 2*). [*çıtır pıtır,*]

•

civān: (*Fars.*) *Genç, yakışıklı, boyu posu yerinde erkek veya kadın.*

- *Qahr ettiñ civānlar* kalem kaşları / *Yaqtıñ cān* evimde derd âteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [*civānlar, -lar*]

- *Rağşa* çıktı bir *civān* seyr eyledim hoş nāzını / *Māh* yüzüne serpilir gördüm o zülf-i sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*civān,*]

•

ciz-: *Çizgi çekmek.*

- *Bilmem şabādan* mı zülfüñ **çizilmiş** / *Şīrīn* nigāhından cānlar ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [*çizilmiş, -il, -miş*]

•

çok: *Miktarı ziyade olan. Çok. Az karşıtı.*

- *Kevni* yakmam **çok** değil pür-âteş-i şerāreyim / *Dūd-ı* āhım her yana alsam *cihān* dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*çok,*]

- *Varlığım* bād-ı muhālif esti mahv etti bütün / *Hırman-ı* ārāmıma devrān verdi **çok** ziyān (*Kaside 1, Beyit 27*). [*çok,*]

- *Gönüller* almaya hayli güzel bir haşlet öğrenmiş / *Miyān-ı* güftügü-y-ı ğurbette **çok** şan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*çok,*]

- *Çeker* ‘uşşākı zencīr-i cünūna nīm-nigāhında / *Yine* āzāde eyler luḡfu **çok** meh-likā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [*çok,*]

- *Yeter* zevk eylediñ **çok** sürdürdün ‘ömrü / *Mekān* tutsañ gerek bu kara yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [*çok,*]

- *Mecnūn* ile birlik **çok** yer gezilmiş / *Qayd* olmuş deftere dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*çok,*]

•

çoktan: *Çok zaman önce, çok zamandan beri.*

- *Bulunmaz* emşālin şāh-ı hūbānım / *Cemāl-i* pākine **çoktan** hayrānım (

Diğer 43, Beyit 5). [çoğtan,]

•

çöl: Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi, sahra.

• Firkat-i yâr ile dağ u **çöllerde** / Dolanırım bu sevdâlı baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [çöllerde, -ler, -de]

• Bir çift güzel gördüm âhûlar gibi / Bilmem hangi **çölden** geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [çölden, -den]

•

çölistân: Çöl arazisi.

• O âhû nigâhım kırbân olduğum / Nâzî Çinde **çölistânda** bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6*). [çölistânda, -da]

•

çöz-: (Saçı) çözmek, açmak.

• Ezelden pâreli bir gönüldür bu / Câna **çözme** zülfün mihrde bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [çözme, --me]

• Müjgân okların attıñ rahm etmediñ sîneme / Ağyâr eli mi degdi **çözülmüş** zülfün bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [çözülmüş, -müş]

•

çü: "-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

• ‘Adū-yı ğayb **çü** indinde maħcûp olmasın bir kes / Hased erbâbın aşlâ şād u ħandân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 5*). [çü,]

•

cūd: (Ar.) El açıklığı, cömertlik.

• Ey felek âħir **cüdâ** kıldıñ beni eyvâh vây / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nev-resim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [cüdâ, -a]

•

cüda: *Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.*

• Cüdâyım vaţandan dām-ı miñnette / Neylesin bir murğ-ı ğarīb dānesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [*cüdâyım, -y, -ım*]

• Cüdâyım dār-ı ğurbette vaţanda çeşm-i cādūdan / Dirīġā gelmedi n'oldu şabā da semt-i ġül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*cüdâyım, -y, -ım*]

• Nāzī yārdan **cüdā** düşmüş besbellī / Göz yaşını döküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*cüdā,]*

•

cümle: *" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.*

• Biri şehr-i Bābil ya Hindistānlı / Sihr etmişler bütün **cümle** insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [*cümle,]*

• Cānımı yāre fedā eyler isem de yeridir / Ehl-i 'aşk **cümle** anıñ şīvesinde çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1*). [*cümle,]*

•

çün: *"Çünkü, bundan dolayı, bu yüzden " anlamında bağlaç.*

• Hādeng-i ħasreti cānı delip nāy eyledi baġrım / Sebūveş oldu mecrā **çün** bu sīnem eşk-i ħūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*çün,]*

• Cān yakmayı cānā yenile ādet edinmiş / **Çün** bir şereri āteş-i sūzāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 4*). [*çün,]*

• Çünkü kıan etmeye tıfıl çağında / Cellād-ı ġamzeler eylemiş heves (*Diğer 49, Beyit 2*). [*çünkü,]*

• Bu bir 'ālem yıkılır dil dayanıp durma şaķın / **Çünkü** bir rüz erişir maġv olur aķşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*çünkü,]*

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / **Çünkü** muġkemdir muġabbet dilde Allāha 'ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [*çünkü,]*

• Darbe-i tīġ-ı cefā bir yāre açtı sīneme / **Çünkü** mecrāsı cigergāhım aķan kıanlar nihān (*Kaside 1, Beyit 16*). [*çünkü,]*

•

çün: "-diği için den dolayı " anlamında kullanılan bağlaç.

• Haşır olmuş şāh-ı ğamzeñ 'ālemi teşhīre **çün** / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*çün,*]

• 'İşvelerle gösterir envā'-ı lu'b oynar güler / Sīnemi kıldı hedef **çün** ğamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*çün,*]

• Fazl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli'īñ fāl eyledim **çün** müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*çün,*]

• Etme gel bu cevri-i nā-sāzı güzel / Hāzırdır her işte **çünkü** lem-yezel (*Diğer 8, Beyit 3*). [*çünkü,*]

•

•

cümbüs: Zevk, eğlence.

• Şetāret bahş eder teşrīf kılsa bezme cānānım / O tarz-ı şīve **cümbüşler** revişler hoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [*cümbüşler, --ler, -*]

•

cünün: (Aşkın verdiği) delilik, çılgınlık.

• Leylā-yı devrāndan ne murād aldım / Ğayrı haşre kılsın hāl-i **cününüm** (*Diğer 33, Beyit 4*). [*cününüm, -(u)m*] .

• Çeker 'uşşākı zencīr-i **cünūna** nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler lūftu çok meh-likā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [*cünūna, -a*]

•

cünün iklimine: Aşık mevsimine.

• (*Gazel 37, Beyit 2*). [*cünün iklimine,*]

•

cür'et: *Ar. is. Cesaret, yiğitlik, korkmayarak ileriye atılma.*

• 'Arzuḥālim eyledim tekrİR **cür'et** şerrim ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḥübān
degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*cür'et,*]

•

cürm: *Ar. suç, günah.*

• Nār-ı hicre yakmak ister yoğ iken **cürmüm** o şūḥ / Ben miyim
pervāneveş nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*cürmüm, -üm*]

•

cüş: *Coşma, coşkunluk.*

• Kayşveş düştüm taḥassürle cünün iḳlīmine / Şayḥa kılsam **cüş** ile bām-ı
felek lertzān olur (*Gazel 37, Beyit 2*). [*cüş,*]

•

cüybār: *Far. Irmak, akarsu büyük ırmak.*

• İstemez bāğ-ı muḥabbet **cüybār** u lālezār / Eşk-i çeşm ü dāğ-ı dildir
revnaḳ-ı şahrā-yı 'aşḳ (*Gazel 13, Beyit 4*). [*cüybār,*]

•

cüy-bār:

• 'Uşşāḳına gel dāda / **Cüy-bār-ı** şafāda (*Diğer 21, Beyit 5*). [*cüy-bār-ı, -
-ı*]

•

da: *"-da,-de" bağlacı.*

• Bülbül de ḥasrettir gonca gülüne / Kavuşur **da** bir kez ötüşür m'ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [*da,*]

• Ben yandım ḥasretle şem'ine aniñ / O **da** ben gibi yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [*da,*]

• Girmesin encümen-i gülşene aḡyār diyerek / Bülbül-i baḥtımñ 'ömrü
tutulur vām **da** geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*da,*]

- Bu bir ‘âlem yıkılır dil dayanıp durma şaşkın / Çünkü bir rûz erişir maḥv olur akşam **da** geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [da,]
- Nâzî miḥnet-zedeyiz firqat-i dil-dâr-la ama / Nice kim geçti belâlar bu ser-encâm **da** geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [da,]
- Olsa **da** cevri meger hûbâna yoktur minnetim / Nâzîyâ ol yâr ile ‘ahd u amânım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [da,]
- Nâzî saña ger olsa **da** Loḫmân-ı şifâ bî-ḥâşıl / Heyhât gönül derdine bir çâre mi maḥşûş (*Gazel 39, Beyit 5*). [da,]
- Vay bîçâre Nâzî yâr **da** sen gibi / Cigerinden yanıp tutuşur m’ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [da,]
- Ağyâr olmasa **da** tenhâca olsa / Zînetler saçardık hep şem‘istâna (*Diğer 9, Beyit 2*). [da,]
- Bezimde mey al **da** bak neler söyler / Biñ şîve nâz ile yâr çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [da,]
- Derdimi ol dilberîñ zülfüñ görüp de sağladım / Çeşm-i mestine nazar kıldım **da** ḥaylî ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [da,]
- Cüdâyım dâr-ı gurbette vaṭanda çeşm-i cādūdan / Dirîgâ gelmedi n’oldu şabâ **da** semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [da,]
- Aña **da** inkisârımdan erişir bir belâ nâ-gâh / Dehânımdan çıkar şerâreler ettikçe feryâd u âh (*Gazel 20, Beyit 5*). [da,]
- Neyler âh Nâzî esir olmaz **da** belâ-yı zülfüñe / Mest eder dîvâne gönlüm kâkül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [da,]
- Yürü ey dil keder etme bu fenâ dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki âlâm **da** geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [da,]
- Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū **da** şeb-būdur demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [da,]
- Bulmaz dil-i bîmâr-ı ğama çâre ṭabîbân / Ger olsa **da** Loḫmân (*Müstezad 1, Beyit 4*). [da,]

• Dūda bastırsam ‘acep mi feleğin kevkebini / Ne revā kim ḥased erbābı olam ğam **da** geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*da,]*

• Korkma şūḥum meclis-i meyde leb-i la‘lin yeter / İstemez ger olsa **da** sākī şarāb-ı ergāvān (*Kaside 1, Beyit 22*). [*da,]*

•

da... de...: "de...de..." bağlacı.

• (*Diğer 5, Beyit 4*). [*da... de...,]*

•

dād: *Adalet, doğruluk II Feryat, yardım, sızlanma ,şikayet.*

• Düşmesin bir kimse ‘ālemde amān / Düşeniñ dostu olmaz kim gelir **dāda** (*Diğer 1, Beyit 1*). [*dāda, -a]*

• ‘Uşşākına gel **dāda** / Cūy-bār-ı şafāda (*Diğer 21, Beyit 5*). [*dāda, -a]*

•

dağ:] *abdāl/dervişlerin baş ve göğüslerine dağ vurmaları; dâğın tedavide kullanımı; meczupları hem zayıf düşürmek hem de cinlerini yakmak için başlarına dâğ vurma ve üzerine de pamuk yapıştırma adetleri ile ilgili inanış ve ritüeller hakkında geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.159-160; ayrıca bkz. ‘penbe-i dâğ’, ‘tāze dâğ’, ‘tāze tāze dâğ’ md.*

• Gör lāle gibi **dāğları** sīnemde hezārān / Netsin buna bir cān (*Müstezad 1, Beyit 8*). [*dāğları,]*

•

dağ: (Ar.) *Yara, aşk yarası,aşk / elem / keder gibi içe işleyen duyguların verdiği gönül yarası.*

• Göncaveş keşf eylemem sīnemde kanlı **dāğlar** / Genc-i esrār-ı nihānım tercümānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [*dāğlar, -lar]*

• Cevr oduna yanmaḳ rüz u şeb kārım / Vuruldu sīneme firḳāt **dağları** (*Diğer 19, Beyit 2*). [*dağları, -lar, -ı]* □ Cānā gel gör gözünle ḥazānda ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı ḥasrette sen urduñ bu kanlı **dağı** (*Diğer 16, Beyit 1*). [*dağı, -ı]*

• Şemşîr-i derdiñle ruhları fendim / Vurduñ bu sîneme bir tâze **dağı** (*Diğer 15, Beyit 2*). [*dağı, -ı*]

•

dağ: Çevresindeki arâziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütleşi.

• Firkat-i yâr ile **dağ** u çöllerde / Dolanırım bu sevdâlı baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [*dağ,]*

• Lâlezâr içre hayâl ettim hezâran **dâğları** / Açmamış gül-ğonca-i maşşûdum ağlar dîde kan (*Kaside 1, Beyit 24*). [*dâğları, -lar, -ı*]

•

dâğa yaktıñ: Yara açtın.

• (*Gazel 26, Beyit 3*). [*dâğa yaktıñ,]*

•

dâğ-ı: (Ar.) Yara, yanık yarası, aşk yarası.

• Dâğ-ı hecriñle dil lâlesitândır / Nâvek-i müjgâna sîne nişândır (*Diğer 22, Beyit 3*). [*dâğ-ı,]*

• İstemez bâğ-ı muhabbet cüybâr u lâlezâr / Eşk-i çeşm ü **dâğ-ı** dildir revnağ-ı şahrâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [*dâğ-ı,]*

•

dağıt: Etkisini, gücünü azaltmak, gidermek.

• Dağıtır ‘aqlım amân hoş şîve-i reftâr ile / Tâbe şıgmaz kucaga beslemişler âferîn (*Gazel 28, Beyit 2*). [*dağıtır, -(ı)r*]

•

dağıt: Dağıtmak, yaymak.

• Hoş-büylü siyâh zülfünü gerdâna **dağıtmiş** / Kākülleriniñ bir teli reyhâna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [*dağıtmiş, -miş*]

•

dağla-: *Dağlamak, yaralamak.*

• Ben yandım seninçin sen de yan desem / Sîneñ hecr oduna **dāğlamaz** mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*dāğlamaz, -maz*]

• Ey çarh-ı kînever el-amân olsun / Yeter gayri cevri oduna **dāğlama** (*Diğer 3, Beyit 1*). [*dāğlama, -ma*]

• Tîğ-ı cevriinden hâzer ettimse de ol fitneniñ / Nâra yaqtım bu dili sūz-ı firâka **dağladım** (*Gazel 15, Beyit 3*). [*dağladım, -dı, -m*]

•

daha: *Artık, bir daha.*

• ‘Abd-ı memlûkü idim ben ol şeh-i hûbânımıñ / Bir **daha** görmez miyim hunkârımı başında tâç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*daha,]*

•

daha: *Bunun dışında, başka.*

• Hem vuşlata mâni’ olmasın ağıyar / Bir **daha** bulamam ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [*daha,]*

•

dā’im: *(Ar.) Daima, devamlı, her zaman, sürekli.*

• Yalvar ey dil sen de her dem Sübhâna / İlticâ et **dā’im** luğ-ı mestâna (*Diğer 53, Beyit 5*). [*dā’im,]*

• Hağ müyesser eyleye **dā’im** mülâkâtıñ seniñ / Ey kerem kıanı velîyyü’n-ni’ met-i bî-imtiḥân (*Kaside 1, Beyit 7*). [*dā’im,]*

• Tekye-i iḥsânın bekler **dā’imā** / Gözü yaşlı dertli dervîşân benim (*Diğer 32, Beyit 4*). [*dā’imā,]*

• Hiç ḥâtır yıkmasın bir ferde kemlik etmesin / **Dā’imā** iylikle olsun şöhreti vü nâmı ziyâd (*Gazel 5, Beyit 4*). [*dā’imā,]*

•

dā`ir: *Ait, özellik, hakkında.*

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı ğam / Zevke **dā`ir** görmedim bir dem şafâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [*dā`ir,*]

•

•

dām: *Tuzak, ağ II □ birisini aldatmak için kurulmuş hile.*

• Dedim kerem eyle ol nesl-i pāke / Kıoyma ben yanıĝı **dām-ı** helāke (*Diĝer 9, Beyit 3*). [*dām-ı, -ı*]

• Satranc-ı emelde sen neler şaydıñ / Nāzī düştü **dām-ı** kaydıñ (*Diĝer 26, Beyit 5*). [*dām-ı,*]

• Cüdāyım vaşandan **dām-ı** miñnette / Neylesin bir murĝ-ı ĝarīb dānesiz (*Diĝer 52, Beyit 2*). [*dām-ı,*] □ Fitne-i dehrīñ ayaĝımla tutuldum **dāmına** / ‘Ömrüm olduĝça bahār oldu baña faşl-ı ĝazān (*Kaside 1, Beyit 21*). [*dāmına, -ı-,n,-a*]

•

dām: *1. Ahır. 2. Evin çatısı. Dambaş da derler. 3. Hapishane.*

• Kıaldım Nāzī ĝam-ı eyyām içinde / Murĝ-ı ĝarīb ĝibi bir **dām** içinde (*Diĝer 46, Beyit 5*). [*dām,*]

•

dām edip: *Gayret edip.*

• (*Gazel 26, Beyit 2*). [*dām edip,*]

•

dāmen: *Etek II çevre.*

• Bāĝbān kıoymazsa ger bāĝına dil-i şeydāsın / Būs kıl **dāmen** ayaĝın öp ĝül-i ĝandān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*dāmen,*]

•

dāmen-i: *Eteĝi.*

• Söyle var hâlin hemen Nâzî o şâhiñ zâtına / **Dâmen-i** hünkâra yüz sür
dur yine dîvâna âh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*dâmen-i,*]

•

dâm-ı firâka: *Ayrılık tuzağı.*

• (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*dâm-ı firâka,*]

•

dâm-ı hüsnünde: *Güzellik tuzağı.*

• (*Gazel 31, Beyit 1*). [*dâm-ı hüsnünde,*]

•

dâne: *Tane, tohum, çekirdek.*

• Cüdâyım vaţandan dâm-ı miñnette / Neylesin bir murğ-ı garîb **dânesiz** (*Diğer 52, Beyit 2*). [*dânesiz, -siz*]

•

dâr: *Yer, mekan, konak.*

• Şu **dâr-ı** dünyâda ey gül-i ra'nâ / Ğâ'ib ettim yazık bir dil-i şeydâ (*Diğer 14, Beyit 5*). [*dâr-ı,*]

•

darbe-i tîğ-ı cefâ: *Eziyetli kılıç vuruşu.*

• (*Kaside 1, Beyit 16*). [*darbe-i tîğ-ı cefâ,*]

•

darb-ı: *Vurma, dövme; kuvvet, kudret.*

• Zîrâ fâ'idesiz o Leylâlarıñ / Kebendi başına **darb-ı** meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [*darb-ı,*]

•

dâr-ı: *Dünya evi.*

• Bî-vefâ bî-kesem **dâr-ı** gurbette / Ağlaram şızlaram kaldım lânesiz (*Diğer 52, Beyit 1*). [*dâr-ı,*]

•

dār-ı: *Dünya yurdu, yeryüzü.*

• Cüdâyım **dār-ı** ğurbette vaṭanda çeşm-i cādūdan / Dirīgā gelmedi
n'oldu şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*dār-ı,*]

•

dār-ı ğurbette: *Gurbet yeri, yurdu; dünya.*

• (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*dār-ı ğurbette, -te*]

• (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*dār-ı ğurbette,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*dār-ı ğurbette,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*dār-ı ğurbette,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*dār-ı ğurbette,*]

•

dārū-vı emel: *Deva arzusu, ilaç isteği.*

• (*Kaside 1, Beyit 28*). [*dārū-vı emel,*]

•

dāstān: *Destan II Aşk hikayesi.*

• Bülbülüm pür-nağme-i āhım fiğānım dildedir / Bāğ-ı 'aşk içre qurbānım
var **dāstānım** dildedir (*Gazel 29, Beyit 1*). [*dāstānım, -ım*]

•

da'vā: *Bir ideale hizmet eden mücadele, ülkü.*

• Etti raqıplerim **da'vāya** kıyam / Diyār-ı ğurbette ğam olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*da'vāya, -y, -a*]

•

dāver: *Ādil, insaflı ve doğru olan hükümdar, vezir.*

• Baña derd kıymadıñ bed kār ettiñ / Kerem kıl **dāver-i** şifā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [*dāver-i,*]

•

dayan-: *Varmak, ulaşmak.*

• Vur tîğ-1 müjgānım cānā **dayansın** / Ölürsem derdime kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [*dayansın, -sın*]

•

dayan-: 1.Durmak 2.Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek.

• Şîrîn-güftâr ile bülbül şadāna / Cān **dayanmaz** zîrâ bağrım üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [*dayanmaz, -maz*]

•

dayanıp: Tahammül etmek.

• Bu bir ‘âlem yıkılır dil **dayanıp** durma şaşkın / Çünkü bir rûz erişir maḥv olur akşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*dayanıp,]*

•

dé: Demek, söylemek, dile getirmek.

• Sorarlarsa bu ne sevdâdır sende / Dildir ârzü eder cānānı **de** geç (*Diğer 10, Beyit 2*). [*de,]*

• Rabbike ḥūn ve ma dīnike emri / Erince bilirim Sübhān’ı **de** geç (*Diğer 10, Beyit 4*). [*de,]*

• Maḥkeme-i rûz-1 cezāya varup / Bu Nāzî şefā‘at şāyānı **de** geç (*Diğer 10, Beyit 6*). [*de,]*

• Giderseñ ey şabā kūy-1 dildāra / Götür selāmını dosta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*de,]*

• Giderseñ ey şabā kūy-1 dildāra / Götür selāmını dosta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*de,]*

• Sorarsa ḥālimden gül yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [*de,]*

• Sorarsa ḥālimden gül yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [*de,]*

• Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde kanlı yaş ḥasta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*de,]*

- Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde kanlı yaş hasta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*de,]*
- Nāzī gül cemālin göremem diye / Sem almış içmege dosta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [*de,]*
- Hāsret çeke çeke Nāzī bu yerde / Perīşān **de** sitemkāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 6*). [*de,]*
- Bī-vefā derler niçin nāmın duyan üftādeler / Hīç **demezler** meşreb-i ‘ankā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*demezler, -mezler]*
- Hāsret ü hicrān u firāk ālāmı yaqtı cānımı / Nāzīyā bir bir **deyim** derdim tabīb-i ‘aşk şay (*Gazel 41, Beyit 5*). [*deyim, -yim]*
- Böyle şunalara kim **der** Türk kıızı / Cennetten gelmişler şanki nişāna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*der, -r]*
- Nāzī gül cemālin göremem diye / Sem almış içmege dosta **de** de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [*de,]*
- Dediler sen kimsin **dedim** ‘āşıktır / Dediler ismiñ ne **dedim** yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*dedim, -di, -m]*
- Dediler sen kimsin **dedim** ‘āşıktır / Dediler ismiñ ne **dedim** yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*dedim, -di, -m]*
- Dediler bizlere kimler lāyıktır / **Dedim** işte Nāzī geldi amāna (*Diğer 6, Beyit 20*). [*dedim, -di, -m]*
- Nāzī kim ne **desin** yanmış ‘abāya / Ağlama sesini kes ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 6*). [*desin, -sin]*
- Ben de cān kırbānımın yāre **dedim** minnetlenir / Sevdigim bilmem neden hayf eyleyip haşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [*dedim, -di, -m]*
- Kıurulursa ‘aşkıñ pāzārı kıande / Benim dertlileriñ dermānı **de** geç (*Diğer 10, Beyit 1*). [*de,]*
- Niçin gelmez **derse** bu bendesine / Gözünde kanlı yaş hasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*derse, -r, -se]*

- Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / Dedim kerem ediñ yoğ yoğ **dediler** (*Diğer 6, Beyit 9*). [*dediler, -di, -ler*]
- Dediler sen kimsin dedim ‘aşıktır / **Dediler** ismiñ ne dedim yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*dediler, -di, -ler*]
- Girme girift gören **desin** şarmaşığ / Ben açtım gel sen de aç kucadı (*Diğer 18, Beyit 4*). [*desin, -sin*]
- Ben yandım seniñçin sen de yan **desem** / Sīneñ hecr oduna dāđlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*desem, -se, -m*]
- Melegim n’oldu **desem** gül gibi ruđlar kızarır / Tūtı gibi söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [*desem, -se, -m*]
- Dedim melek midir şoyuñuz dilber / **Dediler** baksaña sīnemiz mermer (*Diğer 6, Beyit 15*). [*dediler, -di, -ler*]
- Dediler sen kimsin dedim ‘aşıktır / **Dediler** ismiñ ne dedim yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*dediler, -di, -ler*]
- Dediler bizlere kimler lāyıktır / Dedim işte Nāzī geldi amāna (*Diğer 6, Beyit 20*). [*dediler, -di, -ler*]
- Dediñ tıt dilde rāzı / Öldükte ‘ahde rāzı (*Diğer 21, Beyit 19*). [*dediñ, -di, -ñ*]
- Açılmış mı ‘acep bāđ-ı ruğunda gül gülistānı / **Dedi** ezhār-ı gün ā-gün donanmış bāđ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [*dedi, -di*]
- Nāzī saña kırbān bu bayramda yār / Allāhu ekber **de** çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [*de,]*
- Ettigi cevre o māh cevr-i sitem hūdur **demiş** / Eyleyen diller esir gerdende Hindūdur **demiş** (*Gazel 40, Beyit 1*). [*demiş, -miş*]
- Yođ mu bir şayyād ‘aceb şayd-ı melāhat edenim / Nev-hilāl ebrülerim bađ çeşmim āhūdur **demiş** (*Gazel 40, Beyit 2*). [*demiş, -miş*]
- Bī-vefā derler niçin nāmın duyan üftādeler / Hiç demezler meşreb-i ‘anķā güzel budur **demiş** (*Gazel 40, Beyit 3*). [*demiş, -miş*]

- Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū da şeb-būdur **demiş** (*Gazel 40, Beyit 4*). [*demiş, -miş*]
- Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘āşıklar hep / Bend eder yüz biñ gönül zūlfümde bir mūdūr **demiş** (*Gazel 40, Beyit 5*). [*demiş, -miş*]
- Tab‘-ı Rüstem olsa ‘āşık tīg-ı ğamze bende var / Korkmasın İlāhī Nāzī derdmend hūdūr **demiş** (*Gazel 40, Beyit 6*). [*demiş, -miş*]
- Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / **Dedim** kerem ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [*dedim, -di, -m*]
- Bī-vefā olduğun bilmezdim ezel / **Dedim** dönmek olmaz cānānım saña (*Diğer 8, Beyit 4*). [*dedim, -di, -m*]
- Ben **derim** illā vişāl ol kāfiriñ ağızında lā / Hiç kabūl olmaz recā vü ilticā’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [*derim, -r, -im*]
- Lānemiz iğzāb edip ol ğonca-i Nāzī **demiş** / Bü’l-hevestir öte gitsin bülbül-i şeydā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*demiş, -miş*]
- Ne **derlerse** şaķın ķurbān olduğum / İnanma el sözü yalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [*derlerse, -r, -ler, -se*]
- Cānā nāzlı yārin n’oldu **derlerse** / Gitti ğurbet ilde kaldı **derlerse** (*Diğer 37, Beyit 5*). [*derlerse, -r, -ler, -se*]
- Cānā nāzlı yārin n’oldu **derlerse** / Gitti ğurbet ilde kaldı **derlerse** (*Diğer 37, Beyit 5*). [*derlerse, -r, -ler, -se*]
- Nāzī ḥasretinle öldü **derlerse** / Vay cigerim diye ağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 6*). [*derlerse, -r, -ler, -se*]
- Bī-vefā **derler** niçin nāmın duyan üftādeler / Hiç demezler meşreb-i ‘anķā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*derler, -r, -ler*]
- Peyām-ı vuşlatıñ var mı dirīgā çeşm-i āfetten / **Dedi** ḥālī degil bir vech ile luḫ u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*dedi,]*
- Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / **Dedim** kerem ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [*dedim, -m*]

- Dedim melek midir şoyuñuz dilber / Dediler baķsaña sīnemiz mermer (*Diğer 6, Beyit 15*). [*dedim, -m*]
- Dedim kerem eyle ol nesl-i pāke / oyma ben yanığı dām-ı helāke (*Diğer 9, Beyit 3*). [*dedim, -m*]
- Dedim niçin şaldıñ beni sevdāya / Dedi emeklerin vermem hebāya (*Diğer 40, Beyit 5*). [*dedim, -m*]
- Ol gül-i ruhsār yāre gül **dedim** gülmem dedi / Hūn-ı çeşmim ol perīye sil **dedim** silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*dedim, -m*]
- Ol gül-i ruhsār yāre gül **dedim** gülmem dedi / Hūn-ı çeşmim ol perīye sil **dedim** silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*dedim, -m*]
- Eylesin hālim gibi zūlfūñ perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr bend ü kīn bil **dedim** bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*dedim, -m*]
- Dilde var yoķla **dedim** ğamzeñ oķundan yāreler / Nā-vişāliñdir seniñ em kıl **dedim** kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [*dedim, -m*]
- Dilde var yoķla **dedim** ğamzeñ oķundan yāreler / Nā-vişāliñdir seniñ em kıl **dedim** kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [*dedim, -m*]
- Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taķdīm ana / Biñ recā kıldım gözüm nūş et **dedim** etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*dedim, -m*]
- Dedi geç kıldım şoħbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel mihmānım o **dedim** olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*dedim, -m*]
- Dönmem ‘ahdimden **dedim** dildāra cān va‘d eyledim / Yā şehīd-i ğamze olmaķtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*dedim, -m*]
- Rūy-ı hāk oldum recā ettim vişāl-i yār için / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum **dedim** yā Rab amān (*Kaside 1, Beyit 11*). [*dedim, -m*]

dé: *Cevap vermek.*

- Ol gül-i ruhsār yāre gül dedim gülmem **dedi** / Hūn-ı çeşmim ol perīye

sil dedim silmem **dedi** (*Gazel 11, Beyit 1*). [*dedi, -di*]

• Su'âl ettim pervāneniñ hālinden / **Dedi** baña yanmak için nar tatlı (*Diğer 17, Beyit 1*). [*dedi, -di*]

• Dedim niçin şaldıñ beni sevdāya / **Dedi** emeklerin vermem hebāya (*Diğer 40, Beyit 5*). [*dedi, -di*]

• Ol gül-i ruhsār yāre gül dedim gülmem **dedi** / Hūn-ı çeşmim ol perīye
sil dedim silmem **dedi** (*Gazel 11, Beyit 1*). [*dedi, -di*]

• Eylesin hālīm gibi zülfüñ perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr bend ü kīn
bil dedim bilmem **dedi** (*Gazel 11, Beyit 2*). [*dedi, -di*]

• Dilde var yokla dedim ğamzeñ oқundan yāreler / Nā-vişālīñdir seniñ em
kıl dedim kılmam **dedi** (*Gazel 11, Beyit 3*). [*dedi, -di*]

• Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taқdīm ana / Biñ recā kıldım
gözüm nūş et dedim etmem **dedi** (*Gazel 11, Beyit 4*). [*dedi, -di*]

• Dedi geç kıldım şöhbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel mihmānım
o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*dedi, -di*]

• Dedi geç kıldım şöhbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel mihmānım
o dedim olmam **dedi** (*Gazel 11, Beyit 5*). [*dedi, -di*]

•

dé: " dahi, de-da (bağlaç)".

• Nāzik ellerine yakmış kınālar / Bir **de** inci taқmış sīm gerdānına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*de,]*

• Yaқtıñ eyvāh nār-ı firāka cismim / Felek yansın hūnümāniñ seniñ **de** (*Diğer 12, Beyit 1*). [*de,]*

• Bülbül **de** hasrettir ğonca gülüne / Kıvuşur da bir kez ötüşür m'ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [*de,]*

• Seniñ **de** od düşsüñ yansın cānına / Āhiri şarıldıñ girībānıma (*Diğer 4,*

Beyit 2). [de,]

• Sen ma‘şūk-ı cānsın ben **de** bir ‘āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3). [de,]*

• Zehirler nūş ettim dertler kazandım / Bir **de** devrān şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6). [de,]*

• Düşme ey dil sen **de** feryād u zāra / Yanağında ğonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2). [de,]*

• Yalvar ey dil sen **de** her dem Sübhāna / İlticā et dā’im luṭf-ı mestāna (*Diğer 53, Beyit 5). [de,]*

• Ğurbet elde çektiğim hicrān değil **de** yā nedir / Çağlayan çeşmimdeki giryān değil **de** yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1). [de,]*

• Şubha dem bülbül fiğān eyler döker göz yaşım / Cāndan ārzūsu gül-i ḥandān değil **de** yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2). [de,]*

• ‘Arzuḥālim eyledim tekrīr cūr’et şerrim ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḥübān değil **de** yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3). [de,]*

• Ben **de** cān kurbānımın yāre dedim minnetlenir / Sevdığım bilmem neden ḥayf eyleyip ḥaşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1). [de,]*

• Merḥamet kıl sen **de** cānā Nāzī-i bī-çāreñe / Söylesem derd-i dilim kevn ü mekān rikḫatlenir (*Gazel 36, Beyit 5). [de,]*

• Doğunca fikrime cevır ü cefālı meh-liḫā Nāzī / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben **de** ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6). [de,]*

• Ben sevdim seni yār sen **de** beni yār / Ben yaqtım sen **de** yaḫ ‘aşḫ ocağını (*Diğer 18, Beyit 1). [de,]*

• Cānlar kurbān olsuñ ikisine **de** / Keşki ben **de** lāyık olsam kurbāna (*Diğer 6, Beyit 6). [de,]*

• Cānlar kurbān olsuñ ikisine **de** / Keşki ben **de** lāyık olsam kurbāna (*Diğer 6, Beyit 6). [de,]*

• Kāna boyandırdıñ derd ile çeşmim / Aḫıtsın gözleriñ kaniñ seniñ **de** (

Diğer 12, Beyit 2). [de,]

- Dilerim Hüdadan eylesin bir tek / Cayır cayır giribânım seniñ **de** (*Diğer 12, Beyit 4). [de,]*
- Hâzâna uğrattıñ hâr ettiñ gülüm / Şolsuñ gülüñ gülşânım seniñ **de** (*Diğer 12, Beyit 6). [de,]*
- Ben sevdim seni yâr sen **de** beni yâr / Ben yaqtım sen **de** yak ‘aşk ocağını (*Diğer 18, Beyit 1). [de,]*
- Girme girift gören desin şarmaşık / Ben açtım gel sen **de** aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4). [de,]*
- Ben yandım seninçin sen **de** yan desem / Sîneñ hecr oduna dâğlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2). [de,]*
- ‘Aşıklar seninçin düşmüşler derde / Bir **de** Nâzî vardır yokla defterde (*Diğer 39, Beyit 7). [de,]*
- Erkân-ı ‘ünfide vaqt-i şevâpta / Sâ’ilim bu bâbta ben **de** varım yâr (*Diğer 41, Beyit 4). [de,]*
- Tabîb-i dil sen **de** derdim çâresi / Ben miyim bu çarhın bahtı karesi (*Diğer 44, Beyit 3). [de,]*
- Yâre açtı tîğ-ı cânân sîneme yoktur ilâç / Sen **de** ey dil âh ile bu dîdeden hunân saç (*Gazel 4, Beyit 1). [de,]*
- Derdimi ol dilberin zülfün görüp **de** sağladım / Çeşm-i mestine nazar kıldım da haylî ağladım (*Gazel 15, Beyit 1). [de,]*
- Tîğ-ı cevrenden hâzer ettimse **de** ol fitneniñ / Nâra yaqtım bu dili süz-ı firâka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3). [de,]*
- Nergis göricek mestânına nâzına hayrân / Zâhid **de** görüp âh ederek ağzı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3). [de,]*
- Yürü ey dil keder etme bu fenâ dem **de** geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki âlâm da geçer (*Gazel 27, Beyit 1). [de,]*
- Gurbet elde çektiğim hicrân değil **de** yâ nedir / Çağlayan çeşmimdeki

giryān degil **de** yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*de,]*

• Zaḥm-i ‘aşk aldı derūnum neyle teskīn eylesem / Āşiyān-ı dilde o pinhān degil **de** yā nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*de,]*

• Nāzīyā buldu hevā durmaz yanar kandīl-i ‘aşk / Yek şererle sīne baḳ sūzān degil **de** yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*de,]*

• Cānımı yāre fedā eyler isem **de** yeridir / Ehl-i ‘aşk cümle anıñ şīvesinde çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1*). [*de,]*

• Ğamze-i seḥḥār mı cānā müjgān oḳlarıñ / Ālemi taḥayyüre şalmıñ bir **de** kıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [*de,]*

•

•

•

dé: "Diye, diyerek" anlamında zarf.

• Sākī ayak atsa bezme imānım / **Deyip** yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [*deyip, -yip]*

•

debistān: *Mektep, okul.*

• Nāzī öğrenmiş fūnūn şīveden bir çok şık / Revzen-i dilden nazār kıldım **debistāndan** gelir (*Gazel 35, Beyit 5*). [*debistāndan, -dan]*

•

•

def: *Def etme, başından kovma, savma.*

• Yoktur bir āşinām etsin tesellī / **Def** olur mu dilden ğam terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [*def,]*

•

defter: *Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası.*

• Kılında kılında lā-yu'ād nifāk / Yedinde **defteriñ** kitābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 16*). [*defteriñ, -i, -n*]

• Mecnūn ile birlik çok yer gezilmiş / Kayd olmuş **deftere** dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*deftere, -e*]

• 'Āşıklar seninçin düşmüşler derde / Bir de Nāzī vardır yokla **defterde** (*Diğer 39, Beyit 7*). [*defterde, -de*]

•

deg-: *Değmek, dokunmak.*

• Müjgān oğların attıñ rahm etmediñ sīneme / Ağyār eli mi **degdi** çözülmüş zülfūñ bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [*degdi,]*

• Eser bād-ı şabā **deger** sem gibi / Var mıdır 'ālemde olmuş ben gibi (*Diğer 2, Beyit 5*). [*deger,]*

•

deg-: *"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.*

• Deger Çin ilini kara gözleri / Kızarmış kudretten elma yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3*). [*deger, -er*]

• Biriniñ kesimi **deger** Kıbrız'ı / Biri şatın alır şehr-i Tebriz'i (*Diğer 6, Beyit 13*). [*deger, -er*]

• Deger Rūmuñ harācın / Hüsnüñ bahālī sākī (*Diğer 21, Beyit 12*). [*deger, -er*]

•

•

degil: *"Değil" ek fiilin olumsuzu.*

- Vech-i āliñ vird-i ḥandānım **degil** miydi benim / Tāb-ı rūyuñ mihr-i raḥşānım **degil** miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*degil,]*
- Bir zamān cānā seḥer gül rūyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım **degil** miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*degil,]*
- Şimdi bir bülbül-i dil-i ḥaste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşkıñ gülistānım **degil** miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*degil,]*
- Ben esīr-i şāh-ı ğamzeñ olduĝum demler seniñ / Taḥt-ı ḥüsnüñ ‘arş-ı nālānım **degil** miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*degil,]*
- Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i şebistānım **degil** miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [*degil,]*
- Taḥbān anlamaz nabzım **degil** zāhirde bīmārım / Ciger ālüde-i ḥündür meger rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*degil,]*
- Degil mi ḥāl u şānımdan ‘acep ol dil-rübā āĝāh / Anıñ bu cevr-i nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*degil,]*
- Ğurbet elde çektigim hicrān **degil** de yā nedir / Çağlayan çeşmimdeki giryān **degil** de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*degil,]*
- Ğurbet elde çektigim hicrān **degil** de yā nedir / Çağlayan çeşmimdeki giryān **degil** de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*degil,]*
- Şubḥa dem bülbül fiĝān eyler döker göz yaşıım / Cāndan ārzūsu gül-i ḥandān **degil** de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*degil,]*
- ‘Arzūḥālīm eyledim tekrīr cūr’et şerrim ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḥübān **degil** de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*degil,]*
- Zaḥm-i ‘aşk aldı derūnum neyle teskīn eylesem / Āşiyān-ı dilde o pinhān **degil** de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*degil,]*
- Nāzīyā buldu hevā durmaz yanar ḳandīl-i ‘aşk / Yek şererle sīne baḳ sūzān **degil** de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*degil,]*
- Ettigim zār u fiĝān zerre **degil** ‘aynımda / Gönlümün ğonca-dehen bir gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [*degil,]*

• Dilleri bende açıktan dolaşır gīsūlar / Zannım insān **degil** belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*degil,]*

• Kevni yakmam çok **degil** pūr-āteş-i şerāreyim / Dūd-ı āhım her yana alsam cihān dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*degil,]*

• Peyām-ı vuşlatıñ var mı dırīgā çeşm-i āfetten / Dedi hālī **degil** bir vech ile luṭf u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*degil,]*

• ‘Aşkıñ eleminden vaşlıñ ğamından / Dīde hālī **degil** bir māteminden (*Diğer 19, Beyit 3*). [*degil,]*

• Luṭf etmek ‘aşıka şevāptır cānā / Sen bilirsin ammā **degil** bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [*degil,]*

• Degil mi Nāzī o edā-yı reyḥān / Bir mestāne nigāh ruḥları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [*degil,]*

• Vech-i āliñ vird-i ḥandānım **degil** miydi benim / Tāb-ı rūyuñ mihr-i raḥşānım **degil** miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*degil,]*

•

dehān: (Āşığıñ) ağızı.

• Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-gāh / **Dehānımdan** çıkar şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*dehānımdan, -ı, -m, -dan, -]*

•

dehen: Ağız açmak, konuşmak istemek ancak söyleyecek söz bulamamak.

• Gelsin ḥelāllaşsın gonca **dehenim** / Murğ-ı dil pervāzda za‘īftir tenim (*Diğer 34, Beyit 5*). [*dehenim, -im]*

•

dehr: Dünya, cihan, âlem. 2. Zaman, kesintisiz zaman, devir.

• Yaqtı odlar cevr ile tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ḥande **dehr**ide eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [*dehr*ide, -ı, -de]

• Felek yere geçsin āl-i dūnyāsın / Nāzī benim **dehr** evinde kaldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [*dehr,]*

• Geleli şu **dehre** şanmayın güldüm / Gül idim açıldım şoldum hâr oldum
(*Diğer 33, Beyit 3*). [*dehre, -e*]

• Dehre minnet mi ederdim âh o dildâr olmasa / Terk ederdim hıbb-ı
dünyâyı eger yâr olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*dehre, -e*]

•

dehşet: *Korku ve telaş.*

• Kevni yakmam çok degil pür-âteş-i şerâreyim / Dūd-ı âhım her yana
alsam cihân **dehşetlenir** (*Gazel 36, Beyit 4*). [*dehşetlenir, -lenir*]

•

dek: *"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.*

• Şubha **dek** kıan ağlar çeşm-i giryânım / Eylemez mi te'sîr efgânım saña (*Diğer 8, Beyit 2*). [*dek,]*

• Bâğ-ı tahsîn gonce-i iqbâl ile tezyîn edip / Hiç keder göstermesin tâ
haşre **dek** Rabbü'l- 'ibâd (*Gazel 6, Beyit 5*). [*dek,]*

• Geceler şubha **dek** giryân olduğum / Seniñçündür ciger püryân olduğum
(*Diğer 30, Beyit 3*). [*dek,]*

• Kıyâmet haşre **dek** ağlarım gülmem / Nâzî yârsiz gözüm yaşların
silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*dek,]*

• Haşre **dek** Mevlâsı 'ömrün tül-ı rızkın bol ede / Kılmasın dünyâda
muhtâç oñu Rabbü'l- 'ibâd (*Gazel 5, Beyit 2*). [*dek,]*

• Ru'yet-i dîdâr-ı yâr olmazsa derde çâre yok / Yoksa böyle haşre **dek**
kalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*dek,]*

• Gerdenin tak zülfüne ta ol esîri haşre **dek** / Ehl-i 'aşk dünyâ gezer dil
derdine dermân için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*dek,]*

• Tâ şubha **dek** nâliş u feryâdımı görseñ / Ahvâlimi şorsañ (*Müstezad 1,
Beyit 11*). [*dek,]*

•

deler: *Delik açmak, yırtmak, yaralamak; keder, hüzüin vermek.*

• Çifte ejder **deler** ya bir kerre bak ebrularıñ / Pıç ü tábından hazer ol turra-i şeb-güleriñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*deler,]*

• Hādeng-i hasreti cānı **delip** nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*delip, -ip]*

•

dem: *An, vakit, zaman.*

• Taħammül qalmadı yā Rab amān bu dilde hicrāna / Fiğānım oldu efzūn haylī **demdir** verd-i hāndāna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*demdir, -dir]*

• Şimdi sitemlerle gözlerden şarkan / Eski **demlerimi** aldıkça yāda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*demlerimi, -ler, -im, -i]*

• Şādıñ olsun dīdelerim kan olsun / Yād bize her **dem** ağlama (*Diğer 3, Beyit 2*). [*dem,]*

• Nūş ettiğim **demler** Nāzī cām-ı Cem / Oldu pāre pāre bağrım başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [*demler, -ler]*

• Ben esīr-i şāh-ı gāmzeñ olduğum **demler** seniñ / Taht-ı hūsnūñ ‘arş-ı nālānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*demler, -ler]*

• Eyler dil-i şeydā şubha **dem** feryād / Gözden ağan yaş mı kan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*dem,]*

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhım seniñ / Çağ-ı hūsnūñ geçmeden luḫf et **dem**i devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [*dem, -i]*

• **dem:** (Fars.) *An, vakit, zaman.*

• Ağla gül vaḫti bu **dem** / Bülbül sadālı sākī (*Diğer 21, Beyit 16*). [*dem,]*

• Yürü ey dil keder etme bu fenā **dem** de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*dem,]*

• Şubha **dem** bülbül fiğān eyler döker göz yaşıım / Cāndan ārzūsu gül-i hāndān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*dem,]*

• Būse-i hecriñde dil yāne yāne / Durmaz bir **dem** erir yürek yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [dem,]

•

dem: "Bir" belirsizlik sıfatıyla birlikte bir an, çok kısa bir süre anlamında kullanılır.

• Görmedim cevrenden bir **dem** gülerek / Geçti 'ömürüm dīdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [dem,]

• Kurutmadıñ bir **dem** gözden yaşları / Āhır oldu ciger kebābın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [dem,]

• Kana mı şusamış ey çarh-ı ğaddār / Bālīn olmuş arar tīğ-i ğamzeñ **dem** (*Diğer 28, Beyit 4*). [dem,]

• Ben cevri felekle zār-ı zebūnum / Bir **dem** yār olmadı tālī'-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [dem,]

• Yalvar ey dil sen de her **dem** Sübhāna / İlticā et dā'im luṭf-ı mestāna (*Diğer 53, Beyit 5*). [dem,]

• Günlerim dönmetedir her **dem** şeb-i yeldālara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [dem,]

• Gülmedim luṭfuñ görüp bir **dem** çarh-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle bahtım Nāzīyā 'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [dem,]

• Hālīme raḥm eylemez bir **dem** gül-i ḥandān ne 'ucb / Qaldı şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [dem,]

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı ğam / Zevke dā'ir görmedim bir **dem** şafā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [dem,]

• Güş eden āh u enīnim şubḥa **dem** sūzān olur / Kim görse bir ḥūn-ı çeşmim dīdesi giryān olur (*Gazel 37, Beyit 1*). [dem,]

• Eyleme Nāzī esef bir **dem** vişāl-i yār için / Ka'be-i kūy-ı dil-ārāya şabā

cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [*dem,]*

• Şavb-ı Hakkā el açıp āmīn-hān oldum yine / Mazhar-ı dil-hāh ede her **demde** Rabb-i Müste‘ān (*Kaside 1, Beyit 15*). [*demde, -de]*

•

dem-ā-dem: (*Fars.*) *Her vakit, dâima, her an.*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / **Dem-ā-dem** beklerim şıḥḥat ben ol Lokmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*dem-ā-dem,]*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / **Dem-ā-dem** beklerim şıḥḥat ben ol Lokmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*dem-ā-dem,]*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / **Dem-ā-dem** beklerim şıḥḥat ben ol Lokmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*dem-ā-dem,]*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / **Dem-ā-dem** beklerim şıḥḥat ben ol Lokmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*dem-ā-dem,]*

• Yād eder Rüşdi seni Nāzī **dem-ā-dem** ḥayr ile / Mithatīñ vaşfinda durmaz ḥāme-i mu‘ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [*dem-ā-dem,]*

• Olmakta ḥarāb şadme-i cevriñle **demādem** / Ey çarḥ kerem et sīne-i vīrāna doḡunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [*demādem,]*

•

demiş: *Demek, söylemek, adlandırmak.*

• Ettigi çevre o māh cevr-i sitem ḥūdur **demiş** / Eyleyen diller esīr gerdende Hindūdur **demiş** (*Gazel 40, Beyit 1*). [*demiş, -miş]*

•

dem-sāz: *F. Arkadaş, refik, hem-dem, dost. Sırdaş.*

• Her seḥer **dem-sāz-ı** ‘aşḡ olmak ne ḥoştur dillere / Bülbülü naḡamātını seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*dem-sāz-ı,]*

•

den-: (... Sözü) Söylenmek, söylenilmek.

• ... **denildi** duyduñ / 'Āķıbet vurulduñ ferzâne gönül (*Diğer 26, Beyit 6*).
[denildi, -i, -l, -di]

•

der: Demek, söylemek, açıklamak, izah etmek.

• 'Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne **der** ol sultāna āh / Raḥm eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [der,]

•

derbeder: *Far. Kapı kapı dolaşan; serseri.*

• Kıyduñ niçe erenlere erlere / Ne sitemler ettiñ **derbederlere** (*Diğer 23, Beyit 13*). [derbederlere, -ler, -e]

•

•

derd: 'âşığın Sevgili'den dolayı çektiği gam, keder ‖ ihsân, dermân (Sevgili ile ilgili dert çekmek 'âşığın gönül yaralarının devâsı olarak görülür.)Keder ,acı, zahmet.

• Yaqtuñ âteşlere 'aşk ocağında / **Derdi** derünümde kalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 2*). [derdi, -i]

• Cevr eder rüz u şeb dīdesi fettân / **Derdleri** sīnemde oldu firāvān (*Diğer 45, Beyit 5*). [derdleri, -ler, -i]

• Sen ağla hemān Nāzī gedā āh-ı **derdinle** / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına kınsın (*Gazel 23, Beyit 5*). [derdinle, -iñ, -le]

• Çektigim ālāmdan **derd-i** sitemden / Seylāna başladı dīdeden hūnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [derd-i,]

• Pāre pāre **derdle** görmez mi cānā sīnemi / Ney gibi şūrāh cismim nāleler rīzān olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [derdle, -le]

• Kıana boyandırdıñ **derd** ile çeşmim / Aķıtsın gözleriñ kıanıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 2*). [derd,]

- Şemşîr-i **derdiñle** ruhları fendim / Vurduñ bu sîneme bir tâze dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [*derdiñle, -iñ, -le*]
- Derdiñle şöyle za‘îf oldu bîmâr tenim / Cevriñle gel aqıtma gözden kıızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*derdiñle, -iñ, -le*]
- El çektiñ mi tabîb **derde** devâdan / Bulunmaz mı oldu yârelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*derde, -e*]
- Gül-fidânım **derde** şaldı zâr ile şeydâları / Gûş eder mi bilmezem feryâd u nâlânım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*derde, -e*]
- Yâre açtı tîğ-ı gâmze bu dil-i bî-çâreye / Bir oñulmaz **derde** kaldım ki devâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*derde, -e*]
- Tâze yaqtı sîneme Nâzî bir âteş tâze yâr / Tâze **derde** tâze dermân tâze Loqmân’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*derde, -e*]
- Hâsretiñle eyvâh serv-i bülendim / Yanar derûnumda **derdiñ** ocağı (*Diğer 15, Beyit 1*). [*derdiñ, -iñ*]
- Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / Şen et var yâd bülbüllerle o bâğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*derdiñ, -iñ*]
- Derdiñ vereminden hecriñ emînden / Şarıldı yâreme miñnet bâğları (*Diğer 19, Beyit 4*). [*derdiñ, -iñ*]
- Derd ehline şifâdır / Ağzınıñ balı sâķî (*Diğer 21, Beyit 18*). [*derd,]*
- Qahr ettiñ civânlar kalem kaşları / Yaqtıñ cân evimde **derd** âteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [*derd,]*
- Ziyâret eyleyiñ geliñ yârânım / **Derd** ile külbe-i aħzânda kaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [*derd,]*
- Hâsretle çektiğim **derd** ile ğamlar / Pâdişâh-ı hûbânıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 1*). [*derd,]*
- Vur tîğ-ı müjgânım cânâ dayansın / Ölürsem **derdime** kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [*derdime, -im, -e*]
- Şimdiki zamânda bî-vefâlarıñ / **Derd** ü qahrın çekmek tûl-ı emeldir (

Diğer 45, Beyit 1). [derd,]

- Baña **derd** koymadıñ bed kâr ettiñ / Kerem kıl dâver-i şifâ yetiştir (

Diğer 46, Beyit 2). [derd,]

- Teşnedir ezelden dil lebleri bâl / **Derdiñ** çeke çeke yok bende mecâl (

Diğer 48, Beyit 5). [derdiñ, -iñ]

- Derd ile sînemde yâreler nihân / Ey hüsn-i Yûsufum ÷an ağlar Ken‘ân (

Diğer 49, Beyit 3). [derd,]

- Vay ne müşkil **derd** imiş derde dermân ağlarım / Rûy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4). [derd,]*

- Vay ne müşkil derd imiş **derde** dermân ağlarım / Rûy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4). [derde, -e]*

- Ru‘yet-i dîdâr-ı yâr olmazsa **derde** çâre yok / Yoksa böyle haşre dek kalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2). [derde, -e]*

- Em kabûl etmez bu yâre dilde hicrân yâresi / **Derde** dermân arar iken yâri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3). [derde, -e]*

- Doktor kerem et **derdime** imdâdı yetiştir / Bir Hâlîkımız Hâzret-i Mevlâ’yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1). [derdime, -ime]*

- Gerdenin tağ zülfüñe ta ol esîri haşre dek / Ehl-i ‘aşk dünyâ gezer dil **derdine** dermân için (*Gazel 24, Beyit 3). [derdine, -i, -ñe]*

- Nâzî saña ger olsa da Loğmân-ı şifâ bî-hâşıl / Heyhât gönül **derdine** bir çâre mi maşşûş (*Gazel 39, Beyit 5). [derdine, -i, -ñe]*

- Hâsret ü hicrân u firâk âlâmı yaqtı cânımı / Nâzîyâ bir bir deyim **derdim** tabîb-i ‘aşk şay (*Gazel 41, Beyit 5). [derdim, -im]*

- Göz göz oldu âh u gamım dilde hâsret yâresi / Geldi **derdiñ** devâsı Loğmân’ neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3). [derdiñ, -iñ]*

- Şem‘-i bahtım yaqmadı söndürdü bir an rûzgâr / Qaldı gönlüm **derd** ile zulmette hâlîm pek yamân (*Kaside 1, Beyit 14). [derd,]*

- Âlûdedir sînem al kızıl kana / Qılsın bu **derdime** çâre ağlasın (*Diğer*

36, Beyit 2). [derdime, -im, -e]

• Tabīb-i dil sen de **derdim** çāresi / Ben miyim bu çarhın bahtı karesi (Diğer 44, Beyit 3). [derdim, -im]

• Sen ağla hemān Nāzī gedā āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp **derdile** göz yaşına kansasın (Gazel 23, Beyit 5). [derdile, -ile]

• Kerem kıl ‘ālem-i ğayble tedāvī yāre-i hecre / Amān **derdimle** muhtāc-ı tabībān etme yā Rabbī (Gazel 9, Beyit 6). [derdimle, -im, -le]

• Bilirim **derdimi** yoktur ifākāt / Bu hālīm sultānıma yazılsın (Diğer 38, Beyit 4). [derdimi, -im, -i]

• Derdimi ol dilberin zülfün görüp de sağladım / Çeşm-i mestine nazar kıldım da haylī ağladım (Gazel 15, Beyit 1). [derdimi, -im, -i]

• Meyl edip aġyāra düşmesin **derde** / Almasın āhımı vaqt-i seherde (Diğer 36, Beyit 5). [derde, -e]

• ‘Āşıklar seninçin düşmüşler **derde** / Bir de Nāzī vardır yokla defterde (Diğer 39, Beyit 7). [derde, -e]

•

derd ü ğam: Dert ve üzüntü.

• (Gazel 37, Beyit 7). [derd ü ğam,]

•

derd-i ‘aşkı: Aşk derdi.

• (Kaside 1, Beyit 9). [derd-i ‘aşkı,]

•

derd-i dilim: Gönüldeki dert.

• (Gazel 36, Beyit 5). [derd-i dilim,]

•

derdmend: Derdi olan, dertli, üzüntülü. II âşık.

• Bu Nāzī **derdmendi** sen yetiştir küy-ı Ken‘ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-ı zindān etme yā Rabbī (Gazel 9, Beyit 7). [derdmendi, -i]

• Tab‘-1 Rüstem olsa ‘âşık tîğ-1 gâmze bende var / Korkmasın İlahî Nâzî
dermend hûdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [*dermend,]*

•

derler: ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

• Yazsınlar böylece kabrim taşına / Nâzî gedâ **derler** şöhrette baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [*derler, -r, -ler]*

•

dermân: 1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

• Vay ne müşkil derd imiş derde **dermân** ağlarım / Rûy-1 zerdimde ger
eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*dermân,]*

• Tâze yaqtı sîneme Nâzî bir âteş tâze yâr / Tâze derde tâze **dermân** tâze
Loqmân’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*dermân,]*

• Em kabûl etmez bu yâre dilde hicrân yâresi / Derde **dermân** arar iken
yâri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*dermân,]*

• Gerdenin tağ zülfüne ta ol esîri haşre dek / Ehl-i ‘aşk dünyâ gezer dil
derdine **dermân** için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*dermân,]*

• Kurulursa ‘aşkıñ pâzârı kânde / Benim dertlileriñ **dermânı** de geç (*Diğer 10, Beyit 1*). [*dermânı, -ı]*

• Zehirler nüş ettim **dertler** kazandım / Bir de devrân şundu sem üstüne
sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [*dertler, -ler]*

• Nâzî böyle imiş Haktan tecellî / Bu **dertler** derünüm aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [*dertler, -ler]*

•

dert: Dert: Acı, üzüntü, keder, tasa; sıkıntı.

• Yârim hasretiñle **dert** çeke çeke / Açılan yâreler bitişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 4*). [*dert,]*

•

• Rağm etmez rakîbler dîdem yaşına / Yaqtılar vücudum **dert** âteşine (

Diğer 5, Beyit 5). [dert,]

• Yanar derūnumda sūz-ı muḥabbet / Açtı **dert** tenimde yāre-i ḥasret (*Diğer 13, Beyit 3). [dert,]*

• Dert içre amān Nāzī-i dil-ḥūnu biraḫma / Bilocümle manastırla kenīsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 5). [dert,]*

• Ört bast etme **derdi** al ele çāre var ise / Gözüm yaşını dökme gel ‘İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2). [derdi, -i]*

• Tekye-i iḥsānın bekler dā’imā / Gözü yaşlı **dertli** dervīşān benim (*Diğer 32, Beyit 4). [dertli,]*

•

dertliler: *Dert sahibi, keder içinde olan kimse. II Aşka tutulmuş, âşık.*

• Kurulursa ‘aşkıñ pāzārı kande / Benim **dertlileriñ** dermānı de geç (*Diğer 10, Beyit 1). [dertlileriñ,]*

•

derūn: *Bağır, göğüs. (Âşığın) gönü.*

• Hecriñ **derūnuma** etti işābet / Cefā vü cevriñle ey çeşm-i āfet (*Diğer 38, Beyit 3). [derūnuma, -um, -a]*

• Ḥasretiñle eyvāh serv-i bülendim / Yanar **derūnumda** derdiñ ocağı (*Diğer 15, Beyit 1). [derūnumda, -(u)m, -da]*

• Yaḫtıñ āteşlere ‘aşk ocağında / Derdi **derūnumda** kalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 2). [derūnumda, -(u)m, -da]*

• Yanar **derūnumda** sūz-ı muḥabbet / Açtı dert tenimde yāre-i ḥasret (*Diğer 13, Beyit 3). [derūnumda, -um, -da]*

• Nāzī böyle imiş Ḥaḫtan tecellī / Bu dertler **derūnum** aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5). [derūnum, -u, -m]*

• Bu ḫāletle **derūnum** neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer kalmadı āh-ı ḥasretle ḫāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11). [derūnum, -u, -m]*

• Zaḫm-i ‘aşk aldı **derūnum** neyle teskīn eylesem / Āşiyān-ı dilde o

pinhân degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*derûnum, -u, -m*]

• Tabībân anlamaz nabzım degil zâhirde bīmārım / Ciger âlûde-i hûndur
meger rîş-i **derûnumdan** (*Gazel 19, Beyit 4*). [*derûnumdan,]*

•

dervîşân: *Dervîşler, fakirler, kalenderler.*

• Tekye-i ihsânın bekler dâ'imâ / Gözü yaşlı dertli **dervîşân** benim (*Diğer 32, Beyit 4*). [*dervîşân,]*

•

deryâ: *Deniz // genişlik, büyüklük, bolluk.*

• Deryâ-yı elemde mevcler yürüdü / Sefîne-i gamda tûfânda kaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*deryâ-yı, -yı*]

• Bahâr-ı 'ömrümü eyvâh kış ettiñ / Gözüm yaşım **deryâlara** eş ettiñ (*Diğer 4, Beyit 3*). [*deryâlara, -lar, -a*]

•

dest: *(Sevgilinin) eli.*

• Gülşen içre bir gül-i ra'nâ ki hep oynar güler / Pek tıfildir âfetim
destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*destinde, -i, -n, -de*]

• Rûy-ı hâk oldum recâ ettim vişâl-i yâr için / **Dest** ber-dâz-ı niyâz oldum
dedim yâ Rab amân (*Kaside 1, Beyit 11*). [*dest,]*

•

devâ: *1. Hastalığı iyileştirmeye yarayan şey; ilaç 2. Bir sıkıntıyı, bir sorunu çözebilen durum veya eylem; çare; tedbir.*

• Zaḥm-i dil kan ağlar bulmadı **devâ** / Şubḥa lem el açıp eylerim du'â (*Diğer 33, Beyit 5*). [*devâ,]*

• Meded senden kâ'inâtı var ettiñ / Marîzem Ḥâlîkım **devâ** yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [*devâ,]*

• Öyle ser-mest marîzem ki **devâ** bilmem nedir / Geçti 'ömrüm ḥayfâ kim
Nâzî esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*devâ,]*

• Yāre açtı tūġ-ı ġamze bu dil-i bī-çāreye / Bir oñulmaz derde aldım ki **devā** bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*devā,]*

• El çektiñ mi tabīb derde **devādan** / Bulunmaz mı oldu yārelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*devādan, -dan]*

• Göz göz oldu āh u ġamım dilde asret yāresi / Geldi derdiñ **devāsi** Lomān' neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [*devāsi, -sı]*

• Nūş etmek hālini cām ile semler / **Devāsi** āh Lomānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [*devāsi,]*

•

devr: *Ar. Zaman, dönem.*

• Mecliste yine Şevk ile peymāne donansın / Mey **devri** amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*devri, -i]*

•

devrān: *1. Dünya, felek. 2. mec. Kader, tālih, baht. 3. Zaman, çağ.*

• Ben cevri-i felekle sīnede çākim / Zālīm **devrān** ile dīde ġamnākım (*Diğer 1, Beyit 3*). [*devrān,]*

• Çeşm-i mestin eyledi gönlüm musahhar meh-likā / Nāzīyā sāġar be-dest-i **devrāniñ** añdim aġladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*devrāniñ,]*

• Neyledim ben saña söyle ey **devrān** / Aıttıñ dīdeden anlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [*devrān,]*

• Dil-şād idim **devrān** eyledi berbād / Kimden Őekvā eden kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [*devrān,]*

• Durmaz **devrān** eder ayālin cānā / 'Āşıklarım efkārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [*devrān,]*

• Devrān hūnerin cāna eger kıymasa / Nāzī benim al cānımı cānāna dounma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*devrān,]*

• Yürüdü seyl-āb-ı hicrānım arāb etmek diler / ülbe-i azānımı **devrānı** neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 4*). [*devrānı, -ı]*

- Nāzī saña yār olmadı bir kerre **devrān** / Et çāk-i girībān (*Müstezad 1, Beyit 14*). [*devrān,]*
- Leylā-yı **devrāndan** ne murād aldım / Ğayrı haşre qalsın hāl-i cünūnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*devrāndan, -dan]*
- ‘Aqlın yitirir görse eger ğabğabiñ ‘āşık / Bir būsese bir şemmesi **devrāna** bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [*devrāna, -a]*
- Zehirler nūş ettim dertler qazandım / Bir de **devrān** şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [*devrān,]*
- Varlığım bād-ı muhālif esti maḥv etti bütün / Hırman-ı ārāmıma **devrān** verdi çok ziyān (*Kaside 1, Beyit 27*). [*devrān,]*
- Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhim seniñ / Çağ-ı ḥüsñüñ geçmeden luṭf et demi **devrānlı** yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [*devrānlı, -lı]*

devr-i: *Devir, çağ, dönem.*

- Nāzīyā faqr ile **devr-i** cihāna / Şu‘le-i dīdāra yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [*devr-i,]*

devr-i fānīde: *Gelip geçici dünya , zaman ; ölümlü dünya.*

- (*Kaside 1, Beyit 10*). [*devr-i fānīde,]*

deyü: *"Diye, diyerek" anlamında zarf.*

- Dūr olmakla şābite kūyuñdan ey āfet / Vuşlat eri **deyü** şan‘at-ı ağıyāra mı maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 4*). [*deyü,]*

di: *Demek, dile getirmek, söylemek.*

- Söz yok **diyecek** ḥüsñüñe ey māh seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ ‘āşık-ı bīmāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 3*). [*diyecek, -y, -ecek]*
- Nāzī sīrāc-ı ‘āşıkñ taq seng-i mezārına / Qalbim tenvīr eylesin **diyem**

dostuñ çerāğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*diyem, -ye, -m*]

• Girmesin encümen-i gülşene ağıyar **diyerek** / Bülbül-i bahtımıñ ‘ömrü tutulur vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*diyerek, -erek*]

• Bunca şāhlar İskenderleri nettim / Ne **diyeyim** saña baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*diyeyim, -(y)e, -(y)im*]

•

dīdār: *Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi. Güzel yüz || Sevgili.*

• Ru’yet-i **dīdār-ı** yār olmazsa derde çāre yok / Yoksa böyle haşre dek kalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*dīdār-ı, --ı*]

• Nāzīyā fakr ile devr-i cihāna / Şu’le-i **dīdāra** yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [*dīdāra, -a*]

•

dīde: *Görme organı, göz, çeşm.*

• Eyvāh ağlamaktan gurbet illerde / Doldu **dīdelerim** kanlı yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [*dīdelerim, -ler, -im*]

• Nāzī **dīdelerden** eşk-i füzūnum / Ağlayı ağlayı meydānda kaldım (*Diğer 29, Beyit 6*). [*dīdelerden, -ler, -den*]

• Dökme hūn-ı **dīdem** gel eyle kerem / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [*dīdem, -m*]

• Old hūn-ı **dīdem** gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne hāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [*dīdem, -m*]

• Kuhl-ı **dīdelerin** şāh-ı hūbānım / Nerk ü semīn Hindistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 1*). [*dīdelerin, -ler, -in, -*]

• Ben cevri felekle sīnede çākım / Zālīm devrān ile **dīde** gamnākım (*Diğer 1, Beyit 3*). [*dīde,]*

• Neyledim ben saña söyle ey devrān / Akıttıñ **dīdeden** kanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [*dīdeden, -den*]

• Görmemiştir Nāzī zevk-i vişālīñ / **Dīdeden** dūr oldu ‘arız-ı ālīñ (*Diğer*

22, Beyit 5). [dīdeden, -den]

- Şādīñ olsuñ **dīdelerim** kan olsun / Yād bize her dem ağlama (*Diğer 3, Beyit 2*). [dīdelerim, -ler, -im]
- ‘Aşkıñ eleminden vaşlıñ ğamından / **Dīde** hālī degil bir māteminde (*Diğer 19, Beyit 3*). [dīde,]
- Her yüze gülücü mekkāre yāhū / Olmasa meyl etmek **dīdesi** āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [dīdesi, -si]
- Cevr eder rüz u şeb **dīdesi** fettān / Derdleri sīnemde oldu firāvān (*Diğer 45, Beyit 5*). [dīdesi, -si]
- Gūş eden āh u enīnim şubħa dem sūzān olur / Kim görse bir hūn-ı çeşmim **dīdesi** giryān olur (*Gazel 37, Beyit 1*). [dīdesi, -si]
- Hālī kılmaz gönlümü endīşeden bir ān felek / Dökmek ister **dīdeden** al kanımı her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [dīdeden, -den]
- Lālezār içre hayāl ettim hezāran dāğları / Açmamış gül-ğonca-i maşşūdum ağlar **dīde** kan (*Kaside 1, Beyit 24*). [dīde,]
- Çektigim ālāmdan derd-i sitemden / Seylāna başladı **dīdeden** hūnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [dīdeden, -den]
- Yāre açtı tīğ-ı cānān sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu **dīdeden** hūnān saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [dīdeden, -den]
- ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sulţāna āh / Raħm eder mi bilmezem bu **dīde-i** giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [dīde-i,]
- Raħm eyle **dīdeler** baķ dolu kandır / Yaķarım āh ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [dīdeler, -ler]
- Bir sebūdur iştīyāķımla sirişkim lüccesi / Kaķre kaķre ağlıyor baķ **dīdeler** bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [dīdeler, -ler]
- Raħm etmez raķībler **dīdem** yaşına / Yaķtılar vücūdum dert āteşine (*Diğer 5, Beyit 5*). [dīdem,]
-

dīdem! "Gözüm, gözümün nuru, kıymetlim!" anlamlarında, sevgi anlatan bir seslenme sözü.

• Görmedim cevrenden bir dem gülerek / Geçti 'ömrüm **dīdem** yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [*dīdem,*]

• Ağla ey **dīdem** uzandı leyle-i firqat yine / Sel kıatresi bir baħr-ı bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*dīdem,*]

•

dike: Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak: Giysi dikmek. Kaynak:<https://kelimeler.gen.tr/dikmek-nedir-ne-demek-91052> Erişim Tarihi:04.10.2021.

• Ölürsem ğurbette şuyum kim döke / Nāzlı yārim yok ki kefenim **dike** (*Diğer 2, Beyit 3*). [*dike, -e*]

•

diken: Bazı bitkilerde bulunan sivri ve batan iğne.

• Zülfüñ 'anber-şiken gül **diken** diken / Çiger yāre iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [*diken,*]

• Zülfüñ 'anber-şiken gül **diken** diken / Çiger yāre iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [*diken,*]

•

dil: Dil, lisan. Konuşma dili.

• Kırtulayım bārī **dilleriñizden** / Geçsin günleriñiz sa'ādetlerle (*Diğer 14, Beyit 2*). [*dilleriñizden, --lerinizden*]

•

dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan tat alma organı; gönül.

• Teşnedir ezelden **dil** lebleri bāl / Derdiñ çeke çeke yok bende mecāl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*dil,*]

- **dil:** *Gönül, kalp, yürek.*
- Eyâ gelmez mi inşâfa o yâre gönderdim nâme / Mücerred hûn-ı **dille** ‘arz kııl ahvâlimi hâme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*dille, -le*]
- Sorarlarsa bu ne sevdâdır sende / **Dildir** ârzü eder cânânı de geç (*Diğer 10, Beyit 2*). [*dildir, -dir*]
- Eylesin hâlim gibi zülfüñ perîşân seniñ şabâ / **Dilde** muzırr bend ü kîn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*dilde, -de*]
- İstemez bâğ-ı muhabbet cüybâr u lâlezâr / Eşk-i çeşm ü dâğ-ı **dildir** revnağ-ı şahrâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [*dildir, -dir*]
- Eriştir ey şabâ yeter taḥammül yok **dilde** ârâma / Ayağın bûs edip yüz sür selâm et nûr-ı ecsâma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*dilde, -de*]
- Eylemez zıll-ı ḥimâye ilticâ erbâb-ı **dil** / Lâne-gîr-i kâf-ı istiğnâ olur ‘ankâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 1*). [*dil,]*
- Taḥammül kalmadı yâ Rab amân bu **dilde** hicrâna / Fiğânım oldu efzûn haylî demdir verd-i ḥandâna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*dilde, -de*]
- Bülbülüm pür-nağme-i âhım fiğânım **dildedir** / Bâğ-ı ‘aşk içre kurbânım var dâstânım **dildedir** (*Gazel 29, Beyit 1*). [*dildedir, -de, -dir*]
- Bülbülüm pür-nağme-i âhım fiğânım **dildedir** / Bâğ-ı ‘aşk içre kurbânım var dâstânım **dildedir** (*Gazel 29, Beyit 1*). [*dildedir, -de, -dir*]
- Göncaveş keşf eylemem sînemde kanlı dâğlar / Genc-i esrâr-ı nihânım tercümânım **dildedir** (*Gazel 29, Beyit 2*). [*dildedir, -de, -dir*]
- Şu‘leye yakmam tenim pervâneveş beyhüdeye / Āteş-i sūzân benim dūzaḥ mekânım **dildedir** (*Gazel 29, Beyit 3*). [*dildedir, -de, -dir*]
- Olsa da cevri meger ḥübâna yoktur minnetim / Nâzîyâ ol yâr ile ‘ahd u amânım **dildedir** (*Gazel 29, Beyit 4*). [*dildedir, -de, -dir*]
- Tıfl-ı âğuş-ı vefâ cânânı neyler bilmeyiz / **Dildedir** ‘aşkı gül-i ḥandâni neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 1*). [*dildedir, -de, -dir*]

- Kırtulmam elinden eylesem firār / Yeter eyledigiñ bunca **dilā** zār (*Diğer 28, Beyit 3*). [*dilā, -ā*]
- Ettigi cevre o māh cevr-i sitem hūdur demiş / Eyleyen **diller** esir gerdende Hindūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [*diller, -ler*]
- Bāgbān kıoymazsa ger bāğına **dil-i** şeydāsın / Būs kıl dāmen ayağın öp gül-i handān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*dil-i,]*
- Būse-i hecriñde **dil** yāne yāne / Durmaz bir dem erir yūrek yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [*dil,]*
- Hāyālinle **dilde** ğam / Eritti gözden āfer nem (*Diğer 21, Beyit 15*). [*dilde, -de*]
- Dediñ tüt **dilde** rāzı / Öldükte ‘ahde rāzı (*Diğer 21, Beyit 19*). [*dilde, -de*]
- Dāğ-ı hecriñle **dil** lālesitāndır / Nāvek-i müjgāna sīne nişāndır (*Diğer 22, Beyit 3*). [*dil,]*
- Kestiñ mi ümīdin ben bī-nevādan / Kıalsın mı **dil** böyle mecrūh-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [*dil,]*
- Gelsin helāllaşsın ğonca dehenim / Murğ-ı **dil** pervāzda za‘iftir tenim (*Diğer 34, Beyit 5*). [*dil,]*
- Düşme ey **dil** sen de feryād u zāra / Yanağında ğonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [*dil,]*
- Götür haberimi yāre ey şabā / Hicrān yāreleri **dilde** bī-devā (*Diğer 52, Beyit 3*). [*dilde, -de*]
- Yoğtur bir āşinām etsin tesellī / Def‘ olur mu **dilden** ğam terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [*dilden,]*
- Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübā ‘ālem bu yā / Artırır **dilde** keder zūlm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [*dilde, -de*]
- Dilde var yoğkla dedim ğamzeñ oğundan yāreler / Nā-vişāliñdir seniñ em kııl dedim kıılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [*dilde, -de*]

- Tîğ-1 cevrenden h azer ettimse de ol fitneniñ / N ara yaqtım bu **dili** s z-1 fir ka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [*dili, -i*]
- Görmezse sez  ‘aşıkı luşfuna dil-d r / Perv ne sıfat c n u **dili** odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). [*dili, -i*]
- Her seher dem-s z-1 ‘aşk olmak ne hoştur **dillere** / Bülbülü nağam tını seyr et g lş ndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*dillere, -ler, -e*]
- Dil  m di iltif t-1 ğamzeye me’n s olur / şanma ‘aşık r yet-i d d rdan me’y s olur (*Gazel 38, Beyit 1*). [*dil,]*
- Bir hařa kılsam nedir öpsem o ř huñ gerdenin / Neyleyim  ah-1 zenağd nda **dil** maĥb s olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [*dil,]*
- Biñ c nla **dil** teşne-i  b-1 viř liñ / Ol şems-i cem liñ (*Müstezad 1, Beyit 9*). [*dil,]*
- Melek **dil** zulmette  aldı görmedim bir zerre t b / Hangi iklime t l  ‘etti ‘acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [*dil,]*
- Biñ zaĥm-1 elim açtı **dile** tiğ-1 fir kın / Hiç yok mu mer kım (*Müstezad 1, Beyit 3*). [*dile, -e*]
- Yürü ey dil keder etme bu fen  dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep **dildeki**  l m da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*dildeki, -de, -ki*]
- Cevrden olmadı  z de dil-i ş r de / **Dildeki** n r-1 fir k N z  v c dum eridir (*Gazel 32, Beyit 5*). [*dildeki, -de, -ki*]
- Maĥsadin söyle nedir ey Y suf-1 Mışr-1 ĥ sn / **Dildeki** end h ğam-1 Ken’an ile seyy n olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [*dildeki, -de, -ki*]
- Gerdenin taĥ zülfüne ta ol esiri haşre dek / Ehl-i ‘aşk d ny  gezer **dil** derdine derm n için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*dil,]*
- Artırdı **dil** mel lin / Gördüm g l r yuñ  lin (*Diğer 21, Beyit 13*). [*dil,]*
- Zaĥm-i **dil**  an ağlar bulmadı dev  / řubĥa lem el açıp eylerim du‘  (*Diğer 33, Beyit 5*). [*dil,]*
- Taĥib-i **dil** sen de derdim çaresi / Ben miyim bu  arĥın baĥtı çaresi (

Diğer 44, Beyit 3). [dil,]

• Nağmeler ile gel bāğ-ı şoḥbette / Ey tūḫī-i şīrīn oldu **dil** kafes (*Diğer 49, Beyit 6). [dil,]*

• Naşıl **dil** vermesin Nazī bī-çāre / Ne yapsın a beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8). [dil,]*

• Yalvar ey **dil** sen de her dem Sübhāna / İlticā et dā'im luḫ-ı mestāna (*Diğer 53, Beyit 5). [dil,]*

• Yāre açtı tīg-ı cānān sīneme yoḫtur ilāç / Sen de ey **dil** āh ile bu dīdeden ḫunān şaç (*Gazel 4, Beyit 1). [dil,]*

• Ey ḫabīb kıılma şaḫm **dil** yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2). [dil,]*

• Vuşlat-ı āgūşa çekmek hahen-i 'uşşāḫ añı / Cānā bend etmek diler **dil** ḫūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3). [dil,]*

• Firḫat-i bāğ-ı vişāliñle gönül rencīdedir / Nāle-i feryād u āhım **dilde** bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3). [dilde, -de]*

• Meşreb-i bezm-i velī **dilde** taḫammül cerre yoḫ / Bir sebūāsā yine mecrā-yı 'aşḫa çağladım (*Gazel 15, Beyit 2). [dilde, -de]*

• Em ḫabül etmez bu yāre **dilde** hicrān yāresi / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3). [dilde, -de]*

• Mihr-i ḫüsñüñ nūra ḡarḫ eyler ser-ā-pā **dilleri** / Sāye ḫurmuş zirvesinden vechiñe ḡsūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3). [dilleri, -ler, -i]*

• Yürü ey **dil** keder etme bu fenā dem de geçer / Geçmedik var mı 'acep dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1). [dil,]*

• Bu bir 'ālem yıkılır **dil** dayanıp durma şaḫm / Çünkü bir rüz erişir maḫv olur aḫşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4). [dil,]*

• Dilleri bende açıḫtan dolaşır ḡsūlar / Zannım insān degil belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3). [dilleri, -ler, -i]*

• Görse cellād-ı ḫazā insāf eder **dil** raḫmeti / Sīnemi şerḫ etseler sūrāḫ

sūrāh mīsl-i nāy (*Gazel 41, Beyit 3*). [dil,]

• Göz göz oldu āh u ğamım **dilde** ḥasret yāresi / Geldi derdiñ devāsı
Loḳmān' neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [dilde, -de]

• Sıḳlet-i hicr ü ğamıñ **dilde** taḥammül ḳoymadı / Ḥaḳ be-kām-ı vaşl ede
durduḳça çarḥ-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [dilde, -de]

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü muḥkemdir
muḥabbet **dilde** Allāha 'ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [dilde, -de]

• Ḳaldı **dil** arzūsu lebleri mülde / Zülfü 'anber-feşān şacı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [dil,]

• Tīĝ-ı ḥasret yāreler açtı **dile** zaḥm üstüne / Cānımı almaḳ diler baḳ ednā
'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [dile, -e]

•

dil-ārā: *Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.*

• Sū-be-sū etsem ṭavāf kūyuñ **dil-ārā** şubḥ u şām / Ḳorḳarım müjeñ
oḳundan bir ğazab-ı peykān olur (*Gazel 37, Beyit 6*). [dil-ārā,]

•

dilber: *(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.*

• Derdimi ol **dilberin** zülfün görüp de şaĝladım / Çeşm-i mestine nazār
ḳıldım da ḥaylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [dilberin, -in]

• Dedim melek midir şoyuñuz **dilber** / Dediler baḳsaña sīnemiz mermer (*Diğer 6, Beyit 15*). [dilber,]

•

dil-ber-i meh-rū: *Ay yüzlü sevgili.*

• (*Müstezad 1, Beyit 7*). [dil-ber-i meh-rū,]

•

dilber-şirīn: *Gönül alan tatlı kimse, sevgili.*

• Nāzī Mecnūndan füzün divānelik etsem gerek / Ğonca-leb ol **dilber-
şirīn** şeker-bār olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [dilber-şirīn,]

•

dil-cū: *Far. Gönül arayıcı, gönül cezbedici.*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zūlf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şīḥhat ben ol Loḳmān-ı **dil-cūdan** (*Gazel 20, Beyit 3-6-9-12*). [*dil-cūdan, -dan*]

•

dildār: *Birinin gönlüne malik olan ma'suka, güzel // Sevgili.*

• Giderseñ ey şabā kūy-ı **dildāra** / Götür selāmını dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

• Doḳunma ey şabā zūlf-i **dildāra** / Dolaştırma amān tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

• Haydi cānım sen yürü ḳurbāna git cānān için / İmtinā' etme şaḳın **dildāra** ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

• Dönmem 'ahdimden dedim **dildāra** cān va'd eyledim / Yā şehīd-i ḡamze olmaḳtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*dildāra, -a*]

• Baḡla ellerimi kerem et **dildār** / Gözlerim beste görmeyim her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [*dildār,]*

• Vaşlın gözetirim rūz u şeb **dildār** / Şarılmasın ince o bele aḡyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [*dildār,]*

• Dehre minnet mi ederdim āh o **dildār** olmasa / Terk ederdim ḥubb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*dildār,]*

• Görmezse sezā 'āşıḳı luḫfuna **dil-dār** / Pervāne sıfat cān u dili odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). [*dil-dār,]*

• Nāzī miḥnet-zedeyiz firḳat-i **dil-dār**la ama / Nice kim geḫti belālar bu ser-encām da geḫer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*dil-dār*la, -la]

• Ermedi meşāmm-ı cāna būy-ı yār / Tek ḳanadım olaydı ḡisū-yı **dil-dār** (*Diğer 35, Beyit 5*). [*dil-dār,]*

•

dile: *Dilemek, istemek, arzu etmek.*

• Söyle zār-ı ‘aşkıım yosma edāya / **Dilerse** hāzırım cānım fedāya (*Diğer* 43, *Beyit* 3). [*dilerse, -r, -se*]

• Tığ-ı hasret yāreler açtı dile zaḥm üstüne / Cānımı almak **diler** bak ednā ‘ālem bu yā (*Gazel* 3, *Beyit* 2). [*diler, -r*]

• Vuşlat-ı āgūşa çekmek hahen-i ‘uşşak añı / Cānā bend etmek **diler** dil hūbların mümtāzını (*Gazel* 8, *Beyit* 3). [*diler, -r*]

• Yürüdü seyl-āb-ı hicrānım ḥarāb etmek **diler** / Kūlbe-i aḥzānımı devrānı neyler bilmeyiz (*Gazel* 42, *Beyit* 4). [*diler, -r*]

• Dilerim Ḥudādan eylesin bir tek / Cayır cayır girībānım seniñ de (*Diğer* 12, *Beyit* 4). [*dilerim,]*

•

dil-hūnu: İçi kan ağlayan.

• Dert içre amān Nāzī-i **dil-hūnu** bırakma / Bilcümle manastırla kenīsāyı severseñ (*Gazel* 22, *Beyit* 5). [*dil-hūnu,]*

•

dil-i: (Aşığıın) gönlü, kalbi.

• Şu dār-ı dünyāda ey gül-i ra’nā / Gā’ib ettim yazık bir **dil-i** şeydā (*Diğer* 14, *Beyit* 5). [*dil-i,]*

• Hecriñle ne çeker **dil-i** sūzānım / Luṭf eyle cevri etme ey ālī-şānım (*Diğer* 15, *Beyit* 3). [*dil-i,]*

• Raḥm eyle efendim **dil-i** nāşāda / Koyma ġarīb başım sevdāda gel gel (*Diğer* 25, *Beyit* 6). [*dil-i,]*

• Eyler **dil-i** şeydā şubḥa dem feryād / Gözden akan yaş mı kan mıdır bilmem (*Diğer* 27, *Beyit* 4). [*dil-i,]*

• Nice zār etmesin **dil-i** bülbülüm / Vechiñde ġoncalar ḥamrālanıyor (*Diğer* 47, *Beyit* 2). [*dil-i,]*

• Maḥv oldu hecriste bu **dil-i** sūzān / Sīnende merḥamet yok mudur ĩmān (*Diğer* 47, *Beyit* 5). [*dil-i,]*

• Söndürme felek istemezem kaçre şuyundan / Yansın ço hemân bu **dil-i** sūzāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*dil-i,]*

• Açılmış gül-ruhunda bu **dil-i** şūrīde āh etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [*dil-i,]*

• Şimdi bir bülbül-i **dil-i** haste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşkıñ gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*dil-i,]*

•

dil-i bī-çāreye: Çaresiz gönül.

• (*Gazel 31, Beyit 3*). [*dil-i bī-çāreye,]*

•

dil-i bīmār-ı ğama: Gam hastasının gönlü (âşığın gönlü).

• (*Müstezad 1, Beyit 4*). [*dil-i bīmār-ı ğama, -a]*

•

dil-i dīvānemi: Bir şeye çok düşkün olan, divane gönül.

• (*Gazel 26, Beyit 2*). [*dil-i dīvānemi,]*

•

dil-i nā-şādımı: Hüzünlü, mutsuz gönlümü.

• (*Kaside 1, Beyit 20*). [*dil-i nā-şādımı,]*

•

dil-i şūrīde: Perişan gönül -tutkun gönül-.

• (*Gazel 32, Beyit 5*). [*dil-i şūrīde,]*

•

dil-rübā: Aşık olunan, gönül kapan.

• Cevr kılmaktan uşanmaz **dil-rübā** ‘ālem bu yā / Artırır dilde keder zulm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [*dil-rübā,]*

• Vermesin yād ellere nā-maħrem oldu **dil-rübā** / Gülşen-i bāğ-ı vişālinden amān bir gonca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*dil-rübā,]*

• Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller gibi / Ruħlarıñ āyine ki al baķ ele

güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*dil-rübā,*]

• Açılmış gül-ruhunda bu dil-i şūrīde āh etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey **dil-rübā** nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [*dil-rübā,*]

• Degil mi hāl u şānımdan ‘acep ol **dil-rübā** āgāh / Anıñ bu cevri nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*dil-rübā,*]

•

dil-şād: (*Fa.*) *Gönlü sevinçli, mutlu, sevinmiş.*

• Niçe nā-şādları **dil-şād** etmişler / Yıkılmış göñüller ābād etmişler (*Diğer 7, Beyit 3*). [*dil-şād,*]

• Dil-şād idim devrān eyledi berbād / Kimden şekvā eden kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [*dil-şād,*]

•

dıraşşān: *Parlayan, parlak.*

• Dün gece hem-bezm idik zānū-be-zānū zevkte / Nerde kim akşamladı māh-ı **dıraşşānım** bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*dıraşşānım, -im*]

•

dıraht: *Far. Ağaç.*

• Sitem-i çarḥ ile düşen efgāna / Bülbül tek **dıraht-ı** nālānda kaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*dıraht-ı, --ı*]

• Her-dem boynuñ egip **dıraht-ı** gülde / Bī-çāre bülbüle āh u zār tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*dıraht-ı, --ı*]

•

dirīg: *Esirgeme, önleme; eyvah, yazık.*

• Nāzi açtım bāl u per cismim yaqıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı **dirīg** şem‘-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*dirīg,*]

• Peyām-ı vuşlatıñ var mı **dirīgā** çeşm-i āfetten / Dedi hālī degil bir vech ile luḥ u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*dirīgā,*]

• Cüdāyım dār-ı gurbette vaḥanda çeşm-i cādūdan / **Dirīgā** gelmedi n’oldu

şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*dirīgā,*]

• Vaşlīm **dirīg** etme saña kırbānım / Nāzī ‘āşık ise ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [*dirīg,*]

•

dīvān: *Huzur, makam. Büyük kıyamet günü, herkesin dirilip toplandığı gün; büyük meclis.*

• Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm **dīvānına** / Oğşayıp la‘lleyin añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [*dīvānına, -ı, -n, -a*]

• Eli bağlı bir gün **dīvāna** durup / Hemen hāq-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [*dīvāna, -a*]

• Söyle var hālın hemen Nāzī o şāhiñ zātına / Dāmen-i hūnkāra yüz sür dur yine **dīvāna** āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*dīvāna,*]

•

dīvāne: *'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.*

• Mecnūn ile birlik çok yer gezilmiş / Kıyd olmuş deftere **dīvāne** gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*dīvāne,*]

• Nāzī Mecnūndan füzūn **divānelik** etsem gerek / Ğonca-leb ol dilber-şirīn şeker-bār olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [*divānelik, -lik*]

• Neyler āh Nāzī esir olmaz da belā-yı zūlfūne / Mest eder **dīvāne** gönülüm kākül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*dīvāne,*]

•

dīvāne oldum: *Bağlanmak || delirmek, kendinden geçmek.*

• (*Diğer 6, Beyit 4*). [*dīvāne oldum,*]

•

dīvānıma: *Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser.*

• Gezdiğim ey Nāzī Mecnūncasına / Ser-levha-i **dīvānıma** yazılsın (*Diğer 38, Beyit 6*). [*divānıma, -ım, -a*]

•

diyār: *Ar. memleket, ülke.*

• Bulmadım emşālin seniñ bī-hemtā / Gerçi bu Rūm **diyārında** sevdiğim
(*Diğer 31, Beyit 1*). [*diyārında, -ı, -(n)da*]

• Etti raqıplerim da‘vāya kıyam / **Diyār-ı** ğurbette ğam olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*diyār-ı, --ı*]

• Yolunda öldüğüm aramam diye / Ğayri o **diyāra** varamam diye (*Diğer 24, Beyit 5*). [*diyāra, -a*]

•

diye: (*diyü, deyi, diyi*): *Diye, diyerek anlamında zarf.*

• Nāzī ḥasretinle öldü derlerse / Vay cigirim **diye** ağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 6*). [*diye,]*

• Yolunda öldüğüm aramam **diye** / Ğayri o diyāra varamam **diye** (*Diğer 24, Beyit 5*). [*diye,]*

• Esip şabā zülfüñ sāzelenirse / Gitti **diye** aġyār şānelenirse (*Diğer 37, Beyit 3*). [*diye,]*

• Nāzī gül cemālin göremem **diye** / Sem almış içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [*diye,]*

• Yolunda öldüğüm aramam **diye** / Ğayri o diyāra varamam **diye** (*Diğer 24, Beyit 5*). [*diye,]*

• Ğarip Nāzī **diyü** şarsın kefenim / Akıtsın çeşminden seller perīşān (*Diğer 34, Beyit 6*). [*diyü,]*

•

dizi: *Sıra.*

• Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūḥ / Yākūt taqayım cebhe-i sīmīne
ben **dizi** gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*dizi,]*

•

dizil-: *Dizi haline gelmek, sıralanmak.*

• Açılmış gül-ruhunda bu dil-i şūrīde āh etsin / **Dizilmiş** lāleler inci gibi

ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [dizilmiş, -miş]

•

doğ- *Doğmak, dünyaya gelmek.*

• Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīhini / Şālīh Ekrem **doğup** mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [doğup, -up]

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / **Doğdu** mehd-i ‘İsāda gerçi şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [doğdu, -du]

• Ḥabbezā Mīr-i Nihādīñ şulb-i pākinden yine / **Doğdu** bir maḥdūm-i sa‘d-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [doğdu, -du]

• Doğurmuş bunları hangi analar / Gelmemiş cihāna böyle şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [doğurmuş, -ur, -muş]

•

doğ- *Bir şey bir yere arka arkaya vurmak, üst üste, tekrar tekrar çarpmak.*

• Ölürsem sevdiğim tez gelsin yārim / Tutsun mātem **dögsün** bağrın taş ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [dögsün, -sün]

• Kaldım miḥnet içre garīp baş ile / Nāzī nice **dögmez** bağrın taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [dögmez, -mez]

•

doğru: *"-e doğru" anlamında edat.*

• Şabā ‘azm eyleyip **doğru** cānāna / Ḥasb-i ḥālīm söyle yāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [doğru,]

•

doğru: *"Gerçekten, doğruyu söylemek gerekirse" anlamında kullanılmıştır.*

• ‘Azm ederdim cāy-ı gurbetten yana **doğrusu** / ‘Āşīka cān batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [doğrusu, -su]

•

doğunca: *Aklına gelmek, dünyaya gelmek.*

• Doğunca fikrime cevır ü cefâlı meh-likâ Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*doğunca,*]

•

dök-: (*Gözyaşı*) *dökmek, akıtmak.*

• Şubha dem bülbül figân eyler **döker** göz yaşım / Cāndan ārzūsu gül-i ḥandān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*döker, -er*]

• Doğunca fikrime cevır ü cefâlı meh-likâ Nâzî / Ne yaşlar **döktüğüm** bilmem bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*döktüğüm, -tük, -üm*]

• Ölürsen ğurbette şuyum kim **döke** / Nâzlı yārim yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*döke, -e*]

• Kerem kıl yok yere **döktürme** kanım / Aldı ğam leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*döktürme, -türme*]

• Dökme ḥūn-ı dīdem gel eyle kerem / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [*dökme, -me*]

• Ḥālī kılmaz gönlümü endīşeden bir ān felek / **Dökmek** ister dīdeden al kanımı her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [*dökmek, -mek*]

• Nabzı ger ol ṭabīb ol marīz-i vāşılım ben / **Döksünler** gülfemini işte ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [*döksünler, -sün, -ler*]

• Ört bast etme derdi al ele çāre var ise / Gözüm yaşını **dökme** gel ‘İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [*dökme,*]

• Nâzî yārdan cūdā düşmüş besbellī / Göz yaşını **döküp** gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*döküp,*]

• Ben bir güzel gördüm zülūf telleriñ / Māh yüzüne **döküp** gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [*döküp,*]

•

doktor: *Hekim, tabib.*

• Dođtor kerem et derdime imdādı yetiştir / Bir Hālīķımız Hāzret-i Mevlā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*doğtor,]*

•

dökül: *Saçılmak, dökülmek.*

• Dökülmüş çemene şeb-būlar gibi / Kākülleri beñzer gül-i reyhāna (*Diđer 6, Beyit 2*). [*dökülmüş, -müş]*

• Güller hāk üzre **dökülmüştür** seher şeb-nemleri / Hāl-i fülfüllü o sīm gerdānīñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*dökülmüştür, -müştür]*

•

dokun: *Değmek, incitmek, el sürmek.*

• Gözden şu verip besledigim tāze fidānım / Nev-reste amān ğonca-i ħandāna **doķunma** (*Gazel 1, Beyit 2*). [*doķunma, -ma]*

• Doķunma ey řabā zülf-i dildāra / Dolaştırma amān tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [*doķunma, -ma]*

• Doķunma zülfüne yazıķ o yāre / Kerem eyle nāzīkāne uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [*doķunma, -ma]*

• Ey bād-ı semūm esme gülistāna **doķunma** / řoldurma řaķın nergis-i mestāna **doķunma** (*Gazel 1, Beyit 1*). [*doķunma, -ma]*

• Ey bād-ı semūm esme gülistāna **doķunma** / řoldurma řaķın nergis-i mestāna **doķunma** (*Gazel 1, Beyit 1*). [*doķunma, -ma]*

• Söndürme felek istemezem ķatre řuyundan / Yansın ķo hemān bu dil-i sūzāna **doķunma** (*Gazel 1, Beyit 3*). [*doķunma, -ma]*

• Olmaķta ħarāb şadme-i cevriñle demādem / Ey çarķ kerem et sīne-i vīrāna **doķunma** (*Gazel 1, Beyit 4*). [*doķunma, -ma]*

• Devrān hünerin cāna eger kıymaķsa / Nāzī benim al cānımı cānāna **doķunma** (*Gazel 1, Beyit 5*). [*doķunma, -ma]*

• Görünce mest olur sūnbül o zülf-i müřķ-i pür-çīni / **Doķunma** kākülüñ incitme ey bād-ı řabā nāzīk (*Gazel 12, Beyit 4*). [*doķunma, -ma]*

•

•

dol: *Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

• Eyvāh ağlamağtan ğurbet illerde / **Doldu** dīdelerim kanlı yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [doldu, -du]

•

dolan: *Bir nesnenin ya da kişinin çevresinde dönmek.*

• Firqat-i yār ile dağ u çöllerde / **Dolanırım** bu sevdalı baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [dolanırım, -ırım]

• Mecliste yine şevk ile peymāne donansın / Mey devri amān sākī-i meh-pāre **dolansın** (*Gazel 23, Beyit 1*). [dolansın, -sın]

•

dolaş: *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

• Sen ma'şūk-ı cānsın ben de bir 'āşık / Şarılalım şarmaş **dolaş** dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [dolaş,]

• Doğunma ey şabā zülf-i dildāra / **Dolaştırma** amān tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [dolaştırma, -tırma]

• Sen ma'şūk-ı cānsın ben de bir 'āşık / Şarılalım şarmaş dolaş **dolaşık** (*Diğer 18, Beyit 3*). [dolaşık,]

•

dolaş: *Dolaşmak, gezmek, gezinmek, etrafında dönmek. II Âşığın sevgilinin saçlarına dolanması, onun saçlarına tutulması.*

• Şağın kūyundan ey Nāzī **dolaşma** incinmeliktir / Cefā vü cevrdan el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [dolaşma, -ma]

• Dilleri bende açıktan **dolaşır** gīsūlar / Zannım insān degil belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [dolaşır, -ır]

•

doldur: (Boş bir şeyi) Dolu hâle getirmek, dolmasını sağlamak.

• Doldur içelim / Meze şeftâli sâkî (*Diğer 21, Beyit 6*). [*doldur,*]

• Doldurup bir bâde gül-reng eyledim taqdîm ana / Biñ recâ kıldım
gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*doldurup, -up*]

•

dolu: Bir duygunun etkisiyle yüklü olma.

• Raḥm eyle dîdeler baḡ **dolu** kıandır / Yaḡarım âh ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [*dolu,*]

•

dön-: Dönmek II Vazgeçmek, caymak.

• Dönmem ‘ahdimden dedim dildâra cân va‘d eyledim / Yâ şehîd-i ğamze
olmaḡtır murâdım şân için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*dönmem, -me, -m*]

•

dön: Devretmek, dolaşmak.

• Tâli‘ **dönmeden** yaḡıldım yandım / Türlü miḡnetlerle kıana boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [*dönmeden, -meden*]

• Hoş-büy-ı hayâlimde **döner** kâkül-i reyḡân / Vay ğonca-i ḡandân (*Müstezad 1, Beyit 12*). [*döner,*]

•

dön: (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

• Bî-vefâ olduğun bilmezdim ezel / Dedim **dönmek** olmaz cânânım saña (*Diğer 8, Beyit 4*). [*dönmek, -mek*]

• Yüz **döndü** ḡarâba şâhım efendim / Bu ğöñül şehrinî âbâda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [*döndü,*]

•

donan-: *Bezenmek, süslenmek.*

- Açılmış mı ‘acep bāğ-ı ruḥunda gül gülistānı / Dedi ezhār-ı gūn ā-gūn **donanmış** bāğ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [*donanmış, -miş*]
- Mecliste yine şevk ile peymāne **donansın** / Mey devri amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*donansın, -sın*]
- Ravza-i vaşlım **donanmış** hep çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū da şeb-būdur demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [*donanmış, -miş*]

•

dönmektedir: *Dönmek, hareket etmek.*

- Günlerim **dönmektedir** her dem şeb-i yeldālara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [*dönmektedir, -mekte, -dir*]

•

dost: *1. Birini riyāsız ve samīmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.*

- Serīr-i şevketleri vurduñ yerlere / Hiç yok mudur **dostuñ** aḥbābın felek (*Diğer 23, Beyit 14*). [*dostuñ, -un*]
- Dostlar seng-i ihānetle yıkar ḥātır kıomaz / Kıalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*dostlar, --lar*]
- Giderseñ ey şabā kūy-ı dildāra / Götür selāmını **dosta** de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*dosta, -a*]
- Nāzī gül cemālin göremem diye / Sem almış içmege **dosta** de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [*dosta, -a*]
- Gözlerim cānānı gelmez kıaldı yasta gözlerim / Nāme-i ḥūzn-i mā’ilim gitti **dosta** gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*dosta, -a*]
- Nāzī sīrāc-ı ‘aşkıñ taķ seng-i mezārına / Kıalbim tenvīr eylesin diyem **dostuñ** çerāğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*dostuñ, --uñ*]

•

dü: *Ek fiil.*

• ‘Ālî himmet kı1 sürem tâ hâk-i pâye yüzlerim / Firqatîñle tevbeler gülmez **dü** çeşmim hûn-feşân (*Kaside 1, Beyit 19*). [*dü,]*

•

du‘â: (Ar.) *Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah’a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

• Zaḥm-i dil ḳan ağlar bulmadı devâ / Şubḥa lem el açıp eylerim **du‘â** (*Diğer 33, Beyit 5*). [*du‘â,]*

•

dūcār: *Duçar olmak: Uğramak, yakalanmak, tutulmak.*

• Şükûfte olmadı bilmem neden bu gönca-i hâtır / Beni bülbül gibi **dūcār-**ı efgân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [*dūcār-ı,]*

•

dūd: *Duman; aşka ateşiyle yanan gönlün dumanı.*

• Dūda bastırsam ‘acep mi felegin kevkebini / Ne revâ kim ḥased erbâbı olam ḡam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*dūda, -a]*

•

dūd-ı āhım: *Izdirabın dumanı.*

• (*Gazel 36, Beyit 4*). [*dūd-ı āhım,]*

•

dūn: *1. alçak 2. soysuz 3. rakip.*

• Yaḳtı odlar cevr ile tâ sîneme gerdūn-ı **dūn** / Görmedim eyyâm-ı ḥande dehrinde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [*dūn,]*

• Ağlayu vücūda geldim ‘ademden / Bir an güldürmedi ṭālî‘-i **dūnuñ** (*Diğer 33, Beyit 1*). [*dūnuñ, -uñ]*

• Ben cevr-i felekle zār-ı zebūnum / Bir dem yār olmadı ṭālî‘-i **dūnum** (*Diğer 29, Beyit 5*). [*dūnum, -um]*

• Geçirdik ḡurbette bu çarḥ-ı **dūnu** / Eyvâh esef olsun cānâ gelmişiz (

Diğer 53, Beyit 2). [dünu,]

• Yanar yandıkça fânüs-ı hayâlim âteş-i gamdan / Söyünmez tâli'imden
mi 'acep ikbâl-i **dünümdan** (*Gazel 19, Beyit 2*). [*dünümdan, -mdan*]

•

dün: *Bugünden bir önceki gün.*

• Dün gece hem-bezm idik zânû-be-zânû zevkte / Nerde kim akşamladı
mâh-ı dirahşânım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*dün,]*

•

•

dünyâ: (Ar.) *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. (Fani, geçici olan) dünya.*

• Sağ oldukça ağlar olanca hâkim / Kimi güldürmüştür felek **dünyâda** (*Diğer 1, Beyit 4*). [*dünyâda, -da*]

• Şu dâr-ı **dünyâda** ey gül-i ra'nâ / Ğâ'ib ettim yazık bir dil-i şeydâ (*Diğer 14, Beyit 5*). [*dünyâda, -da*]

• Göñül yıkma kemlik etme bir ferde / Bu **dünyâda** senden kul
incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*dünyâda, -da*]

• Dehre minnet mi ederdim âh o dildâr olmasa / Terk ederdim hubb-ı
dünyâyı eger yâr olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*dünyâyı, -y, -ı*]

• Haşre dek Mevlâsı 'ömrüñ tül-ı rızkın bol ede / Kılmasın **dünyâda**
muhtâç oñu Rabbü'l-'ibâd (*Gazel 5, Beyit 2*). [*dünyâda, -da*]

• Rüy-ı idbâr görmesin **dünyâda** soldukça tâ / Eylesin ikbâl ile Hâllâkı
mesrürü'l-fu'âd (*Gazel 5, Beyit 3*). [*dünyâda, -da*]

• Feyz-i sübhân gülşen-i âmâlini sîr-âb ede / Lem-yezel **dünyâ** ve mâ-

fihāda alsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [*dünyā,]*

• Sihr-i zülfüñ başıma **dünyāyı** zindān eyledi / Gör ne cādū amze-i fettānın añdım aqladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*dünyāyı, -y, -ı]*

• Haşr olmuş şāh-ı amzeñ ‘ālemi teşhīre ün / Şöhreti **dünyayı** tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*dünyayı, -y, -ı]*

• Gerdenin a zülfüne ta ol esīri haşre dek / Ehl-i ‘aş **dünyā** gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*dünyā,]*

• Felek yere gesin āl-i **dünyāsın** / Nāzī benim dehr evinde aldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [*dünyāsın, -sın]*

•

dur: *Uzak.*

• Beni **dūr** eyleme cānā keremden / Felāh mı bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [*dūr,]*

•

dur: *Ara vermeden, sürekli olarak.*

• Durmaz devrān eder hayālin cānā / ‘Āşıkların efkārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [*durmaz, -maz]*

•

dur: *Durmak, bulunmak, kalmak, beklemek.*

• Morlu fes başında **dursun** bir yana / Dürler aın yaışır sīm gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [*dursun, -şun]*

• Eli baqlı bir gün dīvāna **durup** / Hemen hā-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [*durup, -up]*

• Söyle var hālın hemen Nāzī o şāhiñ zātına / Dāmen-i hünkāra yüz sür **dur** yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*dur,]*

•

dur: *Gözyaşı, inci tanesi.*

• Görmemiştir Nāzī zevk-i vişālîñ / Dīdeden **dūr** oldu ‘arız-ı āliñ (*Diğer 22, Beyit 5*). [*dūr*,]

• Morlu fes başında dursun bir yana / **Dürler** taşın yakışır sīm gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [*dürler*, -ler]

•

dur: *Ara vermeden sürekli olarak.*

• Būse-i hecriñde dil yāne yāne / **Durmaz** bir dem erir yürek yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [*durmaz*, -maz]

• Nāzīyā buldu hevā **durmaz** yanar kandīl-i ‘aşk / Yek şererle sīne baķ sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*durmaz*, -maz]

•

dūr oldu: *Uzak olmak (Bir durumun, geleneğın yok olması, bitmesi).*

• (*Gazel 17, Beyit 5*). [*dūr oldu*,]

•

dūr olmaķla: *Bulunmak , belli bir yerde durmak.*

• (*Gazel 39, Beyit 4*). [*dūr olmaķla*,]

•

durdukça: *Dünya var oldukça.*

• Şıķlet-i hicr ü ğamıñ dilde taħammül koymadı / Hāķ be-kām-ı vaşl ede **durdukça** çarķ-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [*durdukça*,]

•

durma: *İçinde bulunduğı durumda bulunmaması gerektiğini bildiren söz.*

• Bu bir ‘ālem yıķılır dil dayanıp **durma** şaķın / Çünkü bir rüz erişir maħv olur aķşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*durma*,]

• Yād eder Rüşdi seni Nāzī dem-ā-dem hāyr ile / Mithatıñ vaşfında **durmaz** hāme-i mu‘ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [*durmaz*,]

•

düş-: *Takılmak II tuzağā düşmek.*

- ‘Āşık̄lar seninçin **düşmüşler** derde / Bir de Nāzī vardır yoqla defterde (*Diğer 39, Beyit 7*). [*düşmüşler, -müş, -ler*]
- Satranc-ı emelde sen neler şaydıñ / Nāzī **düştü** dām-ı kaydıñ (*Diğer 26, Beyit 5*). [*düştü, -tü*]
- Nāzī ayrılalı gül-i rûhsārdan / **Düştü** bülbül gibi zār u feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [*düştü, -tü*]
- Seniñ de od **düşsün** yansın cānına / Āh̄iri şarıldıñ girībānıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [*düşsün, -sün*]
- Meyl edip ağıyāra **düşmesin** derde / Almasın āhımı vaqt-i seherde (*Diğer 36, Beyit 5*). [*düşmesin, -me, -sin*]

•

düş-: *Aklına gelmek.*

- Düşerse ‘aqlına bu Nāzī gedā / Ağla mātēmler tūt melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [*düşerse, -er, -se*]

•

düş-: *(ayrılık sevdasına) düşmek.*

- Nāzī yārdan cüdā **düşmüş** besbellī / Göz yaşını döküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*düşmüş, -müş*]

•

düş: *Bir şeyin içine düşmek II Uğramak, maruz kalmak.*

- Vardır yollarımı gözler āmāde / **Düş** oldum bülbül tek zār u feryāde (*Diğer 35, Beyit 3*). [*düş,]*
- Düş olunca gözlerim birden nigāh-ı āfete / Yüz sürerdim pāyine nezdinde ağıyār olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [*düş,]*
- Düşme ey dil sen de feryād u zāra / Yanağında ğonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [*düşme, -me*]

• Sitem-i çarh ile **düşen** efgāna / Bülbül tek dıraht-ı nālānda aldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*düşen, --en*]

•

düşeniñ dostu olmaz: *Zenginliğini, makamını ve itibarını kaybeden ve bir felaket ile karşılaşan kişilerin etrafında kimse kalmaz.*

• (*Diğer 1, Beyit 1*). [*düşeniñ dostu olmaz,]*

•

düşmesin: *Düşmek, uğramak.*

• Düşmesin bir kimse ‘alemde amān / Düşeniñ dostu olmaz kim gelir dāda (*Diğer 1, Beyit 1*). [*düşmesin, -me, -sin*]

•

düşmüs: (*peşine*) *düşmek.*

• Ecel cān aşdıma **düşmüs** efkäre / Uzaktır mezārım yollar perīşān (*Diğer 34, Beyit 4*). [*düşmüs,]*

•

düştü: *Düşmek, sendelemek. II Yakalanmak, olumsuz bir duruma girmek.*

• Şulu şeftāliler va‘de ettiler / Vermediler gönlüm **düştü** gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [*düştü, -tü*]

•

düştü: *Düşmek, bir duruma uğramak.*

• Düştü gönül netsin āh u zāre / Çarpıldı nigāh-ı perī ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7*). [*düştü, -tü*]

• ayşveş **düştü**m taħassürle cünün iqlimine / Şayha kılsam cüş ile bām-ı felek lertzān olur (*Gazel 37, Beyit 2*). [*düştü, -tü, -m*]

• İştmez mi bu nāle giryemi ol çeşmi ğaddārım / **Düşürdüm** bülbülüm dām-ı firāka vech-i gülzārım (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*düşürdüm,]*

•

düşür: *Gönlünü düşürmek II aşık olmak.*

• Göñül **düşürelî** o meh-likāya / H̄asretim yüzüne haylî zamāndır (*Diğer 43, Beyit 4*). [*düşürelî, -elî*]

•

duy: *İşitmek, haber almak, öğrenmek.*

• ... denildi **duyduñ** / 'Āķıbet vurulduñ ferzāne göñül (*Diğer 26, Beyit 6*). [*duyduñ, -du, -n*]

• Bî-vefā derler niçin nāmın **duyan** üftādeler / H̄iç demezler meşreb-i 'ankā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*duyan, -an*]

• Felek göñül baħr-ı 'aşktan sel almış / İķlīm-i 'Acem'e **duydum** yol almış (*Diğer 5, Beyit 3*). [*duydum, -du, -m*]

•

dūzah: *Cehennem gibi II sıkıntılı, üzüntülü; aşk ateşiyle yanan, âşık.*

• Şu'leye yakmam tenim pervāneveş beyhūdeye / Āteş-i sūzān benim **dūzah** mekānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*dūzah,*]

•

düzgün: *Nizam, düzen.*

• Şānelenmiş amān o siyāh perçem / Mor fes egri zülüfleri **düzgündür** (*Diğer 48, Beyit 4*). [*düzgündür, -dür*]

•

ebkem-i hahen: *Dilsiz , suskun düşman.*

• (*Gazel 38, Beyit 4*). [*ebkem-i hahen,*]

•

ebr-i: *Kara bulut, yağmur bulutu.*

• Günlerim dönmektedir her dem şeb-i yeldālara / Mihr-i vechi **ebr-i** zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [*ebr-i,*]

•

ebrü: *(Sevgilinin yaya benzeyen) kaşları.*

• Çifte ejder deler ya bir kerre bak **ebrüleriñ** / Pīç ü tábından hāzer ol

turra-i şeb-güleriñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*ebrüleriñ, -lar, -ın*]

• Yok mu bir şayyād ‘aceb şayd-ı melāḥat edenim / Nev-hilāl **ebrülerim** bak çeşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*ebrülerim, -lerim*]

• Mecrūḥ-ı temekkün sīnem sū-be-sū / Açtı taze yāre cellād-ı **ebrü** (*Diğer 3, Beyit 3*). [*ebrü,]*

• Çeşmi ‘asker kumandan mār **ebrülar** bağıñ / Ordu kurmuş leşker-i hindü beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*ebrülar, -lar*]

• Felek kırtarmaz oldu başımı ālām u kaygudan / Yine ḥavf üzreyim ḥālā ḥayāl-i **mār-ebrüdan** (*Gazel 20, Beyit 2*). [*mār-ebrüdan, -dan*]

•

ecel: *Ar. Ölüm.*

• Ecel cān kaşdıma düşmüş efkäre / Uzaqtır mezārım yollar perīşān (*Diğer 34, Beyit 4*). [*ecel,]*

•

ecsâm: *Bedenler.*

• Eriştir ey şabā yeter taḥammül yok dilde ārāma / Ayağın būs edip yüz sür selām et nūr-ı **ecsāma** (*Gazel 20, Beyit 8*). [*ecsāma, -a*]

•

ed: *Etmek, eylemek, yapmak yardımcı fiili.*

• Erdi bahār şadākatli yār olsa / ‘Azım **ederdik** birlik çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [*ederdik, -er, -di, -k*]

• Ne mümkün naşş ede zeynīde ḥüsünü görüp Behzād / Nigāh-ı mest-i nāzından **eder** āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*eder, -er*]

• Durmaz devrān **eder** ḥayālın cānā / ‘Āşıkların efkārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [*eder, -er*]

• Cevr **eder** rüz u şeb dīdesi fettān / Derdleri sīnemde oldu firāvān (*Diğer 45, Beyit 5*). [*eder, -er*]

• Taḥammül **eder** mi hīç buna insān / Şabr u iḥsān ile Ḥudā yetiştir (

Diğer 46, Beyit 4). [eder, -er]

• ‘Azm ederdim cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / ‘Āşığa cān batış **eder** yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). *[eder, -er]*

• Neyler āh Nāzī esir olmaz da belā-yı zülfüne / Mest **eder** dīvāne gönlüm kākül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). *[eder, -er]*

• Meyl **edip** aġyāra düşmesin derde / Almasın āhımı vaqt-i seherde (*Diğer 36, Beyit 5*). *[edip, -i, -p]*

• Bāğ-ı taḥsīn ğonce-i iḳbāl ile tezyīn **edip** / Hīç keder göstermesin tā ḥaşre dek Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). *[edip, -i, -p]*

• Lānemiz iğzāb **edip** ol ğonca-i Nāzī demiş / Bü’l-hevestir öte gitsin bülbül-i şeydā-yı ‘aşḳ (*Gazel 13, Beyit 5*). *[edip, -i, -p]*

• Eriştir ey şabā yeter taḥammül yok dilde ārāma / Ayağın būs **edip** yüz sür selām et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). *[edip, -i, -p]*

• Dehre minnet mi **ederdim** āh o dildār olmasa / Terk **ederdim** ḥubb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). *[ederdim,]*

• Dehre minnet mi **ederdim** āh o dildār olmasa / Terk **ederdim** ḥubb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). *[ederdim,]*

• ‘Azm **ederdim** cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / ‘Āşığa cān batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). *[ederdim,]*

• Cān yakmayı cānā yenile ādet **edinmiş** / Çün bir şereri āteş-i sūzāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 4*). *[edinmiş, -miş]*

• Ne mümkün naḳş **ede** zeynīde ḥüsñüñ ğörüp Behzād / Nigāh-ı mest-i nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). *[ede,]*

• Ḥaşre dek Mevlāsı ‘ömrüñ tül-ı rızḳın bol **ede** / Kılmasın dünyāda muḥtāç oñu Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). *[ede,]*

• Feyz-i sübhān ğülşen-i āmālını sīr-āb **ede** / Lem-yezel dünyā ve mā-fihāda ḳalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). *[ede,]*

• Tā yürekte raḥneler açtı firāḳın neyleyim / Her dem āşār-ı vişālīñle **ede**

Ḥaḫ ḳarmān (*Kaside 1, Beyit 4*). [ede,]

• Sıḳlet-i hicr ü ğamıñ dilde taḥammül ḳoymadı / Ḥaḫ be-kām-ı vaşl **ede** durduḳça çarḥ-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [ede,]

• Şavb-ı Ḥaḫḳa el açıp āmīn-ḥān oldum yine / Maḫzar-ı dil-ḥāh **ede** her demde Rabb-i Müste‘ān (*Kaside 1, Beyit 15*). [ede,]

•

edā: Söyleyiş, terennüm, dile getirme, tarz, üslup, eda, cilve , naz.

• Giyinmiş cāme-i mātemini yosma **edālanmış** / Ḳoyu bir sürmelidir gözleri eller ḳınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [edālanmış, -lanmış]

• Söyle zār-ı ‘aşḳım yosma **edāya** / Dilerse ḥāzırım cānım fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [edāya, -ya]

• Meftūnum sevdiğim nāzūk **edāña** / Şāhīn gibi ḳara gözler süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1*). [edāña, -ñ, -a]

• Aldıñ ‘aḳlım baştan hoş **edālarla** / Bülbülveş nağmeler ḥüb sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [edālarla, -lar, -la]

• Ḥırām et bāğda şalın / Yosma **edālı** sākī (*Diğer 21, Beyit 14*). [edālı, -lı]

• Edāsı ḥüb sevdāsı hoş ger şemme ‘aşḳ nev-īcād / Ḥırām-ı ḳaydına refitārına ṭübā olur münḳād (*Diğer 11, Beyit 1*). [edāsı,]

• Degil mi Nāzī o **edā-yı** reyḥān / Bir mestāne nigāh ruḫları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [edā-yı,]

•

edeli ol: Savaşıır ol.

• (*Gazel 38, Beyit 2*). [edeli ol,]

•

edep: Edeb, terbiye.

• Yāsemen kōkulu boyları ‘ar‘ar / **Edep** öğretirler serv-i revāna (*Diğer 6, Beyit 16*). [*edep,]*

•

ednā: (Ar.) Çok (daha, en, pek) aşağı, âdî.

• Tîğ-1 hasret yāreler açtı dile zaḥm üstüne / Cānımı almak diler bak **ednā** ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*ednā,]*

•

efendi: Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, efendi II sevgili.

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı **efendimden** / Esīrim dār-1 ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*efendimden, -m, -den]*

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı **efendimden** / Esīrim dār-1 ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*efendimden, -m, -den]*

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı **efendimden** / Esīrim dār-1 ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*efendimden, -m, -den]*

• Recā vü ilticām bu cismimin cānı **efendimden** / Esīrim dār-1 ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*efendimden, -m, -den]*

• Recā vü ilticām bu çeşmimiñ cānı **efendimden** / Esīrim dār-1 ğurbette ḥalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*efendimden, -m, -den]*

• Yüz döndü ḥarāba şāhım **efendim** / Bu gönül şehrini ābāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [*efendim, -m]*

• Raḥm eyle **efendim** dil-i nāşāda / Koyma ğarīp başım sevdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [*efendim, --m]*

•

efgān: Acı ile bağırp çağırma, inleme, feryat.

• Şubḥa dek kan ağlar çeşm-i giryānım / Eylemez mi te`şīr **efgānım** saña (*Diğer 8, Beyit 2*). [*efgānım,]*

• Sitem-i çarḥ ile düşen **efgāna** / Bülbül tek dıraḥt-1 nālānda kaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*efgāna, -a]*

• Şükûfte olmadı bilmem neden bu gönca-i hâtır / Beni bülbül gibi düçâr-ı **efğân** etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [*efğân,]*

•

efgende: *Atılmış, düşkün.*

• Nazar kııl rüyinde gül pembesine / Mürüvvet etmez mi **efgendesine** (*Diğer 24, Beyit 3*). [*efgendesine, -sine]*

•

efkâr: *Sıkıntı, üzüntü, endişe, keder.*

• Durmaz devrân eder hayâlin cânâ / ‘Âşıkların **efkârında** sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [*efkârında, -i, -(n)da]*

• Ecel cân kaçdıma düşmüş **efkâre** / Uzaştır mezârim yollar perîşân (*Diğer 34, Beyit 4*). [*efkâre,]*

•

eflâk: *1-Felekler; gökyüzü. 2-Baht, talih.*

• Şöhretler vermekte tāk-ı **eflâke** / Benler taht kurmuş gerdânistâna (*Diğer 9, Beyit 4*). [*eflâke, -e]*

•

efzûn: *Çok fazla, ziyade.*

• Taḥammül kalmadı yâ Rab amân bu dilde hicrâna / Fiğânım oldu **efzûn** haylî demdir verd-i ḥandâna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*efzûn,]*

•

eg: *Yana, aşağıya meylettirmek.*

• Öpsem pâyin yüz **egersen** kaç ile / ‘Âlemde bu günü nâm u şân benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [*egersen, -er, -señ]*

• Her-dem boynun **egip** dirâht-ı gülde / Bî-çâre bülbüle âh u zâr tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*egip, -ip]*

• Gördüm nâzlı yârim zülfün tārarken / **Egilmiş** bir yana fes ğarîp ğarîp (*Diğer 40, Beyit 2*). [*egilmiş, -miş]*

•

egdiler: *Boyun eğmek, acizlik göstermek.*

• Dedim siz kimsiñiz yüzler **egdiler** / Dedim kerem ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [*egdiler,*]

•

eger: *"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.*

• Devrān hünerin cāna **eger** kıymaksa / Nāzī benim al cānımı cānāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*eger,*]

• ‘Aqlın yitirir görse **eger** ğabğabiñ ‘aşık / Bir bñsesi bir şemmesi devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [*eger,*]

• Dehre minnet mi ederdim āh o dildār olmasa / Terk ederdim ħubb-ı dünyāyı **eger** yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*eger,*]

• Hevā alsa **eger** ‘aşkıñ ocağı bād-ı firķatten / Yanar tāk-ı felek şerāre-i āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*eger,*]

•

•

eglen: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*

• Yñkletmiş hecr ile ħabb-i ħālleriñ / Ğam ķatarın ķekip gider **eglenmez** (*Diğer 51, Beyit 2*). [*eglenmez, -mez*]

• Ben bir güzel gördüm zñlüf telleriñ / Māh yüzüne dñkñp gider **eglenmez** (*Diğer 51, Beyit 1*). [*eglenmez, -mez*]

• Bürñnmüş mātemle elem cāmesin / Ağlar ķaddin bñkñp gider **eglenmez** (*Diğer 51, Beyit 4*). [*eglenmez, -mez*]

• Nāzī yārdan cñdā dñşmüş besbellī / Göz yaşıñı dñkñp gider **eglenmez** (*Diğer 51, Beyit 6*). [*eglenmez, -mez*]

•

eglence: *Hoş vakit geçirmeden yoksun II keyifsiz.*

• Gam gelir yoklar dil-i nā-şādımı her gün benim / Bir zamān **eglencesiz** koymaz gönülde pāsbān (*Kaside 1, Beyit 20*). [*eglencesiz, -siz*]

•

egri: *Eğri, yan.*

• Şānelenmiş amān o siyāh perçem / Mor fes **egri** zülüfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [*egri,]*

•

ehl: (Ar.) *Ehil, bir işten anlayan, becerikli kimse.*

• Şun **ehl-i** rindi güldür / Mey-i ikbālī sāķī (*Diğer 21, Beyit 4*). [*ehl-i,]*

• Derd **ehline** şifādır / Ağzınıñ balı sāķī (*Diğer 21, Beyit 18*). [*ehline, -i, -n, -e]*

• Vaşlım dirīğ etme saña qurbānım / Nāzī ‘aşık ise **ehl-i** imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [*ehl-i,]*

• Mizāc-ı **ehl-i** zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*ehl-i,]*

• Gerdenin taķ zülfüne ta ol esīri haşre dek / **Ehl-i** ‘aşķ dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*ehl-i,]*

•

ehl-i ‘aşķ: *Usta aşıklar.*

• (*Gazel 32, Beyit 1*). [*ehl-i ‘aşķ,]*

•

ejder: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

• Çifte **ejder** deler ya bir kerre baķ ebrūlarıñ / Pīç ü tābından hāzer ol turra-i şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*ejder,]*

•

ekber: *Ar. En büyük.*

• Nāzī saña qurbān bu bayramda yār / Allāhu **ekber** de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [*ekber,]*

•

ekrem: *Ar. Daha üstün, daha değerli.*

• Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīhini / Şālīh **Ekrem** doğup mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*ekrem,]*

•

el: *El (organ). Bedenin bir uzvu.*

• Almış **ele** yazık ‘aşkıñ hāmesin / Kimler yazsın kūy-ı yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [*ele, -e]*

• ‘İşve terāzisin almışlar **ele** / Nezāket şatarlar kapan kapan (*Diğer 7, Beyit 6*). [*ele, -e]*

• Zaḥm-i dil kan ağlar bulmadı devā / Şubḥa lem **el** açıp eylerim du‘ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [*el,]*

• Nāziyā yazdım **elimle** cevherī tārīhini / Şālīh Ekrem doğup mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*elimle, -imle]*

• Tā cigerde yāresi ‘aşkın görünmez Nāziyā / Yāre açtım ben baña kendi **elimle** bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*elimle, -imle]*

• Ört bast etme derdi al **ele** çāre var ise / Gözüm yaşını dökme gel ‘İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [*ele, -e]*

• Yoşma küsme cānā bir ḥüb-revişli / **Elleri** kınalı gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [*elleri, -leri]*

• Nezdine **el** bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oğşayıp la‘lleyin añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [*el,]*

• Nāzik **ellerine** yakmış kınālar / Bir de inci taşmış sīm gerdānına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*ellerine, -ler, -i, -n, -e]*

• Bağla **ellerimi** kerem et dildār / Gözlerim beste görmeyim her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [*ellerimi, -ler, -(i)m, -i]*

• El çektiñ mi taḥīb derde devādan / Bulunmaz mı oldu yārelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*el,]*

- Ey çeşm-i āfetim **el** verir sitem / ‘Aşkıñla nālān u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [el,]
- Sürmeler çek gözüne / **Eller** kınālı sākī (*Diğer 21, Beyit 10*). [eller, -ler]
- Eli bağı bir gün dīvāna durup / Hemen hāq-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [eli, -i]
- Sefine-i bahtum şeb-i miñnette / Bıraktı **elleriñ** baħr-i ħasrette (*Diğer 49, Beyit 5*). [elleriñ, -ler, -iñ]

•

el: *Başkaları, ağyar, rakip.*

- Vermesin yād **ellere** nā-maħrem oldu dil-rübā / Gülşen-i bāğ-ı vişālinden amān bir ğonca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [ellere, -ler, -e]
- Dil-rübā hoşunedir zülfüñde sünbüller gibi / Ruħlarıñ āyine ki al baħ **ele** güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [ele, -e]
- Eyvāh nidem nāzlı yāri **el** almış / Vaṭan da bir oldu ğurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [el,]
- Giyinmiş cāme-i mātemini yosma edālanmış / Koyu bir sürmelidir gözleri **eller** kınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [eller, -ler]
- Yaqtı odlar cevr ile tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ħande deħride **eller** gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [eller, -ler]
- Zaħm vurdu ‘āşıka tīg-ı niğāhı / Çık bizim **elleriñ** kemān kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [elleriñ, -ler, -in]
- Ne derlerse şaķın ħurbān olduĝum / İnanma **el** sözü yalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [el,]
- Nāzī **ele** geçse idi kūy-ı yār / Eylerdim cānımı ħurbān-ı vaṭan (*Diğer*

35, Beyit 6). [ele, -e]

•

el: "Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.

• Oldu mu Nāzī şābına hayāl / Cān riştesi yād **elinde** üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [elinde, -i, -(n)de]

•

el: Diyar, memleket.

• Āh cān **ellerinde** cānān ararken / Geldi bu gūşuma ses ğarip ğarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [ellerinde, -leri, -n, -de]

• Bir selām gönderdim cānān **eliñe** / ‘Acep şu günlerde yetişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [eliñe, -in, -e]

•

el açıp: El açmak; dua etmek, minnet etmek.

• (*Kaside 1, Beyit 15*). [el açıp,]

•

el çekme: Vaz geçmek. Ilgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.

• (*Diğer 11, Beyit 5*). [el çekme,]

• (*Diğer 11, Beyit 8*). [el çekme,]

• (*Diğer 11, Beyit 10*). [el çekme,]

• (*Diğer 11, Beyit 3*). [el çekme, -mek]

•

el-amān: "Aman, imdat, medet!" anlamlarındaki yardım isteme ve yalvarma sözü.

• Ey çarḥ-ı kīnever **el-amān** olsun / Yeter ğayri cevri oduna dāğlama (*Diğer 3, Beyit 1*). [el-amān,]

•

elbet: "Mutlaka, hiç şüphesiz" anlamlarında kullanılan kelime.

• 'Arzuḥālim eyledim tekrīr cūr' et şerrim ile / Luṭf eder **elbet** şeh-i ḥūbān
değil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*elbet,*]

•

elçi: *Elçi, haberci.*

• Hük-m-i müjgānīn taḥt-ı ḥākāna / **Elçiler** göndermiş Nuşrevāna (*Diğer 50, Beyit 3*). [*elçiler, -ler*]

•

elden: *Aidiyet, sahiplik.*

• Sām estirdiñ n'ettiñ **elden** sünbülüm / Nāzī uçtu şāḥ-ı gülden bülbülün (*Diğer 12, Beyit 5*). [*elden, -den*]

•

elem: *Üzüntü, tasa, keder.*

• Deryā-yı **elemde** mevcler yürüdü / Sefīne-i ğamda tūfānda ıaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*elemde, -de*]

• 'Aşkıñ **eleminden** vaşlıñ ğamından / Dīde ḥālī değil bir māteminden (*Diğer 19, Beyit 3*). [*eleminden, -i, -n, -den*]

• Bürünmüş mātemle **elem** cāmesin / Ağlar ıaddın büküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 4*). [*elem,*]

•

elem-i muharrem: *Üzüntülü Muharrem ayı.*

• (*Gazel 37, Beyit 7*). [*elem-i muharrem,*]

•

elest: *Ruhların ilk yaratıldığı vakit.*

• Sākīyā şun baña mey-i gülgünü / Bāde-i **elestten** kana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1*). [*elestten, -ten*]

•

eli: *(Ayrılığın) eli.*

• Müjgān oğların attıñ raḥm etmediñ sīneme / Ağyār **eli** mi degdi
çözölmüş zülfüñ bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [eli,]

•

elinden: (Birinin veya bir şeyin) elinden II tarafından; yardımıyla, vasıtasıyla.

• Kırtulmam **elinden** eylesem firār / Yeter eylediğñ bunca dilā zār (*Diğer 28, Beyit 3*). [elinden, -, -]

•

elma: Elma, meyve.

• Deger Çin ilini kıra gözleri / Kızarmış kıdretten **elma** yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3*). [elma,]

• Kızıl **elmaya** benzer / Rūhsārīñ āh sākī (*Diğer 21, Beyit 8*). [elmaya, -
ya]

•

eltāf: Lutuflar, iyilikler (Allah'tan gelen).

• Biñ şükür **eltāfına** Ḥaḳḳ'ın ilā-yevmi'l-me'ād / Kıldı bir ferzend iḥsān u
'ināyet sa'd-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [eltāfına, -ı, -na]

•

em: Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

• Açtı sīneme biñ hicrān yāresi / **Em** ü vişālinle şar çıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [em,]

• El çektiñ mi ṭabīb derde devādan / Bulunmaz mı oldu yārelere **em** (*Diğer 28, Beyit 1*). [em,]

•

em: İlâç, devâ, çâre, derman.

• Ḥasta-i hicrāna yetiş Loḳmānım / **Em-i** vişāliñle imdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [em-i, --i]

• Dilde var yoḳla dedim ğamzeñ oḳundan yāreler / Nā-vişāliñdir seniñ **em**
kıl dedim kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [em,]

•

em: *Bundan sonra.*

• Ey ṭabīb kıılma şaķın dil yāresi beyhūde **em** / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*em,]*

• Em ḳabūl etmez bu yāre dilde hicrān yāresi / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*em,]*

•

emānet: *Birine emniyet edilip bırakılan şey.*

• Sevdigim gülfem seni Hāķķa **emānet** eyledim / Belki ḳurtulmam bu veremden göñül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*emānet,]*

•

emek: *Bir iş uğruna gayret ve çaba sarf etmek..*

• Dedim niçin şaldıñ beni sevdāya / Dedi **emeklerin** vermem hebāya (*Diğer 40, Beyit 5*). [*emeklerin, -lerin]*

• Nedir bu ettigiñ yār cevri ü cefā / Nāzī **emeklerim** hep oldu hebā (*Diğer 44, Beyit 5*). [*emeklerim, -lerim]*

• Sāye-i müfide bir pīr-i muğāniñ / Zāyi‘ oldu çektiğim vāh **emekler** (*Diğer 42, Beyit 4*). [*emekler, -ler]*

•

emel: *İstek, arzu, ümit.*

• Şimdiki zamānda bī-vefālarıñ / Derd ü ḳahrın çekmek tūl-ı **emeldir** (*Diğer 45, Beyit 1*). [*emeldir, -dir]*

• Saṭranc-ı **emelde** sen neler şaydıñ / Nāzī düştü dām-ı ḳaydıñ (*Diğer 26, Beyit 5*). [*emelde, -de]*

•

emin: *Güvende olmak, emin olmak.*

• Derdiñ vereminden hecriñ **eminden** / Şarıldı yāreme miḥnet bāğları (

Diğer 19, Beyit 4). [emînden, -den]

•

emmi-zāde: *Amca oğlu.*

• ‘Akl u ‘irfān u kemālle olalar ḥayrū’l-ḥalef / Büyük **emmi-zādesi** Seyyid Nizāmıla ber-murād (*Gazel 5, Beyit 6*). [*emmi-zādesi, -si*]

•

emr: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.*

• Kün **emri** var etti arz u semāyı / Ādemde görürsün bu mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [*emri, -i*]

•

emr: *Allah'ın emir ve yasakları.*

• Rabbike ḥūn ve ma dīnike **emri** / Erince bilirim Sübhān’ı de geç (*Diğer 10, Beyit 4*). [*emri, -i*]

•

emsāl: *Benzerler ll aynı vasfa sahip olanlar.*

• Bulmadım **emsālın** seniñ bī-hemtā / Gerçi bu Rūm diyārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 1*). [*emsālın, -in*]

• Bulunmaz **emsālın** şāḥ-ı ḥübānım / Cemāl-i pākine çoktan ḥayrānım (*Diğer 43, Beyit 5*). [*emsālın, -in*]

•

encümen-i: *Cemiyet, meclis, şûrâ, komisyon; takım.*

• Girmesin **encümen-i** gülşene ağıyār diyerek / Bülbül-i bahtımıñ ‘ömrü tutulur vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*encümen-i,]*

•

endîşe: *Düşünce, hayal, fikir.*

• Ḥālī kılmaz gönlümü **endîşeden** bir ān felek / Dökmek ister dīdeden al kanımı her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [*endîşeden, -den*]

•

endüh: *Far. Keder, elem, gam, gussa, kaygı, sıkıntı, ızdırab, üzüntü.*

• Mağşadın söyle nedir ey Yūsuf-ı Mıŝr-ı hūsn / Dildeki **endüh** ğam-ı Ken‘an ile seyyān olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [*endüh,]*

•

enīs: *Arkadaş, dost, hem-dem.*

• Enīsim yok hem-dem olacak kimsem / Firāķıñla yandım ‘acep neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [*enīsim, -i, -m]*

•

envā‘: *Çeşit çeşit, her türlü.*

• ‘İşvelerle gösterir **envā‘-ı** lu‘b oynar güler / Sīnemi kıldı hedef çün ğamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*envā‘-ı, --ı]*

•

er-: *Ermek, ulaşmak.*

• Kūy-ı emel-i mağşada bir kerre **ereydim** / Cānānı göreydim (*Müstezad 1, Beyit 13*). [*ereydim, -ey, -di, -m]*

• Ermedi Nāzī gedā hālā vişāl-i āfete / Ğam baña hem-dem o yāre āşinā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*ermedi, -me, -di]*

• Ne çāre bu göñül āh u vāh etsin / Vişāle **ermezse** neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*ermezse, -mezse]*

• Haşreti cigerim kıldı biñ pāre / Sīnemde yāreler **erdi** hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [*erdi, -di]*

• Ermedi meşāmm-ı cāna būy-ı yār / Tek kınadım olaydı ğīsū-yı dīl-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [*ermedi, -medi]*

•

er: *Beklenen bir zamanın gelmesi.*

• Rabbike hūn ve ma dīnike emri / **Erince** bilirim Sūbhān‘ı de geç (*Diğer 10, Beyit 4*). [*erince, -ince]*

• Erdi bahār şadākatli yār olsa / ‘Azım ederdik birlik çemenistāna (*Diğer* 9, *Beyit 1*). [*erdi, -di*]

•

er: *Asker, yiğit, mert.*

• Kıydıñ niçe erenlere **erlere** / Ne sitekler ettiñ derbederlere (*Diğer* 23, *Beyit 13*). [*erlere, -ler, -e*]

• Cevrden olmadı āzāde dil-i şūrīde / Dildeki nār-ı firāk Nāzī vücūdum **eridir** (*Gazel* 32, *Beyit 5*). [*eridir, -i, -dir*]

• Dūr olmaqla şābite kūyuñdan ey āfet / Vuşlat **eri** deyü şan‘at-ı ağıyāra mı maşşūş (*Gazel* 39, *Beyit 4*). [*eri, -i*]

•

erbāb: *Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse II âşıklar.*

• ‘Adū-yı ğayb çü indinde maħcūp olmasın bir kes / Hased **erbābın** aşlā şād u ħandān etme yā Rabbī (*Gazel* 9, *Beyit 5*). [*erbābın,]*

• Eylemez zıll-ı ħimāye ilticā **erbāb-ı** dil / Lāne-gīr-i ķāf-ı istignā olur ‘anķā-yı ‘aşķ (*Gazel* 13, *Beyit 1*). [*erbāb-ı,]*

• Dūda bastırsam ‘acep mi felegin kevkebini / Ne revā kim ħased **erbābı** olam ğam da geçer (*Gazel* 27, *Beyit 3*). [*erbābı, -ı*]

•

erenler: *Ahî Evran Sultan.*

• Kıydıñ niçe **erenlere** erlere / Ne sitekler ettiñ derbederlere (*Diğer* 23, *Beyit 13*). [*erenlere, -e*]

•

eri: *Erimek (mum gibi yanıp erimek bağlamında). II Kederden dolayı bitmek, tükenmek.*

• Sūz-ı ğamla ciger yağım **eridi** / Her yanımı firķat miħnet bürüdü (*Diğer* 29, *Beyit 3*). [*eridi, -di*]

• Būse-i hecriñde dil yāne yāne / Durmaz bir dem **erir** yürek yağları (*Diğer* 19, *Beyit 6*). [*erir, -r*]

• Kāküllerin serpilmiş örtmüş gerdân-ı şemiñ / Şehâbveş **eridi** aqtı
yüregim yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [*eridi, -di*]

•

eriş-: *Ermek, ulaşmak II kavuşmak.*

• Eriştir ey şabâ yeter taḥammül yok dilde ārâma / Ayağın būs edip yüz
sür selâm et nūr-ı ecsâma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*eriştir, -tir*]

• Bu bir ‘âlem yıkılır dil dayanıp durma şaşkın / Çünkü bir rûz **erişir** maḥv
olur akşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*erişir, -ir*]

• Bahâr-ı ḥüsnüne ḥaṭlar **erişmiş** yâsemenliktir / ‘İtîrlî zülf kākülü
şânelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*erişmiş, -miş*]

• Solmadan **erişsin** ‘ömrün gülşeni / Vaqt-i ḥazân oldu güller perîşân (*Diğer 34, Beyit 2*). [*erişsin, -sin*]

• Aña da inkisârımdan **erişir** bir belâ nâ-gâh / Dehânımdan çıkar şerâreler
ettikçe feryâd u âh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*erişir, -ir*]

•

erit: *Eritmek, tüketmek II çok üzmek.*

• Ḥayâlinle dilde ğam / **Eritti** gözden âfer nem (*Diğer 21, Beyit 15*).
[*eritti, -ti*]

• Eritti sūz-ı ğam ciger yağını / Yanmadık bir tatlı cân mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*eritti, -ti*]

• Zülm odu yaqtı **eritti** cism-i zârım ḥayfâ kim / Halk nâlemden melûl
âhımdan ağlar âsumân (*Kaside 1, Beyit 18*). [*eritti, -ti*]

•

erkân-ı: *İleri gelenler, işin erbabı kimseler.*

• Erkân-ı ‘ünfide vaqt-i şevâpta / Sâ’ilim bu bâbta ben de varım yâr (*Diğer 41, Beyit 4*). [*erkân-ı,*]

•

ermek: *Erişmek, ulaşmak, vasıl olmak.*

• Olmadı müyesser vişâle **ermek** / Nâzî hâk-i pâ-y-i yâre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [*ermek,]*

•

es: (hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

• Esip şabâ zülfün sâzelenirse / Gitti diye ağyar şânelenirse (*Diğer 37, Beyit 3*). [*esip, -ip]*

• Ey bād-ı semûm **esme** gülistâna doğunma / Şoldurma şakın nergis-i mestâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 1*). [*esme, -me]*

• Öyle ser-mest marîzem ki devâ bilmem nedir / Geçti ‘ömrüm hayfâ kim Nâzî **esen** yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*esen, -en]*

• Eser bād-ı şabâ deger sem gibi / Var mıdır ‘âlemde olmuş ben gibi (*Diğer 2, Beyit 5*). [*eser, -(e)r]*

• Bahâr oldu **eser** yok sâkî-i mu‘ciz-nümünemden / Sitekler çıktı meydâna bu baht-ı ser-nigünümünden (*Gazel 19, Beyit 1*). [*eser, -(e)r]*

• Tâzelenmekte şabâ **estikçe** tâze kâkülü / Cevr-i gamım tâze tarım tâze mestânım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*estikçe, -tikçe]*

• Varlığım bād-ı muhâlif **esti** mahv etti bütün / Hırman-ı arâmıma devrân verdi çok ziyân (*Kaside 1, Beyit 27*). [*esti, -ti]*

•

es: Arkadaş,dost,sevgili,yâr.

• Ezel yoldaş idi gam bende eyvâh / Şimdi **eş** oldu hasrette baña (*Diğer 5, Beyit 1*). [*eş,]*

•

•

eş ettiñ: Denk getirmek,benzer kılmak.

- (*Diğer 4, Beyit 3*). [*eş ettiñ,]*

•

esef: *Ar. Hüzün, gam.*

- Geçirdik ğurbette bu çarḥ-ı dūnu / Eyvāh **esef** olsun cānā gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2*). [*esef,]*

- Eyleme Nāzī **esef** bir dem viṣāl-i yār için / Ka‘be-i kūy-ı dil-ārāya ṣabā cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [*esef,]*

•

esenle: *Veda etmek, esenlik dilemek.*

- Ḥazāna uğrattı ‘ömrüm bāğını / **Esenler** hep mihr-i cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*esenler, -r]*

•

eser: *Belirti / iz / alâmet.*

- Bu hâletle derūnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan **eser** kalmadı āh-ı ḥasretle ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [*eşer,]*

•

esir: *Bağlı, tutsak.*

- Ben **esir-i** ṣāh-ı ğamzeñ olduğum demler seniñ / Taḥt-ı ḥüsnüñ ‘arş-ı nālānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*esir-i, --i]*

- Gerdenin taḥ zülfüñe ta ol **esiri** ḥaşre dek / Ehl-i ‘aşḫ dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*esiri, -i]*

- Ey çıralı ḳutan Ḥallāk-ı zamīr / Ḳoyma bu Nāzīyi ğurbette **esir** (*Diğer 42, Beyit 5*). [*esir,]*

- Ettigi cevre o māh cevr-i sitem ḥūdur demiş / Eyleyen diller **esir** gerdende Hindūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [*esir,]*

- Neyler āh Nāzī **esir** olmaz da belā-yı zülfüñe / Mest eder dīvāne göñlüm kākül-i ḥoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*esir,]*

•

esîr ettiñ: *Boyunduruđu altına sokmak.*

- (*Gazel 26, Beyit 2*). [*esîr ettiñ,]*

•

esîrim: *Birinin veya bir durumun hükmü ve buyruğu altına girmiş olan, tutsak, köle.*

- Cāy-1 istignāya yol buldum rehā bilmem nedir / Dām-1 hüsnünde **esîrim** reh-nümā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*esîrim, -im]*

- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / **Esîrim** dār-1 ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*esîrim, -im]*

- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / **Esîrim** dār-1 ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*esîrim, -im]*

- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / **Esîrim** dār-1 ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*esîrim, -im]*

- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / **Esîrim** dār-1 ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*esîrim, -im]*

- Recā vü ilticām bu çeşmimiñ cānı efendimden / **Esîrim** dār-1 ğurbette ħalāş etmez mi bendimden (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*esîrim, -im]*

•

eşki: *Far. Göz yaşı, dem'.*

- Nāzī dīdelerden **eşki-i** füzūnum / Ağlayı ağlayı meydānda ħaldım (*Diğer 29, Beyit 6*). [*eşki-i,]*

- Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-1 zerdimde ger **eşkim** çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*eşkim, -im]*

- İstemez bāğ-1 muħabbet cūybār u lālezār / **Eşki-i** çeşm ü dāğ-1 dildir revnağ-1 şahrā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [*eşki-i,]*

- Ĥadeng-i ħasreti cānı delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem **eşki-i** ħūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*eşki-i,]*

•

eski: *"Önceki, evvelki" anlamında sıfat (eski derd).*

• Şimdi sitemlerle gözlerden şarķan / **Eski** demlerimi aldıķça yāda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*eski,]*

•

esmek: *Rüzgarı estirmek.*

• Sām **estirdiñ** n’ettiñ elden sünbülüm / Nāzī uçtu şāh-ı gülden bülbülñ (*Diğer 12, Beyit 5*). [*estirdiñ,]*

•

esmer: *Siyaha çalan buğday rengi.*

• Ey ruħları **esmer** lebleri fendim / Seher zār eylese feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [*esmer,]*

•

et-: *Etmek, eylemek yardımcı fiil.*

• Ne Zāllar yıktıñ ser-nigün **ettiñ** / Kāhramān koymadıñ bađrın hūn **ettiñ** (*Diđer 23, Beyit 5*). [*ettiñ, --ti, --ñ]*

• Hāzāna uğrattıñ hār **ettiñ** gülüm / Şolsuñ gülñ gülşānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 6*). [*ettiñ, --ti, --ñ]*

• Niçe ‘azametler şānlar maħv **ettiñ** / Kaldır bir kez yüzden niķābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [*ettiñ, --ti, --ñ]*

• Tūrāb **ettiñ** niçe nāzık tenleri / Nice kanlar içtiñ şarabıñ felek (*Diđer 23, Beyit 12*). [*ettiñ, --ti, --ñ]*

• Nazar kıl rüyinde gül pembedine / Mürüvvet **etmez** mi efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [*etmez, -mez]*

• Şem ‘-i ruħuñ seyr eylese cānānım / Yanar ārām **etmez** pervāne gönül (*Diğer 26, Beyit 1*). [*etmez, -mez]*

• Etmez mi bī-çāre hayrānı / Bađtıķça gözlerin şehlālanıyor (*Diğer 47, Beyit 6*). [*etmez, -mez]*

• Em ķabül **etmez** bu yāre dilde hicrān yāresi / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*etmez, -mez]*

- Nāzī gül cemālīñ seyrān **etmege** / Hāzırdır bir cān qurbān **etmege** (*Diğer 9, Beyit 5*). [etmege, -mek, -e]
- Nāzī gül cemālīñ seyrān **etmege** / Hāzırdır bir cān qurbān **etmege** (*Diğer 9, Beyit 5*). [etmege, -mek, -e]
- Şafā bağlamış hergün biñ kan **etmege** / Hūblar leşker çekmiş perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [etmege, -mek, -e]
- Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / Dedim kerem **ediñ** yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [ediñ, -(i)n]
- Hecriñ derūnuma **etti** işābet / Cefā vü cevriñle ey çeşm-i āfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [etti, -ti]
- Kün emri var **etti** arz u semāyı / Ādemde görürsün bu mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [etti, -ti]
- Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine tağ tağ vurur / Kimden öküş eylerim mest **etti** hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [etti, -ti]
- Ma‘müre-i zīr-i hāğ **ettiñ** cānlar / Tükenmez mi cevri- ‘itābīñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [ettiñ, -ti, -n]
- Yoktur bir āşinām **etsin** tesellī / Def‘ olur mu dilden ğam terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [etsin, -sin]
- Açılmış gül-ruhunda bu dil-i şūrīde āh **etsin** / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [etsin, -sin]
- ‘Āşık öldürmekle iftiḥār **etmek** / Bir özge şöret mi şān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [etmek, -mek]
- Luṭf **etmek** ‘āşığa şevāptır cānā / Sen bilirsin ammā degil bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [etmek, -mek]
- Nūş **etmek** ḫālını cām ile semler / Devāsı āh Loḫmānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [etmek, -mek]
- Her yüze gülücü mekkāre yāhū / Olmasa meyl **etmek** dīdesi āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [etmek, -mek]

- Şulu şeftāliler va‘de **ettiler** / Vermediler gönlüm düştü gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [*ettiler, -ti, -ler*]
- Şem‘ **etmesin** ağıyar zülf-i sünbülün / Hüb gördüm şems ü kamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*etmesin, -me, -sin*]
- Nice zār **etmesin** dil-i bülbülüm / Vechiñde goncalar hamrālanyor (*Diğer 47, Beyit 2*). [*etmesin, -me, -sin*]
- Hiç hātır yıkmasın bir ferde kemlik **etmesin** / Dā‘imā iylikle olsun şöhrefi vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*etmesin, -me, -sin*]
- Biñ cānla meftūnun **edip** Nāzī gedāyı / Ağlatma şaķıñ güldür onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*edip, -ip*]
- Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-gāh / Dehānımdan çıkar şerāreler **ettikçe** feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*ettikçe, -tikçe*]
- ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sulţāna āh / Raḥm **eder** mi bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*eder, -er*]
- Şetāret baḥş **eder** teşrif kılsa bezme cānānım / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler hoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [*eder, -er*]
- Gül-fidānım derde şaldı zār ile şeydāları / Gūş **eder** mi bilmezem feryād u nālānım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*eder, -er*]
- ‘Arzuḥālim eyledim tekrir cür’et şerrim ile / Luḫf **eder** elbet şeh-i hūbān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*eder, -er*]
- Tāze ḫalk **etmiş** anı Ḥallāka tāze şükürümüz / Tāze māḫım tāze bezme tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*etmiş, -miş*]
- Müjgān oḫların attıñ raḥm **etmediñ** sīneme / Ağıyar eli mi degdi çözülmüş zülfün bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [*etmediñ, -me, -di, -n*]
- Bunca şāḫlar İskenderleri nettim / Ne diyeyim saña baña ne **ettiñ** (*Diğer 23, Beyit 9*). [*ettiñ, -ti, -n*]
- Baña derd koymadıñ bed kār **ettiñ** / Kerem kııl dāver-i şifā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [*ettiñ, -ti, -n*]

- Nūş **ederdim** Һasretiñle cām-ı Cem / Artmakta göñlümde ğam üstüne ğam (*Diğer 48, Beyit 3*). [*ederdim, -er, -di, -m*]
- Çekmesin beyhüde tîğ-ı ğamzesin cān Һaşdına / Hāzır **ettim** cānımı cānānıma Һurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*ettim, -ti, -m*]
- Tır-i cevriñi hemān atıp Һutup oynar güler / Nāzī teklif-i vişāl **ettim** o şūҺa söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*ettim, -ti, -m*]
- Ettigim zār u fiğān zerre degil ‘aynımda / Göñlümün ğonca-dehen bir gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [*ettigim, -tik, -im*]
-
- Etti raqıplerim da‘vāya kıyam / Diyār-ı ğurbette ğam olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*etti, -ti*]
- Āh eyledim feryād **ettim** işittiñ / Raħm etmediñ hāl-i perişānıma (*Diğer 4, Beyit 4*). [*ettim, -tim*]
- Şu dār-ı dünyāda ey gül-i ra‘nā / Ğā‘ib **ettim** yazık bir dil-i şeydā (*Diğer 14, Beyit 5*). [*ettim, -tim*]
- Ne çāre bu göñül āh u vāh **etsin** / Vişāle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*etsin, -sin*]
- Çünkü Һan **etmeye** tıfil çağında / Cellād-ı ğamzeler eylemiş heves (*Diğer 49, Beyit 2*). [*etmeye, -meye*]
- Yok mu bir şayyād ‘aceb şayd-ı melāҺat **edenim** / Nev-hilāl ebrülerim baq çeşmim āhüdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*edenim, -en, -im*]
- Niçe nā-şādları dil-şād **etmişler** / Yıkılmış göñüller ābād **etmişler** (*Diğer 7, Beyit 3*). [*etmişler, -miş, -ler*]
- Bezme teşrif **etmedi** ol şāh-ı hūbānım bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*etmedi, -me, -di*]
- Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taqđım ana / Biñ recā kıldım gözüm nūş et dedim **etmem** dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*etmem, -me, -m*]

- Cān almada kaç'ı **etmede** 'uşşākıñ Nāzī / Her müjesi bir hancer-i bürrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [etmede, -me, -de]
- Dil-şād idim devrān eyledi berbād / Kimden şekvā **eden** kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [eden, -en]
- Zehirler nüş **ettim** dertler kazandım / Bir de devrān şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [ettim, -ti, -m]
- Seyir **etse** bir kez baht-ı siyāhım / Giryān tutar gökte bütün meleklerle (*Diğer 42, Beyit 1*). [etse, -se]
- Tıfl-ı nāzım vedā illeriñizden / Yeni yār peydā **et** var selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [et,]
- Nāzī Mecnūndan füzūn divānelik **etsem** gerek / Ğonca-leb ol dilber-şirīn şeker-bār olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [etsem, -se, -m]
- 'Arz-ı hāl **etsem** mi bilmem ne der ol sulţāna āh / Raḥm eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [etsem, -se, -m]
- Nergis göricek mestānına nāzına ḥayrān / Zāhid de görüp āh **ederek** ağız şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [ederek, -erek]
- Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhım seniñ / Çağ-ı ḥüsñüñ geçmeden luţf **et** demi devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [et,]
- Ref' edip rūyuñdan ey māhım nikābıñ **et** tulū' / Mīhr-i ḥüsñüñ kim gören üftādeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [et,]
- Nāzī saña yār olmadı bir kerre devrān / **Et** çāk-i girībān (*Müstezad 1, Beyit 14*). [et,]
- Hecriñle ne çeker dil-i sūzānım / Luţf eyle cevri **etme** ey ālī-şānım (*Diğer 15, Beyit 3*). [etme, -me]
- Cānā gel yat benim āğuşumda tek / Şoḥbet merām **etme** kol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [etme, -me]
- Göñül yıķma kemlik **etme** bir ferde / Bu dünyāda senden kul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [etme, -me]

- Vaşlım dirîğ **etme** saña qurbânım / Nâzî ‘âşık ise ehl-i îmândır (*Diğer 43, Beyit 6*). [etme, -me]
- Tenim nâr-ı belâ-yı gâmda sūzân **etme** yâ Rabbî / Ğarîbim tıfl-ı eyyâmım perîşân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 1*). [etme, -me]
- Tenim nâr-ı belâ-yı gâmda sūzân **etme** yâ Rabbî / Ğarîbim tıfl-ı eyyâmım perîşân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 1*). [etme, -me]
- Vücūdum ney gibi sūrâh sūrâh oldu mecrūhum / Günâhım neyse ‘afv et ğayrı nâlân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 2*). [etme, -me]
- Şükûfte olmadı bilmem neden bu ğonca-i hâtır / Beni bülbül gibi düçâr-ı efgân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [etme, -me]
- Şudur işte niyâzımdır ki luţf-ı ilâhinden / Hâsūduñ şem‘a-i fikriñ firūzân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 4*). [etme, -me]
- ‘Adū-yı ğayb çü indinde maĥcûp olmasın bir kes / Hâsed erbâbın aşlâ şād u ĥandân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 5*). [etme, -me]
- Kerem kııl ‘âlem-i ğayble tedâvî yâre-i hecre / Amân derdimle muĥtâc-ı tabîbân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 6*). [etme, -me]
- Bu Nâzî derdmendi sen yetiştir kûy-ı Ken‘ane / Mekânım Yūsufâsâ çâh-ı zindân **etme** yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 7*). [etme, -me]
- Şeydâ gibi feryâd u fiğân içre bırakma / Bu faşl-ı bahâr ĥâra kıl **etme** bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [etme, -me]
- Haydi cânım sen yürü qurbâna git cânân için / İmtinâ‘ **etme** şaşkın dildâra ol bir cân için (*Gazel 24, Beyit 1*). [etme, -me]
- Yürü ey dil keder **etme** bu fenâ dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki âlâm da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [etme, -me]
- Şu‘le-i vaşlında gönlün et rüşen / Ğariptir bu Nâzî ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [et,]
- Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / Şen **et** var yâd bülbüllerle o bâğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [et,]

- Bağla ellerimi kerem **et** dildār / Gōzlerim beste gōrmeyim her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [et,]
- Hırām **et** bāęda şalın / Yosma edālı sākī (*Diğer 21, Beyit 14*). [et,]
- Su'āl **et** hālını o gül-fidānıñ / Bilmez mi hālinden bu ben řeydānıñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [et,]
- Yalvar ey dil sen de her dem Sūbhāna / İlticā **et** dā'im luř-ı mestāna (*Dięer 53, Beyit 5*). [et,]
- Olmaęta ĥarāb şadme-i cevriñle demādem / Ey çarĥ kerem **et** sīne-i vīrāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [et,]
- Vücūdum ney gibi sūrāĥ sūrāĥ oldu mecrūĥum / Günāhım neyse 'afv **et** ğayrı nālān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [et,]
- Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taędīm ana / Biñ recā kıldım gōzüm nūş **et** dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [et,]
- Eriřtir ey řabā yeter taĥammül yoę dilde ārāma / Ayaęın būs edip yüz sür selām **et** nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [et,]
- Doętor kerem **et** derdime imdādı yetiştir / Bir Hālıkımız Hāzret-i Mevlā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [et,]
- Etme gel bu cevri-i nā-sāzı güzel / Hāzırdır her işte çünkü lem-yezeli (*Diğer 8, Beyit 3*). [etme, -me]
- Giydi 'uřşāk ĥare mānend-i şeb-i zulmettedir / **Etmedi** tal'at 'acep ol vech-i tībānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [etmedi,]
- Zabt **etmişti** beñler gerdānistānı / Geçti mi ola güzellięiñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [etmişti, -ti]
- Biri şehr-i Bābil ya Hindistānlı / Siĥr **etmişler** bütün cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [etmişler, -ler]
- İttifāk **etmiřler** 'āřık öldürüp ĥan içmeęe / Her biri řimřir-i ser-tiz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [etmiřler, -ler]

•

et-: *Yapmak, bir işi gerçekleştirmek.*

• Nedir bu **ettigiñ** yār cevr ü cefā / Nāzī emeklerim hep oldu hebā (*Diğer 44, Beyit 5*). [ettigiñ, -tik, -in]

•

• **etsem tavāf:** *Belirli bir maksatla bir nesnenin veya bir kişinin etrafında dönmek.*

• (*Gazel 37, Beyit 6*). [etsem tavāf,]

•

ettigi çevre: *Haksızlık etmek.*

• (*Gazel 40, Beyit 1*). [ettigi çevre,]

•

ettiğim: *(Şarap) içmek.*

• Nüş **ettigim** demler Nāzī cām-1 Cem / Oldu pāre pāre bağrım başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [ettigim,]

•

ettim: *Etmek, eylemek, yapmak.*

• Tīğ-1 cevrinden hāzer **ettimse** de ol fitneniñ / Nāra yaqtım bu dili sūz-1 firāka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [ettimse, -se]

• Bahār-1 ‘ömrümü eyvāh kış **ettiñ** / Gözüm yaşın deryālara eş **ettiñ** (*Diğer 4, Beyit 3*). [ettiñ, -ti, -n]

• Ne Zāllar yıqtıñ ser-nigün **ettiñ** / Qahramān qoymadıñ bağrın hūn **ettiñ** (*Diğer 23, Beyit 5*). [ettiñ, -ti, -n]

• Nice Rüstemleri pek zebūn **ettiñ** / Yetişmez mi zūlm ü gāzabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [ettiñ, -ti, -n]

• Qahr **ettiñ** civānlar qalem qaşları / Yaqtıñ cān evimde derd āteşleri (

Diğer 23, Beyit 7). [ettiñ, -ti, -n]

• Kıydıñ niçe erenlere erlere / Ne sitemler **ettiñ** derbederlere (*Diğer 23, Beyit 13*). [ettiñ, -ti, -n]

• Kışver-i gönlüm harāb **ettin** be-hey fermānlı yār / Böyle mi va'd eylediñ haydi yalan peymānlı yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [ettin, -ti, -n]

• Meded senden kā'inātı var **ettiñ** / Marīzem Hālķım devā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [ettiñ,]

•

etvār: *Hal, tavır, durum.*

• Nāzī hūb **eṭvāri** hūb bir āfete meftūn olup / Kaldı kan ağlayarak bir neveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [eṭvāri, -ı]

•

ev: *Ev, mekan. Barınak II Aşığın gönlü.*

• Kahr ettiñ civānlar kalem kaşları / Yaqtıñ cān **evimde** derd āteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [evimde, -im, -de]

• Felek yere geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr **evinde** kaldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [evinde, -i(n), -de]

•

ey: *Seslenme ünlemi.*

• Başın için olsun **ey** gül-i aḥmer / Nāzī vişālinden bekler bir haber (*Diğer 8, Beyit 5*). [ey,]

• Ğam çekme **ey** Nāzī meşhūr meşeldir / Gün doğmadan neler doğar 'āleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [ey,]

• Eyā gelmez mi inşāfa o yāre gönderdim nāme / Mücerred hūn-ı dille 'arz kıl aḥvālimi hāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [eyā, -a]

• Ey çarḥ-ı bī-amān qalmaz yanıma / Pek genç iken kıydıñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [ey,]

• Ey çarḥ-ı kīnever el-amān olsun / Yeter ğayri cevri oduna dāğlama (

Diğer 3, Beyit 1). [ey,]

• Şakın küyundan ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [ey,]

• Şu dār-ı dünyāda ey gül-i ra'nā / Ğā'ib ettim yazık bir dil-i şeydā (*Diğer 14, Beyit 5*). [ey,]

• Hecriñle ne çeker dil-i sūzānım / Luṭf eyle cevri etme ey ālī-şānım (*Diğer 15, Beyit 3*). [ey,]

• Şu'le-i vaşlında gönlün et rüşen / Ğarıptır bu Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [ey,]

• Neyledim ben saña söyle ey devrān / Akıttıñ dīdeden kanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [ey,]

• Giderseñ ey şabā kūy-ı dildāra / Götür selāmını dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [ey,]

• Ey ruḫları esmer lebleri fendim / Seḫer zār eylese feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [ey,]

• Kana mı şusamış ey çarḫ-ı ğaddār / Bālīn olmuş arar tīg-i ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [ey,]

• Ey çeşm-i āfetim el verir sitem / 'Aşkıñla nālān u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [ey,]

• Muḫtāc-ı luṭfuñdur bu Nāzī gedā / Ey benim Ḥālīķım Rabb-i bī-çūnum (*Diğer 33, Beyit 6*). [ey,]

• Hecriñ derūnuma etti işābet / Cefā vü cevriñle ey çeşm-i āfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [ey,]

• Gezdigim ey Nāzī Mecnūncasına / Ser-levḫa-i divānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 6*). [ey,]

• Doğunma ey şabā zūlf-i dildāra / Dolaştırma amān tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [ey,]

• Düşme ey dil sen de feryād u zāra / Yanağında gonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [ey,]

Diğer 39, Beyit 2). [ey,]

- Ey pembe-beden yâr gonca fidânım / Bu şîveler nedir sende varım yâr (

Diğer 41, Beyit 1). [ey,]

- Ey çıralı kıtan Hâllâk-ı zamîr / Koyma bu Nâzîyi ğurbette esîr (*Diğer*

42, Beyit 5). [ey,]

- Görünce gül yüzün seniñ **ey** gülüm / Eyvâh ‘akıl baştan yağmalanıyor (

Diğer 47, Beyit 1). [ey,]

- Derd ile sînemde yâreler nihân / **Ey** hüsni Yûsufum kıan ağlar Ken‘ân (

Diğer 49, Beyit 3). [ey,]

- Nağmeler ile gel bâğ-ı şöhbette / **Ey** tûfî-i şîrîn oldu dil kıafes (*Diğer*

49, Beyit 6). [ey,]

- Götür haberimi yâre **ey** şabâ / Hicrân yâreleri dilde bî-devâ (*Diğer 52,*

Beyit 3). [ey,]

- Yalvar **ey** dil sen de her dem Sübhâna / İlticâ et dâ‘im luğf-ı mestâna (

Diğer 53, Beyit 5). [ey,]

- Ey bād-ı semûm esme gülistâna doğunma / Şoldurma şakın nergis-i

mestâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 1). [ey,]*

- Olmakta ħarâb şadme-i cevriñle demâdem / **Ey** çarğ kerem et sîne-i

vîrâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 4). [ey,]*

- Yâre açtı tîğ-ı cânân sîneme yoktur ilâç / Sen de **ey** dil âh ile bu dîdeden

ħunân şaç (*Gazel 4, Beyit 1). [ey,]*

- Ey tabîb kıılma şakın dil yâresi beyhûde em / Kûy-ı âfetten gelen

mektûbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2). [ey,]*

- Dedi geç kıaldım şöhbete amân **ey** Nâzîyâ / Pâyin öptüm gel mihmânım

o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5). [ey,]*

- Açılmış gül-ruhunda bu dil-i şûrîde âh etsin / Dizilmiş lâleler inci gibi

ey dil-rübâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 2). [ey,]*

- Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çîni / Doğunma kâkülüñ

incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [ey,]

• Ey çeşm-i siyāh gönlü sünbül yüzü gül / Hele bak taze açılmış yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [ey,]

• Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūh / Yākūt taqayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [ey,]

• Eriştir ey şabā yeter taḥammül yok dilde ārāma / Ayağın būs edip yüz sür selām et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [ey,]

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhim seniñ / Çağ-ı ḥüsnuñ geçmeden luṭf et demi devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [ey,]

• Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [ey,]

• Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı ḥüsüne Ḥoten raḥşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [ey,]

• Şanma ey meh-rū bu neş’e sāğar u şahbādadır / Her nigāh-ı mest-i nāzın nergisistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [ey,]

• Ref’ edip rüyuñdan ey māhim nikābıñ et ṭulū’ / Mihr-i ḥüsnuñ kim gören üftādeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [ey,]

• Ağla ey dīdem uzandı leyle-i firḫat yine / Sel ḫaṭresi bir baḫr-ı bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [ey,]

• Maḫşadın söyle nedir ey Yūsuf-ı Mışr-ı ḥüsñ / Dildeki endūh ḡam-ı Ken’an ile seyyān olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [ey,]

• Derd ü ḡam hem-dem elem-i muḫarrem saña ey Nāzīyā / Ṭālī’im cān almağa bir ḫançer-i bürrān olur (*Gazel 37, Beyit 7*). [ey,]

• Söz yok diyecek ḥüsnuñe ey māh seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ ‘aşıḫ-ı bīmāre mi maḫşūş (*Gazel 39, Beyit 3*). [ey,]

• Dür olmakla şābite küyuñdan ey āfet / Vuşlat eri deyü şan’at-ı aḡyāra mı maḫşūş (*Gazel 39, Beyit 4*). [ey,]

• Ey felek āḫir cüdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nev-

resim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [ey,]

• Ey benim ālī-himem Rüşdī-i kardeşim hemān / Himmet-i luṭf-ı nevālim şanki bir iksīr-i cān (*Kaside 1, Beyit 2*). [ey,]

• Haḳ müyesser eyleye dā'im mülākātīñ seniñ / **Ey** kerem ḳanı velīyyü'n-ni 'met-i bī-imtiḥān (*Kaside 1, Beyit 7*). [ey,]

• Yetmez mi 'acep cevri ü sitem dil-ber-i meh-rū / **Ey** zülf-i semen-bū (*Müstezad 1, Beyit 7*). [ey,]

• Hīç yok mu 'acebā sende **ey** şeh-i ḥübān / Luṭf ile iḥsān (*Müstezad 1, Beyit 10*). [ey,]

•

eyle: Demek, buyurmak, söylemek.

• Eyer dil-i şeydā şubḥa dem feryād / Gözden aḳan yaş mı ḳan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [eyler, -r]

• Zaḥm-i dil ḳan aḒlar bulmadı devā / Şubḥa lem el aḳıp **eylerim** du'ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [eylerim, -r, -im]

• Nāzī sīrāc-ı 'aşḳīñ taḳ seng-i mezārına / Ḳalbim tenvīr **eylesin** diyem dostuñ çerāḒı (*Diğer 16, Beyit 8*). [eylesin, -sin]

• Görmesin raḳīpler ḥüsn-i cemāliñ / Ḳudā ḥıfz **eylesin** nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [eylesin, -sin]

• Ziyāret **eyleyiñ** geliñ yārānım / Derd ile külbe-i aḒzānda ḳaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [eyleyiñ, -yin]

• Nāzī ele geḳse idi kūy-ı yār / **Eylerdim** cānımı ḳurbān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 6*). [eylerdim, -r, -di, -m]

• Şabā 'azm **eyleyip** doḒru cānāna / Ḳasb-i ḥālim söyle yāre aḒlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [eyleyip, -y, -ip]

• Çünkü ḳan etmeye tıfıl çağında / Cellād-ı Ḓamzeler **eylemiş** heves (*Diğer 49, Beyit 2*). [eylemiş, -miş]

• Rūy-ı idbār görmesin dünyada şolduḒça tā / **Eylesin** iḳbāl ile Ḳallāḳı

mesrürü'l-fu'ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [*eylesin, -sin*]

• 'Ömr-i bī-pāyān ihsān **eylesin** Perverdigār / Vālideynile o ferzende ilā-yevmi'l-me'ād (*Gazel 6, Beyit 3*). [*eylesin, -sin*]

• Kimden almış 'işvesin ol 'Abdurrahmāndan mı ola / **Eylemiş** kendüye üstād 'ālemin cān-bāzını (*Gazel 8, Beyit 4*). [*eylemiş, -miş*]

• Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine tak tak vurur / Kimden öküş **eylerim** mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*eylerim, -rim*]

• Eylesin hālim gibi zūlfūñ perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr bend ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*eylesin, -sin*]

• Çıkısa cān murğ-ı kafesten hāşā ki terk **eylemem** / 'Ömrümün varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*eylemem, -me, -m*]

• Gıncaveş keşf **eylemem** sīnemde kanlı dāğlar / Genc-i esrār-ı nihānım tercümānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [*eylemem, -me, -m*]

• Dil-şād idim devrān **eyledi** berbād / Kimden şekvā eden kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [*eyledi, -di*]

• Eyledi Nāzī benim zindān 'ālem başıma / Beyze-i çeşmime vurdu pençe-i şāh-bāzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [*eyledi, -di*]

• Sıhr-i zūlfūñ başıma dünyāyı zindān **eyledi** / Gör ne cādū ğamze-i fettānın ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*eyledi, -di*]

• Çeşm-i mestin **eyledi** gönülüm musahhar meh-liķā / Nāzīyā sāğar be-dest-i devrānıñ ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*eyledi, -di*]

• Hādeng-i hasreti cānı delip nāy **eyledi** bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*eyledi, -di*]

• Dilerim Hūdādan **eylesin** bir tek / Cayır cayır girībānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [*eylesin, -sin*]

• Eylemez zıll-ı himāye ilticā erbāb-ı dil / Lāne-ğir-i ķāf-ı istignā olur 'ankā-yı 'aşķ (*Gazel 13, Beyit 1*). [*eylemez, -mez*]

• Hālime raħm **eylemez** bir dem gül-i hūndān ne 'ucb / Kaldı şeydā gibi

mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [eylemez, -mez]

• Zehr içip kan yuttuğum bilmez mi cānā hicrile / Rāh kılmaz **eylemez**
‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [eylemez, -mez]

• Sevdigim gülfem seni Hakkā emānet **eyledim** / Belki kurtulmam bu
veremden gönül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [eyledim, -di, -m]

• Fazl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tālī’iñ fāl **eyledim**
çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [eyledim, -di, -m]

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn **eyledim** tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi
şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [eyledim, -di, -m]

• Doldurup bir bāde gül-reng **eyledim** taqdīm ana / Biñ recā kıldım
gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [eyledim, -di, -m]

• Dönmem ‘ahdimden dedim dildāra cān va’d **eyledim** / Yā şehīd-i gānze
olmağtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [eyledim, -di, -m]

• ‘Arzuḥālim **eyledim** tekrīr cūr’et şerrim ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḥübān
degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [eyledim, -di, -m]

• Dedim kerem **eyle** ol nesl-i pāke / Kıoyma ben yanığı dām-ı helāke (*Diğer 9, Beyit 3*). [eyle,]

• Raḥm **eyle** dīdeler bağ dolu kandır / Yağarım āh ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [eyle,]

• Raḥm **eyle** efendim dil-i nāşāda / Kıoyma ġarīp başım sevdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [eyle,]

• Dökme ḥūn-ı dīdem gel **eyle** kerem / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [eyle,]

• Doğunma zülfüne yazık o yāre / Kerem **eyle** nāzıkāne uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [eyle,]

• Raḥm **eyle** n’olur başı için Meryem ananıñ / Ol kıuds-ı şerīf Mescid-i
Aķşā’yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [eyle,]

• Kıurtulmam elinden eylesem firār / Yeter **eyledigiñ** bunca dilā zār (

Diğer 28, Beyit 3). [eyledigiñ, -diğ, -i, -ñ]

• Beni dūr **eyleme** cānā keremden / Felāh mı bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3). [eyleme, -me]*

• Eyleme Nāzī esef bir dem vişāl-i yār için / Ka‘be-i kūy-ı dil-ārāya şabā cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5). [eyleme, -me]*

• Kırtulmam elinden **eyleşem** firār / Yeter eyledigiñ bunca dilā zār (*Diğer 28, Beyit 3). [eyleşem, -se, -m]*

• Zaḥm-i ‘aşk aldı derūnum neyle teskīn **eyleşem** / Āşiyān-ı dilde o pinhān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 4). [eyleşem, -se, -m]*

• Cānıma minnet temāşā **eyleşem** vechin müdām / Çünkü muhkemdir muḥabbet dilde Allāha ‘ayān (*Kaside 1, Beyit 6). [eyleşem, -se, -m]*

• Kaldım ġarīp kūy-ı ġurbette amān / Gönül ārzū **eyler** vatandaşları (*Diğer 20, Beyit 1). [eyler, -r]*

• Çeker ‘uşşākı zencīr-i cünūna nīm-nigāhında / Yine āzāde **eyler** luḡfu çok meh-liḳā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5). [eyler, -r]*

• Mihr-i ḥüsnüñ nūra ġarḳ **eyler** ser-ā-pā dilleri / Sāye ḳurmuş zirvesinden vechiñe ġīsūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3). [eyler, -r]*

• Şubḫa dem bülbül fiğān **eyler** döker göz yaşım / Cāndan ārzūsu gül-i ḫandān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2). [eyler, -r]*

• Ettigi cevre o māh cevri-i sitem ḫūdur demiş / **Eyleyen** diller esīr gerdende Hindūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 1). [eyleyen, -(y)en]*

• Ey ruḫları esmer lebleri fendim / Seḫer zār **eylese** feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2). [eylese, -se]*

• Şem‘-i ruḫuñ seyr **eylese** cānānım / Yanar ārām etmez pervāne gönül (*Diğer 26, Beyit 1). [eylese, -se]*

• Eyleye ḫayrū‘l-ḫalef Mevlā sa‘adet ḫāl ile / Nev-be-nev baḫt-ı ġüşāyişlerle mesrūru‘l-fu‘ād (*Gazel 6, Beyit 6). [eyleye, -y, -e]*

• Hecriñle ne çeker dil-i sūzānım / Luḡf **eyle** cevri etme ey ālī-şānım (

Diğer 15, Beyit 3). [eyle,]

• **Āh eyledim** feryād ettim işittiñ / Raḥm etmediñ ḥāl-i perişānıma (*Diğer 4, Beyit 4). [eyledim,]*

• Bir zamān seniñle çemenistānı / **Eylerdik** temāşa gül gülistānı (*Diğer 15, Beyit 5). [eylerdik, -dik]*

•

eyvāh: "Yazık" anlamında, kötü bir haber veya olay karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifade etmek için kullanılan bir ünlem.

• Bahār-1 'ömrümü **eyvāh** kış ettiñ / Gözüm yaşın deryālara eş ettiñ (*Diğer 4, Beyit 3). [eyvāh,]*

• Ezel yoldaş idi ğam bende **eyvāh** / Şimdi eş oldu ḥasrette baña (*Diğer 5, Beyit 1). [eyvāh,]*

• Yaqtıñ **eyvāh** nār-1 firāka cismim / Felek yansın ḥānümāniñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 1). [eyvāh,]*

• Eyvāh ağlamağtan ğurbet illerde / Doldu dīdelerim kanlı yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1). [eyvāh,]*

• Gelmez oldu **eyvāh** bād-1 şabāda / Ğayrı böyle gider hicrān-1 vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4). [eyvāh,]*

• Görünce gül yüzün seniñ ey gülüm / **Eyvāh** 'aқıl baştan yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1). [eyvāh,]*

• Geçirdik ğurbette bu çarḥ-1 dūnu / **Eyvāh** esef olsun cānā gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2). [eyvāh,]*

• Ey felek āḥir cūdā kıldıñ beni **eyvāh** vāy / Nūr-1 'aynım gelmedi nev-resim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1). [eyvāh,]*

• Bir murād almadım vaşlın bāğında / **Eyvāh** fidān iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1). [eyvāh,]*

• Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm şoldu ğazeldir / Bir gül-ğonca yüz biñ hāra bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [eyvāh,]

•

eyvāh: Beklenmedik, kötü, hoşla gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülme sözü.

• Hāsetiñle **eyvāh** serv-i bülendim / Yanar derūnumda derdiñ ocağı (*Diğer 15, Beyit 1*). [eyvāh,]

• Eyvāh nidem nāzlı yāri el almış / Vağan da bir oldu ğurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [eyvāh,]

•

eyvām: Bundan böyle, bundan sonra.

• Etti raqiplerim da‘vāya kıyam / Diyār-ı ğurbette ğam olsun **eyvām** (*Diğer 14, Beyit 3*). [eyvām,]

•

eyvām: Günler; zaman, vakit.

• Tenim nār-ı belā-yı ğamda sūzān etme yā Rabbī / Ğarībim tıfl-ı **eyvāmım** perīşān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [eyvāmım, -(i)m]

• Kaldım Nāzī ğam-ı **eyvām** içinde / Murg-ı ğarīb gibi bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [eyvām,]

• Geldi **eyvām-ı** bahār / Mevsim şafālı sākī (*Diğer 21, Beyit 1*). [eyvām-ı,]

• Yaqtı odlar cevr ile tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim **eyvām-ı** hānde dehrīde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [eyvām-ı,]

•

ez-: Ezmek, un ufak etmek.

• Bilmem şabādan mı zūlfūñ çizilmiş / Şīrīn nigāhından cānlar **ezilmiş** (*Diğer 26, Beyit 3*). [ezilmiş, -ilmiş]

• Cevr-i siteminle bağrımı **ezdiñ** / Nāzī sağlığından ümīdiñ kestiñ (*Diğer 4, Beyit 5*). [ezdiñ, -di, -ñ]

•

ezel: 1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla) 1. Yaratılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

• Ezelden pâreli bir gönüldür bu / Cāna çözme zülfüñ mihrde bağlama (Diğer 3, Beyit 4). [ezelden, -den]

• Bî-vefâ olduğun bilmezdim **ezel** / Dedim dönmek olmaz cānānım saña (Diğer 8, Beyit 4). [ezel,]

• Teşnedir **ezelden** dil lebleri bāl / Derdiñ çeke çeke yok bende mecāl (Diğer 48, Beyit 5). [ezelden, -den]

• Tā **ezel** ben bülbül-i mehcūr-ı vaşlım neyleyim / Bāğ-ı firqatte gül-i ruhsārın aındım ağladım (Gazel 16, Beyit 3). [ezel,]

• Ezel aşıluyım cism-i fettānıñ / Cān verip yolunda gül-i ra'nānıñ (Diğer 42, Beyit 3). [ezel,]

• Ezel yoldaş idi ğam bende eyvāh / Şimdi eş oldu hasrette baña (Diğer 5, Beyit 1). [ezel,]

•

ezer: Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassılaştırmak, biçimini değiştirmek.

• Bir kez bezme kıl nazar / Rindānım bağrım **ezer** (Diğer 21, Beyit 7). [ezer,]

•

ezhār-ı gūn ā-gūn: Türlü türlü çiçekler.

• (Müseddes 1, Beyit 4). [ezhār-ı gūn ā-gūn,]

•

fahr: A. Övünme, büyüklenme.

• Ola pāy-endāz mu'allā menziline **fahr** ile / Fażl u ādāb u hūnerle 'ömrü bulsun imtidād (Gazel 5, Beyit 5). [fahır,]

•

fā'ide: *Fayda, yarar.*

• Zīrā **fā'idesiz** o Leylālarıñ / Kebendi başına darb-ı meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [*fā'idesiz, -siz*]

•

fakr: *Ar. Yoksulluk, ihtiyaç. II Tanrı'ya muhtaç olma.*

• Nāzīyā **fakr** ile devr-i cihāna / Şu'le-i dīdāra yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [*fakr,]*

•

fāl: (Ar.) *Çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gāipten haber verme.*

• Fażl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli'īñ **fāl** eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*fāl,]*

•

fānūs: *1. Şişeden kandil ve fener örtüsü 2. Yekpare şişe kapak.*

• Yanar yandıqça **fānūs-ı** hayālim āteş-i ğamdan / Söyünmez tāli'imden mi 'acep iqbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*fānūs-ı,]*

•

faşl: *Kısım, bölüm; dört mevsimden her biri (OTAL, 252); peşrev, nakış, şarkı, saz semaisi vb. parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi.*

• Şeydā gibi feryād u fiğān içre bırakma / Bu **faşl-ı** bahār hāra kıl etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*faşl-ı,]*

•

faşl-ı hazān: *Güz, sonbahar.*

• (*Kaside 1, Beyit 21*). [*faşl-ı hazān,]*

•

fażl: *Alicenaplık ve cömertlik, iyilik, lütuf, kerem.*

• Fażl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli'īñ **fāl** eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*fażl-ı, -+ı*]

• Ola pāy-endāz mu‘allā menziline faḥr ile / **Faẓl** u ādāb u hūnerle
‘ömrü bulsun imtidād (*Gazel 5, Beyit 5*). [faẓl,]

•

fedā: *Bir şey uğruna değerli bir şeyden vazgeçme, uğruna verme.*

• Söyle zār-ı ‘aşkıım yosma edāya / Dilerse ḥāzırım cānım **fedāya** (*Diğer 43, Beyit 3*). [fedāya, -y, -a]

• Vechiñ ne mücellādır / Cānım saña **fedādır** (*Diğer 21, Beyit 17*).
[fedādır, -dır]

•

fedā eyler: *Kişinin kendisini veya bir başkasını bir kişi veya bir şey uğruna feda etmesi , kendini yok sayması.*

• (*Gazel 32, Beyit 1*). [fedā eyler,]

•

fedākār: *Bir amaç veya insan uğruna, kişinin tüm sahip olduklarından vazgeçmesi.*

• ‘Azm ederdim cāy-ı gurbetten yana doğrusu / ‘Āşıkā cān batış eder yār
fedākār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [fedākār,]

•

felāh: *Kurtuluş, selāmet, onma; mutluluk, kutluluk.*

• Beni dūr eyleme cānā keremden / **Felāh** mı bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [felāh,]

•

felek: *1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) || dünya 2. gökyüzü.*

• Dūda bastırsam ‘acep mi **felegin** kevkebini / Ne revā kim ḥased erbābı
olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [felegin, -in]

• Ey **felek** āḥir cūdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nev-
resim idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [felek,]

• Felek gönül baḥr-ı ‘aşkıtan sel almış / İklīm-i ‘Acem’e duydum yol
almış (*Diğer 5, Beyit 3*). [felek,]

- Sağ olduğça ağlar olanca hâkim / Kimi güldürmüştür **felek** dünyâda (*Diğer 1, Beyit 4*). [*felek,]*
- Felek şundu cām -ı zehiri âh-vâh / Gerçi vaşlın çağı firqatte baña (*Diğer 5, Beyit 2*). [*felek,]*
- Ben cevri **felekle** zâr-ı zebûnum / Bir dem yâr olmadı tâli‘-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [*felekle, -le]*
- Yaqtñ eyvâh nâr-ı firâka cismim / **Felek** yansın hânümânıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 1*). [*felek,]*
- Nice cānlar nice cigerler yaqtñ / Nice ma‘müreler harābın **felek** (*Diğer 23, Beyit 1*). [*felek,]*
- Niçe ‘ayş u nūşa zehirler kattñ / Niçe hânümānlar türābın **felek** (*Diğer 23, Beyit 2*). [*felek,]*
- Çekmedik kalmadı cevri ü cefāñı / Var mıdır bir fertten hicābın **felek** (*Diğer 23, Beyit 4*). [*felek,]*
- Nice Rüstemleri pek zebūn ettiñ / Yetişmez mi zūlm ü gāzabıñ **felek** (*Diğer 23, Beyit 6*). [*felek,]*
- Qurutmadıñ bir dem gözden yaşları / Āhir oldu ciger kebābın **felek** (*Diğer 23, Beyit 8*). [*felek,]*
- Niçe ‘azametler şānlar maḥv ettiñ / Qaldır bir kez yüzden niqābıñ **felek** (*Diğer 23, Beyit 10*). [*felek,]*
- Türāb ettiñ niçe nāzik tenleri / Nice qanlar içtiñ şarabıñ **felek** (*Diğer 23, Beyit 12*). [*felek,]*
- Serir-i şevketleri vurduñ yerlere / Hiç yok mudur dostuñ aḥbābın **felek** (*Diğer 23, Beyit 14*). [*felek,]*
- Qılında qalında lā-yu‘ād nifāk / Yedinde defteriñ kitābıñ **felek** (*Diğer 23, Beyit 16*). [*felek,]*
- Ma‘müre-i zir-i hāk ettiñ cānlar / Tükenmez mi cevri-i ‘itābıñ **felek** (*Diğer 23, Beyit 18*). [*felek,]*

• Felek yere geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr evinde kaldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [*felek,]*

• Kūh-ı bī-sütūna yapışsa āhım / Vurursam iniler tāk-ı **felekler** (*Diğer 42, Beyit 2*). [*felekler, -ler]*

• Söndürme **felek** istemezem katre şuyundan / Yansın қо hemān bu dil-i sūzāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*felek,]*

• Hevā alsa eger ‘aşkıım ocağı bād-ı firқatten / Yanar tāk-ı **felek** şerāre-i āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*felek,]*

• Hālī kılmaz gönlümü endişeden bir ān **felek** / Dökmek ister dīdeden al kanımı her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [*felek,]*

• Felek kırtarmaz oldu başımı ālām u kayğudan / Yine havf üzreyim hālā hayāl-i mār-ebūdān (*Gazel 20, Beyit 2*). [*felek,]*

• Nāle-i feryād u āhımdan **felek** rencīdedir / Olmasın hālīm şikāyet nā-tüvānım nā-tüvān (*Kaside 1, Beyit 26*). [*felek,]*

•

fen: *Ar. Hüner, marifet.*

• Şemşir-i derdiñle ruğları **fendim** / Vurduñ bu sīneme bir tāze dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [*fendim, -dim]*

• Ey ruğları esmer lebleri **fendim** / Seher zār eylese feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [*fendim, -dim]*

•

fenā: *(Ar.) Hoşa gitmeyecek durumda olan, istenen veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü.*

• Yürü ey dil keder etme bu **fenā** dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*fenā,]*

•

ferd: *Kişi, insanlardan her biri.*

• Dostlar seng-i ihānetle yıkar hātır kıomaz / Kıalmamış bir **ferdde** mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*ferdde, -de]*

• Gönül yıkma kemlik etme bir **ferde** / Bu dünyāda senden kul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*ferde, -e*]

• Hiç hātır yıkmasın bir **ferde** kemlik etmesin / Dā'imā iylikle olsun şöhreti vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*ferde, -e*]

• Çekmedik kalmadı cevr ü cefāñı / Var mıdır bir **fertten** hicābın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*fertten, -ten*]

•

ferište: *Far. Melek.*

• Ferište şüretli melek yüzlüler / Şabāhat şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 8*). [*ferište,]*

•

fermānlı: *Emir sahibi.*

• Kişver-i gönülüm harāb ettin be-hey **fermānlı** yār / Böyle mi va'd eylediñ haydi yalan peymānlı yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [*fermānlı,]*

•

feryād: *Acının etkisiyle bağırma, haykırma, inleme. II Sevgiliye duyulan aşkın azap verici etkisiyle âşığın ağlayıp inlemesi.*

• Āh eyledim **feryād** ettim işittiñ / Raḥm etmediñ hāl-i perişānıma (*Diğer 4, Beyit 4*). [*feryād,]*

• Ne hāldedir 'acep tūṭi-güftārım / İştmez mi Nāzī **feryād** u zārım (*Diğer 13, Beyit 5*). [*feryād,]*

• Gül-fidānım derde şaldı zār ile şeydāları / Gūş eder mi bilmezem **feryād** u nālānım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*feryād,]*

• Vardır yollarımı gözler āmāde / Düş oldum bülbül tek zār u **feryāde** (*Diğer 35, Beyit 3*). [*feryāde, -e*]

• Ey ruḥları esmer lebleri fendim / Seher zār eylese **feryāda** gel gel (

Diğer 25, Beyit 2). [feryāda, -a]

• Düşme ey dil sen de **feryād** u zāra / Yanağında gonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2). [feryād,]*

• Nāzī ayrılalı gül-i rūhsārdan / Düştü bülbül gibi zār u **feryāda** (*Diğer 1, Beyit 6). [feryāda, -a]*

• Eyler dil-i şeydā şubha dem **feryād** / Gözden akan yaş mı kan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4). [feryād,]*

• Firkat-i bāğ-ı vişālīñle gönül rencīdedir / Nāle-i **feryād** u āhım dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3). [feryād,]*

• Şeydā gibi **feryād** u figān içre bırakma / Bu faşl-ı bahār hāra kul etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4). [feryād,]*

• Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-gāh / Dehānımdan çıkar şerāreler ettikçe **feryād** u āh (*Gazel 20, Beyit 5). [feryād,]*

•

ferzāne: *Ālim, bilgin II deneyim sahibi II satrançta vezir.*

• ... denildi duyduñ / ‘Ākıbet vurulduñ **ferzāne** gönül (*Diğer 26, Beyit 6). [ferzāne,]*

•

ferzend: *Çocuk; oğul, erkek çocuk.*

• Biñ şükür eltāfına Hākk’ın ilā-yevmi’l-me’ād / Kıldı bir **ferzend** ihsān u ‘ināyet sa’d-ābād (*Gazel 5, Beyit 1). [ferzend,]*

• ‘Ömr-i bī-pāyān ihsān eylesin Perverdigār / Vālideynile o **ferzende** ilā-yevmi’l-me’ād (*Gazel 6, Beyit 3). [ferzende, -e]*

•

fes: *Şapka yerine kullanılan, kırmızı, kalın çuhadan yapılmış, tepesinde püskülü olan, silindir biçiminde başlık.*

• Şānelenmiş amān o siyāh perçem / Mor **fes** egri zülüfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4). [fes,]*

• Morlu **fes** başında dursun bir yana / Dürler tağın yakışır sîm gerdân (*Diğer 39, Beyit 5*). [*fes,]*

• Gördüm nâzlı yârim zülfüñ tararken / Egilmiş bir yana **fes** garîp garîp (*Diğer 40, Beyit 2*). [*fes,]*

• Naşıl dil vermesin Nazî bî-çâre / Ne yapsın a beyim sen morlu **fes** (*Diğer 49, Beyit 8*). [*fes,]*

• Tâze giymiş tâze koymuş re'sine bir tâze **fes** / Tâzelerden tâze tâze tâze hûbânım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*fes,]*

•

feslegenliktir: *Fesleğen çiçeğinin açtığı yer.*

• Bahâr-ı hüsüne hatlar erişmiş yâsemenliktir / 'İtîrlî zülf kâkülü şânelenmiş **feslegenliktir** (*Diğer 11, Beyit 9*). [*feslegenliktir,]*

•

fettân: *Çekici, gönül alıcı.*

• Bezme teşrîf etmedi ol şâh-ı hûbânım bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i **fettânım** bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*fettânım, -ım]*

• Ezel aşıluyım cism-i **fettâniñ** / Cân verip yolunda gül-i ra'nânîñ (*Diğer 42, Beyit 3*). [*fettâniñ,]*

• Sihr-i zülfüñ başıma dünyâyı zindân eyledi / Gör ne cādū gamze-i **fettânın** aındım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*fettânın,]*

• Cevr eder rûz u şeb dîdesi **fettân** / Derdleri sînemde oldu firāvân (*Diğer 45, Beyit 5*). [*fettân,]*

•

feyz: *Bereket, bolluk.*

• Feyz-i sübhân gülşen-i âmâlini sîr-âb ede / Lem-yezel dünyâ ve mâ-fihâda kıalsın ber-murâd (*Gazel 6, Beyit 2*). [*feyz-i, --i]*

•

fidān: *Yeni yetişen ağaç veya ağaççık; sevgili.*

- Ey pembe-beden yār gonca **fidānım** / Bu şiveler nedir sende varım yār (*Diğer 41, Beyit 1*). [*fidānım, -ım*]
- Açmış verd-i rüyiñ gonca **fidānım** / Öyle bir gül gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [*fidānım, -ım*]
- Gözden şu verip besledigim tāze **fidānım** / Nev-reste amān gonca-i ḥandāna doḡunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [*fidānım, -ım*]
- Yaratmış gül gibi cismiñ **fidānım** baḡ Ḥudā nāzık / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pūr-ziyā nāzık (*Gazel 12, Beyit 1*). [*fidānım, -ım*]
- Bir murād almadım vaşlın bāğında / Eyvāh **fidān** iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [*fidān,]*
-

fiğān: *Acı inilti, çığlık, ağlama, inleme.*

- Eder mi yād ile ülfet benim āh bī-vefā yārim / **Fiğān-ı** zārdır Nāzī gönülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*fiğān-ı,]*
- Melāmetle girībānım bütün hep çāk çāk oldu / **Fiğānımdan** melā'ik gökte Nāzī giryenāk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*fiğānımdan, -ım, -dan*]
- Bülbülüm pūr-nağme-i āhım **fiğānım** dildedir / Bāğ-ı 'aşk içre kurbānım var dāstānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 1*). [*fiğānım, -ım*]
- Şubḡa dem bülbül **fiğān** eyler döker göz yaşım / Cāndan ārzūsu gül-i ḥandān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*fiğān,]*
- Şeydā gibi feryād u **fiğān** içre bırakma / Bu faşl-ı bahār ḥāra ḡul etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*fiğān,]*
-

fiğānım oldu: *Feryat etmeleri, inlemelerin varlığı.*

- (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*fiğānım oldu,]*
-

fıkr: *(Ar.) Düşünce.*

• Şudur işte niyâzımdır ki luṭf-ı ilâhinden / Ḥasûduñ şem‘a-i **fikriñ** firûzân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 4*). [*fikriñ, -iñ*]

• Doğunca **fikrime** cevr ü cefâlı meh-liḳâ Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de ‘uyûnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*fikrime, -im, -e*]

•

firāk: 1. ayrılık, ayrılma. 2. hüziin, keder, sıkıntı.

• Tîḡ-ı cevrinden ḥazer ettimse de ol fitneniñ / Nâra yaḳtım bu dili sūz-ı **firāḳa** daḡladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [*firāḳa, -a*]

• Tâ yürekte raḥneler açtı **firāḳın** neyleyim / Her dem âşâr-ı vişâliñle ede Ḥaḳ ḳarmân (*Kaside 1, Beyit 4*). [*firāḳın, -iñ*]

• Enîsim yoḳ hem-dem olacaḳ kimsem / **Firāḳıñla** yandım ‘acep neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [*firāḳıñla, -iñ, -la*]

•

firâr: Kaçmak, ayrılmak, terk etmek.

• Ḳurtulmam elinden eylesem **firâr** / Yeter eylediḡiñ bunca dilâ zâr (*Diğer 28, Beyit 3*). [*firâr,]*

•

firâvân: Bol, aşırı, çok.

• Allâha ‘ayân bülbül-i ṭab‘ımda **firâvân** / Var nâle-i efḡân (*Müstezad 1, Beyit 6*). [*firâvân,]*

• Cevr eder rûz u şeb dîdesi fettân / Derdleri sînemde oldu **firâvân** (*Diğer 45, Beyit 5*). [*firâvân,]*

•

firkat: Ayrılık, sevgiliden ayrı düşme.

• ‘Âlî himmet ḳıl sürem tâ ḥâḳ-i pâye yüzlerim / **Firkatiñle** tevbeler gülmez dü çeşmim ḥûn-feşân (*Kaside 1, Beyit 19*). [*firkatiñle, -+iñ, -+le*]

• Felek şundu cām -ı zehiri âh-vâh / Gerçi vaşlın çaḡı **firkatte** baña (

Diğer 5, Beyit 2). [firkatte,]

• Tâ ezel ben bülbül-i mehcür-ı vaşlım neyleyim / Bâğ-ı **firkatte** gül-i ruhsârın ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [firkatte,]

• Süz-ı ğamla ciger yağım eridi / Her yanımı **firkat** miñnet bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3*). [firkat,]

• Cevr oduna yanmak rüz u şeb kârım / Vuruldu sîneme **firkat** dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [firkat,]

• Hevâ alsa eger ‘aşkıım ocağı bād-ı **firkatten** / Yanar tāk-ı felek şerāre-i āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [firkatten, -ten]

• Firkat-i yār ile dağ u çöllerde / Dolanırım bu sevdālı baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [firkat-i,]

• Firkat-i bāğ-ı vişāliñle gönül rencidedir / Nāle-i feryād u āhım dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [firkat-i,]

• Nāzī miñnet-zedeyiz **firkat-i** dil-dārı ama / Nice kim geçti belālar bu ser-encām da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [firkat-i,]

•

firuzān: *Parlamak, alevlenmek, yanmak, tutuşmak.*

• Şudur işte niyāzımdır ki luţf-ı ilāhinden / Ğasūduñ şem‘a-i fikriñ **firuzān** etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 4*). [firuzān,]

•

fitne: *Belâ, mihnet.*

• Tīg-ı cevrenden hāzer ettimse de ol **fitneniñ** / Nāra yaqtım bu dili süz-ı firāka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [fitneniñ, -nin]

•

fitne-i dehrin: *Kargaşalı alem , dünya.*

• (*Kaside 1, Beyit 21*). [fitne-i dehrin,]

•

fülfüll: *Karabiber şeklindeki nokta. II Hint coğrafyasından mahsul edilen bir tür*

baharat, karabiber II sevgilinin yüzündeki ben.

- Güller hâk üzre dökülmüştür seher şeb-nemleri / Hâl-i **fülfüllü** o sîm gerdâniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*fülfüllü, -ü*]

•

fünûn: (Ar.) *Fenler, ilim kolları, bilim dalları.*

- Nâzî öğrenmiş **fünûn** şiveden bir çok şık / Revzen-i dilden nazar kıldım debistândan gelir (*Gazel 35, Beyit 5*). [*fünûn,]*

•

fütâde: *Âşık, tutkun, düşkün.*

- Var mıdır ‘aşkınla ğamdan âzâde / Hâmûş-ı haberine Nâzî **fütâde** (*Diğer 25, Beyit 5*). [*fütâde,]*

•

füzûn: (f.s.) *pek çok, pek fazla.*

- Nâzî Mecnûndan **füzûn** divânelik etsem gerek / Ğonca-leb ol dilber-şîrîn şeker-bâr olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [*füzûn,]*

- Nâzî dîdelerden eşk-i **füzûnum** / Ağlayı ağlayı meydânda kıldım (*Diğer 29, Beyit 6*). [*füzûnum, -um*]

- Hevâ alsa eger ‘aşkım ocağı bād-ı firqâten / Yanar tâk-ı felek şerâre-i âh-ı **füzûnumdan** (*Gazel 19, Beyit 5*). [*füzûnumdan, -mdan*]

•

ġabġab: *Çene altı; gerdan.*

- ‘Aqlın yitirir görse eger **ġabġabiñ** ‘aşık / Bir büsesi bir şemmesi devrâna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [*ġabġabiñ,]*

•

ġā`ib: *Bilinmeyen, bilinmezlik, ortada görülmeyen.*

- Şu dâr-ı dünyâda ey gül-i ra`nâ / **Ğā`ib** ettim yazık bir dil-i şeydâ (*Diğer 14, Beyit 5*). [*ġā`ib,]*

•

ġam: Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

- Hasretle çektiğim derd ile **ġamlar** / Pādişāh-ı hūbānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 1*). [*ġamlar, -lar*]
- Kaldım Nāzī **ġam-ı** eyyām içinde / Murğ-ı ġarīb gibi bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [*ġam-ı, --ı*]
- Ğam çekme ey Nāzī meşhūr meşeldir / Gün doğmadan neler doğar ‘āleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [*ġam,]*
- Deryā-yı elemde mevcler yürüdü / Sefīne-i **ġamda** tūfānda kaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*ġamda, -da*]
- Ezel yoldaş idi **ġam** bende eyvāh / Şimdi eş oldu hasrette baña (*Diğer 5, Beyit 1*). [*ġam,]*
- Hayālinle dilde **ġam** / Eritti gözden āfer nem (*Diğer 21, Beyit 15*). [*ġam,]*
- Etti raqıplerim da‘vāya kıyam / Diyār-ı ġurbette **ġam** olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*ġam,]*
- Kerem kıl yok yere dökürme kanım / Aldı **ġam** leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*ġam,]*
- Var mıdır ‘aşkınla **ġamdan** āzāde / Hāmūş-ı haberine Nāzī fütāde (*Diğer 25, Beyit 5*). [*ġamdan, -dan*]
- Eritti sūz-ı **ġam** ciger yağını / Yanmadık bir tatlı cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*ġam,]*
- Ğam alır şatarız mübtelālarla / Her-dem hicriñ pazarında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 4*). [*ġam,]*
- Nūş ederdim hasretiñle cām-ı Cem / Artmakta göñlümde **ġam** üstüne **ġam** (*Diğer 48, Beyit 3*). [*ġam,]*
- Nūş ederdim hasretiñle cām-ı Cem / Artmakta göñlümde **ġam** üstüne **ġam** (*Diğer 48, Beyit 3*). [*ġam,]*
- Yükletmiş hecr ile ġabb-i ġalleriñ / **Ğam** kañarın çekip gider eglenmez (

Diğer 51, Beyit 2). [ğam,]

• Yoktur bir aşinām etsin tesellī / Def olur mu dilden **ğam** terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6). [ğam,]*

• Yanar yandıķça fānūs-ı hayālim āteş-i **ğamdan** / Söyünmez tāli'imden mi 'acep iķbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2). [ğamdan, -dan]*

• Dūda bastırsam 'acep mi felegin kevkebini / Ne revā kim ḥased erbābı olam **ğam** da geçer (*Gazel 27, Beyit 3). [ğam,]*

• Ermedi Nāzī gedā ḥālā vişāl-i āfete / **Ğam** baña hem-dem o yāre aşinā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5). [ğam,]*

• Ğam gelir yoklar dil-i nā-şādımı her gün benim / Bir zamān eglencesiz koymaz gönülde pāsbān (*Kaside 1, Beyit 20). [ğam,]*

• Sūz-ı **ğamla** ciğer yağım eridi / Her yanımı firķat miḥnet bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3). [ğamla, -la]*

• Tenim nār-ı belā-yı **ğamda** sūzān etme yā Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım perīşān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1). [ğamda, -da]*

•

ğam-ı ken'an: *Acılı, dertli Kenan(Yusuf'un memleketi).*

• (*Gazel 37, Beyit 5). [ğam-ı ken'an,]*

•

ğamından: *(beyitte) Aşkın sebep olduğu keder, kaygı, tasa, dert.*

• 'Aşķıñ eleminden vaşlıñ **ğamından** / Dīde ḥālī degil bir māteminden (*Diğer 19, Beyit 3). [ğamından,]*

•

ğamnāk: *Gamlı, kederli, hüzünlü.*

• Ben cevri fekle sīnede çākim / Zālim devrān ile dīde **ğamnākım** (*Diğer 1, Beyit 3). [ğamnākım, -im]*

•

ğamze: *Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekāt-ı dil-firīb, nazlı nazlı göz kapama,*

kırpık süzme. // Sevgilinin öldürücü yan bakışı.

- Çekmesin beyhüde tîğ-1 **ğamzesin** cān kaşdına / Hāzır ettim cānımı cānānıma kurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*ğamzesin, -si, -n*]
- Sihr-i zülfün başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör ne cādū **ğamze-i** fettānım ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*ğamze-i, --i*]
- ‘İşvelerle gösterir envā‘-ı lu‘b oynar güler / Sīnemi kıldı hedef çün **ğamze-i** cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*ğamze-i, --i*]
- Çünkü kan etmeye tıfıl çağında / Cellād-ı **ğamzeler** eylemiş heves (*Diğer 49, Beyit 2*). [*ğamzeler, -ler*]
- Dilde var yokla dedim **ğamzeñ** okundan yāreler / Nā-vişālīndir seniñ em kıl dedim kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Ben esīr-i şāh-ı **ğamzeñ** olduğum demler seniñ / Taht-ı hüsñün ‘arş-ı nālānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Haşr olmuş şāh-ı **ğamzeñ** ‘ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ*]
- Dönmem ‘ahdimden dedim dildāra cān va‘d eyledim / Yā şehīd-i **ğamze** olmaqtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*ğamze,]*
- Kana mı şusamış ey çarh-ı ğaddār / Bālīn olmuş arar tîğ-ı **ğamzeñ** dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*ğamzeñ, -ñ*]

ğamze-i sehħār: *Sihirbaz gamze, süzgün bakış.*

- (*Gazel 41, Beyit 4*). [*ğamze-i sehħār,]*

ğarīb: *Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.*

- Tenim nār-ı belā-yı ğamda sūzān etme yā Rabbī / **Ğarībim** tıfl-ı eyyāmım perīşān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [*ğarībim, -im*]
- Kaldım Nāzī ğam-ı eyyām içinde / Murğ-ı **ğarīb** gibi bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [*ğarīb,]*

- Cüdāyım vaṭandan dām-ı miḥnette / Neylesin bir murğ-ı **ġarīb** dānesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [*ġarīb,*]
- Benefşe lāle zeyn etmiş vaṭanda hep kūhistānı / Hemen bir ben miyim bekler **ġarīb** bu ġarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*ġarīb,*]
- Vaṭandan **ġarībīñ** hem kıblegāhı / Bir kez görse idim ol rüy-ı māhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [*ġarībīñ, -iñ*]
- Raḥm eyle efendim dil-i nāşāda / Kıoyma **ġarīb** başım sevdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [*ġarīb,*]
- Ğarip Nāzī diyü şarsın kefenim / Akıtsın çeşminden seller perişān (*Diğer 34, Beyit 6*). [*ġarip,*]
- Şu‘le-i vaşlıñda gönülñ et rüşen / **Ğariptir** bu Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [*ġariptir, -tir*]

•
ġarībistān: *Gariplikler ülkesi.*

- Benefşe lāle zeyn etmiş vaṭanda hep kūhistānı / Hemen bir ben miyim bekler ġarīb bu **ġarībistānı** (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*ġarībistānı, -i*]

•
garip: *Dokunaklı, hüzün veren.*

- Yārim aġyār ile gülsün oynasın / Ben naşıl tutayım yās **ġarīb** ġarīb (*Diğer 40, Beyit 4*). [*ġarīb,*]
- Yārim aġyār ile gülsün oynasın / Ben naşıl tutayım yās **ġarīb** ġarīb (*Diğer 40, Beyit 4*). [*ġarīb,*]
- Nāzī kim ne desin yanmış ‘abāya / Aġlama sesini kes **ġarīb** ġarīb (*Diğer 40, Beyit 6*). [*ġarīb,*]
- Nāzī kim ne desin yanmış ‘abāya / Aġlama sesini kes **ġarīb** ġarīb (*Diğer 40, Beyit 6*). [*ġarīb,*]

•

garip: Kolay anlaşılamayan, gizli tarafları bulunan, anlaşılmaz (şey), sırlı.

• Āh cān ellerinde cānān ararken / Geldi bu gūşuma ses **ġarip** ġarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*ġarip,*]

• Āh cān ellerinde cānān ararken / Geldi bu gūşuma ses **ġarip** ġarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*ġarip,*]

• Kaldım **ġarip** kūy-ı ġurbette amān / Gönül ārzū eyler vatandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [*ġarip,*]

• Kaldım miḥnet içre **ġarip** baş ile / Nāzī nice dögmez bağrın taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [*ġarip,*]

• Gördüm nāzlı yārim zūlfūñ ṭararken / Egilmiş bir yana fes **ġarip** ġarip (*Diğer 40, Beyit 2*). [*ġarip,*]

• Gördüm nāzlı yārim zūlfūñ ṭararken / Egilmiş bir yana fes **ġarip** ġarip (*Diğer 40, Beyit 2*). [*ġarip,*]

•

ġark: (Suya) batma, (suya) batırma, (suda) boğulma.

• Mihr-i ḥüsnūñ nūra **ġark** eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye kurmuş zirvesinden vechiñe ġisūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*ġark,*]

•

garp: Battı.

• Yok mişlin ‘Arapta şark u **ġarpta** / Ḥasebde nesebde zāt-ı ādāpta (*Diğer 41, Beyit 3*). [*ġarpta, -ta*]

•

ġayb: Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.

• Kerem kıl ‘ālem-i **ġayble** tedāvī yāre-i hecre / Amān derdimle muḥtāc-ı ṭabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [*ġayble, -le*]

• ‘Adū-yı **ġayb** çü indinde maḥcūp olmasın bir kes / Ḥased erbābın aşlā

şād u ḥandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [ğayb,]

•

ğayri: *Artık, bundan böyle.*

• Ey çarḥ-ı kīnever el-amān olsun / Yeter **ğayri** cevri oduna dāğlama (*Diğer 3, Beyit 1*). [ğayri,]

• Yolunda öldüğüm aramam diye / **Ğayri** o diyāra varamam diye (*Diğer 24, Beyit 5*). [ğayri,]

• Gül cemālin seyr edenler **ğayri** ḥançer istemez / Ravza-ı ḥüsnüñ bahārı erdi ḥün cinnetlenir (*Gazel 36, Beyit 2*). [ğayri,]

• Vücūdum ney gibi sūrāḥ sūrāḥ oldu mecrūḥum / Günāhım neyse ‘afv et **ğayri** nālān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [ğayri,]

• Leylā-yı devrāndan ne murād aldım / **Ğayri** ḥaşre qalsın ḥāl-i cünūnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [ğayri,]

• Gelmez oldu eyvāḥ bād-ı şabāda / **Ğayri** böyle gider hicrān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4*). [ğayri,]

•

ğazab: *Hiddet, öfke.*

• Nice Rüstemleri pek zebūn ettiñ / Yetişmez mi zulm ü **ğazabıñ** felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [ğazabıñ, -ı, -n]

•

ğazab-ı peykān: *Acı veren ok.*

• (*Gazel 37, Beyit 6*). [ğazab-ı peykān,]

• (*Gazel 37, Beyit 6*). [ğazab-ı peykān,]

•

ğazel: *Divan şiirinin en yaygın nazım şekillerinden biri olan gazelin sözlük anlamı, kadınlarla âşıkâne sohbet etmek ve aşk üzerine konuşmaktır. Edebî bir terim olarak gazel, ilk beyti kendi içinde diğer beyitlerinin ikinci mısraları ilk beyitle kafiyeli olan, 4-15 beyit arasında yazılabilen, son beyitte şairin mahlasının bulunduğu ve kafiye şeması aa, xa, xa, xa, xa şeklinde olan nazım biçiminin adıdır.*

• Eyvāh baġ-ı ‘ömrüm şoldu **ġazeldir** / Bir gül-ġonca yüz biñ hāra bedeldir (*Diġer 3, Beyit 5*). [*ġazeldir, -dir*]

•

geç: *Ardalanmak, ilerlemek.*

• Nerde ıaldı ‘ahd u amāniñ yārim / Hāsetle **geçmekte** vuşlat çağları (*Diġer 19, Beyit 1*). [*geçmekte, -mekte*]

•

geç: *Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı.*

• Dedi **geç** ıaldım şohbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel mihmānım o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*geç,]*

• Maħkeme-i rüz-ı cezāya varup / Bu Nāzī şefā‘at şāyāni de **geç** (*Diġer 10, Beyit 6*). [*geç,]*

•

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

• Felek yere **geçsin** āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr evinde ıaldı nem (*Diġer 28, Beyit 8*). [*geçsin, -sin*]

•

geç: *Son bulmak, hükmü ve etkisi kalmamak, ortadan kalkmak.*

• Nāzī miħnet-zedeyiz firıat-i dil-dārıa ama / Nice kim **geçti** belālar bu ser-encām da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*geçti, -ti*]

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāħım seniñ / Çaġ-ı ħüsnüñ **geçmeden** luţf et demi devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [*geçmeden, -meden*]

•

geç: *(Zaman için) Akmak, gitmek, geçmek.*

• Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de **geçer** / Geçmedik var mı ‘acep

dildeki ālām da **geçer** (*Gazel 27, Beyit 1*). [*geçer, -er*]

• Kırtulayım bārī dilleriñizden / **Geçsin** günleriñiz sa‘adetlerle (*Diğer 14, Beyit 2*). [*geçsin, -sin*]

• Bu bir ‘ālem yıkılır dil dayanıp durma şaķın / Çünkü bir rüz erişir maħv olur akşam da **geçer** (*Gazel 27, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

• Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de **geçer** / Geçmedik var mı ‘acep dildeki ālām da **geçer** (*Gazel 27, Beyit 1*). [*geçer, -er*]

• Nāzī miħnet-zedeyiz firķat-i dil-dārla ama / Nice kim geçti belālar bu ser-encām da **geçer** (*Gazel 27, Beyit 5*). [*geçer, -er*]

•

geç: (Bir makama) geçmek, gelmek.

• Nāzī ele **geçse** idi kūy-ı yār / Eylerdim cānımı ķurbān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 6*). [*geçse, -se*]

•

geç-: "Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan söz.

• Kıurulursa ‘aşķiñ pāzārı ķande / Benim dertlileriñ dermānı de **geç** (*Diğer 10, Beyit 1*). [*geç,]*

• Şorarlarsa bu ne sevdādır sende / Dildir ārzū eder cānānı de **geç** (*Diğer 10, Beyit 2*). [*geç,]*

• Rabbike hūn ve ma dīnike emri / Erince bilirim Sübhān’ı de **geç** (*Diğer 10, Beyit 4*). [*geç,]*

•

geç-: (Ömür) Geçmek, yaşlanmak.

• Görmedim cevrenden bir dem gülererek / **Geçti** ‘ömrüm dīdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [*geçti, -ti*]

• Żabṭ etmişti beñler gerdānistānı / **Geçti** mi ola güzelliğiñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [*geçti, -ti*]

• Öyle ser-mest marîzem ki devâ bilmem nedir / **Geçti** ‘ömrüm hayfâ kim Nâzî esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*geçti, -ti*]

•

gece: *Akşam güneşin batımından gün ağarıncaya kadar geçen süre.*

• Dün **gece** hem-bezm idik zânû-be-zânû zevkte / Nerde kim aqşamladı mâh-ı dirahşânım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*gece,]*

• Geceler şubha dek giryân olduğum / Seniñçündür ciger püryân olduğum (*Diğer 30, Beyit 3*). [*geceler, -ler*]

•

geçer: *Biter, tükenir.*

• Girmesin encümen-i gülşene ağıyar diyerek / Bülbül-i bahtımıñ ‘ömrü tutulur vâm da **geçer** (*Gazel 27, Beyit 2*). [*geçer,]*

• Dûda bastırsam ‘acep mi felegin kevkebini / Ne revâ kim hased erbâbı olam gam da **geçer** (*Gazel 27, Beyit 3*). [*geçer,]*

• Yürü ey dil keder etme bu fenâ dem de geçer / **Geçmedik** var mı ‘acep dildeki âlâm da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*geçmedik,]*

•

geçir: *Yaşamak.*

• Geçirdik ğurbette bu çarh-ı dünü / Eyvâh esef olsun cânâ gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2*). [*geçirdik, -di, -k*]

•

gedâ: *Dilenci,yoksul - Alemin sıkıntılarında el etek çekmiş, inzivada olan bağlamında kullanılmıştır. II Âşık.*

• Yazsınlar böylece kabrim taşına / Nâzî **gedâ** derler şöhrette baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [*gedâ,]*

• Muhtâc-ı luţfuñdur bu Nâzî **gedâ** / Ey benim Hâlıkım Rabb-i bî-çünüm (*Diğer 33, Beyit 6*). [*gedâ,]*

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindü / Naşıl kul olmasın hün-hârına Nâzî **gedâ** nâzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*gedâ,]*

• Ermedi Nāzī **gedā** ḥālā viṣāl-i āfete / Ğam baña hem-dem o yāre āşinā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*gedā,]*

• Düşerse ‘aqlına bu Nāzī **gedā** / Ağla mātēmler tūt melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [*gedā,]*

• Biñ cānla meftūnun edip Nāzī **gedāyı** / Ağlatma şaķıñ güldür onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*gedāyı, -yı]*

• Sen ağla hemān Nāzī **gedā** āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına kıansın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*gedā,]*

• Cām cānāna verip Nāzī **gedāyı** cān için / Beklerim seng-i muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*gedāyı, -yı]*

•

•

gel: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

• Düşmesin bir kimse ‘ālemde amān / Düşeniñ dostu olmaz kim **gelir** dāda (*Diğer 1, Beyit 1*). [*gelir, -ir]*

• Böyle şunalara kim der Türk kıızı / Cennetten **gelmişler** şanki nişāna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*gelmişler, -mişler]*

• Etme **gel** bu cevri-i nā-sāzı güzel / Hāzırdır her işte çünkü lem-yezeli (*Diğer 8, Beyit 3*). [*gel,]*

•

gel: *Dünyaya gelmek, yaşamak, hayat sürmek.*

• Ağlayu vücūda **geldim** ‘ademden / Bir an güldürmedi tālī‘-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [*geldim, -dim]*

•

gel: *(Bir hāl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

- Bāb-1 vuşlat **gelmiş** üstādı yine tak tak vurur / Kimden öküş eylerim mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*gelmiş, -miş*]
- Gelmez mi hātırā giryān olduğum / Şem‘a-i vaşlıñla sūzān olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [*gelmez, -mez*]
- Ne deñli başıma **geldi** belālar şā‘iriyetten / Rehā bulmaz mı bilmem āh u giryānım bu miñnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*geldi, -di*]
- Sākīyā şun baña mey-i gülgünü / Bāde-i elestten kıana **gelmişiz** (*Diğer 53, Beyit 1*). [*gelmişiz, --miş, --iz*]
- Geçirdik ğurbette bu çarḥ-ı dūnu / Eyvāh esef olsun cānā **gelmişiz** (*Diğer 53, Beyit 2*). [*gelmişiz, --miş, --iz*]
- Kıonup göçer ‘ālem kervān sarāyı / Biz iki kıapılı hāna **gelmişiz** (*Diğer 53, Beyit 4*). [*gelmişiz, --miş, --iz*]
- Nāzīyā faqr ile devr-i cihāna / Şu‘le-i dīdāra yana **gelmişiz** (*Diğer 53, Beyit 6*). [*gelmişiz, --miş, --iz*]
- Doğurmuş bunları hangi analar / **Gelmemiş** cihāna böyle şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [*gelmemiş, -me, -miş*]
- Geleli şu dehre şanmayıñ güldüm / Gül idim açıldım şoldum hār oldum (*Diğer 33, Beyit 3*). [*geleli, -eli*]

•

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyāret etmek.

- Gelmez oldu eyvāh bād-ı şabāda / Ğayrı böyle gider hicrān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4*). [*gelmez, -mez*]
- Nāzī öğrenmiş fūnūn şīveden bir çok şık / Revzen-i dilden nazār kııldım debistāndan **gelir** (*Gazel 35, Beyit 5*). [*gelir, -ir*]
- Tāze bir reftār ile bak tāze cānānım **gelir** / Tāze gül-ruḥ tāze ruşsār tāze hāndānım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 1*). [*gelir, -ir*]

- Göz göz oldu āh u ğamım dilde ḥasret yāresi / **Geldi** derdiñ devāsi Loḳmān' neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [*geldi, -di*]
- Gelsin ḥelāllaşsın ğonca dehenim / Murġ-ı dīl pervāzda za'iftir tenim (*Diġer 34, Beyit 5*). [*gelsin, -sin*]
- Ölürsem sevdiğim tez **gelsin** yārim / Tutsun mātem döġsün baġrın taş ile (*Diġer 13, Beyit 6*). [*gelsin, -sin*]
- Yeni **gelmiş** gibi bāġ-ı iremden / Ḳadd-i nev-nihālin tūbālanıyor (*Diġer 47, Beyit 4*). [*gelmiş, -miş*]
- Göñüller kişverin yıġmaya **gelmiş** leşker-i Hindū / Naşıl ḳul olmasın ḥūn-ḥārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*gelmiş, -miş*]
- Tāze bir reftār ile baġ tāze cānānım **gelir** / Tāze gül-ruḥ tāze ruḥsār tāze ḥandānım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 1*). [*gelir, -(i)r*]
- Tāzelenmekte şabā estikçe tāze kākülü / Cevr-i ğamım tāze tarım tāze mestānım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 2*). [*gelir, -(i)r*]
- La'l-i gülgūn tāze ballanmış o şehri tāzeden / Sīm-i ġabġab tāze billūr tāze gerdānım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 3*). [*gelir, -(i)r*]
- Niçin **gelmez** derse bu bendesine / Gözünde ḳanlı yaş ḥasta de de gel (*Diġer 24, Beyit 4*). [*gelmez, -mez*]
- Cānā **gel** gör gözünle ḥazānda 'ömrüm bāġı / Lālezār-ı ḥasrette sen urduñ bu ḳanlı daġı (*Diġer 16, Beyit 1*). [*gel,]*
- Girme girift gören desin şarmaşık / Ben açtım **gel** sen de aç ḳucaġını (*Diġer 18, Beyit 4*). [*gel,]*

gel: "Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

- Dedi geç ḳaldım şoḥbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm **gel** miḥmānım o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*gel,]*.

- ‘Uşşākına **gel** dāda / Cūy-bār-ı şafāda (*Diğer 21, Beyit 5*). [gel,]
- Ziyāret eyleyiñ **geliñ** yārānım / Derd ile külbe-i aḫzānda ḳaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [geliñ,]

•

gel: *Bir yere varmak, ulaşmak, erişmek.*

- Bir çift güzel gördüm āhūlar gibi / Bilmem hangi çölden **geldi** bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [geldi, -di]
- Giderseñ ey şabā kūy-ı dildāra / Götür selāmını dosta de de **gel** (*Diğer 24, Beyit 1*). [gel,]
- Şorarsa ḫālimden gül yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta de de **gel** (*Diğer 24, Beyit 2*). [gel,]
- Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde ḳanlı yaş ḫasta de de **gel** (*Diğer 24, Beyit 4*). [gel,]
- Nāzī gül cemālin göremem diye / Sem almış içmege dosta de de **gel** (*Diğer 24, Beyit 6*). [gel,]
- Yüz döndü ḫarāba şāhım efendim / Bu gönül şehrini ābāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [gel,]
- Yüz döndü ḫarāba şāhım efendim / Bu gönül şehrini ābāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [gel,]
- Ey ruḫları esmer lebleri fendim / Seḫer zār eylese feryāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [gel,]
- Ey ruḫları esmer lebleri fendim / Seḫer zār eylese feryāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [gel,]
- Ḫasta-i hicrāna yetiş Loḳmānım / Em-i vişāliñle imdāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [gel,]
- Ḫasta-i hicrāna yetiş Loḳmānım / Em-i vişāliñle imdāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [gel,]

• Raḥm eyle efendim dil-i nāşāda / Koyma ğarīp başım sevdāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [gel,]

• Raḥm eyle efendim dil-i nāşāda / Koyma ğarīp başım sevdāda **gel** gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [gel,]

• Dökme hūn-ı dīdem **gel** eyle kerem / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [gel,]

• Cānā **gel** yat benim āġūşumda tek / Şoḥbet merām etme qol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [gel,]

• Nağmeler ile **gel** bāġ-ı şoḥbette / Ey tūṭī-i şīrīn oldu dil kafes (*Diğer 49, Beyit 6*). [gel,]

• Ört bast etme derdi al ele çāre var ise / Gözüm yaşını dökme **gel** ‘İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [gel,]

• Biri Gürcistānlı bāġlı bostānlı / Ya ‘Acem’den **gelmiş** ya Türkistānlı (*Diğer 6, Beyit 11*). [gelmiş, -miş]

• Ey ṭabīb kıлма şaķın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten **gelen** mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [gelen, -en]

• Geldi eyyām-ı bahār / Mevsim şafālı sākī (*Diğer 21, Beyit 1*). [geldi, -di]

•

gel: *Bir kimsenin imdadına yetişme, koşma anlamında.*

• Ey felek āḥir cüdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım **gelmedi** nevr-resim idi qaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [gelmedi, -me, -di]

•

gel: *(aklına, hayaline)gelmek; (aklında, hayalinde) belirmek.*

• Tāze giymiş tāze koymuş re’sine bir tāze fes / Tāzelerden tāze tāze tāze hūbānım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 4*). [gelir, -ir]

• Tāze halk etmiş anı Hāllāka tāze şükrümüz / Tāze māhım tāze bezme tāze tābānım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 5*). [gelir, -ir]

• Tāze yaqtı sīneme Nāzī bir āteş tāze yār / Tāze derde tāze dermān tāze Loqmān'ım **gelir** (*Gazel 34, Beyit 6*). [*gelir, -ir*]

• Ğam **gelir** yoqlar dil-i nā-şādımı her gün benim / Bir zamān eglencesiz koymaz gönülde pāsbān (*Kaside 1, Beyit 20*). [*gelir, -ir*]

• Cüdāyım dār-ı gurbette vaţanda çeşm-i cādūdan / Dirġgā **gelmedi** n'oldu şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*gelmedi, -me, -di*]

• Dediler bizlere kimler lāyıqtır / Dedim işte Nāzī **geldi** amāna (*Diğer 6, Beyit 20*). [*geldi, -di*]

•

gel: "Gel vazgeç, boşver, yapma" anlamında kullanılmıştır.

• Derdiñle şöyle za'if oldu bīmār tenim / Cevriñle **gel** aqıtma gözden kızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*gel,]*

•

gel: (Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak.

• Serde bād-ı şevk eser iklīm-i cānāndan **gelir** / Tā meşāmmı cāna yetti būy-ı zūlfü bī-gümān (*Kaside 1, Beyit 13*). [*gelir, -i, -r*]

•

gel-: (gözüne) görünmek, tesir etmek.

• Gözlerim cānānı **gelmez** kaldı yasta gözlerim / Nāme-i hüzn-i mā'ilim gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*gelmez, -mez*]

• Eyā **gelmez** mi inşāfa o yāre gönderdim nāme / Mücerred hūn-ı dille 'arz kııl aḥvālimi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*gelmez, -mez*]

•

gel-: (Āvāz) Gelmek.

• Āh cān ellerinde cānān ararken / **Geldi** bu gūşuma ses ġarip ġarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*geldi, -di*]

•

gel-: *Cennet bağlamında mucizevi şekilde inmek.*

• Nāzī hep tūṭīveş şīrīn sözlüler / Şanki cennetten **gelmiş** āhū gözlüler (*Diğer 7, Beyit 7*). [*gelmiş,*]

•

gelir: *Gelmek, erişmek.*

• Bu şām cānā būylar perçemistāndan **gelir** / Nāḳa-i müşkin-i zülfūñ ‘anberistāndan **gelir** (*Gazel 35, Beyit 1*). [*gelir, -(i)r*]

• Bu şām cānā būylar perçemistāndan **gelir** / Nāḳa-i müşkin-i zülfūñ ‘anberistāndan **gelir** (*Gazel 35, Beyit 1*). [*gelir, -(i)r*]

• Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı ḥüsnüne Ḥoten rahşāndan **gelir** (*Gazel 35, Beyit 2*). [*gelir, -(i)r*]

• Her seḫer dem-sāz-ı ‘aşḳ olmak ne ḥoştur dillere / Bülbülü nağamātını seyr et gülşāndan **gelir** (*Gazel 35, Beyit 3*). [*gelir, -(i)r*]

• Şanma ey meh-rū bu neş’e sāğar u şaḫbādadır / Her nigāh-ı mest-i nāzın nergisistāndan **gelir** (*Gazel 35, Beyit 4*). [*gelir, -(i)r*]

• Nerede **gelirse** bir ‘īd-i ekber / Ağam paşam şāhım kurbānım saña (*Diğer 8, Beyit 6*). [*gelirse,*]

• Mevlā cānım alsın yāda yār olmam / Murād çağı **gelin** olan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 6*). [*gelin,*]

•

genc: *Hayâtın çocuklukla orta yaşlılık arasındaki döneminde bulunan kimse.*

• Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver zülfüñden / Şoldu **genc-i** maḳşūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [*genc-i,*]

• Ey çarḫ-ı bī-amān ḳalmaz yanıma / Pek **genç** iken kıydıñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*genç,*]

•

genc-i esrār-ı nihānım: *Saklı gençlik sırları.*

• (*Gazel 29, Beyit 2*). [*genc-i esrār-ı nihānım,*]

•

ger: "Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimini olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

• Nabzı **ger** ol ʔabīb ol marīz-i vāşılım ben / Döksünler gülfemini işte ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [ger,]

• Derdiñ çeke çeke **ger** ölürsem ben / Şen et var yād bülbüllerle o bāğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [ger,]

• Bulmaz dil-i bīmār-ı ğama çāre ʔabībān / **Ger** olsa da Loqmān (*Müstezad 1, Beyit 4*). [ger,]

• Edāsı hūb sevdāsı hoş **ger** şemme ‘aşk nev-icād / Hırām-ı kaydına refitārına tūbā olur münkād (*Diğer 11, Beyit 1*). [ger,]

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde **ger** eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [ger,]

• Bāgbān koymazsa **ger** bāğına dil-i şeydāsım / Būs kıl dāmen ayağın öp gül-i handān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [ger,]

•

ger olsa: *Tecelli etmek , ortaya çıkmak.*

• (*Gazel 39, Beyit 5*). [ger olsa,]

• (*Kaside 1, Beyit 22*). [ger olsa,]

•

gerçi: "Aslına bakılırsa, aslında" anlamlarında bir zarf.

• Bulmadım emşālin seniñ bī-hemtā / **Gerçi** bu Rūm diyārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 1*). [gerçi,]

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda **gerçi** şāddır Aḫmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [gerçi,]

• Felek şundu cām -ı zehiri āh-vāh / **Gerçi** vaşlın çağı firḫatte baña (*Diğer 5, Beyit 2*). [gerçi,]

•

gerdan: *Boyun, gövdenin başla omuz arasında kalan kısmı; sevgilinin boynu.*

- Güller hâk üzre dökülmüştür şehir şeb-nemleri / Hâl-i fülfüllü o sîm **gerdāniñ** aındım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*gerdāniñ, -ı, -n*]
- Kākülleriniñ serpilmiş örtmüş **gerdān-ı** şemiñ / Şehābveş eridi aqtı yüregim yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [*gerdān-ı, --ı*]
- La‘l-i gülgün taze ballanmış o şehir-i tazedden / Sîm-i ğabğab taze billür taze **gerdānım** gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [*gerdānım, -im*]
- Morlu fes başında dursun bir yana / Dürler taķın yaķışır sîm **gerdān** (*Diğer 39, Beyit 5*). [*gerdān,]*
- Nāzik ellerine yaķmış kınālar / Bir de inci taķmış sîm **gerdānına** (*Diğer 6, Beyit 18*). [*gerdānına, -ı, -n, -a*]
- Çeşmi ‘asker kumandan mār ebrūlar baķiñ / Ordu kurmuş leşker-i hindū beyāz **gerdāna** āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*gerdāna, -a*]
- Hoş-büylü siyāh zülfünü **gerdāna** dağıtmış / Kākülleriniñ bir teli reyhāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [*gerdāna, -a*]
- Sîm **gerdānlı** taze miyāni ince / Benleri hükmeder tā Hindistāna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*gerdānlı, -lı*]
- Zabt etmişti beñler **gerdānistāni** / Geçti mi ola güzelliğiniñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [*gerdānistāni, -istnani*]
- Gerdenin taķ zülfüne ta ol esiri haşre dek / Ehl-i ‘aşk dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*gerdenin, -in*]
- Bir haķā kılsam nedir öpsem o şūhuñ **gerdenin** / Neyleyim çāh-ı zenaḥdānda dil maḥbūs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [*gerdenin, -in*]
- Ettigi çevre o māh cevri sitem hūdur demiş / Eyleyen diller esir **gerdende** Hindūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [*gerdende, --de*]
-

gerdānistāna: *Sevgilinin boynundaki memlekete.*

• Şöhretler vermekte tāk-ı eflāke / Benler taht kurmuş **gerdānistāna** (*Diğer 9, Beyit 4*). [*gerdānistāna,*]

•

•

gerdiş: *Dönüş, dönme, devretme.*

• Yoktur **gerdişinde** hadd-i nifāk / Hūn-ı mazlūmlarla yazılmıştır baķ (*Diğer 23, Beyit 15*). [*gerdişinde,*]

•

gerdūn: *Felek, gökyüzü; talih, baht. Aslında “dönücü” anlamına gelir, felek ve ona nispetle talih hakkında kullanılır.*

• Yaқты odlar cevr ile tā sīneme **gerdūn-ı** dūn / Görmedim eyyām-ı hānde dehrīde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [*gerdūn-ı, --ı*]

•

gerek: *"Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. “Hem” gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır.*

• Yeter zevķ eylediñ çok sürdün ‘ömrü / Mekān tıtsañ **gerek** bu kara yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [*gerek,*]

• Nāzī Mecnūndan füzūn divānelik etsem **gerek** / Ğonca-leb ol dilber-şīrīn şeker-bār olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [*gerek,*]

•

gez: *(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

• Gerdenin tāk zūlfūne ta ol esīri haşre dek / Ehl-i ‘aşķ dūnyā **gezer** dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*gezer, -er*]

• Mecnūn ile birlik çok yer **gezilmiş** / Ğayd olmuş deftere dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*gezilmiş, -ilmiş*]

• Gezdiğim ey Nāzī Mecnūncasına / Ser-levħa-i divānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 6*). [*gezdiğim, -dik, -im*]

•

•

gibi: "-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

- Nāzī ayrılalı gül-i rūhsārdan / Düştü bülbül **gibi** zār u feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [gibi,]
- Eser bād-ı şabā deger sem **gibi** / Var mıdır ‘ālemde olmuş ben **gibi** (*Diğer 2, Beyit 5*). [gibi,]
- Şemmetmeyeli gül ruḥun güller **gibi** şoldum / Bilmem ki ne oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [gibi,]
- Gör lāle **gibi** dāğları sīnemde hezārān / Netsin buna bir cān (*Müstezad 1, Beyit 8*). [gibi,]
- Bir çift güzel gördüm āhūlar **gibi** / Bilmem hangi çölden geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [gibi,]
- Eser bād-ı şabā deger sem **gibi** / Var mıdır ‘ālemde olmuş ben **gibi** (*Diğer 2, Beyit 5*). [gibi,]
- Vay bīçāre Nāzī yār da sen **gibi** / Cigerinden yanıp tutuşur m’ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [gibi,]
- Dökülmüş çemene şeb-būlar **gibi** / Kākülleri beñzer gül-i reyḥāna (*Diğer 6, Beyit 2*). [gibi,]
- Dökme ḥūn-ı dīdem gel eyle kerem / Sen **gibi** bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [gibi,]
- Ben yandım ḥasretle şem‘ine anıñ / O da ben **gibi** yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [gibi,]
- Kaldım Nāzī ğam-ı eyyām içinde / Murğ-ı ğarīb **gibi** bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [gibi,]
- Yaratmış gül **gibi** cismiñ fidānım baḫ Ḥudā nāzik / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pūr-ziyā nāzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [gibi,]
- Yeni gelmiş **gibi** bāğ-ı iremden / Kadd-i nev-nihālin tūbālanıyor (*Diğer*

47, Beyit 4). [gibi,]

• Meftūnum sevdiğim nāzūk edāna / Şāhīn **gibi** kara gözler süzğündür (*Diğer 48, Beyit 1*). [gibi,]

• Vücūdum ney **gibi** sūrāḥ sūrāḥ oldu mecrūhum / Günāhım neyse ‘afv et gayrı nālān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [gibi,]

• Şükūfte olmadı bilmem neden bu ğonca-i ḥātır / Beni bülbül **gibi** dūçār-ı efġān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [gibi,]

• Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller **gibi** / Ruḥlarıñ āyīne ki al baḫ ele güller **gibi** (*Gazel 10, Beyit 1*). [gibi,]

• Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller **gibi** / Ruḥlarıñ āyīne ki al baḫ ele güller **gibi** (*Gazel 10, Beyit 1*). [gibi,]

• Yaḫtı odlar cevr ile tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ḥande dehrīde eller **gibi** (*Gazel 10, Beyit 2*). [gibi,]

• Firḫat-i bāġ-ı vişālīñle gönül rencīdedir / Nāle-i feryād u āhım dilde bülbüller **gibi** (*Gazel 10, Beyit 3*). [gibi,]

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān aġlarım / Rūy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller **gibi** (*Gazel 10, Beyit 4*). [gibi,]

• Öyle ser-mest marīzem ki devā bilmem nedir / Geçti ‘ömrüm ḥayfā kim Nāzī esen yeller **gibi** (*Gazel 10, Beyit 5*). [gibi,]

• Eylesin ḥālim **gibi** zülfün perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr bend ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [gibi,]

• Açılmış gül-ruḥunda bu dil-i şūrīde āh etsin / Dizilmiş lāleler inci **gibi** ey dil-rübā nāzık (*Gazel 12, Beyit 2*). [gibi,]

• Melegim n’oldu desem gül **gibi** ruḥlar kızarır / Tūtī **gibi** söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [gibi,]

• Melegim n’oldu desem gül **gibi** ruḥlar kızarır / Tūtī **gibi** söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [gibi,]

• Şeydā **gibi** feryād u fiġān içre bıraḫma / Bu faşl-ı bahār ḥāra ḫul etme

bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*gibi,]*

• Hālîme raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandān ne ‘ucb / Kaldı şeydā **gibi** mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*gibi,]*

• Söyleşir tūṭī **gibi** güftarı ḥüb oynar güler / Hoş bir istiğnā ile kaşın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*gibi,]*

• Pāre pāre derdle görmez mi cānā sīnemi / Ney **gibi** şūrāḥ cismim nāleler rīzān olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [*gibi,]*

•

ġibta eyler: *Başkasında olan bir şeyin kendisinde de olmasını isteme; imrenme; özenme.*

• (*Gazel 42, Beyit 2*). [*ġibta eyler,]*

•

gir-: *Bir yere, mekana girmek.*

• Girmesin encümen-i gülşene aġyār diyerek / Bülbül-i baḥtımın ‘ömrü tutulur vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*girmesin, -me, -sin]*

•

gir: *(şekil/şeklîni) Almak.*

• Girme girift gören desin şarmaşık / Ben açtım gel sen de aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [*girme, -me]*

•

•

girībān: *Elbise yakası || Maddi anlamda dünya.*

• Dilerim Ḥudādan eylesin bir tek / Cayır cayır **girībānım** seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [*girībānım, -ım]*

• Melāmetle **girībānım** bütün hep çāk çāk oldu / Fiğānımdan melā’ik gökte Nāzī giryenāk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*girībānım, -ım]*

• Seniñ de od düşsün yansın cānına / Āḥiri şarıldıñ **girībānıma** (*Diğer 4,*

Beyit 2). [girībānıma,]

•

girift: Birbirinin içine girmiş, karışmış; çapraşık.

• Girme **girift** gören desin şarmaşık / Ben açtım gel sen de aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [girift,]

•

giryān: Ağlamaklı. II üzülen, hasret çeken.

• Geceler şubha dek **giryān** olduğum / Seniñçündür ciger püryān olduğum (*Diğer 30, Beyit 3*). [giryān,]

• Ğurbet elde çektiğim hicrān değil de yā nedir / Çağlayan çeşimdeki **giryān** değil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [giryān,]

• ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sulţāna āh / Raħm eder mi bilmezem bu dīde-i **giryāna** āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [giryāna, -a]

• Seyir etse bir kez baħt-ı siyāhım / **Giryān** tutar gökte bütün meleklerle (*Diğer 42, Beyit 1*). [giryān,]

• Gelmez mi hātıra **giryān** olduğum / Şem‘a-i vaşlıñla sūzān olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [giryān,]

• Āteş-i hasretle sīne-sūzam / Bir sebūāsādır çeşm-i **giryānım** (*Diğer 25, Beyit 3*). [giryānım, -ı, -m]

• Bir zamān cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i **giryānım** değil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [giryānım, -ı, -m]

•

giryān olur: Ağlamak.

• (*Gazel 37, Beyit 1*). [giryān olur,]

•

girye: Ağlama ağlayış; göz yaşı.

• İşitmez mi bu nāle **giryemi** ol çeşmi ğaddārım / Düşürdüm bülbülüm dām-ı firāka vech-i gülzārım (*Müseddes 1, Beyit 13*). [giryemi, -m, -i]

•

girvenāk: *Ağlayıcı, ağlayan.*

• Melâmetle giribânım bütün hep çāk çāk oldu / Figânımdan melâ'ik gökte Nâzî **girvenāk** oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*girvenāk,]*

•

gīsū: *(Sevgilinin) omuza dökülen siyah uzun saçı, kahkül.*

• Ermedi meşâmm-ı cāna bŷy-ı yār / Tek kınadım olaydı **gīsū-yı** dil-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [*gīsū-yı,]*

• Mihr-i hŷsnŷn nŷra ğarķ eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye kırmuŷ zirvesinden vechiñe **gīsŷlarıñ** (*Gazel 21, Beyit 3*). [*gīsŷlarıñ, -lar, -ın]*

• Dilleri bende açıktan dolaŷır **gīsŷlar** / Zannım insān degil belki o āfet peridir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*gīsŷlar, -lar]*

• Ravza-i vaŷlım donanmıŷ hep çiçekle sŷ-be-sŷ / Gŷl yŷzŷm nergis gŷzŷm **gīsŷ** da ŷeb-bŷdur demiŷ (*Gazel 40, Beyit 4*). [*gīsŷ,]*

• Gŷn yŷze bir sāye olmuŷtur ŷehāb-ı kākŷlŷ / Irĝıranır **gīsŷları** bād-ı ŷabādan armaĝan (*Kaside 1, Beyit 23*). [*gīsŷları, -lar, -ı]*

•

git: *(Bir ŷeyden bir ŷeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaŷmak.*

• Esip ŷabā zŷlfŷñ sāzelenirse / **Gitti** diye āĝyār ŷānelenirse (*Diğer 37, Beyit 3*). [*gitti, -ti]*

• Cānā nāzlı yārın n'oldu derlerse / **Gitti** ĝurbet ilde kıaldı derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [*gitti, -ti]*

•

gıt: *(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.*

• Ben bir ĝzel ĝördŷm zŷlŷf telleriñ / Māh yŷzŷne dŷkŷp **gider** eĝlenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [*gider, -er]*

• Yüklemiş hecr ile ḥabb-i ḥālleriñ / Ğam қаатарın çekip **gider** eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [*gider, -er*]

• Bürünmüş mâtemle elem cāmesin / Ağlar қaddin бүкүп **gider** eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 4*). [*gider, -er*]

• Nāzī yārdan cüdā düşmüş besbellī / Göz yaşını döküp **gider** eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*gider, -er*]

•

git: "Git, var, ulaş" anlamında kullanılan bir ifade.

• Haydi cānım sen yürü қurbāna **git** cānān için / İmtinā‘ etme şaқın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*git,]*

• **git-:** (Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

• Lānemiz iğzāb edip ol ḡonca-i Nāzī demiş / Bü'l-hevestir öte **gitsin** bülbül-i şeydā-yı ‘aşқ (*Gazel 13, Beyit 5*). [*gitsin, -sin*]

• Giderseñ ey şabā kūy-ı dildāra / Götür selāmını dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*giderseñ, -(e)r, -sen*]

• Gözlerim cānānı gelmez қaldı yasta gözlerim / Nāme-i ḥüzn-i mā’ ilim **gitti** dosta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*gitti,]*

•

•

git: "Bir durum için" devam etmek.

• Gelmez oldu eyvāh bād-ı şabāda / Ğayrı böyle **gider** hicrān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4*). [*gider, -er*]

•

git-: (Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.

• Қара gözlüm ben bu yerden **gidersem** / Āl yerine қара bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [*gidersem, -er, -se, -m*]

•

giy: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

• Giyinmiş cāme-i mātemi ni yosma edālanmış / Koyu bir sürmelidir gözleri eller kınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [*giyinmiş, -in, -miş*]

• Giydi ‘uşşāk kare mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi tal‘at ‘acep ol vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [*giydi, -di*]

• Tāze **giymiş** tāze koymuş re’sine bir tāze fes / Tāzelerden tāze tāze tāze hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*giymiş, -miş*]

•

göç: *1. Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek. 2. Ölmek.*

• Konup **göçer** ‘ālem kervān sarāy / Biz iki kapılı hāna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [*göçer, -er*]

•

gök: *Gök, gökyüzü.*

• Melāmetle girībānım bütün hep çāk çāk oldu / Fiğānımdan melā’ik **gökte** Nāzī giryenāk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*gökte, -te*]

• Seyir etse bir kez baht-ı siyāhım / Giriyan tutar **gökte** bütün melekle (*Diğer 42, Beyit 1*). [*gökte, -te*]

•

gonca: *Far. 1. Gülün açılmamış hali. 2. Tomurcuk. Sevgili.*

• Şükūfte olmadı bilmem neden bu **gonca-i** hātır / Beni bülbül gibi dūçār-ı efğān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [*gonca-i, --i*]

• Lānemiz iğzāb edip ol **gonca-i** Nāzī demiş / Bü’l-hevestir öte gitsin bülbül-i şeydā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*gonca-i, --i*]

• Göncaveş keşf eylemem sīnemde kanlı dāğlar / Genc-i esrār-ı nihānım tercümānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [*goncaveş, -veş*]

• Beslemesin bāğbān **gonca** bāğında / Hezār şīvelerle bir gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [*gonca,]*

- Rūhlarıñ **ğonca** güldür / Būy-ı zülfüñ sümbüldür (*Diğer 21, Beyit 3*).
[ğonca,]
- Bülbül de hasrettir **ğonca** gülüne / Kavuşur da bir kez ötüşür m'ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [ğonca,]
- Kıoyunda memeler beñzer tırunca / Hangi bāğda bitmiş bu gül-i **ğonca** (*Diğer 6, Beyit 7*). [ğonca,]
- Vermesin yād ellere nā-mahrem oldu dil-rübā / Gülşen-i bāğ-ı vişālinden amān bir **ğonca** pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [ğonca,]
- Gelsin helāllaşsın **ğonca** dehenim / Murğ-ı dil pervāzda za'iftir tenim (*Diğer 34, Beyit 5*). [ğonca,]
- Düşme ey dil sen de feryād u zāra / Yanağında **ğonca** gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [ğonca,]
- Ey pembe-beden yār **ğonca** fidānım / Bu şīveler nedir sende varım yār (*Diğer 41, Beyit 1*). [ğonca,]
- Açmış verd-i rüyñ **ğonca** fidānım / Öyle bir gül gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [ğonca,]
- Nice zār etmesin dil-i bülbülüm / Vechiñde **ğoncalar** hamrālanyor (*Diğer 47, Beyit 2*). [ğoncalar, -lar]

•
ğonca-dehen: *Açmamış bir gül gibi küçük ve ağzı kapalı (sevgili).*

- Ettigim zār u fiğān zerre degil 'aynımda / Gönlümün **ğonca-dehen** bir gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [ğonca-dehen,]

•
ğonca-i: *Gonca II Gülün açılmamış hali.*

- Gözden şu verip besledigim tāze fidānım / Nev-reste amān **ğonca-i** handāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [ğonca-i,]

•
ğonca-i handān: *Açılmış gül || sevgili.*

- (Müstezad 1, Beyit 12). [ğonca-i ħandān,]

•

ğonca-leb: Dudakları gonca gibi olan (küçük ağızlı sevgili).

- Nāzī Mecnūndan füzūn divānelik etsem gerek / **Ğonca-leb** ol dilber-şīrīn şeker-bār olmasa (Gazel 2, Beyit 5). [ğonca-leb,]

•

ğonce: Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. .

- Bāğ-ı taħsīn **ğonce-i** iķbāl ile tezyīn edip / Hīç keder göstermesin tā ħaşre dek Rabbū'l-‘ibād (Gazel 6, Beyit 5). [ğonce-i,]

•

ğönder: Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

- Gönderirseñ selām ‘aleykü’s-selām / **Ğ**abulüm biñbir şerāfetlerle (Diğer 14, Beyit 4). [ğönderirseñ, --irsen]

- Hük-m-i müjgānīñ taħt-ı ħaķāna / Elçiler **ğöndermiş** Nuşīrevāna (Diğer 50, Beyit 3). [ğöndermiş, -miş]

- Eyā gelmez mi inşāfa o yāre **ğönderdim** nāme / Mücerred ħūn-ı dille ‘arz kıll aħvālīmi ħāme (Gazel 20, Beyit 7). [ğönderdim, -di, -m]

- Bir selām **ğönderdim** cānān eliñe / ‘Acep şu günlerde yetişir m’ola (Diğer 2, Beyit 1). [ğönderdim, -di, -m]

•

ğönl: 1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.

- Ey çeşm-i siyāh **ğönlü** sünbül yüzü gül / Hele bak tāze açılmış yanağı kırmızı gül (Gazel 14, Beyit 1). [ğönlü, -ü]

- Nūş ederdim ħasretiñle cām-ı Cem / Artmakta **ğönlümde** ğam üstüne ğam (Diğer 48, Beyit 3). [ğönlümde, -(ü)m, -de]

- Neyler āh Nāzī esīr olmaz da belā-yı zülfüñe / Mest eder dīvāne **ğönlüm** kākül-i ħoş-būlarıñ (Gazel 21, Beyit 5). [ğönlüm,]

- Çeşm-i mestin eyledi **gönlüm** musahhar meh-likā / Nāzīyā sāgar be-dest-i devrānīñ ańdım ađladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*gönlüm,]*
- Hālī kılmaz **gönlümü** endişeden bir ān felek / Dökmek ister dīdeden al kanımı her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [*gönlümü, -üm, -ü]*
- Ettigim zār u fiğān zerre degil ‘aynımda / **Gönlümün** gonca-dehen bir gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [*gönlümün, -üm, -ün]*
- Niçe nā-şādları dil-şād etmişler / Yıkılmış **göñüller** ābād etmişler (*Diğer 7, Beyit 3*). [*göñüller, -ler]*
- Leb-i la‘l-i bedehşān çeşm-i nergis şeh-levendimden / Çalar çarpar **göñüller** şayd eder kemendimden (*Müseddes 1, Beyit 2*). [*göñüller, -ler]*
- Ezelden pāreli bir **göñüldür** bu / Cāna çözme zülfüñ mihrde bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [*göñüldür, -dür]*
- Göñüller almaya hayli güzel bir haşlet öğrenmiş / Miyān-ı güftügüy-ı ğurbette çok şan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*göñüller, -ler]*
- Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / Naşıl kul olmasın hūn-hārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*göñüller, -ler]*
- Ğam gelir yoğlar dil-i nā-şādımı her gün benim / Bir zamān eglencesiz koymaz **göñülde** pāsban (*Kaside 1, Beyit 20*). [*göñülde, -de]*
- Eder mi yād ile ülfet benim āh bī-vefā yārim / Fiğān-ı zārdır Nāzī **göñülde** rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*göñülde, -de]*
- Şu‘le-i vaşlıñda **göñlüñ** et rüşen / Ğarıptır bu Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [*göñlüñ, -üñ]*
- Nāzī saña ger olsa da Lođmān-ı şifa bī-hāşıl / Heyhāt **göñül** derdine bir çāre mi maşşūs (*Gazel 39, Beyit 5*). [*göñül,]*
- Göñül yıkma kemlik etme bir ferde / Bu dünyāda senden kul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*göñül,]*
- Mecnūn ile birlik çok yer gezilmiş / Kayd olmuş deftere dīvāne **göñül** (*Diğer 26, Beyit 4*). [*göñül,]*

- ... denildi duyduñ / ‘Ākıbet vurulduñ ferzâne **göñül** (*Diğer 26, Beyit 6*).
[göñül,]
- Ne çäre böyledir hük-m-i tecellî / Bilmem ki bulur mu **göñül** tesellî (*Diğer 51, Beyit 5*). [göñül,]
- Yok mu ‘ilâç söyle amân tabîbâ / Olmaz mı perîşân **göñül** şânesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). [göñül,]
- Bâb-ı ihsânından ayrıldı **göñül** nâ-şâddır / Çağlasın seyl-i sirişkim hasretiñle bir zamân (*Kaside 1, Beyit 3*). [göñül,]
- Firkat-i bâğ-ı vişâliñle **göñül** rencîdedir / Nâle-i feryâd u âhım dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [göñül,]
- Kıaldım ğarîp kûy-ı ğurbette amân / **Göñül** ârzü eyler vatandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [göñül,]
- Yüz döndü ğarâba şâhım efendim / Bu **göñül** şehrini âbâda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [göñül,]
- Sevdigim gülfem seni Hakkâ emânet eyledim / Belki kırtulmam bu veremden **göñül** pek nâ-mizâç (*Gazel 4, Beyit 5*). [göñül,]
- Felek **göñül** baır-ı ‘aşkıtan sel almış / İklîm-i ‘Acem’e duydum yol almış (*Diğer 5, Beyit 3*). [göñül,]
- Şem‘-i ruğuñ seyr eylese cânânım / Yanar ârâm etmez pervâne **göñül** (*Diğer 26, Beyit 1*). [göñül,]
- Sâkî ayak atsa bezme îmânım / Deyip yan o pür-mestâne **göñül** (*Diğer 26, Beyit 2*). [göñül,]
- Ne çäre bu **göñül** âh u vâh etsin / Vişâle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [göñül,]
- Göñül düşürelî o meh-likâyâ / Hâsretim yüzüne ğaylî zamândır (*Diğer 43, Beyit 4*). [göñül,]
- Göñül mecrûh oldu çağlıyor al kıan / Ağlıyor şızlıyor cismindeki cân (*Diğer 46, Beyit 3*). [göñül,]

• Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘aşıklar hep / Bend eder yüz biñ **göñül** zülfümde bir müdur demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [göñül,]

• Şulu şeftāliler va‘de ettiler / Vermediler **göñlüm** düştü gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [göñlüm, -ü, -m]

• Şem‘-i bahtım yakmadı söndürdü bir an rüzgār / Kaldı **göñlüm** derd ile zulmette hālim pek yamān (*Kaside 1, Beyit 14*). [göñlüm, -ü, -m]

• Düştü **göñül** netsin āh u zāre / Çarpıldı nigāh-ı perī ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7*). [göñül,]

•

gör-: (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

• Tā ciğerde yāresi ‘aşkın **görünmez** Nāzīyā / Yāre açtım ben baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [görünmez, -ün, -mez]

• Görmezse sezā ‘aşığı lutfuna dil-dār / Pervāne sıfat cān u dili odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). [görmezse, -mez, -se]

• Görmemiştir Nāzī zevk-i vişālīñ / Dīdeden dūr oldu ‘arız-ı āliñ (*Diğer 22, Beyit 5*). [görmemiştir, -me, -miş, -tir]

• Görmesin raqīpler hūsn-i cemālīñ / Hūdā hıfz eylesin nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [görmesin, -me, -sin]

• Nāzī gül cemālīn **göremem** diye / Sem almış içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [göremem, -e, -me, -m]

• Kün emri var etti arz u semāyı / Ādemde **görürsün** bu mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [görürsün, -(ü)r, -sün]

• Rūy-ı idbār **görmesin** dünyada şoldukça tā / Eylesin iqbāl ile Hāllākı mesrūrü’l-fu’ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [görmesin, -me, -sin]

• Pāre pāre derdle **görmez** mi cānā sīnemi / Ney gibi şūrāh cismim nāleler rīzān olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [görmez, --mez]

• Güyā ki ... tūṭī sözleri / **Görünce** şaşırđım oldum dīvāne (*Diğer 6, Beyit 4*). [görünce, -ünce]

- Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Dokunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [görünce, -ünce]
- Görünce gül yüzün seniñ ey gülüm / Eyvāh ‘aķıl baştan yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1*). [görünce, -ünce]
- Gördüm nāzlı yārim zülfün tararken / Egilmiş bir yana fes ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]
- Nergis göricek mestānına nāzına hayrān / Zāhid de **görüp** āh ederek ağzı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [görüp, -üp]
- Bağla ellerimi kerem et dildār / Gözlerim beste **görmeyim** her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [görmeyim, -me, -yim]
- Nāzī bülbül iken sen bir gül iken / Seni göz **görürken** kande varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [görürken, -+ürken]
- Ne mümkün naķş ede zeynīde hūsnün **görüp** Behzād / Nigāh-ı mest-i nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [görüp, -üp]
- Usandım çekmekten cevri ü cefāsın / Gülmedim **görmedim** rüy-ı vefāsın (*Diğer 28, Beyit 7*). [görmedim, -me, -di, -m]
- Şabā **görüp** söyle nāzlı cānāna / Yetişsin imdāda hāller perīşān (*Diğer 34, Beyit 1*). [görüp, -üp]
- Gülmedim luţfuñ **görüp** bir dem çarĥ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle bahtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [görüp, -üp]
- Yaķtı odlar cevri ile tā sīneme gerdün-ı dün / **Görmedim** eyyām-ı hānde dehrīde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [görmedim, -me, -di, -m]
- Derdimi ol dilberīñ zülfün **görüp** de sağladım / Çeşm-i mestine nāzar kıldım da haylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [görüp, -üp]
- Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı ğam / Zevķe dā’ir **görmedim** bir dem şafā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [görmedim, -me, -di, -m]
- Melek dil zulmette kaldı **görmedim** bir zerre tāb / Hangi iķlīme tūlū’ etti ‘acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [görmedim, -me, -di, -m]

- Zevk-i dünyā **görmedim** bilmem neşât-ı ‘âlemi / Var mıdır bu devr-i fânide meserretten nişân (*Kaside 1, Beyit 10*). [görmedim, -me, -di, -m]
- Girme girift **gören** desin şarmaşık / Ben açtım gel sen de aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [gören, -en]
- Ref’ edip rüyuñdan ey mâhım nikâbıñ et tülû’ / Mihr-i hüsnüñ kim **gören** üftâdeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [gören, -en]
- Bir çift güzel **gördüm** âhûlar gibi / Bilmem hangi çölden geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [gördüm, -dü, -m]
- Artırdı dil melâlin / **Gördüm** gül rüyuñ âlın (*Diğer 21, Beyit 13*). [gördüm, -dü, -m]
- Ben bir güzel **gördüm** zülûf telleriñ / Mâh yüzüne döküp gider eplenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [gördüm, -dü, -m]
- ‘Abd-ı memlûkü idim ben ol şeh-i hûbânımıñ / Bir daha **görmez** miyim hunkârımı başında tâç (*Gazel 4, Beyit 4*). [görmez, -mez]
- Rağşa çıktı bir civân seyr eyledim hoş nâzını / Mâh yüzüne serpilir **gördüm** o zülûf-i sâzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [gördüm, -dü, -m]
- ‘Aqlın yitirir **görse** eger ğabğabıñ ‘âşık / Bir büsesi bir şemmesi devrâna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [görse, -se]
- Güş eden âh u enînim şubha dem süzân olur / Kim **görse** bir hûn-ı çeşmim dîdesi giryân olur (*Gazel 37, Beyit 1*). [görse, -se]
- Görse cellâd-ı kazâ insâf eder dil rahmeti / Sînemi şerh etseler sūrâh sūrâh mişl-i nây (*Gazel 41, Beyit 3*). [görse, -se]
- Görmedim cevrenden bir dem gülererek / Geçti ‘ömrüm dîdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [görmedim, -me, -di, -m]
- Kimseler tutmadı zevk u şafâñı / Kim **görmüş** ‘acebâ rüy u vefâñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [görmüş, -müş]
- Vaţandan ğarîbiñ hem kıbleĝahı / Bir kez **görse** idim ol rüy-ı mâhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [görse, -se]

- Tā şubha dek nâliş u feryâdımı **görseñ** / Ahvâlimi şorsañ (*Müstezad 1, Beyit 11*). [görseñ, -señ]
- Şem‘ etmesin ağıyar zülf-i sünbülün / Hüb **gördüm** şems ü kamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [gördüm, -düm]
- Fażl-ı Bārī ile aşla **görmeye** rüy-ı melâl / Ola yâver tâli‘iñ fâl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [görmeye, -me, -y, -e]
- Kūy-ı emel-i maqşada bir kerre ereydim / Cānāmı **göreydim** (*Müstezad 1, Beyit 13*). [göreydim, -e, -y, -di, -m]
- Nergis **göricek** mestānına nāzına hayrān / Zāhid de görüp āh ederek ağı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [göricek, -icek]

•

gör: "Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

- Cānā gel **gör** gözünle hazānda ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı hasrette sen urduñ bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [gör,]
- Old hūn-ı dīdem **gör** mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne hāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [gör,]
- Gör lāle gibi dāğları sīnemde hezārān / Netsin buna bir cān (*Müstezad 1, Beyit 8*). [gör,]
- Sihr-i zülfün başıma dünyāyı zindān eyledi / **Gör** ne cādū gamze-i fettānım añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [gör,]

•

göster-: (Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

- Olma ebkem-i hahen vaşla teğafül **gösterip** / Bezm-i erbāb-ı sühende belki ber-nāmūs olur (*Gazel 38, Beyit 4*). [gösterip, -ip]

•

göster-: (Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

• İşvelerle **gösterir** envā‘-ı lu‘b oynar güler / Sınemi kıldı hedef çün gamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*gösterir, -ir*]

•

göster: Göstermek II nasip etmek.

• Bāğ-ı taḥsīn ḡonce-i iḡbāl ile tezyīn edip / Hīç keder **göstermesin** tā ḡaşre dek Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [*göstermesin, -ter, -, -sin*]

•

götür-: (Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek. II Derdi, tasayı ve üzüntüyü gidermek.

• Götür ḡaberimi yāre ey şabā / Hicrān yāreleri dilde bī-devā (*Diğer 52, Beyit 3*). [*götür,]*

• Giderseñ ey şabā kūy-ı dildāra / **Götür** selāmını dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*götür,]*

• Şabā ‘arz-ı ḡulūşumu o yāre / **Götür** seḡer vaḡtı bir armaḡandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [*götür,]*

•

göz: 1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.

• Derdiñle şöyle za‘īf oldu bīmār tenim / Cevriñle gel aḡıtma **gözden** kıızıl ırmaḡı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*gözden, -den*]

• ḡayālinle dilde ḡam / Eritti **gözden** āfer nem (*Diğer 21, Beyit 15*). [*gözden, -den*]

• Ḗurutmadıñ bir dem **gözden** yaşları / Āḡir oldu ciger kebābın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [*gözden, -den*]

• Eyler dil-i şeydā şubḡa dem feryād / **Gözden** aḡan yaş mı ḡan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*gözden, -den*]

• Ḗıyāmet ḡaşre dek aḡlarım ḡülmem / Nāzī yārsiz **gözüm** yaşların silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*gözüm, -üm*]

• Nāzī yārdan cüdā düşmüş besbellī / **Göz** yaşını döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*göz,]*

- Gözden şu verip besledigim taze fidânım / Nev-reste amân gonca-i handâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [gözden, -den]
- Sen ağla hemân Nâzî gedâ âh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile **göz** yaşına kınsın (*Gazel 23, Beyit 5*). [göz,]
- Şubha dem bülbül figân eyler döker **göz** yaşım / Cândan ârzüsü gül-i handân degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [göz,]
- Melek-rüy kara **gözlüm** hüriveş bak rüşenâlanmış / Perî mi ol perî çehreñ per ile âşinâlanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [gözlüm, -lü, -m]
- Kara **gözlüm** ben bu yerden gidersem / Âl yerine kara bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [gözlüm, -lü, -m]
- Meftûnum sevdiğim nâzûk edâña / Şâhîn gibi kara **gözler** süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1*). [gözler, -ler]
- Cânâ gel gör **gözünle** hazânda ‘ömrüm bâğı / Lâlezâr-ı hasrette sen urduñ bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [gözünle, -+ünle]
- Giyinmiş câme-i mâtemini yosma edâlanmış / Koyu bir sürmelidir **gözleri** eller kınanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [gözleri, -ler, -i]
- Hakîmsin ‘alîmsin semî‘sin başîr / Şimdi yolda **gözü** yârini bekler (*Diğer 42, Beyit 6*). [gözü, -ü]
- Süzme yâr **gözlerin** baygıncasına / Cân attım ruhların gül-goncasına (*Diğer 38, Beyit 5*). [gözlerin, -ler, -i, -n]
- Ört bast etme derdi al ele çâre var ise / **Gözüm** yaşımı dökme gel ‘İsâyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [gözüm, -(ü)m]
- Kana boyandırdıñ derd ile çeşmim / Akıtsın **gözleriñ** kanıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 2*). [gözleriñ, -ler, -i, -ñ]
- Etmez mi bî-çâre hayrânı / Bahtıkça **gözlerin** şehlâlanıyor (*Diğer 47, Beyit 6*). [gözlerin, -ler, -i, -ñ]
- Doldurup bir bâde gül-reng eyledim taqdîm ana / Biñ recâ kıldım **gözüm** nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [gözüm, -(ü)m]

- Sürmeler çek **gözüne** / Eller kınalı sâkî (*Diğer 21, Beyit 10*). [*gözüne, - (ü)ñ, -e*]
- Nâzî bülbül iken sen bir gül iken / Seni **göz** görürken kânde varım yâr (*Diğer 41, Beyit 6*). [*göz,]*
- Hâlîme rahm eylemez bir dem gül-i handân ne ‘ucb / Kaldı şeydâ gibi mâtemde vü yâsta **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 4*). [*gözlerim, -ler, -im*]
- Bezme teşrîf etmedi ol şâh-ı hübânım bugün / **Gözlerim** yollarda koydu çeşm-i fettânım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*gözlerim, -ler, -im*]
- Niçin gelmez derse bu bendesine / **Gözünde** kanlı yaş hasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*gözünde, -ü, -n, -de*]
- Bağla ellerimi kerem et dildâr / **Gözlerim** beste görmeyim her bâr (*Diğer 18, Beyit 5*). [*gözlerim, -ler, -i, -m*]
- Deger Çin ilini kara **gözleri** / Kızarmış kudretten elma yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3*). [*gözleri, -ler, -i*]

göz göz oldu: Göz göz olmak; delik delik olmak II Parça parça olmak, perişan olmak.

- (*Gazel 42, Beyit 3*). [*göz göz oldu,]*

gözet: Aramak, bulmaya çalışmak.

- Vaşlın **gözetirim** rûz u şeb dildâr / Şarılmasın ince o bele ağıyâr (*Diğer 47, Beyit 7*). [*gözetirim, -irim*]

gözle: Aramak, beklenti içinde olmak.

- Vardır yollarımı **gözler** âmâde / Düş oldum bülbül tek zâr u feryâde (*Diğer 35, Beyit 3*). [*gözler, -r*]
- Em kabûl etmez bu yâre dilde hicrân yâresi / Derde dermân arar iken yâri iste **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 3*). [*gözlerim, -r, -im*]
- Çıkırsa cân murğ-ı kafesten hâşâ ki terk eylemem / ‘Ömrümüñ varı o yâri

her nefeste **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 5*). [*gözlerim, -r, -im*]

•

gözlerden: *Göz, görme organı.*

• Şimdi sitemlerle **gözlerden** şarkın / Eski demlerimi aldıkça yâda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*gözlerden,]*

• Düş olunca **gözlerim** birden nigâh-ı âfete / Yüz sürerdim pâyine nezdinde ağıyar olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [*gözlerim,]*

• Gözlerim cânânı gelmez kaldı yasta gözlerim / Nâme-i hüzn-i mâ' ilim gitti dosta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*gözlerim,]*

• Gözlerim cânânı gelmez kaldı yasta **gözlerim** / Nâme-i hüzn-i mâ' ilim gitti dosta **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 1*). [*gözlerim,]*

• Gözlerim cânânı gelmez kaldı yasta **gözlerim** / Nâme-i hüzn-i mâ' ilim gitti dosta **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 1*). [*gözlerim,]*

• Ru'yet-i dîdâr-ı yâr olmazsa derde çâre yok / Yoksa böyle haşre dek kalsın mı hasta **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 2*). [*gözlerim,]*

• Nâzî hûb etvârı hûb bir âfete meftûn olup / Kaldı kan ağlayarak bir neveste **gözlerim** (*Gazel 18, Beyit 6*). [*gözlerim,]*

•

gözü: *Görme organı.*

• Tekye-i ihsânın bekler dâ'imâ / **Gözü** yaşlı dertli dervîşân benim (*Diğer 32, Beyit 4*). [*gözü, -ü*]

•

gözüm: *"Kıymetlim" anlamında sevgi hitabı.*

• Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm nergis **gözüm** gîsū da şeb-būdur demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [*gözüm,]*

•

gözüm yaşın: *Gözümün yaşını.*

• (*Diğer 4, Beyit 3*). [*gözüm yaşın,]*

•

güftâr: *Söylenen söz, hitâb.*

• Söyleşir tûtî gibi **güftârı** hûb oynar güler / Hoş bir istiğnâ ile kaçın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [güftârı, -ı]

•

gül: *Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.*

• Şemmetmeyeli **gül** ruhun güller gibi şoldum / Bilmem ki ne oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [gül,]

• Hâlime rahm eylemez bir dem **gül-i** handân ne ‘ucb / Kaldı şeydâ gibi mâtemde vü yâsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [gül-i, -i]

• Soldurduñ **gülleri** gül bedenleri / Hûna boyandırdıñ pîrehenleri (*Diğer 23, Beyit 11*). [gülleri, -leri]

•

•

gül: *Gülmek, mutlu olmak.*

• ‘Âlî himmet kııl sürem tâ hâk-i pâye yüzlerim / Firqatîñle tevbeler **gülmez** dü çeşmim hûn-feşân (*Kaside 1, Beyit 19*). [gülmez, -mez]

• Her yüze **gülücü** mekkâre yâhû / Olmasa meyl etmek dîdesi âhû (*Diğer 45, Beyit 3*). [gülücü, -ücü]

• Görmedim cevrenden bir dem **gülerek** / Geçti ‘ömrüm dîdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [gülerek, -erek]

• Gülşenden mi böyle teşrîf **gülerek** / Ruğlarıñ mı verdi söyle güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [gülerek, -erek]

• Bir **gülse** gülüm biñ gül-i handâna bedeldir / Rûyuñdaki gül-pembe gülistâna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1*). [gülse, -se]

• Gülşen içre bir gül-i ra‘nâ ki hep oynar **güler** / Pek tıfildir âfetim destinde top oynar **güler** (*Gazel 28, Beyit 1*). [güler, -er]

• Gülşen içre bir gül-i ra'nā ki hep oynar **güler** / Pek tıfildir āfetim destinde top oynar **güler** (*Gazel 28, Beyit 1*). [güler, -er]

• İşvelerle gösterir envā'-ı lu'b oynar **güler** / Sınemi kıldı hedef çün gamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [güler, -er]

• Tır-i cevri hemān atıp tutup oynar **güler** / Nāzī teklif-i vişāl ettim o şūha söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [güler, -er]

• Söyleşir tūtī gibi güftārī hūb oynar **güler** / Hoş bir istignā ile kaçın çatıp oynar **güler** (*Gazel 28, Beyit 5*). [güler, -er]

• Söyleşir tūtī gibi güftārī hūb oynar **güler** / Hoş bir istignā ile kaçın çatıp oynar **güler** (*Gazel 28, Beyit 5*). [güler, -er]

• Kıyāmet haşre dek ağlarım **gülmem** / Nāzī yārsiz gözüm yaşların silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [gülmem, -m, -em]

• Ol gül-i ruhsār yāre gül dedim **gülmem** dedi / Hūn-ı çeşmim ol perīye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [gülmem, -m, -em]

• Sağ oldukça ağlar olanca hākim / Kimi **güldürmüştür** felek dünyāda (*Diğer 1, Beyit 4*). [güldürmüştür, --dür, -müş, -tür]

• Ol gül-i ruhsār yāre **gül** dedim gülmem dedi / Hūn-ı çeşmim ol perīye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [gül,]

• Geleli şu dehre şanmayñ **güldüm** / Gül idim açıldım şoldum hār oldum (*Diğer 33, Beyit 3*). [güldüm, -dü, -m]

•

gül: "Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

• Koynunda memeler beñzer tūrunca / Hangi bāğda bitmiş bu **gül-i** gonca (*Diğer 6, Beyit 7*). [gül-i, -i]

• Ezel aşılایım cism-i fettānñ / Cān verip yolunda **gül-i** ra'nānñ (*Diğer 42, Beyit 3*). [gül-i, -i]

• Bāğbān koymazsa ger bāğına dil-i şeydāsın / Būs kıl dāmen ayağın öp **gül-i** handān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [gül-i, -i]

- Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe güller **gül** rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [gül,]
- Sām estirdiñ n’ettiñ elden sünbülüm / Nāzī uçtu şāh-ı **gülden** bülbülün (*Diğer 12, Beyit 5*). [gülden, -den]
- Hāzāna uğrattıñ hār ettiñ **gülüm** / Şolsuñ gülün gülşānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 6*). [gülüm, -üm]
- Her-dem boynuñ egip dıraht-ı **gülde** / Bī-çāre bülbüle āh u zār tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [gülde, -de]
- Gülşenden mi böyle teşrīf gülerək / Ruħlarıñ mı verdi söyle **güle** renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [güle, -e]
- Zülfün ‘anber-şiken **gül** diken diken / Çiger yāre iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [gül,]
- Nāzī bülbül iken sen bir **gül** iken / Seni göz görürken kande varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [gül,]
- Görünce gül yüzün seniñ ey **gülüm** / Eyvāh ‘aқıl baştan yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1*). [gülüm, -üm]
- Açmış verd-i rüyñ gonca fidānım / Öyle bir **gül** gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [gül,]
- Yaratmış **gül** gibi cismiñ fidānım baқ Hūdā nāzık / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pür-ziyā nāzık (*Gazel 12, Beyit 1*). [gül,]
- Ey çeşm-i siyāh göñlü sünbül yüzü **gül** / Hele baқ tāze açılmış yanağı kırmızı **gül** (*Gazel 14, Beyit 1*). [gül,]
- Bir zamān cānā seher **gül** rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [gül,]
- Bir gülse **gülüm** biñ gül-i hāndāna bedeldir / Rūyuñdaki gül-pembe gülistāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1*). [gülüm, -üm]
- Nāzī **gül** cemālīñ seyrān etmege / Hāzırdır bir cān kurbān etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [gül,]

- Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver zülfünden / Şoldu genc-i maḫṣūd şarardı **gül** yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [gül,]
- Artırdı dil melālin / Gördüm **gül** rüyuñ ālın (*Diğer 21, Beyit 13*). [gül,]
- Şoldurduñ gülleri **gül** bedenleri / Hūna boyandırdıñ pīreherleri (*Diğer 23, Beyit 11*). [gül,]
- Şorarsa hālimden **gül** yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [gül,]
- Nazar kıl rüyinde **gül** pembesine / Mürüvvet etmez mi efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [gül,]
- Nāzī **gül** cemālin göremem diye / Sem almış içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [gül,]
- Geleli şu dehre şanmayıñ güldüm / **Gül** idim açıldım şoldum hār oldum (*Diğer 33, Beyit 3*). [gül,]
- Şolmadan erişsin ‘ömrüñ gülşeni / Vaqt-i hāzān oldu **güller** perīşān (*Diğer 34, Beyit 2*). [güller, -ler]
- Düşme ey dil sen de feryād u zāra / Yanağında gonca **gül** incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [gül,]
- Ey çeşm-i siyāh gönlü sünbül yüzü **gül** / Hele bak tāze açılmış yanağı kırmızı **gül** (*Gazel 14, Beyit 1*). [gül,]
- Melegim n’oldu desem **gül** gibi ruḫlar kızarır / Tūṭī gibi söylese tatlı sözü **gül** (*Gazel 14, Beyit 2*). [gül,]
- Melegim n’oldu desem **gül** gibi ruḫlar kızarır / Tūṭī gibi söylese tatlı sözü **gül** (*Gazel 14, Beyit 2*). [gül,]
- Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūḫ / Yākūt taḫayım cebhe-i sīmīne ben dizi **gül** (*Gazel 14, Beyit 3*). [gül,]
- Şeydā gibi feryād u fiğān içre bıraḫma / Bu faşl-ı bahār hāra ḫul etme bizi **gül** (*Gazel 14, Beyit 4*). [gül,]
- Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ağlatma şaḫıñ güldür onu bey

kıızı **gül** (*Gazel 14, Beyit 5*). [gül,]

• Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı maḥşūş / Bülbül seniñ ol nağmeleriñ zāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 1*). [gül,]

• Bu bezm-i çemen gulğul-ı şoḥbet-i yārān / **Güle** mi bādeye mi sākīye mi yāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [güle, -e]

• Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / **Gül** yüzüm nergis gözüm gīsū da şeb-būdur demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [gül,]

• Açılmış mı ‘acep bāğ-ı ruḥunda **gül** gülistānı / Dedi ezhār-ı gūn ā-gūn donanmış bāğ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [gül,]

• Şemmetmeyeli gül ruḥun **güller** gibi şoldum / Bilmem ki ne oldum (*Müstedad 1, Beyit 5*). [güller, -ler]

• Ağla **gül** vaḳti bu dem / Bülbül sadālı sākī (*Diğer 21, Beyit 16*). [gül,]

• Rūḥlarıñ ğonca **güldür** / Būy-ı zülfūñ sümbüldür (*Diğer 21, Beyit 3*). [güldür, -dür]

• Şu dār-ı dünyāda ey **gül-i** ra‘nā / Ğā‘ib ettim yazık bir dil-i şeydā (*Diğer 14, Beyit 5*). [gül-i,]

• Beslemesin bāğbān ğonca bāğında / Hezār şīvelerle bir **gül-i** nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [gül-i,]

• Ol **gül-i** ruḥsār yāre gül dedim gülmem dedi / Hūn-ı çeşmim ol perīye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [gül-i,]

• Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-ı vaşlım neyleyim / Bāğ-ı firḳatte **gül-i** ruḥsārın ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [gül-i,]

• Hāzāna uğrattıñ ḥār ettiñ gülüm / Şolsuñ **gülüñ** gülşānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 6*). [gülüñ, -ün]

• Bir zamān seniñle çemenistānı / Eylerdik temāşa **gül** gülistānı (*Diğer 15, Beyit 5*). [gül,]

• Görünce **gül** yüzün seniñ ey gülüm / Eyvāh ‘aķıl baştan yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1*). [gül,]

- Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe **güller** gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [güller, -ler]
- Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller gibi / Ruḥlarıñ āyine ki al baḳ ele **güller** gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [güller, -ler]
- Bülbül de ḥasrettir gonca **gülüne** / Kavuşur da bir kez ötüşür m'ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [gülüne, -üñ, -e]
- Şun ehl-i rindi **güldür** / Mey-i iḳbāli sākī (*Diğer 21, Beyit 4*). [güldür, -dür]
- Soldurup nergisim bāḡım bozdurduñ / **Güller** açtırmadıñ gül-fidānıma (*Diğer 4, Beyit 6*). [güller, -ler]
- Güller ḥāk üzre dökülmüştür seḥer şeb-nemleri / Ḥāl-i fülfüllü o sım gerdānıñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [güller, -ler]

•
gül cemālin: Güle benzer yüzün.

- (*Gazel 36, Beyit 2*). [gül cemālin,]

•
güldür-: Güldürmek II mutlu etmek.

- Ağlayu vücūda geldim 'ademden / Bir an **güldürmedi** ṭālī'-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [güldürmedi, -me, -di]
- Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ağlatma şaḳıñ **güldür** onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [güldür,]

•
gülfem: Gül dudaklı, kırmızı dudaklı sevgili.

- Nabzı ger ol ṭabīb ol marīz-i vāşılım ben / Döksüñler **gülfemini** işte ölmeniñ çaḡı (*Diğer 16, Beyit 5*). [gülfemini, --ini]
- Sevdigim **gülfem** seni Ḥaḳka emānet eyledim / Belki kırtulmam bu veremden gönül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [gülfem,]
- Sevdigim **gülfem** yürü ḥandānın andım ağladım / Sīne al ḳanım tūḡ-ı

müjgânın ahdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*gülfem,*]

•

gül-feşen: *Gül saçan, gül dağıtan.*

• Cefâ vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe güller
gül rüyunda **gül-feşenliktir** (*Diğer 11, Beyit 8*). [*gül-feşenliktir, -liktir*]

•

gül-fidân: *Fidan boylu; sevgili.Açmamış gül.*

• Su'âl et hâlini o **gül-fidânıñ** / Bilmez mi hâlimden bu ben şeydânıñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [*gül-fidânıñ, -ın*]

• Gül-fidânım derde şaldı zâr ile şeydâları / Güş eder mi bilmezem feryâd
u nâlânım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*gül-fidânım, -im*]

• Ben şevler verdim sirişkimle ey **gül-fidân** / Nev-bahâr-ı hüsüne Hoten
raşşândan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*gül-fidân,*]

• Şoldurup nergisim bāğım bozdurduñ / Güller açtırmadıñ **gül-fidânıma** (*Diğer 4, Beyit 6*). [*gül-fidânıma,*]

•

gül-ğonca: *Henüz açılmamış gül II sevgili.*

• Eyvâh bağ-ı 'ömrüm şoldu gazeldir / Bir **gül-ğonca** yüz biñ hâra
bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [*gül-ğonca,*]

•

gül-ğonca-i maksûdum: *Tomurcuk halindeki gül arsız , sevgili.*

• (*Kaside 1, Beyit 24*). [*gül-ğonca-i maksûdum,*]

•

gül-ğoncası: *Tomurcuk hâlinde gül II Hz. Muhammed'in soyu (Gül, Hz. Peygamber'i;
gonca, onun soyundan gelenleri simgeler. Tanıkta seyitlik kastedilir).*

• Süzme yâr gözlerin bayğincasına / Cân attım ruhların **gül-ğoncasına** (*Diğer 38, Beyit 5*). [*gül-ğoncasına,*]

•

gülgül-ı sohbet-i: Gürültülü muhabbet.

- (Gazel 39, Beyit 2). [gülgül-ı sohbet-i,]

•

gülgün: Gül renkli II Sevgilinin yüzü.

- Sākīyā şun baña mey-i **gülgünü** / Bāde-i elestten kana gelmişiz (Diğer 53, Beyit 1). [gülgünü, -u]

•

gül-i ahmer: Kırmızı gül.

- (Diğer 8, Beyit 5). [gül-i ahmer,]

•

gül-i handān: Açılmış gül / sevgili. Gülen sevgili.

- (Gazel 30, Beyit 2). [gül-i handān,]
- (Gazel 33, Beyit 1). [gül-i handāna,]

•

gül-i nāzik-teridir: Çok nazik , aşırı nazik(sevgili).

- (Gazel 32, Beyit 2). [gül-i nāzik-teridir,]

•

gül-i ra'nā: Güzel görünen gül || Sevgili.

- (Gazel 28, Beyit 1). [gül-i ra'nā,]

•

gül-i reyhāna: Reyhan çiçeği.

- (Diğer 6, Beyit 2). [gül-i reyhāna,]

•

gül-i rūhsārdan: Gül yanaklı. (Farsça) Mānevi çok güzellik sahibi. Çok sevilen. (Farsça) Kaynak:<https://www.luggat.com/index.php#ceviri> Erişim Tarihi:24.09.2021.

- (Diğer 1, Beyit 6). [gül-i rūhsārdan, -dan]

•

gülistân: *Gül bahçesi || Sevgili yurdu.*

- Ey bād-ı semūm esme **gülistāna** doğunma / Şoldurma şaķın nergis-i mestāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 1*). [*gülistāna, -a*]
- Açmış verd-i rüyîñ ğonca fidānım / Öyle bir gül **gülistānda** bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [*gülistānda, -da*]
- Bir gülse gülüm biñ gül-i ğandāna bedeldir / Rūyuñdaki gül-pembe **gülistāna** bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1*). [*gülistāna, -a*]
- Şimdi bir bülbül-i dil-i ğaste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşķıñ **gülistānım** degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*gülistānım, -ım*]
- Bir zamān seniñle çemenistānı / Eylerdik temāşa gül **gülistānı** (*Diğer 15, Beyit 5*). [*gülistānı,]*
- Açılmış mı ‘acep bāğ-ı ruğunda gül **gülistānı** / Dedi ezhār-ı ğün ā-ğün donanmış bāğ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [*gülistānı,]*

gülme: *"Gülmemek" || Rahat etmemek, huzurlu olmamak.*

- Usandım çekmekten cevri ü cefāsın / **Gülmedim** görmedim rüy-ı vefāsın (*Diğer 28, Beyit 7*). [*gülmedim, -di, -m*]
- Gülmedim luţfuñ görüp bir dem çarğ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle bağtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*gülmedim, -di, -m*]

gül-pembe: *Pembe gül gibi.*

- Bir gülse gülüm biñ gül-i ğandāna bedeldir / Rūyuñdaki **gül-pembe** gülistāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1*). [*gül-pembe,]*

gül-reng: *Gül renkli (kırmızı).*

- Doldurup bir bāde **gül-reng** eyledim taķdīm ana / Biñ recā kıldım gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*gül-reng,]*

gül-rû: *Gül yanaklı. II Gül gibi güzel ve al yanaklı sevgili.*

• Cüdâyım dâr-ı gurbette vaţanda çeşm-i cādūdan / Dirîgâ gelmedi n'oldu şabâ da semt-i **gül-rūdan** (*Gazel 20, Beyit 1*). [*gül-rūdan, -dan*]

•

gül-ruh: *Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.*

• Açılmış **gül-ruhunda** bu dil-i şūrîde āh etsin / Dizilmiş lâleler inci gibi ey dil-rübâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [*gül-ruhunda, -uñ, -da*]

•

gülşân: *Gül bahçesi II Sevgilinin bulunduğu yer.*

• Her seher dem-sâz-ı 'aşk olmak ne hoştur dillere / Bûlbülü nağamâtını seyr et **gülşândan** gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*gülşândan, -dan*]

• Hâzâna uğrattıñ hâr ettiñ gülüm / Şolsuñ gülüñ **gülşânım** seniñ de (*Diğer 12, Beyit 6*). [*gülşânım, -im*]

• Solmadan erişsin 'ömrüñ **gülşeni** / Vaqt-i hâzân oldu güller perîşân (*Diğer 34, Beyit 2*). [*gülşeni, -i*]

• Gülşenden mi böyle teşrîf gülererek / Ruğlarıñ mı verdi söyle güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [*gülşenden, -den*]

• Vermesin yâd ellere nâ-mahrem oldu dil-rübâ / **Gülşen-i** bâğ-ı vişâlınden amân bir gonca pâç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*gülşen-i, --i*]

• Girmesin encümen-i **gülşene** ağıyâr diyerek / Bûlbül-i bahtımıñ 'ömrü tutulur vâm da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*gülşene, -e*]

• Feyz-i sübhân **gülşen-i** âmâlini sîr-âb ede / Lem-yezel dünyâ ve mâ-fihâda kıalsın ber-murâd (*Gazel 6, Beyit 2*). [*gülşen-i, --i*]

• Gülşen içre bir gül-i ra'nâ ki hep oynar güler / Pek tıfildir âfetim destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*gülşen,]*

•

gülşen-i izhâra: *Gül bahçesinin meydana çıkarması, ortaya koyması.*

• (*Gazel 39, Beyit 1*). [*gülşen-i izhâra,]*

•

gülsitân-ı 'aşkta: *Aşkın gül bahçesi.*

- (Müseddes 1, Beyit 1). [gülsitân-ı 'aşkta, -ta]

•

gülsün: *Gülmek, gülümsemek, mutlu olmak.*

- Yârim ağyâr ile **gülsün** oynasın / Ben nasıl tutayım yâs ğarîp ğarîp (*Diğer 40, Beyit 4*). [gülsün, -sün]

•

gümân: (Fars.) *Zan, şüphe, kuşku.*

- Şulu şeftâlîler va' de ettiler / Vermediler gönlüm düştü **gümâna** (*Diğer 6, Beyit 10*). [gümâna, -a]

•

gümüş: *Sevgilinin tenindeki beyaz parlaklık.*

- Gümüşte yok beyâzlıkta mînede / Alsam ağuşuma şarsam sînede (*Diğer 6, Beyit 5*). [gümüşte,]

•

gün: *Gün, zaman, vakit, an.*

- Öpsem pâyin yüz egersen kaç ile / 'Älemde bu **günü** nâm u şân benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [günü, -ü]

- Kırtulayım bārī dilleriñizden / Geçsin **günleriñiz** sa'âdetlerle (*Diğer 14, Beyit 2*). [günleriñiz, --ler, --iniz]

- Bir selâm gönderdim cānān eliñe / 'Acep şu **günlerde** yetişir m'ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [günlerde, -ler, -de]

- Eli bağı bir **gün** dīvāna durup / Hemen hāk-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [gün,]

•

gün doğmadan neler doğar: *İnsan, içinde bulunduğu durum ne kadar kötü olursa olsun hiçbir zaman ümitsizliğe kapılmamalıdır. Yaşadığı mutluluğun devamından da güvende olmamalıdır. Yarın karşısına neler çıkacağını kimse bilemez. Kötü bir durum*

birgün sonra düzelebilir; iyi bir durum kötüleşebilir. Kim bilir, daha neler olur.

- (Diğer 3, Beyit 6). [gün doğmadan neler doğar,]

•

gün yüze: Gün ışığı gibi aydınlık yüz.

- (Kaside 1, Beyit 23). [gün yüze,]

•

günāh: 1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

• Merhem sürüp oñarsan **günāh** mı yârelerim / Şifālî bir şerbettir şunsun lebiñ bardağı (Diğer 16, Beyit 7). [günāh,]

• Vücūdum ney gibi sūrāh sūrāh oldu mecrūhum / **Günāhım** neyse 'afv et gayrı nālān etme yā Rabbī (Gazel 9, Beyit 2). [günāhım,]

•

güneş: 1-Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems. 2-Âftâb, zükâ.

- Tūfî 'âşık sözüne / **Güneş** meftûn yüzüne (Diğer 21, Beyit 9). [güneş,]

•

günlerim: Zaman, vakit, an.

• Günlerim dönmektedir her dem şeb-i yeldâlara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedîdâr olmasa (Gazel 2, Beyit 3). [günlerim, -ler, -im]

•

gurbet: Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma || Sevgili'den uzakta olan yer ('âşık bağlamında).

• 'Azm ederdim cāy-ı **gurbetten** yana doğrusu / 'Āşıkā cān batış eder yār fedakār olmasa (Gazel 2, Beyit 2). [gurbetten, --ten, -]

• Eyvāh nidem nāzlı yāri el almış / Vağan da bir oldu **gurbet** de baña (Diğer 5, Beyit 4). [gurbet,]

- Eyvāh ağlamağtan **ğurbet** illerde / Doldu dīdelerim kanlı yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [*ğurbet,]*
- Ölürsen **ğurbette** şuyum kim döke / Nāzlı yārim yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*ğurbette, -te]*
- Göñüller almaya hayli güzel bir haşlet öğrenmiş / Miyān-ı güftügü-y-ı **ğurbette** çok şan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*ğurbette, -te]*
- Etti raqiplerim da‘vāya kıyam / Diyār-ı **ğurbette** gam olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*ğurbette, -te]*
- Qaldım ğarīp kūy-ı **ğurbette** amān / Göñül ārzū eyler vaṭandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [*ğurbette, -te]*
- Ey çıralı kıtan Ḥallāq-ı zamīr / Qoyma bu Nāzīyi **ğurbette** esīr (*Diğer 42, Beyit 5*). [*ğurbette, -te]*
- Bī-vefā bī-kesem dār-ı **ğurbette** / Ağlaram şızlaram kıaldım lānesiz (*Diğer 52, Beyit 1*). [*ğurbette, -te]*
- Geçirdik **ğurbette** bu çarḥ-ı dūnu / Eyvāh esef olsun cānā gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 2*). [*ğurbette, -te]*
- Cüdāyım dār-ı **ğurbette** vaṭanda çeşm-i cādūdan / Dirīğā gelmedi n’oldu şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*ğurbette, -te]*
- Cānā nāzlı yārin n’oldu derlerse / Gitti **ğurbet** ilde kıaldı derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [*ğurbet,]*

•

ğurbet elde: *Bir kimsenin doğup büyüdüğü yerden başka yer.*

- (*Gazel 30, Beyit 1*). [*ğurbet elde,]*

•

ğürcistānlı: *Ğürcistan ülkesinin vatandaşı.*

- Biri **Ğürcistānlı** bağılı bostānlı / Ya ‘Acem’den gelmiş ya Türkistānlı (*Diğer 6, Beyit 11*). [*ğürcistānlı, --lı]*

•

gūş: *Dinlemek, kulak vermek.*

• Gül-fidānım derde şaldı zār ile şeydāları / **Gūş** eder mi bilmezem feryād
u nālānım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*gūş,*]

•

gūş: *Kulak.*

• Yoşma küsme cānā bir hūb-revişli / Elleri kınalı **gūşu** menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [*gūşu, -u*]

• Āh cān ellerinde cānān ararken / Geldi bu **gūşuma** ses ğarip ğarip (*Diğer 40, Beyit 1*). [*gūşuma, -u, -m, -a*]

•

gūş eden: *Dinlemek, kulak vermek.*

• (*Gazel 37, Beyit 1*). [*gūş eden,*]

•

gūşād etmişler: *Açmak.*

• (*Diğer 7, Beyit 4*). [*gūşād etmişler,*]

•

gūşāyiş: *Açılma, ferahlama, açıklık, ferahlık.*

• Eyleye hayrū'l-ḥalef Mevlā sa'ādet ḥāl ile / Nev-be-nev baht-ı
gūşāyişlerle mesrūru'l-fu'ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [*gūşāyişlerle, -lerle*]

•

gūyā: *Ādeta / Zannedersin.*

• Gūyā ki ... tūṭī sözleri / Görünce şaşırıdım oldum dīvāne (*Diğer 6, Beyit 4*). [*gūyā,*]

•

gūzel: *Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.*

• Ben bir **gūzel** gördüm zülūf telleriñ / Māh yüzüne döküp gider
eglenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [*gūzel,*]

• Etme gel bu cevri-i nā-sāzı **güzel** / Hāzırdır her işte çünkü lem-yezel (*Diğer 8, Beyit 3*). [güzel,]

•

güzel: *Biçimindeki uyum ve ölçülerindeki denge ile hoşla giderek hayranlık uyandıran; hoş.*

• Bī-vefā derler niçin nāmın duyan üftādeler / Hīç demezler meşreb-i ‘anķā **güzel** budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [güzel,]

• Göñüller almaya hayli **güzel** bir haşlet öğrenmiş / Miyān-ı güftügüy-ı gurbette çok şan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [güzel,]

• Kavletme şarılma ‘id-i vuşlatla / Bayramlaşır **güzel** ihvān-ı vaţan (*Diğer 35, Beyit 2*). [güzel,]

• Bir çift **güzel** gördüm āhūlar gibi / Bilmem hangi çölden geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [güzel,]

•

güzellik: *Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.*

• Zabt etmişti beñler gerdānistānı / Geçti mi ola **güzelliğñ** o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [güzelliğñ, -in]

•

ğaddār: *Acıması olmayan, başkalarına haksızlık eden.*

• Kāna mı şusamış ey çarḥ-ı **ğaddār** / Bālīn olmuş arar tūğ-i ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [ğaddār,]

•

habb: *(Sevgilinin) tahl tanesi (gibi ufak beni). II Sevgilinin afyon gibi aşıkları kendinden geçiren beni.*

• Yüklemiş hecr ile **habb-i** hāllerin / Ğam kaţarın çekip gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [habb-i, --i]

•

habbezā: *"ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edati.*

• Habbezā Mīr-i Nihādīñ şulb-i pākinden yine / Doğdu bir maḥdūm-i

sa‘d-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*ḥabbezā,*]

•

haber: *Son ve yeni havadis, bilgi.*

• Götür **haberimi** yāre ey şabā / Hicrān yāreleri dilde bī-devā (*Diğer 52, Beyit 3*). [*ḥaberimi, -imi*]

• Başın için olsun ey gül-i aḥmer / Nāzī vişālinden bekler bir **haber** (*Diğer 8, Beyit 5*). [*ḥaber,*]

• Var mıdır ‘aşkınla ğamdan āzāde / Ḥāmūş-ı **haberine** Nāzī fütāde (*Diğer 25, Beyit 5*). [*ḥaberine, -i, -n, -e*]

•

haber aldım: *Öğrenmek, bilgi edinmek.*

• (*Müseddes 1, Beyit 1*). [*ḥaber aldım,*]

•

hadd: *1. Sınır. 2. Derece, mertebe.*

• Yoktur gerdişinde **hadd-i** nifāk / Ḥün-ı mazlūmlarla yazılmıştır bak (*Diğer 23, Beyit 15*). [*ḥadd-i,*]

•

hadeng: *Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.*

• Ḥadeng-i ḥasreti cānı delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem eşk-i ḥūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*ḥadeng-i, --i*]

•

hahen: *Far. Fenalık isteyen, düşman. bed-hâhâne: Bedhahçasına.*

• Vuşlat-ı āğūşa çekmek **hahen-i** ‘uşşak ańı / Cānā bend etmek diler dil ḥūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [*hahen-i, --i*]

•

hāk: *"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir; Allah (c.c.).*

• Nāzī böyle imiş **Ḥaḳtan** tecellī / Bu dertler derūnum aldı temelli (*Diğer*

52, Beyit 5). [haktan, -tan]

• Olagör visāle **Haktan** 'ināyet / Āhū nigehle pür-kemān kaç ile (*Diğer 13, Beyit 4*). [haktan, -tan]

• Eli bağı bir gün dīvāna durup / Hemen **hāk-i** pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [hāk-i, --i, -]

• Olmadı müyesser vişāle ermek / Nāzī **hāk-i** pāy-i yāre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [hāk-i, --i, -]

• Hāsret-i zülfüñle sünbüller bitsin / Nāzī **hāk-i** mezārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 6*). [hāk-i, --i, -]

• Güller **hāk** üzre dökülmüştür seher şeb-nemleri / Hāl-i fülüllü o sīm gerdāñiñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [hāk,]

• Bu hāletle derūnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer kalmadı āh-ı hāsretle **hāk** oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [hāk,]

• Tā yürekte rahneler açtı firākın neyleyim / Her dem āşār-ı vişāliñle ede **Hāk** karmān (*Kaside 1, Beyit 4*). [hāk,]

• Sıklet-i hicr ü ğamiñ dilde taħammül koymadı / **Hāk** be-kām-ı vaşl ede durduķça çarh-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [hāk,]

• Hāk müyesser eyleye dā'im mülākātñ seniñ / Ey kerem kanı velīyyü'n-ni 'met-i bī-imtihān (*Kaside 1, Beyit 7*). [hāk,]

• Ma'müre-i zīr-i **hāk** ettiñ cānlar / Tükenmez mi cevri 'itābñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [hāk,]

•

hāk: "Gerçek, doğru ve sabit olmak, gerekli ve layık olmak, olabilirlik niteliği taşımak, sürekli var olmak, gerçeğe uygun bulunmak" anlamındadır.

• Rüy-ı **hāk** oldum recā ettim vişāl-i yār için / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum dedim yā Rab amān (*Kaside 1, Beyit 11*). [hāk,]

•

hāk: Toprak. II Yer, zemin.

• Yetiştir sen 'ināyet kı1 rāh-1 maqşūd-i yābāna / Sürem yüz **hākine** bir kez ereydim kūy-1 cānāna (*Müseddes 1, Beyit 8*). [*hākine, -i, -n, -e*]

•

hakañ: *Büyük padişah.*

• Hük-m-i müjgāniñ taht-1 **hakāna** / Elçiler göndermiş Nuşrevāna (*Diğer 50, Beyit 3*). [*hakāna, -a*]

•

hāk-i pāye: *Ayağının toprağı // huzur, makam.*

• (*Kaside 1, Beyit 19*). [*hāk-i pāye,]*

•

hakīm: *Hükmeden, buyruğunu yürüten, hākimiyet kurmuş olan, egemen. Allah.*

• Hakīmsin 'alīmsin semī'sin başır / Şimdi yolda gözü yārini bekler (*Diğer 42, Beyit 6*). [*hakīmsin, -sin*]

• Sağ olduğça ağlar olanca **hākīm** / Kimi güldürmüştür felek dünyāda (*Diğer 1, Beyit 4*). [*hākīm,]*

•

hakk: (Ar.) *İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus. II. Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değışikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan, Allah. III. Doğru, gerçek.*

• Biñ şükür eltāfına **Hakḳ'ım** ilā-yevmi'l-me'ād / Kıldı bir ferzend ihsān u 'ināyet sa'd-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*hakḳ'ım, -iñ*]

• Sevdigim gülfem seni **Hakḳa** emānet eyledim / Belki kırtulmam bu veremden gönül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*hakḳa, -a*]

•

hāl: (Sevgilinin) *vücutundaki siyah nokta, ben.*

• Güller hāk üzre dökülmüştür seher şeb-nemleri / **Hāl-i** fülfüllü o sīm gerdāniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*hāl-i,]*

•

hāl: 1. Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. 2. Davranış, tutum, tavır. 3. Geçmiş ile gelecek arasındaki içinde bulunulan, yaşanmakta olan zaman.

• Oğu manzūme-i işbu eṣerim / Ne imiş **hālimi** anla kaderim (*Kaside 1, Beyit 1*). [*hālimi, -im, -i*]

• Old hūn-ı dīdem gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne **hāldir** (*Diğer 45, Beyit 4*). [*hāldir, -dir*]

• Yükletmiş hecr ile ḥabb-i **hālleriñ** / Ğam kaṭarın çekip gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [*hālleriñ, -lerin*]

• Şabā görüp söyle nāzlı cānāna / Yetişsin imdāda **hāller** perīşān (*Diğer 34, Beyit 1*). [*hāller, -ler*]

• Ne **hāldedir** ‘acep tūṭī-güftārım / İşitmez mi Nāzī feryād u zārım (*Diğer 13, Beyit 5*). [*hāldedir, -de, -dir*]

• Eylesin **hālim** gibi zülfüñ perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr bend ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*hālim, -(i)m*]

• Su’āl ettim pervāneniñ **hālinden** / Dedi baña yanmağ için nar tatlı (*Diğer 17, Beyit 1*). [*hālinden, -i, -(n)den*]

• Sorarsa **hālimden** gül yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [*hālimden, -im, -den*]

• Su’āl et hālını o gül-fidāniñ / Bilmez mi **hālinden** bu ben şeydāniñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [*hālinden, -i, -(n)den*]

• Hālime raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandān ne ‘ucb / Kaldı şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*hālime, -im, -e*]

• ‘Arz-ı **hāl** etsem mi bilmem ne der ol sultāna āh / Raḥm eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*hāl,]*

• Degil mi **hāl** u şanımdan ‘acep ol dil-rübā āgāh / Aniñ bu cevr-i nā-sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*hāl,]*

• Peyām-ı vuşlatıñ var mı dirīgā çeşm-i āfetten / Dedi **hāli** degil bir vech

ile luḡf u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*ḡālī, -i*]

• Eyleye ḡayrū'l-ḡalef Mevlā sa'adet **ḡāl** ile / Nev-be-nev baḡt-ı ḡüḡāyişlerle mesrūru'l-fu'ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [*ḡāl,]*

• Şabā 'azm eyleyip doḡru cānāna / ḡasb-i **ḡālim** söyle yāre aḡlasın (*Diḡer 36, Beyit 1*). [*ḡālim, -im*]

• Bilirim derdimi yoḡtur ifāḡat / Bu **ḡālim** sultānıma yazılsın (*Diḡer 38, Beyit 4*). [*ḡālim, -im*]

• Şem'-i baḡtım yaḡmadı söndürdü bir an rüzḡār / Ḳaldı ḡönlüm derd ile zulmette **ḡālim** pek yamān (*Kaside 1, Beyit 14*). [*ḡālim, -im*]

• Nāle-i feryād u āhımdan felek rencīdedir / Olmasın **ḡālim** şikāyet nā-tüvānım nā-tüvān (*Kaside 1, Beyit 26*). [*ḡālim, -im*]

• Su'āl et **ḡālīni** o ḡül-fidānıñ / Bilmez mi ḡālinden bu ben şeydānıñ (*Diḡer 36, Beyit 3*). [*ḡālīni, -in, -i*]

• Nüş etmek **ḡālīni** cām ile semler / Devāsı āh Loḡmānıma yazılsın (*Diḡer 38, Beyit 2*). [*ḡālīni, -in, -i*]

• 'Aşḡıñ eleminden vaşlıñ ḡamından / Dīde **ḡālī** degil bir māteminden (*Diḡer 19, Beyit 3*). [*ḡālī, -i*]

•

ḡālā: "Bu zamana kadar, şimdi bile, hālen" anlamlarında zarf."

• Felek ḡurtarmaz oldu başımı ālām u ḡayḡudan / Yine ḡavf üzreyim **ḡālā** ḡayāl-i mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*ḡālā,]*

• Ermedi Nāzī gedā **ḡālā** vişāl-i āfete / ḡam baña hem-dem o yāre āşınā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*ḡālā,]*

• Parlatır ḡavs içre neyyir cevri **ḡālā** o şūḡ / Nāzī ḡaşdı cānā mı müjḡanı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*ḡālā,]*

•

ḡalāş etmez: Kurtuluş saḡlamak.

• (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*ḡalāş etmez,]*

- (Müseddes 1, Beyit 6). [ḥalāş etmez,]
- (Müseddes 1, Beyit 9). [ḥalāş etmez,]
- (Müseddes 1, Beyit 12). [ḥalāş etmez,]
- (Müseddes 1, Beyit 15). [ḥalāş etmez,]
-

halāvet: Hoşluk, güzellik.

- Şevk-i hüsn-i ‘aşka cem’ olmuş hūblar / **Ḥalāvet** şatarlar kapan kapana (Diğ̈er 7, Beyit 1). [ḥalāvet,]

-

hālet: (Ar.) Hal, nitelik, durum.

- Bu **hāletle** derūnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer kalmadı āh-ı ḥasretle ḥāk oldu (Gazel 20, Beyit 11). [ḥāletle, -le]

-

hāl-i: Durum, vaziyet.

- Leylā-yı devrāndan ne murād aldım / Ğayrı ḥaşre kılsın **hāl-i** cünūnum (Diğ̈er 33, Beyit 4). [ḥāl-i,]

- Hāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka reng-i hüsn ü ān / Oldu bize baḥt-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı ‘aşk (Gazel 13, Beyit 3). [ḥāl-i,]

-

hāl-i: "Bir vakit, bir zaman" anlamına gelen Farsça ifade.

- Hāl-i kılmaz gönlümü endişeden bir ān felek / Dökmek ister dīdeden al kanımı her dem zamān (Kaside 1, Beyit 8). [ḥāl-i,]

-

hāl-i perişānıma: Perişan halime.

- (Diğ̈er 4, Beyit 4). [ḥāl-i perişānıma,]

-

hāl-ik: Yaratan, Allah.

- Doğ̈tor kerem et derdime imdādı yetiştir / Bir **Ḥāl-ikımız** Ḥazret-i

Mevlā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*hālîkımız, -ımız*]

• Muhtâc-ı luţfuñdur bu Nāzî gedâ / Ey benim **Hālîkım** Rabb-i bî-çünüm
(*Diğer 33, Beyit 6*). [*hālîkım, -(i)m*]

• Meded senden kâ'inâtı var ettiñ / Marîzem **Hālîkım** devâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [*hālîkım, -(i)m*]

•

hālîn: *Bal, durum, vaziyet || aştığın durumu.*

• Söyle var **hālîn** hemen Nāzî o şāhîñ zātına / Dāmen-i hünkāra yüz sür
dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*hālîn,]*

•

halk: (Ar.) *Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.*

• Tāze **halk** etmiş anı Hālāka tāze şükrümüz / Tāze māhım tāze bezme
tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*halk,]*

• Zülm odu yaqtı eritti cism-i zārım hayfā kim / **Halk** nālemden melül
āhımdan ağlar āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [*halk,]*

•

halka-i gīsū-yı: (Sevgilinin) *saçının halkası, kıvrımı.*

• (*Kaside 1, Beyit 17*). [*halka-i gīsū-yı,]*

•

halk-ı cihān: *Bütün insanlar.*

• (*Gazel 32, Beyit 4*). [*halk-ı cihān,]*

•

hallāk: *Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan. || Allah.*

• Tāze halk etmiş anı **Hallāka** tāze şükrümüz / Tāze māhım tāze bezme
tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*hallāka, -a*]

• Rüy-ı idbār görmesin dünyada şolduğça tā / Eylesin iqbāl ile **Hallākı**
mesrürü'l-fu'ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [*hallākı, -ı*]

•

hallāk-ı: Yaraticı, yaratan, vareden.

• Ey çıralı kıtan **Hallāk-ı** zamīr / Kıoyma bu Nāzīyi ğurbette esīr (*Diğer 42, Beyit 5*). [*hallāk-ı,*]

• **hāme:** Kalem II hüküm, karar (Tanıkta, verilen fetvadır).

• Almış ele yazık ‘aşkıñ **hāmesin** / Kimler yazsın kūy-ı yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [*hāmesin, -s, -in*]

• Eyā gelmez mi inşāfa o yāre gönderdim nāme / Mücerred hūn-ı dille ‘arz kııl aḥvālimi **hāme** (*Gazel 20, Beyit 7*). [*hāme,*]

•

hāme-i mu‘ciz-bevānı: Mucize söyleyen kalem. II Kimsenin yazamayacağı güzel sözleri yazan kalem.

• (*Kaside 1, Beyit 29*). [*hāme-i mu‘ciz-bevānı, -i*]

•

hamrā: Kırmızılaşmak, kızarmak.

• Nice zār etmesin dil-i bülbülüm / Vechiñde ğoncalar **hamrālanıyor** (*Diğer 47, Beyit 2*). [*hamrālanıyor, -lanıyor*]

•

hāmūş: Susmak, suskun.

• Var mıdır ‘aşkıñla ğamdan āzāde / **Hāmūş-ı** haberine Nāzī fütāde (*Diğer 25, Beyit 5*). [*hāmūş-ı, -ı*]

•

hān: Far. Şehirlerde, kasabalarda veya yolların geçit yerlerinde yolcuların konaklaması, kendilerinin ve hayvanlarının gecelemesi için yapılmış binâ.

• Kıonup göçer ‘ālem kervān sarāyı / Biz iki kıapılı **hāna** gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [*hāna, -an*]

•

hançer: (Ar.) Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak.

• Gül cemâlin seyr edenler ğayrı **hançer** istemez / Ravza-ı hüsnuñ bahârı erdi hûn cinnetlenir (*Gazel 36, Beyit 2*). [*hançer,]*

•

hançer-i bürrân: *Keskin kılıç, hançer.*

• (*Gazel 37, Beyit 7*). [*hançer-i bürrân,]*

• (*Gazel 33, Beyit 5*). [*hançer-i bürrâna,]*

•

handân: *Gülen, gülücü, şen, açık, mesrur.*

• Bâğbân koymazsa ger bâğına dil-i şeydâsın / Bûs kıl dâmen ayağın öp gül-i **handân** için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*handân,]*

• ‘Adû-yı ğayb çü indinde maħcûp olmasın bir kes / Hased erbâbın aşlâ şâd u **handân** etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 5*). [*handân,]*

• Sevdigim gülfem yürü **handânın** andım ağladım / Sîne al kanım tîğ-i müjgânın ağım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*handânın, -ın]*

• Gözden şu verip besledigim tâze fidânım / Nev-reste amân ğonca-i **handâna** doğunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [*handâna, -a]*

• Hâlîme raħm eylemez bir dem gül-i **handân** ne ‘ucb / Kaldı şeydâ gibi mâtemde vü yâsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*handân,]*

• Vech-i âliñ vird-i **handânım** degil miydi benim / Tâb-ı rûyuñ mihr-i raħşânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*handânım, -um]*

• Tâze bir reftâr ile baħ tâze cânânım gelir / Tâze gül-ruħ tâze ruħsâr tâze **handânım** gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*handânım, -um]*

•

hande: *Çiçeğın açılması. II Gülme, gülüş.*

• Yaqtı odlar cevr ile tâ sîneme gerdün-ı dñn / Görmedim eyyâm-ı **hande** dehrîde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [*hande,]*

•

hangi: *"Hangi" soru sıfatı.*

• Kıoyunda memeler beñzer tırunca / **Hangi** bāğda bitmiş bu gül-i ğonca
(*Diğer 6, Beyit 7*). [*hangi,]*

• Doğurmuş bunları **hangi** analar / Gelmemiş cihāna böyle şunalar (*Diğer 6, Beyit 17*). [*hangi,]*

• Melek dil zulmette kaldı görmedim bir zerre táb / **Hangi** iklīme tūlū‘
etti ‘acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [*hangi,]*

• Bir çift güzel gördüm āhūlar gibi / Bilmem **hangi** çölden geldi bu yana (*Diğer 6, Beyit 1*). [*hangi,]*

•

hānümāniñ yansın: *Evin barkın yansın manasında bir beddua ifadesi.*

• (*Diğer 12, Beyit 1*). [*hānümāniñ yansın, -sın]*

•

hānümānlar: *Ev bark, yuva, âile.*

• Niçe ‘ayş u nūşa zehirler kattıñ / Niçe **hānümānlar** tūrābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [*hānümānlar, -lar]*

•

hār: *Ateş, diken, kötülük, fenalık.*

• Hāzāna uğrattıñ **hār** ettiñ gülüm / Şolsuñ gülüñ gülşānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 6*). [*hār,]*

• Geleli şu dehre şanmayıñ güldüm / Gül idim açıldım şoldum **hār** oldum
(*Diğer 33, Beyit 3*). [*hār,]*

• Şeydā gibi feryād u figān içre bırağma / Bu faşl-ı bahār **hāra** kul etme
bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*hāra, -a]*

• Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm şoldu ğazeldir / Bir gül-ğonca yüz biñ **hāra**
bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [*hāra, --a]*

•

harāb: *Harabe, yıkık dökük yer (gönül bağlamında).*

• Olmakta **harāb** şadme-i cevriñle demādem / Ey çarh kerem et sīne-i

vīrāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [*ḥarāb,]*

• Nice cānlar nice cigerler yaqtıñ / Nice ma‘müreler **ḥarābın** felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*ḥarābın, -ı, -n]*

• Kişver-i gönlüm **ḥarāb** ettin be-hey fermānlı yār / Böyle mi va‘d eylediñ haydi yalan peymānlı yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [*ḥarāb,]*

• Yüz döndü **ḥarāba** şāhım efendim / Bu gönül şehrini ābāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [*ḥarāba, -a]*

•

harāb etmek: *Bozmak.*

• (*Gazel 42, Beyit 4*). [*ḥarāb etmek,]*

•

harāc: *Ar. Müslüman olmayanlardan alınan vergi.*

• Deger Rūmuñ **ḥarācın** / Ḥüsnuñ bahālı sākī (*Diğer 21, Beyit 12*). [*ḥarācın, -ı, -n]*

•

hāşā: "Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

• Çıksa cān murğ-ı kafesten **hāşā** ki terk eylemem / ‘Ömrümüñ varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*hāşā,]*

•

hasb: *Maddî mânevî bir karşılık beklemeden.*

• Şabā ‘azm eyleyip doğru cānāna / **Ḥasb-i** ḥālīm söyle yāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [*ḥasb-i,]*

•

haseb: *Asalet, soyluluk.*

• Yok mişlin ‘Arapta şarḫ u ğarpta / **Ḥasebde** nesebde zāt-ı ādāpta (*Diğer 41, Beyit 3*). [*ḥasebde, -de]*

•

hased: *Haset; kıskançlık, çekememezlik.*

• ‘Adū-yı ğayb çü indinde maḥcūp olmasın bir kes / **Hased** erbābın aṣlā ṣād u ḥandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*ḥased,*]

• Dūda bastırsam ‘acep mi felegin kevkebini / Ne revā kim **ḥased** erbābı olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*ḥased,*]

•

haslet: *(Ar.) Yaratılıştan gelen özellik, huy, tabiat.*

• Göñüller almaya ḥayli güzel bir **ḥaşlet** öğrenmiş / Miyān-ı güftügü-yı ğurbette çok ṣan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*ḥaşlet,*]

•

haşr: *Bir şeyin içine alma II Yalnız bir şeye mahsus kılma.*

• Haşr olmuş ṣāh-ı ğamzeñ ‘ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*ḥaşr,*]

•

haşr: *Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması.*

• Kıyāmet **ḥaşre** dek ağlarım gülmem / Nāzī yārsiz gözüm yaşların silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*ḥaşre, -e*]

• Haşre dek Mevlāsı ‘ömrüñ tül-ı rızqın bol ede / Kılmasın dünyāda muḥtāç oñu Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). [*ḥaşre, -e*]

• Bāğ-ı taḥsīn ğonce-i iḳbāl ile tezyīn edip / Hīç keder göstermesin tā **ḥaşre** dek Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [*ḥaşre, -e*]

• Ru’yet-i dīdār-ı yār olmazsa derde çāre yok / Yoksa böyle **ḥaşre** dek kalsın mı ḥasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*ḥaşre, -e*]

• Gerdenin taḳ zülfüñe ta ol esīri **ḥaşre** dek / Ehl-i ‘aşḳ dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*ḥaşre, -e*]

• Leylā-yı devrāndan ne murād aldım / Ğayrı **ḥaşre** kalsın ḥāl-i cünūnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*ḥaşre, -e*]

•

hasret: *Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

- Ezel yoldaş idi ğam bende eyvāh / Şimdi eş oldu **hasrette** baña (*Diğer 5, Beyit 1*). [*hasrette,]*
- Cānā gel gör gözüñle ħazānda ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı **hasrette** sen urduñ bu kıanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [*hasrette, -te]*
- Sefine-i bahtım şeb-i miñnette / Bıraktı elleriñ baħr-i **hasrette** (*Diğer 49, Beyit 5*). [*hasrette, -te]*
- Bülbül de **hasrettir** ğonca gülüne / Kıavuşur da bir kez ötüşür m’ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [*hasrettir, -tir]*
- Yārim **hasretiñle** dert çeke çeke / Açılan yāreler bitişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 4*). [*hasretiñle, -(i)n, -le]*
- Ğöñül düşürelı o meh-liķāya / **Hasretim** yüzüne ħaylı zamāndır (*Diğer 43, Beyit 4*). [*hasretim, -im]*
- Ne kām aldım marīzem **hasretim** zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıĥhat ben ol Loķmān-ı dıl-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*hasretim, -(i)m]*
- Ne kām aldım marīzem **hasretim** zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıĥhat ben ol Loķmān-ı dıl-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*hasretim, -(i)m]*
- Ne kām aldım marīzem **hasretim** zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıĥhat ben ol Loķmān-ı dıl-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*hasretim, -(i)m]*
- Ne kām aldım marīzem **hasretim** zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıĥhat ben ol Loķmān-ı dıl-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*hasretim, -(i)m]*
- Ħasret-i zülfüñle sünbüller bitsin / Nāzī ħāk-i mezārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 6*). [*hasret-i, --i]*
- Göz göz oldu āh u ğamım dilde **hasret** yāresi / Geldi derdiñ devāsi Loķmān’ neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [*hasret,]*
- Ħasretiñle eyvāh serv-i bülendim / Yanar derūnumda derdiñ ocağı (*Diğer 15, Beyit 1*). [*hasretiñle, -(i)n, -le]*

- Nerde kaldı ‘ahd u amānıñ yārim / **Ḥasretle** geçmekte vuşlat çağları (*Diğer 19, Beyit 1*). [*ḥasretle, -le*]
- Āteş-i **ḥasretle** sīne-sūzam / Bir sebūāsādır çeşm-i giryānım (*Diğer 25, Beyit 3*). [*ḥasretle, -le*]
- Ḥasreti cigerim kıldı biñ pāre / Sīnemde yāreler erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [*ḥasreti, -i*]
- Ben yandım **ḥasretle** şem‘ine anıñ / O da ben gibi yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [*ḥasretle, -le*]
- Nāzī **ḥasretinle** öldü derlerse / Vay cigerim diye ağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 6*). [*ḥasretinle, -(i)n, -le*]
- Ḥasretle çektiğim derd ile ğamlar / Pādişāh-ı hūbānıma yazılısın (*Diğer 38, Beyit 1*). [*ḥasretle, -le*]
- Nūş ederdim **ḥasretiñle** cām-ı Cem / Artmakta göñlümde ğam üstüne ğam (*Diğer 48, Beyit 3*). [*ḥasretiñle, -(i)n, -le*]
- Ḥadeng-i **ḥasreti** cānı delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sīnem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*ḥasreti, -i*]
- Bu ḥāletle derūnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer kalmadı āh-ı **ḥasretle** ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [*ḥasretle, -le*]
- Bāb-ı iḥsānıñdan ayrıldı göñül nā-şāddır / Çağlasın seyl-i sirişkim **ḥasretiñle** bir zamān (*Kaside 1, Beyit 3*). [*ḥasretiñle, -(i)n, -le*]
- Yanar derūnumda sūz-ı muḥabbet / Açtı dert tenimde yāre-i **ḥasret** (*Diğer 13, Beyit 3*). [*ḥasret,]*
- Ḥasret çeke çeke Nāzī bu yerde / Perişān de sitemkāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 6*). [*ḥasret,]*
- Tīğ-ı **ḥasret** yāreler açtı dile zaḥm üstüne / Cānımı almak diler bağ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*ḥasret,]*

•

ḥasret ü hicrān u firāk: *Ayrılık acısı.*

- (Gazel 41, Beyit 5). [ḥasret ü hicrān u firāk,]

-

hasta: Aşk derdiyle hasta düşmüş,sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

- Ru'yet-i dīdār-ı yār olmazsa derde çāre yok / Yoksa böyle ḥaşre dek kalsın mı **hasta** gözlerim (Gazel 18, Beyit 2). [hasta,]

- Ḥasta-i hicrāna yetiş Loḳmānım / Em-i vişāliñle imdāda gel gel (Diğer 25, Beyit 4). [hasta-i,]

- Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde kanlı yaş **hasta** de de gel (Diğer 24, Beyit 4). [hasta,]

-

haste-i: Gönül hastası II Aşık.

- Şimdi bir bülbül-i dil-i **haste-i** hecrem meded / Ravza-i 'aşkıñ gülistānım degil miydi benim (Gazel 17, Beyit 3). [haste-i,]

-

hasūd: Çok haset eden, kıskanç.

- Şudur işte niyāzımdır ki luṭf-ı ilāhinden / **Ḥasūduñ** şem'a-i fikriñ firūzān etme yā Rabbī (Gazel 9, Beyit 4). [hasūduñ, -uñ]

-

haşyet: Ar. Saygıyla karışık korku.

- Ben de cān ḳurbānımın yāre dedim minnetlenir / Sevdigim bilmem neden hayf eyleyip **haşyetlenir** (Gazel 36, Beyit 1). [haşyetlenir, -lenir]

-

hat: Çizgi, yazı. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

- Bahār-ı ḥüsnüne **hatlar** erişmiş yāsemenliktir / 'İtrli zülf kākülü şānelenmiş feslegenliktir (Diğer 11, Beyit 9). [hatlar, -lar]

-

hatā kılsam: Hata yapmak , yanlış yapmak.

- (Gazel 38, Beyit 3). [hatā kılsam,]

•

hātur: *Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, itibar.*

• Dostlar seng-i ihānetle yıkar **hātur** kıomaz / Kıalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*hātur,]*

• Şükūfte olmadı bilmem neden bu ğonca-i **hātur** / Beni bülbül gibi dūçār-ı efġān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [*hātur,]*

•

hātur: *Akı, fikir, düşünce II Gönül.*

• Gelmez mi **hātura** giryān olduğum / Şem‘a-i vaşlıñla sūzān olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [*hātura, -a]*

•

hātur: *(Aşığıñ) gönü.*

• Hiç **hātur** yıkmasın bir ferde kemlik etmesin / Dā‘imā iylikle olsun şöhrefi vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*hātur,]*

•

havf: *Ar. Korku.*

• Felek kıurtarmaz oldu başımı ālām u kıayġudan / Yine **havf** üzreyim hālā hayāl-i mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*havf,]*

•

hayāl: *Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.*

• Oldu mu Nāzī şābına **hayāl** / Cān riştesi yād elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [*hayāl,]*

• Yanar yandıķça fānūs-ı **hayālim** āteş-i ġamdan / Söyünmez tāli‘imden mi ‘acep iķbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*hayālim, -im]*

• Hoş-büy-ı **hayālimde** döner kākül-i reyhān / Vay ğonca-i hāndān (*Müstezad 1, Beyit 12*). [*hayālimde, -i, -m, -de]*

• Felek kıurtarmaz oldu başımı ālām u kıayġudan / Yine **havf** üzreyim hālā **hayāl-i** mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*hayāl-i, --i]*

• H̄ayālinle dilde ğam / Eritti gözden āfer nem (*Diğer 21, Beyit 15*).
[h̄ayālinle, -iñ, -le]

• Durmaz devrān eder **h̄ayālin** cānā / ‘Āşıkların efkārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 2*). [h̄ayālin, -(i)n]

•

hayāl ettim: *Hayal etmek, bir şeyi zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşlemek.*

• (*Kaside 1, Beyit 24*). [h̄ayāl ettim,]

•

haydi: *İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi.*

• Haydi cānım sen yürü kurbāna git cānān için / İmtinā‘ etme şaķın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [haydi,]

• Kişver-i göñlüm h̄arāb ettin be-hey fermānlı yār / Böyle mi va‘d eylediñ **haydi** yalan peymānlı yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [haydi,]

•

hayf eyleyip: *Yazıl etmek, ziyan etmek.*

• (*Gazel 36, Beyit 1*). [h̄ayf eyleyip,]

•

hayfā: *"Eyyvah, yazık!" anlamına gelen ünlem.*

• Öyle ser-mest marīzem ki devā bilmem nedir / Geçti ‘ömrüm **hayfā** kim Nāzī esen yellere gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [h̄ayfā,]

• Zülm odu yaķtı eritti cism-i zārım **hayfā** kim / H̄alk nālemden melül āhımdan ağlar āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [h̄ayfā,]

•

haylī: *"Epey, çok, oldukça, fazla" anlamında zarf.*

• Derdimi ol dilberin zülfüñ görüp de sağladım / Çeşm-i mestine nazar kıldım da **haylī** ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [haylī,]

• **haylī:** *"Birçok, çok fazla, epeyce" anlamına gelen belgisiz sıfat.*

• Taḥammül kalmadı yā Rab amān bu dilde hicrāna / Fiğānım oldu efzūn

ḥaylī demdir verd-i ḥandāna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*ḥaylī,*]

• Göñüller almaya **ḥayli** güzel bir ḥaşlet öğrenmiş / Miyān-ı güftügü-y-ı ğurbette çok şan‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*ḥayli, -in*]

• Göñül düşürelı o meh-likāya / Ḥasretim yüzüne **ḥaylī** zamāndır (*Diğer 43, Beyit 4*). [*ḥaylī,*]

•

ḥayr: *Hayır, hayırlı, faydalı, iyi, iyilik.*

• Yād eder Rüşdi seni Nāzī dem-ā-dem **ḥayr** ile / Mithatıñ vaşfinda durmaz ḥāme-i mu‘ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [*ḥayr,*]

•

ḥayrān: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

• Bulunmaz emşālin şāḥ-ı ḥübānım / Cemāl-i pākine çoktan **ḥayrānım** (*Diğer 43, Beyit 5*). [*ḥayrānım,*]

• Etmez mi bī-çāre **ḥayrānı** / Baqtıkça gözlerin şehlālanıyor (*Diğer 47, Beyit 6*). [*ḥayrānı, -ı*]

• Nergis göricek mestānına nāzına **ḥayrān** / Zāhid de görüp āh ederek ağzı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [*ḥayrān,*]

• Küsme baña aman şeh-i ḥübānım / Biñ cāndan **ḥayrānım** sultānım saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [*ḥayrānım, -ı, -m*]

•

ḥayrū’l-ḥalef: *Ar. Birinin yerine geçen hayırlı kimse. II Hayırlı evlat.*

• ‘Aql u ‘irfān u kemālle olalar **ḥayrū’l-ḥalef** / Büyük emmi-zādesi Seyyid Nizāmla ber-murād (*Gazel 5, Beyit 6*). [*ḥayrū’l-ḥalef,*]

• Eyleye **ḥayrū’l-ḥalef** Mevlā sa‘ādet ḥāl ile / Nev-be-nev baht-ı güşāyişlerle mesrūru’l-fu’ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [*ḥayrū’l-ḥalef,*]

•

ḥazān: *Güz mevsimi, sonbahar II ayrılık; zor, hüznü zaman.*

• Hāzāna uğrattı ‘ömrüm bāğını / Esenler hep mihr-i cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*hāzāna, -a*]

• Cānā gel gör gözüñle **hazānda** ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı hasrette sen urduñ bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [*hazānda, -da*]

• Solmadan erişsin ‘ömrüñ gülşeni / Vaqt-i **hazān** oldu güller perīşān (*Diğer 34, Beyit 2*). [*hazān,]*

•

hazāna uğrattıñ: *Hayal kırıklığına uğrattın.*

• (*Diğer 12, Beyit 6*). [*hazāna uğrattıñ,]*

•

hazer: *Ar. Sakınma, korunma.*

• Tīğ-ı cevrenden **hazer** ettimse de ol fitneniñ / Nāra yaqtım bu dili sūz-ı firāka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [*hazer,]*

• Çifte ejder deler ya bir kerre bak ebrūlarıñ / Pīç ü tābından **hazer** ol turra-i şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*hazer,]*

•

hāzır: *Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş.*

• Etme gel bu cevri nā-sāzı güzel / **Hāzırdır** her işte çünkü lem-yazel (*Diğer 8, Beyit 3*). [*hāzırdır, -dır*]

• Nāzī gül cemāliñ seyrān etmege / **Hāzırdır** bir cān kurbān etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [*hāzırdır, -dır*]

• Söyle zār-ı ‘aşkıñ yosma edāya / Dilerse **hāzırım** cānım fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [*hāzırım, -ım*]

• Çekmesin beyhūde tīğ-ı ğamzesin cān kaşdına / **Hāzır** ettim cānımı cānānıma kurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*hāzır,]*

•

hazret-i: *Allah'ın zatını anmak için kullanılan saygı ifadesi (hazret-i Rahmān).*

• Doktor kerem et derdime imdâdı yetiştir / Bir Hâlıkımız **Hâzret-i**
Mevlâ'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*hâzret-i,]*

•

hebâ: Boş, beyhude, nafîle, ziyan.

• Nedir bu ettigîñ yâr cevri ü cefâ / Nâzî emeklerim hep oldu **hebâ** (*Diğer 44, Beyit 5*). [*hebâ,]*

• Dedim niçin şaldıñ beni sevdâya / Dedi emeklerin vermem **hebâya** (*Diğer 40, Beyit 5*). [*hebâya, -y, -a]*

•

hecr: Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalmak.

• Bûse-i **hecriñde** dil yâne yâne / Durmaz bir dem erir yürek yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [*hecriñde, -i, -ñ, -de]*

• Kerem kıl 'âlem-i gayble tedâvî yâre-i **hecre** / Amân derdimle muhtâc-ı
tabîbân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 6*). [*hecre, -e]*

• Yükletmiş **hecr** ile hâbb-i hâllerin / Ğam kaşarın çekip gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [*hecr,]*

• Hecriñle ne çeker dil-i süzânım / Luğf eyle cevri etme ey âlî-şânım (*Diğer 15, Beyit 3*). [*hecriñle, -in, -le]*

• Ben yandım seninçin sen de yan desem / Sîneñ **hecr** oduna dâğlamaz
mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*hecr,]*

• Mağv oldu **hecriñle** bu dil-i süzân / Sînende merhamet yok mudur imân
(*Diğer 47, Beyit 5*). [*hecriñle, -in, -le]*

• Derdiñ vereminden **hecriñ** emînden / Şarıldı yâreme miñnet bāğları (*Diğer 19, Beyit 4*). [*hecriñ, -iñ]*

• Hecriñ derûnuma etti işâbet / Cefâ vü cevriñle ey çeşm-i âfet (*Diğer 38,
Beyit 3*). [*hecriñ, -iñ]*

• Dâğ-ı **hecriñle** dil lâlesitândır / Nâvek-i müjgâna sîne nişândır (*Diğer
22, Beyit 3*). [*hecriñle, -iñ, -le]*

• Şimdi bir bülbül-i dil-i haste-i **hecrem** meded / Ravza-i 'aşkıñ gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*hecrem, -m*]

•

hedef: *Hedef, nişangah.*

• 'İşvelerle gösterir envā'-ı lu'b oynar güler / Sīnemi kıldı **hedef** çün gamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*hedef,]*

•

helāk: *1. Ölme, mahvolma, yok olma. 2. Perişan olma, bitkin duruma gelme.*

• Dedim kerem eyle ol nesl-i pāke / Kıoyma ben yanığı dām-ı **helāke** (*Diğer 9, Beyit 3*). [*helāke, -e*]

•

helāllas: *Bir ayrılış sırasında birbirine hakkını helal etmek.*

• Gelsin **helāllaşsın** gönca dehenim / Murğ-ı dil pervāzda za'ıftir tenim (*Diğer 34, Beyit 5*). [*helāllaşsın, -sın*]

•

hele: *"Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.*

• Ey çeşm-i siyāh göñlü sünbül yüzü gül / **Hele** bak tāze açılmış yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [*hele,]*

• Vuşlat bedestānı açmışlar **hele** / Şīve çārşısında durmuşlar yola (*Diğer 7, Beyit 5*). [*hele,]*

• Hem vuşlata māni' olmasın ağıyār / Bir daha bulamam ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [*hem,]*

•

hem: *"-da, -de, dahi" bağlacı.*

• Vaţandan ğarībiñ **hem** kıbleġahı / Bir kez görse idim ol rüy-ı māhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [*hem,]*

•

hemān: *"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.*

• Hep silāh olmuş be-dest tābūr tabūr şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler **hemān** hūn içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*hemān,]*

• Sen ağla **hemān** Nāzī gedā āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına kınsın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*hemān,]*

• Ey benim ālī-himem Rüşdī-i kardeşim **hemān** / Himmet-i luṭf-ı nevālim şanki bir iksīr-i cān (*Kaside 1, Beyit 2*). [*hemān,]*

• Söndürme felek istemezem kaṭre şuyundan / Yansın қо **hemān** bu dil-i sūzāna doḡunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*hemān,]*

• Tīr-i cevri **hemān** atıp tutup oynar güler / Nāzī teklīf-i vişāl ettim o şūḡa söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*hemān,]*

•

hem-bezm: *Aynı mecliste bulunan kimse, içki ve sohbet arkadaşı.*

• Dün gece **hem-bezm** idik zānū-be-zānū zevkte / Nerde kim aḡşamladı māh-ı dirāḡşānım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*hem-bezm,]*

•

hem-dem: *Arkadaş, dost, sıkı fıkı, canciğer arkadaş.*

• Ermedi Nāzī gedā ḡlā vişāl-i āfete / Ğam baña **hem-dem** o yāre āşinā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*hem-dem,]*

• Derd ü ġam **hem-dem** elem-i muḡarrem saña ey Nāzīyā / Ṭālī’im cān almaġa bir ḡançer-i bürrān olur (*Gazel 37, Beyit 7*). [*hem-dem,]*

• Enīsim yok **hem-dem** olacak kimsem / Firāḡıñla yandım ‘acep neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [*hem-dem,]*

•

hemen: *"Derhal, hemen, çabucak, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.*

• Söyle var ḡālīn **hemen** Nāzī o şāḡıñ zātına / Dāmen-i ḡünkāra yüz sür dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*hemen,]*

• Benefşe lāle zeyn etmiş vaṭanda hep kūhistānı / **Hemen** bir ben miyim bekler ġarīb bu ġarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*hemen,]*

• Eli bağı bir gün dīvāna durup / **Hemen** hāq-i pāy-i şāha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [*hemen,*]

•

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

• Nāzī **hep** tūṭiveş şīrīn sözlüler / Şanki cennetten gelmiş āhū gözlüler (*Diğer 7, Beyit 7*). [*hep,*]

• Ağyār olmasa da tenhāca olsa / Zīnetler şaçardık **hep** şem‘istāna (*Diğer 9, Beyit 2*). [*hep,*]

• Niçin ol zūlf-i siyāh almaya her vech ile nām / Kāra sevdāsına **hep** halk-ı cihān müşterīdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [*hep,*]

• Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘āşıklar **hep** / Bend eder yüz biñ göñül zūlfümde bir mūdūr demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [*hep,*]

• Nedir bu ettigiñ yār cevr ü cefā / Nāzī

• Hāzāna uğrattı ‘ömrüm bāğını / Esenler **hep** mihr-i cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*hep,*]

• Ravza-i vaşlım donanmış **hep** çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū da şeb-būdūr demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [*hep,*]

• Benefşe lāle zeyn etmiş vatandaş **hep** kūhistānı / Hemen bir ben miyim bekler ġarīb bu ġarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*hep,*]

• Hep silāh olmuş be-dest tābūr tabūr şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler hemān hūn içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*hep,*]

• Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oқşayıp la‘lleyin añlar idim **hep** rāzımı (*Gazel 8, Beyit 2*). [*hep,*]

• Melāmetle girībānım bütün **hep** çāk çāk oldu / Fiğānımdan melā‘ik gökte Nāzī giriyenāk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*hep,*]

• Gülşen içre bir gül-i ra‘nā ki **hep** oynar güler / Pek tıfildir āfetim destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*hep,*]

• Bilmez mi Nāzīya ‘işretli ‘ayşlı / **Hepisinden** yār-ı şīvekār tatlı (*Diğer*

17, Beyit 6). [hepisinden, -n, -den]

•

her: Hep, bütün, herkes.

• Niçin ol zülf-i siyâh almaya **her** vech ile nâm / Kara sevdâsına hep halk-ı cihân müşteridir (*Gazel 32, Beyit 4*). [her,]

• Etme gel bu cevri-i nâ-sâzı güzel / Hâzırdır **her** işte çünkü lem-yezel (*Diğer 8, Beyit 3*). [her,]

• Şâdiñ olsun dîdelerim kan olsun / Yâd bize **her** dem ağlama (*Diğer 3, Beyit 2*). [her,]

• Bağla ellerimi kerem et dildâr / Gözlerim beste görmeyim **her** bâr (*Diğer 18, Beyit 5*). [her,]

• Her yüze gülücü mekkâre yâhû / Olmasa meyl etmek dîdesi âhû (*Diğer 45, Beyit 3*). [her,]

• Bu Nâzî Mecnûnun sevdiğim **her** bâr / Şırma zülüflerin Leylâlanıyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [her,]

• Yalvar ey dil sen de **her** dem Sübhâna / İlticâ et dâ'im luḡ-ı mestâna (*Diğer 53, Beyit 5*). [her,]

• Günlerim dönmektedir **her** dem şeb-i yeldâlara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedîdâr olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [her,]

• Çıkırsa cân murğ-ı kafesten hâşâ ki terk eylemem / 'Ömrümün varı o yâri **her** nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [her,]

• İttifâk etmişler 'âşık öldürüp kan içmege / **Her** biri şimşîr-i ser-tîz müje-i dil-cûlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [her,]

• Cân almada kaç'ı etmede 'uşşâkıñ Nâzî / **Her** müjesi bir hancer-i bürrâna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [her,]

• Her seher dem-sâz-ı 'aşk olmak ne hoştur dillere / Bülbülü nağamâtını seyr et gülşândan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [her,]

• Şanma ey meh-rû bu neş'e sâgar u şahbâdadır / **Her** nigâh-ı mest-i nâzın

nergisistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [*her,]*

• Kevni yakmam çok degil pür-āteş-i şerāreyim / Dūd-ı āhim **her** yana
alsam cihān dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*her,]*

• Şavb-ı Hākka el açıp āmīn-hān oldum yine / Mażhar-ı dil-hāh ede **her**
demde Rabb-i Müste‘ān (*Kaside 1, Beyit 15*). [*her,]*

• Sūz-ı ğamla ciger yağım eridi / **Her** yanımı firqat miñnet bürüdü (*Diğer*
29, Beyit 3). [*her,]*

•

her dem: *Her zaman.*

• (*Kaside 1, Beyit 8*). [*her dem,]*

• (*Kaside 1, Beyit 4*). [*her dem,]*

• Her-dem boynun egip dıraht-ı gülde / Bī-çāre bülbüle āh u zār tatlı (*Diğer*
17, Beyit 4). [*her-dem,]*

• Ğam alır şatarız mübtelālarla / **Her-dem** hicriñ pazarında sevdiğim (*Diğer*
31, Beyit 4). [*her-dem,]*

•

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

• (*Kaside 1, Beyit 20*). [*her gün,]*

• Şafā bağlamış **hergün** biñ kan etmege / Hūblar leşker çekmiş
perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*hergün,]*

•

her taraf: *Her taraf, her yön; her yer.*

• (*Kaside 1, Beyit 28*). [*her taraf,]*

•

herçi: *Her ne kadar II ne de olsa.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez **herçi** bād-abād / Cemāl-i muṭṭali‘ ufq-ı
ziyādan ṭal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [*herçi,]*

• Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el

çekme ölmez **herçi** bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*herçi,]*

•

herçi-bād-ābād: *Battu balık yan gider. Arapça atasözü.*

• Cefā vü cevreden el çekme ölmez **herçi-bād-abād** / Açılmış pembe güller gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [*herçi-bād-abād,]*

• Şakın kūyundan ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā vü cevreden el çekme ölmez **herçi-bād-abād** (*Diğer 11, Beyit 10*). [*herçi-bād-abād,]*

•

•

hevā: *1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.*

• Nāzīyā buldu **hevā** durmaz yanar kandīl-i ‘aşk / Yek şererle sīne bağ sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*hevā,]*

• Hevā alsa eger ‘aşkım ocağı bād-ı firqattan / Yanar tāk-ı felek şerāre-i āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*hevā,]*

• Çünkü kan etmeye tıfil çağında / Cellād-ı ğamzeler eylemiş **heves** (*Diğer 49, Beyit 2*). [*heves,]*

•

heyhāt: *"Yazık, ne yazık" anlamında kullanılan bir söz.*

• Nāzī saña ger olsa da Loqmān-ı şifā bī-hāşıl / **Heyhāt** gönül derdine bir çāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 5*). [*heyhāt,]*

•

hezār: *1. Bülbül, andelib 2. Bin, pek çok, binlerce.*

• Ḥasreti cigerim kıldı biñ pāre / Sīnemde yāreler erdi **hezāre** (*Diğer 34, Beyit 3*). [*hezāre, -e]*

• Açtı bāğlarda **hezār** / Cennet mişāli sākī (*Diğer 21, Beyit 2*). [*hezār,]*

• Beslemesin bāğbān ğonca bāğında / **Hezār** şīvelerle bir gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1*). [*hezār,]*

•

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

• Gör lāle gibi dāğları sīnemde **hezārān** / Netsin buna bir cān (*Müstezad 1, Beyit 8*). [*hezārān,*]

• Lālezār içre hayāl ettim **hezāran** dāğları / Açmamış gül-gonca-i maḳṣūdum ağlar dīde ḳan (*Kaside 1, Beyit 24*). [*hezāran,*]

•

hiç: *"Yok denecek kadar az, azıcık" anlamlarında, olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.*

• Bī-vefā derler niçin nāmın duyan üftādeler / **HİÇ** demezler meşreb-i ‘anḳā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*hiç,*]

• Meger sende yokmuş **hiç** ‘ahd ü vefā / Raḳīplere yār ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*hiç,*]

• HİÇ ḫātır yıḳmasın bir ferde kemlik etmesin / Dā’imā iylikle olsun şöhreti vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*hiç,*]

• Biñ zaḫm-1 elīm açtı dile tīg-1 firāḳın / **HİÇ** yok mu merāḳım (*Müstezad 1, Beyit 3*). [*hiç,*]

• Zülmünden usanmış Nāzī insānlar / Bilmez misin **hiç** inşāf u amānlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [*hiç,*]

• HİÇ yok mu ‘acebā sende ey şeh-i ḫübān / Luṭf ile iḫsān (*Müstezad 1, Beyit 10*). [*hiç,*]

• Taḫammül eder mi **hiç** buna insān / Şabr u iḫsān ile Ḥudā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*hiç,*]

• Ben derim illā vişāl ol kāfirin ağzında lā / **HİÇ** ḳabül olmaz recā vü ilticā’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [*hiç,*]

• Bāğ-1 taḫsīn gonca-i iḳbāl ile tezyīn edip / **HİÇ** keder göstermesin tā ḫaşre dek Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [*hiç,*]

• Serīr-i şevketleri vurduñ yerlere / **HİÇ** yok mudur dostuñ aḫbābın felek (*Diğer 23, Beyit 14*). [*hiç,*]

•

hicāb: *Utanma, sıklıma. II Perde, örtü, engel.*

• Çekmedik kalmadı cevr ü cefānı / Var mıdır bir fertten **hicābın** felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*hicābın, -ın*]

•

hicr: *Ayrı olma -Sevgilinin aşkıktan uzakta olması-*

• Ğam alır şatarız mübtelālarla / Her-dem **hicriñ** pazarında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 4*). [*hicriñ, -iñ*]

•

hicrān: *Ayrılık II ayrılık acısı.*

• Taħammül kalmadı yā Rab amān bu dilde **hicrāna** / Fiğānım oldu efzūn haylī demdir verd-i ħandāna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*hicrāna, -a*]

• Ğasta-i **hicrāna** yetiş Loğmānım / Em-i vişāliñle imdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [*hicrāna, -a*]

• Açtı sīneme biñ **hicrān** yāresi / Em ü vişālinle şar çıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [*hicrān,]*

• Götür ħaberimi yāre ey şabā / **Hicrān** yāreleri dilde bī-devā (*Diğer 52, Beyit 3*). [*hicrān,]*

• Em ħabūl etmez bu yāre dilde **hicrān** yāresi / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*hicrān,]*

• Ğurbet elde çektiğim **hicrān** degil de yā nedir / Çağlayan çeşmimdeki giryān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 1*). [*hicrān,]*

•

hicran çek: *Ayrılık acısı çekmek.*

• Şimdiki zamānda bī-vefālarıñ / Derd ü ħahrın **çekmek** tül-ı emeldir (*Diğer 45, Beyit 1*). [*çekmek, -mek*]

•

hicrān-ı: *Ayrılık.*

• Gelmez oldu eyvāh bād-ı şabāda / Ğayrı böyle gider **hicrān-ı** vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4*). [*hicrān-ı,*]

•

hicrile: *1. ayrılık 2. ayrılık ile.*

• Zehr içip kan yuttuğum bilmez mi cānā **hicrile** / Rāh kılmaz eylemez
‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [*hicrile, -ile*]

•

hıfz: (Ar.) *Koruma, saklama, muhāfaza etme.*

• Görmesin raķīpler hūsn-i cemāliñ / Ğudā **hıfz** eylesin nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [*hıfz,*]

•

himāye: *Koruma, arka çıkma II iltifat, ihsan.*

• Eylemez zıll-ı **himāye** ilticā erbāb-ı dil / Lāne-gīr-i kāf-ı istignā olur
‘anķā-yı ‘aşķ (*Gazel 13, Beyit 1*). [*himāye,*]

•

himmet kıl: *Lutfetmek, iyilikte bulunmak, yardımcı olmak.*

• (*Kaside 1, Beyit 19*). [*himmet kıl,*]

•

himmet-i lutf-ı nevālim: *Yardım bağışlayan talih, kerem lütfe den baht.*

• (*Kaside 1, Beyit 2*). [*himmet-i lutf-ı nevālim, -im*]

•

hind: *Hindistan.*

• Metā[‘]-ı **Hind** ile Çīn / Yine bulmaz revācın (*Diğer 21, Beyit 11*). [*hind,*
]

•

hindistān: *Hindistan ülkesi.*

• Sīm gerdānlı tāze miyānı ince / Benleri hükmeder tā **Hindistāna** (*Diğer 6, Beyit 8*). [*hindistāna, -a*]

• Kuhl-ı dīdelerin şāh-ı hūbānım / Nerk ü semīn **Hindistānda** bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 1*). [*hindistānda,*]

•

hindistānlı: *Hindistan vatandaşı.*

• Biri şehir-i Bābil ya **Hindistānlı** / Sihir etmişler bütün cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [*hindistānlı, --lı*]

•

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

• Çeşmi ‘asker kumandan mār ebrūlar baķıñ / Ordu kurmuş leşker-i **hindū** beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*hindū,*]

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i **Hindū** / Naşıl kul olmasın hūn-hārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*hindū,*]

• Ettigi çevre o māh cevr-i sitem hūdur demiş / Eyleyen diller esir gerdende **Hindūdur** demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [*hindūdur, -dur*]

• Haşır olmuş şāh-ı gāmzeñ ‘ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i **hindūlarıñ** (*Gazel 21, Beyit 2*). [*hindūlarıñ, -lar, -ıñ*]

•

hırām: *Nazlı ve edalı yürüyüş.*

• Hırām et bāğda şalın / Yosma edālī sākī (*Diğer 21, Beyit 14*). [*hırām,*]

• Edāsı hūb sevdāsı hoş ger şemme ‘aşk nev-icād / **Hırām-ı** kaydına reftārına tūbā olur münkād (*Diğer 11, Beyit 1*). [*hırām-ı,*]

•

hırman-ı ārāmıma: *Mahrumiyet arzusu.*

• (*Kaside 1, Beyit 27*). [*hırman-ı ārāmıma,*]

•

hokka-dehānım: *Küçük ağız.[sevgilinin ağızı kastedilir.*

• Vay sīm-gerdānım **hokka-dehānım** / İşte sağdır cānım tende varım yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [*hokka-dehānım,*]

•

hoş: *Far. hoş, iyi, güzel, lâtif, a'lâ.*

• Dağıtır 'aqlım amān **hoş** şīve-i reftār ile / Tābe şıgmaz kucaga beslemişler āferīn (*Gazel 28, Beyit 2*). [*hoş,]*

• Aldıñ 'aqlım baştan **hoş** edālarla / Bülbülveş nağmeler hūb sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [*hoş,]*

• Edāsı hūb sevdāsı **hoş** ger şemme 'aşk nev-īcād / Hırām-ı kaydına reftārına tūbā olur münkād (*Diğer 11, Beyit 1*). [*hoş,]*

• Raqşa çıktı bir civān seyr eyledim **hoş** nāzını / Māh yüzüne serpilir gördüm o zūlf-i sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*hoş,]*

• Her seher dem-sāz-ı 'aşk olmak ne **hoştur** dillere / Bülbülü nağamātını seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*hoştur, -tur]*

• Söyleşir tūti gibi güftarı hūb oynar güler / **Hoş** bir istiğnā ile kaçın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*hoş,]*

•

hoş-būlar: *Güzel kokulu, güzel kokan.*

• Neyler āh Nāzī esir olmaz da belā-yı zūlfüne / Mest eder dīvāne gönlüm kākül-i **hoş-būlarıñ** (*Gazel 21, Beyit 5*). [*hoş-būlarıñ, -ın]*

• Hoş-būylu siyāh zūlfünü gerdāna dağıtmış / Kākülleriniñ bir telı reyhāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [*hoş-būylu, -lu]*

• Hoş-būy-ı hayālimde döner kākül-i reyhān / Vay gonca-i hāndān (*Müstezad 1, Beyit 12*). [*hoş-būy-ı,]*

•

hoş-edā: *Davranışlı, güzel ve hoş olan (kimse).*

• Şeṭāret baḥş eder teşrif kılsa bezme cānānım / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler **hoş-edā** nāzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [*hoş-edā,]*

•

hoşüne: *Güzeldir.*

• Dil-rübā **hoşunedir** zülfünde sünbüller gibi / Ruḥlarıñ āyine ki al bak
ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*hoşunedir, -dir*]

•

hoten: *Doğu Türkistan'da bir şehir.*

• Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı hüsnüne **Hoten**
raḥşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*hoten,]*

•

hū: *Huy, karakter, tabiat.*

• Tab‘-ı Rüstem olsa ‘āşık tīg-ı ğamze bende var / Korkmasın İlāhī Nāzī
derdmend **hūdūr** demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [*hūdūr, -dur*]

• Ettigi cevre o māh cevr-i sitem **hūdūr** demiş / Eyleyen diller esir
gerdende Hindūdūr demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [*hūdūr, -dur*]

•

hūb: *Güzel, hoş II sevgili.*

• Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine tak tak vurur / Kimden öküş eylerim
mest etti **hūb** āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*hūb,]*

• Vuşlat-ı āġūşa çekmek hahen-i ‘uşşak añı / Cānā bend etmek diler dil
hūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [*hūbların, -lar, -ın*]

• Şafā bağlamış hergün biñ kan etmege / **Hūblar** leşker çekmiş
perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*hūblar, -lar*]

• Edāsı **hūb** sevdāsı hoş ger şemme ‘aşk nev-īcād / Hırām-ı kaydına
reftārına tūbā olur münkād (*Diğer 11, Beyit 1*). [*hūb,]*

• Şem‘ etmesin aġyār zülf-i sünbülün / **Hūb** gördüm şems ü kamerden
seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*hūb,]*

• Aldıñ ‘aklım baştan hoş edālarla / Bülbülveş nağmeler **hūb** sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [*hūb,]*

• İstemez bezmide sañtūr u kemān / Var iken sevdiğim sende o **hūb** ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [*hūb,]*

- Nāzī **hūb** eṭvārī **hūb** bir āfete meftūn olup / Qaldı kan ağlayarak bir nev-heveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*hūb,]*
- Nāzī **hūb** eṭvārī **hūb** bir āfete meftūn olup / Qaldı kan ağlayarak bir nev-heveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*hūb,]*
- Biz başlayalım bezmde o **hūb** yār ile zevke / Beyhūde varıp kūyuna ağyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*hūb,]*
- Söyleşir tūṭī gibi güftārī **hūb** oynar güler / Hoş bir istiğnā ile qaşın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*hūb,]*

•

hūbān: *Güzeller/dilberler.*

- Hasretle çektiğim derd ile ğamlar / Pādişāh-ı **hūbānıma** yazılsın (*Diğer 38, Beyit 1*). [*hūbānıma, -ıma]*
- ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol şeh-i **hūbānımıñ** / Bir daha görmez miyim hunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*hūbānımıñ, -ımın]*
- Bulunmaz emşālin şāh-ı **hūbānım** / Cemāl-i pākine çoktan hayrānım (*Diğer 43, Beyit 5*). [*hūbānım,]*
- Kuḥl-ı dīdelerin şāh-ı **hūbānım** / Nerk ü şemīn Hindistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 1*). [*hūbānım,]*
- Bezme teşrīf etmedi ol şāh-ı **hūbānım** bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*hūbānım,]*
- Tāze giymiş tāze koymuş re’ sine bir tāze fes / Tāzelerden tāze tāze tāze **hūbānım** gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*hūbānım,]*
- Olsa da cevri meger **hūbāna** yoktur minnetim / Nāzīyā ol yār ile ‘ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [*hūbāna, -a]*

•

hūbān-ı: *Dünya güzellerinin şahı.*

- Meziyettir şimdi türlü zīynetle / ... lebler **hūbān-ı** vaṭan (*Diğer 35, Beyit 1*). [*hūbān-ı,]*

•

hubb-ı: *Muhabbet, sevgi, bağlılık, tutku.*

• Dehre minnet mi ederdim āh o dildār olmasa / Terk ederdim **hubb-ı** dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*hubb-ı,]*

•

hūblar: *Güzeller.*

• Şevk-i hūsn-i ‘aşka cem’ olmuş **hūblar** / Hālāvet şatarlar kapan kapanana (*Diğer 7, Beyit 1*). [*hūblar,]*

•

hūb-reviş: *Güzel tavırlı.*

• Yoşma küsme cānā bir **hūb-revişli** / Elleri kınalı gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [*hūb-revişli, --li]*

•

•

hūdā: *Allah (c.c).*

• Taḥammül eder mi hīç buna insān / Şabr u ihsān ile **Hūdā** yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*hūdā,]*

• Görmesin raķīpler hūsn-i cemāliñ / **Hūdā** hıfz eylesin nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [*hūdā,]*

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım baķ **Hūdā** nāzik / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pūr-ziyā nāzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [*hūdā,]*

• Dilerim **Hūdādan** eylesin bir tek / Cayır cayır girībānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [*hūdādan,]*

•

hüküm: *Emir, buyruk; güç, kudret II görev, yetki.*

• Hüküm-i müjgāniñ taht-ı ḥaķāna / Elçiler göndermiş Nuşīrevāna (*Diğer 50, Beyit 3*). [*hüküm-i, -i]*

• Ne çāre böyledir **hük-m-i** tecellî / Bilmem ki bulur mu gönül tesellî (*Diğer 51, Beyit 5*). [*hük-m-i, -i*]

•

hükmet-: *Düşünme veya yargılama sonunda bir kaniya varmak.*

• Sîm gerdanlı tâze miyâni ince / Benleri **hükmeder** tâ Hindistâna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*hükmeder, -er*]

•

hulûs: *Halislik, saflık, doğruluk, yalan ve hilesi olmama durumu.*

• Şabâ ‘arz-ı **hulûşumu** o yāre / Götür seher vaqti bir armağandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [*hulûşumu, -umu*]

•

hün: *Far. Kan, dem.Kan, divan şiirinde sevgilinin birçok güzellik unsuru kan ile ilgilidir. Gözler, gamze, ve kan dökücülük özelliğine sahiptir. Aşığın ağlayan gözlerine kan oturur ve artık kanlı yaşlar dökmeye başlar.*

• Yoktur gerdişinde hadd-i nifāk / **Hün-ı** mazlûmlarla yazılmıştır bak (*Diğer 23, Beyit 15*). [*hün-ı,]*

• Dökme **hün-ı** dîdem gel eyle kerem / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālî-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [*hün-ı,]*

• Ol gül-i ruhsār yāre gül dedim gülmem dedi / **Hün-ı** çeşmim ol perîye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*hün-ı,]*

• Tabîbān anlamaz nabzım degil zāhirde bîmārım / Ciger ālûde-i **hündür** meger rîş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*hündür,]*

• Eyā gelmez mi inşāfa o yāre gönderdim nāme / Mücerred **hün-ı** dille ‘arz kıl aḥvālîmi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*hün-ı,]*

• Ne Zāllar yıktıñ ser-nigün ettiñ / Kahramān koymadıñ bağrın **hün** ettiñ (*Diğer 23, Beyit 5*). [*hün,]*

• Ḥadeng-i ḥasreti cānı delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün bu sînem eşk-i **hünumdan** (*Gazel 19, Beyit 3*). [*hünumdan, -um, -dan*]

• Old **hün-ı** dîdem gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne ḥāldir (

Diğer 45, Beyit 4). [hūn-ı,]

• Çektigim ālāmdan derd-i sitemden / Seylāna başladı dīdeden **hūnum** (*Diğer 33, Beyit 2). [hūnum, -um]*

• Soldurduñ gülleri gül bedenleri / **Hūna** boyandırdıñ pīrehenleri (*Diğer 23, Beyit 11). [hūna, -a]*

• Hep silāh olmuş be-dest tābūr tabūr şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler hemān **hūn** içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4). [hūn,]*

•

hūn: *Far. Hayat, ruh.*

• Rabbike **hūn** ve ma dīnike emri / Erince bilirim Sūbhān’ı de geç (*Diğer 10, Beyit 4). [hūn,]*

•

hūnān: *Kuşların boğazında olan bir hastalık.*

• Yāre açtı tīg-ı cānān sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden **hūnān** saç (*Gazel 4, Beyit 1). [hūnān,]*

•

hūner: *1. Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mahâret 2. Bir şeyi iyi bilmekten, iyi yapabilmekten gelen üstün hal, mârifet.*

• Devrān **hūnerin** cāna eger kıymaksa / Nāzī benim al cānımı cānāna dokunma (*Gazel 1, Beyit 5). [hūnerin, -in]*

• Ola pāy-endāz mu‘allā menziline faḥr ile / Fażl u ādāb u **hūnerle** ‘ömrü bulsun imtidād (*Gazel 5, Beyit 5). [hūnerle, -le]*

•

hūn-feşān: *Kan saçan. İl kan ağlayan (göz bebeği bağlamında).*

• ‘Ālī himmet kıl sürem tā ḥāk-i pāye yüzlerim / Firḳatiñle tevbeler gülmez dü çeşmim **hūn-feşān** (*Kaside 1, Beyit 19). [hūn-feşān,]*

•

hūn-hār: *Kan içici, kan dökücü // sevgilinin gözleri.*

- Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / Naşıl kul olmasın

hūn-ḥārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*ḥūn-ḥārına, -ına*]

•

hūn-ı çeşmim: *Kanlı göz.*

- (*Gazel 37, Beyit 1*). [*ḥūn-ı çeşmim,*]

•

hunkār: *Gönül sultanı, sevgili.*

- ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol şeh-i ḥübānımıñ / Bir daha görmez miyim

hunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*hunkārımı, -ımı*]

• Söyle var ḥālın hemen Nāzī o şāhiñ zātına / Dāmen-i **hünkāra** yüz sür
dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*hünkāra, -a*]

•

hūrives: *Huri gibi güzel.*

• Melek-rūy kara gözlüm **hūrives** bak rūşenālanmış / Perī mi ol perī
çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*hūrives, -ves*]

•

hūrşid ü meh: *Güneş ve ay.*

- (*Gazel 42, Beyit 2*). [*hūrşid ü meh,*]

•

hüsn: *Ar. Güzellik.*

• Görmesin raķīpler **hüsn-i** cemāliñ / Ḥudā hıfz eylesin nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [*hüsn-i,*]

• Meyve-i **hüsnüñde** sāde bir tāne / Şeftālisi bāğıstānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [*hüsnüñde, --üñ, --de*]

• Ne mümkün naķş ede zeynide **hüsnüñ** görüp Behzād / Nigāh-ı mest-i
nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*hüsnüñ, -üñ*]

- Deger Rūmuñ ḥarācın / **Ḥüsnüñ** bahālī sākī (*Diğer 21, Beyit 12*).

[*hüsniñ, -üñ*]

- Ben esîr-i şâh-ı ğamzeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı **hüsniñ** 'arş-ı nālānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*hüsniñ, -üñ*]
- Mihr-i **hüsniñ** nūra ğark eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye kurmuş zirvesinden vechiñe ğisūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*hüsniñ, -üñ*]
- Bahār-ı **hüsniñe** haţlar erişmiş yāsemenliktir / 'İţrılı zūlf kākülü şānelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*hüsniñe, -(ü)n, -e*]
- Derd ile sīnemde yāreler nihān / Ey **hüsni** Yūsufum ƙan ağlar Ken 'ān (*Diğer 49, Beyit 3*). [*hüsni,]*
- Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı **hüsniñe** Hōten rahşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*hüsniñe, -(ü)n, -e*]
- Söz yok diyecek **hüsniñe** ey māh seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ 'āşık-ı bīmāre mi maşşūş (*Gazel 39, Beyit 3*). [*hüsniñe, -(ü)n, -e*]
- Hāl-i 'āşıktır veren ma 'şūka reng-i **hüsni** ü ān / Oldu bize baht-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*hüsni,]*

hüzn: *Gam, keder, tasa, hüzn.*

- Gözlerim cānānı gelmez ƙaldı yasta gözlerim / Nāme-i **hüzn-i** mā' ilim gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*hüzn-i,]*

i: "İ" ek-filinin görülen geçmiş zaman çekimi.

- Dün gece hem-bezm **idik** zānū-be-zānū zevkte / Nerde kim aqşamladı māh-ı dirahşānım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*idik, -di, -k*]
- Vaţandan ğaribiñ hem ƙibleğāhı / Bir kez görse **idim** ol rüy-ı māhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [*idim, -di, -m*]
- Dil-şād **idim** devrān eyledi berbād / Kimden şekvā eden kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [*idim, -di, -m*]
- Geleli şu dehre şanmayıñ güldüm / Gül **idim** açıldım şoldum hār oldum

(*Diğer 33, Beyit 3*). [*idim, -di, -m*]

• Nāzī böyle **imiş** Haktan tecellī / Bu dertler derūnum aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

• ‘Abd-ı memlūkū **idim** ben ol şeh-i hūbānımıñ / Bir daha görmez miyim hunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*idim, -di, -m*]

• Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oğşayıp la‘lleyin añlar **idim** hep rāzımı (*Gazel 8, Beyit 2*). [*idim, -di, -m*]

• Vay ne müşkil derd **imiş** derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

• Oğu manzūme-i işbu eşerim / Ne **imiş** hālimi anla kaderim (*Kaside 1, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

• Ezel yoldaş **idi** ğam bende eyvāh / Şimdi eş oldu hāsrette baña (*Diğer 5, Beyit 1*). [*idi, -di*]

• Nāzī ele geçse **idi** kūy-ı yār / Eylerdim cānımı kurbān-ı vağan (*Diğer 35, Beyit 6*). [*idi, -di*]

• Ey felek āhir cūdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nevrسیم **idi** kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*idi, -di*]

•

i: "İse" şart eki.

• Ört bast etme derdi al ele çāre var **ise** / Gözüm yaşını dökme gel ‘İsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [*ise, -se*]

•

i: "i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

• Zülfüñ ‘anber-şiken gül diken diken / Çiger yāre **iken** bī-çāre **iken** (*Diğer 41, Beyit 5*). [*iken, -ken*]

• Ey çarh-ı bī-amān qalmaz yanıma / Pek genç **iken** kıydıñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*iken, -ken*]

• Zülfüñ ‘anber-şiken gül diken diken / Çiger yāre **iken** bī-çāre **iken** (

Diğer 41, Beyit 5). [iken, -ken]

- Nāzī bülbül **iken** sen bir gül **iken** / Seni göz görürken kande varım yār (

Diğer 41, Beyit 6). [iken, -ken]

- Nāzī bülbül **iken** sen bir gül **iken** / Seni göz görürken kande varım yār (

Diğer 41, Beyit 6). [iken, -ken]

- İstemez bezmide sañtūr u kemān / Var **iken** sevdiğim sende o hūb ses (

Diğer 49, Beyit 4). [iken, -ken]

- Bir murād almadım vaşlın bāğında / Eyvāh fidān **iken** şolan sevdiğim (

Diğer 30, Beyit 1). [iken, -ken]

•

•

ic: "Arasında" anlamına gelen ifade.

- Kaldım Nāzī gam-ı eyyām **içinde** / Murğ-ı ğarīb gibi bir dām **içinde** (

Diğer 46, Beyit 5). [içinde, -i, -n, -de]

•

ic: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak, içmek, nūş etmek.

- Zehr **içip** kan yuttuğum bilmez mi cānā hicrile / Rāh kılmaz eylemez

‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [içip, -ip]

- mlamak.

- Nāzī gül cemālin göremem diye / Sem almış **içmege** dosta de de gel (

Diğer 24, Beyit 6). [içmege, -me, -ğ, -e]

- Hep silāh olmuş be-dest tābūr ṭabūr şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler hemān

hūn **içmege** meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [içmege, -meg, -e]

- İttifāk etmişler ‘āşık öldürüp kan **içmege** / Her biri şimşir-i ser-tiz müje-

i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [içmege, -meg, -e]

- Doldur **içelim** / Meze şeftāli sākī (*Diğer 21, Beyit 6*). [içelim, -e, -lim]

- Tūrāb ettiñ niçe nāzik tenleri / Nice kanlar **içtiñ** şarabıñ felek (*Diğer*

23, Beyit 12). [içtiñ, -ti, -ñ]

•

ıçel: Iç (gönül).

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki **ıçelden** cām-ı gam / Zevke dā'ir görmedim
bir dem şafā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [ıçelden, -den]

•

ıçin: için edatı.

• Haydi cānım sen yürü kırbāna git cānān **ıçin** / İmtinā' etme şakın
dildāra ol bir cān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 1*). [ıçin,]

• Eyleme Nāzī esef bir dem vişāl-i yār **ıçin** / Ka'be-i kūy-ı dil-ārāya şabā
cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [ıçin,]

• Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān **ıçin** / Beklerim seng-i muşallāda
yine yārān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 5*). [ıçin,]

• Su'al ettim pervāneniñ hālinden / Dedi baña yanmaķ **ıçin** nar tatlı (*Diğer 17, Beyit 1*). [ıçin,]

• Raķm eyle n'olur başı **ıçin** Meryem ananıñ / Ol kıuds-ı şerif Mescid-i
Aķşā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [ıçin,]

• Haydi cānım sen yürü kırbāna git cānān **ıçin** / İmtinā' etme şakın
dildāra ol bir cān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 1*). [ıçin,]

• Bāğbān kıoymazsa ger bāğına dil-i şeydāsın / Būs kııl dāmen ayağın öp
gül-i handān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 2*). [ıçin,]

• Gerdenin taķ zülfüñe ta ol esiri haşre dek / Ehl-i 'aşķ dünyā gezer dil
derdine dermān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 3*). [ıçin,]

• Dönmem 'ahdimden dedim dildāra cān va'd eyledim / Yā şehid-i gamze
olmaķtır murādım şān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 4*). [ıçin,]

• Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān **ıçin** / Beklerim seng-i muşallāda
yine yārān **ıçin** (*Gazel 24, Beyit 5*). [ıçin,]

• Rüy-ı hāk oldum recā ettim vişāl-i yār **ıçin** / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum

dedim yā Rab amān (*Kaside 1, Beyit 11*). [*için,*]

•

içinde: "*İçinde, arasında*" anlamlarına gelen bir ifade.

• Kıaldım Nāzī ğam-ı eyyām **içinde** / Murġ-ı ğarīb gibi bir dām **içinde** (*Diğer 46, Beyit 5*). [*içinde,*]

• Bitti ‘ömrüm cefā ālām **içinde** / Yā Rab ‘ākıbet şafā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [*içinde,*]

•

içre: "*İçinde*" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

• Vererek büseyi rüy-ı lebiñden / Yār ile bezm **içre** iftiḥār tatlı (*Diğer 17, Beyit 2*). [*içre,*]

• Kıaldım miḥnet **içre** ğarīb baş ile / Nāzī nice döğmez baġrın taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [*içre,*]

• Şeydā gibi feryād u fiġān **içre** bıraġma / Bu faşl-ı bahār ḥāra ḳul etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*içre,*]

• Dert **içre** amān Nāzī-i dil-ḥūnu bıraġma / Bilcümle manastırla kenīsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 5*). [*içre,*]

• Gülşen **içre** bir gül-i ra‘nā ki hep oynar güler / Pek tıfildir āfetim destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*içre,*]

• Bülbülüm pür-naġme-i āḥım fiġānım dildedir / Bāġ-ı ‘aşġ **içre** ḳurbānım var dāstānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 1*). [*içre,*]

• Parlatır ḳavs **içre** neyyir cevriñi ḥālā o şūḥ / Nāzī ḳaşdı cānā mı müjġāmı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*içre,*]

• Lālezār **içre** ḥayāl ettim hezāran dāġları / Açmamış gül-ġonca-i maḳşūdum aġlar dīde ḳan (*Kaside 1, Beyit 24*). [*içre,*]

•

idbār: *Talihin insana yüz çevirmesi, ters dönmesi, talihsizlik, bahtsızlık.*

• Rûy-ı **idbār** görmesin dünyada şoldukça tâ / Eylesin iqbāl ile Hāllākı mesrūrū'l-fu'ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [*idbār,]*

•

id-i: *Bayram.*

• Kāvletme şarıлма 'id-i vuşlatla / Bayramlaşır güzel ihvān-ı vaţan (*Diğer 35, Beyit 2*). [*id-i,]*

•

id-i ekber: *Arefesi Cuma gününe raslayan Kurban Bayramı. Büyük bayram. || Çok sevinmek.*

• (*Diğer 8, Beyit 6*). [*id-i ekber,]*

•

ifākat: *Hastanın iyi olması, halinin iyiye dönmesi.*

• Bilirim derdimi yoktur **ifākat** / Bu hālim sultānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 4*). [*ifākat,]*

•

iftihār: *Ar. Öğünmek, gönüllенmek. mâ-bihi'l-iftihār: Kendisiyle iftihar olunan şey. bi'l-iftihār, ma'a'l-iftihār: İftihar ile, iftihar ederek.*

• Vererek buseyi rûy-ı lebiñden / Yār ile bezm içre **iftihār** tatlı (*Diğer 17, Beyit 2*). [*iftihār,]*

• 'Āşık öldürmekle **iftihār** etmek / Bir özge şöhret mi şān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [*iftihār,]*

•

iğzāb: *Gazaba getirme, hiddetlendirme, kızdırma, öfkелendirme.*

• Lānemiz **iğzāb** edip ol gonca-i Nāzī demiş / Bü'l-hevestir öte gitsin bülbül-i şeydā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*iğzāb,]*

•

ihānet: *Hor ve hakir görme, küçümseme.*

• Dostlar seng-i **ihānetle** yıkar hātır kıomaz / Kalmamış bir ferdde mihr ü vefā 'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*ihānetle, -le]*

•

ih̡sān: 1. Bağışlama, bağışta bulunma. 2. Bağışlanan şey, bahşiş, atıye. 3. Lutuf, kerem, iyilik.
4. tasavvuf. Allah'a O'nu görüyormuş gibi ve O'nun huzûrunda olmanın şuûrunda olarak ibâdet etme.

• Tekye-i **ih̡sān**ın bekler dâ'imâ / Gözü yaşlı dertli dervîşân benim (*Diğer 32, Beyit 4*). [*ih̡sān*ın, -ı, -n]

• Taḥammül eder mi hîç buna insân / Şabr u **ih̡sān** ile Hudâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*ih̡sān*,]

• Biñ şükür elṭāfına Ḥaḳḳ'ın ilā-yevmi'l-me'ād / Kıldı bir ferzend **ih̡sān** u 'inâyet sa'd-âbād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*ih̡sān*,]

• 'Ömr-i bî-pâyân **ih̡sān** eylesin Perverdigâr / Vâlideynile o ferzende ilā-yevmi'l-me'ād (*Gazel 6, Beyit 3*). [*ih̡sān*,]

• Hîç yok mu 'acebâ sende ey şeh-i hûbân / Luṭf ile **ih̡sān** (*Müstezad 1, Beyit 10*). [*ih̡sān*,]

•

ih̡vān: *Candan dostlar, samîmî arkadaşlar.*

• Ḳavletme şarılma 'id-i vuşlatla / Bayramlaşır güzel **ih̡vān-ı** vaṭan (*Diğer 35, Beyit 2*). [*ih̡vān-ı*,]

•

ik̡bāl: *Mutluluk, saadet, baht, talih.*

• Yanar yandıḳça fânûs-ı ḥayâlim âteş-i ğamdan / Söyünmez tâli'imden mi 'acep **ik̡bāl-i** dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*ik̡bāl-i*, --i]

• Şun ehl-i rindi güldür / Mey-i **ik̡bâli** sâḳî (*Diğer 21, Beyit 4*). [*ik̡bâli*, -i]

• Rûy-ı idbâr görmesin dünyada şolduḳça tâ / Eylesin **ik̡bâl** ile Ḥallâḳı mesrûrû'l-fu'ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [*ik̡bâl*,]

• Bâĝ-ı taḥsîn ğonce-i **ik̡bâl** ile tezyîn edip / Hîç keder göstermesin tâ ḥaşre dek Rabbü'l-'ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [*ik̡bâl*,]

•

iken: "i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.

• Nār-ı hicre yakmak ister yoğ **iken** cürmüm o şūh / Ben miyim pervâneveş nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*iken,]*

• Em kabūl etmez bu yāre dilde hicrān yāresi / Derde dermān arar **iken** yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*iken,]*

•

iki: " İki " sayı sıfatı.

• Kōnup göçer ‘ālem kervān sarāyı / Biz **iki** kapılı hāna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [*iki,]*

•

ikis: Her ikisi.

• Cānlar kurbān olsuñ **ikisine** de / Keşki ben de lāyık olsam kurbāna (*Diğer 6, Beyit 6*). [*ikisine, -i, -n, -e]*

•

iklīm: Memleket, diyar, ülke.

• Melek dil zulmette kaldı görmedim bir zerre tāb / Hangi **iklīme** tūlū‘ etti ‘acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [*iklīme, -e]*

•

iklīm-i ‘acem’e: Acem ülkesi; İran.

• (*Diğer 5, Beyit 3*). [*iklīm-i ‘acem’e,]*

•

iklīm-i cānāndan: Sevgilinin memleketinden , ikliminden.

• (*Kaside 1, Beyit 13*). [*iklīm-i cānāndan,]*

•

iksīr-i cān: Can, ruh, gönül; ömür, hayat ilacı, madde, karışım.

• (*Kaside 1, Beyit 2*). [*iksīr-i cān,]*

•

il: Memleket, ÷lke, yurt, diyar, iklim, vilayet.

- Deger Çin **ilini** kara gözleri / Kızarılmış kudretten elma yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3*). [ilini, -ini]
- Tıfl-ı nāzım vedā **illeriñizden** / Yeni yār peydā et var selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [illeriñizden, --lerinizden]
- Eyvāh ağlamaktan ğurbet **illerde** / Doldu dīdelerim kanlı yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [illerde, -ler, -de]
- Cānā nāzlı yārin n'oldu derlerse / Gitti ğurbet **ilde** kaldı derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [ilde, -de]

•

ilāc: Derman, ilaç, çare, şifa.

- Yāre açtı tīğ-ı cānān sīneme yoktur **ilāc** / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden hunān saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [ilāc,]
- Sīnemde yāreler tāzelenirse / Sevdığım 'ilācın bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 4*). ['ilācın, -ı, -n]
- Yok mu 'ilāc söyle amān ṭabībā / Olmaz mı perīşān gönül şānesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). ['ilāc,]

•

ilāh: Yarattıcı, Allah.

- Şudur işte niyāzımdır ki luṭf-ı **ilāhinden** / Ḥasūduñ şem'a-i fikriñ firūzān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 4*). [ilāhinden, -ından]

•

ilāhī: "Ey Allah'ım!" anlamında dua etme veya bir temennide bulunma sözü.

- Ṭab' -ı Rüstem olsa 'āşık tīğ-ı ğamze bende var / Korkmasın **İlāhī** Nāzī derdmend hūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [ilāhī,]

•

ilā-yevmi'l-me'ād: Ahirete kadar.

- Biñ şükür elṭāfına Ḥaḳḳ'ın **ilā-yevmi'l-me'ād** / Kıldı bir ferzend ihsān u

‘ināyet sa‘d-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*ilā-yevmi’l-me’ād,]*

• ‘Ömr-i bī-pāyān ihsān eylesin Perverdigār / Vālideynile o ferzende **ilā-yevmi’l-me’ād** (*Gazel 6, Beyit 3*). [*ilā-yevmi’l-me’ād,]*

•

ile: " birlikte, beraber" anlamlarında edat.

• Ölürsem sevdiğim tez gelsin yārim / Tutsun mātem dögsün bağrın taş **ile** (*Diğer 13, Beyit 6*). [*ile,]*

• Raḥm eyle dīdeler baḫ dolu ḫandır / Yaḫarım āh **ile** cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [*ile,]*

• Mecnūn **ile** birlik çok yer gezilmiş / Ḳayd olmuş deftere dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*ile,]*

• Ziyāret eyleyiñ geliñ yārānım / Derd **ile** külbe-i aḫzānda ḫaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [*ile,]*

• Sitem-i çarḫ **ile** düşen efgāna / Bülbül tek dirāḫt-ı nālānda ḫaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*ile,]*

• Ḳaldım miḫnet içre ğarīp baş **ile** / Nāzī nice döğmez bağrın taş **ile** (*Diğer 32, Beyit 5*). [*ile,]*

• Öpsem pāyin yüz egersen ḫaş **ile** / ‘Ālemde bu günü nām u şān benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [*ile,]*

• Yārim aġyār **ile** gülsün oynasın / Ben naşıl tutayım yās ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 4*). [*ile,]*

• Taḫammül eder mi hīç buna insān / Şabr u ihsān **ile** Ḥudā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*ile,]*

• Derd **ile** sīnemde yāreler nihān / Ey ḫüsn-i Yūsufum ḫan aġlar Ken‘ān (*Diğer 49, Beyit 3*). [*ile,]*

• Nağmeler **ile** gel bāġ-ı şoḫbette / Ey tūtī-i şīrīn oldu dil ḫafes (*Diğer 49, Beyit 6*). [*ile,]*

• Yükleymiş hecr **ile** ḫabb-i ḫālleriñ / Ğam ḫatarın çekip gider eglenmez (

Diğer 51, Beyit 2). [ile,]

- Nāzīyā fakr **ile** devr-i cihāna / Şu'le-i dīdāra yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [ile,]
- Rūy-ı idbār görmesin dünyada şoldukça tā / Eylesin iqbāl **ile** Hāllākı mesrūrū'l-fu'ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [ile,]
- Ola pāy-endāz mu'allā menziline fahr **ile** / Fażl u ādāb u hūnerle 'ömrü bulsun imtidād (*Gazel 5, Beyit 5*). [ile,]
- Fażl-ı Bārī **ile** aşla görmeye rūy-ı melāl / Ola yāver tāli'īn fāl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [ile,]
- Bāğ-ı taḥsīn gonce-i iqbāl **ile** tezyīn edip / Hīç keder göstermesin tā ḥaşre dek Rabbū'l-'ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [ile,]
- Yaqtı odlar cevri **ile** tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ḥande dehrīde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [ile,]
- Biz başlayalım bezmde o ḥūb yār **ile** zevke / Beyhūde varıp kūyuna ağıyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [ile,]
- Gül-fidānım derde şaldı zār **ile** şeydāları / Gūş eder mi bilmezem feryād u nālānım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [ile,]
- Dağıtır 'aqlım amān ḥoş şīve-i reftār **ile** / Tābe şığmaz kucāğa beslemişler āferīn (*Gazel 28, Beyit 2*). [ile,]
- Söyleşir tūtī gibi güftārı ḥūb oynar güler / Ḥoş bir istiğnā **ile** kaşım çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [ile,]
- Olsa da cevri meger ḥūbāna yoktur minnetim / Nāzīyā ol yār **ile** 'ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [ile,]
- 'Arzuḥālīm eyledim tekrīr cūr'et şerrim **ile** / Luṭf eder elbet şeh-i ḥūbān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [ile,]
- Tāze bir reftār **ile** bak tāze cānānım gelir / Tāze gül-ruḥ tāze ruḥsār tāze ḥandānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [ile,]
- Kāyşeş düştüm taḥassürle cūnūn iqlīmīne / Şayḥa kılsam cūş **ile** bām-ı

felek lertzān olur (*Gazel 37, Beyit 2*). [ile,]

• Mağsadam söyle nedir ey Yūsuf-ı Mıṣr-ı hüsñ / Dildeki endüh ğam-ı Ken'an **ile** seyyān olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [ile,]

• Eyvāh ağlamaktan ğurbet illerde / Doldu dīdelerim kanlı yaş **ile** (*Diğer 13, Beyit 1*). [ile,]

• Firqat-i yār **ile** dağ u çöllerde / Dolanırım bu sevdālī baş **ile** (*Diğer 13, Beyit 2*). [ile,]

• Firqat-i yār **ile** dağ u çöllerde / Dolanırım bu sevdālī baş **ile** (*Diğer 13, Beyit 2*). [ile,]

• Olagör visāle Ḥakṭan 'ināyet / Āhū nighle pür-kemān kaş **ile** (*Diğer 13, Beyit 4*). [ile,]

• Kaldım miḥnet içre ğarīp baş **ile** / Nāzī nice dögmez bağrın taş **ile** (*Diğer 32, Beyit 5*). [ile,]

• Eyleye ḥayrū'l-ḥalef Mevlā sa'adet ḥāl **ile** / Nev-be-nev baht-ı güşāyişlerle mesrūru'l-fu'ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [ile,]

• Mecliste yine şevk **ile** peymāne donansın / Mey devri amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [ile,]

• Yād eder Rüşdi seni Nāzī dem-ā-dem ḥayr **ile** / Miḥṭatūñ vaşfinda durmaz ḥāme-i mu'ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [ile,]

• Peyām-ı vuşlatūñ var mı dirīgā çeşm-i āfetten / Dedi ḥālī degil bir vech **ile** luṭf u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [ile,]

• Eder mi yād **ile** ülfet benim āh bī-vefā yārim / Fiğān-ı zārdır Nāzī gönülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [ile,]

• Ben cevri felekle sīnede çākım / Zālīm devrān **ile** dīde ğamnākım (*Diğer 1, Beyit 3*). [ile,]

• Kana boyandırdıñ derd **ile** çeşmim / Akıtsın gözleriñ kanıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 2*). [ile,]

• Süzen-i müjgān **ile** bir kaç tel ver zülfünden / Şoldu genc-i mağsūd

şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [ile,]

- İnşāf **ile** bak sīne-i pūr-dāğıma bir ān / ‘Aşkıñla perīşān (*Müstezad 1, Beyit 2*). [ile,]
- Melek-rūy kara gözlüm hūriveş bak rūşenālanmış / Perī mi ol perī çehreñ per **ile** āşınālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [ile,]
- Bezimde mey al da bak neler söyler / Biñ şīve nāz **ile** yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [ile,]
- Vererek būseyi rūy-ı lebiñden / Yār **ile** bezm içre iftiḥār tatlı (*Diğer 17, Beyit 2*). [ile,]
- Ben derim illā vişāl ol kāfirīñ ağzında **lā** / Hīç kabūl olmaz recā vü ilticā’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [lā,]
- Yāre açtı tīg-ı cānān sīneme yoktur ilāç / Sen de ey dil āh **ile** bu dīdeden hūnān saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [ile,]
-

ile: " İle" bağlacı.

- Kerem kıl yok yere dökürme kanım / Aldı gam leşkeri şol **ile** sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [ile,]
- Metā’ -ı Hind **ile** Çīn / Yine bulmaz revācın (*Diğer 21, Beyit 11*). [ile,]
- Niçin ol zūlf-i siyāh almaya her vech **ile** nām / Kara sevdāsına hep halk-ı cihān müşterīdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [ile,]
- Ḥasretle çektiğim derd **ile** gamlar / Pādişāh-ı hūbānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 1*). [ile,]
- Nūş etmek hālını cām **ile** semler / Devāsı āh Loqmānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [ile,]
- Şīrīn-güftār **ile** bülbül şadāña / Cān dayanmaz zīrā bağrım üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [ile,]
- Tezyīn kılan ‘ıtr **ile** nāzik teniñ ey şūḥ / Yākūt taqayım cebhe-i sīmīne

ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [ile,]

• Hiç yok mu ‘acebā sende ey şeh-i hūbān / Luṭf **ile** ihsān (*Müstezad 1, Beyit 10*). [ile,]

• Şem‘-i bahtım yakmadı söndürdü bir an rüzgār / Kaldı gönlüm derd **ile** zulmette hālim pek yamān (*Kaside 1, Beyit 14*). [ile,]

•

illā: "Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

• Ben derim **illā** vişāl ol kāfiriñ ağzında lā / Hiç kabūl olmaz recā vü ilticā’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [illā,]

•

ilticā: *Himayesine girmek, sığınmak.*

• Yalvar ey dil sen de her dem Sübhāna / **İlticā** et dā’im luṭf-ı mestāna (*Diğer 53, Beyit 5*). [ilticā,]

• Eylemez zıll-ı himāye **ilticā** erbāb-ı dil / Lāne-gīr-i kâf-ı istignā olur ‘ankā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 1*). [ilticā,]

• Ben derim illā vişāl ol kāfiriñ ağzında lā / Hiç kabūl olmaz recā vü **ilticā**’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [ilticā’,]

•

iltifāt-ı ğamzeve: *Sevgilinin aşığına bakarak onu mutlu etmesi.*

• (*Gazel 38, Beyit 1*). [iltifāt-ı ğamzeve,]

•

īmān: *Allah'a inanmak, iman etme, dînî inanç.*

• Sākī ayak atsa bezme **īmānım** / Deyip yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [īmānım, -ım]

• Maḥv oldu hecriñle bu dil-i sūzān / Sīnende merḥamet yok mudur **īmān** (*Diğer 47, Beyit 5*). [īmān,]

• Vaşlım dirîğ etme saña qurbānım / Nāzī ‘aşık ise ehl-i **īmāndır** (*Diğer 43, Beyit 6*). [īmāndır, -dır]

•

imdād: *Ar. Yardım etmek, meded-res olmak.*

• Hasta-i hicrāna yetiş Loqmānım / Em-i vişālīñle **imdāda** gel gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [*imdāda, -a*]

• Şabā görüp söyle nāzlı cānāna / Yetişsin **imdāda** hāller perīşān (*Diğer 34, Beyit 1*). [*imdāda, -a*]

• Dođtor kerem et derdime **imdādı** yetiştir / Bir Hālīkımız Hāzret-i Mevlā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*imdādı, -ı*]

•

imtidād: *Uzun, uçsuz bucaksız.*

• Ola pāy-endāz mu'allā menzilinde fahr ile / Fazl u ādāb u hūnerle 'ömrü bulsun **imtidād** (*Gazel 5, Beyit 5*). [*imtidād,]*

•

imtinā' *Çekinme, kaçınma.*

• Haydi cānım sen yürü kırbāna git cānān için / **İmtinā'** etme şakın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*imtinā',]*

•

inan: *(Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek // güvenmek, itimat etmek.*

• Ne derlerse şakın kırbān olduğum / **İnanma** el sözü yalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [*inanma, -ma*]

•

ināyet: *(Ar.) Lutuf, ihsan, iyilik.*

• Şafā münādīsi müşteri toplar / **İnāyet** şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 2*). [*ināyet,]*

• Biñ şükür eltfāfina Hākk'ın ilā-yevmi'l-me'ād / Kıldı bir ferzend ihsān u **ināyet** sa'd-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*ināyet,]*

• Olagör visāle Hāktan **ināyet** / Āhū nighle pür-kemān kaç ile (*Diğer 13, Beyit 4*). [*ināyet,]*

•

'ināyet kıl: *Lutfetmek, ihsan etmek.*

• (*Müseddes 1, Beyit 8*). [*'ināyet kıl,]*

•

ince: *(Bedenin) ince olma durumu, zayıflık.*

• Sım gerdānlı tāze miyānı **ince** / Benleri hükmeder tā Hindistāna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*ince,]*

• Yā lāhūrī kuşan **ince** miyāna / Altın kemer bağla bel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6*). [*ince,]*

• Vaşlın gözetirim rüz u şeb dildār / Şarılmasın **ince** o bele ağıyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [*ince,]*

•

inci: *İnci tanelerinden oluşan takı.*

• Nāzik ellerine yakmış kınālar / Bir de **inci** taşmış sım gerdānına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*inci,]*

• Açılmış gül-ruhunda bu dil-i şūrīde āh etsin / Dizilmiş lāleler **inci** gibi ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [*inci,]*

•

incin-: *Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak.*

• İncinmesin cānā topla kākülūn / Şaқınıırım bād-1 seherden seni (*Diğer 22, Beyit 1*). [*incinmesin, -me, -sin]*

• Şaқın kūyundan ey Nāzī dolaşma **incinmeliktir** / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [*incinmeliktir, -liktir]*

•

incinmesin: *Zarar görmesin.*

• Doқunma ey şabā zūlf-i dildāra / Dolaştırma amān tel **incinmesin** (*Diğer 39, Beyit 1*). [*incinmesin,]*

• Düşme ey dil sen de feryād u zāra / Yanagında gonca gül **incinmesin** (

Diğer 39, Beyit 2). [incinmesin,]

- Cānā gel yat benim āgūşumda tek / Şoḥbet merām etme kol **incinmesin**

(Diğer 39, Beyit 4). [incinmesin,]

- Yā lāhūrī kuşan ince miyāna / Altın kemer bağla bel **incinmesin** (*Diğer*

39, Beyit 6). [incinmesin,]

- Göñül yıqma kemlik etme bir ferde / Bu dünyāda senden kul

incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8). [incinmesin,]*

-

incit: *İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.*

- Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Doğunma kākülün

incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4). [incitme, -me]*

-

ind: *Ar. Yan, nezd, kat, huzur.*

- ‘Adū-yı ğayb çü **indinde** maḥcūp olmasın bir kes / Ḥased erbābın aşlā

şād u ḥandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5). [indinde, -inde]*

-

iñile-: *Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.*

- Kūh-ı bī-sütūna yapışsa āhım / Vurursam **iñiler** tāk-ı felekler (*Diğer*

42, Beyit 2). [iñiler, -r]

-

inkisâr: *Kırılma, incinme. II Aşığın gönlünün incinmesi, kalbinin kırılması.*

- Aña da **inkisârımdan** erişir bir belā nā-gāh / Dehānımdan çıkar

şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5). [inkisârımdan, -(ı)m, -dan]*

-

iñler: *(Ayrılık kaynaklı) Feryat eden / ağlayan / sızlayan.*

- Bu hāletle derūnum neydir **iñler** sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer

kalmadı āh-ı ḥasretle ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11). [iñler,]*

-

insāf: *Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.*

• Eyā gelmez mi **inşāfa** o yāre gönderdim nāme / Mücerred hūn-ı dille
'arz kııl aḥvālīmi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*inşāfa, -a*]

• İnşāf ile baḳ sīne-i pūr-dāğıma bir ān / 'Aşkıñla perīşān (*Müstezad 1, Beyit 2*). [*inşāf,]*

• Zülmünden usanmış Nāzī insānlar / Bilmez misin hīç **inşāf** u amānlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [*inşāf,]*

•

insāf eder: *Hakça davranmak, adālet göstermek, acıyıp merhamet etmek.*

• (*Gazel 41, Beyit 3*). [*insāf eder, -er*]

•

insān: *1. İki ayaklı, iki elli, akli ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.*

• Zülmünden usanmış Nāzī **insānlar** / Bilmez misin hīç inşāf u amānlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [*insānlar, -lar*]

• Biri şehir-i Bābil ya Hindistānlı / Sihr etmişler bütün cümle **insāna** (*Diğer 6, Beyit 12*). [*insāna, -a*]

• Dilleri bende açıktan dolaşır gīsūlar / Zannım **insān** değil belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*insān,]*

• Taḥammül eder mi hīç buna **insān** / Şabr u iḥsān ile Ḥudā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*insān,]*

•

irem: *İrem bağı; cennet bahçesi.*

• Yeni gelmiş gibi bāğ-ı **iremden** / Ḳadd-i nev-nihālin tūbālanıyor (*Diğer 47, Beyit 4*). [*iremden, -den*]

•

irfān: *Allah'ın gizli sırlarına ve eşyānın hakikatine tefekkür, keşif ve ilham yoluyla vākıf olma yeteneği.*

• ‘Akl u ‘**irfān** u kemālle olalar ḥayrū’l-ḥalef / Büyük emmi-zādesi Seyyid Nizāmıla ber-murād (*Gazel 5, Beyit 6*). [‘irfān,]

•

irğıranır: *Hareket eder, ırğanır.*

• Gün yüze bir sāye olmuştur şehāb-ı kākülü / **Irğıranır** gīsūları bād-ı sabādan armağan (*Kaside 1, Beyit 23*). [irğıranır,]

•

ırmağ: *Akarsu, nehir.*

• Derdiñle şöyle za‘if oldu bīmār tenim / Cevriñle gel aqıtma gözden kızıl **ırmağı** (*Diğer 16, Beyit 2*). [ırmağı, -ı]

•

is: *Uğraş, meşguliyet.*

• Etme gel bu cevri-nā-sāzı güzel / Hāzırdır her **işte** çünkü lem-yezel (*Diğer 8, Beyit 3*). [işte,]

•

‘isā: *Hz. İsa (as).*

• Ört bast etme derdi al ele çāre var ise / Gözüm yaşını dökme gel **‘İsāyı** severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [‘isāyı, -y, -ı]

•

‘isā: *İsa peygamber // İsa peygamber gibi ölülere nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.*

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i **‘İsāda** gerçi şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [‘isāda, -da]

•

isābet: *Rast gelme, yerini bulma.*

• Hecriñ derūnuma etti **işābet** / Cefā vü cevriñle ey çeşm-i āfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [işābet,]

•

işbu: *"Bu, işte bu" işaret sıfatı.*

• Oķu manzūme-i **işbu** eşerim / Ne imiş hālimi anla ķaderim (*Kaside 1, Beyit 1*). [*işbu,]*

•

ise: "i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

• Cānımı yāre fedā eyler **isem** de yeridir / Ehl-i ‘aşķ cümle anıñ şīvesinde çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1*). [*isem, -m]*

• Vaşlım dirġ etme saña ķurbānım / Nāzī ‘āşık **ise** ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [*ise,]*

•

işit-: Dinlemek, söylenen sözü dikkate alıp ona göre davranmak, kabul etmek, uymak, itaat etmek.

• İşitmez mi bu nāle giryemi ol çeşmi ġaddārim / Düşürdüm bülbülüm dām-ı firāķa vech-i gülzārim (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*işitmez, -mez]*

• Ne hāldedir ‘acep tūṭī-ġüftārim / **İşitmez** mi Nāzī feryād u zārim (*Diğer 13, Beyit 5*). [*işitmez, -mez]*

• Āh eyledim feryād ettim **işittiñ** / Raħm etmediñ hāl-i perişānıma (*Diğer 4, Beyit 4*). [*işittiñ, -ti, -ñ]*

•

iskender: Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar // kaynaklarda Makedonyalı İskender ile birleştirilerek yer alır.

• Bunca şāhlar **İskenderleri** nettim / Ne diyeyim saña baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*iskenderleri, -ler, -i]*

•

ism: Ad, nam, unvan.

• Dediler sen kimsin dedim ‘āşıķtır / Dediler **ismiñ** ne dedim yanıķtır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*ismiñ, -in]*

• ... ķabrim yapsın reh-ġüzār-ı āfete / Nāzī **ismim** yād olunsun şöhretim bulsun revāç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*ismim, -im]*

•

‘işret: *İçki.*

• Bilmez mi Nāzīya ‘**işretli** ‘ayşlı / Hepisinden yār-ı şīvekār tatlı (*Diğer 17, Beyit 6*). [‘işretli, -li]

•

iste-: (Bir şeye karşı) *istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.*

• Nār-ı hicre yakmak **ister** yoğ iken cürmüm o şūh / Ben miyim pervâneveş nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [ister, -r]

• Hālī kılmaz gönlümü endīşeden bir ān felek / Dökmek **ister** dīdeden al kanımı her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [ister, -r]

• Gül cemālin seyr edenler gayrı hañçer **istemez** / Ravza-ı hüsnuñ bahāri erdi hūn cinnetlenir (*Gazel 36, Beyit 2*). [istemez, -mez]

• Söndürme felek **istemezem** kañre şuyundan / Yansın ko hemān bu dil-i sūzāna doñunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [istemezem, -mez, -em]

• Hep silāh olmuş be-dest tābūr tañūr şaf-be-şaf / ‘Āşık **isterler** hemān hūn içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [isterler, -r, -ler]

• İstemez bezmide sanñūr u kemān / Var iken sevdiğim sende o hūb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [istemez, -mez]

• İstemez bāğ-ı muhabbet cūybār u lālezār / Eşk-i çeşm ü dāğ-ı dildir revnağ-ı şahrā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [istemez, -mez]

• Korkma şūhum meclis-i meyde leb-i la‘lin yeter / **İstemez** ger olsa da sākī şarāb-ı ergavān (*Kaside 1, Beyit 22*). [istemez, -mez]

•

iste: *Bir duruma dikkat çekmek için kullanılan kelime.*

• Şudur **işte** niyāzımdır ki luñf-ı ilāhinden / Hāsūduñ şem‘a-i fikriñ firūzān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 4*). [işte,]

• Nabzı ger ol tañīb ol marīz-i vāşılım ben / Döksünler gülfemini **işte** ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [işte,]

•

• Dediler bizlere kimler lāyıktır / Dedim **işte** Nāzī geldi amāna (*Diğer 6,*

Beyit 20). [işte,]

• Vay sîm-gerdânım hoşka-dehânım / **İşte** sağdır cânım tende varım yâr (*Diğer 41, Beyit 2*). [işte,]

• Em kabûl etmez bu yâre dilde hicrân yâresi / Derde dermân arar iken yâri **iste** gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [iste,]

•

istiğnâ: 1. Elde olana kanâat edip başka bir şeye ihtiyaç duymama, tok gözlülük, gönül tokluğu. 2. Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.

• Eylemez zıll-ı himâye ilticâ erbâb-ı dil / Lâne-gîr-i kâf-ı **istiğnâ** olur 'ankâ-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 1*). [istiğnâ,]

• Söyleşir tûtî gibi güftârı hûb oynar güler / Hoş bir **istiğnâ** ile kaçın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [istiğnâ,]

•

istimdâd: Medet ve yardım isteme.

• Ne mümkün nakş ede zeynîde hüsnuñ görüp Behzâd / Nigâh-ı mest-i nâzından eder âhûlar **istimdâd** (*Diğer 11, Beyit 2*). [istimdâd,]

• Dil-şâd idim devrân eyledi berbâd / Kimden şekvâ eden kimden **istimdâd** (*Diğer 27, Beyit 3*). [istimdâd,]

•

istişyâkınlâ: Büyük arzu duyma, özleme, özleyiş.

• Bir sebûdur **istişyâkınlâ** sirişkim lüccesi / Kaçre kaçre ağlıyor bak dîdeler bārânlı yâr (*Gazel 26, Beyit 4*). [istişyâkınlâ, -ı, -n, -la]

•

'işve: Güzelin gönül çekici ve şuh hâli, cilvesi, naz ve edası.

• 'İşvelerle gösterir envâ'-ı lu'b oynar güler / Sînemi kıldı hedef çün gamze-i cādüsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). ['işvelerle, -ler, -le]

• Kimden almış **'işvesin** ol 'Abdurrahmândan mı ola / Eylemiş kendüye üstâd 'âlemin cân-bâzını (*Gazel 8, Beyit 4*). ['işvesin, --sin]

• ‘İşve terāzisin almışlar ele / Nezāket şatarlar kapan kapan (*Diğer 7, Beyit 6*). [‘işve,]

•

‘itāb: Azarlama, tersleme, paylama.

• Ma‘müre-i zīr-i hāḳ ettiñ cānlar / Tükenmez mi cevri-**‘itābıñ** felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [‘itābıñ, -ın]

•

‘itāb kılmaz: Bitkin, yorgun, takatsiz olmak.

• (*Kaside 1, Beyit 25*). [‘itāb kılmaz, -maz]

•

‘itırlı: İtir itir, koku, rayiha.

• Bahār-ı hüsnüne haṭlar erişmiş yāsemenliktir / **‘İırlı** zülf kākülü şānelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [‘ıırlı,]

•

‘itr: Güzel ve hoş koku.

• Tezyīn kılan **‘itr** ile nāzik teniñ ey şūḩ / Yāḳūt taḳayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [‘itr,]

•

ittifāk: (Ar.) Fikir birliğine varma, uyuşma, anlaşmaya varma.

• İttifāk etmişler ‘āşık öldürüp kan içmege / Her biri şimşir-i ser-tiz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [ittifāk,]

•

iyi: İyi, güzel, hoş.

• Hiç hātır yıkmasın bir ferde kemlik etmesin / Dā’imā **iylikle** olsun şöhreti vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [iylikle, -lik, -te]

•

ka’be-i kūy-ı dil-ārāya: Gönül alan sevgilinin Kabe’ye benzeyen mahallesi, köyü.

• (*Gazel 38, Beyit 5*). [ka’be-i kūy-ı dil-ārāya,]

•

kabr: *Kabir, mezar.*

• Yazsınlar böylece **ķabrim** taşına / Nāzī gedā derler şöhrette baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [*ķabrim,*]

• ... **ķabrim** yapsın reh-güzār-ı āfete / Nāzī ismim yād olunsun şöhretim
bulsun revāç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*ķabrim,*]

•

kabül: *Benimseme, kabullenme, uygun görme, kabul.*

• Em **ķabül** etmez bu yāre dilde hicrān yāresi / Derde dermān arar iken
yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*ķabül,*]

• Ben derim illā vişāl ol kāfiriñ ağızında lā / Hīç **ķabül** olmaz recā vü
ilticā' ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [*ķabül,*]

• Gönderirseñ selām 'aleykü's-selām / **ķabulüm** biñbir şerāfetlerle (*Diğer 14, Beyit 4*). [*ķabulüm, -üm*]

•

kaç: *"kaç" belgisiz sıfatı.*

• Sūzen-i müjgān ile bir **ķaç** tel ver zülfünden / Şoldu genc-i maķşūd
şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [*ķaç,*]

•

kadd: *Boy bos, endam II Sevgilinin boyu.*

• Yeni gelmiş gibi bāğ-ı iremden / **ķadd-i** nev-nihālın tūbālanyor (*Diğer
47, Beyit 4*). [*ķadd-i, --i*]

• Bürünmüş mātemle elem cāmesin / Ağlar **ķaddin** büküp gider eglenmez
(*Diğer 51, Beyit 4*). [*ķaddin, -in*]

•

kadem: *Adım II an.*

• Bir **ķademde** vāşıl-ı ser menzil-i maķşūd olur / Tā ... tīz-revdir bādīye
becā-yı 'aşķ (*Gazel 13, Beyit 2*). [*ķademde, -de*]

•

kader: *Takdir edilen, alın yazısı.*

•

Oķu manzūme-i iŐbu eŐerim / Ne imiŐ hālimi anla **ķaderim** (*Kaside 1, Beyit 1*). [*ķaderim, -im*]

•

kāf: *Ankā kuŐunun yaşadığı ve yeryüzünü ĉepĉevre kuŐattıđı kabul edilen efsānevī dağ.*

•

Eylemez zıll-ı ĥimāye ilticā erbāb-ı dil / Lāne-gīr-i **ķāf-ı** istiđnā olur
'ankā-yı 'aŐķ (*Gazel 13, Beyit 1*). [*ķāf-ı, --ı*]

•

kafes: *Hayvanlar iĉin aralıklı tel, metal veya ađaĉ ĉubuklardan yapılmış taŐınabilir bölme.*

•

ĉıkısa cān murğ-ı **ķafesten** hāŐā ki terk eylemem / 'Ömrümün varı o yāri
her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*ķafesten, -ten*]

•

Nağmeler ile gel bāđ-ı Őoĥbette / Ey tūtī-i Őīrīn oldu dil **ķafes** (*Diđer 49, Beyit 6*). [*ķafes,]*

•

kāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden. II Acımasız, zālīm sevgili.*

•

Edeli ol **ķāfirīn** zūnnār-ı Őıĥrin cānā bend / Ęalbim on put-hānedir bu
sīnede nākūs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [*ķāfirīn, -in*]

•

Ben derim illā viŐāl ol **ķāfirīn** ađzında lā / Hiĉ ķabūl olmaz recā vū
ilticā' 'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [*ķāfirīn, -n*]

•

kāhr: *İnsanın iĉine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*

•

Őimdiki zamānda bī-vefāların / Derd ü **ķahrın** ĉekmek tūl-ı emeldir (*Diđer 45, Beyit 1*). [*ķahrın, -in*]

•

Ęahr ettiin civānlar ķalem ķaŐları / Yağtıin cān evimde derd āteŐleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [*ķahr,]*

•

kahraman: *Gayretli, gözü pek ve cesur kimse.*

• Ne Zāllar yıktıñ ser-nigün ettiñ / **Ḳahramān** koymadıñ bağrın hūn ettiñ
(*Diğer 23, Beyit 5*). [*ḳahramān,*]

•

kā'ināt: *Âlem || herkes, bütün varlıklar.*

• Meded senden **kā'inātı** var ettiñ / Marīzem Ḥālīḳım devā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [*kā'inātı, -ı*]

•

kākül: *Yüzün iki yanına sarkan saç, perçem; saç. II Sevgilinin alnına dökülen saçları.*

• Hoş-büylü siyāh zülfünü gerdāna dağıtmış / **Kākülleriniñ** bir teli reyḥāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [*kākülleriniñ, -lerinin*]

• Bahār-ı ḥüsnüne ḥatlar erişmiş yāsemenliktir / 'İtırılı zülf **kākülü** şānelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*kākülü, -ü*]

• Tāzelenmekte şabā estikçe tāze **kākülü** / Cevr-i ḡamım tāze tarım tāze mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*kākülü, -ü*]

• Kākülleriniñ serpilmiş örtmüş gerdān-ı şemiñ / Şehābveş eridi aqtı yüregim yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [*kākülleriniñ, -ler, -i, -n(i)*]

• Neyler āh Nāzī esir olmaz da belā-yı zülfüne / Mest eder dīvāne gönlüm **kākül-i** hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*kākül-i, --i*]

• Dökülmüş çemene şeb-būlar gibi / **Kākülleri** beñzer gül-i reyḥāna (*Diğer 6, Beyit 2*). [*kākülleri, -ler, -i*]

• İncinmesin cānā topla **kākülüñ** / Şaḳınırım bād-ı seḥerden seni (*Diğer 22, Beyit 1*). [*kākülüñ, -(ü)ñ*]

• Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Doḳunma **kākülüñ** incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*kākülüñ, -(ü)ñ*]

•

kākül-i reyḥān: *Reyhan kokulu saç. || Sevgilinin saçı.*

• (*Müstezad 1, Beyit 12*). [*kākül-i reyḥān,*]

•

kal: *Ar. Söz, lakırdı, laf.*

• Kılında **kalında** lâ-yu'âd nifâk / Yedinde defteriñ kitâbıñ felek (*Diğer 23, Beyit 16*). [*kâlında, -ında*]

•

kal: *Bir durum oluşmak, bir hale girmek.*

• Ru'yet-i dîdâr-ı yâr olmazsa derde çäre yok / Yoksa böyle haşre dek **kalsın** mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*kalsın, -sın*]

• Nerde **kaldı** 'ahd u amânıñ yârim / Hâsretle geçmekte vuşlat çağları (*Diğer 19, Beyit 1*). [*kaldı, -dı*]

• Deryâ-yı elemde mevcler yürüdü / Sefîne-i gâmda tûfânda **kaldım** (*Diğer 29, Beyit 4*). [*kaldım, -dı, -m*]

• Kaldım ğarîp kûy-ı ğurbette amân / Göñül ârzü eyler vatandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [*kaldım, -dı, -m*]

• Yâre açtı tîğ-ı ğamze bu dil-i bî-çäreye / Bir oñulmaz derde **kaldım** ki devâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*kaldım, -dı, -m*]

• Ziyâret eyleyiñ geliñ yârânım / Derd ile külbe-i aħzânda **kaldım** (*Diğer 29, Beyit 1*). [*kaldım, -dı, -m, -*]

• Gözlerim cānânı gelmez **kaldı** yasta gözlerim / Nāme-i hūzn-i mā' ilim gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*kaldı, -dı*]

• Feyz-i sübhân ğülşen-i amâlini sîr-âb ede / Lem-yezeli dünyâ ve mâ-fihâda **kalsın** ber-murâd (*Gazel 6, Beyit 2*). [*kalsın, -sın*]

•

kal: *(Akılda) kalmak.*

• Kaldı dil ârzüsü lebleri mülde / Zülfü 'anber-feşân şacı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [*kaldı, -dı*]

•

kal: *Bitmek, tükenmek, yok olmak.*

• Dostlar seng-i ihānetle yıkar hātır kıomaz / **Ƙalmamıř** bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*Ƙalmamıř, -ma, -mış*]

•

Ƙal: (Çaresiz) *Kaldı*.

• Felek yere geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr evinde **Ƙaldı** nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [*Ƙaldı, -dı*]

•

Ƙal: *Yanına kalmak, cezasız kalmak*.

• Ey çarh-ı bī-amān **Ƙalmaz** yanıma / Pek genç iken kıydıñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*Ƙalmaz, -maz*]

•

Ƙal: " -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

• Cānā nāzlı yārin n’oldu derlerse / Gitti ğurbet ilde **Ƙaldı** derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [*Ƙaldı, -dı*]

• Hālime raħm eylemez bir dem gül-i ħandān ne ‘ucb / **Ƙaldı** şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*Ƙaldı, -dı*]

• Nāzī ħūb eṭvārı ħūb bir āfete meftūn olup / **Ƙaldı** ħan ağlayarak bir neveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*Ƙaldı, -dı*]

• Şem‘-i baħtım yaħmadı söndürdü bir an rüzgār / **Ƙaldı** gönlüm derd ile zulmette ħālim pek yamān (*Kaside 1, Beyit 14*). [*Ƙaldı, -dı*]

• Yaħtıñ āteřlere ‘aşķ ocağında / Derdi derūnumda **Ƙalan** sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 2*). [*Ƙalan, -an*]

• Ğıbṭa eyler āftāb-ı ħüsnūñe ħürřid ü meh / Nerde **Ƙaldı** o meh-i tābānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 2*). [*Ƙaldı, -dı*]

•

Ƙal-: (Bir sebepten dolayı) *Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak*.

• Sitem-i çarh ile düşen efgāna / Bülbül tek dıraħt-ı nālānda **Ƙaldım** (*Diğer 29, Beyit 2*). [*Ƙaldım, -dı, -m*]

• Nāzī dīdelerden eşk-i füzūnum / Ağlayı ağlayı meydānda **qaldım** (*Diğer 29, Beyit 6*). [*qaldım, -dı, -m*]

• Qaldım miḥnet içre ğarīb baş ile / Nāzī nice dögmez baĝrın taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [*qaldım, -dı, -m*]

• Qaldım Nāzī ğam-ı eyyām içinde / Murg-ı ğarīb gibi bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [*qaldım, -dı, -m*]

• Bī-vefā bī-kesem dār-ı ğurbette / Ağlaram şızlaram **qaldım** lānesiz (*Diğer 52, Beyit 1*). [*qaldım, -dı, -m*]

• Dedi geç **qaldım** şoḥbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel miḥmānım o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*qaldım, -dı, -m*]

•

•

kalb: *Gönül, âşîğın gönlü.*

• La‘l-i lebiñ kıldı beni mestāne / Merḥamet kıl Nāzī **kalb-i** vīrāne (*Diğer 19, Beyit 5*). [*kalb-i, --i*]

• Nāzī sīrāc-ı ‘aşkıñ taq seng-i mezārına / **Qalbim** tenvīr eylesin diyem dostuñ çerāĝı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*qalbim, -im*]

• Edeli ol kāfiriñ zünnār-ı sıḥrin cānā bend / **Qalbim** on put-ḥānedir bu sīnede nākūs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [*qalbim, -im*]

•

kaldır: (*Örtüyü*) *Kaldırmak.*

• Niçe ‘azametler şānlar maḥv ettiñ / **Qaldır** bir kez yüzden niqābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [*qaldır,]*

•

kalem: (*Ar.*) *Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.*

• Qahr ettiñ civānlar **qalem** qaşları / Yaqtıñ cān evimde derd āteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [*qalem,]*

•

kalma-: (başka inisiyatif) bulunmamak.

• Bu hâletle derûnum neydir inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer **kalmadı** āh-ı hasretle hāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [*kalmadı, -dı*]

•

kalmadı: (Boş) Kalmamak.

• Çekmedik **kalmadı** cevr ü cefâñı / Var mıdır bir fertten hicâbın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*kalmadı,]*

•

kalsın: Bir durum içerisinde bulunmak, konaklamak.

• Kestiñ mi ümîdin ben bî-nevâdan / **Kalsın** mı dil böyle mecrûh-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [*kalsın, -sın*]

• Leylâ-yı devrândan ne murâd aldım / Ğayrı haşre **kalsın** hâl-i cünûnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*kalsın, -sın*]

•

kām: Arzu, istek, eğlence.

• Ne **kām** aldım marîzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-â-dem beklerim şihhat ben ol Loqmân-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*kām,]*

• Ne **kām** aldım marîzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-â-dem beklerim şihhat ben ol Loqmân-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*kām,]*

• Ne **kām** aldım marîzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-â-dem beklerim şihhat ben ol Loqmân-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*kām,]*

• Ne **kām** aldım marîzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-â-dem beklerim şihhat ben ol Loqmân-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*kām,]*

•

kām aldıñ: Bir şeyden olabildiğince zevk almak, keyfini çıkarmak. kaynak: tdk.

• (*Diğer 1, Beyit 5*). [*kām aldıñ, -n*]

•

kamer: *Ar. Ay, mâh.*

• Şem‘ etmesin ağıyār zülf-i sünbülün / Hüb gördüm şems ü **kamerden** seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*kamerden, -den*]

•

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

• Nāzī bülbül iken sen bir gül iken / Seni göz görürken **kande** varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [*kande, -de*]

• Hālī kılmaz gönlümü endişeden bir ān felek / Dökmek ister dīdeden al **kanımı** her dem zamān (*Kaside 1, Beyit 8*). [*kanımı, -im, -i*]

• Zaḥm-i dil **kan** ağlar bulmadı devā / Şubḥa lem el açıp eylerim du‘ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [*kan,]*

• Neyledim ben saña söyle ey devrān / Akıttıñ dīdeden **kanlı** yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [*kanlı, -lı*]

• Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde **kanlı** yaş ḥasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*kanlı, -lı*]

• Göncaveş keşf eylemem sīnemde **kanlı** dāğlar / Genc-i esrār-ı nihānım tercümānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [*kanlı, -lı*]

• Kana boyandırdıñ derd ile çeşmim / Akıtsın gözleriñ **kanıñ** seniñ de (*Diğer 12, Beyit 2*). [*kanıñ, -ın*]

• Eyler dil-i şeydā şubḥa dem feryād / Gözden akan yaş mı **kan** mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*kan,]*

• Kana mı şusamış ey çarḥ-ı ğaddār / Bālīn olmuş arar tīg-i ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*kana, -a*]

• Tālī‘ dönmeden yakıldım yandım / Türlü miḥnetlerle **kana** boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [*kana, -a*]

• Ālūdedir sīnem al kıızıl **kana** / Kılısın bu derdime çāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [*kana, -a*]

• Gönül mecrūḥ oldu çağlıyor al **kan** / Ağlıyor şızlıyor cismindeki cān (

Diğer 46, Beyit 3). [kan,]

• Çünkü **kan** etmeye tıfıl çağında / Cellād-ı gânzeler eylemiş heves (*Diğer 49, Beyit 2). [kan,]*

• Nāzī hūb eṭvārī hūb bir āfete meftūn olup / Qaldı **kan** ağlayarak bir nev-heveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6). [kan,]*

• İttifāk etmişler ‘āşık öldürüp **kan** içmege / Her biri şimşir-i ser-tiz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4). [kan,]*

• Zehr içip **kan** yuttuğum bilmez mi cānā hicrile / Rāh kılmaz eylemez ‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12). [kan,]*

• Tūrāb ettiñ niçe nāzık tenleri / Nice **kanlar** içtiñ şarabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 12). [kanlar, -lar]*

• Darbe-i tīg-ı cefā bir yāre açtı sīneme / Çünkü mecrāsı cigergāhım ağan **kanlar** nihān (*Kaside 1, Beyit 16). [kanlar, -lar]*

• Derd ile sīnemde yāreler nihān / Ey hūsn-i Yūsufum **kan** ağlar Ken ‘ān (*Diğer 49, Beyit 3). [kan,]*

• Kerem kıl yoğ yere döktürme **kanım** / Aldı ğam leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4). [kanım, -im]*

• Sevdigim gülfem yürü hāndānın andım ağladım / Sīne al **kanım** tīg-ı müjgānın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1). [kanım, -im]*

• Raḥm eyle dīdeler bağ dolu **kandır** / Yağarım āh ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4). [kandır, -dır]*

• Sākīyā şun baña mey-i gülgūnu / Bāde-i elestten **kana** gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1). [kana, -a]*

• Sür merhemini **kanlar** ağan yāreli cisme / Şızlatma cigercigim Mesīhāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4). [kanlar, -lar]*

• Şādīñ olsuñ dīdelerim **kan** olsun / Yād bize her dem ağlama (*Diğer 3, Beyit 2). [kan,]*

• Şafā bağlamış hergün biñ **kan** etmege / Hūblar leşker çekmiş

perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [kan,]

• Sen ağla hemān Nāzī gedā āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına **kansın** (*Gazel 23, Beyit 5*). [kansın, -sın]

•

kan ağlar: Kanlı gözyaşı dökmek || çok üzölmek.

• (*Diğer 8, Beyit 2*). [kan ağlar,]

• (*Kaside 1, Beyit 24*). [kan ağlar,]

•

kana boyandırdıñ: Kana bulamak, çok acı çektiirmek.

• (*Diğer 12, Beyit 2*). [kana boyandırdıñ,]

•

kanat: Kanat II Güç, takat.

• Ermedi meşāmm-ı cāna bñy-ı yār / Tek **kanadım** olaydı gīsñ-yı dil-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [kanadım, -ım]

•

kande: Nasıl / ne şekilde.

• Kurulursa ‘aşkıñ pāzārı **kande** / Benim dertlileriñ dermānı de geç (*Diğer 10, Beyit 1*). [kande,]

•

kandil-i aşk: Aşk meşalesi.

• (*Gazel 30, Beyit 5*). [kandil-i aşk,]

•

kani: "Hani, nerede " anlamlarında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.).

• Hāk müyesser eyleye dā’im mülākātıñ seniñ / Ey kerem **kani** velīyyü’n-ni ‘met-i bñ-imtiñān (*Kaside 1, Beyit 7*). [kani,]

•

kanlı: Kanlı, kanlanmış olan.

• Eyvāh ağlamağtan ğurbet illerde / Doldu dīdelerim **kanlı** yaş ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [*kanlı,]*

• Cānā gel gör gözüñle ħazānda ‘ömrüm bāğı / Lālezār-ı ħasrette sen urduñ bu **kanlı** dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [*kanlı,]*

•

kapın kapana: *Bir şeyin yağmalandığını ya da çok ucuza satıldığını anlatan ifade.*

• (*Diğer 7, Beyit 1*). [*kapın kapana,]*

• (*Diğer 7, Beyit 2*). [*kapın kapana,]*

• (*Diğer 7, Beyit 8*). [*kapın kapana,]*

• (*Diğer 7, Beyit 4*). [*kapın kapana,]*

• (*Diğer 7, Beyit 6*). [*kapın kapana,]*

•

kapı: *Kapı, eşik.*

• Kōnup göçer ‘ālem kervān sarāyı / Biz iki **kapılı** ħāna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [*kapılı, -lı]*

•

kār: *(Fars.) Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.*

• Cevr oduna yanmak rüz u şeb **kārım** / Vuruldu sīneme firqāt dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [*kārım, -ım]*

• Baña derd koymadıñ bed **kār** ettiñ / Kerem kıl dāver-i şifā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [*kār,]*

• Eder mi yād ile ülfet benim āh bī-vefā yārim / Fiğān-ı zārdır Nāzī gönülde rüz u şeb **kārım** (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*kārım, -ım]*

•

kara: *Siyah. En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı.*

• Tabīb-i dil sen de derdim çāresi / Ben miyim bu çarĥın baĥtı **karesi** (*Diğer 44, Beyit 3*). [*karesi, -(s)i]*

• Deger Çin ilini **kara** gözleri / Kızarmış kudretten elma yüzleri (*Diğer*

6, Beyit 3). [kara,]

• K̄ara gözlüm ben bu yerden gidersem / Āl yerine k̄ara bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [k̄ara,]

• K̄ara gözlüm ben bu yerden gidersem / Āl yerine **k̄ara** bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [k̄ara,]

• Meftūnum sevdiğim nāzūk edāña / Şāhīn gibi **k̄ara** gözler süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1*). [k̄ara,]

• Giydi ‘uşşāk **k̄are** mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi tal‘at ‘acep ol vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [k̄are,]

•

k̄ara: *Ayıplı, günahlı.*

• Yeter zevk eylediñ çok sürdün ‘ömrü / Mekān tutsañ gerek bu **k̄ara** yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [k̄ara,]

•

k̄ara sevdāsına: *İnsana yarardan çok zarar veren sevgi.*

• (*Gazel 32, Beyit 4*). [k̄ara sevdāsına,]

•

k̄armān: *1) çalışmak 2) gayret etmek.*

• Tā yürekte rah̄neler açtı firākın neyleyim / Her dem āşār-ı vişālīñle ede **Ḥaḳ k̄armān** (*Kaside 1, Beyit 4*). [k̄armān,]

•

kaş: *Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kollarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.*

• Olagör visāle Ḥaḳtan ‘ināyet / Āhū nigeħle pür-kemān **kaş** ile (*Diğer 13, Beyit 4*). [kaş,]

• **Ḳahr ettiñ civānlar k̄alem kaşları** / Yaḳtıñ cān evimde derd āteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [kaşları, -lar, -ı]

• Öpsem pāyin yüz egersen **kaş** ile / ‘Ālemde bu günü nām u şān benim (

Diğer 32, Beyit 6). [kaş,]

• Zaḥm vurdu ‘āşıka tīg-ı nigāhı / Çık bizim elleriñ kemān **kaşları** (*Diğer 20, Beyit 4*). [kaşları, -lar, -ı]

• Ey felek āhir cüdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı ‘aynım gelmedi nev-resim idi **kaşı** yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [kaşı, -ı]

• Söyleşir tūtī gibi güftarı hūb oynar güler / Hoş bir istignā ile **kaşım** çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [kaşım, -ı, -ñ]

•

kaşd: *Dövme, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma.*

• Ecel cān **kaşdıma** düşmüş efkäre / Uzaqtır mezārım yollar perīşān (*Diğer 34, Beyit 4*). [kaşdıma, -ıma]

• Parlatır kıavs içre neyyir cevriñi hālā o şūh / Nāzī **kaşdı** cānā mı müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [kaşdı, -ı]

• Çekmesin beyhūde tīg-ı ğamzesin cān **kaşdıma** / Hāzır ettim cānımı cānānıma kıurbāna āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [kaşdıma, --ı, -(n)a]

•

kat-: *Karıştırmak, dahil etmek.*

• Niçe ‘ayş u nūşa zehirler **katıñ** / Niçe hānümānlar türābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [katıñ, -tı, -ñ]

•

katār: *Birbiri arkasına sıralanmış hayvan veya taşıt dizisi; tren; dizi, sıra.*

• Yüklemiş hecr ile ḥabb-i hālleriñ / Ğam **kaşarın** çekip gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [kaşarın, -ı, -n]

•

kat‘i: *Kesin.*

• Cān almada **kaṭ‘ī** etmede ‘uşşākıñ Nāzī / Her müjesi bir ḥancer-i bürrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [kaṭ‘ī,]

•

katre: (Ar.) *Damla.*

• Söndürme felek istemezem **kaṭre** şuyundan / Yansın o hemān bu dil-i sūzāna dounma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*kaṭre,*]

• Ala ey dīdem uzandı leyle-i firat yine / Sel **kaṭresi** bir bar-ı bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*kaṭresi, -si*]

•

katre katre: *Damla damla.*

• (*Gazel 26, Beyit 4*). [*kaṭre kaṭre,*]

•

kavlet: *Kabul etme, anlaşma.*

• Kavletme şarılma ‘īd-i vuşlatla / Bayramlaşır güzel ihvān-ı vaan (*Diğer 35, Beyit 2*). [*kavletme, -me*]

•

kavs: *Yay (Sevgilinin kaşları kavisli olmasından ötürü yaya benzetilir.).*

• Parlatır **kavs** içre neyyir cevri ni hālā o şūḥ / Nāzī kaşdı cānā mı müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*kavs,*]

•

kavuş-: *Ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek.*

• Bülbül de ḥasrettir onca gülüne / **Kavuşur** da bir kez ötüşür m’ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [*kavuşur, -(u)r*]

•

kayd: *Bağ, zincir.*

• Saṭranc-ı emelde sen neler şaydıñ / Nāzī düştü dām-ı **kaydıñ** (*Diğer 26, Beyit 5*). [*kaydıñ, -ın*]

•

kayd: *Kaygı, endişe, tasa; esaret, bağ.*

• Edāsı ḥūb sevdāsı ḥoş ger şemme ‘aşk nev-īcād / Hırām-ı **kaydına** refṭārına ṭübā olur münkād (*Diğer 11, Beyit 1*). [*kaydına, -i, -na*]

•

kayd: Yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi.

• Mecnūn ile birlik çok yer gezilmiş / **Ƙayd** olmuş deftere dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*kayd,]*

•

kaygu: Kaygı, dert, endişe.

• Felek Ƙurtarmaz oldu başımı ālām u **Ƙaygudan** / Yine Ƙavf üzreyim Ƙālā Ƙayāl-i mār-ebūdān (*Gazel 20, Beyit 2*). [*Ƙaygudan, -dan]*

•

kayşveş: Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun gibi.

• Ƙayşveş düştüm taħassürle cūnūn iƘlīmine / Şayħa Ƙılsam cūş ile bām-ı felek lertzān olur (*Gazel 37, Beyit 2*). [*Ƙayşveş,]*

•

kazan-: Kazanmak, elde etmek.

• Zehirler nūş ettim dertler **Ƙazandım** / Bir de devrān şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [*Ƙazandım, --dı, --m]*

•

kebāb: Ateş ısıısıyla kızartılan et II Aşığın yanmış gönlü.

• Ƙurutmadıñ bir dem gözden yaşları / Āħir oldu ciğer **kebābın** felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [*kebābın, -ın]*

•

kebendi: Kendi.

• Zīrā fā' idesiz o Leylālārıñ / **Ƙebendi** başına Ƙarb-ı meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [*kebendi,]*

•

keder: Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırıp, tasa, gam.

• Cevr ƘılmaƘtan uşanmaz dil-rübā 'ālem bu yā / Artırır dilde **keder** zulm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [*keder,]*

• Bâğ-ı taḥsîn ḡonce-i iḡbâl ile tezyîn edip / Hîç **keder** göstermesin tâ ḡaşre dek Rabbü'l-`ibâd (*Gazel 6, Beyit 5*). [*keder,]*

• Yürü ey dil **keder** etme bu fenâ dem de geçer / Geçmedik var mı `acep dildeki âlâm da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*keder,]*

•

kefen: *Ar. Ölüye sarılan bez.*

• Ölürsem ḡurbette şuyum kim döke / Nâzlı yârim yoḡ ki **kefenim** dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*kefenim, -im]*

• Ğarip Nâzî diyü şarsın **kefenim** / Aḡıtsın çeşminden seller perîşân (*Diğer 34, Beyit 6*). [*kefenim, -im]*

•

kemâl: *Bir kimsenin mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluḡa erişmiş olması durumu.*

• `Aḡl u `irfân u **kemâl**e olalar ḡayrû'l-ḡalef / Büyük emmi-zâdesi Seyyid Nizâmıla ber-murâd (*Gazel 5, Beyit 6*). [*kemâl*e, -le, -]

•

kemân: *1- Yay, kavis 2. müz. Çok tanınan ve sevilen kırıḡlı ve telli bir tür çalgı 3. Yaya benzer deḡişik araç ve gereçler. 4. Yay gibi güzel biçimli kaş (OTS-, 878).*

• Zaḡm vurdu `âşıka tîḡ-ı nigâhı / Çık bizim elleriñ **kemân** kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [*kemân,]* □ İstemez bezmide sañtûr u **kemân** / Var iken sevdiğim sende o ḡûb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [*kemân,]*

•

kemend: *Saçın kıvrımı bağlamında.*

• Leb-i la`l-i bedehşân çeşm-i nergis şeh-levendimden / Çalar çarpar ḡönüller şayd eder **kemendimden** (*Müseddes 1, Beyit 2*). [*kemendimden, -im, -den]*

•

kemer: *Bel baḡı, kayış.*

• Yâ lâhürî kuşan ince miyâna / Altın **kemer** baḡla bel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6*). [*kemer,]*

•

kemlik: 1.az, eksik. 2.fenâ, kötü; bozuk.

• Göñül yıqma **kemlik** etme bir ferde / Bu dünyâda senden kul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*kemlik, --lik*]

• Hiç hâtır yıqmasın bir ferde **kemlik** etmesin / Dâ'imâ iylikle olsun şöhreti vü nâmı ziyâd (*Gazel 5, Beyit 4*). [*kemlik, --lik*]

•

ken'ân: Kenan şehri. Hz. Yakub'un memleketi.

• Bu Nâzî derdmendi sen yetiştir kûy-ı **Ken'ane** / Mekânım Yūsufāsâ çāh-ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*ken'ane, -e*]

• Derd ile sīnemde yāreler nihān / Ey hüsn-i Yūsufum kıan ağlar **Ken'ân** (*Diğer 49, Beyit 3*). [*ken'ân,]*

•

kendi: "Kendi" dönüşlülük zamiri.

• Tā cigerde yāresi 'aşkın görünmez Nāzīyā / Yāre açtım ben baña **kendi** elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*kendi,]*

• Kimden almış 'işvesin ol 'Abdurrahmāndan mı ola / Eylemiş **kendüye** üstād 'ālemin cān-bāzını (*Gazel 8, Beyit 4*). [*kendüye, -(y)e*]

•

kenīsā: Kilise.

• Dert içre amān Nāzī-i dil-hūnu biraqma / Bilcümle manastırla **kenīsāyı** severseñ (*Gazel 22, Beyit 5*). [*kenīsāyı, -y, -ı*]

•

kerem: (Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

• Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / Dedim **kerem** ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [*kerem,]*

• Dedim **kerem** eyle ol nesl-i pāke / Kıoyma ben yanığı dām-ı helāke (*Diğer 9, Beyit 3*). [*kerem,]*

- Kerem kıl yok yere döktürme kanım / Aldı gam leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*kerem,]*
- Bağla ellerimi **kerem** et dildār / Gözlerim beste görmeyim her bār (*Diğer 18, Beyit 5*). [*kerem,]*
- Dökme hūn-ı dīdem gel eyle **kerem** / Sen gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [*kerem,]*
- Doğunma zūlfüne yazık o yāre / **Kerem** eyle nāzikāne uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [*kerem,]*
- Baña derd koymadıñ bed kār ettiñ / **Kerem** kıl dāver-i şifā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [*kerem,]*
- Olmakta harāb şadme-i cevriñle demādem / Ey çarh **kerem** et sīne-i vīrāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [*kerem,]*
- Kerem kıl ‘ālem-i gayble tedāvī yāre-i hecre / Amān derdimle muhtāc-ı tabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [*kerem,]*
- Doktor **kerem** et derdime imdādı yetiştir / Bir Hālīkımız Hāzret-i Mevlā’yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*kerem,]*
- Beni dūr eyleme cānā **keremden** / Felāh mı bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [*keremden, -den]*
- Hāq müyesser eyleye dā’im mülākātīñ seniñ / Ey **kerem** kanı velīyyü’n-ni ‘met-i bī-imtiḥān (*Kaside 1, Beyit 7*). [*kerem,]*

•
kerem et: *Lütuf, merhamet, ihsan etmek.*

- (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*kerem et,]*

•
kerre: (Ar.) *Defa, kez, sefer.*

- Çifte ejder deler ya bir **kerre** baķ ebrūlarıñ / Piç ü tābından hāzer ol turra-i şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*kerre,]*

•

kervān: *Bir memlekette diğ̈er uzak bir memlekete ticâret eşyâsı veya yolcu taşıyan yük hayvanı katarı, kara nakliyâtı yapan katar.*

• K̈onup göçer ‘âlem **kervān** sarāyı / Biz iki kapılı ḧāna gelmişiz (*Diğ̈er 53, Beyit 4*). [*kervān,*]

•

kes-: *(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat’etmek.*

• Her taraf **kesti** amānım cān evinde yāreler / Yoğ̈sa dārū-yı emel rūz u şebim āh u fiğ̈ān (*Kaside 1, Beyit 28*). [*kesti, -ti*]

•

kes: *Bırakmak, vaz geçmek.*

• Kestiñ mi ümīdin ben bī-nevādan / K̈alsın mı dil böyle mecrūh-ı sitem (*Diğ̈er 28, Beyit 2*). [*kestiñ, -tin*]

•

kes: *(Bağını) koparmak, (ilgi ve alakayı) kesmek.*

• Nāzī kim ne desin yanmış ‘abāya / Ağlama sesini **kes** ğarīp ğarīp (*Diğ̈er 40, Beyit 6*). [*kes,*]

•

kes: *An, vakit.*

• ‘Adū-yı ğayb çü indinde mağcūp olmasın bir **kes** / Ḧased erbābın aşlā şād u ḧandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*kes,*]

•

keşf: *Açmak, açığa çıkarmak.*

• Ğoncaveş **keşf** eylemem sīnemde kanlı dāğlar / Genc-i esrār-ı nihānım tercümānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [*keşf,*]

•

kesimi: *Dilim, bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış parça.*

• Biriniñ **kesimi** deger Kıbrız’ı / Biri satın alır şehr-i Tebrīz’i (*Diğ̈er 6, Beyit 13*). [*kesimi,*]

•

keşki: *Keşke.*

• Cānlar urbān olsun ikisine de / **Keşki** ben de lāyık olsam urbāna (*Diğer 6, Beyit 6*). [*keşki,]*

•

kevkeb: *Yıldız. II Talih.*

• Dūda bastırsam ‘acep mi felegin **kevkebini** / Ne revā kim ased erbābı olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*kevkebini, -iñ, -i]*

•

kevn: *Varlık ālemi. II Dūnya.*

• Kevni yakmam çok degil pūr-āteş-i şerāreyim / Dūd-ı āhım her yana alsam cihān dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*kevni, -i]*

•

kevn ü mekān: *Varlık ālemi || dūnya.*

• (*Gazel 36, Beyit 5*). [*kevn ü mekān,]*

•

keyfiyyet: *Bir şeyin esāsı ve iç yüzü.*

• Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden **keyfiyyet** öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*keyfiyyet,]*

•

keyfiyyet: *Keyif, zevk, neşe (esrar ve şarap bağlamında); “Avām esrarkeşlerce keyif esrār demekse de asıl manası esrār ve müskirat tesirinden neş’et eden sarhoşluk, baygınlık demektir. Zürefa arasında adı keyfiyettir. Şarapta olan müsekkirlik hassasına da keyfiyet derler.”, bkz. ONAY, s. 196. || hal, keyif.*

• Old hūn-ı dīdem gör mişl-i şeb / **Keyfiyyet-i** ‘aşka ya bu ne hāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [*keyfiyyet-i, --i]*

•

kez: *An.*

• Vařandan ğarībiñ hem kıblegāhı / Bir **kez** görse idim ol rūy-ı māhı (

Diğer 20, Beyit 3). [kez,]

- Bir **kez** bezme kıl nazar / Rindânın bağrın ezer (*Diğer 21, Beyit 7*).

[kez,]

- Niçe ‘azametler şânlar mahv ettiñ / Kaldır bir **kez** yüzden niķābıñ felek

(Diğer 23, Beyit 10). [kez,]

- Seyir etse bir **kez** baht-ı siyāhım / Giryān tutar gökte bütün melekle (

Diğer 42, Beyit 1). [kez,]

-

ki: " *Ki bağlacı*".

- Ölürsen ğurbette şuyum kim dōke / Nāzlı yārim yok **ki** kefenim dike (

Diğer 2, Beyit 3). [ki,]

- Gūyā **ki** ... tūfī sözleri / Görünce şaşırđım oldum dīvāne (*Diğer 6, Beyit*

4). [ki,]

- Ne çāre böyledir hūkm-i tecellī / Bilmem **ki** bulur mu gönül tesellī (

Diğer 51, Beyit 5). [ki,]

- Şudur işte niyāzımdır **ki** luţf-ı ilāhinden / Hāsūduñ şem‘a-i fikriñ firūzān

etme yā Rabbī (Gazel 9, Beyit 4). [ki,]

- Dil-rübā hoşunedir zūlfüñde sünbüller gibi / Ruĥlarıñ āyine **ki** al baķ ele

güller gibi (Gazel 10, Beyit 1). [ki,]

- Öyle ser-mest marīzem **ki** devā bilmem nedir / Geçti ‘ömrüm ĥayfā kim

Nāzī esen yeller gibi (Gazel 10, Beyit 5). [ki,]

- Çıkısa cān murġ-ı kafesten hāşā **ki** terk eylemem / ‘Ömrümüñ varı o yāri

her nefeste gözlerim (Gazel 18, Beyit 5). [ki,]

- Gülşen içre bir gül-i ra‘nā **ki** hep oynar güler / Pek tıfildir āfetim

destinde top oynar güler (Gazel 28, Beyit 1). [ki,]

- Yāre açtı tūġ-ı ġamze bu dil-i bī-çāreye / Bir oñulmaz derde kıaldım **ki**

devā bilmem nedir (Gazel 31, Beyit 3). [ki,]

- Öyle ser-mest-i müdāmım **ki** içelden cām-ı ġam / Zevķe dā’ir görmedim

bir dem şafâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [ki,]

• Derd-i ‘aşkı kim **ki** bilmez bilmeye sevdâ nedir / Şem‘-i ‘aşka yanmayan bilmez yanar mı ‘âşıkân (*Kaside 1, Beyit 9*). [ki,]

• Tutmazam mecrâ-yı mesken öyle Mecnûnum **ki** ben / Halka-i gîsû-yı Leylâdır baña vaşî‘ mekân (*Kaside 1, Beyit 17*). [ki,]

• Şemmetmeyeli gül ruḥun güller gibi şoldum / Bilmem **ki** ne oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [ki,]

•

kiblegâh: Kibleyi gösteren, yönelinen yer; sığınılan, yönelinen, aşık olunan sevgili.

• Vaṭandan ğarîbiñ hem **kiblegâhı** / Bir kez görse idim ol rûy-ı mâhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [kiblegâhı, -ı]

•

kıbrız’ı: Kıbrıs ülkesi.

• Biriniñ kesimi deger **Kıbrız’ı** / Biri satın alır şehr-i Tebrîz’i (*Diğer 6, Beyit 13*). [kıbrız’ı, --ı]

•

kıl: Yapmak, etmek, eylemek, işlemek. Yardımcı fiil olarak kullanılır. .

• Haşre dek Mevlâsı ‘ömrüñ tül-ı rızqın bol ede / **Kılmasın** dünyâda muhtâç oñu Rabbü’l-‘ibâd (*Gazel 5, Beyit 2*). [kılmasın, -masın]

• Kılında kâlında lâ-yu‘âd nifâk / Yedinde defteriñ kitâbiñ felek (*Diğer 23, Beyit 16*). [kılında, -ında]

• Bir kez bezme **kıl** nazar / Rindânın bağrın ezer (*Diğer 21, Beyit 7*). [kıl,]

• Kerem **kıl** yok yere döktürme kanım / Aldı ğam leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [kıl,]

• La‘l-i lebiñ kıldı beni mestâne / Merḥamet **kıl** Nâzî kalb-i vîrâne (*Diğer 19, Beyit 5*). [kıl,]

• Âlûdedir sînem al kıızıl kana / **Kılsın** bu derdime çâre ağlasın (*Diğer*

36, Beyit 2). [kılın, -sın]

- Baña derd koymadıñ bed kâr ettiñ / Kerem **kıl** dâver-i şifâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [kıl,]
- Kerem **kıl** ‘âlem-i gayble tedâvî yâre-i hecre / Amân derdimle muhtâc-ı tabîbân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 6*). [kıl,]
- Dilde var yokla dedim gâmzeñ oğundan yâreler / Nâ-vişâliñdir seniñ em **kıl** dedim kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [kıl,]
- Doldurup bir bâde gül-reng eyledim taqdîm ana / Biñ recâ **kıldım** gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [kıldım, -dı, -m]
- Dilde var yokla dedim gâmzeñ oğundan yâreler / Nâ-vişâliñdir seniñ em kıl dedim **kılmam** dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [kılmam, -mam]
- Derdimi ol dilberiñ zülfüñ görüp de sağladım / Çeşm-i mestine nazar **kıldım** da haylî ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [kıldım, -dı, -m]
- Eyâ gelmez mi inşâfa o yâre gönderdim nâme / Mücerred hûn-ı dille ‘arz **kıl** ahvâlimi hâme (*Gazel 20, Beyit 7*). [kıl,]
- Bâgbân koymazsa ger bâğına dil-i şeydâsın / Bûs **kıl** dâmen ayağın öp gül-i handân için (*Gazel 24, Beyit 2*). [kıl,]
- Ey felek âhir cüdâ **kıldıñ** beni eyvâh vây / Nûr-ı ‘aynım gelmedi nev-resim idi kaşî yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [kıldıñ, -dı, -ñ]
- Hâlî **kılmaz** gönülümü endîşeden bir ân felek / Dökmek ister dîdeden al kanımı her dem zamân (*Kaside 1, Beyit 8*). [kılmaz, -maz]
- Zehr içip kan yuttuğum bilmez mi cânâ hicrile / Râh **kılmaz** eylemez ‘ahde vefâ şüh-ı cihân (*Kaside 1, Beyit 12*). [kılmaz, -maz]
- Nazar **kıl** rüyinde gül pembesine / Mürüvvet etmez mi efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [kıl,]
- Şetâret baħş eder teşrîf **kılsa** bezme cânânım / O tarz-ı şîve cünbüşler revişler hoş-edâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [kılsa, -sa]
- La‘l-i lebiñ **kıldı** beni mestâne / Merħamet kıl Nâzî kalb-i vîrâne (*Diğer*

19, Beyit 5). [kıldı, -dı]

- Haseti cigerim **kıldı** biñ pāre / Sīnemde yāreler erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [kıldı, -dı]
- Biñ şükür elṭāfına Hakk'ın ilā-yevmi'l-me'ād / **Kıldı** bir ferzend ihsān u 'ināyet sa'd-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [kıldı, -dı]
- Nāzi açtım bāl u per cismim yakıp yandırmaya / Vuşlatın **kıldı** dirēg şem'-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [kıldı, -dı]
- 'İşvelerle gösterir envā'-ı lu'b oynar güler / Sīnemi **kıldı** hedef çün gamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [kıldı, -dı]
- Tezyīn **kılan** 'ıtr ile nāzik teniñ ey şūh / Yākūt taqayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [kılan, -an]
- Ey tabīb **kılma** şaķın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [kılma, --ma]
- Cevr **kılmaqtan** uşanmaz dil-rübā 'ālem bu yā / Artırır dilde keder zılm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [kılmaqtan, -dan]
-

kim: Kim, soru zamiri.

- Düşmesin bir kimse 'ālemde amān / Düşeniñ dostu olmaz **kim** gelir dāda (*Diğer 1, Beyit 1*). [kim,]
- Sağ olduğça ağlar olanca hākim / **Kimi** güldürmüştür felek dünyāda (*Diğer 1, Beyit 4*). [kimi, -i]
- Dediler bizlere **kimler** lāyıktır / Dedim işte Nāzī geldi amāna (*Diğer 6, Beyit 20*). [kimler, -ler]
- Dil-şād idim devrān eyledi berbād / **Kimden** şekvā eden kimden istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [kimden, -den]
- Dil-şād idim devrān eyledi berbād / Kimden şekvā eden **kimden** istimdād (*Diğer 27, Beyit 3*). [kimden, -den]
- Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine taķ taķ vurur / **Kimden** öküş eylerim

mest etti h b  v zını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*kimden, -den*]

• Derd-i ‘aşkı **kim** ki bilmez bilmeye sevd  nedir / şem‘-i ‘aşka yanmayan bilmez yanar mı ‘aşık n (*Kaside 1, Beyit 9*). [*kim,]*

• Almış ele yazık ‘aşık n h mesin / **Kimler** yazsın k y-ı y re n mesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [*kimler, -ler*]

• Böyle şunalara **kim** der Türk kıızı / Cennetten gelmişler şanki niş na (*Diğer 6, Beyit 14*). [*kim,]*

• Kimden almış ‘işvesin ol ‘Abdurrahm ndan mı ola / Eylemiş kendüye  st d ‘ lemin c n-b zını (*Gazel 8, Beyit 4*). [*kimden, -den*]

• Kimseler tutmadı zevk u şaf nı / **Kim** görmüş ‘aceb  r y u vef nı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*kim,]*

• G ş eden  h u en nim şubh  dem s z n olur / **Kim** görse bir h n-ı  eşmim d desi giry n olur (*Gazel 37, Beyit 1*). [*kim,]*

•  l rsem ğurbette şuyum **kim** döke / N zlı y rim yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*kim,]*

• D da bastırsam ‘acep mi felegin kevkebinini / Ne rev  **kim** şased erb bı olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*kim,]*

• Dediler sen **kimsin** dedim ‘aşıktır / Dediler ismi n ne dedim yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*kimsin, -sin*]

• Dün gece hem-bezm idik z n -be-z n  zevkte / Nerde **kim** aķřamladı m h-ı dirahş nım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*kim,]*

• N z  mişnet-zedeyiz firkat-i dil-d rle ama / Nice **kim** geçti bel lar bu ser-enc m da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*kim,]*

• N z  **kim** ne desin yanmış ‘ab ya / Ağlama sesini kes ğar p ğar p (*Diğer 40, Beyit 6*). [*kim,]*

• Ref‘ edip r yu ndan ey m hım nik b n et t l ‘ / Mihr-i hüsnün **kim** gören  ft deler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [*kim,]*

•

kim: " Ki " bağlacı (Beyitte " O " kimse ki anlamında kullanılmıştır).

• Öyle ser-mest marîzem ki devâ bilmem nedir / Geçti 'ömrüm hayfâ **kim** Nâzî esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [kim,]

• Zulm odu yaktı eritti cism-i zârım hayfâ **kim** / Halk nâlemden melûl âhımdan ağlar âsumân (*Kaside 1, Beyit 18*). [kim,]

•

kimler: *Hangi kişiler.*

• Vur tîğ-ı müjgânım cânâ dayansın / Ölüsem derdime **kimlerim** yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [kimlerim, -im]

•

kimse: "Hiç kimse, bir kişi bile" anlamında bir belgisiz zamir.

• Enîsim yok hem-dem olacak **kimsem** / Firâkıñla yandım 'acep neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [kimsem, -m]

• Kimseler tutmadı zevk u şafâñı / Kim görmüş 'acebâ rûy u vefâñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [kimseler, -ler]

•

kimsiñiz: *Soru zamiri.*

• Dedim siz **kimsiñiz** yüzler egdiler / Dedim kerem ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [kimsiñiz,]

•

kîn: *Düşmanlık, garaz.*

• Eylesin hâlim gibi zülfüñ perîşân seniñ şabâ / Dilde muzırr bend ü **kîn** bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [kîn,]

•

kına: *Ellere kırmızı bir renk veren kınanın sürülmesi.*

• Giyinmiş câme-i mâtemini yosma edâlanmış / Kıoyu bir sürmelidir gözleri eller **kınalanmış** (*Diğer 11, Beyit 7*). [kınalanmış, -lanmış]

• Nâzik ellerine yakmış **kınâlar** / Bir de inci taşmış sîm gerdânına (

Diğer 6, Beyit 18). [kınâlar, -lar]

•

kınalı: *Kına ile boyanmış olan.*

• Yoşma küsme cānā bir hūb-revişli / Elleri **kınalı** gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [kınalı,]

• Sürmeler çek gözüne / Eller **kınalı** sākī (*Diğer 21, Beyit 10*). [kınalı,]

•

kırmızı: *Al, kızıl renkte olan.*

• Ey çeşm-i siyāh gönlü sünbül yüzü gül / Hele bak tāze açılmış yanağı **kırmızı** gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [kırmızı,]

•

kış: *Sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.*

• Bahār-ı ‘ömrümü eyvāh **kış** ettiñ / Gözüm yaşın deryālara eş ettiñ (*Diğer 4, Beyit 3*). [kış,]

•

kişver: *İklim, vilâyet, memleket.*

• Gönüller **kişverin** yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / Naşıl kul olmasın hūn-hārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [kişverin, -in]

•

kişver-i gönlüm: *Gönül ülkesi.*

• (*Gazel 26, Beyit 1*). [kişver-i gönlüm,]

•

kitāb: *1. Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün. 2. Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.*

• Kılında kālında lā-yu‘ād nifāk / Yedinde defteriñ **kitābıñ** felek (*Diğer 23, Beyit 16*). [kitābıñ, --ı, --n]

•

kıyāmet: *Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.*

• Kıyāmet haşre dek ağlarım gülmem / Nāzī yārsiz gözüm yaşların silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*kıyāmet,]*

•

kıymak: *Merhametsizce davranmak, zarar vermek, gadretmek, zulmetmek.:*

• Devrān hünerin cāna eger **kıymağsa** / Nāzī benim al cānımı cānāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [*kıymağsa, -sa]*

• Ey çarh-ı bī-amān qalmaz yanıma / Pek genç iken **kıydıñ** tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*kıydıñ, -dı, -ñ]*

• Etti raqıplerim da‘vāya **kıyam** / Diyār-ı gurbette gam olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*kıyam, -a, -m]*

• Kıydıñ niçe erenlere erlere / Ne sitemler ettiñ derbederlere (*Diğer 23, Beyit 13*). [*kıydıñ, -dı, -ñ]*

•

kız: *Dişi cinsten olan evlāt.*

• Böyle şunalara kim der Türk **kızı** / Cennetten gelmişler şanki nişāna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*kızı, -ı]*

• Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ağlatma şaķıñ güldür onu bey **kızı** gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*kızı, -ı]*

•

kızar: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.*

• Melegim n’oldu desem gül gibi ruħlar **kızarır** / Tūfī gibi söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [*kızarır, -ır]*

•

kızarmış: *Kırmızı renk almak; utanmak, mahcup olmak.*

• Deger Çin ilini qara gözleri / **Kızarmış** kudretten elma yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3*). [*kızarmış, -mış]*

•

kızıl: *1. Kızıl, al, kırmızı.*

• Derdiñle şöyle za‘îf oldu bîmâr tenim / Cevriñle gel aqıtma gözden **kızıl** ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*kızıl,]*

• Ālūdedir sīnem al **kızıl** kana / Kılısın bu derdime çāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [*kızıl,]*

• Kızıl elmaya benzer / Rūhsārīñ āh sākī (*Diğer 21, Beyit 8*). [*kızıl,]*

•

ko: "Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

• Söndürme felek istemezem kaçre şuyundan / Yansın **ko** hemān bu dil-i sūzāna dođunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*ko,]*

•

ko: "Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

• Dostlar seng-i ihānetle yıkar hātır **komaz** / Kalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*komaz, -maz]*

•

koku: Koku.

• Yāsemem **koçulu** boyları ‘ar‘ar / Edep öğretirler serv-i revāna (*Diğer 6, Beyit 16*). [*koçulu, -lu]*

•

kol: Āşığın kolu (*Sevgilinin başına yastık olması bağlamında*).

• Cānā gel yat benim āğūşumda tek / Şoĥbet merām etme **kol** incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [*kol,]*

•

kon: (*Bir şeyin*) Üstüne konmak, yerleşmek.

• Konup göçer ‘ālem kervān sarāyı / Biz iki kapılı hāna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [*konup,]*

•

kör: Ama, görmeyen.

• Ne kām aldıñ bilmem bī-vefā yārdan / Usandım **kör** olsun cevri-

ağyârdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [kör,]

•

kork: *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

• Korkma şühüm meclis-i meyde leb-i la'lin yeter / İstemez ger olsa da
sākī şarāb-ı ergāvān (*Kaside 1, Beyit 22*). [korkma, -ma]

• Sū-be-sū etsem tavāf kūyuñ dil-ārā şubḥ u şām / **Ƙorkarım** müjeñ
okundan bir ğazab-ı peykān olur (*Gazel 37, Beyit 6*). [korkarım,]

• Tab'-ı Rüstem olsa 'āşık tīg-ı ğamze bende var / **Ƙorkmasın** İlahī Nāzī
derdmend hūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [korkmasın, -sın]

•

koy: *Koymak, bırakmak.*

• Bāğbān **koymazsa** ger bāğına dil-i şeydāsın / Būs kıl dāmen ayağın öp
gül-i handān için (*Gazel 24, Beyit 2*). [koymazsa, -mazsa]

• Bezme teşrīf etmedi ol şāh-ı hūbānım bugün / Gözlerim yollarda **koymdu**
çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [koydu, -du]

• Şıķlet-i hicr ü ğamıñ dilde taḥammül **koymadı** / Hāķ be-kām-ı vaşl ede
durduķça çarḥ-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [koymadı, -ma, -dı]

• Ne Zāllar yıķtıñ ser-nigün ettiñ / Ƙahramān **koymadıñ** bağrın hūn ettiñ
(*Diğer 23, Beyit 5*). [koymadıñ, -ma, -dın]

• Baña derd **koymadıñ** bed kār ettiñ / Kerem kıl dāver-i şifā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 2*). [koymadıñ, -ma, -dın]

• Tāze giymiş tāze **koymuş** re'sine bir tāze fes / Tāzelerden tāze tāze tāze
hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [koymuş, -muş]

•

koy: (*Bir yere girmeye*) *İzin vermek, müsaade etmek.*

• Dedim kerem eyle ol nesl-i pāke / **Ƙoyma** ben yanığı dām-ı helāke (*Diğer 9, Beyit 3*). [koyma, -ma]

• Raḥm eyle efendim dil-i nāşāda / **Ƙoyma** ğarīp başım sevdāda gel gel (

Diğer 25, Beyit 6). [koyma, -ma]

• Ey çıralı kıtan Hıllāk-ı zamir / **Ƙoyma** bu Nāzīyi ğurbette esir (*Diğer 42, Beyit 5). [koyma, -ma]*

•

koymaz: "Koymamak"; bulunmama, mevcut olmama hali.

• Ğam gelir yoklar dil-i nā-şadımlı her gün benim / Bir zamān eglencesiz **Ƙoymaz** gönülde pāsbān (*Kaside 1, Beyit 20). [koymaz,]*

•

koyu: Kendi renginin karaya çalar tonunda olan.

• Giyinmiş cāme-i mātemi ni yosma edālanmış / **Ƙoyu** bir sürmelidir gözleri eller kınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7). [koyu,]*

•

koyun: Kolların arası, kucak.

• Ƙoynunda memeler beñzer tırunca / Hangi bāğda bitmiş bu gül-i ğonca (*Diğer 6, Beyit 7). [koynunda, -uñ, -da]*

•

kucağ: Kucak; açık kollarla göğüs arasındaki bölüm, ağış.

• Girme girift gören desin şarmaşık / Ben açtım gel sen de aç **Ƙucağımlı** (*Diğer 18, Beyit 4). [kucağımlı, -ı, -n, -ı]*

• Dağıtır 'aqlım amān hoş şive-i reftār ile / Tābe şıgmaz **Ƙucağa** beslemişler āferin (*Gazel 28, Beyit 2). [kucağa, -a]*

•

kudret: Allah'ın kudreti.

• Deger Çin ilini kıara gözleri / Kızarmış **Ƙudretten** elma yüzleri (*Diğer 6, Beyit 3). [kudretten,]*

•

kuds-ı: Kutsal, muazzez, mukaddes.

• Raħm eyle n'olur başı için Meryem ananıñ / Ol **Ƙuds-ı** şerif Mescid-i

Akşâ'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [*kuds-ı,]*

•

kūh: *Dağ (yücelik bağlamında).*

• Kūh-ı bī-sütūna yapışsa āhım / Vurursam iniler tāk-ı felekler (*Diğer 42, Beyit 2*). [*kūh-ı,]*

•

kūhistān: *Dağlık bölge, dağlık yer.*

• Benefşe lāle zeyn etmiş vaṭanda hep **kūhistānı** / Hemen bir ben miyim bekler ġarīb bu ġarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*kūhistānı, -i]*

•

kuhl: *Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.*

• Kuhl-ı dīdelerin şāh-ı hūbānım / Nerk ü şemīn Hindistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 1*). [*kuhl-ı, --ı]*

•

kul: *(Bir kimse veya şeyin) Hükmü altında olan, ona kayıtsız şartsız bağlanan kimse.*

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / Nasıl **kul** olmasın hūn-hārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*kul,]*

•

kul: *Abd / kul. II Kişi / insan.*

• Göñül yıkma kemlik etme bir ferde / Bu dünyāda senden **kul** incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*kul,]*

•

kul: *Esir olarak alınan köle veya cariye.*

• Şeydā gibi feryād u fiğān içre bıraķma / Bu faşl-ı bahār hāra **ķul** etme
bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*ķul,]*

•

ķulbe: *Kulūbe.*

• Ziyāret eyleyiñ geliñ yārānım / Derd ile **ķulbe-i** aħzānda ķaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [*ķulbe-i, --i]*

•

ķulbe-i aħzānımı: *Hüzünler kulūbesi; aşığın hüzünlü, kederli gönü.*

• (*Gazel 42, Beyit 4*). [*ķulbe-i aħzānımı,]*

•

ķumandan: *Bir askerî birliğın yönetimini elinde bulunduran kimse, komutan.*

• Çeşmi ‘asker **ķumandan** mār ebrūlar baķıñ / Ordu ķurmuş leşker-i
hindū beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*ķumandan,]*

•

ķün: *"Ol" mânasında Allah'ın emri.*

• Kün emri var etti arz u semāyı / Ādemde görürsün bu mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [*ķün,]*

•

ķur: *Kurma, hazır hale gelme.*

• Kırulursa ‘aşkıñ pāzārı ķande / Benim dertlileriñ dermānı de geç (*Diğer 10, Beyit 1*). [*ķurulursa,]*

•

ur: *İnşa etmek.*

• Mihr-i hüsñüñ nūra ğarķ eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye **ķurmuş**

zirvesinden vechiñe gīsūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*ķurmuş, -muş*]

•

ķur: *Bir araya getirmek, toplamak.*

• Şöhretler vermekte ıāk-ı eflāke / Benler taht **ķurmuş** gerdānistāna (*Diğer 9, Beyit 4*). [*ķurmuş, -muş*]

• Çeşmi ‘asker ķumandan mār ebrūlar baķıñ / Ordu **ķurmuş** leşker-i hindū beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*ķurmuş, -muş*]

•

ķurbān: *Bir amaç uğruna kendini feda eden veya feda edilen kimse. II Āşık.*

• Cānlar **ķurbān** olsuñ ikisine de / Keşki ben de lāyık olsam ķurbāna (*Diğer 6, Beyit 6*). [*ķurbān,]*

• Nāzī gül cemāliñ seyrān etmege / Hāzırdir bir cān **ķurbān** etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [*ķurbān,]*

• O āhū nigāhım **ķurbān** olduğum / Nāzī Çinde çolistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6*). [*ķurbān,]*

• Ben de cān **ķurbānımın** yāre dedim minnetlenir / Sevdigim bilmem neden hayf eyleyip haşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [*ķurbānımın, -imın*]

• Cānlar ķurbān olsuñ ikisine de / Keşki ben de lāyık olsam **ķurbāna** (*Diğer 6, Beyit 6*). [*ķurbāna,]*

• Nerede gelirse bir ‘id-i ekber / Ağam paşam şāhım **ķurbānım** saña (*Diğer 8, Beyit 6*). [*ķurbānım, -im*]

• Vaşlım dirīg etme saña **ķurbānım** / Nāzī ‘āşık ise ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [*ķurbānım, -um*]

• Haydi cānım sen yürü **ķurbāna** git cānān için / İmtinā‘ etme şaķın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*ķurbāna, -a*]

• Bülbülüm pür-nağme-i āhım figānım dildedir / Bāğ-ı ‘aşk içre **ķurbānım** var dāstānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 1*). [*ķurbānım, -um*]

• Nāzī saña **ķurbān** bu bayramda yār / Allāhu ekber de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [*ķurbān,*]

• Ne derlerse şaķın **ķurbān** olduğum / İnanma el sözü yalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [*ķurbān,*]

• Çekmesin beyhüde tīg-ı ğamzesin cān ķaşdına / Hāzır ettim cānımı cānānıma **ķurbāna** āh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*ķurbāna, -a*]

• Nāzī ele geçse idi kūy-ı yār / Eylerdim cānımı **ķurbān-ı** vaţan (*Diğer 35, Beyit 6*). [*ķurbān-ı,*]

•

kurtarmaz: *Bir şey elinden kurtarmak, kurtulmasını sağlamak.*

• Felek **ķurtarmaz** oldu başımı ālām u ķayğudan / Yine ĥavf üzreyim ĥālā ĥayāl-i mār-ebrüdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*ķurtarmaz,*]

•

kurtul-: *Istenmeyen bir durumdan, uzaklaşmak, sıyrılmak.*

• Kırtulmam elinden eylesem firār / Yeter eylediğiğ bunca dilā zār (*Diğer 28, Beyit 3*). [*ķurtulmam, -ma, -m*]

• Sevdigim gülfem seni Hāķķa emānet eyledim / Belki **ķurtulmam** bu veremden göñül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*ķurtulmam, -ma, -m*]

• Kırtulayım bārī dilleriñizden / Geçsin günleriñiz sa‘adetlerle (*Diğer 14, Beyit 2*). [*ķurtulayım, -a, -yım*]

•

kurut: *Devāmını bırakmayacak şekilde tüketmek, tamâmen bitirmek, yok etmek.*

• Kırutmadıñ bir dem gözden yaşları / Āĥir oldu ciger kebābın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [*ķurutmadıñ, -madın*]

•

küs: *Darılma.*

• Küsme baña aman şeh-i ĥübānım / Biñ cāndan ĥayrānım sulţānım saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [*küsme, -me*]

• Yoşma **küsme** cānā bir hūb-revişli / Elleri kınalı gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [küsme, -me]

•

kutan: Boğdan'ın voyvodası.

• Ey çıralı **ķutan** Hāllāķ-ı zamīr / Koyma bu Nāzīyi ğurbette esīr (*Diğer 42, Beyit 5*). [ķutan,]

•

kūy: Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. Hane, konak, sevgilinin bulunduğu yer.

• Kaldım ğarīp **kūy-ı** ğurbette amān / Gönül ārzū eyler vaţandaşları (*Diğer 20, Beyit 1*). [kūy-ı, -ı]

• Nāzī ele geçse idi **kūy-ı** yār / Eylerdim cānımı ķurbān-ı vaţan (*Diğer 35, Beyit 6*). [kūy-ı, -ı]

• Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir **kūy-ı** Ken'ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [kūy-ı, -ı]

• Almış ele yazık 'aşkıñ hāmesin / Kimler yazsın **kūy-ı** yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [kūy-ı, --ı]

• Ey taţīb kılma şaķın dil yāresi beyhūde em / **Kūy-ı** āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [kūy-ı, --ı]

• Giderseñ ey şabā **kūy-ı** dildāra / Götür selāmını dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [kūy-ı, --ı]

• Şaķın **kūyundan** ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [kūyundan, -uñdan]

• Biz başlayalım bezmde o hūb yār ile zevķe / Beyhūde varıp **kūyuna** ağyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [kūyuna, -u, -n, -a]

• Sū-be-sū etsem tavāf **kūyuñ** dil-ārā şubħ u şām / Korkarım müjeñ oķundan bir ğazab-ı peykān olur (*Gazel 37, Beyit 6*). [kūyuñ, -u, -ñ]

• Dūr olmakla şābite **kūyuñdan** ey āfet / Vuşlat eri deyü şan'at-ı ağyāra mı maşşūş (*Gazel 39, Beyit 4*). [kūyuñdan, -uñdan]

•

kūy-ı cānāna ereydim: *Sevgilinin köyüne varmak.*

• (*Müseddes 1, Beyit 8*). [*kūy-ı cānāna ereydim,*]

•

kūy-ı emel-i maksada: *Sevgilinin olduğu yer , mahalle köye ulaşma arzusu.*

• (*Müstezad 1, Beyit 13*). [*kūy-ı emel-i maksada,*]

•

kara: *En koyu renk, siyah, beyazın zıddı.*

• Melek-rūy **ķara** gözlüm hūriveş baķ rūšenālanmış / Perī mi ol perī
çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*ķara,*]

•

ķuşan: *Giyinmek, takmak.*

• Yā lāhūrī **ķuşan** ince miyāna / Altın kemer baęla bel incinmesin (*Diğer
39, Beyit 6*). [*ķuşan,*]

•

lāhūrī: *Hindistan'ın Lahor şehrinde dokunan çok makbul şal kumaşı.*

• Yā **lāhūrī** ķuşan ince miyāna / Altın kemer baęla bel incinmesin (*Diğer
39, Beyit 6*). [*lāhūrī,*]

•

lāle: *Çemen ülkesinin hükümdarı olması, kırmızı rengi, kadeh şeklinde olması, etrafı aydınlatması vb. bağlamlarda geçer. Nurhan Atasoy, Batılı gözlemci ve elçilerin tanıklıklarına dayanarak, XVI. yüzyılda lale'nin Osmanlılarca bilindiğini, onun Osmanlı çiçek kültürü içinde gülden sonra çok önemli bir yeri olduğunu belirtir. Lale çiçeği.*

• Benefşe **lāle** zeyn etmiş vaţanda hep kūhistānı / Hemen bir ben miyim
bekler ğarīb bu ğarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*lāle,*]

• Açılmış gül-ruħunda bu dil-i şūrīde āh etsin / Dizilmiş **lāleler** inci gibi
ey dil-rübā nāzik (*Gazel 12, Beyit 2*). [*lāleler, -ler*]

• Gör **lāle** gibi dāęları sīnemde hezārān / Netsin buna bir cān (*Müstezad*

1, Beyit 8). [lāle,]

•

lālesitān: *Lale bahçesi.*

• Dāğ-1 hecriñle dil **lālesitāndır** / Nāvek-i müjgāna sīne nişāndır (*Diğer 22, Beyit 3*). [lālesitāndır,]

•

lālezār: *Far. Lale bahçesi.*

• İstemez bāğ-1 muḥabbet cūybār u **lālezār** / Eşk-i çeşm ü dāğ-1 dildir revnağ-1 şahrā-yı ‘aşq (*Gazel 13, Beyit 4*). [lālezār,]

• Lālezār içre ḥayāl ettim hezāran dāğları / Açmamış gül-gonca-i maḫşūdum ağlar dīde ḳan (*Kaside 1, Beyit 24*). [lālezār,]

• Cānā gel gör gözünle ḥazānda ‘ömrüm bāğı / **Lālezār-ı** ḥasrette sen urduñ bu ḳanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [lālezār-ı,]

•

la‘l-i: *(Sevgilinin) kırmızı dudağı.*

• La‘l-i lebiñ ḳıldı beni mestāne / Merḥamet ḳıl Nāzī ḳalb-i vīrāne (*Diğer 19, Beyit 5*). [la‘l-i,]

•

la‘l-i fendimden: *Sevgilinin değerli kırmızı dudağından.*

• (*Müseddes 1, Beyit 1*). [la‘l-i fendimden,]

•

la‘l-i gülgün: *Gül renkli dudak.*

• (*Gazel 34, Beyit 3*). [la‘l-i gülgün,]

•

la‘lle: *Kırmızı dudaklı sevgili.*

• Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oḳşayıp **la‘lleyin** añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [la‘lleyin, -yin]

•

lāne: Yuva, âşiyân. Ev, hane

• Lānemiz iğzāb edip ol gonca-i Nāzī demiş / Bü'l-hevestir öte gitsin
bülbül-i şeydā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*lānemiz, -miz*]

• Bī-vefā bī-kesem dār-ı gurbette / Ağlaram şızlaram kaldım **lānesiz** (*Diğer 52, Beyit 1*). [*lānesiz, -siz*]

•

lāne-gīr: Yuva yapan.

• Eylemez zıll-ı himāye ilticā erbāb-ı dil / **Lāne-gīr-i** kâf-ı istignā olur
'anķā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 1*). [*lāne-gīr-i, --i*]

•

lāyık: Uygun, münasip, yaraşır, şayan.

• Dediler bizlere kimler **lāyıktır** / Dedim işte Nāzī geldi amāna (*Diğer 6, Beyit 20*). [*lāyıktır, -tır*]

•

lāyık olsam: Layık olmak, yaraşmak.

• (*Diğer 6, Beyit 6*). [*lāyık olsam,]*

•

lā-yu'ad: Ar. Sayısız, hesapsız; çok.

• Kılında kılında **lā-yu'ad** nifāk / Yedinde defteriñ kitābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 16*). [*lā-yu'ad,]*

•

leb: (Sevgilinin) dudağı.Dudak.

• Teşnedir ezelden dil **lebleri** bāl / Derdiñ çeke çeke yok bende mecāl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*lebleri, -ler, -i*]

• Meziyettir şimdi türlü zīynetle / ... **lebler** hūbān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 1*). [*lebler, -ler*]

• Kaldı dil ārzūsu **lebleri** mülde / Zülfü 'anber-feşān saçı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [*lebleri, -ler, -i*]

• Ey ruĥları esmer **lebleri** fendim / Seĥer zār eylese feryāda gel gel (*Diĥer 25, Beyit 2*). [*lebleri, -ler, -i*]

• La‘l-i **lebiñ** kıldı beni mestāne / Merĥamet kıl Nāzī ħalb-i vīrāne (*Diĥer 19, Beyit 5*). [*lebiñ, -iñ*]

• Vererek būseyi rūy-ı **lebiñden** / Yār ile bezm içre iftiĥār tatlı (*Diĥer 17, Beyit 2*). [*lebiñden, -i, -ñ, -den*]

•

leb-i la‘l-i bedehşān: *Kırmızı dudak yakutu, elması.*

• (*Müseddes 1, Beyit 2*). [*leb-i la‘l-i bedehşān,]*

•

leb-i la‘lin: *Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudakları.*

• (*Kaside 1, Beyit 22*). [*leb-i la‘lin,]*

•

lebiñ: *(Sevgilinin) dudağı.*

• Merhem sürüp oñarsan günāh mı yārelerim / Şifālī bir şerbettir şunsun **lebiñ** bardağı (*Diĥer 16, Beyit 7*). [*lebiñ,]*

•

lem: *Parlamak, tâbîden, tâb.*

• Zaĥm-i dil ħan aĥlar bulmadı devā / Şubĥa **lem** el açıp eylerim du‘ā (*Diĥer 33, Beyit 5*). [*lem,]*

•

lem-yezel: *"Zail olmaz, zeval bulmaz, baki, kalıcı" anlamında olup Allah'ın sıfatlarındandır.*

• Etme gel bu cevr-i nā-sāzı güzel / Hāzırdır her işte çüñkü **lem-yezel** (*Diĥer 8, Beyit 3*). [*lem-yezel,]*

• Feyz-i sübhān gülşen-i āmālını sīr-āb ede / **Lem-yezel** dünyā ve mā-fihāda ħalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [*lem-yezel,]*

•

lerzān olur: *Titremek (Korkudan dolayı).*

- (Gazel 37, Beyit 2). [*lerzān olur,*]

•

leşker: *Asker II. Ordu.*

• Şafā bağlamış hergün biñ kan etmege / Hūblar **leşker** çekmiş perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*leşker,*]

• Çeşmi ‘asker kumandan mār ebrūlar baķıñ / Ordu kurmuş **leşker-i** hindū beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*leşker-i,*]

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş **leşker-i** Hindū / Naşıl kul olmasın hūn-hārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*leşker-i,*]

• Haşr olmuş şāh-ı gāmzeñ ‘ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş **leşker-i** hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*leşker-i,*]

• Kerem kıl yok yere dōktürme k’anım / Aldı gām **leşkeri** şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*leşkeri,*]

•

leylā: *Bkz. ‘şaçı Leylā’, ‘kışsa-i Leylā vü Mecnūn’ 1. Leylā (Mecnūn/ Kays bağlamlarında). Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı II Sevgili.*

• Leylā-yı devrāndan ne murād aldım / Ğayrı haşre kalsın hāl-i cūnūnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*leylā-yı, -y, -ı*]

• Tutmazam mecrā-yı mesken öyle Mecnūnum ki ben / Hālka-i gīsū-yı **Leylādır** baña vaşī‘ mekān (*Kaside 1, Beyit 17*). [*leylādır, -dır*]

• Zīrā fā’ idesiz o **Leylālarıñ** / Kebendi başına darb-ı meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [*leylālarıñ, -ların*]

• Hāl-i ‘aşıktır veren ma‘şūka reng-i hūsn ü ān / Oldu bize baht-ı Mecnūn sürme-i **Leylā-yı** ‘aşķ (*Gazel 13, Beyit 3*). [*leylā-yı, -y, -ı*]

•

leylālan: *Kendini Leyla (Leyla ile Mecnun hikāyesinin kadın kahramanı) sanmak.*

- Bu Nāzī Mecnūnun sevdiğim her bār / Şırma zülūflerin **Leylālanıyor** (

Diğer 47, Beyit 8). [leylâlanıyor, -iyor]

•

leyle-i firkat: *Ayrılık gecesi.*

• (*Gazel 37, Beyit 3*). [*leyle-i firkat,*]

•

lokmân: *Hikmetli sözleri ve hikayeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim.Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre vardır. Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde rivayetler vardır. Ancak çoğunluk, onun salih bir kul olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir. II Âşık, salik.*

• Nüş etmek hâlini cām ile semler / Devāsı āh **Loqmānıma** yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [*loqmānıma, -ım, -a*]

• Hasta-i hicrāna yetiş **Loqmānım** / Em-i vişāliñle imdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [*loqmānım, -(ı)m*]

• Tāze yaqtı sīneme Nāzī bir āteş tāze yār / Tāze derde tāze dermān tāze **Loqmān'ım** gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*loqmān'ım, -(ı)m*]

• Bulmaz dil-i bīmār-ı ğama çāre tabībān / Ger olsa da **Loqmān** (*Müstezad 1, Beyit 4*). [*loqmān,*]

• Göz göz oldu āh u ğamım dilde hasret yāresi / Geldi derdiñ devāsı **Loqmān'** neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [*loqmān',*]

• Ne kām aldım marīzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıhhat ben ol **Loqmān-ı** dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*loqmān-ı,*]

• Ne kām aldım marīzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıhhat ben ol **Loqmān-ı** dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*loqmān-ı,*]

• Ne kām aldım marīzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıhhat ben ol **Loqmān-ı** dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*loqmān-ı,*]

• Ne kām aldım marīzem hasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem

beklerim şihhat ben ol **Loḳmān-ı** dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*loḳmān-ı,*]

•

loḳmān-ı şifā: *İyileştiren hekim.*

• (*Gazel 39, Beyit 5*). [*loḳmān-ı şifā,*]

•

lu‘b: *Eğlence, oyun. II Hile.*

• ‘İşvelerle gösterir envā‘-ı **lu‘b** oynar güler / Sīnemi kıldı hedef çün
ğamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*lu‘b,*]

•

lücce: *Engin deniz, suyun çok ve derin olduğu yer; girdap.*

• Bir sebūdur iştiyākınla sirişkim **lüccesi** / Kaṭre kaṭre ağıyor baḳ dīdeler
bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [*lüccesi, -si*]

•

luṭf: (Ar.) *İyilik, ihsan, bağış, kerem, cömertlik.*

• Hecriñle ne çeker dil-i sūzānım / **Luṭf** eyle cevri etme ey ālī-şānım (*Diğer 15, Beyit 3*). [*luṭf,*]

• Luṭf etmek ‘aşıka şevāptır cānā / Sen bilirsin ammā degil bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [*luṭf,*]

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhım seniñ / Çağ-ı hūsnūñ geçmeden **luṭf**
et demi devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [*luṭf,*]

• ‘Arzuḫālim eyledim tekrīr cūr’ et şerrim ile / **Luṭf** eder elbet şeh-i hūbān
degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*luṭf,*]

• Hīç yok mu ‘acebā sende ey şeh-i hūbān / **Luṭf** ile iḫsān (*Müstezad 1,
Beyit 10*). [*luṭf,*]

• Çeker ‘uşşākı zencīr-i cūnūna nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler **luṭfu**
çok meh-liḳā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [*luṭfu, -u*]

•

luṭf: (Sevgilinin) *iyi davranışı, hoş muamelesi.*

• Görmezse sezā ‘aşığı **luḫfuna** dil-dār / Pervāne sıfat cān u dili odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). [*luḫfuna, -(u)n, -a*]

• Gülmedim **luḫfuñ** görüp bir dem çarḫ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle bahtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*luḫfuñ, -uñ*]

• Muḫtāc-ı **luḫfuñdur** bu Nāzī gedā / Ey benim Ḥālīkım Rabb-i bī-çūnum (*Diğer 33, Beyit 6*). [*luḫfuñdur, -dur*]

•

luḫf u mürüvetten: *Yiğitlik bahşetmek.*

• (*Müseddes 1, Beyit 10*). [*luḫf u mürüvetten, -ten*]

•

luḫf-ı: *Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.*

• Şudur işte niyāzımdır ki **luḫf-ı** ilāhinden / Ḥasūduñ şem‘a-i fikriñ firūzān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 4*). [*luḫf-ı,]*

•

luḫf-ı mestāna: *Sarhoşmuşçasına, kendinden geçercesine lüt fet ikram et.*

• Yalvar ey dil sen de her dem Sübhāna / İlticā et dā‘im **luḫf-ı mestāna** (*Diğer 53, Beyit 5*). [*luḫf-ı mestāna,]*

•

ma dīnike: *Din üzerine.*

• (*Diğer 10, Beyit 4*). [*ma dīnike,]*

•

mā-cerāyı: *Cereyan eden şey, vuku bulan hâl, olup geçen şey.*

• Kün emri var etti arz u semāyı / Ādemde görürsün bu **mā-cerāyı** (*Diğer 53, Beyit 3*). [*mā-cerāyı,]*

•

mā-fihā: *Öteki dünya.*

• Feyz-i sübhān gülşen-i āmālını sīr-āb ede / Lem-yezel dünyā ve **mā-fihāda** kalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [*mā-fihāda, -da*]

•

māh: 1. ay 2. ay yüzlü güzel.

• Dün gece hem-bezm idik zānū-be-zānū zevkte / Nerde kim aqşamladı **māh-ı** dıraḥşānım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*māh-ı,]*

• Tāze halk etmiş anı Ḥallāka tāze şükrümüz / Tāze **māhım** tāze bezme tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*māhım, -ım]*

• Ref' edip rüyuñdan ey **māhım** nikābīñ et tūlū' / Mihr-i ḥüsñüñ kim gören üftādeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [*māhım, -ım]*

• Raqşa çıktı bir civān seyr eyledim hoş nāzını / **Māh** yüzüne serpilir gördüm o zūlf-i sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*māh,]*

• Vaṭandan ğarībīñ hem kıblegāhı / Bir kez görse idim ol rüy-ı **māhı** (*Diğer 20, Beyit 3*). [*māhı, -ı]*

• Söz yok diyecek ḥüsñüñe ey **māh** seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ 'āşık-ı bīmāre mi maḥşüş (*Gazel 39, Beyit 3*). [*māh,]*

• Ettigi cevre o **māh** cevri-i sitem ḥūdur demiş / Eyleyen diller esir gerdende Hindūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [*māh,]*

• Ben bir güzel gördüm zūlūf telleriñ / **Māh** yüzüne döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [*māh,]*

•

mahbūs olur: Hapsolur.

• (*Gazel 38, Beyit 3*). [*mahbūs olur,]*

•

mahcup: Utangaç.

• 'Adū-yı ğayb çü indinde **mahcūp** olmasın bir kes / Ḥased erbābın aşlā şād u ḥandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*mahcūp,]*

•

mahdūm-i: Erkek evlat, oğul.

• Ḥabbezā Mīr-i Nihādīñ şulb-i pākinden yine / Doğdu bir **mahdūm-i**

sa‘d-ahter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*maḥdūm-i,]*

•

maḥkeme: *Davalaların görülüp hükme bağlandığı yer.*

• Maḥkeme-i rüz-ı cezāya varup / Bu Nāzī şefā‘at şāyānı de geç (*Diğer 10, Beyit 6*). [*maḥkeme-i,]*

•

maḥsūs: *(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsîleşmiş, has, özgü.*

• Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı **maḥşūş** / Bülbül seniñ ol nağmeleriñ zāre mi **maḥşūş** (*Gazel 39, Beyit 1*). [*maḥşūş,]*

• Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı **maḥşūş** / Bülbül seniñ ol nağmeleriñ zāre mi **maḥşūş** (*Gazel 39, Beyit 1*). [*maḥşūş,]*

• Bu bezm-i çemen gulğul-ı şoḥbet-i yārān / Güle mi bādeye mi sākīye mi yāre mi **maḥşūş** (*Gazel 39, Beyit 2*). [*maḥşūş,]*

• Söz yok diyecek ḥüsnuñe ey māh seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ ‘āşık-ı bīmāre mi **maḥşūş** (*Gazel 39, Beyit 3*). [*maḥşūş,]*

• Dür olmakla şābite kūyuñdan ey āfet / Vuşlat eri deyü şan‘at-ı ağıyāra mı **maḥşūş** (*Gazel 39, Beyit 4*). [*maḥşūş,]*

• Nāzī saña ger olsa da Loḳmān-ı şifā bī-ḥāşıl / Heyhāt gönül derdine bir çāre mi **maḥşūş** (*Gazel 39, Beyit 5*). [*maḥşūş,]*

•

mahv: *1. Yok etme, varlığına son verme. 2. Yok olma, harap olma. 3. tasavvuf. Kulun beşerî zaafılarından kurtulup bütün iş ve davranışlarında Allah’ın küllî irâdesine teslim olması durumu.*

• Niçe ‘azametler şānlar **mahv** ettiñ / Qaldır bir kez yüzden niḳābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [*mahv,]*

• Bu bir ‘ālem yıkılır dil dayanıp durma şaḳın / Çünkü bir rüz erişir **mahv** olur aḳşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*mahv,]*

•

mahv: İtibarını yitirmek.

• Maḥv oldu hecriñle bu dil-i sūzān / Sīnende merḥamet yok mudur īmān
(*Diğer 47, Beyit 5*). [mahv,]

•

mahv etti: Kötü duruma düşürmek , yok etmek.

• (*Kaside 1, Beyit 27*). [mahv etti,]

•

mā'il: İstekli, hevesli, arzulu.

• Gözlerim cānāmı gelmez kaldı yasta gözlerim / Nāme-i ḥüzn-i mā'ilim
gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [mā'ilim, -im]

•

maḳdūr tut: Elinden geldiğince Allah'ın takdirine boyun eğmek.

• (*Kaside 1, Beyit 25*). [maḳdūr tut,]

•

maksad: Amaç, gaye.

• Maḳşadın söyle nedir ey Yūsuf-ı Mışr-ı ḥüsn / Dildeki endüh ğam-ı
Ken'an ile seyyān olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [maḳşadın, -ın]

•

maḳşūd: 1. Söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen, 2. i. İstenilen şey, amaç, gāye, maksat.

• Bir ḳademde vāşıl-ı ser menzil-i maḳşūd olur / Tā ... tīz-revdir bādīye
becā-yı 'aşḳ (*Gazel 13, Beyit 2*). [maḳşūd,]

• Sūzen-i müjgān ile bir ḳaç tel ver zülfünden / Şoldu genc-i maḳşūd
şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [maḳşūd,]

•

ma'müre: Güzel, bayındır, bakımlı. Bakılmış, imar edilmiş, bayındır yer, şehir.

• Ma'müre-i zīr-i ḥāḳ ettiñ cānlar / Tükenmez mi cevri-i 'itābīñ felek (

Diğer 23, Beyit 18). [ma 'müre-i, --i]

• Nice cânlar nice cigerler yaktın / Nice **ma 'müreler** hārābın felek (*Diğer 23, Beyit 1). [ma 'müreler, -ler]*

•

manastır: *Hristiyanların mabedi.*

• Dert içre amān Nāzī-i dil-hūnu bırakma / Bilocümle **manastırla** kenīsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 5). [manastırla, -la]*

•

mānend-i: *Benzer, eş, denk.*

• Giydi 'uşşāk kare **mānend-i** şeb-i zulmettedir / Etmedi tal'at 'acep ol vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4). [mānend-i,]*

•

māni': *Ar. Engel.*

• Hem vuşlata **māni'** olmasın ağıyār / Bir daha bulamam ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2). [māni',]*

•

manzūme-i eserim: *Düz yazı şeklinde yazılmış eser, ürün.*

• (*Kaside 1, Beyit 1). [manzūme-i eserim, -im]*

•

mār: *(Fars.) Yılan.*

• Çeşmi 'asker kumandan **mār** ebrūlar baķıñ / Ordu kırmuş leşker-i hindū beyāz gerdāna āh (*Gazel 7, Beyit 3). [mār,]*

• *klı.*

•

mariz: *Marazlı, rencur, hastalıklı; aşık, sevda illetine düşmüş (Manevi aşk yolculuğu).*

• Meded senden kā'inātı var ettiñ / **Marizem** Hālīkım devā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1). [marizem, -em]*

• Öyle ser-mest **marizem** ki devā bilmem nedir / Geçti 'ömrüm hayfā

kim Nāzī esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*marīzem, -em*]

• Ne kām aldım **marīzem** ḥasretim zūlf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*marīzem, -em*]

• Ne kām aldım **marīzem** ḥasretim zūlf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*marīzem, -em*]

• Ne kām aldım **marīzem** ḥasretim zūlf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*marīzem, -em*]

• Ne kām aldım **marīzem** ḥasretim zūlf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*marīzem, -em*]

• Nabzı ger ol ṭabīb ol **marīz-i** vāşılım ben / Döksünler gülfemini işte ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [*marīz-i, -i*]

•

ma'şūk: *Āşık olunan kadın.*

• Sen **ma'şūk-ı** cānsın ben de bir 'āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [*ma'şūk-ı,]*

• Hāl-i 'āşıktır veren **ma'şūka** reng-i ḥüsn ü ān / Oldu bize baḥt-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*ma'şūka,]*

•

mātem: *Derin üzüntü, keder ve ümitsizlik.*

• Hālime raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandān ne 'ucb / Qaldı şeydā gibi **mātemde** vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*mātemde, -de*]

• Giyinmiş cāme-i **mātemini** yosma edālanmış / Qoyu bir sürmelidir gözleri eller ḳınālanmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [*mātemini, -i, -n, -i*]

• 'Aşkıñ eleminden vaşlıñ ḡamından / Dīde ḥālī degil bir **māteminden** (*Diğer 19, Beyit 3*). [*māteminden, -i, -nden*]

• Bürünmüş **mātemle** elem cāmesin / Ağlar ḳaddin büküp gider eglenmez (*Diğer 51, Beyit 4*). [*mātemle, -le*]

• Düşerse 'aqlına bu Nāzī gedā / Ağla **mātemler** tüt melāmetlerle (*Diğer*

14, Beyit 6). [mātemler, -ler]

• Ölürsen sevdiğim tez gelsin yārim / Tutsun **mātem** dögsün bağrın taş ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [mātem,]

•

mazhar-ı dil-hāh: *Gönül arzusunun erişimi.*

• (*Kaside 1, Beyit 15*). [mazhar-ı dil-hāh,]

•

mazlūm: *1. Zulüm görmüş. 2. halim, selim, sakin, sessiz.*

• Yoktur gerdişinde hadd-i nifāk / Hūn-ı **mazlūmlarla** yazılmıştır bak (*Diğer 23, Beyit 15*). [mazlūmlarla, -larla]

•

mecāl: *1. Güç, kuvvet, derman, tâkat 2. eski. İmkân, fırsat.*

• Teşnedir ezelden dil lebleri bāl / Derdiñ çeke çeke yok bende **mecāl** (*Diğer 48, Beyit 5*). [mecāl,]

•

meclis: *Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı; toplanılacak yer; toplum. Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu; zevk ve safa toplantısı.*

• Mecliste yine şevk ile peymāne donansın / Mey devri amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [mecliste, -te]

•

meclis-i meyde: *Şarap meclisi.*

• (*Kaside 1, Beyit 22*). [meclis-i meyde,]

•

mecnūn: *1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.*

• Bu Nāzī **Mecnūnun** sevdiğim her bār / Şırma zülüflerin Leylālaniyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [mecnūnun, -uñ]

• Nāzī **Mecnūndan** füzūn divānelik etsem gerek / Ğonca-leb ol dilber-
şīrīn şeker-bār olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [*mecnūndan, -dan*]

• Hāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka reng-i hūsn ü ān / Oldu bize baht-ı **Mecnūn**
sürme-i Leylā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

• Mecnūn ile birlik çok yer gezilmiş / Ğayd olmuş deftere dīvāne gönül (*Diğer 26, Beyit 4*). [*mecnūn,]*

• Tutmazam mecrā-yı mesken öyle **Mecnūnum** ki ben / Halka-i gīsū-yı
Leylādır baña vaşī‘ mekān (*Kaside 1, Beyit 17*). [*mecnūnum,]*

•

mecnūncasına: *Mecnunmuş gibi.*

• Gezdigim ey Nāzī **Mecnūncasına** / Ser-levha-i divānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 6*). [*mecnūncasına,]*

•

mecrā: *Cereyan eden yer. Bir şeyin dolaştığı yer. Bir haberin yayılma yolu.*

• Meşreb-i bezm-i velī dilde taħammül cerre yok / Bir sebūāsā yine
mecrā-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*mecrā-yı,]*

• Hādeng-i hāsreti cānı delip nāy eyledi bağrım / Sebūveş oldu **mecrā** çün
bu sīnem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*mecrā,]*

• Tutmazam **mecrā-yı** mesken öyle Mecnūnum ki ben / Halka-i gīsū-yı
Leylādır baña vaşī‘ mekān (*Kaside 1, Beyit 17*). [*mecrā-yı,]*

•

mecrā: *Bir şeyin yolu, yatağı, içinde hareket ettiği alan.*

• Darbe-i tīg-ı cefā bir yāre açtı sīneme / Çünkü **mecrāsı** cigergāhım ağan
kanlar nihān (*Kaside 1, Beyit 16*). [*mecrāsı, -sı*]

•

mecrūh: *(Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın. Yaralanmış, yaralı.*

• Gönül **mecrūh** oldu çağlıyor al kan / Ağlıyor sızlıyor cismindeki cān (

Diğer 46, Beyit 3). [mecrūh,]

• Vücūdum ney gibi sūrāh sūrāh oldu **mecrūhum** / Günāhım neyse ‘afv et gayrı nālān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [mecrūhum, -um]

• Mecrūh-ı temekkün sīnem sū-be-sū / Açtı tāze yāre cellād-ı ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [mecrūh-ı,]

• Kestiñ mi ümīdin ben bī-nevādan / Kalsın mı dil böyle **mecrūh-ı** sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [mecrūh-ı,]

•

meded: *Aman, eyvah II yardım, lütuf.*

• Meded senden kā’inātı var ettiñ / Marīzem Hālķım devā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [meded,]

• Şimdi bir bülbül-i dil-i hāste-i hecrem **meded** / Ravza-i ‘aşķıñ gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [meded,]

•

mefṭūn: *Büyülenmişçesine tutkun, vurgun olan (kimse), âşık.*

• Mefṭūnum sevdiğim nāzūk edāña / Şāhīn gibi kara gözler süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1*). [mefṭūnum, -um]

• Biñ cānla **mefṭūnun** edip Nāzī gedāyı / Ağlatma şaķıñ güldür onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [mefṭūnun, -uñ]

• Nāzī hūb eṭvārı hūb bir āfete **mefṭūn** olup / Kaldı kan ağlayarak bir neveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [mefṭūn,]

• Tūṭī ‘aşķ sözüne / Güneş **mefṭūn** yüzüne (*Diğer 21, Beyit 9*). [mefṭūn,]

•

meger: *" Halbuki, oysa ki" anlamlarına gelen kelime.*

• Tabībān anlamaz nabzım degil zāhirde bīmārım / Ciger ālūde-i hūndur **meger** rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [meger,]

•

meger: "Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

• Olsa da cevri **meger** hübāna yoktur minnetim / Nāzīyā ol yār ile ‘ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [*meger,]*

• Meger sende yokmuş hiç ‘ahd ü vefā / Raķīplere yār ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*meger,]*

•

mehcūr: *Ayrılmış, uzakta kalmış, ayrı düşmüş, bırakılmış.*

• Tā ezel ben bülbül-i **mehcūr-ı** vaşlım neyleyim / Bāğ-ı fırķatte gül-i ruhsārın ańdım ađladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [*mehcūr-ı, --ı]*

•

mehd: *Beşik.*

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu **mehd-i** ‘İsāda gerçi şāddır Ağmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [*mehd-i,]*

•

meh-i tábānı: *Dolunay. // Sevgili.*

• (*Gazel 42, Beyit 2*). [*meh-i tábānı,]*

•

meh-likā: *Ay yüzölü (güzel, dilber) II sevgili.*

• Göñül düşürelı o **meh-likāya** / Hasretim yüzüne haylī zamāndır (*Diğer 43, Beyit 4*). [*meh-likāya, -y, -a]*

• Çeker ‘uşşākı zencīr-i cünūna nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler luţfu çok **meh-likā** nāzık (*Gazel 12, Beyit 5*). [*meh-likā,]*

• Çeşm-i mestin eyledi göñlüm musahhar **meh-likā** / Nāzīyā sāğar be-dest-i devrānıñ ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*meh-likā,]*

• Dođunca fikrime cevri ü cefālı **meh-likā** Nāzī / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*meh-likā,]*

•

meh-pāre: *Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzölü sevgili.*

• Mecliste yine şevk ile peymâne donansın / Mey devri amân sâķī-i **meh-pāre** dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*meh-pāre,*]

•

meh-rū: (*Güzel kadın için*) ay yüzlü II sevgili.

• Şanma ey **meh-rū** bu neş'e sâgar u şahbâdadır / Her nigāh-ı mest-i nāzın nergisistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [*meh-rū,*]

•

mekān: 1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev, mesken, ikāmetgāh.

• Tutmazam mecrā-yı mesken öyle Mecnūnum ki ben / Halkā-i gīsū-yı Leylādır baña vaşī' **mekān** (*Kaside 1, Beyit 17*). [*mekān,*]

• Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir kūy-ı Ken'ane / **Mekānım** Yūsufāsā çāh-ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*mekānım, -ım*].

• Şu'leye yakmam tenim pervāneveş beyhūdeye / Āteş-i sūzān benim dūzaķ **mekānım** dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*mekānım, -ı, -m*]

•

mekān tutsaň: Yer edinsin.

• (*Diğer 10, Beyit 3*). [*mekān tutsaň,*]

•

mekkāre: Aldatıcı, hilekār.

• Her yüze gülücü **mekkāre** yāhū / Olmasa meyl etmek dīdesi āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [*mekkāre,*]

•

mektüb: Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.

• Ey taḃīb kılma şaķın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen **mektübümüň** bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*mektübümüň, -umun*]

•

melāhat: Güzellik.

• Bâzâr-ı muhabbet güşâd etmişler / **Melâhat** şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 4*). [*melâhat,]*

•

melâ'ik: Melekler.

• Melâmetle giribânım bütün hep çâk çâk oldu / Fiğânımdan **melâ'ik** gökte Nâzî giryenâk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*melâ'ik,]*

•

melâl: 1. Hüziin, keder. 2. Usanma, bıkmama, usanç.

• Artırdı dil **melâlin** / Gördüm gül rüyuñ âlın (*Diğer 21, Beyit 13*). [*melâlin, -i, -n]*

• Fazl-ı Bârî ile aşla görmeye rüy-ı **melâl** / Ola yâver tâli'în fâl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*melâl,]*

•

melâmet: Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.

• Düşerse 'aqlına bu Nâzî gedâ / Ağla mâtemler tut **melâmetlerle** (*Diğer 14, Beyit 6*). [*melâmetlerle, --lerle]*

• Melâmetle giribânım bütün hep çâk çâk oldu / Fiğânımdan melâ'ik gökte Nâzî giryenâk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [*melâmetle, -le]*

•

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıklardan her biri.

• Ferište şüretli **melek** yüzlüler / Şabâhat şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 8*). [*melek,]*

•

melek: 1. Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsita olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri. 2. Güzel yüzlü, iyi huylu, mâsum kimse. 3. Sevgili.

• Melek dil zulmette kaldı görmedim bir zerre tâb / Hangi iklîme tülû' etti 'acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [*melek,]*

• Dedim **melek** midir şoyuñuz dilber / Dediler baksaña sînemiz mermer (

Diğer 6, Beyit 15). [melek,]

• Melegim n'oldu desem gül gibi ruhlar kızarır / Tūfī gibi söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [*melegim, -im*]

• Seyir etse bir kez baht-ı siyāhım / Giryān tutar gökte bütün **melekle** (*Diğer 42, Beyit 1*). [*melekle, -le*]

•

melek-rüy: *Melek yüzlü.*

• Melek-rüy kara gözlüm hūriveş bak rūşenālanmış / Perī mi ol perī çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*melek-rüy,]*

•

melül: *Bıkmış, usanmış, bezmiş.*

• Zulm odu yaqtı eritti cism-i zārım hayfā kim / Halk nālemden **melül** āhımdan ağlar āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [*melül,]*

•

mem: *İnsanların ve memeli hayvanların dişilerinde bulunan ve süt salgılayarak yavruların emzirilmesine yarayan organ.*

• Koynunda **memeler** beñzer turunca / Hangi bāğda bitmiş bu gül-i gönca (*Diğer 6, Beyit 7*). [*memeler, -ler*]

•

memlük: *Mālik olunan, birinin malı mülkü olan, tasarrufunda bulunan; köle, kul, esir.*

• 'Abd-ı **memlükü** idim ben ol şeh-i hūbānımıñ / Bir daha görmez miyim hunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*memlükü, -ü*]

•

menkūs: *Far. Mengûş; küpe.*

• Yoşma küsme cānā bir hūb-revişli / Elleri kınalı gūşu **menkūşlu** (*Diğer 17, Beyit 5*). [*menkūşlu,]*

•

me'nūs olur: *Alışık olur.*

- (Gazel 38, Beyit 1). [me'nūs olur,]

•

menzil: Rütbe, mevki, makam.

- Ola pāy-endāz mu'allā **menzilinde** fahr ile / Fażl u ādāb u hūnerle
'ömrü bulsun imtidād (Gazel 5, Beyit 5). [menzilinde, -in, -de]

•

menzil: 1. Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak. 2. İki konak arasındaki uzaklık, bir konaklık mesâfe, normal yürüyüşle bir günlük yol. 3. Varılacak yer.

- Bir qademde vāşıl-ı ser **menzil-i** maqşūd olur / Tā ... tiz-revdir bādīye
becā-yı 'aşk (Gazel 13, Beyit 2). [menzil-i, --i]

•

merāk: Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan arzu; bir şeyi edinmek, yapmak, bir şeyle uğraşmak arzusu; heves, istek, düşkünlük; iç darlığı; kuruntu, telâş; kaygı, tasa; kara sevda, dalgınlık.

- Biñ zaḥm-ı elīm açtı dile tīg-ı firāqın / Hiç yok mu **merākım** (Müstezad 1, Beyit 3). [merākım, -ım]

•

merām: Arzu, istek, maksat.

- Cānā gel yat benim āgūşumda tek / Şoḥbet **merām** etme qol incinmesin
(Diğer 39, Beyit 4). [merām,]

•

merḥamet: Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.

- La'1-i lebiñ kıldı beni mestāne / **Merḥamet** kı1 Nāzī qalb-i vīrāne (Diğer 19, Beyit 5). [merḥamet,]

•

merḥamet: Acıma şefkat gösterme, birini esirgeme II sevgilinin merhameti.

- Maḥv oldu hecriñle bu dil-i sūzān / Sīnende **merḥamet** yok mudur imān
(Diğer 47, Beyit 5). [merḥamet,]

- Dām edip zūlfūñ esīr ettiñ dil-i dīvānemi / Yok mu āyā **merḥamet**

sİNende bİ-İmānlı yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [*merḥamet,]*

•

merḥamet kıl: *Merhamet etmek, acımak.*

• (*Gazel 36, Beyit 5*). [*merḥamet kıl,]*

•

merhem: *Merhem, ilaç II çare.*

• Sür **merhemini** ƙanlar aƙan yāreli cisme / Şızlatma cigercigim
Mesīḥāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*merhemini, -i, -n, -i]*

•

merhem: (*Ar.*) *Yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

• Merhem sürüp oñarsan günāh mı yārelerim / Şifālı bir şerbettir şunsun
lebiñ bardağı (*Diğer 16, Beyit 7*). [*merhem,]*

•

mermer: *Ar. Ma'ruf mekîn beyaz taş. Su mermeri: Kaymak taşı. Ruhâm: Renkli mermer.*

• Dedim melek midir şoyuñuz dilber / Dediler baƙsaña sİNemiz **mermer** (*Diğer 6, Beyit 15*). [*mermer,]*

•

meryem: *Ar. ö. i. Hz. İsa'nın annesi.*

• Raḥm eyle n'olur başı için **Meryem** ananıñ / Ol ƙuds-ı şerīf Mescid-i
Aƙşā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [*meryem,]*

•

meşām: *Burun, koku alacak yer.*

• Serde bād-ı şevƙ eser iƙlīm-i cānāndan gelir / Tā **meşāmmı** cāna yetti
büy-ı zülfü bİ-gümān (*Kaside 1, Beyit 13*). [*meşāmmı, -mı]*

• Ermedi **meşāmm-ı** cāna büyü-yār / Tek ƙanadım olaydı gīsü-yı dil-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [*meşāmm-ı, --ı]*

•

mescid-i akşâ'yı: *Asıl adı Ârâmîce Beth makdeşa, İbrânîce Beth ha-Mikdaş ve Arapça Beyülmakdis olup “mukaddes ev” demektir.*

- (Gazel 22, Beyit 3). [*mescid-i akşâ'yı, -yı*]

•

mesel: *Misal, örnek alınacak söz; asıl anlamı dışında başka bir şeyi anlatmak için dolaylı ve üstü kapalı olarak söylenen ibret alınacak söz; atasözü.*

- Zîrâ fâ'idesiz o Leylâlarıñ / Kebendi başına darb-ı **meşeldir** (*Diğer 45, Beyit 2*). [*meşeldir, -dir*]

- Ğam çekme ey Nâzî meşhûr **meşeldir** / Gün doğmadan neler doğar 'âleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [*meşeldir, -dir*]

•

meserret: *Sevinç, mutluluk.*

- Zevk-i dünyâ görmedim bilmem neşât-ı 'âlemi / Var mıdır bu devr-i fânîde **meserretten** nişân (*Kaside 1, Beyit 10*). [*meserretten, --ten, -*]

•

meşhur: *Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.*

- Ğam çekme ey Nâzî **meşhûr** meşeldir / Gün doğmadan neler doğar 'âleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [*meşhûr,]*

•

mesihâ: *Hız. İsa peygamberin lâkabı, elini sürdüğü hastaları iyileştirmesinden dolayı bu adı almıştır.*

- Sür merhemini kanlar akan yâreli cisme / Şızlatma cigercigim **Mesihâyı** severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*mesihâyı, -yı*]

•

mesken tutmazam: *Yer, yurt edinmek, yerleşmek, oturmak.*

- (*Kaside 1, Beyit 17*). [*mesken tutmazam, -mazam*]

•

meşreb: *Bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter.*

• Meşreb-i bezm-i velī dilde taḥammül cerre yok / Bir sebūāsā yine mecrā-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*meşreb-i, --i*]

•

mesreb-i ‘ankā: *Anka kuşu tabiatında olan kişi.*

• (*Gazel 40, Beyit 3*). [*meşreb-i ‘ankā,*]

•

mesrürü’l-fu’ād: *Kalbi mutlu, gönlü sevinçli.*

• Rūy-ı idbār görmesin dünyada şolduğça tā / Eylesin iḳbāl ile Ḥallāḳı **mesrürü’l-fu’ād** (*Gazel 5, Beyit 3*). [*mesrürü’l-fu’ād,*]

• Eyleye ḥayrū’l-ḥalef Mevlā sa’adet ḥāl ile / Nev-be-nev baht-ı güşāyişlerle **mesruru’l-fu’ād** (*Gazel 6, Beyit 6*). [*mesruru’l-fu’ād,*]

•

mest: *(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) akli başından gitmiş, kendinden geçmiş.*

• Ne mümkün nakş ede zeynīde ḥüsnüñ görüp Behzād / Nigāh-ı **mest-i** nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*mest-i,*]

• Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine taḳ taḳ vurur / Kimden öküş eylerim **mest** etti ḥüb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*mest,*]

• Görünce **mest** olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Doğunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*mest,*]

• Neyler āh Nāzī esir olmaz da belā-yı zülfüne / **Mest** eder dīvāne gönlüm kākül-i ḥoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*mest,*]

• Çeşm-i **mestin** eyledi gönlüm musahḥar meh-liḳā / Nāzīyā sāgar be-dest-i devrāniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*mestin, -in*]

•

mestân: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

• Tāzelenmekte şabā estikçe tāze kākülü / Cevr-i ḡamım tāze tarım tāze **mestānım** gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*mestānım, -ım*]

• Nergis göricek **mestānna** nāzına hayrān / Zāhid de görüp āh ederek ağzı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [*mestānna, -ina*]

• Ey bād-ı semūm esme gülistāna doğunma / Şoldurma şaķın nergis-i **mestāna** doğunma (*Gazel 1, Beyit 1*). [*mestāna, -a*]

• La‘l-i lebiñ kıldı beni **mestāne** / Merḥamet kıl Nāzī ḳalb-i vīrāne (*Diğer 19, Beyit 5*). [*mestāne,]*

• Degil mi Nāzī o edā-yı reyḥān / Bir **mestāne** nigāh ruḥları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [*mestāne,]*

• Derdimi ol dilberin zūlfün görüp de sağladım / Çeşm-i **mestine** nazār kıldım da ḥaylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [*mestine, -i, -n, -e*]

•

metā‘-ı: *Mal, eşya.*

• Metā‘-ı Hind ile Çin / Yine bulmaz revācın (*Diğer 21, Beyit 11*). [*metā‘-ı,]*

•

mevc: *Dalga.*

• Deryā-yı elemde **mevcler** yürüdü / Sefine-i gamda tūfānda ḳaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*mevcler, -ler*]

•

mevlā: *Allah (c.c.).*

• Haşre dek **Mevlāsı** ‘ömrün tūl-ı rızķın bol ede / Kılmasın dünyāda muḥtāç oñu Rabbü‘l-‘ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). [*mevlāsı, -sı*]

• Doḳtor kerem et derdime imdādı yetiştir / Bir Ḥālīķımız Ḥazret-i **Mevlā’yı** severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*mevlā’yı, -y, -ı*]

• Mevlā cānım alsın yāda yār olmam / Murād çağı gelin olan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 6*). [*mevlā,]*

• Eyleye ḥayrū‘l-ḥalef **Mevlā** sa‘adet ḥāl ile / Nev-be-nev baḥt-ı güşāyişlerle mesrūru‘l-fu‘ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [*mevlā,]*

•

mevsim: *Senenin dört kısmından biri II Vakit, zaman.*

• Geldi eyyām-ı bahār / **Mevsim** şafālī sākī (*Diğer 21, Beyit 1*). [*mevsim,]*

•

mey: *Şarap, bade, içki. II Aşk.*

• Şun ehl-i rindi güldür / **Mey-i** ikbālī sākī (*Diğer 21, Beyit 4*). [*mey-i,]*

• Bezimde **mey** al da baq neler söyler / Biñ şīve nāz ile yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*mey,]*

• Sākīyā şun baña **mey-i** gülgünü / Bāde-i elestten kına gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1*). [*mey-i, --i]*

• Mecliste yine şevk ile peymāne donansın / **Mey** devri amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*mey,]*

•

meydān: *Açık ve geniş yer, açıklık, alan, saha. (Âşıkların atıştığı yer, aşk meydanı).*

• Hep silāh olmuş be-dest tábūr tábūr şaf-be-şaf / ‘Âşık isterler hemān hūn içmege **meydāna** āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*meydāna, -a]*

• Bahār oldu eser yok sākī-i mu‘ciz-nümünemden / Sitemler çıktı **meydāna** bu baht-ı ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*meydāna, -a]*

• Nāzī dīdelerden eşk-i füzūnum / Ağlayı ağlayı **meydānda** kıldım (*Diğer 29, Beyit 6*). [*meydānda, -da]*

•

meyl: (Ar.) (Bir kimseye veya bir şeye) *Yönelmek, sevgi, ilgi, alāka göstermek, istek ve arzu duymak.*

• Meyl edip ağyāra düşmesin derde / Almasın āhımı vaqt-i seherde (*Diğer 36, Beyit 5*). [*meyl,]*

• Her yüze gülcü mekkāre yāhū / Olmasa **meyl** etmek dīdesi āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [*meyl,]*

•

me' yūs olur: *Sevgiliden ümitsiz olmak, yârdan umudu kesmek.*

• (*Gazel 38, Beyit 1*). [*me' yūs olur,]*

•

meyve: *Meyva, yemiş.*

• Meyve-i hüsnünde sâde bir tâne / Şeftâlîsi bâğıstânda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [*meyve-i,]*

•

mezâr: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

• Nâzî sîrâc-ı 'aşkıñ tağ seng-i **mezârına** / Kâlbim tenvîr eylesin diyem dostuñ çerâğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*mezârına, -ına]*

• Hâsret-i zülfünle sünbüller bitsin / Nâzî hâk-i **mezârında** sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 6*). [*mezârında, -da, -ı]*

• Ecel cân kaçdıma düşmüş efkâre / Uzaqtır **mezârım** yollar perîşân (*Diğer 34, Beyit 4*). [*mezârım, -ım]*

•

meze: *Far. İçki içilirken yenilen yiyecek.*

• Doldur içelim / **Meze** şeftâli sâkî (*Diğer 21, Beyit 6*). [*meze,]*

•

meziyet: *Bir kimse veya bir nesneyi benzerlerinden üstün kılan vasf, üstünlük.*

• Meziyettir şimdi türlü zîynetle / ... lebler hûbân-ı vağan (*Diğer 35, Beyit 1*). [*meziyettir, -tir]*

•

mi: *"Mi" soru edati.*

• Vech-i âliñ vird-i hândânım degil **miydi** benim / Tâb-ı rüyuñ mihr-i rahşânım degil **miydi** benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*miydi, -y, -di]*

• Vech-i âliñ vird-i hândânım degil **miydi** benim / Tâb-ı rüyuñ mihr-i rahşânım degil **miydi** benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*miydi, -y, -di]*

- Bir zamān cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil **miydi** benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*miydi, -y, -di*]
- Şimdi bir bülbül-i dil-i haste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşkıñ gülistānım degil **miydi** benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*miydi, -y, -di*]
- Ben esīr-i şāh-ı ğamzeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı hüsnüñ ‘arş-ı nālānım degil **miydi** benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*miydi, -y, -di*]
- Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i şebistānım degil **miydi** benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [*miydi, -y, -di*]
- Çekmedik kalmadı cevr ü cefāñı / Var **midir** bir fertten hicābın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*midir, -dir*]
- Zevk-i dünyā görmedim bilmem neşāt-ı ‘ālemi / Var **midir** bu devr-i fāñide meserretten nişān (*Kaside 1, Beyit 10*). [*midir, -dir*]
- Eser bād-ı şabā deger sem gibi / Var **midir** ‘ālemde olmuş ben gibi (*Diğer 2, Beyit 5*). [*midir, -dir*]
- Gülşenden **mi** böyle teşrīf gülererek / Ruhlarıñ mı verdi söyle güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [*mi,]*
- Taḥammül eder **mi** hīç buna insān / Şabr u iḥsān ile Ḥudā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*mi,]*
- Etmez **mi** bī-çāre ḥayrānı / Baqtıkça gözlerin şehlālanıyor (*Diğer 47, Beyit 6*). [*mi,]*
- ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol şeh-i hūbānımıñ / Bir daha görmez **miyim** ḥunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*miyim, -yim*]
- ‘Arz-ı ḥāl etsem **mi** bilmem ne der ol sultāna āh / Raḥm eder **mi** bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*mi,]*
- Yanar yandıķça fānūs-ı ḥayālīm āteş-i ğamdan / Söyünmez t̄alī‘imden **mi** ‘acep iķbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*mi,]*
- Degil **mi** ḥāl u şānımdan ‘acep ol dil-rübā āġāh / Anıñ bu cevr-i nā-sāzına rāzī **mi** olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*mi,]*

- Gül-fidānım derde şaldı zār ile şeydāları / Gūş eder **mi** bilmezem feryād u nālānım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*mi,]*
- Kışver-i göñlüm hārāb ettin be-hey fermānlı yār / Böyle **mi** va‘d eylediñ haydi yalan peymānlı yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [*mi,]*
- Dūda bastırsam ‘acep **mi** felegin kevkebini / Ne revā kim hāsed erbābı olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*mi,]*
- Nār-ı hıcre yaqmaq ister yoğ iken cürmüm o şūh / Ben **miyim** pervāneveş nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*miyim, -yim]*
- Pāre pāre derdle görmez **mi** cānā sīnemi / Ney gibi şūrāh cismim nāleler rīzān olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [*mi,]*
- Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı maḥşūş / Bülbül seniñ ol nağmeleriñ zāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 1*). [*mi,]*
- Bu bezm-i çemen ğulğul-ı şoḥbet-i yārān / Güle **mi** bādeye **mi** sākīye **mi** yāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [*mi,]*
- Bu bezm-i çemen ğulğul-ı şoḥbet-i yārān / Güle **mi** bādeye **mi** sākīye **mi** yāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [*mi,]*
- Nāzī saña ger olsa da Loqmān-ı şifā bī-hāşıl / Heyhāt göñül derdine bir çāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 5*). [*mi,]*
- Zehr içip kan yuttuğum bilmez **mi** cānā hicrile / Rāh kılmaz eylemez ‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [*mi,]*
- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ḫalāş etmez **mi** bendimden (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*mi,]*
- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ḫalāş etmez **mi** bendimden (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*mi,]*
- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ḫalāş etmez **mi** bendimden (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*mi,]*
- Eder **mi** yād ile ülfet benim āh bī-vefā yārim / Fiğān-ı zārdır Nāzī göñülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*mi,]*

- Benefşe lâle zeyn etmiş vaṭanda hep kühistānı / Hemen bir ben **miyim** bekler ğarīb bu ğarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*miyim, -yim*]
- Merhem sürüp oñarsan günāh **mi** yārelerim / Şifālı bir şerbettir şunsun lebiñ bardağı (*Diğer 16, Beyit 7*). [*mi,]*
- Bilmem şabādan **mi** zülfüñ çizilmiş / Şīrīn nigāhından cānlar ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [*mi,]*
- Eyler dil-i şeydā şubḥa dem feryād / Gözden aķan yaş **mi** ķan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*mi,]*
- El çektiñ mi ṭabīb derde devādan / Bulunmaz **mi** oldu yārelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*mi,]*
- Beni dūr eyleme cānā keremden / Felāh **mi** bulurum ben bu veremden (*Diğer 47, Beyit 3*). [*mi,]*
- Dedim melek **midir** şoyuñuz dilber / Dediler baķsaña sīnemiz mermer (*Diğer 6, Beyit 15*). [*midir, -dir*]
- Şubḥa dek ķan ağlar çeşm-i giryānım / Eylemez **mi** te'sīr efgānım saña (*Diğer 8, Beyit 2*). [*mi,]*
- Melek-rūy ķara gözlüm hūriveş baķ rūşenālanmış / Perī **mi** ol perī çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*mi,]*
- Ne ḥāldedir 'acep ṭūtī-güftārim / İşitmez **mi** Nāzī feryād u zārım (*Diğer 13, Beyit 5*). [*mi,]*
- Żabṭ etmişti beñler gerdānistānı / Geçti **mi** ola güzelliğñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [*mi,]*
- Müjgān oķların attıñ raḥm etmediñ sīneme / Ađyār eli **mi** degdi çözülmüş zülfüñ bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [*mi,]*
- Bilmez **mi** Nāzīya 'işretli 'ayşlı / Hepisinden yār-ı şīvekār ṭatlı (*Diğer 17, Beyit 6*). [*mi,]*
- Nice Rüstemleri pek zebūn ettiñ / Yetişmez **mi** zūlm ü ğazabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [*mi,]*

- Ma‘müre-i zîr-i hâk ettiñ cânlar / Tükenmez **mi** cevri- ‘itâbîñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [mi,]
- Zülmünden usanmış Nâzî insânlar / Bilmez **misin** hîç inşâf u amânlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [misin, -sin]
- Nazar kıl rûyinde gül pembesine / Mürüvvet etmez **mi** efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [mi,]
- ‘Āşık öldürmekle iftihâr etmek / Bir özge şöhret **mi** şân mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [mi,]
- El çektiñ **mi** tabîb derde devâdan / Bulunmaz mı oldu yârelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [mi,]
- Kestiñ **mi** ümîdin ben bî-nevâdan / Qalsın mı dil böyle mecrûh-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [mi,]
- Su’âl et hâlini o gül-fidânîñ / Bilmez **mi** hâlinden bu ben şeydânîñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [mi,]
- Tabîb-i dil sen de derdim çâresi / Ben **miyim** bu çarhın bahtı karesi (*Diğer 44, Beyit 3*). [miyim, -yim]
- Degil **mi** Nâzî o edâ-yı reyhân / Bir mestâne nigâh ruhları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [mi,]
- Gelmez **mi** hâtıra giryân olduğum / Şem‘a-i vaşlîñla süzân olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [mi,]
- Dehre minnet **mi** ederdim âh o dildâr olmasa / Terk ederdim hubb-ı dünyâyı eger yâr olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [mi,]
- ‘Arz-ı hâl etsem **mi** bilmem ne der ol sultâna âh / Rağm eder **mi** bilmezem bu dîde-i giryâna âh (*Gazel 7, Beyit 1*). [mi,]
- Degil **mi** hâl u şanımdan ‘acep ol dil-rübâ âgâh / Anîñ bu cevri- nâ-sâzına râzî **mi** olur Allâh (*Gazel 20, Beyit 4*). [mi,]
- Eyâ gelmez **mi** inşâfa o yâre gönderdim nâme / Mücerred hûn-ı dille ‘arz kıl ahvâlimi hâme (*Gazel 20, Beyit 7*). [mi,]

- Bu bezm-i çemen ğulğul-ı Őohbet-i yārān / Güle **mi** bādeye **mi** sākīye **mi** yāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [*mi,]*
- Bu bezm-i çemen ğulğul-ı Őohbet-i yārān / Güle **mi** bādeye **mi** sākīye **mi** yāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [*mi,]*
- Söz yok diyecek ḥüsnuñe ey māh seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ ‘āşık-ı bīmāre **mi** maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 3*). [*mi,]*
- Recā vü ilticām bu cismimin cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ḥalāş etmez **mi** bendimden (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*mi,]*
- İşitmez **mi** bu nāle giryemi ol çeşmi ğaddārım / Düşürdüm bülbülüm dām-ı firāka vech-i ğülzārım (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*mi,]*
- Recā vü ilticām bu çeşmimiñ cānı efendimden / Esīrim dār-ı ğurbette ḥalāş etmez **mi** bendimden (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*mi,]*
- Yetmez **mi** ‘acep cevır ü sitem dil-ber-i meh-rū / Ey zülf-i semen-bū (*Müstezad 1, Beyit 7*). [*mi,]*
- Var **mıdır** ‘aşkınla ğamdan āzāde / Ḥāmūş-ı ḥaberine Nāzī fütāde (*Diğer 25, Beyit 5*). [*mıdır, -dır]*
- Ḥazāna uğrattı ‘ömrüm bāğını / Esenler hep mihr-i cān **mıdır** bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*mıdır, -dır]*
- Eritti sūz-ı ğam ciger yağını / Yanmadık bir tatlı cān **mıdır** bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*mıdır, -dır]*
- Eyler dil-i şeydā şubḥa dem feryād / Gözden aķan yaş mı ķan **mıdır** bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*mıdır, -dır]*
- ‘Āşık öldürmekle iftiḥār etmek / Bir özge şöhret mi şān **mıdır** bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [*mıdır, -dır]*
- Kestiñ mi ümīdin ben bī-nevādan / Ķalsın **mi** dil böyle mecrūḥ-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [*mi,]*
- Ķana **mi** şusamış ey çarḥ-ı ğaddār / Bālīn olmuş arar tīğ-i ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*mi,]*

- Kıara gözlüm ben bu yerden gidersem / Āl yerine kıara bağlamaz **mısın** (*Diğer 37, Beyit 1*). [*mısın, -sın*]
- Ben yandım seninçin sen de yan desem / Sīneñ hecr oduna dāğlamaz **mısın** (*Diğer 37, Beyit 2*). [*mısın, -sın*]
- Sīnemde yāreler tāzelenirse / Sevdigim ‘ilācın bağlamaz **mısın** (*Diğer 37, Beyit 4*). [*mısın, -sın*]
- Nāzī ḥasretinle öldü derlerse / Vay cigirim diye ağlamaz **mısın** (*Diğer 37, Beyit 6*). [*mısın, -sın*]
- Gülşenden mi böyle teşrīf gülerək / Ruḥlarıñ **mı** verdi söyle güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [*mı,]*
- Yok mu ‘ilāç söyle amān ṭabībā / Olmaz **mı** perīşān gönül şānesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). [*mı,]*
- Kimden almış ‘işvesin ol ‘Abdurrahmāndan **mı** ola / Eylemiş kendüye üstād ‘ālemin cān-bāzını (*Gazel 8, Beyit 4*). [*mı,]*
- Ağlamaz **mı** Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i şebistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [*mı,]*
- Ru‘yet-i dīdār-ı yār olmazsa derde çāre yok / Yoksa böyle ḥaşre dek kıalsın **mı** ḥasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*mı,]*
- Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de geçer / Geçmedik var **mı** ‘acep dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*mı,]*
- Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra **mı** maḥşüş / Bülbül seniñ ol nağmeleriñ zāre mi maḥşüş (*Gazel 39, Beyit 1*). [*mı,]*
- Dūr olmakla şābite kūyuñdan ey āfet / Vuşlat eri deyü şan‘at-ı ağıyāra **mı** maḥşüş (*Gazel 39, Beyit 4*). [*mı,]*
- Ğamze-i sehḥār **mı** cānā müjgān oqlarıñ / ‘Ālemi taḥayyüre şalmış bir de kıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [*mı,]*
- Parlatır kıavs içre neyyir cevrini ḥālā o şūḥ / Nāzī kıaşdı cānā **mı** müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*mı,]*

- Derd-i ‘aşkı kim ki bilmez bilmeye sevdā nedir / Şem‘-i ‘aşka yanmayan bilmez yanar **mı** ‘āşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). [mı,]
- Açılmış **mı** ‘acep bāğ-ı ruḥunda gül gülistānı / Dedi ezhār-ı gün ā-gün donanmış bāğ u bostānı (*Müseddes 1, Beyit 4*). [mı,]
- Peyām-ı vuşlatıñ var **mı** dırīgā çeşm-i āfetten / Dedi ḥālī degil bir vech ile luṭf u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [mı,]
- Ne deñli başıma geldi belālar şā‘iriyetten / Rehā bulmaz **mı** bilmem āh u giryānım bu miḥnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [mı,]

•

mihmān: (Fars.) Misafir, konuk.

- Dedi geç kaldım şöḥbete amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel **mihmānım** o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [mihmānım, -ım]

•

miḥnet: Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. Gam, keder, elem.

- Ne deñli başıma geldi belālar şā‘iriyetten / Rehā bulmaz mı bilmem āh u giryānım bu **miḥnetten** (*Müseddes 1, Beyit 11*). [miḥnetten, -ten]
- Tāli‘ dönmeden yağıldım yandım / Türlü **miḥnetlerle** ḳana boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [miḥnetlerle, -ler, -le]
- Derdiñ vereminden hecriñ emīnden / Şarıldı yāreme **miḥnet** bāğları (*Diğer 19, Beyit 4*). [miḥnet,]
- Süz-ı ğamla ciger yağım eridi / Her yanımlı fırḳat **miḥnet** bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3*). [miḥnet,]
- Kaldım **miḥnet** içre ğarīb baş ile / Nāzī nice döğmez bağrım taş ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [miḥnet,]
- Sefine-i baḥtım şeb-i **miḥnette** / Bıraktı elleriñ baḥr-i ḥasrette (*Diğer 49, Beyit 5*). [miḥnette, --te]
- Cüdāyım vaṭandan dām-ı **miḥnette** / Neylesin bir murğ-ı ğarīb dānesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [miḥnette, --te]

•

mihnet-zede: *Sıkıntı çeken.*

• Nāzī **miḥnet-zedeyiz** firḩat-i dil-dār-la ama / Nice kim geḩti belālar bu ser-encām da geḩer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*miḥnet-zedeyiz, -yiz*]

•

mihr: *Far. 1. Güneş, şems, âfitâb. 2. aşk.*

• Ezelden pâreli bir gönüldür bu / Cāna çözme zülfüñ **mihrde** bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [*mihrde, -de*]

• Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīḩini / Şāliḩ Ekrem doğup **mihr-i** sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*mihr-i,]*

• Vech-i āliñ vird-i ḩandānım degil miydi benim / Tāb-ı rüyuñ **mihr-i** raḩşānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*mihr-i,]*

• Mihr-i ḩüsnüñ nūra ğarḩ eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye ḩurmuş zirvesinden vechiñe ğisūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*mihr-i,]*

• Dostlar seng-i iḩānetle yıḩar ḩāḩır ḩomaz / ḩalmamış bir ferdde **mihr** ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*mihr,]*

•

mihr: *Güneş II güneş gibi parlak yüz II sevgilinin yüzü.*

• ḩazāna uğrattı ‘ömrüm bāğını / Esenler hep **mihr-i** cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [*mihr-i, --i*]

• Günlerim dönmetedir her dem şeb-i yeldālara / **Mihr-i** vechi ebr-i zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [*mihr-i,]*

•

mihr-i ḩüsnüñ: *(Sevgili'nin) güzellik güneşi.*

• (*Gazel 36, Beyit 3*). [*mihr-i ḩüsnüñ,]*

•

minnet: *Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.*

• Ben de cān ḩurbānımın yāre dedim **minnetlenir** / Sevdigim bilmem

neden hayf eyleyip haşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [*minnetlenir, -lenir*]

- Cānıma **minnet** temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü muhkemdir muhabbet dilde Allāha ‘ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [*minnet,]*

- Olsa da cevri meger hūbāna yoktur **minnetim** / Nāzīyā ol yār ile ‘ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [*minnetim, -im*]

- Dehre **minnet** mi ederdim āh o dildār olmasa / Terk ederdim hūbb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*minnet,]*

- Minnetim ... maqdūr tūt kılmaz ‘itāb / Eyledim bu nāme-i manzūmu taqdīm nāgehān (*Kaside 1, Beyit 25*). [*minnetim, -(i)m*]

-

mīr: *Baş, başkan.*

- Hābbezā **Mīr-i** Nihādīñ şulb-i pākinden yine / Doğdu bir maḥdūm-i sa‘d-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*mīr-i, --i*]

-

mişāli: *"Benzer, gibi" anlamında edat.*

- Açtı bāğlarda hezār / Cennet **mişāli** sākī (*Diğer 21, Beyit 2*). [*mişāli,]*

- **mişl**: *Aynı, benzer, gibi.II Eş, denk.*

- Yok **mişlin** ‘Arapta şark u ğarpta / Hasebde nesebde zāt-ı ādāpta (*Diğer 41, Beyit 3*). [*mişlin, -in*]

- Old hūn-ı dīdem gör **mişl-i** şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne ḥāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [*mişl-i, --i*]

-

mişl-i nāy: *Ney misali, ney gibi.*

- (*Gazel 41, Beyit 3*). [*mişl-i nāy,]*

-

mithat: *Şeref, övünülecek şey.*

• Yād eder Rüşdi seni Nāzī dem-ā-dem hayr ile / **Mithatūñ** vaşfinda durmaz hāme-i mu‘ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [*mithatūñ, -in*]

•

miyān: 1. Bel 2. Ortaya. (Sevgilinin) belı.

• Yā lāhūrī kuşan ince **miyāna** / Altın kemer bağla bel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6*). [*miyāna, -a*]

• Sīm gerdānlı tāze **miyānı** ince / Benleri hükmeder tā Hindistāna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*miyānı, -ı*]

•

miyān-ı güftügüy-ı: Laf arasında.

• (*Diğer 11, Beyit 4*). [*miyān-ı güftügüy-ı,]*

•

mizāc: Ar. Tabiat, huy.

• Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*mizāc-ı,]*

•

m’ola: "mi" soru edatı ile "ol-" yardımcı fiilinin vezin gereği birleştirilmiş şekli.

• Bir selām gönderdim cānān eliñe / ‘Acep şu günlerde yetişir **m’ola** (*Diğer 2, Beyit 1*). [*m’ola,]*

• Bülbül de hasrettir gonca gülüne / Kavuşur da bir kez ötüşür **m’ola** (*Diğer 2, Beyit 2*). [*m’ola,]*

• Yārim hasretiñle dert çeke çeke / Açılan yāreler bitişir **m’ola** (*Diğer 2, Beyit 4*). [*m’ola,]*

• Vay bīçāre Nāzī yār da sen gibi / Cigerinden yanıp tutuşur **m’ola** (*Diğer 2, Beyit 6*). [*m’ola,]*

•

mor: Kırmızı ile mavinin karışmasından oluşan renk, menekşe renginin kırmızıya çalanı.

• Morlu fes başında dursun bir yana / Dürler taqın yaqışır sım gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [morlu, -lu]

• Naşıl dil vermesin Nazī bī-çāre / Ne yapsın a beyim sen **morlu** fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [morlu, -lu]

• Şānelenmiş amān o siyāh perçem / **Mor** fes egri zülüfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [mor,]

•

mu: "Mi" soru edati.

• Oldu **mu** Nāzī şābına hayāl / Cān riştesi yād elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [mu,]

• Yok **mu** ‘ilāç söyle amān tabībā / Olmaz mı perīşān gönül şānesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). [mu,]

• Yoktur bir āşinām etsin tesellī / Def^ç olur **mu** dilden ğam terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [mu,]

• Dām edip zülfüñ esir ettiñ dil-i dīvānemi / Yok **mu** āyā merḥamet sīnende bī-īmānlı yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [mu,]

• Hīç yok **mu** ‘acebā sende ey şeh-i hūbān / Luṭf ile iḥsān (*Müstezad 1, Beyit 10*). [mu,]

• Serīr-i şevketleri vurduñ yerlere / Hīç yok **mudur** dostuñ aḥbābın felek (*Diğer 23, Beyit 14*). [mudur, -dur]

• Maḥv oldu hecriñle bu dil-i sūzān / Sīnende merḥamet yok **mudur** īmān (*Diğer 47, Beyit 5*). [mudur, -dur]

• Ne çāre böyledir ḥükm-i tecellī / Bilmem ki bulur **mu** gönül tesellī (*Diğer 51, Beyit 5*). [mu,]

• Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘aşıklar hep / Bend eder yüz biñ gönül zülfümde bir **mudur** demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [mudur, -dur]

• Yok **mu** bir şayyād ‘aceb şayd-ı melāḥat edenim / Nev-hilāl ebrülerim baq çeşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [mu,]

•

mu'allā: *En yüksek, görkemli, ihtişamlı.*

• Ola pāy-endāz **mu'allā** menzilinde fahr ile / Fazl u ādāb u hūnerle
'ōmrü bulsun imtidād (*Gazel 5, Beyit 5*). [*mu'allā,*]

•

mübtelā: *Tutkun, âşık.*

• Ğam alır şatarız **mübtelālarla** / Her-dem hicriñ pazarında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 4*). [*mübtelālarla, -lar, -la*]

•

mücellā: *Parlak.*

• Vechiñ ne **mücellādır** / Cānım saña fedādır (*Diğer 21, Beyit 17*).
[*mücellādır, -dır*]

•

mücerred: *Ar. Bekar. II Tek başına; yalnız.*

• Eyā gelmez mi inşāfa o yāre gönderdim nāme / **Mücerred** hūn-ı dille
'arz kııl aḥvālimi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*mücerred,*]

•

mu'ciz-nümünemden: *Özli nitelikleri hakkında bir fikir vermek üzere bir bütünden
alınan parça, örnek.*

• Bahār oldu eser yok sāķī-i **mu'ciz-nümünemden** / Sitekler çıktı
meydāna bu baḥt-ı ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*mu'ciz-nümünemden, -mden*
]

•

müdām: *Ar. devam eden, sürekli, daim.*

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin **müdām** / Çünkü muḥkemdir
muḥabbet dilde Allāha 'ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [*müdām,*]

•

müfi: *Fayda veren, faydalı.*

• Sāye-i **müfide** bir pīr-i muğāniñ / Zāyi' oldu çektiğim vāh emekler (

Diğer 42, Beyit 4). [müfide, -de]

•

muğân: *(Ar.) Şarkıcı.*

• Sāye-i müfide bir pīr-i **muğāniñ** / Zāyi‘ oldu çektiğim vāh emekler (*Diğer 42, Beyit 4). [muğāniñ, -in]*

•

muhabbet: *Dostluk II Sevgi.*

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü muhkemdir **muḥabbet** dilde Allāha ‘ayān (*Kaside 1, Beyit 6). [muḥabbet,]*

• Yanar derūnumda sūz-ı **muḥabbet** / Açtı dert tenimde yāre-i ḥasret (*Diğer 13, Beyit 3). [muḥabbet,]*

• İstemez bāğ-ı **muḥabbet** cūybār u lālezār / Eşk-i çeşm ü dāğ-ı dildir revnağ-ı şahrā-yı ‘aşq (*Gazel 13, Beyit 4). [muḥabbet,]*

•

muhkem: *İyi yer etmiş, sağlam, dayanıklı.*

• Cānıma minnet temāşā eylesem vechin müdām / Çünkü **muḥkemdir** muḥabbet dilde Allāha ‘ayān (*Kaside 1, Beyit 6). [muḥkemdir, -dir]*

•

muhtāc: *Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç duyan.*

• Ḥaşre dek Mevlāsı ‘ömrüñ tül-ı rızqın bol ede / Kılmasın dünyāda **muhtāc** oñu Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 5, Beyit 2). [muhtāc,]*

• Muhtāc-ı luḫfūndur bu Nāzī gedā / Ey benim Ḥālığım Rabb-i bī-çūnum (*Diğer 33, Beyit 6). [muhtāc-ı, --ı]*

• Kerem kııl ‘ālem-i ḡayble tedāvī yāre-i hecre / Amān derdimle **muhtāc-ı** tabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6). [muhtāc-ı, --ı]*

•

müjde: *İyi haber, sevinçli haber.*

• Fazl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver tāli‘iñ fāl eyledim

çün **müjde** bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [müjde,]

•

müje: *Far. Kirpik (Sevgilinin kılıç gibi yaralayıcı, öldürücü) kirpiği.*

• İttifāk etmişler ‘aşık öldürüp kan içmege / Her biri şımşır-i ser-tiz **müje-i** dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [müje-i, -i]

• Sū-be-sū etsem tavāf kūyuñ dil-ārā şubḥ u şām / **Qorqarım müjeñ** oqundan bir gāzab-ı peykān olur (*Gazel 37, Beyit 6*). [müjeñ, -ñ]

• Cān almada қаṭī etmede ‘uşşākıñ Nāzī / Her **müjesi** bir ḥancer-i bürrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [müjesi, -si]

•

müjgān: *Kirpik II Ok. (Sevgilinin) kirpikleri.*

• Dāğ-ı hecriñle dil lālesitāndır / Nāvek-i **müjgāna** sīne nişāndır (*Diğer 22, Beyit 3*). [müjgāna, -a]

• Sūzen-i **müjgān** ile bir kaç tel ver zūlfüñden / Şoldu genc-i maqşūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [müjgān,]

• Müjgān oqların attıñ raḥm etmediñ sīneme / Ağyār eli mi degdi çözülmüş zūlfüñ bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [müjgān,]

• Hük-m-i **müjgānıñ** taht-ı ḥākāna / Elçiler göndermiş Nuşīrevāna (*Diğer 50, Beyit 3*). [müjgānıñ, -ın]

• Sevdigim gülfem yürü ḥandānın andım ağladım / Sīne al qanım tīg-ı **müjgānın** añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [müjgānın, -ın]

• Parlatır qavs içre neyyir cevriñi ḥālā o şūḥ / Nāzī qaşdı cānā mı **müjgānı** neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [müjgānı, -ı]

• Ğamze-i seḥḥār mı cānā **müjgān** oqlarıñ / ‘Ālemi taḥayyüre şalmış bir de kıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [müjgān,]

• Vur tīg-ı **müjgānım** cānā dayansın / Öürsem derdime kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [müjgānım, -ı, -m]

•

mül: *Şarap II aşk.*

• Kaldı dil arzusu lebleri **mülde** / Zülfü ‘anber-feşân saçı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [*mülde, -de*]

•

mülakāt: *Karşılaşma, kavuşma, görüşüp konuşma.*

• Hağ müyesser eyleye dā’im **mülākātıñ** seniñ / Ey kerem kanı velīyyü’n-ni’met-i bī-ımtihān (*Kaside 1, Beyit 7*). [*mülākātıñ, -ın*]

•

mümkün: *(Ar.) Olması, gerçekleşmesi imkân dâhilinde olan, olabilir.*

• Ne **mümkün** naş ede zeynide hüsünüñ görüp Behzād / Nigāh-ı mest-i nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*mümkün,]*

•

mümtāz: *Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.*

• Vuşlat-ı āgūşa çekmek hahen-i ‘uşşak añı / Cānā bend etmek diler dil hūbların **mümtāzını** (*Gazel 8, Beyit 3*). [*mümtāzını, -ı, -(n)ı*]

•

münādī: *Ar. Nidâ edici, çağırıcı, dellâl.*

• Şafā **münādīsi** müşterī toplar / ‘İnāyet şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 2*). [*münādīsi,]*

•

münkād: *Ar. Boyun eğen, boyun eğmiş.*

• Edāsı hūb sevdāsı hoş ger şemme ‘aşk nev-īcād / Hırām-ı kaydına refitārına tūbā olur **münkād** (*Diğer 11, Beyit 1*). [*münkād,]*

•

murād: *(Ar.) Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

• Bir **murād** almadım vaşlın bāğında / Eyvāh fidān iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [*murād,]*

• Mevlā cānım alsın yāda yār olmam / **Murād** çağı gelin olan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 6*). [*murād,*]

• Dönmem ‘ahdimden dedim dildāra cān va‘d eyledim / Yā şehīd-i gānze olmaştır **murādım** şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*murādım, -ım*]

• Leylā-yı devrāndan ne **murād** aldım / Ğayrı haşre qalsın hāl-i cünūnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*murād,*]

•

murğ: *Kuş, I Gönül, II Aşık. III. Arayıştā olan. IV Rızkının peşinde koşan.*

• Gelsin helāllaşsın gonca dehenim / **Murğ-ı** dil pervāzda za‘iftir tenim (*Diğer 34, Beyit 5*). [*murğ-ı, --ı*]

• Qaldım Nāzī gām-ı eyyām içinde / **Murğ-ı** ğarīb gibi bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [*murğ-ı, --ı*]

• Cüdāyım vaṭandan dām-ı miḥnette / Neylesin bir **murğ-ı** ğarīb dānesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [*murğ-ı, --ı*]

• Çıkısa cān **murğ-ı** kafesten hāşā ki terk eylemem / ‘Ömrümün varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*murğ-ı,*]

•

mürüvvet: *Cömertlik, ihsan, lütuf.*

• Nazar kııl rüyinde gül pembesine / **Mürüvvet** etmez mi efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [*mürüvvet,*]

•

musahhar: *Boyun eğdirilmiş, emir ve itâat altına alınmış.*

• Çeşm-i mestin eyledi gönlüm **musahhar** meh-liqā / Nāzīyā sāğar be-dest-i devrāniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*musahhar,*]

•

musallā: *Ar. Cenāze namazı kılmağa mahsus açık mahal, namazgâh, musallâ taşı.*

• Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān için / Beklerim seng-i **muşallāda** yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*muşallāda, -da*]

•

müşk: *Misk; güzel koku.*

• Görünce mest olur sünbül o zülf-i **müşk-i** pür-çini / Doğunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*müşk-i, --i*]

•

müşkil: (Ar.) *Zor, güç, çetin.*

• Vay ne **müşkil** derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*müşkil,]*

•

müşteri: *Alıcı, isteyen, talepkar.*

• Şafā münādisi **müşteri** toplar / 'İnāyet şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 2*). [*müşteri,]*

• Niçin ol zülf-i siyāh almaya her vech ile nām / Kara sevdāsına hep halk-ı cihān **müşteridir** (*Gazel 32, Beyit 4*). [*müşteridir, -dir*]

•

muttali': *Bilgi sahibi olan, haberdar olan.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i **muttali'** ufķ-ı ziyādan tal'at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [*muttali',]*

•

müyesser: *1. Kolay olan. 2. Nasip olan.*

• Olmadı **müyesser** vişāle ermek / Nāzī hāk-i pāy-i yāre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [*müyesser,]*

•

müyesser eyleye: *Nasip etmek.*

• (*Kaside 1, Beyit 7*). [*müyesser eyleye,]*

•

muzırr: *Zarar veren, zararlı.*

• Eylesin hālim gibi zülfün perişān seniñ şabā / Dilde **muzırr** bend ü kīn

bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [mużırr,]

•

nabz: *Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bilekteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.*

• Nabzı ger ol ıtabı ol marız-i vāsılım ben / Döksünler gülfemini işte ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [nabzı, -ı]

• Tabıban anlamaz **nabzım** degil zāhirde bımārım / Ciger ālüde-i hūndur meger rıř-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [nabzım, -ım]

•

nā-gāh: *1.vakitsiz 2. ansızın, birdenbire.*

• Aña da inkisārımdan erişir bir belā **nā-gāh** / Dehānımdan çıkar şerāreler ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [nā-gāh,]

•

nağamāt: *Nağmeler II sözler, şiirler.*

• Her seher dem-sāz-ı ‘aşk olmak ne hoştur dillere / Bülbülü **nağamātını** seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [nağamātını, -ini]

•

nāgehān: *Ansızın, birdenbire.*

• Minnetim ... maqdūr tıt kılmaz ‘itāb / Eyledim bu nāme-i manzūmu taqdīm **nāgehān** (*Kaside 1, Beyit 25*). [nāgehān,]

•

nağme: *Kulağa hoş gelen āhenkli ses, ezgi.*

• Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı maşşūş / Bülbül seniñ ol **nağmeleriñ** zāre mi maşşūş (*Gazel 39, Beyit 1*). [nağmeleriñ, -ler, -i, -n]

• Aldıñ ‘aqlım baştan hoş edālarla / Bülbülveş **nağmeler** hūb sedālarla (*Diğer 31, Beyit 3*). [nağmeler, -ler]

• Nağmeler ile gel bāğ-ı şöhbette / Ey tūtı-i şırın oldu dil kafes (*Diğer 49, Beyit 6*). [nağmeler, -ler]

•

nāka-i müşkin-i: *Mis kokulu dişi deve.*

• (*Gazel 35, Beyit 1*). [*nāka-i müşkin-i,*]

•

naks: *1. Duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim. 2. Resim, tasvir. 3. mec. Görünüş, sûret.*

• Ne mümkün **nağş** ede zeynide hüsnuñ görüp Behzād / Nigāh-ı mest-i nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*nağş,*]

•

nākūs olur: *Belirli saatlerde çalınan kilise çanı olur.*

• (*Gazel 38, Beyit 2*). [*nākūs olur,*]

•

nālān: *Inleyen || acı çeken, üzgün. (Ayrılık kaynaklı) inleyen / feryat eden âşık.*

• Sitem-i çarh ile düşen efgāna / Bülbül tek dıraht-ı **nālānda** kaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*nālānda, -da*]

• Ben esīr-i şāh-ı ğamzeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı hüsnuñ ‘arş-ı **nālānım** degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*nālānım, -ım*]

• Gül-fidānım derde şaldı zār ile şeydāları / Gūş eder mi bilmezem feryād u **nālānım** bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*nālānım, -ım*]

• Vücūdum ney gibi sūrāh sūrāh oldu mecrūhum / Günāhım neyse ‘afv et ğayrı **nālān** etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [*nālān,*]

•

nāle: *İnilti, inleme, feryat.*

• Firqat-i bāğ-ı vişāliñle gönül rencidedir / **Nāle-i** feryād u āhım dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [*nāle-i, --i*]

• İşitmez mi bu **nāle** giryemi ol çeşmi ğaddārım / Düşürdüm bülbülüm dām-ı firāka vech-i gülzārım (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*nāle,*]

• Zulm odu yaqtı eritti cism-i zārım hayfā kim / Halk **nālemeden** melūl āhımdan ađlar āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [*nālemeden, -m, -den*]

• Pāre pāre derdle görmez mi cānā sīnemi / Ney gibi şūrāh cismim **nāleler** rīzān olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [*nāleler,]*

•

nāle-i efgān: *Feryadın iniltisi.*

• (*Müstezad 1, Beyit 6*). [*nāle-i efgān,]*

•

nāle-i feryād u āhımdan: *İniltili feryat ahları.*

• (*Kaside 1, Beyit 26*). [*nāle-i feryād u āhımdan,]*

•

nāliş u feryādımı: *İnleme ve feryat.*

• (*Müstezad 1, Beyit 11*). [*nāliş u feryādımı, -imi*]

•

nām: *1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, nām.*

• Öpsem pāyin yüz egersen kaç ile / ‘Ālemde bu günü **nām** u şān benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [*nām,]*

• Niçin ol zūlf-i siyāh almaya her vech ile **nām** / Kāra sevdāsına hep halk-ı cihān müşterīdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [*nām,]*

• Bī-vefā derler niçin **nāmın** duyan üftādeler / Hīç demezler meşreb-i ‘ankā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [*nāmın, -i+n*]

• Hīç hātır yıkmasın bir ferde kemlik etmesin / Dā’imā iylikle olsun şöhreti vü **nāmı** ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*nāmı, -i*]

•

nā-mahrem: *Mahrem olmayan, görülmesi uygun olmayan.*

• Vermesin yād ellere **nā-mahrem** oldu dil-rübā / Gülşen-i bāğ-ı vişālınden amān bir gonca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*nā-mahrem,]*

•

nāme: *Mektup. ‖ âşığın gönlünün tercümanı: aşk mektubu.*

• Gözlerim cānānı gelmez kaldı yasta gözlerim / **Nāme-i** hüzn-i mā' ilim gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*nāme-i,*]

• Eyā gelmez mi inşāfa o yāre gönderdim **nāme** / Mücerred hūn-ı dille 'arz kııl aḥvālimi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*nāme,*]

• Almış ele yazık 'aşkıñ ḥāmesin / Kimler yazsın kūy-ı yāre **nāmesin** (*Diğer 51, Beyit 3*). [*nāmesin, -si, -n*]

•

nāme-i manzūmu: *Manzum mektup.*

• (*Kaside 1, Beyit 25*). [*nāme-i manzūmu,*]

•

nā-mizāc: *Rahatsız, keyifsiz, hasta.*

• Sevdigim gülfem seni Ḥaḳka emānet eyledim / Belki kurtulmam bu verenden göñül pek **nā-mizāc** (*Gazel 4, Beyit 5*). [*nā-mizāc,*]

•

nār: *Cehennem, ateş; sevgilinin eziyeti, aşk ateşi.*

• Tenim **nār-ı** belā-yı ğamda sūzān etme yā Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım perīşān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [*nār-ı,*]

• Ben yandım ḥasretle şem'ine aniñ / O da ben gibi yansın **nāre** ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [*nāre, -e*]

• Su'al ettim pervāneniñ ḥālinden / Dedi baña yanmak için **nar** tatlı (*Diğer 17, Beyit 1*). [*nar,*]

• Nār-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o şūḥ / Ben miyim pervāneveş **nāra** sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*nāra, -a*]

•

nār: *1. Ateş, od. 2. Cehennem. 3. Ateş gibi yakan duygu.*

• Āteş-i 'aşkıñla sürünmek neyler / Yaқты cigergāhım **nār** çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*nār,*]

•

nār: *Alev, ateş II Ayrılık, hicran.*

• Tîğ-1 cevrenden hâzer ettimse de ol fitneniñ / **Nāra** yaqtım bu dili sūz-ı firāka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [*nāra, -a*]

•

nār-ı firāk: *Ayrılık ateşi.*

• (*Gazel 32, Beyit 5*). [*nār-ı firāk,*]

• (*Diğer 12, Beyit 1*). [*nār-ı firāka,*]

•

nār-ı hicre: *Ayrılık ateşi.*

• (*Gazel 31, Beyit 2*). [*nār-ı hicre,*]

•

nāşā: *İnsanlar, halk.*

• Raḥm eyle efendim dil-i **nāşāda** / Koyma ğarīp başım sevdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [*nāşāda, -da*]

•

nā-şād: *Mutsuz, üzüntülü.*

• Niçe **nā-şād**ları dil-şād etmişler / Yıkılmış gönüller ābād etmişler (*Diğer 7, Beyit 3*). [*nā-şād*ları,]

• Bāb-1 ihsānından ayrıldı gönül **nā-şāddır** / Çağlasın seyl-i sirişkim ḥasretiñle bir zamān (*Kaside 1, Beyit 3*). [*nā-şāddır, -dır*]

•

nā-sāz: *Uyumsuz II Yabancı kimseler.*

• Degil mi ḥāl u şanımdan ‘acep ol dil-rübā āġāh / Anıñ bu cevri-i **nā-sāzına** rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*nā-sāzına, -ına*]

•

nasıl: *"Nasıl, ne şekilde" anlamındaki soru zarfı.*

• Yārim aġyār ile gülsün oynasın / Ben **nasıl** tutayım yās ğarīp ğarīp (

Diğer 40, Beyit 4). [naşıl,]

•

naşıl: *İşin zorunlu olduğunu belirten bir söz.*

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / **Naşıl** kul olmasın
hūn-hārına Nāzī gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [naşıl,]

• Naşıl dil vermesin Nazī bī-çāre / Ne yapsın a beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [naşıl,]

•

nā-tecelli: *Tecelli, herkesten gizlenmiş bir şeyi açığa çıkması ve belirmesi demektir. Allah'ın kulları ve dünyanın düzeni hakkındaki takdiri de tecelli olarak tanımlanır.*

• Gülmedim luṭfuñ görüp bir dem çarḥ-ı zālimiñ / **Nā-tecellīm** böyle
bahtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [nā-tecellīm, -m]

•

nā-tüvān: *Çaresiz güçsüz, zavallı (âşık).*

• Nāle-i feryād u āhımdan felek rencidedir / Olmasın ḥālim şikāyet nā-
tüvānım **nā-tüvān** (*Kaside 1, Beyit 26*). [nā-tüvān,]

• Nāle-i feryād u āhımdan felek rencidedir / Olmasın ḥālim şikāyet **nā-
tüvānım** nā-tüvān (*Kaside 1, Beyit 26*). [nā-tüvānım,]

•

nāvek: *Ok.*

• Dāğ-ı hecriñle dil lālesitāndır / **Nāvek-i** müjgāna sīne nişāndır (*Diğer 22, Beyit 3*). [nāvek-i, --i]

•

nā-vişāl: *Sevgiliye kavuşma isteği, arzusu.*

• Dilde var yokla dedim ğamzeñ oқundan yāreler / **Nā-vişālīñdir** seniñ
em kıl dedim kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [nā-vişālīñdir, -indir]

•

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*

• Hādeng-i ḥasreti cānı delip **nāy** eyledi bağrım / Sebūveş oldu mecrā çün
bu sīnem eşk-i ḥūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*nāy,]*

•

•

nāz: 1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış. Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edâlı tavır, cilve.

• Bezimde mey al da baḫ neler söyler / Biñ şīve **nāz** ile yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*nāz,]*

• Ne mümkün nakş ede zeynīde ḥüsnuñ görüp Behzād / Nigāh-ı mest-i **nāzından** eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*nāzından, -ı, -n, -dan]*

•

• Raḫsa çıktı bir civān seyr eyledim hoş **nāzını** / Māh yüzüne serpilir gördüm o zūlf-i sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*nāzını, -ı, -n, -ı]*

• Nergis göricek mestānına **nāzına** ḥayrān / Zāhid de görüp āh ederek ağız şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [*nāzına, -ı, -n, -a]*

• Bir kez bezme kıl **nāzar** / Rindānın bağrın ezer (*Diğer 21, Beyit 7*). [*nāzar,]*

• Görmesin raḫīpler ḥüsni cemālīñ / Ḥudā ḥıfz eylesin **nāzardan** seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [*nāzardan, -dan]*

• Nāzar kıl rüyinde gül pembesine / Mürüvvet etmez mi efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [*nāzar,]*

• Derdimi ol dilberīñ zūlfüñ görüp de sağladım / Çeşm-i mestine **nāzar** kıldım da ḥaylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [*nāzar,]*

•

nazar kıldım: Bakmak.

• (*Gazel 35, Beyit 5*). [*nāzar kıldım,]*

•

nāzī: *Yozgat'ta 1863 yılında doğmuş bir halk şairidir.*

- Nāzī ayrılalı gül-i rūhsārdan / Düştü bülbül gibi zār u feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [nāzī,]
- Vay bīçāre Nāzī yār da sen gibi / Cigerinden yanıp tutuşur m'ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [nāzī,]
- Ğam çekme ey Nāzī meşhūr meşeldir / Gün doğmadan neler doğar 'āleme (*Diğer 3, Beyit 6*). [nāzī,]
- Cevr-i siteminle bağrımı ezdiñ / Nāzī sağlığından ümīdiñ kestiñ (*Diğer 4, Beyit 5*). [nāzī,]
- Yazsınlar böylece kabrim taşına / Nāzī gedā derler şöhratte baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [nāzī,]
- Dediler bizlere kimler lāyıktır / Dedim işte Nāzī geldi amāna (*Diğer 6, Beyit 20*). [nāzī,]
- Nāzī hep tūṭīveş şīrīn sözlüler / Şanki cennetten gelmiş āhū gözlüler (*Diğer 7, Beyit 7*). [nāzī,]
- Başın için olsun ey gül-i aḥmer / Nāzī vişālinden bekler bir haber (*Diğer 8, Beyit 5*). [nāzī,]
- Nāzī gül cemālīñ seyrān etmege / Hāzırdır bir cān ḳurbān etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [nāzī,]
- Maḥkeme-i rüz-ı cezāya varup / Bu Nāzī şefā'at şāyānı de geç (*Diğer 10, Beyit 6*). [nāzī,]
- Şaḳın kūyundan ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā vü cevrdan el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [nāzī,]
- Sām estirdiñ n'ettiñ elden sünbülüm / Nāzī uçtu şāḥ-ı gülden bülbülün (*Diğer 12, Beyit 5*). [nāzī,]
- Ne ḥāldedir 'acep tūṭī-güftārim / İşitmez mi Nāzī feryād u zārım (*Diğer 13, Beyit 5*). [nāzī,]

- Düşerse ‘aqlına bu **Nāzī** gedā / Ağla mātēmler tūt melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [nāzī,]
- Şu‘le-i vaşlînda göñlüñ et rüşen / Ğariptir bu **Nāzī** ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [nāzī,]
- Nāzī sîrâc-ı ‘aşkıñ tağ seng-i mezârına / Ğalbim tenvîr eylesin diyem dostuñ çerāğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [nāzī,]
- Bilmez mi **Nāzīya** ‘işretli ‘ayşlı / Hepisinden yâr-ı şîvekâr tatlı (*Diğer 17, Beyit 6*). [nāzīya,]
- Nāzī saña Ğurbân bu bayramda yâr / Allāhu ekber de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [nāzī,]
- La‘l-i lebiñ kıldı beni mestâne / MerĞamet kııl **Nāzī** Ğalb-i vîrâne (*Diğer 19, Beyit 5*). [nāzī,]
- Nüş ettigim demler **Nāzī** cām-ı Cem / Oldu pâre pâre bağrım başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [nāzī,]
- Vişâlin bekler **Nāzī** / Va‘de vefâlî sākî (*Diğer 21, Beyit 20*). [nāzī,]
- Görmemiştir **Nāzī** zevĞ-i vişâliñ / Dîdeden dūr oldu ‘arîz-ı âliñ (*Diğer 22, Beyit 5*). [nāzī,]
- Zülmünden usanmış **Nāzī** insânlar / Bilmez misin hîç inşâf u amânlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [nāzī,]
- Nāzī gül cemâlin göremem diye / Sem almış içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [nāzī,]
- Var mıdır ‘aşkıñla Ğamdan âzâde / Ğâmüş-ı Ğaberine **Nāzī** fûtâde (*Diğer 25, Beyit 5*). [nāzī,]
- Satranc-ı emelde sen neler şaydıñ / **Nāzī** düştü dām-ı Ğaydıñ (*Diğer 26, Beyit 5*). [nāzī,]
- Olmadı müyesser vişâle ermek / **Nāzī** Ğāk-i pây-i yâre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [nāzī,]
- Felek yere geçsin âl-i dünyâsın / **Nāzī** benim dehr evinde Ğaldı nem (

Diğer 28, Beyit 8). [nāzī,]

- Nāzī dīdelerden eşk-i füzūnum / Ağlayı ağlayı meydānda kaldım (

Diğer 29, Beyit 6). [nāzī,]

- Kıyāmet haşre dek ağlarım gülmem / **Nāzī** yārsiz gözüm yaşların

silmem (Diğer 30, Beyit 5). [nāzī,]

- Hāsret-i zūlfūñle sūnbüller bitsin / **Nāzī** hāk-i mezārında sevdiğim (

Diğer 31, Beyit 6). [nāzī,]

- Kaldım miñnet içre ğarīp baş ile / **Nāzī** nice dögmez bağrın taş ile (

Diğer 32, Beyit 5). [nāzī,]

- Muhtāc-ı luţfuñdur bu **Nāzī** gedā / Ey benim Hālīkım Rabb-i bī-çūnum (

Diğer 33, Beyit 6). [nāzī,]

- Ğarip **Nāzī** diyü şarsın kefenim / Akıtsın çeşminden seller perīşān (

Diğer 34, Beyit 6). [nāzī,]

- Nāzī ele geçse idi küy-ı yār / Eylerdim cānımı kurbān-ı vaţan (

Diğer 35, Beyit 6). [nāzī,]

- Hāsret çeke çeke **Nāzī** bu yerde / Perīşān de sitemkäre ağlasın (

Diğer 36, Beyit 6). [nāzī,]

- Nāzī hāsretinle öldü derlerse / Vay cigerim diye ağlamaz mısın (

Diğer 37, Beyit 6). [nāzī,]

- Gezdiğim ey **Nāzī** Mecnūncasına / Ser-levha-i divānıma yazılsın (

Diğer 38, Beyit 6). [nāzī,]

- ‘Aşıklar seninçin düşmüşler derde / Bir de **Nāzī** vardır yoğla defterde (

Diğer 39, Beyit 7). [nāzī,]

- Nāzī kim ne desin yanmış ‘abāya / Ağlama sesini kes ğarīp ğarīp (

Diğer 40, Beyit 6). [nāzī,]

- Nāzī bülbül iken sen bir gül iken / Seni göz görürken kande varım yār (

Diğer 41, Beyit 6). [nāzī,]

- Ey cıralı kıtan Hālāk-ı zamīr / Kıoyma bu **Nāzīyi** ğurbette esīr (

42, Beyit 5). [nāzīyi, -yi]

• Vaşlım dirîğ etme saña qurbānım / **Nāzī** ‘aşık ise ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [nāzī,]

• Nedir bu ettigiñ yār cevr ü cefā / **Nāzī** emeklerim hep oldu hebā (*Diğer 44, Beyit 5*). [nāzī,]

• Degil mi **Nāzī** o edā-yı reyhān / Bir mestāne nigāh ruhları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [nāzī,]

• Qaldım **Nāzī** gam-ı eyyām içinde / Murğ-ı ğarīb gibi bir dām içinde (*Diğer 46, Beyit 5*). [nāzī,]

• Bu **Nāzī** Mecnūnun sevdiğim her bār / Şırma zülüflerin Leylālanıyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [nāzī,]

• Oldu mu **Nāzī** şābına hayāl / Cān riştesi yād elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [nāzī,]

• Naşıl dil vermesin **Nāzī** bī-çāre / Ne yapsın a beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [nāzī,]

• O āhū nigāhım qurbān olduğum / **Nāzī** Çinde çölistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6*). [nāzī,]

• Nāzī yārdan cüdā düşmüş besbellī / Göz yaşımı döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [nāzī,]

• Nāzī böyle imiş Hāktan tecellī / Bu dertler derūnum aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [nāzī,]

• Nāzīyā faqr ile devr-i cihāna / Şu‘le-i dīdāra yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [nāzīyā,]

• Devrān hünerin cāna eger kıymaksa / **Nāzī** benim al cānımı cānāna dokunma (*Gazel 1, Beyit 5*). [nāzī,]

• Nāzī Mecnūndan füzūn divānelik etsem gerek / Ğonca-leb ol dilber-şīrīn şeker-bār olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [nāzī,]

• Gülmedim luţfuñ görüp bir dem çarḫ-ı zālimiñ / Nā-tecellīm böyle

bahtım **Nāziyā** ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [*nāziyā,*]

• ... kabrim yapsın reh-güzār-ı āfete / **Nāzī** ismim yād olunsun şöretim
bulsun revāç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*nāzī,*]

• Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīhini / Şālīh Ekrem doğup mihr-i
sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*nāziyā,*]

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi
şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [*nāzī,*]

• Söyle var ḥālın hemen **Nāzī** o şāhiñ zātına / Dāmen-i ḥünkāra yüz sür
dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*nāzī,*]

• Eyledi **Nāzī** benim zindān ‘ālem başıma / Beyze-i çeşmime vurdu pençe-
i şāh-bāzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [*nāzī,*]

• Bu **Nāzī** derdmendi sen yetiştir küy-ı Ken ‘ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-
ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*nāzī,*]

• Öyle ser-mest marīzem ki devā bilmem nedir / Geçti ‘ömrüm ḥayfā kim
Nāzī esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*nāzī,*]

• Dedi geç kaldım şöhbete amān ey **Nāziyā** / Pāyin öptüm gel mihmānım
o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*nāziyā,*]

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / Nasıl kul olmasın
ḥün-ḥārına **Nāzī** gedā nāzik (*Gazel 12, Beyit 6*). [*nāzī,*]

• Lānemiz iğzāb edip ol gonca-i **Nāzī** demiş / Bü’l-hevestir öte gitsin
bülbül-i şeydā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*nāzī,*]

• Biñ cānla meftūnun edip **Nāzī** gedāyı / Ağlatma şaķiñ güldür onu bey
kızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*nāzī,*]

• Tā ciğerde yāresi ‘aşkın görünmez **Nāziyā** / Yāre açtım ben baña kendi
elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*nāziyā,*]

• Çeşm-i mestin eyledi göñlüm musaḥḥar meh-likā / **Nāziyā** sāgar be-
dest-i devrāniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*nāziyā,*]

• Ağlamaz mı **Nāzī** dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i

şebistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [nāzī,]

• Nāzī hūb eṭvārī hūb bir āfete meftūn olup / Kaldı kan ağlayarak bir neveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [nāzī,]

• Doğunca fikrime cevri ü cefālī meh-liḳā **Nāzī** / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [nāzī,]

• Melāmetle girībānım bütün hep çāk çāk oldu / Fiğānımdan melā’ik gökte **Nāzī** giriyenāk oldu (*Gazel 20, Beyit 10*). [nāzī,]

• Neyler āh **Nāzī** esīr olmaz da belā-yı zūlfūne / Mest eder dīvāne gönlüm kākül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [nāzī,]

• Dert içre amān **Nāzī-i** dil-hūnu bırakma / Bılcümle manastırla kenīsāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 5*). [nāzī-i,]

• Sen ağla hemān **Nāzī** gedā āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına kınsın (*Gazel 23, Beyit 5*). [nāzī,]

• Cām cānāna verip **Nāzī** gedāyı cān için / Beklerim seng-i muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [nāzī,]

• Nāzī açtım bāl u per cismim yakıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı dirîğ sem‘-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [nāzi,]

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhım seniñ / Çağ-ı hüsñüñ geçmeden luṭf et demi devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5*). [nāzīyā,]

• Nāzī miñnet-zedeyiz firḳat-i dil-dārıla ama / Nice kim geçti belālar bu ser-encām da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [nāzī,]

• Tır-i cevri hemān atıp tıutup oynar güler / **Nāzī** teklīf-i vişāl ettim o şūha söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [nāzī,]

• Olsa da cevri meger hūbāna yoktur minnetim / **Nāzīyā** ol yār ile ‘ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [nāzīyā,]

• Nāzīyā buldu hevā durmaz yanar ḳandīl-i ‘aşḳ / Yek şererle sīne baḳ sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [nāzīyā,]

• Ermedi **Nāzī** gedā hālā vişāl-i āfete / Ğam baña hem-dem o yāre āşinā

bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [nāzī,]

• Cevrden olmadı āzāde dil-i şūrīde / Dildeki nār-ı firāk **Nāzī** vücūdum eridir (*Gazel 32, Beyit 5*). [nāzī,]

• Cān almada kaṭ'ī etmede 'uşşākīñ **Nāzī** / Her müjesi bir ḥancer-i bürrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [nāzī,]

• Tāze yaqtı sīneme **Nāzī** bir āteş tāze yār / Tāze derde tāze dermān tāze Loḳmān'ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [nāzī,]

• Nāzī öğrenmiş fūnūn şīveden bir çok şık / Revzen-i dilden nazar kıldım debistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 5*). [nāzī,]

• Merḥamet kıl sen de cānā **Nāzī-i** bī-çāreñe / Söylesem derd-i dilim kevn ü mekān rīkḳatlenir (*Gazel 36, Beyit 5*). [nāzī-i,]

• Derd ü ḡam hem-dem elem-i muḥarrem saña ey **Nāzīyā** / Ṭālī'im cān almaḡa bir ḥançer-i bürrān olur (*Gazel 37, Beyit 7*). [nāzīyā,]

• Eyleme **Nāzī** esef bir dem vişāl-i yār için / Ka'be-i kūy-ı dil-ārāya şabā cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [nāzī,]

• Nāzī saña ger olsa da Loḳmān-ı şifā bī-ḥāşıl / Heyhāt gönül derdine bir çāre mi maḥşūs (*Gazel 39, Beyit 5*). [nāzī,]

• Ṭab'-ı Rüstem olsa 'āşık tīḡ-ı ḡamze bende var / Ḳorḳmasın İlāhī **Nāzī** derdmend hūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [nāzī,]

• Ḥasret ü hicrān u firāk ālāmı yaqtı cānımı / **Nāzīyā** bir bir deyim derdim ṭabīb-i 'aşḳ şay (*Gazel 41, Beyit 5*). [nāzīyā,]

• Parlatır ḳavs içre neyyir cevrini ḥālā o şūḥ / **Nāzī** ḳaşdı cānā mı müjḡanı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [nāzī,]

• Yād eder Rüşdi seni **Nāzī** dem-ā-dem ḥayr ile / Mithatıñ vaşfinda durmaz ḥāme-i mu'ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [nāzī,]

• Eder mi yād ile ülfet benim āh bī-vefā yārim / Fiḡān-ı zārdır **Nāzī** gönülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [nāzī,]

• Nāzī saña yār olmadı bir kerre devrān / Et çāk-i girībān (*Müstezad 1,*

Beyit 14). [nāzī,]

•

nāzik: Güzel, zarif. Başkalarına veya çevresindekilere rahatsızlık vermemek, onların hoşnutsuzluğuna sebep olmama, onları kırmama gibi istek ve duygularla son derece kibar, saygılı, terbiyeli bir şekilde davranan ve konuşan.

• Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Dokunma kākülün incitme ey bād-ı şabā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 4*). [nāzik,]

• Çeker ‘uşşākı zencīr-i cünūna nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler luṭfu çok meh-likā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 5*). [nāzik,]

• Göñüller kişverin yıkmaya gelmiş leşker-i Hindū / Nasıl kul olmasın hūn-hārına Nāzī gedā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 6*). [nāzik,]

• Nāzik ellerine yakmış kınālar / Bir de inci taķmış sīm gerdānına (*Diğer 6, Beyit 18*). [nāzik,]

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım baķ Hūdā **nāzik** / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pür-ziyā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 1*). [nāzik,]

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım baķ Hūdā **nāzik** / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pür-ziyā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 1*). [nāzik,]

• Açılmış gül-ruhunda bu dil-i şūrīde āh etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 2*). [nāzik,]

• Şeṭāret baḥş eder teşrīf kılsa bezme cānānım / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler hoş-edā **nāzik** (*Gazel 12, Beyit 3*). [nāzik,]

•

nāzikâne: İnce, nazik, kibar bir şekilde.

• Dokunma zülfüne yazık o yāre / Kerem eyle **nāzikâne** uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [nāzikâne,]

•

nāzım: (ö.1139/ 1727) Na'tlarıyla tanınan divan şairi.

• Tıfl-ı **nāzım** vedā illeriñizden / Yeni yār peydā et var selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [nāzım,]

•

nāzlı: *Kolayca gönlü olmayan, kendini ağır satan, ısrar bekleyen, işveli, edalı.*

• Ölürsem ğurbette şuyum kim döke / **Nāzlı** yārim yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*nāzlı,]*

• Eyvāh nidem **nāzlı** yāri el almış / Vaṭan da bir oldu ğurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [*nāzlı,]*

• Şabā görüp söyle **nāzlı** cānāna / Yetişsin imdāda ḥāller perīşān (*Diğer 34, Beyit 1*). [*nāzlı, -lı]*

• Cānā **nāzlı** yārin n'oldu derlerse / Gitti ğurbet ilde ḳaldı derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [*nāzlı, -lı]*

• Gördüm **nāzlı** yārim zülfüñ ṭararken / Egilmiş bir yana fes ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 2*). [*nāzlı, -lı]*

•

nāzük: *1. ince | narin 2. tatlı.*

• Meftūnum sevdiğim **nāzük** edāna / Şāhīn gibi ḳara gözler süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1*). [*nāzük,]*

• Tūrāb ettiñ niçe **nāzik** tenleri / Nice ḳanlar içtiñ şarabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 12*). [*nāzik,]*

• Tezyīn ḳılan 'ıṭr ile **nāzik** teniñ ey şūḥ / Yāḳūt ṭaḳayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*nāzik,]*

•

nālān: *Ağlayan, inleyen (aşık).*

• Ey çeşm-i āfetim el verir sitem / 'Aşḳıñla **nālān** u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [*nālān,]*

•

• **ne:** *"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.*

• Vücūdum ney gibi sūrāḥ sūrāḥ oldu mecrūḥum / Günāhım **neyse** 'afv et

ğayrı nālān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [*neyse, -y, -se*]

• Ne mümkün nakş ede zeynīde ḥüsnüñ görüp Behzād / Nigāh-ı mest-i nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2*). [*ne,*]

• Ḥayālinle dilde ğam / Eritti gözden āfer **nem** (*Diğer 21, Beyit 15*). [*nem, -m*]

• Ne kām aldın bilmem bī-vefā yārdan / Usandım kör olsun cevri- ağıyārdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [*ne,*]

• Sihr-i zülfüñ başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör **ne** cādū ğamze-i fettānın āndım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*ne,*]

• Ne çāre bu gönül āh u vāh etsin / Vişāle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*ne,*]

• Ne çāre böyledir ḥükm-i tecellī / Bilmem ki bulur mu gönül tesellī (*Diğer 51, Beyit 5*). [*ne,*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıḥḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*ne,*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şıḥḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*ne,*]

• Dūda bastırsam ‘acep mi felegin kevkebini / **Ne** revā kim ḥased erbābı olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*ne,*]

• Ne ḥāldedir ‘acep tūṭi-ğüftārim / İşitmez mi Nāzī feryād u zārım (*Diğer 13, Beyit 5*). [*ne,*]

• Old ḥūn-ı dīdem gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu **ne** ḥāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [*ne,*]

• Ḥālime raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandān **ne** ‘ucb / Qaldı şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*ne,*]

• Doğunca fikrime cevri ü cefālı meh-liḳā Nāzī / **Ne** yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*ne,*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem

beklerim şihhat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [ne,]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zūlf-i semen-būdan / Dem-ā-dem
beklerim şihhat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [ne,]

• Her seher dem-sāz-ı ‘aşk olmak **ne** hoştur dillere / Bülbülü naḡamātını
seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [ne,]

•

ne: "Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

• Vechiñ **ne** mücellādır / Cānım saña fedādır (*Diğer 21, Beyit 17*). [ne,]

• Ne Zāllar yıktıñ ser-nigūn ettiñ / Ḳahramān ḳoymadıñ baḡrın ḥūn ettiñ (*Diğer 23, Beyit 5*). [ne,]

• Ḳıydıñ niçe erenlere erlere / **Ne** sitemler ettiñ derbederlere (*Diğer 23, Beyit 13*). [ne, -in]

• Vay **ne** müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde ger
eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [ne, -in]

•

ne: "Niçin", soru zarfı.

• Ben de cān ḳurbānımın yāre dedim minnetlenir / Sevdigim bilmem
neden ḥayf eyleyip ḥaşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [neden, -den]

• Hecriñle **ne** çeker dil-i sūzānım / Luṭf eyle cevri etme ey ālī-şānım (*Diğer 15, Beyit 3*). [ne,]

• Ne derlerse şaḳın ḳurbān olduğum / İnanma el sözü yalan sevdigim (*Diğer 30, Beyit 4*). [ne,]

• Nāzī kim **ne** desin yanmış ‘abāya / Ağlama sesini kes ḡarīp ḡarīp (*Diğer 40, Beyit 6*). [ne,]

• Naşıl dil vermesin Nazī bī-çāre / **Ne** yapsın a beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [ne,]

•

ne: "Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır; nasıl, nasıl bir.

• Ey pembe-beden yâr gönca fidânım / Bu şîveler **nedir** sende varım yâr (*Diğer 41, Beyit 1*). [*nedir, -dir*]

•

ne: "Bir çok şey" anlamına gelen belgisiz zamir.

• Satranc-ı emelde sen **neler** şaydın / Nâzî düştü dâm-ı kaydın (*Diğer 26, Beyit 5*). [*neler, -ler*]

• Bezimde mey al da bak **neler** söyler / Biñ şîve nâz ile yâr çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*neler, -ler*]

•

ne: " Ne " soru zamiri.

• Nedir bu ettigîñ yâr cevri ü cefâ / Nâzî emeklerim hep oldu hebâ (*Diğer 44, Beyit 5*). [*nedir, -dir*]

• Öyle ser-mest marîzem ki devâ bilmem **nedir** / Geçti ‘ömrüm hayfâ kim Nâzî esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [*nedir, -dir*]

• Gurbet elde çektiğim hicrân değil de yâ **nedir** / Çağlayan çeşmimdeki giryân değil de yâ **nedir** (*Gazel 30, Beyit 1*). [*nedir, -dir*]

• Gurbet elde çektiğim hicrân değil de yâ **nedir** / Çağlayan çeşmimdeki giryân değil de yâ **nedir** (*Gazel 30, Beyit 1*). [*nedir, -dir*]

• Şubha dem bülbül figân eyler döker göz yaşım / Cândan ârzüsü gül-i handân değil de yâ **nedir** (*Gazel 30, Beyit 2*). [*nedir, -dir*]

• ‘Arzuhâlim eyledim tekrîr cür’et şerrim ile / Luğf eder elbet şeh-i hûbân değil de yâ **nedir** (*Gazel 30, Beyit 3*). [*nedir, -dir*]

• Zağm-i ‘aşk aldı derûnum neyle teskîn eylesem / Âşiyân-ı dilde o pinhân değil de yâ **nedir** (*Gazel 30, Beyit 4*). [*nedir, -dir*]

• Nâziyâ buldu hevâ durmaz yanar kandîl-i ‘aşk / Yek şererle sîne bak süzân değil de yâ **nedir** (*Gazel 30, Beyit 5*). [*nedir, -dir*]

• Cây-ı istignâya yol buldum rehâ bilmem **nedir** / Dâm-ı hüsünde esirim

reh-nümā bilmem **nedir** (*Gazel 31, Beyit 1*). [*nedir, -dir*]

• Cāy-ı istiğnāya yol buldum rehā bilmem **nedir** / Dām-ı hüsünde esirim
reh-nümā bilmem **nedir** (*Gazel 31, Beyit 1*). [*nedir, -dir*]

• Nār-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o şūh / Ben miyim
pervāneveş nāra sezā bilmem **nedir** (*Gazel 31, Beyit 2*). [*nedir, -dir*]

• Yāre açtı tīg-ı gānze bu dil-i bī-çāreye / Bir oñulmaz derde kaldım ki
devā bilmem **nedir** (*Gazel 31, Beyit 3*). [*nedir, -dir*]

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı gam / Zevke dā`ir görmedim
bir dem şafā bilmem **nedir** (*Gazel 31, Beyit 4*). [*nedir, -dir*]

• Ermedi Nāzī gedā hālā vişāl-i āfete / Ğam baña hem-dem o yāre āşinā
bilmem **nedir** (*Gazel 31, Beyit 5*). [*nedir, -dir*]

• Mağşadım söyle **nedir** ey Yūsuf-ı Mışr-ı hüsün / Dildeki endūh gam-ı
Ken`an ile seyyān olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [*nedir, -dir*]

• Bir haṭā kılsam **nedir** öpsem o şūhuñ gerdenin / Neyleyim çāh-ı
zenahdānda dil maḥbūs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [*nedir, -dir*]

• Derd-i `aşkı kim ki bilmez bilmeye sevdā **nedir** / Şem`-i `aşka
yanmayan bilmez yanar mı `āşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). [*nedir, -dir*]

• Şemmetmeyeli gül ruḥun güller gibi şoldum / Bilmem ki **ne** oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [*ne,]*

• `Arz-ı hāl etsem mi bilmem **ne** der ol sulṭāna āh / Raḥm eder mi
bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*ne,]*

• Felek yere geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr evinde kaldı **nem** (*Diğer 28, Beyit 8*). [*nem, -m*]

• Oḡu manzūme-i işbu eserim / **Ne** imiş hālimi anla kaderim (*Kaside 1, Beyit 1*). [*ne,]*

• Bunca şāhlar İskenderleri nettim / **Ne** diyeyim saña baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*ne,]*

• Zaḥm-i `aşk aldı derūnum **neyle** teskīn eylesem / Āşiyān-ı dilde o

pinhân degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*neyle, -y, -le*]

• Dediler sen kimsin dedim ‘âşıktır / Dediler ismiñ **ne** dedim yanıktır (*Diğer 6, Beyit 19*). [*ne,]*

• Bunca şâhlar İskenderleri nettim / Ne diyeyim saña baña **ne** ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*ne,]*

• Leylâ-yı devrândan **ne** murâd aldım / Ğayrı haşre kılsın hâl-i cünûnum (*Diğer 33, Beyit 4*). [*ne,]*

• Şükûfte olmadı bilmem **neden** bu gonca-i hâtır / Beni bülbül gibi dūçâr-ı efğân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [*neden, -den*]

•

ne deñli: *Ne kadar.*

• (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*ne deñli,]*

•

n(e)eyle: *"Nasıl takdir eder" anlamında bir söz.*

• Neyler âh Nâzî esîr olmaz da belâ-yı zülfüñe / Mest eder dîvâne göñlüm kâkül-i hoş-bûlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [*neyler, -r*]

•

nefes: *Bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*

• Çıkısa cân murğ-ı kafesten hâşâ ki terk eylemem / ‘Ömrümün varı o yâri her **nefeste** gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*nefeste, -te*]

•

nerde: *"Hangi yer, hangi taraf" anlamında soru zamiri.*

• Nerede gelirse bir ‘îd-i ekber / Ağam paşam şâhım kurbânım saña (*Diğer 8, Beyit 6*). [*nerede, -de*]

• Nerde kaldı ‘ahd u amâniñ yârim / Hâsretle geçmekte vuşlat çağları (*Diğer 19, Beyit 1*). [*nerde, -de*]

• Ğıbta eyler âftâb-ı hüsnüñe hürşîd ü meh / **Nerde** kaldı o meh-i tâbâni neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 2*). [*nerde, -de*]

• Dün gece hem-bezm idik zânû-be-zânû zevkte / **Nerde** kim aqşamladı mäh-ı dirahşânım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*nerde, -de*]

•

nergis: İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır. Bahçenin sevgilinin baştan çıkarıcı gözlerine benzetilen çiçeği.

• Ey bād-ı semûm esme gülistāna doqunma / Şoldurma şağın **nergis-i** mestāna doqunma (*Gazel 1, Beyit 1*). [*nergis-i, --i*]

• Nergis göricek mestānına nāzına hayrān / Zāhid de görüp āh ederek ağız şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [*nergis,]*

• Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm **nergis** gözüm gīsū da şeb-būdur demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [*nergis,]*

• Şoldurup **nergisim** bāğım bozdurduñ / Güller açtırmadıñ gül-fidānıma (*Diğer 4, Beyit 6*). [*nergisim, --im*]

•

nergisistān: *Nergis tarlası.*

• Şanma ey meh-rū bu neş'e sāğar u şahbādadır / Her nigāh-ı mest-i nāzın **nergisistāndan** gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [*nergisistāndan, -dan*]

•

nerk: *Sevgilinin baygın ve şehla bakan gözlerine benzetilen iri papatya biçiminde sarı veya beyaz renkli bir çiçek.*

• Kuhl-ı dīdelerin şāh-ı hūbānım / **Nerk** ü şemīn Hindistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 1*). [*nerk,]*

•

neşāt-ı 'ālemi: *Sevinçli dünya , evren.*

• (*Kaside 1, Beyit 10*). [*neşāt-ı 'ālemi,]*

•

neş'e: *Keyif, sevinç, coşku.*

• Şanma ey meh-rû bu neş'e sâgar u şahbâdadır / Her nigâh-ı mest-i nâzın nergisistândan gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [*neş'e,]*

•

neseb: *Soy, nesil, sülâle.*

• Yoğ mişlin 'Arapta şark u ğarpta / Hasebde nesebde zât-ı âdâpta (*Diğer 41, Beyit 3*). [*nesebde, -de]*

•

nesl: *Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.*

• Dedim kerem eyle ol nesl-i pâke / Kıoyma ben yanığı dâm-ı helâke (*Diğer 9, Beyit 3*). [*nesl-i, --i]*

•

net: *Ne yapmak.*

• Gör lâle gibi dâğları sînemde hezârân / Netsin buna bir cân (*Müstezad 1, Beyit 8*). [*netsin, -sin]*

• Bunca şâhlar İskenderleri nettim / Ne diyeyim saña baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*nettim, -ti, -m]*

• Ne çâre bu gönül âh u vâh etsin / Vişâle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*netsin,]*

• Düştü gönül netsin âh u zâre / Çarpıldı nigâh-ı perî ruhsâra (*Diğer 49, Beyit 7*). [*netsin,]*

•

n'ettiñ: *Ne yaptın.*

• Sâm estirdiñ n'ettiñ elden sünbülüm / Nâzî uçtu şâh-ı gülden bülbülün (*Diğer 12, Beyit 5*). [*n'ettiñ,]*

•

nev-bahâr: *Nevbahâr: Far. İlkbahar. (Mart, Nisan. Mayıs ayları).*

• Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidân / Nev-bahâr-ı hüsüne Hoten raşşândan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*nev-bahâr-ı, --ı]*

•

nev-be-nev: *Çeşit çeşit, türlü türlü.*

• Eyleye hayrū'l-ḥalef Mevlā sa'ādet ḥāl ile / **Nev-be-nev** baht-ı güşāyişlerle mesrūru'l-fu'ād (*Gazel 6, Beyit 6*). [*nev-be-nev,]*

•

nev-heves: *Far. 1. Yeni hevesli, acemi, müptedi. 2. Hoppa, sebatsız.*

• Nāzī ḥūb eṭvārī ḥūb bir āfete meftūn olup / Kaldı kan ağlayarak bir **nev-heveste** gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*nev-heveste, -te]*

•

nev-hilāl: *Yeni doğmuş ay, sevgilinin kaşları.*

• Yok mu bir şayyād 'aceb şayd-ı melāḥat edenim / **Nev-hilāl** ebrūlerim baḡ çeşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*nev-hilāl,]*

•

nev-icād: *Yeni buluş.*

• Edāsı ḥūb sevdāsı hoş ger şemme 'aşk **nev-icād** / Hırām-ı kaydına reftārına tūbā olur münḳād (*Diğer 11, Beyit 1*). [*nev-icād,]*

•

nev-nihāl: *Taze fidan // ince uzun fidan gibi vücutlu sevgili.*

• Yeni gelmiş gibi bāḡ-ı iremden / Kadd-i **nev-nihāl**in tūbālanıyor (*Diğer 47, Beyit 4*). [*nev-nihāl*in, -iñ]

•

nev-res: *Yeni yetişen, yeni biten, genç, taze.*

• Beslemesin bāḡbān gonca bāḡında / Hezār şīvelerle bir gül-i **nev-res** (*Diğer 49, Beyit 1*). [*nev-res,]*

• Ey felek āḥir cūdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı 'aynım gelmedi **nev-resim** idi kaşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*nev-resim,]*

•

nev-reste: *Yeni büyümüş, yeni ortaya çıkmış, taze (sevgili).*

• Gözden şu verip besledigim taze fidânım / **Nev-reste** amân gonca-i
handâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [*nev-reste,]*

•

ney: (Fars.) *Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.*

• Vücūdum **ney** gibi sūrāh sūrāh oldu mecrūhum / Günāhım neyse ‘afv et
gayrı nālân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 2*). [*ney,]*

• Pâre pâre derdle görmez mi cānā sînemi / **Ney** gibi şūrāh cismim nâleler
rîzân olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [*ney,]*

• Bu hâletle derūnum **neydir** inler sūznāk oldu / Vücūdumdan eşer
kalmadı āh-ı hasretle hāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [*neydir,]*

•

neyle: "Ne eylesin, ne yapsın, elinden ne gelir?" anlamında kullanılan bir ibare.

• Enîsim yok hem-dem olacak kimsem / Firākîñla yandım ‘acep
neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [*neylesem, -se, -m]*

• Neyledim ben saña söyle ey devrân / Akıttıñ dîdeden kanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [*neyledim, -di, -m]*

• Āteş-i ‘aşkıñla sürünmek **neyler** / Yaqtı cigergāhım nār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*neyler, -r]*

• Tıfl-ı ağuş-ı vefâ cānānı **neyler** bilmeyiz / Dildedir ‘aşkı gül-i handānı
neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 1*). [*neyler, -r]*

• Göz göz oldu āh u ğamım dilde hasret yâresi / Geldi derdiñ devâsı
Loqmân’ **neyler** bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [*neyler, -r]*

• Yürüdü seyl-âb-ı hicrânım harâb etmek diler / Külbe-i ahzânımı devrânı
neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 4*). [*neyler, -r]*

• Parlatır kıvılcık içre neyyir cevriñi hālâ o şūh / Nâzî kaşdı cānâ mı müjgâni
neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*neyler, -r]*

• Ne çâre bu gönül āh u vâh etsin / Vişâle ermezse **neylesin** netsin (*Diğer*

31, Beyit 5). [neylesin, -sin]

• Cüdâyım vaţandan dām-1 miñnette / **Neylesin** bir murğ-1 ğarīb dānesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [neylesin, -sin]

• Tıfl-1 āġuş-1 vefā cānānı **neyler** bilmeyiz / Dildedir ‘aşkı gül-i ħandānı **neyler** bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 1*). [neyler,]

• Ğıbtā eyler āftāb-1 ħüsnüñe ħürşid ü meh / Nerde kıaldı o meh-i tābānı **neyler** bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 2*). [neyler,]

• Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-1 vaşlım **neyleyim** / Bāġ-1 firķatte gül-i ruşsārın añdım aġladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [neyleyim,]

• Bir ħaţā kılsam nedir öpsem o şūĥuñ gerdenin / **Neyleyim** çāh-1 zenaĥdānda dil maĥbūs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [neyleyim,]

• Tā yürekte raĥneler açtı firākın **neyleyim** / Her dem āşār-1 vişāliñle ede Ĥaĥ ħarmān (*Kaside 1, Beyit 4*). [neyleyim,]

•

neyvir: *Parlak, nurlu.*

• Parlatır ħavs içre **neyvir** cevriñi ħālā o şūĥ / Nāzī ħaşdı cānā mı müjġanı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [neyvir,]

•

nezāket: *Ar. Naziklik, incelik, zariflik.*

• ‘İşve terāzisin almışlar ele / **Nezāket** şatarlar ħapan ħapana (*Diğer 7, Beyit 6*). [nezāket,]

•

nezdinde: *İndinde, nazarında, kabul ve anlayışına göre. Huzuruna, yanına, yakınına.*

• Düş olunca gözlerim birden niġāh-1 āfete / Yüz sürerdim pāyine **nezdinde** aġyār olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [nezdinde, -, -, -]

• Nezdine el baġlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oĥşayıp la‘lleyin añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [nezdine, -i]

•

nice: " Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

- Nāzī miḥnet-zedeyiz firḳat-i dil-dārla ama / **Nice** kim geḫti belālar bu ser-encām da geḫer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*nice,]*
- Niḫe nā-ṣādıları dil-ṣād etmiṣler / Yıkılmış gönüller ābād etmiṣler (*Diğer 7, Beyit 3*). [*niḫe,]*
- Nice cānlar nice cigerler yaḫtıñ / **Nice** ma‘müreler ḫarābın felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*nice,]*
- Nice cānlar **nice** cigerler yaḫtıñ / Nice ma‘müreler ḫarābın felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*nice,]*
- Nice cānlar nice cigerler yaḫtıñ / **Nice** ma‘müreler ḫarābın felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*nice,]*
- Niḫe ‘ayṣ u nūṣa zehirler ḫattıñ / **Niḫe** ḫānümānlar türābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [*niḫe,]*
- Niḫe ‘ayṣ u nūṣa zehirler ḫattıñ / **Niḫe** ḫānümānlar türābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [*niḫe,]*
- Nice Rüstemleri pek zebūn ettiñ / Yetiṣmez mi zūlm ü ğazabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [*nice,]*
- Niḫe ‘azametler ṣānlar maḫv ettiñ / Ḳaldır bir kez yüzden niḫābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [*niḫe,]*
- Türāb ettiñ **niḫe** nāzik tenleri / Nice ḫanlar içtiñ ṣarabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 12*). [*niḫe,]*
- Türāb ettiñ niḫe nāzik tenleri / **Nice** ḫanlar içtiñ ṣarabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 12*). [*nice,]*
- Ḳıydıñ **niḫe** erenlere erlere / Ne sitekler ettiñ derbederlere (*Diğer 23, Beyit 13*). [*niḫe,]*
- Ḳaldım miḫnet içre ğarīp baş ile / Nāzī **nice** dögmez baĝrın taṣ ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [*nice,]*
- Nice zār etmesin dil-i bülbülüm / Vechiñde ğoncalar ḫamrālanıyor (

Diğer 47, Beyit 2). [nice,]

•

niçin: "Ne için, neden, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.

• Niçin ol zülf-i siyâh almaya her vech ile nâm / Kara sevdâsına hep halk-
1 cihân müşterîdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [niçin,]

• Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde kanlı yaş hasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [niçin,]

• Dedim **niçin** şaldıñ beni sevdâya / Dedi emeklerin vermem hebâya (*Diğer 40, Beyit 5*). [niçin,]

• Bî-vefâ derler **niçin** nâmın duyan üftâdeler / Hiç demezler meşreb-i
'anķâ güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [niçin,]

•

nidem: *Ne edeyim.*

• Eyvâh **nidem** nâzlı yâri el almış / Vañan da bir oldu ğurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [nidem,]

•

nifâk: (Ar.) *İnsanlar arasında anlaşmazlıktan gelen ayrılık, ara bozukluğu.*

• Yoktur gerdişinde hadd-i **nifâk** / Hün-1 mazlûmlarla yazılmıştır bak (*Diğer 23, Beyit 15*). [nifâk,]

• Kılında kâlinda lâ-yu'âd **nifâk** / Yedinde defteriñ kitâbıñ felek (*Diğer 23, Beyit 16*). [nifâk,]

•

nigâh: (Sevgiliden gelen) *Bakış. II Sevgilinin süzgün bakışı.*

• Zaħm vurdu 'âşıkâ tîğ-1 **nigâhı** / Çık bizim elleriñ kemân kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [nigâhı, -ı]

• Degil mi Nâzî o edâ-yı reyħân / Bir mestâne **nigâh** ruħları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [nigâh,]

• Bilmem şabâdan mı zülfüñ çizilmiş / Şîrîn **nigâhından** cânlar ezilmiş (

Diğer 26, Beyit 3). [nigāhundan, -ı, -n, -dan]

• O āhū **nigāhım** kırbān olduğum / Nāzī Çinde çölistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6). [nigāhım, -ım]*

• Düştü gönül netsin āh u zāre / Çarpıldı **nigāh-ı** perī ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7). [nigāh-ı, --ı]*

• Düş olunca gözlerim birden **nigāh-ı** āfete / Yüz sürerdim pāyine nezdinde ağıyar olmasa (*Gazel 2, Beyit 4). [nigāh-ı, --ı]*

• Ne mümkün nakş ede zeynīde hüsnuñ görüp Behzād / **Nigāh-ı** mest-i nāzından eder āhūlar istimdād (*Diğer 11, Beyit 2). [nigāh-ı,]*

•

nigāh-ı mest-i nāzın: *Sarhoşluk Beren edalı cilveli bakış.*

• (*Gazel 35, Beyit 4). [nigāh-ı mest-i nāzın,]*

•

nigāh-ı mestime: *1-İnsanı kendinden geçiren bakışlar. 2-Kendinden geçmiş baygın bakışlar.*

• (*Gazel 40, Beyit 5). [nigāh-ı mestime, -ime]*

•

nigehle: *Bakış, bakma.*

• Olagör visāle Hāktan ‘ināyet / Āhū **nigehle** pür-kemān kaş ile (*Diğer 13, Beyit 4). [nigehle,]*

•

nihād: *Huy, yaratılış, tabiat.*

• Hābbezā Mīr-i **Nihādūñ** şulb-i pākinden yine / Doğdu bir maḥdūm-i sa‘d-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1). [nihādūñ, -ı(n)]*

•

nihān: *sf. (Fars. nihān) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.*

• Derd ile sīnemde yāreler **nihān** / Ey hüsni Yūsufum kıan ağılar Ken‘ān (*Diğer 49, Beyit 3). [nihān,]*

• Darbe-i tîğ-ı cefâ bir yâre açtı sîneme / Çünkü mecrâsı cigergâhım ağan kanlar **nihân** (*Kaside 1, Beyit 16*). [*nihân,*]

•

nikâb: 1. Yüz örtüsü, peçe. 2. Örtü, perde.

• Niçe ‘azametler şânlar maḥv ettiñ / Qaldır bir kez yüzden **nikâbıñ** felek (*Diğer 23, Beyit 10*). [*nikâbıñ, -ı, -n*]

• Ref‘ edip rûyuñdan ey mâhım **nikâbıñ** et tülû‘ / Mihr-i ḥüsnuñ kim gören üftâdeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [*nikâbıñ, -ı, -n*]

•

nîm-nigâh: Yarım bakış, göz ucuyla bakma. II Yan bakış.

• Çeker ‘uşşâkı zencîr-i cünûna **nîm-nigâhında** / Yine âzâde eyler luḥfu çok meh-likâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [*nîm-nigâhında, -ında*]

•

nişân: 1. İşâret, belirti, iz, alâmet. 2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

• Dâğ-ı hecriñle dil lâlesitândır / Nâvek-i müjgâna sîne **nişândır** (*Diğer 22, Beyit 3*). [*nişândır, -dır*]

• Zevk-i dünyâ görmedim bilmem neşâḫ-ı ‘âlemi / Var mıdır bu devr-i fânide meserretten **nişân** (*Kaside 1, Beyit 10*). [*nişân,*]

• Böyle şunalara kim der Türk kıızı / Cennetten gelmişler şanki **nişâna** (*Diğer 6, Beyit 14*). [*nişâna, -a*]

•

niyâz: Dilek, istek.

• Şudur işte **niyâzımdır** ki luḫf-ı ilâhinden / Ḥasûduñ şem‘a-i fikriñ firûzân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 4*). [*niyâzımdır, -ım, -dır*]

•

nizâm: Hikâyede geçen bir kişi adı.

• ‘Aql u ‘irfân u kemâlle olalar ḥayrû’l-ḥalef / Büyük emmi-zâdesi Seyyid **Nizâmla** ber-murâd (*Gazel 5, Beyit 6*). [*nizâmla, -la*]

•

n'ol-: "Ne oldu, ne hale gelmek" anlamında soru ifadesi.

• Cānā nāzlı yārin **n'oldu** derlerse / Gitti ğurbet ilde aldı derlerse (*Diğer 37, Beyit 5*). [*n'oldu, -du*]

• Melegim **n'oldu** desem gül gibi ruhlar kızarır / Tūṭī gibi söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [*n'oldu, -du*]

• Cüdāyım dār-ı ğurbette vaṭanda çeşm-i cādūdan / Dirīġā gelmedi **n'oldu** şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*n'oldu, -du*]

• Raḥm eyle **n'olur** başı için Meryem ananıñ / Ol uds-ı şerīf Mescid-i Akşā'yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [*n'olur,]*

•

nümāyān: Görülen, rastlanılan.

• Cānā kerem et yaḫtı tenim āteş-i hicrān / Āşār **nümāyān** (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*nümāyān,]*

•

nūr: 1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım baḫ Ḥudā nāzık / Cemāl-i āfitābında o **nūr-ı** pür-ziyā nāzık (*Gazel 12, Beyit 1*). [*nūr-ı, --ı*]

• Eriştir ey şabā yeter taḫammül yoḫ dilde ārāma / Ayaġın būs edip yüz sür selām et **nūr-ı** ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*nūr-ı, --ı*]

• Mihr-i ḫüsnüñ **nūra** ġarḫ eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye urmuş zirvesinden vechiñe ġisūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*nūra, -a*]

• Ey felek āḫir cüdā ıldıñ beni eyvāh vāy / **Nūr-ı** 'aynım gelmedi nev-resim idi aşı yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*nūr-ı, --ı*]

•

nūş: İçme, içmek.

• Niçe 'ayş u **nūşa** zehirler attıñ / Niçe ḫānümānlar tūrābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [*nūşa, -a*]

- Nūş ederdim Һasretiñle cām-ı Cem / Artmaқта göñlümde ğam üstüne ğam (*Diğer 48, Beyit 3*). [nūş,]
- Nūş ettigim demler Nāzī cām-ı Cem / Oldu pāre pāre bađrım başları (*Diğer 20, Beyit 6*). [nūş,]
- Zehirler **nūş** ettim dertler Һazandım / Bir de devrān şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [nūş,]
- Nūş etmek Һālını cām ile semler / Devāsı āh Lođmānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [nūş,]
- Doldurup bir bāde gül-reng eyledim tađdīm ana / Biñ recā Һıldım gözüm **nūş** et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [nūş,]
-

nūşirevān: *İran'ın Sasani sūlalesinden, adaletiyle ün salmış hükümdar.*

- Hük-m-i müjgānıñ taht-ı Һađāna / Elçiler göndermiş **Nuşirevāna** (*Diğer 50, Beyit 3*). [nuşirevāna, -a]
-

o: " O" kişi zamiri.

- Ben yandım Һasretle şem'ine **anıñ** / O da ben gibi yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [anıñ, -nın]
- Su'al et Һālını **o** gül-fidānıñ / Bilmez mi Һālinden bu ben şeydānıñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [o,]
- Ben yandım Һasretle şem'ine anıñ / **O** da ben gibi yansın nāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [o,]
- Tāze Һalk etmiş **anı** Һallāka tāze şükrümüz / Tāze māhım tāze bezme tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [anı, --nı]
- Һaşre dek Mevlāsı 'ömrüñ tül-ı rızqın bol ede / Һılmasın dünyāda muhtāç **oñu** Rabbü'l- 'ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). [oñu, -n, -u]
- Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ađlatma şađıñ güldür **onu** bey Һızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [onu, -n, -u]

• Vuşlat-ı āgūşa çekmek hahen-i ‘uşşak **añı** / Cānā bend etmek diler dil hūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [*añı, --nı*]

•

o: " O " işaret sıfat.

• Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / Şen et var yād bülbüllerle **o** bāğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*o,]*

• Yolunda öldüğüm aramam diye / Ğayri **o** diyāra varamam diye (*Diğer 24, Beyit 5*). [*o,]*

• Şabā ‘arz-ı hūlūşumu **o** yāre / Götür seher vaḳti bir armağandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [*o,]*

• Göñül düşürelî **o** meh-liḳāya / Ḥasretim yüzüne ḥaylî zamandır (*Diğer 43, Beyit 4*). [*o,]*

• Şānelenmiş amān **o** siyāh perçem / Mor fes egri zülfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [*o,]*

• Söyle var ḥālîni hemen Nāzî **o** şāhiñ zātına / Dāmen-i ḥünkāra yüz sür dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*o,]*

• Görünce mest olur sünbül **o** zülf-i müşk-i pür-çîni / Dokunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*o,]*

• Güller ḥāk üzre dökülmüştür seher şeb-nemleri / Ḥāl-i fülüllü **o** sîm gerdāniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*o,]*

• Çıksa cān murğ-ı kafesten ḥāşā ki terk eylemem / ‘Ömrümün varı **o** yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*o,]*

• Eyā gelmez mi inşāfa **o** yāre gönderdim nāme / Mücerred ḥün-ı dille ‘arz kııl aḥvālîmi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*o,]*

• Biz başlayalım bezmde **o** ḥüb yār ile zevke / Beyhüde varıp kūyuna ağıyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*o,]*

• Tîr-i cevriñi hemān atıp tutup oynar güler / Nāzî teklîf-i vişāl ettim **o** şūḥa söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*o,]*

- La‘l-i gülgün taze ballanmış o şehri tazedem / Sîm-i ğabğab taze billür taze gerdânim gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [o,]
- Bir haṭâ kılsam nedir öpsem o şūhuñ gerdenin / Neyleyim çāh-ı zenaḥdānda dil maḥbūs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [o,]
- Ettigi cevre o māh cevr-i sitem hūdur demiş / Eyleyen diller esir gerdende Hindūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 1*). [o,]
- Ğıbṭa eyler āftāb-ı hūsnūñe hūrşid ü meh / Nerde kaldı o meh-i tābānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 2*). [o,]
- Zabt etmişti beñler gerdānistānı / Geçti mi ola güzelliğñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [o,]
- Sākī ayak atsa bezme imānım / Deyip yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [o,]
- Doğunma zūlfüne yazık o yāre / Kerem eyle nāzikāne uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [o,]
- Zīrā fā’idesiz o Leylālarıñ / Kebendi başına darb-ı meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [o,]
- Degil mi Nāzī o edā-yı reyḥān / Bir mestāne nigāh ruḥları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [o,]
- Vaşlın gözetirim rüz u şeb dildār / Şarılmasın ince o bele ağıyar (*Diğer 47, Beyit 7*). [o,]
- İstemez bezmide sanṭūr u kemān / Var iken sevdiğim sende o hūb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [o,]
- O āhū nigāhım ḳurbān olduğum / Nāzī Çinde çölistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 6*). [o,]
- Dehre minnet mi ederdim āh o dildār olmasa / Terk ederdim ḥubb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [o,]
- ‘Ömr-i bī-pāyān iḥsān eylesin Perverdigār / Vālideynile o ferzende ilā-yevmi’l-me’ād (*Gazel 6, Beyit 3*). [o,]

- Rağşa çıktı bir civân seyr eyledim hoş nâzını / Mâh yüzüne serpilir gördüm **o** zülf-i sâzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [o,]
- Yaratmış gül gibi cismiñ fidânım bağ Hudâ nâzik / Cemâl-i âfitâbında **o** nûr-ı pür-ziyâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 1*). [o,]
- Şetâret baħş eder teşrîf kılsa bezme cânânım / **O** tarz-ı şîve cümbüşler revişler hoş-edâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [o,]
- Zahm-i ‘aşk aldı derûnum neyle teskîn eylesem / Âşiyân-ı dilde **o** pinhân degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [o,]
- Nâr-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm **o** şüh / Ben miyim pervâneveş nâra sezâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [o,]
- Ermedi Nâzî gedâ hâlâ vişâl-i âfete / Ğam baña hem-dem **o** yâre âşinâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [o,]
- Dilleri bende açıktan dolaşır gîsûlar / Zannım insân degil belki **o** âfet perîdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [o,]
- Parlatır kıvıç içre neyyir cevriñi hâlâ **o** şüh / Nâzî kaşdı cânâ mı müjgâñı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [o,]

•

o: Olmak yardımcı eylemi.

- Dedi geç kaldım şöhbete amân ey Nâzîyâ / Pâyin öptüm gel mihmânım **o** dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [o,]

•

ocağ: Ateş yakılan yer. ‖ aşk bağlamında "aşk ateş, ile kavrulma gerçekleşen ateşhane.". II Gönül.

- Ben sevdim seni yâr sen de beni yâr / Ben yakıtım sen de yak ‘aşk **ocağımı** (*Diğer 18, Beyit 1*). [ocağımı, -i, -n, -ı]
- Hâsretiñle eyvâh serv-i bülendim / Yanar derûnumda derdiñ **ocağı** (*Diğer 15, Beyit 1*). [ocağı,]
- Hevâ alsa eger ‘aşkıñ **ocağı** bād-ı fırkatten / Yanar tāk-ı felek şerâre-i âh-ı füzûnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [ocağı,]

• Yağtñ āteşlere ‘aşk **ocağında** / Derdi derūnumda kalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 2*). [*ocağında, -i, -n, -da*]

•

od: Ateş || *Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.*

• Ey çarh-ı kīnever el-amān olsun / Yeter gayri cev **oduna** dāğlama (*Diğer 3, Beyit 1*). [*oduna, -u, -n, -a*]

• Ben yandım seninçin sen de yan desem / Sīneñ hecr **oduna** dāğlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*oduna, -uñ, -a*]

• Cevr **oduna** yanmağ rūz u şeb kārım / Vuruldu sīneme firķāt dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [*oduna, -u, -ña*]

• Yağtı **odlar** cevri ile tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ħande dehrīde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [*odlar, -lar*]

• Seniñ de **od** düşsūñ yansın cānına / Āħiri şarıldñ girībānıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [*od,]*

• Görmezse sezā ‘āşıkı luğfuna dil-dār / Pervāne sıfat cān u dili **odlara** yansın (*Gazel 23, Beyit 4*). [*odlara, -lar, -a*]

•

öğren-: *Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.*

• Cefā vü cevri den el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i muṭṭali‘ ufğ-ı ziyādan ṭal‘at **öğrenmiş** (*Diğer 11, Beyit 3*). [*öğrenmiş, -miş*]

• Gönüller almaya ħayli güzel bir ħaşlet **öğrenmiş** / Miyān-ı güftügü-yi ħurbette çok şan‘at **öğrenmiş** (*Diğer 11, Beyit 4*). [*öğrenmiş, -miş*]

• Gönüller almaya ħayli güzel bir ħaşlet **öğrenmiş** / Miyān-ı güftügü-yi ħurbette çok şan‘at **öğrenmiş** (*Diğer 11, Beyit 4*). [*öğrenmiş, -miş*]

• Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet **öğrenmiş** / Cefā vü cevri den el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*öğrenmiş, -miş*]

• Nāzī **öğrenmiş** fūnūn şīveden bir çok şık / Revzen-i dilden nazār kıldım debistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 5*). [*öğrenmiş, -miş*]

• Yāsemen қоқulu boyları ‘ar‘ar / Edep **öğretirler** serv-i revāna (*Diğer 6, Beyit 16*). [öğretirler,]

•

ok: 1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler, sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

• Müjgān **oğların** attıñ raħm etmediñ sīneme / Ağyār eli mi degdi çözülmüş zülfüñ bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [oğların, -lar, -ın]

• Ğamze-i seħħār mı cānā müjgān **oğlarıñ** / ‘Ālemi taħayyüre şalmış bir de kıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [oğlarıñ, -lar, -ın]

• Dilde var yokla dedim ğamzeñ **oğundan** yāreler / Nā-vişāliñdir seniñ em kıl dedim kılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [oğundan, -uñdan]

• Sū-be-sū etsem tavāf kūyuñ dil-ārā şubħ u şām / Korkarım müjeñ **oğundan** bir ğazab-ı peykān olur (*Gazel 37, Beyit 6*). [oğundan, -uñdan]

•

okşa-: Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.

• Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / **Oğşayıp** la‘lleyin añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [oğşayıp, -y, -ıp]

•

oku: Bir yazıtı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek.

• Oqu manzūme-i işbu eşerim / Ne imiş hālimi anla kaderim (*Kaside 1, Beyit 1*). [oku,]

•

öküş: Akıl.

• Bāb-ı vuşlat gelmiş üstādı yine tağ tağ vurur / Kimden **öküş** eylerim mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [öküş,]

•

ol: *O, işaret sıfatı.*

- Haydi cânım sen yürü kırbāna git cânān için / İmtinā‘ etme şakın dildāra **ol** bir cân için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*ol,]*
- Gerdenin taş zülfüne ta **ol** esiri haşre dek / Ehl-i ‘aşk dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*ol,]*
- Bezme teşrīf etmedi **ol** şāh-ı hūbānım bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*ol,]*
- Giydi ‘uşşāk kıare mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi tal‘at ‘acep **ol** vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [*ol,]*
- Olsa da cevri meger hūbāna yoktur minnetim / Nāzīyā **ol** yār ile ‘ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [*ol,]*
- Niçin **ol** zülf-i siyāh almaya her vech ile nām / Kıara sevdāsına hep halk-ı cihān müşterīdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [*ol,]*

•

ol: *(bir şeye) sahip olmak.*

- Erdi bahār şadākatli yār **olsa** / ‘Azm ederdik birlik çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [*olsa, -sa]*

•

ol: *Bir şeyin olmasını dileme.*

- Ey çarh-ı kīnever el-amān **olsun** / Yeter ğayri cevri oduna dāğlama (*Diğer 3, Beyit 1*). [*olsun, -sun]*

•

ol: *Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.*

- ‘Aql u ‘irfān u kemālle **olalar** hayrū‘l-halef / Büyük emmi-zādesi Seyyid Nizāmıla ber-murād (*Gazel 5, Beyit 6*). [*olalar, -a, -lar]*
- Her yüze gülücü mekkāre yāhū / **Olmasa** meyl etmek dādesi āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [*olmasa, -ma, -sa]*

•

ol: "Olmak" yardımcı fiili.

- Hiç hâtır yıkmasın bir ferde kemlik etmesin / Dâ'imâ iylikle **olsun** şöreti vü nâmi ziyâd (*Gazel 5, Beyit 4*). [*olsun, -sun*]
- 'Azm ederdim cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / 'Āşıka cān batış eder yār fedakār **olmasa** (*Gazel 2, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Cānlar ħurbān **olsuñ** ikisine de / Keşki ben de lāyık olsam ħurbāna (*Diğer 6, Beyit 6*). [*olsuñ, -sun*]
- Başın için **olsuñ** ey gül-i aħmer / Nāzī vişālınden bekler bir ħaber (*Diğer 8, Beyit 5*). [*olsuñ, -sun*]
- Ağyār **olmasa** da tenhāca olsa / Zīnetler şaçardıħ hep şem'istāna (*Diğer 9, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Ağyār olmasa da tenhāca **olsa** / Zīnetler şaçardıħ hep şem'istāna (*Diğer 9, Beyit 2*). [*olsa, -sa*]
- Zābt etmişti beñler gerdānistānı / Geçti mi **ola** güzelliğñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [*ola, -a*]
- Olmadı müyesser vişāle ermek / Nāzī ħāk-i pāy-i yāre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [*olmadı, -ma, -dı*]
- Ben cevri felekle zār-ı zebūnum / Bir dem yār **olmadı** t̄ālī'-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [*olmadı, -ma, -dı*]
- Mevlā cānım alsın yāda yār olmam / Murād çağı gelin **olan** sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 6*). [*olan, -an*]
- Vardır yollarımı gözler āmāde / Düş **oldum** bülbul tek zār u feryāde (*Diğer 35, Beyit 3*). [*oldum, -du, -m*]
- Dehre minnet mi ederdim āh o dildār **olmasa** / Terk ederdim ħubb-ı dūnyāyı eger yār **olmasa** (*Gazel 2, Beyit 1*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Dehre minnet mi ederdim āh o dildār **olmasa** / Terk ederdim ħubb-ı dūnyāyı eger yār **olmasa** (*Gazel 2, Beyit 1*). [*olmasa, -ma, -sa*]

- Günlerim dönmetedir her dem şeb-i yeldälara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedîdâr **olmasa** (*Gazel 2, Beyit 3*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Düş olunca gözlerim birden nigâh-ı âfete / Yüz sürerdim pâyine nezdinde ağıyâr **olmasa** (*Gazel 2, Beyit 4*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Nâzî Mecnûndan füzûn divânelik etsem gerek / Ğonca-leb ol dilber-şîrîn şeker-bâr **olmasa** (*Gazel 2, Beyit 5*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Fazl-ı Bârî ile aşla görmeye rûy-ı melâl / **Ola** yâver tâli‘în fâl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*ola, -a*]
- Şükûfte **olmadı** bilmem neden bu ğonca-i hâtır / Beni bülbül gibi dūçâr-ı efgân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 3*). [*olmadı, -ma, -dı*]
- Görünce mest **olur** sünbül o zülf-i müşk-i pür-çîni / Dokunma kâkülûñ incitme ey bād-ı şabâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- Bir qademde vâşıl-ı ser menzil-i maqşûd **olur** / Tâ ... tîz-revdir bādîye becâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- Ru’yet-i dîdâr-ı yâr **olmazsa** derde çâre yok / Yoksa böyle haşre dek kalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*olmazsa, -maz, -sa*]
- Nâzî hûb etvârı hûb bir âfete meftûn **olup** / Qaldı kan ağlayarak bir neveste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 6*). [*olup, -up*]
- Cevrden **olmadı** âzâde dil-i şûrîde / Dildeki nâr-ı firâq Nâzî vücûdum eridir (*Gazel 32, Beyit 5*). [*olmadı, -ma, -dı*]
- Her seher dem-sâz-ı ‘aşk **olmak** ne hoştur dillere / Bülbülü nağamâtını seyr et gülşândan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*olmak, -mak*]
- Şavb-ı Hâkka el açıp âmîn-hân **oldum** yine / Mazhar-ı dil-hâh ede her demde Rabb-i Müste‘ân (*Kaside 1, Beyit 15*). [*oldum, -du, -m*]
- Hep silâh **olmuş** be-dest tâbür tabür şaf-be-şaf / ‘Ăşık isterler hemân hûn içmege meydâna âh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*olmuş, -muş*]
- Haşr **olmuş** şâh-ı gamzeñ ‘âlemi teşhîre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindûlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*olmuş, -muş*]

• Sağ oldukça ağlar **olanca** hâkim / Kimi güldürmüştür felek dünyâda (*Diğer 1, Beyit 4*). [olanca, -an, -ca]

•

ol: (Manen) Fâni olmak, geçici olmak.

• Cefâ vü cevrdan el çekme **ölmez** herçi-bâd-abâd / Açılmış pembe güller gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [ölmez, -mez]

• Şağın küyundan ey Nâzî dolaşma incinmeliktir / Cefâ vü cevrdan el çekme **ölmez** herçi-bâd-abâd (*Diğer 11, Beyit 10*). [ölmez, -mez]

•

ol: " O " 3. teklik kişi zamir.(Sevgili)

• ‘Arz-ı hâl etsem mi bilmem ne der **ol** sulţâna âh / Rağm eder mi bilmezem bu dîde-i giryâna âh (*Gazel 7, Beyit 1*). [ol,]

• Lânemiz iğzâb edip **ol** gonca-i Nâzî demiş / Bü’l-hevestir öte gitsin bülbül-i şeydâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [ol,]

• Ne kâm aldım marîzem hasretim zülf-i semen-bûdan / Dem-â-dem beklerim şîhhat ben **ol** Loğmân-ı dil-cûdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [ol,]

• Ne kâm aldım marîzem hasretim zülf-i semen-bûdan / Dem-â-dem beklerim şîhhat ben **ol** Loğmân-ı dil-cûdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [ol,]

• Biñ cânla dil teşne-i âb-ı vişâliñ / **Ol** şems-i cemâliñ (*Müstezad 1, Beyit 9*). [ol,]

• Ol gül-i ruhsâr yâre gül dedim gülmem dedi / Hûn-ı çeşmim ol perîye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [ol,]

• Ol gül-i ruhsâr yâre gül dedim gülmem dedi / Hûn-ı çeşmim **ol** perîye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [ol,]

•

ol-: Canı çıkmak, ruhu bedeninden ayrılmak, ölmek.

• Cefâ vü cevrdan el çekme **ölmez** herçi bâd-abâd / Cemâl-i muttâlî‘ ufğ-ı

ziyādan tal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [ölmez, -mez]

• Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme **ölmez** herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [ölmez, -mez]

• Ölürsen ğurbette şuyum kim döke / Nāzlı yārim yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [ölürsem, -ür, -se, -m]

• Ölürsen sevdiğim tez gelsin yārim / Tutsun mātem dögsün bağrın taş ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [ölürsem, -ür, -se, -m]

• Derdñ çeke çeke ger **ölürsem** ben / Şen et var yād bülbüllerle o bāğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [ölürsem, -ür, -se, -m]

• Vur tığ-ı müjgānım cānā dayansın / **Ölürsen** derdime kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [ölürsem, -ür, -se, -m]

•

olagör-: *Olmaya bakmak, olmaya çalışmak.*

• Olagör visāle Hāktan ‘ināyet / Āhū nigele pür-kemān kaş ile (*Diğer 13, Beyit 4*). [olagör,]

•

öldür: *Bir canlının hayatına son vermek.*

• ‘Āşık **öldürmekle** iftiḥār etmek / Bir özge şöhret mi şān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [öldürmekle, -mek, -le]

• Old ḥün-ı dīdem gör mişl-i şeb / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne ḥāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [old,]

• İttifāk etmişler ‘āşık **öldürüp** kan içmege / Her biri şimşir-i ser-tiz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [öldürüp, -üp]

•

‘ömr: (Ar.) *Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.*

• Eyvāh bağ-ı **‘ömrüm** şoldu ğazeldir / Bir gül-ğonca yüz biñ ḥāra bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [‘ömrüm, -üm]

- Görmedim cevrenden bir dem gülerek / Geçti ‘**ömrüm** dīdem yaşın silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [‘ömrüm, -üm]
- Cānā gel gör gözüñle hāzānda ‘**ömrüm** bāğı / Lālezār-ı hāsrette sen urduñ bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [‘ömrüm, -üm]
- Hāzāna uğrattı ‘**ömrüm** bāğını / Esenler hep mihr-i cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [‘ömrüm, -üm]
- Şolmadan erişsin ‘**ömrüñ** gülşeni / Vaqt-i hāzān oldu güller perīşān (*Diğer 34, Beyit 2*). [‘ömrüñ, -üñ]
- Bitti ‘**ömrüm** cefā ālām içinde / Yā Rab ‘ākıbet şafā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [‘ömrüm, -üm]
- Ola pāy-endāz mu‘allā menziline fāhr ile / Fazl u ādāb u hūnerle ‘**ömrü** bulsun imtidād (*Gazel 5, Beyit 5*). [‘ömrü, -ü]
- Hāşre dek Mevlāsı ‘**ömrüñ** tül-ı rızkın bol ede / Qılmasın dünyāda muhtāç oñu Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). [‘ömrüñ, -üñ]
- Öyle ser-mest marīzem ki devā bilmem nedir / Geçti ‘**ömrüm** hayfā kim Nāzī esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [‘ömrüm, -üm]
- Çıkısa cān murğ-ı kafesten hāşā ki terk eylemem / ‘**Ömrümüñ** varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [‘ömrümüñ, -üm, -ün]
- Girmesin encümen-i gülşene ağıyar diyerek / Bülbül-i bahtımın ‘**ömrü** tutulur vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [‘ömrü, -ü]
- Fitne-i dehriñ ayağımla tutuldum dāmına / ‘**Ömrüm** oldukça bahār oldu baña faşl-ı hāzān (*Kaside 1, Beyit 21*). [‘ömrüm, -üm]
- ‘Ömr-i bī-pāyān ihsān eylesin Perverdigār / Vālideynile o ferzende ilā-yevmi’l-me’ād (*Gazel 6, Beyit 3*). [‘ömr-i,]
- Yeter zevk eylediñ çok sürdün ‘**ömrü** / Mekān tutsañ gerek bu kara yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [‘ömrü, -ü]

•

oñ: İyileşmek, şifa bulmak; düzelmek, daha iyi duruma gelmek.

• Merhem sürüp **oñarsan** günâh mî yârelerim / Şifâlî bir şerbettir şunsun
lebiñ bardağı (*Diğer 16, Beyit 7*). [*oñarsan, --arsan*]

•

oñ: "On" sayı sıfatı.

• Edeli ol kâfiriñ zünnâr-ı sihrin cânâ bend / **Q**albim **on** put-hânedir bu
sînede nâkûs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [*on,*]

•

oñulmaz: I. Şifa bulmaz, çaresiz. II. Sevgiliden ayrı düşmekten dolayı meydana gelen
acıya derman bulunamayışı.

• Yâre açtı tîğ-ı gâmze bu dil-i bî-çâreye / Bir **oñulmaz** derde kaldım ki
devâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*oñulmaz,*]

•

öp: Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını
değdirmek.

• Öpsem pâyin yüz egersen kaç ile / 'Âlemde bu günü nâm u şân benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [*öpsem, -se, -m*]

• Bir haṭâ kılsam nedir **öpsem** o şūḥuñ gerdenin / Neyleyim çâh-ı
zenaḥdânda dil maḥbûs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [*öpsem, -se, -m*]

• Dedi geç kaldım şöhbete amân ey Nâzîyâ / Pâyin **öptüm** gel mihmânım
o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*öptüm, -tü, -m*]

• Bâgbân koymazsa ger bâğına dil-i şeydâsın / Bûs kıl dâmen ayağın **öp**
gül-i ḥandân için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*öp,*]

•

ordu: Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.

• Çeşmi 'asker kumandan mâr ebrûlar bağıñ / **Ordu** kurmuş leşker-i
hindü beyâz gerdâna âh (*Gazel 7, Beyit 3*). [*ordu,*]

•

ört: Kaplamak.

• Kāküllerin serpilmiş **örtmüş** gerdân-ı şemiñ / Şehâbveş eridi aqtı yüregim yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [örtmüş, -müş]

•

ört bast etme: :Kötü bir durumu gizlemek, yayılmasını önlemek.

• (*Gazel 22, Beyit 2*). [ört bast etme,]

•

öt: Ötmek (karşılıklı).

• Bülbül de hasrettir gönca gülüne / Kavuşur da bir kez **ötüşür** m'ola (*Diğer 2, Beyit 2*). [ötüşür, -üş, -ür]

•

öte: 1. Öbür taraf, ileri. 2.Uzak, ayrı.

• Lānemiz igzāb edip ol gönca-i Nāzī demiş / Bü'l-hevestir **öte** gitsin bülbül-i şeydā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [öte,]

•

oyalan: Meşgul olup kalmak II boşa zaman harcamak.

• Biz başlayalım bezmde o hūb yār ile zevke / Beyhūde varıp kūyuna ağyār **oyalansın** (*Gazel 23, Beyit 2*). [oyalansın, -sın]

•

öyle: "O biçimde, o kadar ki" anlamında durum zarfı.

• Öyle ser-mest marīzem ki devā bilmem nedir / Geçti 'ömrüm hayfā kim Nāzī esen yeller gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [öyle,]

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı gam / Zevke dā'ir görmedim bir dem şafā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [öyle,]

• Açmış verd-i rüyñ gönca fidānım / **Öyle** bir gül gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [öyle,]

• Tutmazam mecrā-yı mesken **öyle** Mecnūnum ki ben / Halkā-i gīsū-yı Leylādır baña vaşī' mekān (*Kaside 1, Beyit 17*). [öyle,]

•

oyna: Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

- Söyleşir tūfī gibi güftārī hūb **oynar** güler / Hoş bir istiğnā ile kaşın çatıp **oynar** güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*oynar, -r*]
- Gülşen içre bir gül-i ra'nā ki hep **oynar** güler / Pek tıfildir āfetim destinde top **oynar** güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*oynar, -r*]
- Söyleşir tūfī gibi güftārī hūb **oynar** güler / Hoş bir istiğnā ile kaşın çatıp **oynar** güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [*oynar, -r*]
- Yārim aġyār ile gülsün **oynasın** / Ben naşıl tutayım yās ġarīp ġarīp (*Diğer 40, Beyit 4*). [*oynasın, -sın*]
- Gülşen içre bir gül-i ra'nā ki hep **oynar** güler / Pek tıfildir āfetim destinde top **oynar** güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*oynar, -r*]
- 'İşvelerle gösterir envā'-ı lu'b **oynar** güler / Sīnemi kıldı hedef çün ġamze-i cādūsuna (*Gazel 28, Beyit 3*). [*oynar, -r*]
- Tīr-i cevri hemān atıp tūtop **oynar** güler / Nāzī teklīf-i vişāl ettim o şūha söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*oynar, -r*]

•

özge: Bambaşka, farklı, kendine has.

- 'Aşık öldürmekle iftiḥār etmek / Bir **özge** şöhret mi şān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [*özge,]*

•

pāç: Maddi kaynak, mal veya para.

- Vermesin yād ellere nā-maḥrem oldu dil-rübā / Gülşen-i bāġ-ı vişālinden amān bir ġonca **pāç** (*Gazel 4, Beyit 3*). [*pāç,]*

•

pādişāh-ı: Büyük hükümdar, sultan.

- Ḥasretle çektiğim derd ile ġamlar / **Pādişāh-ı** hūbānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 1*). [*pādişāh-ı,]*

•

pāk: *Far. Temiz, saf. Mübarek, kusursuz, günahsız.*

• Dedim kerem eyle ol nesl-i **pāke** / Kıoyma ben yanığı dām-ı helāke (*Diğer 9, Beyit 3*). [*pāke, -e*]

• Bulunmaz emşālin şāh-ı hūbānım / Cemāl-i **pākine** çoktan hayrānım (*Diđer 43, Beyit 5*). [*pākine, -ine*]

• Hābbezā Mīr-i Nihādīñ şulb-i **pākinden** yine / Doğdu bir maḥdūm-i sa‘d-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*pākinden,]*

•

pāre: *1. Parça. 2. Para.*

• Nūş ettigim demler Nāzī cām-ı Cem / Oldu **pāre** pāre bağrım başları (*Diđer 20, Beyit 6*). [*pāre,]*

• Nūş ettigim demler Nāzī cām-ı Cem / Oldu **pāre** pāre bağrım başları (*Diđer 20, Beyit 6*). [*pāre,]*

•

pāre: *Adet, miktar, parça, tane.*

• Hāseti cigerim kıldı biñ **pāre** / Sīnemde yāreler erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [*pāre,]*

•

pāre pāre: *Parça parça.*

• (*Gazel 37, Beyit 4*). [*pāre pāre,]*

•

pāreli: *Parçalanmış.*

• Ezelden **pāreli** bir gönüldür bu / Cāna çözme zūlfūñ mihrde bađlama (*Diđer 3, Beyit 4*). [*pāreli,]*

•

parla-: *Çok güçlü ışık saçmak veya yaymak.*

• Parlatır kıavs içre neyyir cevrini ḥālā o şūḥ / Nāzī kıaşdı cānā mı müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*parlatır, -t, -ır*]

•

paşa: *Paşa, bey, efendi, mahdum.*

• Nerede gelirse bir 'îd-i ekber / Ağam **paşam** şâhım kırbânım saña (*Diğer 8, Beyit 6*). [*paşam, -m*]

•

pâsbân: *Nöbetçi, bekçi.*

• Ğam gelir yoklar dil-i nâ-şadımı her gün benim / Bir zamân eglencesiz koymaz gönülde **pâsbân** (*Kaside 1, Beyit 20*). [*pâsbân,]*

•

pây: *Far. Ayak, kadem.*

• Eli bağı bir gün dîvâna durup / Hemen hâk-i **pây-i** şâha yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5*). [*pây-i,]*

• Olmadı müyesser vişâle ermek / Nâzî hâk-i **pây-i** yâre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [*pây-i,]*

• Öpsem **pâyin** yüz egersen kaç ile / 'Âlemde bu günü nâm u şân benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [*pâyin, -in*]

• Dedi geç kaldım şöhbete amân ey Nâzîyâ / **Pâyin** öptüm gel mihmânım o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5*). [*pâyin, -in*]

• Düş olunca gözlerim birden nigâh-ı âfete / Yüz sürerdim **pâyine** nezdinde ağıyar olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [*pâyine, -in, -e*]

•

pây-endâz: *Far. bir hükümdârın, büyük bir kimsenin geçeceği yere serilen halı veya çuha, kadife gibi değerli kumaş.*

• Ola **pây-endâz** mu'allâ menzilinde fahr ile / Fazl u âdâb u hünlerle 'ömrü bulsun imtidâd (*Gazel 5, Beyit 5*). [*pây-endâz,]*

•

pazar: *Pazar, çarşı. Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer. Belli bir şeyin satıldığı yer. Alım satım, alışveriş.*

• Ğam alır şatarız mübtelâlarla / Her-dem hicriñ **pazarında** sevdiğim (

Diğer 31, Beyit 4). [pazarında, -ı, -nda]

•

pek: "Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan bir zarf.

• Ey çarh-ı bî-amān almaz yanıma / **Pek** genç iken kıydıñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [pek,]

• Nice Rüstemleri **pek** zebūn ettiñ / Yetişmez mi zulum ü gazabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [pek,]

• Sevdigim gülfem seni Hakkā emānet eyledim / Belki kırtulmam bu veremden göñül **pek** nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [pek,]

• Gülşen içre bir gül-i ra'nā ki hep oynar güler / **Pek** tıfildir āfetim destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [pek,]

• Şem'-i bahtım yakmadı söndürdü bir an rüzgār / Kıaldı göñlüm derd ile zulmette hālim **pek** yamān (*Kaside 1, Beyit 14*). [pek,]

•

pembe: Beyaza biraz kırmızı karıştırılmasıyla oluşan açık renk.

• Nazar kııl rüyinde gül **pembesine** / Mürüvvet etmez mi efgendesine (*Diğer 24, Beyit 3*). [pembesine, -sine]

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış **pembe** güller gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [pembe,]

•

pembe-beden: Pembe renkli vücut.

• Ey **pembe-beden** yār gönca fidānım / Bu şīveler nedir sende varım yār (*Diğer 41, Beyit 1*). [pembe-beden,]

•

pençe: Far. İnsanda elin, hayvanda beş parmaklı ön ayağın hey'et-i mecmūası.

• Eyledi Nāzī benim zindān'ālem başıma / Beyze-i çeşmime vurdu **pençe-i** şāh-bāzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [pençe-i, --i]

•

per: *Kanat II iş, eylem; koruma, himaye etme.*

• Melek-rüy kara gözlüm hüriveş bak rüşenālanmış / Perī mi ol perī çehreñ **per** ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*per,]*

• Nāzi açtım bāl u **per** cismim yakıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı dirîğ sem‘-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*per,]*

•

per açıp: *Kanat açmak, gönül açmak.*

• (*Gazel 26, Beyit 3*). [*per açıp,]*

•

perçem: *Alna düşen kısa saç, kâkül. II Sevgilinin alnına dökülen saçları.*

• Şānelenmiş amān o siyāh **perçem** / Mor fes egri zülüfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [*perçem,]*

•

perçemistān: *Sevgilinin önündeki saçlardan kurmuş olduğu bir cumhuriyet.*

• Şafā bağlamış hergün biñ kan etmege / Hüblar leşker çekmiş **perçemistāna** (*Diğer 9, Beyit 6*). [*perçemistāna, -a]*

• Bu şām cānā büylar **perçemistāndan** gelir / Nāqa-i müşkin-i zülfüñ ‘anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [*perçemistāndan, -dan]*

•

perî: *1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğu inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.*

• Ol gül-i ruhsār yāre gül dedim gülmem dedi / Hün-ı çeşmim ol **perîye** sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*perîye, -y,-e]*

• Dilleri bende açıktan dolaşır gīsūlar / Zannım insān degil belki o āfet **perîdir** (*Gazel 32, Beyit 3*). [*perîdir, -dir]*

• Melek-rüy kara gözlüm hüriveş bak rüşenālanmış / **Perī** mi ol perī çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [*perī,]*

• Melek-rüy kara gözlüm hüriveş bak rüşenālanmış / Perī mi ol **perī**

çehreñ per ile āşınālanmıŝ (*Diğer 11, Beyit 6*). [*perī,*]

• Düştü gönül netsin āh u zāre / Çarpıldı nigāh-ı **perī** ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7*). [*perī,*]

•

perīşān: Üzgün, kederli. Acınacak bir durumda olan, zavallı.

• İñşāf ile baķ sīne-i pür-dāğıma bir ān / ‘Aŝkıñla **perīşān** (*Müstezad 1, Beyit 2*). [*perīşān,*]

• Tenim nār-ı belā-yı ğamda sūzān etme yā Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım **perīşān** etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [*perīşān,*]

• Yok mu ‘ilāç söyle amān taḫībā / Olmaz mı **perīşān** gönül ŝanesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). [*perīşān,*]

• Őabā görüp söyle nāzlı cānāna / Yetişsin imdāda ḫāller **perīşān** (*Diğer 34, Beyit 1*). [*perīşān,*]

• Şolmadan erişsin ‘ömrüñ ğülŝeni / Vaķt-i ḫazān oldu ğüller **perīşān** (*Diğer 34, Beyit 2*). [*perīşān,*]

• Ecel cān kaşdıma düşmüş efkāre / Uzaķtır mezārım yollar **perīşān** (*Diğer 34, Beyit 4*). [*perīşān,*]

• Ḫasret çeke çeke Nāzī bu yerde / **Perīşān** de sitemkāre ağlasım (*Diğer 36, Beyit 6*). [*perīşān,*]

• Ey çeşm-i āfetim el verir sitem / ‘Aŝkıñla nālān u **perīşān** benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [*perīşān,*]

• Ğarip Nāzī diyü şarsın kefenim / Aķıtsın çeşminden seller **perīşān** (*Diğer 34, Beyit 6*). [*perīşān,*]

• Eylesin ḫālim gibi zülfüñ **perīşān** seniñ ŝabā / Dilde muzırr bend ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*perīşān,*]

•

pervāne: Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. || *Aşık.*

• Su’āl ettim **pervāneniñ** ḫālinden / Dedi baña yanmaķ için nar tatlı (

Diğer 17, Beyit 1). [pervāneniñ, -nin]

• Şem‘-i ruḥuñ seyr eylese cānānım / Yanar ārām etmez **pervāne** gönül (*Diğer 26, Beyit 1). [pervāne,]*

• Görmezse sezā ‘āşıkı luḥfuna dil-dār / **Pervāne** sıfat cān u dili odlara yansın (*Gazel 23, Beyit 4). [pervāne,]*

•

pervāneveş: *Gece vaktinde ışığın etrafında dönen kelebek gibi.*

• Per açıp **pervāneveş** düştüm çerāğ-ı ḥüsnüñe / Pür ‘alevle dāğa yaqtıñ sīnemi sūzānlı yār (*Gazel 26, Beyit 3). [pervāneveş,]*

• Şu‘leye yakmam tenim **pervāneveş** beyhūdeye / Āteş-i sūzān benim dūzaḥ mekānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3). [pervāneveş,]*

• Nār-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o şūḥ / Ben miyim **pervāneveş** nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2). [pervāneveş,]*

•

pervāzda: *Uçmaya düşkünlük.*

• Gelsin ḥelāllaşsın gönca dehenim / Murğ-ı dil **pervāzda** za‘iftir tenim (*Diğer 34, Beyit 5). [pervāzda,]*

•

perverdigār: *(Fa.) Besleyici, rızık verici(Allah).*

• ‘Ömr-i bī-pāyān iḥsān eylesin **Perverdigār** / Vālideynile o ferzende ilā-yevmi’l-me’ād (*Gazel 6, Beyit 3). [perverdigār,]*

•

pevām-ı vuşlatıñ: *Kavuşma haberi.*

• (*Müseddes 1, Beyit 10). [pevām-ı vuşlatıñ,]*

•

peydā: *Aşık, ortada. Ortaya çıkma, oluşma.*

• Tıfl-ı nāzım vedā illeriñizden / Yeni yār **peydā** et var selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1). [peydā,]*

•

peymān: *Ahdli yeminli yar.*

• Kişver-i gönlüm harāb ettin be-hey fermānlı yār / Böyle mi va‘d eylediñ haydi yalan **peymānlı** yār (*Gazel 26, Beyit 1*). [*peymānlı, -lı*]

•

peymāne: *(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.*

• Mecliste yine şevk ile **peymāne** donansın / Mey devri amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*peymāne,]*

•

pīç: *(Sevgilinin saçının) kıvrımı, büklümü.*

• Çifte ejder deler ya bir kerre bak ebrūlarıñ / **Pīç** ü tábından hāzer ol turra-i şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*pīç,]*

•

pinhān: *Saklı, gizli.*

• Zaḥm-i ‘aşk aldı derūnum neyle teskīn eylesem / Āşiyān-ı dilde o **pinhān** degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*pinhān,]*

•

pīr: *Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse II Yaşlı, ihtiyar kimse II pir.*

• Sāye-i müfīde bir **pīr-i** muğānıñ / Zāyi‘ oldu çektiğim vāh emekler (*Diğer 42, Beyit 4*). [*pīr-i, --i*]

•

pīrehen: *Elbiselerin içine giyilen bir gömlek.*

• Soldurduñ gülleri gül bedenleri / Hūna boyandırdıñ **pīrehenleri** (*Diğer 23, Beyit 11*). [*pīrehenleri, -ler, -i*]

•

pūr: *(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.*

• Per açıp pervāneveş düştüm çerāğ-ı ḥüsnüñe / **Pūr** ‘alevle dāğa yaqtıñ sīnemi sūzānlı yār (*Gazel 26, Beyit 3*). [*pūr,]*

•

pür-âteş-i şerārevim: *Ateş dolu kıvılcım , üzüntü dolu kıvılcım.*

• (Gazel 36, Beyit 4). [pür-âteş-i şerārevim,]

•

pür-çīni: *Alından veya şakaktan sarkan saç, saç buklesi, zülüf.*

• Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i **pür-çīni** / Doğunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (Gazel 12, Beyit 4). [pür-çīni,]

•

pür-kemān: *Çok olan keman kaş.*

• Olagör visāle Hāktan ‘ināyet / Āhū nigehele **pür-kemān** kaş ile (Diğer 13, Beyit 4). [pür-kemān,]

•

pür-mestān: *Temiz yer.*

• Sākī ayak atsa bezme ĩmānım / Deyip yan o **pür-mestāne** gönül (Diğer 26, Beyit 2). [pür-mestāne, -e]

•

pür-nağme-i āhım: *Hoş nağmeli ahlar, güzel nağmeli feryatlar.*

• (Gazel 29, Beyit 1). [pür-nağme-i āhım,]

•

pürvân: *Yanmak, kavrulmak, kebab hâline gelmek.*

• Geceler şubha dek giryān olduğum / Seniñçündür ciger **pürvân** olduğum (Diğer 30, Beyit 3). [pürvân,]

•

pür-ziyā: *Işık dolu, nurlu, aydınlık.*

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım baķ Hūdā nāzik / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı **pür-ziyā** nāzik (Gazel 12, Beyit 1). [pür-ziyā,]

•

put-hāne: *Tapınak, kilise.*

• Edeli ol kâfiriñ zünnâr-ı sihrin cânâ bend / alxim on **put-hânedir** bu sinede nâkûs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [*put-hânedir, -dir*]

•

rab: *Allah.*

• Bitti ‘ömrüm cefâ âlâm içinde / Yâ **Rab** ‘âkıbet şafâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [*rab,]*

• Rûy-ı hâk oldum recâ ettim vişâl-i yâr için / Dest ber-dâz-ı niyâz oldum dedim yâ **Rab** amân (*Kaside 1, Beyit 11*). [*rab,]*

• Ta Hammül almadı yâ **Rab** amân bu dilde hicrâna / Fiğânım oldu efzûn haylî demdir verd-i handâna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*rab,]*

• Muhtâc-ı luftuñdur bu Nâzî gedâ / Ey benim Hâlıkım **Rabb-i** bî-çünüm (*Diğer 33, Beyit 6*). [*rabb-i,]*

• Bu Nâzî derdmendi sen yetiştir kûy-ı Ken‘ane / Mekânım Yûsufâsâ çâh-ı zindân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 7*). [*rabbî,]*

• Tenim nâr-ı belâ-yı gâmda sûzân etme yâ **Rabbî** / Ğarîbim tıfl-ı eyyâmım perîşân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 1*). [*rabbî,]*

• Tenim nâr-ı belâ-yı gâmda sûzân etme yâ **Rabbî** / Ğarîbim tıfl-ı eyyâmım perîşân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 1*). [*rabbî,]*

• Vücûdum ney gibi sûrâh sûrâh oldu mecrûhum / Günâhım neyse ‘afv et ğayrı nâlân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 2*). [*rabbî,]*

• Şükûfte olmadı bilmem neden bu ğonca-i hâtır / Beni bülbül gibi düçâr-ı efgân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 3*). [*rabbî,]*

• Şudur işte niyâzımdır ki luft-ı ilâhinden / Hâsûduñ şem‘a-i fikriñ firûzân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 4*). [*rabbî,]*

• ‘Adû-yı ğayb çü indinde maħcûp olmasın bir kes / Hâsed erbâbın aşlâ şâd u handân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 5*). [*rabbî,]*

• Kerem kııl ‘âlem-i ğayble tedâvî yâre-i hecre / Amân derdimle muhtâc-ı tabîbân etme yâ **Rabbî** (*Gazel 9, Beyit 6*). [*rabbî,]*

•

rabb-i müste'ân: Kendisinden yardım istenen Allah.

• (Kaside 1, Beyit 15). [rabb-i müste'ân,]

•

rabbike: Senin Rabbin.

• Rabbike hûn ve ma dînike emri / Erince bilirim Sübhân'ı de geç (Diğer 10, Beyit 4). [rabbike,]

•

rabbü'l-'ibād: İbadet edenlerin rabbi, Allah.

• Haşre dek Mevlâsı 'ömrüñ tûl-ı rızqın bol ede / Kılmasın dünyâda muhtâç oñu **Rabbü'l-'ibād** (Gazel 5, Beyit 2). [rabbü'l-'ibād,]

• Bâğ-ı taḥsîn gönce-i iḳbâl ile tezyîn edip / Hîç keder göstermesin tâ ḥaşre dek **Rabbü'l-'ibād** (Gazel 6, Beyit 5). [rabbü'l-'ibād,]

•

râh: (Sevgilinin bulunduğu yere giden) yol.

• Zehr içip kan yuttuğum bilmez mi cānâ hicrile / **Râh** kılmaz eylemez 'ahde vefâ şüh-ı cihân (Kaside 1, Beyit 12). [râh,]

•

râh-ı maksûd-i yâbâna: Ulaşılmak istenen yoldaki yabancıya.

• (Müseddes 1, Beyit 8). [râh-ı maksûd-i yâbâna,]

•

rahm: Acıma, esirgeme, merhamet etme.

• Müjgân oğların attıñ **rahm** etmediñ sîneme / Ağyâr eli mi degdi çözülmüş zülfûñ bağı (Diğer 16, Beyit 6). [rahm,]

• Rahm eyle dîdeler baḳ dolu ḳandır / Yaḳarım âh ile cigerden seni (Diğer 22, Beyit 4). [rahm,]

• Rahm eyle efendim dil-i nâşâda / Koyma ğarîp başım sevdâda gel gel (Diğer 25, Beyit 6). [rahm,]

• ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol sultāna āh / **Rahm** eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [*rahm,*]

• Hālīme **rahm** eylemez bir dem gül-i hāndān ne ‘ucb / Qaldı şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*rahm,*]

• Rahm eyle n’olur başı için Meryem ananın / Ol quds-ı şerīf Mescid-i Akşā’yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 3*). [*rahm,*]

•

rahm etmediñ: *Acımadın,merhamet etmedin.*

• (*Diğer 4, Beyit 4*). [*rahm etmediñ,*]

• (*Diğer 5, Beyit 5*). [*rahm etmez,*]

•

rahmet: *Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.*

• Görse cellād-ı kazā insāf eder dil **rahmeti** / Sīnemi şerh etseler sūrāh sūrāh mişl-i nāy (*Gazel 41, Beyit 3*). [*rahmeti, -+i*]

•

rahne: *Delik, yarık.*

• Tā yürekte **rahneler** açtı firākın neyleyim / Her dem āsar-ı vişālīñle ede Hāq karmān (*Kaside 1, Beyit 4*). [*rahneler, -ler*]

•

rahşāndan: *Parlayan güneş.*

• Ben şevler verdim sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı hüsüne Hoten **rahşāndan** gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*rahşāndan,*]

•

rahşānım: *Aydınlık / parlaklık. II Allah.*

• Vech-i āliñ vird-i hāndānım degil miydi benim / Tāb-ı rüyuñ mihr-i **rahşānım** degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*rahşānım,*]

•

rakīb: *Rakip, düşman.*

• Raḥm etmez **raḳībler** dīdem yaşına / Yaḳtılar vücūdum dert āteşine (*Diğer 5, Beyit 5*). [*raḳībler, -ler*]

• Etti **raḳiplerim** da‘vāya kıyam / Diyār-ı ğurbette ğam olsun eyyām (*Diğer 14, Beyit 3*). [*raḳiplerim, -lerim*]

• Görmesin **raḳīpler** ḥüsn-i cemālīñ / Ḥudā hıfz eylesin nazardan seni (*Diğer 22, Beyit 6*). [*raḳīpler, -ler*]

• Meger sende yokmuş hīç ‘ahd ü vefā / **Raḳīplere** yār ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*raḳīplere, -lere*]

•

raḳsa çıktı: *Dans etmeye meydana çıkmak.*

• (*Gazel 8, Beyit 1*). [*raḳsa çıktı,]*

•

ra‘nā: *Güzel, hoş, latif, parlak, revnaklı.*

• Ezel aşıluyım cism-i fettānīñ / Cān verip yolunda gül-i **ra‘nānīñ** (*Diğer 42, Beyit 3*). [*ra‘nānīñ, -nīñ*]

• Şu dār-ı dünyāda ey gül-i **ra‘nā** / Ğā‘ib ettim yazık bir dil-i şeydā (*Diğer 14, Beyit 5*). [*ra‘nā,]*

•

ravza: *Cennet bahçesi.*

• Şimdi bir bülbül-i dil-i ḥaste-i hecrem meded / **Ravza-i** ‘aşkıñ gülistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*ravza-i,]*

•

ravza-ı ḥüsnüñ: *Cennet bahçesi yüzün , güzelliğın.*

• (*Gazel 36, Beyit 2*). [*ravza-ı ḥüsnüñ,]*

•

ravza-i vaşlm: *Kavuşma bahçesi.*

• (*Gazel 40, Beyit 4*). [*ravza-i vaşlm,]*

•

rāz: *Gizlenen şey, sır.*

• Nezdine el bağlayıp sürsem yüzüm dīvānına / Oğşayıp la'lleyin añlar
idim hep **rāzımı** (*Gazel 8, Beyit 2*). [*rāzımı, -ı, -nı*]

•

rāzi: *Hoşnut, memnun, rıza gösteren.*

• Degil mi hāl u şanımdan 'acep ol dil-rübā āgāh / Anıñ bu cevri-nā-
sāzına **rāzi** mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*rāzi,*]

•

rāzi: (Ar.) *Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren.*

• Dediñ tüt dilde **rāzi** / Öldükte 'ahde rāzi (*Diğer 21, Beyit 19*). [*rāzi,*]

• Dediñ tüt dilde rāzi / Öldükte 'ahde **rāzi** (*Diğer 21, Beyit 19*). [*rāzi,*]

•

recā: *Dilek, niyâz, istek, ümit.*

• Ben derim illā vişāl ol kâfirin ağzında lā / Hîç kabül olmaz **recā** vü
ilticā' 'ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [*recā,*]

• Doldurup bir bāde gül-reng eyledim taqdīm ana / Biñ **recā** kıldım
gözüm nüş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*recā,*]

•

recā ettim: *Rica etmek , istemek.*

• (*Kaside 1, Beyit 11*). [*recā ettim,*]

•

recā vü ilticām: *Himaye ümidi.*

• (*Müseddes 1, Beyit 3*). [*recā vü ilticām,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 6*). [*recā vü ilticām,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 9*). [*recā vü ilticām,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 12*). [*recā vü ilticām,*]

• (*Müseddes 1, Beyit 15*). [*recā vü ilticām,*]

•

ref' edip: *Yüceltmek, yukarı kaldırmak.*

• (*Gazel 36, Beyit 3*). [*ref' edip,]*

•

reftâr: *(Sevgilinin salına salına, hoşça) yürüyüşü.*

• Dağıtır 'aqlım amân hoş şīve-i **reftâr** ile / Tâbe şıgmaz kucaga beslemişler âferîn (*Gazel 28, Beyit 2*). [*reftâr,]*

• Tâze bir **reftâr** ile bak tâze cânânım gelir / Tâze gül-ruḥ tâze ruḥsâr tâze ḥandânım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*reftâr,]*

• Edâsı ḥûb sevdâsı hoş ger şemme 'aşk nev-îcâd / Hırâm-ı kaydına **reftârına** tûbâ olur münkâd (*Diğer 11, Beyit 1*). [*reftârına, -ı, -n, -a]*

•

reha: *Kurtuluş, kurtulma.*

• Cây-ı istiğnâya yol buldum **rehâ** bilmem nedir / Dâm-ı ḥüsnünde esîrim reh-nümâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*rehâ,]*

•

rehâ bulmaz: *Kurtulmak. ||. Kurtuluş bulmamak.*

• (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*rehâ bulmaz,]*

•

reh-güzâr: *Geçilen yol, geçit.*

• ... kabrim yapsın **reh-güzâr-ı** âfete / Nâzî ismim yâd olunsun şöhretim bulsun revâç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*reh-güzâr-ı, --ı]*

•

reh-nümâ: *Yol gösteren, kılavuz, rehber.*

• Cây-ı istiğnâya yol buldum rehâ bilmem nedir / Dâm-ı ḥüsnünde esîrim **reh-nümâ** bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*reh-nümâ,]*

•

rencide: *İncinmiş, gönlü kırılmış.*

• Nāle-i feryād u āhımdan felek **rencīdedir** / Olmasın hālīm şikāyet nā-tüvānım nā-tüvān (*Kaside 1, Beyit 26*). [*rencīdedir, -dir*].

• Firqat-i bāğ-ı vişālīñle gönül **rencīdedir** / Nāle-i feryād u āhım dilde bülbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [*rencīdedir, -dir*]

•

reng: 1-Oyun, hile. 2-Renk.

• Hāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka **reng-i** hüsn ü ān / Oldu bize baht-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*reng-i, --i*]

•

renk: Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

• Gülşenden mi böyle teşrīf gülerək / Ruğlarıñ mı verdi söyle güle **renk** (*Diğer 39, Beyit 3*). [*renk,]*

•

re's: Baş, kafa.

• Tāze giymiş tāze koymuş **re'sine** bir tāze fes / Tāzelerden tāze tāze tāze hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*re'sine, -i, -n, -e*]

•

revā: (Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

• Dūda bastırsam ‘acep mi felegin kevkebini / Ne **revā** kim hased erbābı olam ğam da geçer (*Gazel 27, Beyit 3*). [*revā,]*

•

revāc: İtibar , değer, kıymet.

• ... kabrim yapsın reh-güzār-ı āfete / Nāzī ismim yād olunsun şöhretim bulsun **revāç** (*Gazel 4, Beyit 6*). [*revāç,]*

• Metā'-ı Hind ile ÇİN / Yine bulmaz **revācın** (*Diğer 21, Beyit 11*). [*revācın, -ın*]

•

revān: Akan, yürüyen.

• Yâsemen kokuylu boyları ‘ar‘ar / Edepl ögretirler serv-i **revāna** (*Diğer 6, Beyit 16*). [revāna, -a]

•

reviş: *Far. Gidiş, tarz, tavır, üslûp (Sevgili).*

• Ŗetâret baĝŝ eder teşrîf kılsa bezme cânânım / O tarz-ı şîve cünbüşler **revişler** hoş-edâ nâzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [revişler, -ler]

•

revnak-ı: *Çekicilik, güzellik, zarafet.*

• İstemez bâğ-ı muĝabbet cüybâr u lâlezâr / Eşk-i çeşm ü dâğ-ı dildir **revnak-ı** şahrâ-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [revnak-ı,]

•

revzen-i dilden: *Gönül istekleri, arzuları.*

• (*Gazel 35, Beyit 5*). [revzen-i dilden,]

•

reyhân: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki II yetenekli şair.*

• Degil mi Nâzî o edâ-yı **reyhân** / Bir mestâne nigâh ruĝları aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [reyhân,]

• Hoş-büylü siyâh zülfünü gerdâna dağıtımŝ / Kâkülleriniñ bir teli **reyhâna** bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [reyhâna, -a]

•

rikkat: *Ar. incelik, hassaslık.*

• Merĝamet kıll sen de cânâ Nâzî-i bî-çäreñe / Söylesem derd-i dilim kevn ü mekân **rikkatlenir** (*Gazel 36, Beyit 5*). [rikkatlenir, -lenir]

•

rindân: *Rindler, görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyenler, gönül ehli olanlar.*

• Bir kez bezme kıll nağar / **Rindânın** bağrın ezer (*Diğer 21, Beyit 7*). [rindânın, -iñ]

• Ŗun ehl-i **rindi** güldür / Mey-i iğbâli sâkî (*Diğer 21, Beyit 4*). [rindi, -i

J

•

rîş: *Yara, yaralı.*

• Tabībān anlamaz nabzım değil zāhirde bīmārım / Ciger ālūde-i hūndur meger **rîş-i** derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*rîş-i,]*

•

rişte: *İp, tel, bağ, kıl.*

• Oldu mu Nāzī şābına hayāl / Cān **riştesi** yād elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [*riştesi, -si]*

•

rîzān olur: *Dökülmek.*

• (*Gazel 37, Beyit 4*). [*rîzān olur,]*

•

rızk: *Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.*

• Haşre dek Mevlāsı 'ömrüñ tül-ı **rızkın** bol ede / Kılmasın dünyāda muhtāç oñu Rabbü'l-'ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). [*rızkın, -ın]*

•

ruh: *Yanak.*

• Şemmetmeyeli gül **ruhun** güller gibi şoldum / Bilmem ki ne oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [*ruhun,]*

•

ruh: *Vücudu canlı kılan, bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, can, nefes.*

• Şemşir-i derdiñle **ruhları** fendim / Vurduñ bu sīneme bir tāze dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [*ruhları, -lar, -ı]*

• Dil-rübā hoşunedir zülfünde sünbüller gibi / **Ruħlarıñ** āyine ki al bak ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*ruhlarıñ, -lar, -ın]*

- Melegim n'oldu desem gül gibi **ruhlar** kızarır / Tūṭī gibi söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [ruḥlar, -lar]
- Süzme yār gözlerin baygıncasına / Cān attım **ruhların** gül-goncasına (*Diğer 38, Beyit 5*). [ruḥların, -lar, -iñ]
- Gülşenden mi böyle teşrīf gülererek / **Ruḥlarıñ** mı verdi söyle güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [ruḥlarıñ, -lar, -iñ]
- Şem' -i **ruḥuñ** seyr eylese cānānım / Yanar ārām etmez pervāne gönül (*Diğer 26, Beyit 1*). [ruḥuñ, -u, -n]
- Ey **ruhları** esmer lebleri fendim / Seher zār eylese feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [ruḥları, -lar, -i]
- Degil mi Nāzī o edā-yı reyḥān / Bir mestāne nigāh **ruhları** aldır (*Diğer 45, Beyit 6*). [ruḥları, -lar, -i]
- Rūḥlarıñ gonca güldür / Būy-ı zülfüñ sümbüldür (*Diğer 21, Beyit 3*). [rūḥlarıñ, -lar, -i, -n]

ruhsār: Sevgilinin yanağı.

- Düştü gönül netsin āh u zāre / Çarpıldı nigāh-ı perī **ruhsāra** (*Diğer 49, Beyit 7*). [ruhsāra, -a]
- Kıızıl elmaya benzer / **Ruhsārıñ** āh sākī (*Diğer 21, Beyit 8*). [rūhsārıñ, --iñ]
- Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-ı vaşlım neyleyim / Bāğ-ı firḳatte gül-i **ruhsārın** añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [ruhsārın, --iñ]
- Ol gül-i **ruhsār** yāre gül dedim gülmem dedi / Hūn-ı çeşmim ol perīye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [ruhsār,]
- Tāze bir reftār ile baḳ tāze cānānım gelir / Tāze gül-ruḥ tāze **ruhsār** tāze ḥandānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [ruhsār,]

rūm: Anadolu toprakları.

• Deger **Rūmuñ** ħarācın / Ħüsnuñ bahālī sāķī (*Diğer 21, Beyit 12*).
[rūmuñ, -uñ]

• Bulmadım emsālīn seniñ bī-hemtā / Gerçi bu **Rūm** diyārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 1*). [rūm,]

•

rüşdī: 17. yüzyıl Divan şairlerinden Sahaf Ebu'r-Reşid Ahmed Rüşdī Efendi (d.1047/1637-38-ö.14 Zilkade 1111/3 Mayıs 1700).

• Yād eder **Rüşdi** seni Nāzī dem-ā-dem ħayr ile / Mithatıñ vaşfında durmaz ħāme-i mu'ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [rüşdi,]

•

rüşdī-i kardeşim: Doğru yolu bilen, bulan kişiler.

• (*Kaside 1, Beyit 2*). [rüşdī-i kardeşim,]

•

rūšen: 1. aydın, 2.açık, belli.

• Şu'le-i vaşlūnda göñlüñ et **rūšen** / Ğarıptir bu Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [rūšen,]

•

rūšenālan: Belli olur. Aşık olur.

• Melek-rüy ħara gözlüm ħūriveş baķ **rūšenālanmış** / Perī mi ol perī çehreñ per ile āşinālanmış (*Diğer 11, Beyit 6*). [rūšenālanmış, -mış]

•

rüstem: Şeh-nāme'de Zāl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.

• Nice **Rüstemleri** pek zebūn ettiñ / Yetişmez mi zulm ü ħazabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [rüstemleri, -ler, -i]

•

rūy: Yüz. Güzel yüz.

• Nazar ħıl **rūyinde** gül pembesine / Mürüvvet etmez mi efgendesine (

Diğer 24, Beyit 3). [rūyinde, -i, -n, -de]

• Açmış verd-i **rūyuñ** gonca fidānım / Öyle bir gül gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2). [rūyuñ, -ın]*

• Rūy-ı hāk oldum recā ettim vişāl-i yār için / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum dedim yā Rab amān (*Kaside 1, Beyit 11). [rūy-ı, --ı]*

• Vererek buseyi **rūy-ı** lebiñden / Yār ile bezm içre iftiḥār tatlı (*Diğer 17, Beyit 2). [rūy-ı,]*

• Vaṭandan ġarībiñ hem kıbleġāhı / Bir kez görse idim ol **rūy-ı** māhı (*Diğer 20, Beyit 3). [rūy-ı,]*

• Artırdı dil melālın / Gördüm gül **rūyuñ** alın (*Diğer 21, Beyit 13). [rūyuñ, -uñ]*

• Usandım çekmekten cevri ü cefāsın / Gülmedim görmedim **rūy-ı** vefāsın (*Diğer 28, Beyit 7). [rūy-ı,]*

• Rūy-ı idbār görmesin dünyada şolduġça tā / Eylesin iḳbāl ile Ḥallākı mesrūrü'l-fu`ād (*Gazel 5, Beyit 3). [rūy-ı,]*

• Fazl-ı Bārī ile aşla görmeye **rūy-ı** melāl / Ola yāver ṭālī`iñ fāl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4). [rūy-ı,]*

• Vech-i āliñ vird-i ḥandānım degil miydi benim / Tāb-ı **rūyuñ** mihr-i raḥşānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1). [rūyuñ, -uñ]*

• Bir zamān cānā seḥer gül **rūyuna** şeb-nemleri / Yaġdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2). [rūyuna, -uñ, -a]*

• Ref` edip **rūyuñdan** ey māhım nikābıñ et ṭulū` / Mihr-i ḥüsñüñ kim gören üftādeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3). [rūyuñdan, -uñ, -dan]*

• Bir gülse gülüm biñ gül-i ḥandāna bedeldir / **Rūyuñdaki** gül-pembe gülistāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 1). [rūyuñdaki, -uñ, -da, -ki]*

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / **Rūy-ı** zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4). [rūy-ı, --ı]*

• Kimseler tutmadı zevḳ u şafāñı / Kim görmüş `acebā **rūy** u vefāñı (

Diğer 23, Beyit 3). [rūy,]

- Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe güller gül **rūyunda** gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [rūyunda, -u, -ñ, -da]

-

rū'yet: Görme, görülme (İlâhî tecellileri bu dünyâda veya ruh âleminde kalp gözü ile temâşâ etme).

- Ru'yet-i dîdâr-ı yâr olmazsa derde çâre yok / Yoksa böyle haşre dek kıalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [ru'yet-i,]

-

rūyet-i dîdârdan: Yüz güzelliği görüldüğünde.

- (*Gazel 38, Beyit 1*). [rūyet-i dîdârdan,]

-

rūz: Gün, gündüz II iyi ve mesut geçen zaman; mutluluk, veren kimse.

- Cevr oduna yanmak **rūz** u şeb kârim / Vuruldu sîneme firķāt dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [rūz,]

- Cevr eder **rūz** u şeb dîdesi fettân / Derdleri sînemde oldu firāvân (*Diğer 45, Beyit 5*). [rūz,]

- Bu bir 'âlem yıkılır dil dayanıp durma şaşkın / Çünkü bir **rūz** erişir maḥv olur akşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [rūz,]

- Maḥkeme-i **rūz-ı** cezâyâ varup / Bu Nâzî şefâ'at şâyânı de geç (*Diğer 10, Beyit 6*). [rūz-ı,]

- Vaşlın gözetirim **rūz** u şeb dildâr / Şarılmasın ince o bele ağıyâr (*Diğer 47, Beyit 7*). [rūz,]

-

rūz u şeb: Gündüz ve gece.

- (*Müseddes 1, Beyit 14*). [rūz u şeb,]

- (*Kaside 1, Beyit 28*). [rūz u şebim, -im]

-

rūzgār: *Esinti, yel // dünya, âlem.*

• Şem‘-i bahtım yakmadı söndürdü bir an **rūzgār** / Kaldı gönülüm derd ile zulmette hâlim pek yamân (*Kaside 1, Beyit 14*). [*rūzgār,*]

•

sa‘âdet: *Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.*

• Kurtulayım bārī dilleriñizden / Geçsin günleriñiz **sa‘âdetlerle** (*Diğer 14, Beyit 2*). [*sa‘âdetlerle, -ler, -le*]

• Eyleye hayrū‘l-ḥalef Mevlā **sa‘âdet** hâl ile / Nev-be-nev baht-ı güşâyişlerle mesrūru‘l-fu‘âd (*Gazel 6, Beyit 6*). [*sa‘âdet,*]

•

sab: *Söz.*

• Oldu mu Nāzī **şābına** hayāl / Cān riştesi yād elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [*şābına,*]

•

sabā: *Ar. gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr (haberci bağlamında).*

• Giderseñ ey **şabā** kūy-ı dildāra / Götür selāminı dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*şabā,*]

• Şabā görüp söyle nāzlı cānāna / Yetişsin imdāda hâller perişān (*Diğer 34, Beyit 1*). [*şabā,*]

• Götür haberimi yāre ey **şabā** / Hicrān yāreleri dilde bī-devā (*Diğer 52, Beyit 3*). [*şabā,*]

• Şabā ‘azm eyleyip doğru cānāna / Ḥasb-i hâlim söyle yāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [*şabā,*]

• Esip **şabā** zülfüñ sāzelenirse / Gitti diye ağıyār şānelenirse (*Diğer 37, Beyit 3*). [*şabā,*]

• Doğunma ey **şabā** zülf-i dildāra / Dolaştırma amān tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [*şabā,*]

• Şabā ‘arz-ı ḥulūşumu o yāre / Götür seher vakti bir armağandır (*Diğer*

43, Beyit 1). [şabā,]

• Görünce mest olur sünbül o zülf-i müşk-i pür-çini / Dokunma kākülün incitme ey bād-ı **şabā** nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [şabā,]

• Cüdāyım dār-ı gurbette vaṭanda çeşm-i cādūdan / Dirīgā gelmedi n'oldu **şabā** da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [şabā,]

• Eriştir ey **şabā** yeter taḥammül yoḵ dilde ārāma / Ayağın būs edip yüz sür selām et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [şabā,]

• Tāzelenmekte **şabā** estikçe tāze kākülü / Cevr-i ḡamım tāze tarım tāze mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [şabā,]

• Eyleme Nāzī esef bir dem vişāl-i yār için / Ka'be-i kūy-ı dil-ārāya **şabā** cāsūs olur (*Gazel 38, Beyit 5*). [şabā,]

• Eylesin ḡalim gibi zülfün perişān seniñ **şabā** / Dilde muzırr bend ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [şabā,]

• Gelmez oldu eyvāh bād-ı **şabāda** / Ğayrı böyle gider hicrān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 4*). [şabāda, -da]

• Bilmem **şabādan** mı zülfün çizilmiş / Şīrīn niḡāhından cānlar ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [şabādan, -dan]

•

şabāhat: *Güzellik, tazelik, latiflik.*

• Ferište şūretli melek yüzlüler / **Şabāhat** şatarlar ḡapan ḡapana (*Diğer 7, Beyit 8*). [şabāhat,]

•

sābit: *Yerinde duran, hareketsiz.*

• Dūr olmakla **sābite** kūyuñdan ey āfet / Vuşlat eri deyü şan'at-ı aḡyāra mı maḡşūs (*Gazel 39, Beyit 4*). [sābite,]

•

sabr: *"Sabır"; dayanma, katlanma, taḥammül gösterme.*

• Taḥammül eder mi hiç buna insān / **Şabr** u iḡsān ile Ḥudā yetiştir (

Diğer 46, Beyit 4). [şabr,]

•

saç: *T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.*

• Ağyār olmasa da tenhāca olsa / Zīnetler **şaçardık** hep şem‘istāna (*Diğer 9, Beyit 2). [şaçardık, --ar -dık]*

• Yāre açtı tīg-ı cānān sīneme yoğtur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden ħunān **şaç** (*Gazel 4, Beyit 1). [şaç,]*

•

saç: *Baş derisinde bulunan kıllar. II Sevgilinin saçı.*

• Kaldı dil ārzūsu lebleri mülde / Zūlfü ‘anber-feşān **şaçı** sūnbülde (*Diğer 17, Beyit 3). [şaçı, -ı]*

•

şād: *Sevinçli, mutlu.*

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi **şāddır** Aħmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7). [şāddır, -dır]*

• Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīhini / Şālīh Ekrem doğup mihr-i sipihre buldu **şād** (*Gazel 5, Beyit 7). [şād,]*

• ‘Adū-yı ğayb çü indinde maħcūp olmasın bir kes / Hased erbābın aşlā **şād** u ħandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5). [şād,]*

•

şād: *Arapça s (□) harfi.*

• Şādīñ olsuñ dīdelerim kıan olsun / Yād bize her dem ağlama (*Diğer 3, Beyit 2). [şādīñ, -iñ]*

•

şadā: *Ses, avaz, yankı.*

• Şīrīn-ğūftār ile bülbul **şadāña** / Cān dayanmaz zīrā bağrım üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2). [şadāña, -na]*

• Ağla gül vaqti bu dem / Bülbul **sadālı** sākī (*Diğer 21, Beyit 16).*

[*sadāli,*]

•

sa‘d-ābād: *Mutluluğu çok olan yer.*

• Biñ şükür elṭāfına Ḥaḳḳ’ın ilā-yevmi’l-me‘ād / Kıldı bir ferzend iḥsān u
‘ināyet **sa‘d-ābād** (*Gazel 5, Beyit 1*). [*sa‘d-ābād,*]

•

sa‘d-aḥter: *Yıldızı kutlu, tâlihli, uğurlu, bahtlı.*

• Ḥabbezā Mīr-i Nihādiñ şulb-i pākinden yine / Doğdu bir maḥdūm-i
sa‘d-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*sa‘d-aḥter,*]

•

sadākat: *Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.*

• Erdi bahār **şadākatli** yār olsa / ‘Azm ederdik birlik çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [*şadākatli, -li*]

•

sāde: *"Sadece, yalnızca, bir tek" anlamları veren edat.*

• Meyve-i ḥüsnünde **sāde** bir tāne / Şeftālisi bāğıstānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [*sāde,*]

•

sadme: *Ar. Çarpma.*

• Olmakta ḥarāb **şadme-i** cevriñle demādem / Ey çarḫ kerem et sīne-i
vīrāna dokunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [*şadme-i,*]

•

şafā: *1. Gönül şenliğı, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Sağlık, berraklık.*

• Şafā bağlamış hergün biñ ḳan etmege / Hūblar leşker çekmiş
perçemistāna (*Diğer 9, Beyit 6*). [*şafā,*]

• ‘Uşşāḳına gel dāda / Cūy-bār-ı **şafāda** (*Diğer 21, Beyit 5*). [*şafāda, -da*]

• Kimseler tutmadı zevk u **şafāñı** / Kim görmüş ‘acebā rūy u vefāñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*şafāñı, -ñ, -ı*]

• Geldi eyyām-ı bahār / Mevsim **şafālı** sākī (*Diğer 21, Beyit 1*). [*şafālı, -lı*]

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı gam / Zevke dā’ir görmedim bir dem **şafā** bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [*şafā,]*

• Şafā münādīsi müşterī toplar / ‘Ināyet şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 2*). [*şafā,]*

• Bitti ‘ömrüm cefā ālām içinde / Yā Rab ‘ākıbet **şafā** yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6*). [*şafā,]*

•

şaf-be-şaf: *Saf saf, sıra sıra.*

• Hep silāh olmuş be-dest tābūr tabūr **şaf-be-şaf** / ‘Aşık isterler hemān hūn içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*şaf-be-şaf,]*

•

şafvet: *Saflık, temizlik.*

• Ref’ edip rūyuñdan ey māhım nikābıñ et tūlū’ / Mihr-i hūsnuñ kim gören üftādeler **şafvetlenir** (*Gazel 36, Beyit 3*). [*şafvetlenir, -lenir*]

•

şağ: *Sağ, hayatta.*

• Vay sīm-gerdānım hoşka-dehānım / İşte **şağdır** cānım tende varım yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [*şağdır, -dı, -r*]

• Derdimi ol dilberıñ zūlfuñ görüp de **şağladım** / Çeşm-i mestine nazar kıldım da haylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [*şağladım, -la, -dım*]

• Şağ oldukça ağlar olanca hākım / Kimi güldürmüştür felek dünyāda (*Diğer 1, Beyit 4*). [*şağ,]*

•

şağ: *Sağ taraf.*

• Kerem kıl yok yere dökürme kanım / Aldı gam leşkeri şol ile **şağı** (*Diğer 15, Beyit 4*). [*şağı, -ı*]

•

sāğar: (Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

• Çeşm-i mestin eyledi gönülüm musahhar meh-liqā / Nāzīyā **sāğar** be-dest-i devrānīñ ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 5*). [*sāğar,]*

•

sāğar u şahbādadır: Kırmızı renki şarap kadehi.

• (*Gazel 35, Beyit 4*). [*sāğar u şahbādadır, -dır*]

•

sağlıq: Esenlik, sıhhat, afiyet.

• Cevr-i siteminle bağrımı ezdiñ / Nāzī **sağlığundan** ümīdiñ kestiñ (*Diğer 4, Beyit 5*). [*sağlığundan, -ı, -n, -dan*]

•

şāh: Padişah, hükümdar | sevgili.

• Bezme teşrif etmedi ol **şāh-ı** hūbānım bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*şāh-ı,]*

•

şāh: Dal, budak.

• Sām estirdiñ n’ettiñ elden sünbülüm / Nāzī uçtu **şāh-ı** gülden bülbülün (*Diğer 12, Beyit 5*). [*şāh-ı, --ı*]

•

şāh: Far. padişah, hükümdar -sevgili-.

• Söyle var hālin hemen Nāzī o **şāhiñ** zātına / Dāmen-i hūnkāra yüz sür dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*şāhiñ, -iñ*]

• Bunca **şāhlar** İskenderleri nettim / Ne diyeyim saña baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [*şāhlar, -lar*]

• Dökme hūn-ı dīdem gel eyle kerem / Sen gibi bir **şāh-ı** ‘ālī-şān benim (

Diğer 32, Beyit 2). [şāh-ı, --ı]

• Bulunmaz emşālin **şāh-ı** hūbānım / Cemāl-i pākine çoktan hayrānım (*Diğer 43, Beyit 5). [şāh-ı, --ı]*

• Kuhl-ı dīdelerin **şāh-ı** hūbānım / Nerk ü şemīn Hindistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 1). [şāh-ı, --ı]*

• Ben esīr-i **şāh-ı** gāmzeñ olduğum demler seniñ / Taht-ı hūsnūñ ‘arş-ı nālānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4). [şāh-ı, --ı]*

• Haşr olmuş **şāh-ı** gāmzeñ ‘ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2). [şāh-ı, --ı]*

• Eli bağı bir gün dīvāna durup / Hemen hāq-i pāy-i **şāha** yüz sürüp (*Diğer 10, Beyit 5). [şāha, -a]*

• Yüz döndü harāba **şāhım** efendim / Bu gönül şehrini ābāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1). [şāhım, -üm]*

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey **şāhım** seniñ / Çağ-ı hūsnūñ geçmeden luţf et demi devrānlı yār (*Gazel 26, Beyit 5). [şāhım, -ım]*

•

şāh-bāz: *İri ve beyaz bir doğan cinsi, doğan II avcı kuşu II sevgilinin gözü.*

• Eyledi Nāzī benim zindān ‘ālem başıma / Beyze-i çeşmime vurdu pençe-i **şāh-bāzımı** (*Gazel 8, Beyit 6). [şāh-bāzımı, -ımı]*

•

şāhım: *(ey) sultanım.*

• Nerede gelirse bir ‘īd-i ekber / Ağam paşam **şāhım** kurbānım saña (*Diğer 8, Beyit 6). [şāhım,]*

•

şāhīn: *Avcı kuş. (bakışı ile gönlü avlamak bağlamında).*

• Meftūnum sevdiğim nāzük edāña / **Şāhīn** gibi kara gözler süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1). [şāhīn,]*

•

sahrâ: Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

• İstemez bāğ-1 muhabbet cūybār u lālezār / Eşk-i çeşm ü dāğ-1 dildir
revnağ-1 **şahrâ-yı** 'aşk (*Gazel 13, Beyit 4*). [*şahrâ-yı, --yı*]

•

sâ' ilim: Dilenci. II Âşık.

• Erkân-1 'ünfide vaqt-i şevāpta / **Sâ' ilim** bu bābta ben de varım yār (*Diğer 41, Beyit 4*). [*sâ' ilim,]*

•

şâ' iriyet: Şair olma özelliği.

• Ne deñli başıma geldi belâlar **şâ' iriyetten** / Rehâ bulmaz mı bilmem âh
u giryānım bu miñnetten (*Müseddes 1, Beyit 11*). [*şâ' iriyetten, -ten*]

•

sākī: 1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağutan (sevgili).

• Deger Rūmuñ harācın / Hüsnuñ bahālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 12*). [*sākī,*
]

• Hırām et bāğda şalın / Yosma edālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 14*). [*sākī,]*

• Sākī ayak atsa bezme ĩmānım / Deyip yan o pür-mestāne gönül (*Diğer 26, Beyit 2*). [*sākī,]*

• Açtı bāğlarda hezār / Cennet mişālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 2*). [*sākī,]*

• Bahār oldu eser yok **sākī-i** mu'ciz-nümünemden / Sitemler çıktı
meydāna bu baht-1 ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*sākī-i, -i*]

• Mecliste yine şevk ile peymāne donansın / Mey devri amān **sākī-i** meh-
pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*sākī-i, -i*]

• Geldi eyyām-1 bahār / Mevsim şafālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 1*). [*sākī,]*

• Şun ehl-i rindi güldür / Mey-i ikbālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 4*). [*sākī,]*

• Doldur içelim / Meze şeftālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 6*). [*sākī,]*

• Kızıl elmaya benzer / Rūhsārīñ āh **sākī** (*Diğer 21, Beyit 8*). [*sākī,]*

- Sürmeler çek gözüne / Eller kımalı **sākī** (*Diğer 21, Beyit 10*). [*sākī,]*
- Ağla gül vaḳtı bu dem / Bülbül sadālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 16*). [*sākī,]*
- Vişālin bekler Nāzī / Va‘de vefālī **sākī** (*Diğer 21, Beyit 20*). [*sākī,]*
- Derd ehline şifādır / Ağzınıñ balı **sākī** (*Diğer 21, Beyit 18*). [*sākī,]*
- Bu bezm-i çemen ğulğul-ı şoḫbet-i yārān / Güle mi bādeye mi **sākīye** mi yāre mi maḫşūş (*Gazel 39, Beyit 2*). [*sākīye, -y, -e]*
- Korkma şūḫum meclis-i meyde leb-i la‘lin yeter / İstemez ger olsa da **sākī** şarāb-ı ergāvān (*Kaside 1, Beyit 22*). [*sākī,]*

sakın: Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

- İncinmesin cānā topla kākülün / **Şakınırım** bād-ı seḫerden seni (*Diğer 22, Beyit 1*). [*şakınırım, -ırım]*

sakın: "Aman ha" / "dikkat et".

- Bu bir ‘ālem yıkılır dil dayanıp durma **şakın** / Çünkü bir rüz erişir maḫv olur aḫşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*şakın,]*
- Ey bād-ı semūm esme ğulistāna doḫunma / Şoldurma **şakın** nergis-i mestāna doḫunma (*Gazel 1, Beyit 1*). [*şakın,]*
- Ey taḫīb kıılma **şakın** dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbunuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*şakın,]*
- Şakın kūyundan ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā vü cevreden el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [*şakın,]*
- Ne derlerse **şakın** ḫurbān olduğum / İnanma el sözü yalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [*şakın,]*
- Biñ cānla meftūnun edip Nāzī gedāyı / Ağlatma **şakıñ** güldür onu bey kıızı gül (*Gazel 14, Beyit 5*). [*şakıñ,]*
- Haydi cānım sen yürü ḫurbāna git cānān için / İmtinā‘ etme **şakın** dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*şakın,]*

•

sākiyā: 1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

• Sākīyā şun baña mey-i gülgünü / Bāde-i elestten çana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1*). [sākīyā,]

•

sal: 1. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. 2. Koymak, bırakmak, atmak. 3. Yaymak, sermek.

• Dedim niçin **şaldıñ** beni sevdāya / Dedi emeklerin vermem hebāya (*Diğer 40, Beyit 5*). [şaldıñ, -dıñ]

• Ğamze-i sehhār mı cānā müjgān ođlarıñ / ‘Ālemi taħayyüre **şalmış** bir de kıldı cāy (*Gazel 41, Beyit 4*). [şalmış, -muş]

• Nāzī cevherle bu **sāl** zeyn eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi şāddır Aħmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [sāl,]

• Gül-fidānım derde **şaldı** zār ile şeydāları / Gūş eder mi bilmezem feryād u nālānım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [şaldı, -dı]

•

sālih: Dini emirlere uygun hareket eden kimse.

• Nāziyā yazdım elimle cevherī tārīhini / **Şālih** Ekrem doğup mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [şālih,]

•

salın: Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

• Hırām et bāğda **şalın** / Yosma edālī sākī (*Diğer 21, Beyit 14*). [şalın,]

•

şām: Akşam II karanlık.

• Sām estirdiñ n’ettiñ elden sünbülüm / Nāzī uçtu şāh-ı gülden bülbülüñ (*Diğer 12, Beyit 5*). [şām,]

• Bu **şām** cānā büylar perçemistāndan gelir / Nāça-i müşkin-i zülfüñ ‘anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [şām,]

•

şân: *İtibar, nam, şöret, şan, ün.*

• Niçe ‘azametler **şânlar** mahv ettiñ / **Qaldır** bir kez yüzden niķābiñ felek
(*Diğer 23, Beyit 10*). [*şânlar, -lar*]

• Degil mi hâl u **şanımdan** ‘acep ol dil-rübā āgāh / Anıñ bu cevr-i nā-
sāzına rāzī mi olur Allāh (*Gazel 20, Beyit 4*). [*şanımdan, -ımdan*]

• ‘Āşık öldürmekle iftiħār etmek / Bir özge şöret mi **şân** mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [*şân,]*

• Öpsem pāyin yüz egersen kaç ile / ‘Ālemde bu günü nām u **şân** benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [*şân,]*

• Dönmem ‘ahdimden dedim dildāra cān va ‘d eyledim / Yā şehīd-i ğamze
olmaķtır murādım **şân** için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*şân,]*

• Dil ümīdi iltifāt-ı ğamzeye me`nūs olur / **Şanma** ‘āşık rüyet-i dīdārdan
me`yūs olur (*Gazel 38, Beyit 1*). [*şanma, -ma*]

•

şân: *...olduğunu düşünmek, zannetmek.*

• Şanma ey meh-rū bu neş`e sāğar u şahbādadır / Her nigāh-ı mest-i nāzın
nergisistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 4*). [*şanma, -ma*]

• Geleli şu dehre **şanmayıñ** güldüm / Gül idim açıldım şoldum hār oldum
(*Diğer 33, Beyit 3*). [*şanmayıñ, -ma, -y, -ın*]

•

saña: *" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Sevgili).*

• Şubħa dek kaç ağlar çeşm-i giryānım / Eylemez mi te`şīr efgānım **saña**
(*Diğer 8, Beyit 2*). [*saña,]*

• Bī-vefā olduğun bilmezdim ezel / Dedim dönmek olmaz cānānım **saña** (*Diğer 8, Beyit 4*). [*saña,]*

•

şan`at: *Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip olunması gereken bilgi ve ustalık.*

• Gönüller almaya hayli güzel bir haşlet öğrenmiş / Miyân-ı güftügü-y-ı gurbette çok **şan'at** öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 4*). [*şan'at,]*

•

şan'at-ı ağıyāra: *Marifetli rakip.*

• (*Gazel 39, Beyit 4*). [*şan'at-ı ağıyāra,]*

•

şāne: *Tarak. II Sevgilinin saçına değen sabah rüzgarı.*

• Yok mu 'ilāç söyle amān ṭabībā / Olmaz mı perīşān gönül **şānesiz** (*Diğer 52, Beyit 4*). [*şānesiz, -siz]*

•

şānelen: *Tarak gibi olmak.*

• Bahār-ı hüsüne ḥaṭlar erişmiş yāsemenliktir / 'İtırılı zülf kākülü **şānelenmiş** feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*şānelenmiş, -miş]*

• Şānelenmiş amān o siyāh perçem / Mor fes egri zülüfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [*şānelenmiş, -miş]*

•

şānelen: *Sevinirse.*

• Esip şabā zülfüñ sāzelenirse / Gitti diye ağıyār **şānelenirse** (*Diğer 37, Beyit 3*). [*şānelenirse,]*

•

şanki: *"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.*

• Nāzī hep tūtīveş şīrīn sözlüler / **Şanki** cennetten gelmiş āhū gözlüler (*Diğer 7, Beyit 7*). [*şanki,]*

• Böyle şunalara kim der Türk kıızı / Cennetten gelmişler **şanki** nişāna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*şanki,]*

• Ey benim ālī-himem Rüşdī-i ḫardeşim hemān / Himmet-i luṭf-ı nevālim **şanki** bir iksīr-i cān (*Kaside 1, Beyit 2*). [*şanki,]*

•

santur: *Kanuna benzeyen, tokmaklarla çalınan bir tür telli çalgı.*

• İstemez bezmide **sanṭūr** u kemān / Var iken sevdiğim sende o ḥūb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [*sanṭūr,]*

•

sar: *Örtmek, sarıp sarmalamak.*

• Ğarip Nāzī diyü **şarsın** kefenim / Akıtsın çeşminden seller perīşān (*Diğer 34, Beyit 6*). [*şarsın, -sın]*

• Gümüşte yok beyāzlıkta mīnede / Alsam āgūşuma **şarsam** sīnede (*Diğer 6, Beyit 5*). [*şarsam, -sa, -m]*

• Açtı sīneme biñ hicrān yāresi / Em ü vişālinle **şar** çıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [*şar,]*

•

sarāb: *1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.*

• Tūrāb ettiñ niçe nāzik tenleri / Nice kanlar içtiñ **şarabiñ** felek (*Diğer 23, Beyit 12*). [*şarabiñ, -i, -n]*

•

sarāb-ı ergāvān: *Erguvan şarabı.*

• (*Kaside 1, Beyit 22*). [*şarāb-ı ergāvān,]*

•

sarar-: *Rengi sarıya dönmek.*

• Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver zūlfūnden / Şoldu genc-i maḫşūd **şarardı** gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [*şarardı, -dı]*

•

sarāy: *Görkemli ve gösterişli yapı.*

• Konup göçer ‘ālem kervān **sarāy** / Biz iki kapılı ḥāna gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 4*). [*sarāy, -i]*

•

sarıl: *Dolanmak.*

• Seniñ de od düşsüñ yansın cānına / Āhiri **şarıldıñ** girībānıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [*şarıldıñ,]*

•

şarıl: *Kucaklaşmak, samimi olmak, güvenmek, bağlanmak.*

• Sen ma‘şūk-ı cānsın ben de bir ‘āşık / **Şarılalım** şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [*şarılalım, -alım]*

• Kavletme **şarılma** ‘id-i vuşlatla / Bayramlaşır güzel ihvān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 2*). [*şarılma, -ma]*

• Vaşlın gözetirim rüz u şeb dildār / **Şarılmasın** ince o bele ağıyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [*şarılmasın, -ma, -sın]*

• Derdiñ vereminden hecriñ emīnden / **Şarıldı** yāreme miñnet bāğları (*Diğer 19, Beyit 4*). [*şarıldı, -dı]*

•

şark: *Doğu. II Doğu memleketleri.*

• Yok mişlin ‘Arapta **şark** u ğarpıta / Hasebde nesebde zāt-ı ādāpta (*Diğer 41, Beyit 3*). [*şark,]*

•

şarkan: *Aşağı doğru inmek (gözyaşı akmak).*

• Şimdi sitemlerle gözlerden **şarkan** / Eski demlerimi aldıqça yāda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*şarkan,]*

•

şarmaş: *Dolanmak, sarılmak.*

• Sen ma‘şūk-ı cānsın ben de bir ‘āşık / Şarılalım **şarmaş** dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [*şarmaş,]*

•

şarmaşık: *Duvarlara, ağaçlara ya da çiçeklere sarılarak onlardan istifade ederek hızlı uzayan bitki.*

• Girme girift gören desin **şarmaşık** / Ben açtım gel sen de aç kucağımı (*Diğer 18, Beyit 4*). [*şarmaşık,]*

•

şas: Şaşırmak, hayret etmek.

• Gūyā ki ... tūṭī sözleri / Görünce **şaşırdım** oldum dīvāne (*Diğer 6, Beyit 4*). [*şaşırdım, -ır, -dı, -m*]

•

sat: Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

• Ğam alır **şatarız** mübtelâlarla / Her-dem hicriñ pazarında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 4*). [*şatarız, -ar, -ız*]

• Biriniñ kesimi deger Kıbrız'ı / Biri **şatın** alır şehr-i Tebriz'i (*Diğer 6, Beyit 13*). [*şatın, -ın*]

•

şatarlar: Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

• Şevk-i hüsn-i 'aşka cem' olmuş hūblar / Halâvet **şatarlar** kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 1*). [*şatarlar,]*

• Şafâ münâdîsi müşterî toplar / 'İnâyet **şatarlar** kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 2*). [*şatarlar,]*

• Bâzâr-ı muhabbet güşâd etmişler / Melâhat **şatarlar** kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 4*). [*şatarlar,]*

• 'İşve terâzisin almışlar ele / Nezâket **şatarlar** kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 6*). [*şatarlar,]*

• Ferište şüretli melek yüzlüler / Şabâhat **şatarlar** kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 8*). [*şatarlar,]*

•

satranc-ı: Dünyanın türlü oyunlarından biri.

• Satranc-ı emelde sen neler şaydın / Nâzî düştü dâm-ı kaydın (*Diğer 26, Beyit 5*). [*satranc-ı,]*

•

şavb-ı hakka: Hak yoluna, Allah'ın tarafına.

- (Kaside 1, Beyit 15). [şavb-ı hakka,]

•

say: Arka arkaya söylemek, sıralamak.

- Satranc-ı emelde sen neler **şaydın** / Nāzī düştü dām-ı kaydın (Diğer 26, Beyit 5). [şaydın, -dt, -n]

•

say: 1. Herkesçe duyulmuş, yayılmış, bilinmiş, halkın diline düşmüş. 2. Bir şeyin her noktasıyla ilgisi bulunan (hisse).

- Hasret ü hicrân u firāk âlâmı yaqtı cânımı / Nāzīyâ bir bir deyim derdim tabîb-i ‘aşk **şay** (Gazel 41, Beyit 5). [şay,]

•

şâyân: Layık, yaraşır, uygun.

- Maḥkeme-i rûz-ı cezâyâ varup / Bu Nāzī şefâ‘at **şâyânı** de geç (Diğer 10, Beyit 6). [şâyânı, -ı]

•

şayd eder: Avlamak || Sevgilinin aşığı tesiri altına alması.

- (Müseddes 1, Beyit 2). [şayd eder, -er]

•

şayd-ı melâhat: Sevgilinin güzel yüzünün avcısı.

- (Gazel 40, Beyit 2). [şayd-ı melâhat,]

•

sāye: Gölge || himaye, gözetme.

- Sāye-i müfide bir pîr-i muğānîñ / Zāyi‘ oldu çektiğim vāh emekler (Diğer 42, Beyit 4). [sāye-i, --i]

- Mihr-i ḥüsnüñ nūra garḳ eyler ser-ā-pā dilleri / **Sāye** kurmuş zirvesinden vechiñe gīsüleriñ (Gazel 21, Beyit 3). [sāye,]

- Gün yüze bir **sāye** olmuştur şehâb-ı kākülü / İrgıranır gīsüleri bād-ı şabâdan armağan (Kaside 1, Beyit 23). [sāye,]

•

şāyeste-i vaşlımdır: *Layık kavuşma.*

- (*Gazel 26, Beyit 5*). [*şāyeste-i vaşlımdır,]*

•

savha kılsam: *Bağırarak , feryat etmek.*

- (*Gazel 37, Beyit 2*). [*şayha kılsam,]*

•

sayyād: *Ar. Avcı.*

- Yok mu bir **şayyād** ‘aceb şayd-ı melāḥat edenim / Nev-hilāl ebrūlerim
bağ çeşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [*şayyād,]*

•

saz: *Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama.*

- Rağsa çıktı bir civān seyr eyledim hoş nāzını / Māh yüzüne serpilir
gördüm o zülf-i **sāzını** (*Gazel 8, Beyit 1*). [*sāzını, -i-ni]*

•

sāze: *Tazelenirse.*

- Esip şabā zülfüñ **sāzelenirse** / Gitti diye ağıyār şānelenirse (*Diğer 37,
Beyit 3*). [*sāzelenirse, -lenirse]*

•

şeb: *Gece II gece gibi kasvetli sıkıntılı vakitler.*

- Old hūn-ı dīdem gör mişl-i **şeb** / Keyfiyyet-i ‘aşka ya bu ne ḥāldir (*Diğer 45, Beyit 4*). [*şeb,]*

- Sefine-i bahtım **şeb-i** miḥnette / Bıraktı elleriñ baḥr-i ḥasrette (*Diğer 49, Beyit 5*). [*şeb-i, --i]*

- Cevr oduna yanmak rüz u **şeb** kārım / Vuruldu sīneme firḳāt dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [*şeb,]*

- Cevr eder rüz u **şeb** dīdesi fettān / Derdleri sīnemde oldu firāvān (*Diğer*

45, Beyit 5). [şeb,]

• Vaşlın gözetirim rüz u **şeb** dildār / Şarılmasın ince o bele ağyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [şeb,]

• Doğunca fikrime cevr ü cefālı meh-liķā Nāzī / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu **şeb** ben de ‘uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [şeb,]

• Günlerim dönmetedir her dem **şeb-i** yeldālara / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [şeb-i, --i]

• Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā **şeb-i** şem‘-i şebistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [şeb-i, --i]

• Giydi ‘uşşāk ķare mānend-i **şeb-i** zulmettedir / Etmedi ʔal‘at ‘acep ol vech-i tībānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [şeb-i, --i]

•

şeb-bū: Şebboy, özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan çiçek.

• Dökülmüş çemene **şeb-būlar** gibi / Kākülleri beñzer gül-i reyḫāna (*Diğer 6, Beyit 2*). [şeb-būlar, -lar]

• Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū da **şeb-būdur** demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [şeb-būdur, -dur]

•

şeb-gūlarıñ: Gece bağların(sevgilinin saçı kastedilmiştir).

• Çifte ejder deler ya bir kerre baķ ebrūlarıñ / Pīç ü tībından ḫazer ol turra-i **şeb-gūlarıñ** (*Gazel 21, Beyit 1*). [şeb-gūlarıñ,]

•

şebistān: Geceler ülkesi.

• Nāzī açtım bāl u per cismim yaķıp yandırmaya / Vuşlatın ķıldı dirīg şem‘-i **şebistānım** bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [şebistānım, -ım]

• Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i şem‘-i **şebistānım** degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [şebistānım, -+ım]

•

şeb-nem: Çiğ tanesi.

• Güller hâk üzre dökülmüştür seher **şeb-nemleri** / Hâl-i fülfüllü o sîm gerdâniñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*şeb-nemleri, -ler, -i*]

• Bir zamân cānā seher gül rüyuna **şeb-nemleri** / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*şeb-nemleri, -ler, -i*]

•

sebū: Şarap kabı, şarap testisi.

• Bir **sebūdūr** iştiyākınla sirişkim lüccesi / Katre katre ağlıyor bak dîdeler bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [*sebūdūr, -dūr*]

• Āteş-i hâsretle sîne-sūzam / Bir **sebūāsādūr** çeşm-i giryānım (*Diğer 25, Beyit 3*). [*sebūāsādūr, -dūr*]

• Meşreb-i bezm-i velî dilde taḥammül cerre yok / Bir **sebūāsā** yine mecrā-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*sebūāsā,]*

•

sebūves: Testi gibi.

• Hādeng-i hâsreti cānı delip nāy eyledi bağrım / **Sebūves** oldu mecrā çün bu sînem eşk-i hūnumdan (*Gazel 19, Beyit 3*). [*sebūves,]*

•

sedā: Ses.

• Aldiñ ‘aqlım baştan hoş edālarla / Bülbülves nağmeler hūb **sedālarla** (*Diğer 31, Beyit 3*). [*sedālarla, -larla*]

•

şefā‘at: (Ar.) Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri II. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.

• Maḥkeme-i rüz-ı cezāya varup / Bu Nāzī **şefā‘at** şâyânı de geç (*Diğer 10, Beyit 6*). [*şefā‘at,]*

•

sefine: Gemi.

• Deryā-yı elemde mevcler yürüdü / **Sefîne-i** gamda tūfānda kaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*sefîne-i, --i*]

• Sefîne-i bahtım şeb-i miñnette / Bıraktı elleriñ baħr-i ħasrette (*Diğer 49, Beyit 5*). [*sefîne-i, --i*]

•

seftāli: *Gülgillerden, ııman bölgelerde yetişen, çiçekleri pembe renkli olan bir ağacın meyvesi.*

• Şulu **şeftāliler** va‘de ettiler / Vermediler gönüm düştü gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [*şeftāliler, -ler*]

• Doldur içelim / Meze **şeftāli** sākī (*Diğer 21, Beyit 6*). [*şeftāli,]*

• Meyve-i ħüsnünde sāde bir tāne / **Şeftālisi** bāğıstānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [*şeftālisi, -si*]

•

sehāb: *Bulut. II Bulut gibi.*

• Kāküllerin serpilmiş örtmüş gerdān-ı şemiñ / **Seħābveş** eridi aqtı yüregim yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [*seħābveş, -veş*]

•

sehāb-ı kākülü: *Sevgilinin bulut gibi karanlık saçları.*

• (*Kaside 1, Beyit 23*). [*seħāb-ı kākülü,]*

•

seher: *Ar. Tan yeri açılmadan evvelce olan vakit. ale's-seher: Erkenden.*

• Meyl edip ağıyāra düşmesin derde / Almasın āhımı vaqt-i **seherde** (*Diğer 36, Beyit 5*). [*seherde, -de*]

• İncinmesin cānā topla kākülün / Şaķınıırım bād-ı **seherden** seni (*Diğer 22, Beyit 1*). [*seherden, -den*]

• Ey ruħları esmer lebleri fendim / **Seher** zār eylese feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [*seher,]*

• Bir zamān cānā **seher** gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i

giryānım değil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*seher,]*

• Sabā ‘arz-ı hülüşümü o yāre / Götür **seher** vakti bir armağandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [*seher,]*

• Güller hāk üzre dökülmüştür **seher** şeb-nemleri / Hāl-i fülfüllü o sīm gerdānıñ añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*seher,]*

• Her **seher** dem-sāz-ı ‘aşk olmak ne hoştur dillere / Bülbülü nağamātını seyr et gülşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 3*). [*seher,]*

•

seh-i: *Hürmet edilen yüce pādīşah.*

• ‘Abd-ı memlūkü idim ben ol **seh-i** hūbānımıñ / Bir daha görmez miyim hunkārımı başında tāç (*Gazel 4, Beyit 4*). [*seh-i,]*

•

seh-i hūbān: *Güzeller padişahı.*

• (*Gazel 30, Beyit 3*). [*seh-i hūbān,]*

• (*Müstezad 1, Beyit 10*). [*seh-i hūbān,]*

• (*Diğer 8, Beyit 1*). [*seh-i hūbānım,]*

•

sehīd-i: *Kutsal bir değer uğruna ölen kimse; sevgili uğruna ölen aşık.*

• Dönmem ‘ahdimden dedim dildāra cān va‘d eyledim / Yā **sehīd-i** gamze olmaqtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*sehīd-i,]*

•

sehlālan: *Baygın baygın bakmak.*

• Etmez mi bī-çāre hayrānı / Baqtıkça gözlerin **sehlālanıyor** (*Diğer 47, Beyit 6*). [*sehlālanıyor, -iyor]*

•

seh-levend: *Boylu poslu güzel genç.*

• Leb-i la‘l-i bedehşān çeşm-i nergis **seh-levendimden** / Çalar çarpar gönüller şayd eder kemendimden (*Müseddes 1, Beyit 2*). [*seh-levendimden, -i, -m, -*

den]

•

şehr: İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yeri, memleket, yurt, belde.

• Biri **şehr-i** Bâbil ya Hindistânlı / Sihr etmişler bütün cümle insâna (*Diğer 6, Beyit 12*). [*şehr-i, --i*]

• Biriniñ kesimi deger Kıbrız'ı / Biri şatın alır **şehr-i** Tebrîz'i (*Diğer 6, Beyit 13*). [*şehr-i, --i*]

• Yüz döndü ħarâba şâhım efendim / Bu gönül **şehrini** âbâda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [*şehrini, -ini*]

•

şehr-i tâzededen: Yeni gönül, yeni şehir.

• (*Gazel 34, Beyit 3*). [*şehr-i tâzededen,]*

•

şeker: Şeker gibi tatlı olan güzel. II. Şirin.

• Ĥabbezâ Mîr-i Nihâdîñ şulb-i pâkinden yine / Doğdu bir maĥdüm-i sa'd-aĥter **şeker** vâlâ-nejâd (*Gazel 6, Beyit 1*). [*şeker,]*

•

şeker-bâr: Etrafa şeker saçacak kadar güzel ve tatlı olan.

• Nâzî Mecnûndan füzûn divânelik etsem gerek / Ėonca-leb ol dilber-şîrîn **şeker-bâr** olmasa (*Gazel 2, Beyit 5*). [*şeker-bâr,]*

•

şekvâ: Şikâyet, yakınma.

• Dil-şâd idim devrân eyledi berbâd / Kimden **şekvâ** eden kimden istimdâd (*Diğer 27, Beyit 3*). [*şekvâ,]*

• Luĥf etmek 'âşîka şevâptır cânâ / Sen bilirsin ammâ degil bu **şekvâ** (*Diğer 32, Beyit 3*). [*şekvâ,]*

•

sel: Sel, su taşkını. II Yoğun ve hızlı bir şekilde akmak, ilerlemek.

• Ağla ey dīdem uzandı leyle-i firkat yine / **Sel** kıatresi bir baħr-ı bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*sel,]*

• Ğarip Nāzī diyü şarsın kefenim / Aķıtsın çeşminden **seller** perīşān (*Diğer 34, Beyit 6*). [*seller, -ler]*

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor **seller** gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*seller, -ler]*

•

sel almış: *Istemsizce sürüklenmek.*

• (*Diğer 5, Beyit 3*). [*sel almış,]*

•

selām: *Allah'ın (C.C.) rızasına erişmek için mü'minlerin bir birleri ile karşılaştıkların da karşılıklı olarak ettikleri dua.Esenlik dileme.*

• Gönderirseñ **selām** ‘aleykü’s-selām / Kıabulüm biñbir şerāfetlerle (*Diğer 14, Beyit 4*). [*selām,]*

• Eriştir ey şabā yeter taħammül yok dilde ārāma / Ayağın būs edip yüz sür **selām** et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*selām,]*

• Giderseñ ey şabā kūy-ı dildāra / Götür **selāmını** dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 1*). [*selāmını,]*

• Bir **selām** gönderdim cānān eliñe / ‘Acep şu günlerde yetişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [*selām,]*

•

selāmet: *Esenliğe kavuşma, huzura erme.*

• Tıfl-ı nāzım vedā illeriñizden / Yeni yār peydā et var **selāmetlerle** (*Diğer 14, Beyit 1*). [*selāmetlerle, -ler, -le]*

•

sem: *Zehir, ağıu; sıkıntı, zorluk, keder.*

• Eser bād-ı şabā deger **sem** gibi / Var mıdır ‘ālemde olmuş ben gibi (*Diğer 2, Beyit 5*). [*sem,]*

• Nāzī gül cemālin göremem diye / **Sem** almış içmege dosta de de gel (*Diğer 24, Beyit 6*). [*sem,]*

• Zehirler nūş ettim dertler kazandım / Bir de devrān şundu **sem** üstüne **sem** (*Diğer 28, Beyit 6*). [*sem,]*

• Zehirler nūş ettim dertler kazandım / Bir de devrān şundu **sem** üstüne **sem** (*Diğer 28, Beyit 6*). [*sem,]*

• Nūş etmek hālını cām ile **sem**ler / Devāsı āh Loḡmānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 2*). [*sem*ler, -ler]

•

sem': Mum II sevgili.

• Şem'-i ruḡuñ seyr eylese cānānım / Yanar ārām etmez pervāne göñül (*Diğer 26, Beyit 1*). [*sem*'-i, --i]

• Şem' etmesin aḡyār zūlf-i sūnbülūñ / Hüb gördüm şems ü kamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*sem*' ,]

• Nāzī açtım bāl u per cismim yaḡıp yandırmaya / Vuşlatın kıldı dirēḡ **sem**'-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*sem*'-i,]

• Ben yandım ḡasretle **sem**'ine anıñ / O da ben gibi yansın nāre aḡlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [*sem*'ine, -i, -n, -e]

•

sem'a: Muma baturılmış fītil.

• Gelmez mi ḡāḡıra giryān olduğum / **Şem**'a-i vaşlıñla sūzān olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [*sem*'a-i,]

• Şudur işte niyāzımdır ki luḡf-ı ilāhinden / Ḥasūduñ **sem**'a-i fikriñ firūzān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 4*). [*sem*'a-i,]

•

semā: Gök, gökyüzü.

• Kün emri var etti arz u **semā**yı / Ādemde görürsün bu mā-cerāyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [*semā*yı, -y, -ı]

•

semen: *Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği. II Sevgilinin yanağı.*

• Şu'le-i vaşlında gönlün et rüşen / Ğarıptır bu Nāzī ey serv-i **semen** (*Diğer 15, Beyit 7*). [*semen,*]

•

semen-bū: *Yasemin gibi güzel kokan (sevgili).*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zūlf-i **semen-būdan** / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*semen-būdan, -dan*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zūlf-i **semen-būdan** / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*semen-būdan, -dan*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zūlf-i **semen-būdan** / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*semen-būdan, -dan*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zūlf-i **semen-būdan** / Dem-ā-dem beklerim şihḥat ben ol Loḳmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*semen-būdan, -dan*]

•

semī' : *İşiten, duyan (Allah).*

• Ḥakīmsin 'alīmsin **semī'sin** başīr / Şimdi yolda gözü yārini bekler (*Diğer 42, Beyit 6*). [*semī'sin, -sin*]

•

şem'-i: *Mum.*

• Ağlamaz mı Nāzī dūr oldu cemālinden seniñ / Tā şeb-i **şem'-i** şebistānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [*şem'-i,*]

•

şem'-i 'aşka: *Aşk mumu, aşk ateşi.*

• (*Kaside 1, Beyit 9*). [*şem'-i 'aşka,*]

•

şem'-i bahtım: *Mum gibi olan talih.*

- (Kaside 1, Beyit 14). [*şem* 'i bahtım,]

•

semîn: Değerli, kıymetli, pahalı.

• Kākülleriñ serpilmiş örtmüş gerdân-ı **şemiñ** / Şehâbveş eridi aqtı yüregim yağı (Diğer 16, Beyit 4). [*şemiñ,*]

• Kuhl-ı dîdelerin şâh-ı hûbânım / Nerk ü **semîn** Hindistânda bulunmaz (Diğer 50, Beyit 1). [*semîn,*]

•

sem'istân: İnsanın aşkını rahat bir şekilde yaşayacağı memleket.

• Ağyâr olmasa da tenhâca olsa / Zînetler saçardık hep **sem'istâna** (Diğer 9, Beyit 2). [*sem'istâna, -a*]

•

semme: Bir defacık koklamak. En küçük miktarca.

• 'Aqlın yitirir görse eger ğabğabîñ 'aşık / Bir bûsesi bir **şemmesi** devrâna bedeldir (Gazel 33, Beyit 2). [*şemmesi, -si*]

• Edâsı hûb sevdâsı hoş ger **semme** 'aşk nev-îcâd / Hırâm-ı kaydına refârına tûbâ olur münkâd (Diğer 11, Beyit 1). [*semme,*]

• Şemmetmeyeli gül ruhun güller gibi şoldum / Bilmem ki ne oldum (Müstezad 1, Beyit 5). [*şemmetmeyeli, -meyeli*]

•

sems: (Ar.) Güneş.

• Şem' etmesin ağyâr zülf-i sünbülûñ / Hûb gördüm **sems** ü kamerden seni (Diğer 22, Beyit 2). [*sems,*]

•

sems-i cemâliñ: Sevgilinin güzel yüzünün güneşi.

- (Müstezad 1, Beyit 9). [*sems-i cemâliñ,*]

•

semşir: Kılıç. II öldürücü bakış.

• Şemşîr-i derdiñle ruhları fendim / Vurduñ bu sîneme bir tâze dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [*şemşîr-i, --i*]

•

semt-: *Semt, mahalle. II Taraf, yön, cihet.*

• Cüdâyım dâr-ı gurbette vañanda çeşm-i cādūdan / Dirîgâ gelmedi n'oldu şabâ da **semt-i** gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*semt-i, -i*]

•

sen: " *Sen*" ikinci tekil şahıs zamiri.

• Yaqtıñ eyvâh nâr-ı firâka cismim / Felek yansın hânümânıñ **seniñ** de (*Diğer 12, Beyit 1*). [*seniñ, -iñ*]

• Qana boyandırdıñ derd ile çeşmim / Aqıtsın gözleriñ qanıñ **seniñ** de (*Diğer 12, Beyit 2*). [*seniñ, -iñ*]

• Dilerim Hūdādan eylesin bir tek / Cayır cayır girībānım **seniñ** de (*Diđer 12, Beyit 4*). [*seniñ, -iñ*]

• Seniñ de od düşsüñ yansın cānına / Āhiri şarıldıñ girībānıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [*seniñ, -i, -ñ*]

• Vay bîçāre Nāzī yār da **sen** gibi / Cigerinden yanıp tutuşur m'ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [*sen,]*

• Hāzāna uğrattıñ hār ettiñ gülüm / Şolsuñ gülüñ gülşānım **seniñ** de (*Diğer 12, Beyit 6*). [*seniñ, -iñ*]

• Bir zamān **seniñle** çemenistānı / Eylerdik temāşa gül gülistānı (*Diğer 15, Beyit 5*). [*seniñle, -iñ, -le*]

• Şem' etmesin ađyār zülf-i sünbülüñ / Hüb gördüm şems ü kamerden **seni** (*Diğer 22, Beyit 2*). [*seni, -i*]

• Bulmadım emşālin **seniñ** bî-hemtā / Gerçi bu Rūm diyārında sevdiğim (*Diđer 31, Beyit 1*). [*seniñ, -iñ*]

• Görünce gül yüzün **seniñ** ey gülüm / Eyvâh 'aқıl baştan yağmalanıyor (*Diğer 47, Beyit 1*). [*seniñ, -iñ*]

- Eylesin hâlim gibi zülfüñ perîşân **seniñ** şabâ / Dilde muzırr bend ü kîn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [*seniñ, -iñ*]
- Dilde var yokla dedim ğamzeñ oқundan yâreler / Nâ-vişâliñdir **seniñ** em kııl dedim kıılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [*seniñ, -iñ*]
- Ben esîr-i şâh-ı ğamzeñ olduğum demler **seniñ** / Taht-ı hüşnüñ ‘arş-ı nâlânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*seniñ, -iñ*]
- Ağlamaz mı Nâzî dūr oldu cemâlinden **seniñ** / Tâ şeb-i şem‘-i şebistânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [*seniñ, -iñ*]
- Nâzîyâ şâyeste-i vaşlımdır ey şâhim **seniñ** / Çağ-ı hüşnüñ geçmeden luţf et demi devrânlı yâr (*Gazel 26, Beyit 5*). [*seniñ, -iñ*]
- Gül zevk-i bahâr gülşen-i izhâra mı maşşuş / Bülbül **seniñ** ol nağmeleriñ zâre mi maşşuş (*Gazel 39, Beyit 1*). [*seniñ, -iñ*]
- Söz yok diyecek hüşnüñe ey mâh **seniñ** ammâ / Cevr ü sitemiñ ‘âşık-ı bîmare mi maşşuş (*Gazel 39, Beyit 3*). [*seniñ, -iñ*]
- Hağ müyesser eyleye dâ‘im mülâkâtîñ **seniñ** / Ey kerem kıanı velîyyü‘n-ni‘met-i bî-imtiĥân (*Kaside 1, Beyit 7*). [*seniñ, -iñ*]
- Şorarlarsa bu ne sevdâdır **sende** / Dildir ârzü eder cânânı de geç (*Diĝer 10, Beyit 2*). [*sende, -de*]
- Dediler **sen** kimsin dedim ‘âşıktır / Dediler ismiñ ne dedim yanıktır (*Diĝer 6, Beyit 19*). [*sen,]*
- Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / **Şen** et var yâd bülbüllerle o bâĝı (*Diĝer 15, Beyit 8*). [*şen,]*
- Cânâ gel gör gözüñle ĥazânda ‘ömrüm bâĝı / Lâlezâr-ı ĥasrette **sen** urduñ bu kıanlı daĝı (*Diĝer 16, Beyit 1*). [*sen,]*
- Ben sevdim seni yâr **sen** de beni yâr / Ben yaqtım **sen** de yak ‘aşk ocaĝını (*Diĝer 18, Beyit 1*). [*sen,]*
- Ben sevdim seni yâr **sen** de beni yâr / Ben yaqtım **sen** de yak ‘aşk ocaĝını (*Diĝer 18, Beyit 1*). [*sen,]*

- Sen ma‘şūḳ-ı cānsın ben de bir ‘āşık / Şarılalım şarmaş dolaş dolaşık (*Diğer 18, Beyit 3*). [sen,]
- Girme girift gören desin şarmaşık / Ben açtım gel **sen** de aç kucağını (*Diğer 18, Beyit 4*). [sen,]
- Ben sevdim **seni** yār sen de beni yār / Ben yaqtım sen de yaḳ ‘aşḳ ocağını (*Diğer 18, Beyit 1*). [seni, -i]
- İncinmesin cānā topla kākülün / Şaḳınırım bād-ı seherden **seni** (*Diğer 22, Beyit 1*). [seni, -i]
- Raḥm eyle dīdeler baḳ dolu ḳandır / Yaḳarım āh ile cigerden **seni** (*Diğer 22, Beyit 4*). [seni, -i]
- Görmesin raḳīpler ḥüsn-i cemāliñ / Ḥudā ḥıfz eylesin nazardan **seni** (*Diğer 22, Beyit 6*). [seni, -i]
- Küsme baña aman şeh-i ḥübānım / Biñ cāndan ḥayrānım sultānım **saña** (*Diğer 8, Beyit 1*). [saña, -a]
- Nerede gelirse bir ‘īd-i ekber / Ağam paşam şāhım ḳurbānım **saña** (*Diğer 8, Beyit 6*). [saña, -a]
- Nāzī **saña** ḳurbān bu bayramda yār / Allāhu ekber de çek bıçağını (*Diğer 18, Beyit 6*). [saña, -a]
- Neyledim ben **saña** söyle ey devrān / Aḳıttıñ dīdeden ḳanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [saña, -a]
- Vechiñ ne mücellādır / Cānım **saña** fedādır (*Diğer 21, Beyit 17*). [saña, -a]
- Bunca şāhlar İskenderleri nettim / Ne diyeyim **saña** baña ne ettiñ (*Diğer 23, Beyit 9*). [saña, -a]
- Satranc-ı emelde **sen** neler şaydıñ / Nāzī düştü dām-ı ḳaydıñ (*Diğer 26, Beyit 5*). [sen,]
- Dökme ḥün-ı dīdem gel eyle kerem / **Sen** gibi bir şāh-ı ‘ālī-şān benim (*Diğer 32, Beyit 2*). [sen,]

- Luṭf etmek ‘āşıka şevāptır cānā / **Sen** bilirsin ammā degil bu şekvā (*Diğer 32, Beyit 3*). [*sen,]*
- Ben yandım seninçin **sen** de yan desem / Sīneñ hecr oduna dāğlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*sen,]*
- Düşme ey dil **sen** de feryād u zāra / Yanagında gonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [*sen,]*
- Göñül yıqma kemlik etme bir ferde / Bu dünyāda **senden** kul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*senden, -den]*
- Nāzī bülbül iken **sen** bir gül iken / Seni göz görürken kande varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [*sen,]*
- Ey pembe-beden yār gonca fidānım / Bu şīveler nedir **sende** varım yār (*Diğer 41, Beyit 1*). [*sende, -de]*
- Nāzī bülbül iken sen bir gül iken / **Seni** göz görürken kande varım yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [*seni, -i]*
- Vaşlım dirig etme **saña** kurbānım / Nāzī ‘āşık ise ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [*saña, -a]*
- Tabīb-i dil **sen** de derdim çāresi / Ben miyim bu çarhın bahtı karesi (*Diğer 44, Beyit 3*). [*sen,]*
- Meger **sende** yokmuş hiç ‘ahd ü vefā / Raķīplere yār ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*sende, -de]*
- Meded **senden** kā’inātı var ettiñ / Marīzem Hālıkım devā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [*senden, -den]*
- Naşıl dil vermesin Nazī bī-çāre / Ne yapsın a beyim **sen** morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [*sen,]*
- İstemez bezmide sañtūr u kemān / Var iken sevdiğim **sende** o hūb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [*sende, -de]*
- Yalvar ey dil **sen** de her dem Sübhāna / İlticā et dā’im luṭf-ı mestāna (*Diğer 53, Beyit 5*). [*sen,]*

- Yāre açtı tīg-1 cānān sīneme yoktur ilāç / **Sen** de ey dil āh ile bu dīdeden hūnān saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [*sen,]*
 - Sevdigim gülfem **seni** Hāḳḳa emānet eyledim / Belki ḳurtulmam bu verenden göñül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*seni, -i]*
 - Bu Nāzī derdmendi **sen** yetiştir kūy-1 Ken‘ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-1 zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*sen,]*
 - Sen ağla hemān Nāzī gedā āh-1 derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz yaşına ḳansın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*sen,]*
 - Haydi cānım **sen** yürü ḳurbāna git cānān için / İmtinā‘ etme şaḳın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*sen,]*
 - Merḫamet ḳıl **sen** de cānā Nāzī-i bī-çāreñe / Söylesem derd-i dilim kevn ü mekān rıḳḳatlenir (*Gazel 36, Beyit 5*). [*sen,]*
 - Derd ü ḡam hem-dem elem-i muḫarrem **saña** ey Nāzīyā / Tāli‘im cān almaḡa bir ḫançer-i bürrān olur (*Gazel 37, Beyit 7*). [*saña, -a]*
 - Nāzī **saña** ger olsa da Loḳmān-1 şifā bī-ḫāşıl / Heyhāt göñül derdine bir çāre mi maḫşūş (*Gazel 39, Beyit 5*). [*saña, -a]*
 - Yād eder Rüşdi **seni** Nāzī dem-ā-dem ḫayr ile / Mithatıñ vaşfinda durmaz ḫāme-i mu‘ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [*seni, -i]*
 - Yetiştir **sen** ‘ināyet ḳıl rāḫ-1 maḳşūd-i yābāna / Sürem yüz ḫākine bir kez ereydim kūy-1 cānāna (*Müseddes 1, Beyit 8*). [*sen,]*
 - Nāzī **saña** yār olmadı bir kerre devrān / Et çāk-i girībān (*Müstezad 1, Beyit 14*). [*saña, -a]*
 - Hiç yok mu ‘acebā **sende** ey şeh-i ḫübān / Luḫf ile iḫsān (*Müstezad 1, Beyit 10*). [*sende, -de]*
 -
- seng-i:** *Eziyet taşı.*
- Nāzī sīrāc-1 ‘aşḳıñ ḫāk **seng-i** mezārına / Ḳalbim tenvīr eylesin diyem dostuñ çerāḡı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*seng-i, -taş]*

• Dostlar **seng-i** ihānetle yıkar hātır kıomaz / Kıalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*seng-i, -taş*]

• Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān için / Beklerim **seng-i** muşallāda yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*seng-i, -taş*]

•

senin için: *Senin için.*

• Şorarsa hālinden gül yüzlü yārim / **Seniñçin** ağlıyor yāsta de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [*seniñçin,]*

• Ben yandım **seninçin** sen de yan desem / Sīneñ hecr oduna dāğlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*seninçin,]*

• ‘Āşıklar **seninçin** düşmüşler derde / Bir de Nāzī vardır yoğla defterde (*Diğer 39, Beyit 7*). [*seninçin,]*

•

seniñçün: *Sana bağılı, seninle ilgili.*

• Geceler şubha dek giryān olduğum / **Seniñçündür** ciger püryān olduğum (*Diğer 30, Beyit 3*). [*seniñçündür, -dür*]

•

ser: *Baş II can.*

• Bir kıademde vāşıl-ı **ser** menzil-i maķşūd olur / Tā ... tiz-revdir bādīye becā-yı ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 2*). [*ser,]*

•

ser: (*Āşığın*) *aklı, fikri.*

• Serde bād-ı şevk eser iklīm-i cānāndan gelir / Tā meşāmmı cāna yetti būy-ı zülfü bī-gümān (*Kaside 1, Beyit 13*). [*serde, -de*]

•

serāfet: *Şerefli olma, şereflik.*

• Gönderirseñ selām ‘aleykü’s-selām / Kıabulüm biñbir **şerāfetlerle** (*Diğer 14, Beyit 4*). [*şerāfetlerle, --lerle*]

•

ser-ā-pā: "Baştan ayağa, büsbütün, tamamen" anlamında zarf.

• Mihr-i hüsnüñ nūra ğarķ eyler **ser-ā-pā** dilleri / Sāye ķurmuş zirvesinden vechiñe ğisūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*ser-ā-pā,*]

•

şerāre: *Kıvılcım.*

• Aña da inkisārımdan erişir bir belā nā-ġāh / Dehānımdan çıkar **şerāreler** ettikçe feryād u āh (*Gazel 20, Beyit 5*). [*şerāreler, -ler*]

• Hevā alsa eger ‘aşķım ocaġı bād-ı firķatten / Yanar tāk-ı felek **şerāre-i** āh-ı füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*şerāre-i, --i*]

•

şerbet: *1. ilaç 2. şerbet.*

• Merhem sürüp oñarsan ġünāh mı yārelerim / Şifālı bir **şerbettir** şunsun lebiñ bardaġı (*Diġer 16, Beyit 7*). [*şerbettir,*]

•

ser-encām: *Akıbet, son.*

• Nāzī miñnet-zedeyiz firķat-i dil-dārıla ama / Nice kim geçti belālar bu **ser-encām** da geçer (*Gazel 27, Beyit 5*). [*ser-encām,*]

•

şerer: *Kıvılcım. II Aşk ateşi.*

• Nāzīyā buldu hevā durmaz yanar ķandīl-i ‘aşķ / Yek **şererle** sīne baķ sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [*şererle, -le*]

• Cān yakmayı cānā yenile ādet edinmiş / Çün bir **şereri** āteş-i sūzāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 4*). [*şereri, -i*]

•

şerh etseler: *Açıklamak, ayrıntısına inerek açıklamak.*

• (*Gazel 41, Beyit 3*). [*şerh etseler, -seler*]

•

şerîf: (Ar.) Şerefli, kutsal, mübârek II. Soyu temiz ve şerefli olan, asil kimse.

• Raḥm eyle n'olur başı için Meryem ananın / Ol kıuds-ı şerîf Mescid-i Akşâ'yı severseñ (Gazel 22, Beyit 3). [şerîf,]

•

serîr: Taht, oturulacak yüksekçe yer, hükümdarlık.

• Serîr-i şevketleri vurduñ yerlere / Hiç yok mudur dostuñ aḥbâbın felek (Diğer 23, Beyit 14). [serîr-i, --i]

•

ser-levha: El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.

• Gezdigim ey Nâzî Mecnûncasına / Ser-levha-i divânıma yazılsın (Diğer 38, Beyit 6). [ser-levha-i, -i]

•

ser-mest: Kendinden geçme, sarhoş gibi.

• Öyle ser-mest marîzem ki devâ bilmem nedir / Geçti 'ömrüm ḥayfâ kim Nâzî esen yeller gibi (Gazel 10, Beyit 5). [ser-mest,]

•

ser-mest-i müdâmım: Her zaman sarhoş , kendinden geçmiş bir şekilde.

• (Gazel 31, Beyit 4). [ser-mest-i müdâmım,]

•

ser-nigün: 1.Talihsiz, bahtsız, 2.Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.

• Ne Zâllar yıktıñ ser-nigün ettiñ / Kahramân koymadıñ bağrın ḥün ettiñ (Diğer 23, Beyit 5). [ser-nigün, -dı]

• Bahâr oldu eser yok sâķî-i mu'ciz-nümünemden / Sitekler çıktı meydâna bu baht-ı ser-nigünümünden (Gazel 19, Beyit 1). [ser-nigünümünden, -mdan]

•

serp: Saçmak, dağıtmak.

• Kākülleriñ serpilmiş örtmüş gerdân-ı şemiñ / Şehâbveş eridi aķtı yüregim yağı (Diğer 16, Beyit 4). [serpilmiş, -il, -miş]

•

serpil: *Belli bir yere dağılacak şekilde atılmak, azar azar saçılmak.*

• Rağsa çıktı bir civān seyr eyledim hoş nāzını / Māh yüzüne **serpilir** gördüm o zülf-i sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*serpilir, -ir*]

•

serr: *Kötülük, fenalık.*

• ‘Arzuḥālim eyledim tekrīr cūr’ et **şerrim** ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḥūbān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3*). [*şerrim, -im*]

•

ser-tīz: *Far. Ucu sivri, keskin: tīg-i sertīz.*

• İttifāk etmişler ‘āşık öldürüp kan içmege / Her biri şimşīr-i **ser-tīz** müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [*ser-tīz,]*

•

serv: *Servi II Sevgilinin uzun boyu.*

• Ḥasretiñle eyvāh **serv-i** bülendim / Yanar derūnumda derdiñ ocağı (*Diğer 15, Beyit 1*). [*serv-i, -i*]

• Yāsemem koçulu boyları ‘ar’ar / Edep öğretirler **serv-i** revāna (*Diğer 6, Beyit 16*). [*serv-i, --i*]

• Şu‘le-i vaşlıñda gönülün et rüşen / Ğarıptir bu Nāzī ey **serv-i** semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [*serv-i, --i*]

•

serv-i bülendimden: *Uzun boylu selvi. II Uzun boylu sevgili.*

• (*Müseddes 1, Beyit 1*). [*serv-i bülendimden,]*

•

ses: *Bir kulağın duyabileceği frekans ve özellikteki titreşim.*

• Nāzī kim ne desin yanmış ‘abāya / Ağlama **sesini** kes ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 6*). [*sesini, -ini*]

• Āh cān ellerinde cānān ararken / Geldi bu gūşuma **ses** ğarip ğarip (

Diğer 40, Beyit 1). [ses,]

• İstemez bezmide sanṭūr u kemān / Var iken sevdiğim sende o ḥüb ses (*Diğer 49, Beyit 4). [ses,]*

•

setāret: *Neşe, sevinç, şenlik.*

• Şetāret baḥş eder teṣrīf kılsa bezme cānānım / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler ḥoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3). [şetāret,]*

•

sev: *1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.*

• Ölürsem **sevdigim** tez gelsin yārim / Tutsun mātem dögsün bağrın taş ile (*Diğer 13, Beyit 6). [sevdigim, -diğim, -]*

• Ben **şevler** verdim sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı ḥüsnüne Ḥoten raḥşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 2). [şevler, -ler]*

• Ben **sevdim** seni yār sen de beni yār / Ben yaqtım sen de yaq ‘aşk ocağını (*Diğer 18, Beyit 1). [sevdim, -di, -m]*

• Mevlā cānım alsın yāda yār olmam / Murād çağı gelin olan **sevdigim** (*Diğer 30, Beyit 6). [sevdigim, -dig, -im]*

• Ne derlerse şaḳın ḳurbān olduğum / İnanma el sözü yalan **sevdigim** (*Diğer 30, Beyit 4). [sevdigim, -dig, -im]*

• Bu Nāzī Mecnūnun **sevdigim** her bār / Şırma zülüflerin Leylālanıyor (*Diğer 47, Beyit 8). [sevdigim, -dig, -im]*

• Meftūnum **sevdigim** nāzūk edāña / Şāhīn gibi ḳara gözler süzgündür (*Diğer 48, Beyit 1). [sevdigim, -dig, -im]*

• Bir murād almadım vaşlın bāğında / Eyvāh fidān iken şolan **sevdigim** (*Diğer 30, Beyit 1). [sevdigim, -dig, -(i)m]*

• Doḳtor kerem et derdime imdādı yetiştir / Bir Ḥālīḳımız Ḥāzret-i Mevlā’yı **severseñ** (*Gazel 22, Beyit 1). [severseñ, -er, -se, -ñ]*

• Ört bast etme derdi al ele çäre var ise / Gözüm yaşını dökme gel ‘İsâyı **severseñ** (*Gazel 22, Beyit 2*). [*severseñ, -er, -se, -ñ*]

• Raḥm eyle n’olur başı için Meryem ananıñ / Ol kıuds-ı şerîf Mescid-i Akşâ’yı **severseñ** (*Gazel 22, Beyit 3*). [*severseñ, -er, -se, -ñ*]

• Sür merhemini kanlar ağan yâreli cisme / Şızlatma cigercigim Mesîhâyı **severseñ** (*Gazel 22, Beyit 4*). [*severseñ, -er, -se, -ñ*]

• Dert içre amân Nâzî-i dil-hûnu bırağma / Bilcümle manastırla kenîsâyı **severseñ** (*Gazel 22, Beyit 5*). [*severseñ, -er, -se, -ñ*]

• Derd-i ‘aşkı kim ki bilmez bilmeye **sevdâ** nedir / Şem‘-i ‘aşka yanmayan bilmez yanar mı ‘âşıkân (*Kaside 1, Beyit 9*). [*sevdâ, -da*]

• Yaqtıñ âteşlere ‘aşk ocağında / Derdi derûnumda kalan **sevdigim** (*Diğer 30, Beyit 2*). [*sevdigim, -dik, -im*]

• Ben de cân kıurbânımın yâre dedim minnetlenir / **Sevdigim** bilmem neden hayf eyleyip haşyetlenir (*Gazel 36, Beyit 1*). [*sevdigim, -dik, -im*]

•

sevâp: İyi ve güzel davranışlar karşısında Allah tarafından verilen mükafat.

• Luḫf etmek ‘âşıkâ **sevâptır** cânâ / Sen bilirsin ammâ degil bu şekvâ (*Diğer 32, Beyit 3*). [*sevâptır, -tır*]

• Erkân-ı ‘ünfide vaqt-i **sevâpta** / Sâ‘ilim bu bâbta ben de varım yâr (*Diğer 41, Beyit 4*). [*sevâpta, -ta*]

•

sevdâ: 1. Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. 2. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

• Edâsı hûb **sevdâsı** hoş ger şemme ‘aşk nev-icâd / Hırâm-ı kaydına reftârına tûbâ olur münkâd (*Diğer 11, Beyit 1*). [*sevdâsı, -sı*]

• Raḥm eyle efendim dil-i nâşâda / Kıoyma ğarîp başım **sevdâda** gel gel (*Diğer 25, Beyit 6*). [*sevdâda, -da*]

• Dedim niçin şaldıñ beni **sevdâya** / Dedi emeklerin vermem hebâyâ (*Diğer 40, Beyit 5*). [*sevdâya, -y, -a*]

•

sevdâli: *Âşık, sevdaya düşmüş.*

• Firkat-i yâr ile dağ u çöllerde / Dolanırım bu **sevdâli** baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [*sevdâli, -lı*]

•

sevdigim: *Muhabbet duyulan, sevilen kişi. II Sevgili.*

• Sînemde yâreler tâzelenirse / **Sevdigim** 'ilâcın bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 4*). [*sevdigim,]*

• Bulmadım emşâlin seniñ bî-hemtâ / Gerçi bu Rûm diyârında **sevdigim** (*Diğer 31, Beyit 1*). [*sevdigim,]*

• Durmaz devrân eder hayâlin cânâ / 'Âşıkların efkârında **sevdigim** (*Diğer 31, Beyit 2*). [*sevdigim,]*

• Ğam alır şatarız mübtelâlarla / Her-dem hicriñ pazarında **sevdigim** (*Diğer 31, Beyit 4*). [*sevdigim,]*

• Ğasret-i zülfüñle sünbüller bitsin / Nâzî hâk-i mezârında **sevdigim** (*Diğer 31, Beyit 6*). [*sevdigim,]*

• İstemez bezmide sançûr u kemân / Var iken **sevdigim** sende o hûb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [*sevdigim,]*

• Sevdigim gülfem seni Ğakka emânet eyledim / Belki kırtulmam bu veremden gönül pek nâ-mizâç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*sevdigim,]*

• Sevdigim gülfem yürü handânın andım ağladım / Sîne al kıanım tîğ-i müjgânın andım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*sevdigim,]*

•

sevki: (Ar.) *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves II. Sevinç, neşe, keyif.*

• Mecliste yine **sevki** ile peymâne donansın / Mey devri amân sâkı-i meh-pâre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*sevki,]*

•

sevket: *Büyüklik, heybet.*

• Serîr-i **şevketleri** vurduñ yerlere / Hiç yok mudur dostuñ aḥbâbın felek (*Diğer 23, Beyit 14*). [*şevketleri, -leri*]

•

şevk-i hüsn-i ‘aşka: *Aşkın güzel neşesi.*

• (*Diğer 7, Beyit 1*). [*şevk-i hüsn-i ‘aşka,*]

•

seydâ: *Aşkın çokluğundan akli başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup. II Âşık.*

• Bâğbân koymazsa ger bâğına dil-i **şeydâsın** / Būs kıl dâmen ayağın öp gül-i ḥandân için (*Gazel 24, Beyit 2*). [*şeydâsın, -sın*]

• Gül-fidânım derde şaldı zâr ile **şeydâları** / Güş eder mi bilmezem feryâd u nâlânım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [*şeydâları, -lar, -ı*]

• Su’âl et ḥâlini o gül-fidânıñ / Bilmez mi ḥâlimden bu ben **şeydâniñ** (*Diğer 36, Beyit 3*). [*şeydâniñ,*]

• Şu dâr-ı dünyâda ey gül-i ra’nâ / Ğâ’ib ettim yazık bir dil-i **şeydâ** (*Diğer 14, Beyit 5*). [*şeydâ,*]

• Eyler dil-i **şeydâ** şubḥa dem feryâd / Gözden akan yaş mı kan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*şeydâ,*]

• Şeydâ gibi feryâd u fiğân içre bırakma / Bu faşl-ı bahâr ḥâra kıl etme bizi gül (*Gazel 14, Beyit 4*). [*şeydâ,*]

• Ḥâlîme raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandân ne ‘ucb / Kaldı **şeydâ** gibi mâtemde vü yâsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*şeydâ,*]

•

seydâ-vı: *Deli, çılgın.*

• Lânemiz iğzâb edip ol gonca-i Nâzî demiş / Bü’l-hevestir öte gitsin bülbül-i **şeydâ-yı** ‘aşk (*Gazel 13, Beyit 5*). [*şeydâ-yı,*]

•

seyir: *Gidiş, ilerleyiş.*

• Seyir etse bir kez baht-ı siyâhım / Giryân tutar gökte bütün melekle (*Diğer 42, Beyit 1*). [*seyir,]*

•

seyl-âb-ı hicrânım: *Ayrılık acısıyla akan göz yaşı seli.*

• (*Gazel 42, Beyit 4*). [*seyl-âb-ı hicrânım,]*

•

seylâna: *Şiddetle akmak, sel gibi akmak.*

• Çektigim âlâmdan derd-i sitemden / **Seylâna** başladı dîdeden hûnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [*seylâna,]*

•

seyl-i sirîşkim: *Gözyaşı seli II Âşığın gözyaşlarının fazla olması.*

• (*Kaside 1, Beyit 3*). [*seyl-i sirişkim, -kim]*

•

seyr: *Ar.1.Bir şeyi zevk alarak gözle takip etme,bakma,izleme,temaşa. 2.Yürüyüş,yürüme. 3.Gezip dolaşma,gezme.*

• Şem‘-i ruhuñ seyr eylese cânânım / Yanar ârâm etmez pervâne gönül (*Diğer 26, Beyit 1*). [*seyr,]*

•

seyr edenler: *Temaşa etmek, izlemek.*

• (*Gazel 36, Beyit 2*). [*seyr edenler,]*

• (*Gazel 35, Beyit 3*). [*seyr et,]*

• (*Gazel 8, Beyit 1*). [*seyr eyledim,]*

•

seyrân: *Bakıp seyretme, temaşa etme.*

• Nâzî gül cemâliñ seyrân etmege / Hâzırdır bir cân kurbân etmege (*Diğer 9, Beyit 5*). [*seyrân,]*

•

sevyân olur: *Eşit, denk olur.*

- (Gazel 37, Beyit 5). [seyyān olur,]

•

seyyid: Efendi, bey; ağa; ileri gelen, baş, başkan.

- ‘Aql u ‘irfān u kemālle olalar ḥayrū’l-ḥalef / Büyük emmi-zādesi Seyyid Nizāmla ber-murād (Gazel 5, Beyit 6). [seyyid,]

•

sezā: Daha iyi, daha hayırlı.

- Görmezse sezā ‘āşıkı lutfuna dil-dār / Pervāne sıfat cān u dili odlara yansın (Gazel 23, Beyit 4). [sezā,]

- Nār-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o şūḥ / Ben miyim pervāneveş nāra sezā bilmem nedir (Gazel 31, Beyit 2). [sezā,]

•

şifa: Aşk derdine derman, ilaç, deva.

- Baña derd kıymadıñ bed kār ettiñ / Kerem kıl dāver-i şifā yetiştir (Diğer 46, Beyit 2). [şifā,]

- Merhem sürüp oñarsan günāh mı yārelerim / Şifalı bir şerbettir şunsun lebiñ bardağı (Diğer 16, Beyit 7). [şifalı, -lı]

- Derd ehline şifadır / Ağzınıñ balı sākī (Diğer 21, Beyit 18). [şifadır, -dır]

•

şifāt: (Ar.) Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona ait olan özellik, hal ve vasıf.

- Görmezse sezā ‘āşıkı lutfuna dil-dār / Pervāne şifāt cān u dili odlara yansın (Gazel 23, Beyit 4). [şifāt,]

•

şıg-: (Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istiap edilmek.

- Dağıtır ‘aqlım amān ḥoş şive-i refār ile / Tābe şıgmaz kucaga beslemişler āferin (Gazel 28, Beyit 2). [şıgmaz, -maz]

•

şıhhat: *Doğru, gerçeğe uygun, sağlam, sağlıklı.*

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim **şıhhat** ben ol Loqmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*şıhhat,*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim **şıhhat** ben ol Loqmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*şıhhat,*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim **şıhhat** ben ol Loqmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*şıhhat,*]

• Ne kām aldım marīzem ḥasretim zülf-i semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim **şıhhat** ben ol Loqmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [*şıhhat,*]

•

sihr: *Büyü, efsun.*

• Biri şehir-i Bābil ya Hindistānlı / **Sihr** etmişler bütün cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12*). [*sihr,*]

• Sihr-i zülfün başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör ne cādū gamze-i fettānım aındım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*sihr-i, -i*]

•

sık: *Aralıksız.*

• Nāzī öğrenmiş fūnūn şiveden bir çok **sık** / Revzen-i dilden nazar kıldım debistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 5*). [*sık,*]

•

şikāyet: *(Bir şeyden veya bir kimseden) Hoşnut olmadığını dile getirmek, yakınmak, söylenmek.*

• Nāle-i feryād u āhımdan felek rencidedir / Olmasın hālim **şikāyet** nā-tüvānım nā-tüvān (*Kaside 1, Beyit 26*). [*şikāyet,*]

•

sıklet-i hicr ü gamıñ: *Sıkıntı veren ayrılık acısı , ızdırabı.*

• (*Kaside 1, Beyit 5*). [*sıklet-i hicr ü gamıñ,*]

•

sil-: Temizlemek, gidermek, görünmez hâle getirmek.

• Kıyâmet haşre dek ağlarım gülmem / Nâzî yârsiz gözüm yaşların
silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*silmem, -mem*]

• Ol gül-i ruhsâr yâre gül dedim gülmem dedi / Hûn-ı çeşmim ol perîye
sil dedim **silmem** dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*silmem, -mem*]

• Görmedim cevrenden bir dem gülerek / Geçti 'ömrüm dîdem yaşın
silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [*silerek, -erek*]

• Ol gül-i ruhsâr yâre gül dedim gülmem dedi / Hûn-ı çeşmim ol perîye
sil dedim **silmem** dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*sil,]*

•

silâh: Düşmanı öldürmek, imha etmek veya kendini savunmak maksadıyla kullanılan her türlü alet.

• Hep **silâh** olmuş be-dest tâbür tabür şaf-be-şaf / 'Âşık isterler hemân
hûn içmege meydâna âh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*silâh,]*

•

sîm: Gümüş II sevgilinin teni.

• Nâzik ellerine yakmış kınâlar / Bir de inci taşmış **sîm** gerdânına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*sîm,]*

• Sîm gerdanlı tâze miyânı ince / Benleri hükmeder tâ Hindistâna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*sîm,]*

• Morlu fes başında dursun bir yana / Dürler taşın yakışır **sîm** gerdân (*Diğer 39, Beyit 5*). [*sîm,]*

• Güller hâk üzre dökülmüştür seher şeb-nemleri / Hâl-i fülfüllü o **sîm**
gerdânîñ aındım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*sîm,]*

•

şimdi: "İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

• Şimdi sitemlerle gözlerden şarқан / Eski demlerimi aldıkça yâda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*şimdi,]*

• Şimdiki zamānda bī-vefālarıñ / Derd ü kıhrın çekmek tūl-ı emeldir (*Diğer 45, Beyit 1*). [*şimdiki, -ki*]

• Ezel yoldaş idi ğam bende eyvāh / **Şimdi** eş oldu hasrette baña (*Diğer 5, Beyit 1*). [*şimdi,]*

• Meziyettir **şimdi** türlü zīynetle / ... lebler hūbān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 1*). [*şimdi,]*

• Hākīmsin ‘alīmsin semī’sin başır / **Şimdi** yolda gözü yārini bekler (*Diğer 42, Beyit 6*). [*şimdi,]*

• Şimdi bir bülbül-i dil-i haste-i hecrem meded / Ravza-i ‘aşkıñ gülistānım değil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 3*). [*şimdi,]*

•

sīm-gerdānım: Gümüş gerdanlı sevgili.

• Vay **sīm-gerdānım** hoşka-dehānım / İşte sağdır cānım tende varım yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [*sīm-gerdānım,]*

•

sīm-i ğabğab: Gümüş gerdan.

• (*Gazel 34, Beyit 3*). [*sīm-i ğabğab,]*

•

sīmin: Gümüş .gümüştēn yapılmış .

• Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūh / Yākūt taḳayım cebhe-i **sīmīne** ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*sīmīne, -e*]

•

şimsīr: Far. Kılıç, seyf. (Kesre ile de lügat sayılır).

• İttifāk etmişler ‘āşık öldürüp kıan içmege / Her biri **şimsīr-i** ser-tīz müje-i dil-cūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 4*). [*şimsīr-i,]*

•

sīne: 1. Göğüs, bağır, sadr. 2. Gönül, kalp, yürek. 3. İç, derinlik.

• Dedim melek midir şoyuñuz dilber / Dediler baksaña **sīnemiz** mermer (

Diğer 6, Beyit 15). [sīnemiz, -miz]

- Edeli ol kāfiriñ zünnār-ı sihrin cānā bend / Kālbim on put-ḥānedir bu **sīnede** nākūs olur (*Gazel 38, Beyit 2*). [sīnede, -de]
- Olmakta ḥarāb şadme-i cevriñle demādem / Ey çarḥ kerem et **sīne-i** vīrāna doḡunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [sīne-i,]
- Maḥv oldu hecriñle bu dil-i sūzān / **Sīnende** merḥamet yoḡ mudur īmān (*Diğer 47, Beyit 5*). [sīnende, -ñ, -de]
- Şemşīr-i derdiñle ruḥları fendim / Vurduñ bu **sīneme** bir tāze daḡı (*Diğer 15, Beyit 2*). [sīneme, -m, -e]
- Mecrūḥ-ı temekkūn **sīnem** sū-be-sū / Açtı tāze yāre cellād-ı ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [sīnem, -m]
- Ben cevri felekle **sīnede** çākım / Zālīm devrān ile dīde ḡamnākım (*Diğer 1, Beyit 3*). [sīnede, -de]
- Müjgān oḡların attıñ raḥm etmediñ **sīneme** / Ağyār eli mi degdi çözülmüş zülfūñ baḡı (*Diğer 16, Beyit 6*). [sīneme, -m, -e]
- Cevr oduna yanmaḡ rūz u şeb kārım / Vuruldu **sīneme** firḡāt daḡları (*Diğer 19, Beyit 2*). [sīneme, -m, -e]
- Ālūdedir **sīnem** al kızıl ḡana / Ḳılsın bu derdime çāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 2*). [sīnem, -m]
- Cevr eder rūz u şeb dīdesi fettān / Derdleri **sīnemde** oldu firāvān (*Diğer 45, Beyit 5*). [sīnemde, -m, -de]
- Yāre açtı tīḡ-ı cānān **sīneme** yoḡtur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden ḥunān şaç (*Gazel 4, Beyit 1*). [sīneme, -m, -e]
- Gör lāle gibi dāḡları **sīnemde** hezārān / Netsin buna bir cān (*Müstezad 1, Beyit 8*). [sīnemde, -m, -de]
- Dāḡ-ı hecriñle dil lālesitāndır / Nāvek-i müjgāna **sīne** nişāndır (*Diğer 22, Beyit 3*). [sīne,]
- Açtı **sīneme** biñ hicrān yāresi / Em ü vişālinle şar çıpır pıtır (*Diğer 44,*

Beyit 4). [sīneme, -m, -e]

• Dām edip zūlfūñ esīr ettiñ dil-i dīvānemi / Yok mu āyā merḥamet **sīnende** bī-īmānlı yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [sīnende, -ñ, -de]

• Nāzīyā buldu hevā durmaz yanar kandīl-i ‘aşk / Yek şererle **sīne** bak sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [sīne,]

• Sevdigim gülfem yürü ḥandānım andım ağladım / **Sīne** al ḳanım tīg-i müjgānım añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [sīne,]

• Ḥasreti cigerim kıldı biñ pāre / **Sīnemde** yāreler erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [sīnemde, -m, -de]

• Sīnemde yāreler tazelendirse / Sevdigim ‘ilācın bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 4*). [sīnemde, -m, -de]

• Derd ile **sīnemde** yāreler nihān / Ey ḥusn-i Yūsufum ḳan ağlar Ken‘ān (*Diğer 49, Beyit 3*). [sīnemde, -m, -de]

• Ğoncaveş keşf eylemem **sīnemde** ḳanlı dāğlar / Genc-i esrār-ı nihānım tercümānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [sīnemde, -m, -de]

• Gümüşte yok beyāzlıkta mīnede / Alsam āğuşuma şarsam **sīnede** (*Diğer 6, Beyit 5*). [sīnede,]

•

sīne-i pūr-dāğıma: Yara dolu göğüs.

• (*Müstezad 1, Beyit 2*). [sīne-i pūr-dāğıma,]

•

sīne-sūz: Yüreği yanan.

• Āteş-i ḥasretle **sīne-sūzam** / Bir sebūāsādır çeşm-i giryānım (*Diğer 25, Beyit 3*). [sīne-sūzam, -am]

•

sīpihr: Felek, talih, gökyüzü.

• Nāzīyā yazdım elimle cevherī tārīḥini / Şālīḥ Ekrem doğup mihr-i **sīpihre** buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [sīpihre, -e]

•

sīr-āb: Şeffaf ve parlak.

• Feyz-i sübhān gülşen-i āmālını **sīr-āb** ede / Lem-yezel dünyā ve mā-fihāda kıalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [*sīr-āb,*]

•

sīrāc: Kandil, mum, meş'ale gibi aydınlatma aracı, ışık.

• Nāzī **sīrāc-ı** 'aşkıñ taķ seng-i mezārına / Kıalbim tenvīr eylesin diyem dostuñ çerāğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*sīrāc-ı,*]

•

şīrīn: 1. Şirin, tatlı 2. Ferhad u Şirin hikayesindeki kadın kahraman.

• Nağmeler ile gel bāğ-ı şöhbette / Ey tūtī-i **şīrīn** oldu dil kıafes (*Diğer 49, Beyit 6*). [*şīrīn,*]

•

şīrīn: Güzel, hoş, latif II Sevgili.

• Bilmem şabādan mı zülfüñ çizilmiş / **Şīrīn** nigāhından cānlar ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [*şīrīn,*]

•

şīrīn sözlüleri: Tatlı sözler söyleyen(ler, sevgililer).

• (*Diğer 7, Beyit 7*). [*şīrīn sözlüleri,*]

•

şīrīn-güftār: Tatlı sözlü (kimse).

• Şīrīn-güftār ile bülbül şadāña / Cān dayanmaz zīrā bağrım üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [*şīrīn-güftār,*]

•

sirişk: Gözyaşı.

• Ben şevler verdim **sirişkimle** ey gül-fidān / Nev-bahār-ı hüsnüne Hıoten rahşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*sirişkimle, -im, -le*]

• Bir sebūdur iştiyākımla **sirişkim** lüccesi / Kıatre kıatre ağlıyor bak dīdeler

bārānlı yār (*Gazel 26, Beyit 4*). [*sirişkim, -im*]

•

sırma: *Altın sarısı renginde saç.*

• Bu Nāzī Mecnūnun sevdiğim her bār / **Şırma** zülüflerin Leylālanıyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [*şırma,]*

•

sitem: *Zulüm, eza, ceфа.*

• Sitem-i çarḥ ile düşen efgāna / Bülbül tek dıraḥt-ı nālānda ƣaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [*sitem-i,]*

• Ƙıyđıñ niçe erenlere erlere / Ne **sitemler** ettiñ derbederlere (*Diğer 23, Beyit 13*). [*sitemler, -ler*]

• Kestiñ mi ümīdin ben bī-nevādan / Ƙalsın mı dil böyle mecrūḥ-ı **sitem** (*Diğer 28, Beyit 2*). [*sitem,]*

• Ey çeşm-i āfetim el verir **sitem** / ‘Aşkıñla nālān u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [*sitem,]*

• Bahār oldu eser yok sākī-i mu‘ciz-nümünemden / **Sitemler** çıktı meydāna bu baḥt-ı ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [*sitemler, -ler*]

• Çektigim ālāmdan derd-i **sitemden** / Seylāna başladı dīdeden ḥūnum (*Diğer 33, Beyit 2*). [*sitemden, -den*]

•

sitemkār: *Sitem eden, eziyet eden, ceфа eden, haksızlık eden.*

• Ḥasret çeke çeke Nāzī bu yerde / Perīşān de **sitemkäre** ağlasın (*Diğer 36, Beyit 6*). [*sitemkäre, -e*]

• Şimdi **sitemlerle** gözlerden şarḥan / Eski demlerimi aldıkça yāda (*Diğer 1, Beyit 2*). [*sitemlerle,]*

•

şive: *Cilve, edā, naz.*

• Bezimde mey al da baḥ neler söyler / Biñ **şive** nāz ile yār çıtır pıtır (

Diğer 44, Beyit 1). [şīve,]

- Vuşlat bedestānı açmışlar hele / **Şīve** çārşısında durmuşlar yola (*Diğer 7, Beyit 5). [şīve,]*
- Nāzī öğrenmiş fūnūn **şīveden** bir çok şık / Revzen-i dilden nazar kıldım debistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 5). [şīveden, -+den]*
- Cānımı yāre fedā eyler isem de yeridir / Ehl-i ‘aşk cümle anıñ **şīvesinde** çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1). [şīvesinde, -si, -n, -de]*
- Şeṫāret baḫş eder teşrīf kılsa bezme cānānım / O tarz-ı **şīve** cünbüşler revişler hoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3). [şīve,]*
- Beslemesin bāḡbān ḡonca bāḡında / Hezār **şīvelerle** bir gül-i nev-res (*Diğer 49, Beyit 1). [şīvelerle, -lerle]*
- Ey pembe-beden yār ḡonca fidānım / Bu **şīveler** nedir sende varım yār (*Diğer 41, Beyit 1). [şīveler, -ler]*
- Daḡıtır ‘aqlım amān hoş **şīve-i** reftār ile / Tābe şıḡmaz kucāḡa beslemişler āferīn (*Gazel 28, Beyit 2). [şīve-i, --i]*

şīvekār: *Cilveli, işveli.*

- Bilmez mi Nāzīya ‘işretli ‘ayşlı / Hepisinden yār-ı **şīvekār** tatlı (*Diğer 17, Beyit 6). [şīvekār,]*

siyāh: *En koyu renk, kömür rengi, kara.*

- Şānelenmiş amān o **siyāh** perçem / Mor fes egrī zülüfleri düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4). [siyāh,]*
- Ey çeşm-i **siyāh** gönlü sünbül yüzü gül / Hele baḡ tāze açılmış yanaḡı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1). [siyāh,]*
- Hoş-büylü **siyāh** zülfünü gerdāna daḡıtmış / Kākülleriniñ bir teli reyḫāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3). [siyāh,]*
- Seyir etse bir kez baḫt-ı **siyāhım** / Giryān tutar gökte bütün melekle (

Diğer 42, Beyit 1). [siyāhum, --ım]

•

siz: "Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.

• Dedim **siz** kimsiñiz yüzler egdiler / Dedim kerem ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9). [siz,]*

•

sızı: *Hafif ve ince ağrı.*

• Göñül mecrūh oldu çağlıyor al kan / Ağlıyor **şızlıyor** cismindeki cān (*Diğer 46, Beyit 3). [şızlıyor, -layor]*

• Bī-vefā bī-kesem dār-ı ğurbette / Ağlaram **şızlaram** kaldım lānesiz (*Diğer 52, Beyit 1). [şızlaram,]*

•

sızlat: *Hafiften ve derinden ağrımak, sancımak.*

• Sür merhemini kanlar akan yāreli cisme / **Şızlatma** cigercigim Mesīhāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4). [şızlatma, -ma]*

•

sö: *(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.*

• Tīr-i cevriñi hemān atıp tutup oynar güler / Nāzī teklif-i vişāl ettim o şūha **söylemez** (*Gazel 28, Beyit 4). [söylemez, -y, -le, -mez]*

•

sohbet: *Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.*

• Nağmeler ile gel bāğ-ı **şoħbette** / Ey tūtī-i şīrīn oldu dil kafes (*Diğer 49, Beyit 6). [şoħbette, -te]*

• Dedi geç kaldım **şoħbete** amān ey Nāzīyā / Pāyin öptüm gel mihmānım o dedim olmam dedi (*Gazel 11, Beyit 5). [şoħbete, -e]*

• Cānā gel yat benim āğuşumda tek / **Şoħbet** merām etme kol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4). [şoħbet,]*

•

şöhret: *Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.*

• Hiç hâtır yıkmasın bir ferde kemlik etmesin / Dâ'imâ iylikle olsun
şöhreti vü nâmı ziyâd (*Gazel 5, Beyit 4*). [*şöhreti, -i*]

• 'Āşık öldürmekle iftihâr etmek / Bir özge **şöhret** mi şân mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 6*). [*şöhret,]*

• Şöhretler vermekte tāk-ı eflâke / Benler taht kurmuş gerdânistâna (*Diğer 9, Beyit 4*). [*şöhretler, -ler*]

• ... kabrim yapsın reh-güzâr-ı âfete / Nâzî ismim yâd olunsun **şöhretim**
bulsun revâç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*şöhretim, -im*]

• Yazsınlar böylece kabrim taşına / Nâzî gedâ derler **şöhrette** baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [*şöhrette,]*

• Haşr olmuş şâh-ı gâmzeñ 'âlemi teşhîre çün / **Şöhreti** dünyayı tutmuş
leşker-i hindûlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*şöhreti, -i*]

•

şol: *Sol.*

• Kerem kıl yok yere döktürme kanım / Aldı gam leşkeri **şol** ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*şol,]*

•

şol: *Tazeliğini, diriliğini, rengini yitirmek (bitkiler bağlamında).*

• Soldurup nergisim bāğım bozdurduñ / Güller açtırmadıñ gül-fidânıma (*Diğer 4, Beyit 6*). [*şoldurup, -dur, -up*]

• Rûy-ı idbâr görmesin dünyada **şoldukça** tâ / Eylesin iqbâl ile Hâllâkı
mesrürü'l-fu'âd (*Gazel 5, Beyit 3*). [*şoldukça, -duk, -ça*]

• Ey bād-ı semûm esme gülistâna doğunma / **Şoldurma** şağın nergis-i
mestâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 1*). [*şoldurma, -dur, -ma*]

• Şemmetmeyeli gül ruğun güller gibi **şoldum** / Bilmem ki ne oldum (*Müstezad 1, Beyit 5*). [*şoldum, -du, -m*]

• Hāzāna uğrattıñ hār ettiñ gülüm / **Şolsuñ** gülüñ gülşānım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 6*). [*şolsuñ, -sun*]

• Bir murād almadım vaşlın bāğında / Eyvāh fidān iken **şolan** sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [*şolan, -an*]

• Geleli şu dehre şanmayıñ güldüm / Gül idim açıldım **şoldum** hār oldum (*Diğer 33, Beyit 3*). [*şoldum, -du, -m*]

• Şolmadan erişsin ‘ömrüñ gülşeni / Vaqt-i hāzān oldu güller perīşān (*Diğer 34, Beyit 2*). [*şolmadan, -ma, -dan*]

• Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm **şoldu** gāzeldir / Bir gül-gonca yüz biñ hāra bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [*şoldu, -du*]

• Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver zülfüñden / **Şoldu** genc-i maqşūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [*şoldu, -du*]

• Şoldurduñ gülleri gül bedenleri / Hūna boyandırdıñ pīrehenleri (*Diğer 23, Beyit 11*). [*şoldurduñ,]*

•

şöndür: *Şöndürmek / Aşığın ayrılıktan duyduğu ateşin söndürülmesi bağlamında kullanılmıştır-.*

• Şem‘-i bahtım yakmadı **şöndürdü** bir an rüzgār / Kaldı gönüm derd ile zulmette hālim pek yamān (*Kaside 1, Beyit 14*). [*şöndürdü, -dü*]

• Şöndürme felek istemezem kaçre şuyundan / Yansın ço hemān bu dil-i sūzāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*şöndürme,]*

•

şor: *Aramak, araştırmak; soru sorarak bilgi edinmeye çalışmak.*

• Tā şubha dek nāliş u feryādımı görseñ / Aḥvālimi **şorsañ** (*Müstezad 1, Beyit 11*). [*şorsañ, -sa, -ñ*]

• Şorarsa hālimden gül yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [*şorarsa, -ar, -sa*]

• Şorarlarsa bu ne sevdādır sende / Dildir ārzü eder cānānı de geç (*Diğer 10, Beyit 2*). [*şorarlarsa, -ar, -lar, -sa*]

•

söy: *Aşıkâr etmek, açığa çıkarmak || Hakikati, şeriatsız anlatmak, göstermek.*

• Dedim melek midir **şoyuñuz** dilber / Dediler bakşaña sīnemiz mermer (*Diğer 6, Beyit 15*). [*şoyuñuz, -uñ, -uz*]

•

söyle: *Anlatmak, dile getirmek.*

• Merhamet kıl sen de cānā Nāzī-i bī-çāreñe / **Söylesem** derd-i dilim kevn ü mekān rıkkatlenir (*Gazel 36, Beyit 5*). [*söylesem, -se, -m*]

• Melegim n'oldu desem gül gibi ruhlr kızarır / Tūṭī gibi **söylese** tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [*söylese, -se*]

•

söyle: *"Söyle, anlat" anlamında emir veya istek ifadesi.*

• Şabā 'azm eyleyip doğru cānāna / Ḥasb-i ḥālim **söyle** yāre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [*söyle,]*

•

• Derdiñle **şöyle** za'if oldu bīmār tenim / Cevriñle gel aqıtma gözden kızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*şöyle,]*

• Bezimde mey al da bak neler **söyler** / Biñ şīve nāz ile yār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*söyler, -r*]

• Neyledim ben saña **söyle** ey devrān / Aqıttıñ dīdeden kanlı yaşları (*Diğer 20, Beyit 2*). [*söyle,]*

• Şabā görüp **söyle** nāzlı cānāna / Yetişsin imdāda ḥāller perīşān (*Diğer 34, Beyit 1*). [*söyle,]*

• Gülşenden mi böyle teşrīf gülererek / Ruḥlarıñ mı verdi **söyle** güle renk (*Diğer 39, Beyit 3*). [*söyle,]*

• Söyle zār-ı 'aşkım yosma edāya / Dilerse ḥāzırım cānım fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [*söyle,]*

•

• Yoğ mu 'ilāç **söyle** amān ṭabībā / Olmaz mı perīşān gönül şānesiz (

Diğer 52, Beyit 4). [söyle,]

• Söyle var hâlin hemen Nâzî o şâhiñ zâtına / Dâmen-i hünkâra yüz sür
dur yine dîvâna âh (*Gazel 7, Beyit 5*). [söyle,]

• Mağşadın **söyle** nedir ey Yūsuf-ı Mışr-ı hüsñ / Dildeki endüh gam-ı
Ken'an ile seyyân olur (*Gazel 37, Beyit 5*). [söyle,]

•

söyleş: *Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.*

• Söyleşir tütî gibi güftârî hûb oynar güler / Hoş bir istiğnâ ile kaçım çatıp
oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [söyleşir, -ir]

•

söyün-: *Söndürmek, parlaklığını gidermek.*

• Yanar yandıkça fânüs-ı hayâlim âteş-i gamdan / **Söyünmez** tâli'imden
mi 'acep ikbâl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [söyünmez, -mez]

•

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden
kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.*

• Tütî 'âşık **sözüne** / Güneş meftûn yüzüne (*Diğer 21, Beyit 9*). [sözüne, -
ü, -ñ, -e]

• Ne derlerse şakın kurbân olduğum / İnanma el **sözü** yalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [sözü, -ü]

• Söz yok diyecek hüsñüne ey mâh seniñ ammâ / Cevr ü sitemiñ 'âşık-ı
bîmâre mi maşşüş (*Gazel 39, Beyit 3*). [söz,]

• Melegim n'oldu desem gül gibi ruhlar kızarır / Tütî gibi söylese tatlı
sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [sözü, -ü]

• Güyâ ki ... tütî **sözleri** / Görünce şaşırđım oldum dîvâne (*Diğer 6,
Beyit 4*). [sözleri, -ler, -i]

•

su: *Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.*

• Ölürsem ğurbette **şuyum** kim döke / Nâzlı yârim yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*şuyum, -um, -y*]

•

şu: "Şu" belgisiz zamir.

• Şudur işte niyâzımdır ki luţf-ı ilâhinden / Hâsûduñ şem'a-i fikriñ firûzân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 4*). [*şudur, -dur*]

•

şu: " Şu " işaret sıfatı.

• Şu dâr-ı dünyâda ey gül-i ra'nâ / Ğâ'ib ettim yazık bir dil-i şeydâ (*Diğer 14, Beyit 5*). [*şu,]*

• Geleli **şu** dehre şanmayıñ güldüm / Gül idim açıldım şoldum hâr oldum (*Diğer 33, Beyit 3*). [*şu,]*

• Bir selâm gönderdim cânân eliñe / 'Acep **şu** günlerde yetişir m'ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [*şu,]*

•

şu: Yaşam kaynağı sıvı, içme suyu.

• Söndürme felek istemezem kaçre **şuyundan** / Yansın ço hemân bu dil-i sūzâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*şuyundan, -y, -u, -n, -dan*]

•

şu: Su, göz suyu , göz yaşı suyu.

• Gözden **şu** verip besledigim tâze fidânım / Nev-reste amân gonca-i hândâna doğunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [*şu,]*

•

su'âl: (Ar.) Sorulan şey, soru.

• Su'âl et hâlini o gül-fidânıñ / Bilmez mi hâlınden bu ben şeydânıñ (*Diğer 36, Beyit 3*). [*su'âl,]*

•

su'âl ettim: Sordum.

- (Diğer 17, Beyit 1). [su'âl ettim,]

•

sū-be-sū: Her taraf, her yan.

• Sū-be-sū etsem tavāf kūyuñ dil-ārā şubḥ u şām / Korkarım müjeñ okundan bir gazab-ı peykān olur (Gazel 37, Beyit 6). [sū-be-sū,]

• Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle **sū-be-sū** / Gül yüzüm nergis gözüm gīsū da şeb-būdur demiş (Gazel 40, Beyit 4). [sū-be-sū,]

• Mecrūḥ-ı temekkūn sīnem **sū-be-sū** / Açtı tāze yāre cellād-ı ebrū (Diğer 3, Beyit 3). [sū-be-sū,]

•

subh: Sabah.

• Şubḥa dek kan ağlar çeşm-i giryānım / Eylemez mi te'sīr efgānım saña (Diğer 8, Beyit 2). [şubḥa, -a]

• Geceler **şubḥa** dek giryān olduğum / Seniñçündür ciger pūryān olduğum (Diğer 30, Beyit 3). [şubḥa, -a]

• Eyler dil-i şeydā **şubḥa** dem feryād / Gözden akan yaş mı kan mıdır bilmem (Diğer 27, Beyit 4). [şubḥa, -a]

• Zaḥm-i dil kan ağlar bulmadı devā / **Şubḥa** lem el açıp eylerim du'ā (Diğer 33, Beyit 5). [şubḥa, -a]

• Şubḥa dem bülbül fiğān eyler döker göz yaşım / Cāndan ārzūsu gül-i ḥandān degil de yā nedir (Gazel 30, Beyit 2). [şubḥa, -a]

• Tā **şubḥa** dek nāliš u feryādımı görseñ / Ahvālimi şorsañ (Müstezad 1, Beyit 11). [şubḥa, -a]

• Gūş eden āh u enīnim **şubḥa** dem sūzān olur / Kim görse bir ḥūn-ı çeşmim dīdesi giryān olur (Gazel 37, Beyit 1). [şubḥa, --a, -]

•

subh u şām: Sabah ve akşam, gece-gündüz, her zaman.

- (Gazel 37, Beyit 6). [şubḥ u şām,]

•

sübhān: Her türlü kusur, ayıp ve eksiklikten münezzehtir, uzak (Allah).

• Rabbike hūn ve ma dīnike emri / Erince bilirim **Sübhān**'ı de geç (*Diğer 10, Beyit 4*). [*sübhān*'ı, -ı]

• Yalvar ey dil sen de her dem **Sübhāna** / İlticā et dā'im luṭf-ı mestāna (*Diğer 53, Beyit 5*). [*sübhāna*, -a]

• Feyz-i **sübhān** gülşen-i āmālini sīr-āb ede / Lem-yezel dünyā ve mā-fihāda ḳalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [*sübhān*,]

•

şūh: Işveli, cilveli (dilber, güzel).

• Korkma **şūhum** meclis-i meyde leb-i la'lin yeter / İstemez ger olsa da sākī şarāb-ı ergāvān (*Kaside 1, Beyit 22*). [*şūhum*, -(u)m]

• Tır-i cevri hemān atıp tutup oynar güler / Nāzī teklif-i vişāl ettim o **şūha** söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*şūha*, -a]

• Tezyīn ḳılan 'ıtr ile nāzık teniñ ey **şūh** / Yāḳūt ṭaḳayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*şūh*,]

• Nār-ı hicre yakmak ister yoğ iken cürmüm o **şūh** / Ben miyim pervāneveş nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*şūh*,]

• Parlatır ḳavs içre neyyir cevri hālā o **şūh** / Nāzī ḳaşdı cānā mı müjgānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 5*). [*şūh*,]

• Bir ḥaṭā ḳılsam nedir öpsem o **şūhuñ** gerdenin / Neyleyim ḳāh-ı zenaḥdānda dil maḥbūs olur (*Gazel 38, Beyit 3*). [*şūhuñ*, -un]

•

şūh-ı cihān: Dünyalar güzeli.

• (*Kaside 1, Beyit 12*). [*şūh-ı cihān*,]

•

şükr: Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.

• Tāze ḥalk etmiş anı Ḥallāḳa tāze **şükrümüz** / Tāze māhım tāze bezme

tāze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*şükürümüz, -ümüz*]

•

şüküfte: *Açılmış // şen, neşeli, ferah.*

• Şüküfte olmadı bilmem neden bu gonca-i hâtır / Beni bülbül gibi dūçār-ı efğān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [*şüküfte,]*

•

şükür: *"Allah'a hamd olsun" anlamında dua ifadesi.*

• Biñ **şükür** elţāfına Hakk'ın ilā-yevmi'l-me'ād / Kıldı bir ferzend ihsān u 'ināyet sa'd-ābād (*Gazel 5, Beyit 1*). [*şükür,]*

•

şulan: *Sulama işi yapılmak; sulu duruma gelmek II sönmek, dinmek; dolmak.*

• Nergis göricek mestānına nāzına hayrān / Zāhid de görüp āh ederek ağzı **şulansın** (*Gazel 23, Beyit 3*). [*şulansın, -sın*]

•

şulb: *Soy, döl II öz.*

• Habbazā Mīr-i Nihādīñ **şulb-i** pākinden yine / Doğdu bir maḥdūm-i sa'd-aḥter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*şulb-i, --i*]

•

şu'le: *Alev || ışık, parıltı.*

• Şu'le-i vaşlıñda gönülñ et rüşen / Ğarıptır bu Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [*şu'le-i, --i*]

• Nāzīyā faqr ile devr-i cihāna / **Şu'le-i** dīdāra yana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [*şu'le-i, --i*]

• Şu'leye yakmam tenim pervāneveş beyhūdeye / Āteş-i sūzān benim dūzah mekānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*şu'leye, --(y)e*]

•

sultān: *Padişah || Sevgili; gönül sultānı.*

• Bilirim derdimi yoqtur ifākat / Bu ḥālim **sultānıma** yazılsın (*Diğer 38,*

Beyit 4). [sultānıma, -ım, -a]

• ‘Arz-ı hāl etsem mi bilmem ne der ol **sultāna** āh / Raḥm eder mi bilmezem bu dīde-i giryāna āh (*Gazel 7, Beyit 1*). [sultāna, -a]

•

sultānım: "Sultanım, padişadım, sevgilim" anlamlarına gelen bir sevgiliye hitap şeklidir.

• Küsme baña aman şeh-i hūbānım / Biñ cāndan ḥayrānım **sultānım** saña (*Diğer 8, Beyit 1*). [sultānım,]

•

sulu: (Meyve için) Kendi cinsinden olanlara göre suyu daha çok olan; canlı, parlak.

• Şulu şeftāliler va‘de ettiler / Vermediler gönülüm düştü gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [şulu,]

•

sümbül: Sevgilinin zülfüne benzetilen bir tür çiçek.

• Rūḥlarıñ ḡonca güldür / Būy-ı zülfüñ **sümbüldür** (*Diğer 21, Beyit 3*). [sümbüldür, -dür]

•

sun: 1. sunmak 2. ikram etmek.

• Şun ehl-i rindi güldür / Mey-i ikbāli sākī (*Diğer 21, Beyit 4*). [şun,]

• Sākīyā **şun** baña mey-i gülgünü / Bāde-i elestten kana gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 1*). [şun,]

• Felek **şundu** cām -ı zehiri āh-vāh / Gerçi vaşlın çağı firḡatte baña (*Diğer 5, Beyit 2*). [şundu, -du]

• Zehirler nūş ettim dertler kazandım / Bir de devrān **şundu** sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [şundu, -du]

• Merhem sürüp oñarsan günāh mı yārelerim / Şifālī bir şerbettir **şunsun** lebiñ bardağı (*Diğer 16, Beyit 7*). [şunsun, -sun]

• Doğurmuş bunları hangi analar / Gelmemiş cihāna böyle **şunalar** (

Diğer 6, Beyit 17). [şunalar, -a, -lar]

•

şunalara: - *Tapınaklarda, üzerinde kurban kesilen, günlük yakılan, dinî tören yapılan taş masa.*

• Böyle **şunalara** kim der Türk kıızı / Cennetten gelmişler şanki nişāna (*Diğer 6, Beyit 14). [şunalara,]*

•

sünbül: *Sümbül çiçeği II Sevgilinin saçları.*

• Sām estirdiñ n’ettiñ elden **sünbülüm** / Nāzī uçtu şāh-ı gülden bülbülñ (*Diğer 12, Beyit 5). [sünbülüm, -üm]*

• Şem’ etmesin ağıyar zülf-i **sünbülün** / Hüb gördüm şems ü kamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2). [sünbülün, -ün]*

• Ey çeşm-i siyāh göñlü **sünbül** yüzü gül / Hele bak taze açılmış yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1). [sünbül,]*

• Görünce mest olur **sünbül** o zülf-i müşk-i pür-çini / Dokunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4). [sünbül,]*

• Kaldı dil ārzusu lebleri mülde / Zülfü ‘anber-feşān saçı **sünbülde** (*Diğer 17, Beyit 3). [sünbülde,]*

• Hāsret-i zülfünle **sünbüller** bitsin / Nāzī hāk-i mezārında sevdiğim (*Diğer 31, Beyit 6). [sünbüller,]*

• Dil-rübā hoşunedir zülfünde **sünbüller** gibi / Ruğlarıñ āyine ki al bak ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1). [sünbüller,]*

•

sür-: *Dokundurmak, değdirmek.*

• ‘Ālī himmet kıl **sürem** tā hāk-i pāye yüzlerim / Firqatīñle tevbeler gülmez dü çeşmim hün-feşān (*Kaside 1, Beyit 19). [sürem, -e, -m]*

• Merhem **sürüp** oñarsan günāh mı yārelerim / Şifālı bir şerbettir şunsun lebiñ bardağı (*Diğer 16, Beyit 7). [sürüp, -üp]*

• Olmadı müyesser vişâle ermek / Nâzî hâk-i pây-i yâre yüz **sürmek** (*Diğer 27, Beyit 5*). [*sürmek, -mek*]

• Nezdine el bağlayıp **sürsem** yüzüm dīvânına / Okşayıp la‘lleyin añlar idim hep rāzını (*Gazel 8, Beyit 2*). [*sürsem, -sem*]

• Eriştir ey şabâ yeter taḥammül yok dilde ārâma / Ayağın būs edip yüz **sür** selâm et nūr-ı ecsâma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*sür,]*

•

sür-: *Yoksul ve perişan yaşamak.*

• Āteş-i ‘aşkıñla **sürünmek** neyler / Yaқты cigergâhım nâr çitir pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*sürünmek, -ü, -n, -mek*]

•

sür: *Geçirmek, hayat yaşamak.*

• Yeter zevk eylediñ çok **sürdün** ‘ömrü / Mekân tutsañ gerek bu kara yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [*sürdün, -dü, -ñ*]

•

sür: *Bir maddeyi ince bir tabaka halinde yaymak.*

• Sür merhemini kanlar ağan yâreli cisme / Şızlatma cigercigim Mesîhâyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*sür,]*

•

sürâh: *Yara, şeklen yuvarlak yara. II Neydeki perde deliklerine işaret etmektedir.*

• Vücūdum ney gibi **sürâh** sürâh oldu mecrūḥum / Günâhım neyse ‘afv et ğayrı nālân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 2*). [*sürâh,]*

• Vücūdum ney gibi **sürâh** sürâh oldu mecrūḥum / Günâhım neyse ‘afv et ğayrı nālân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 2*). [*sürâh,]*

• Pâre pâre derdle görmez mi cānâ sīnemi / Ney gibi **şürâh** cismim nâleler rīzân olur (*Gazel 37, Beyit 4*). [*şürâh,]*

•

sürâh sürâh: *Delik deşik, parça parça.*

- (Gazel 41, Beyit 3). [sürāh sürāh,]

•

sürerdim: *Ayağına yüz sürmek. || Birinin huzurunda saygı göstermek, bir dilekte bulunmak, yalvarmak gibi maksatlarla yere eğilmek.*

- Düş olunca gözlerim birden nigāh-ı āfete / Yüz **sürerdim** pāyine nezdinde ağıyār olmasa (Gazel 2, Beyit 4). [sürerdim,]

•

sūret: *Ar. Görünüm.*

- Ferište **şüretli** melek yüzlüler / Şabāhat şatarlar kapan kapan (Diğer 7, Beyit 8). [şüretli,]

•

sūrīde: *1. Perişan, karışık. 2. mec. Âşık, tutkun, şeydâ. 3. tasavvuf. İlâhî cezbeye mazhar olup kendinden geçen, âşık.*

- Açılmış gül-ruhunda bu dil-i **şūrīde** āh etsin / Dizilmiş lāleler inci gibi ey dil-rübā nāzik (Gazel 12, Beyit 2). [şūrīde,]

•

sürme: *Far. Göze çekilen maruf siyah madde, kûhl. sürme-çûb sürme mili, hilâlî. sürme-dân sürme muhafazası.*

- Sürmeler çek gözüne / Eller kınalı sākī (Diğer 21, Beyit 10). [sürmeler, -ler].

- Hāl-i ‘āşıktır veren ma‘şūka reng-i hüsn ü ān / Oldu bize baht-ı Mecnūn **sürme-i** Leylā-yı ‘aşk (Gazel 13, Beyit 3). [sürme-i, --i]

•

sürmeli: *Sürme sürünmüş.*

- Giyinmiş cāme-i mātemiini yosma edālanmış / Koyu bir **sürmelidir** gözleri eller kınalanmış (Diğer 11, Beyit 7). [sürmelidir,]

•

susa: *Su ihtiyacı olmak, su içme isteği hissetmek.*

- Kana mı **şusamış** ey çarh-ı gaddār / Bālīn olmuş arar tīg-i gāmeñ dem (

Diğer 28, Beyit 4). [şusamış, -miş]

•

süz: *Yanma, yanık, ateş. II İstirap, keder.*

• Süz-ı gamla ciger yağım eridi / Her yanımı firkat miñnet bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3*). [süz-ı, -ı]

• Tîğ-ı cevrenden hâzer ettimse de ol fitneniñ / Nâra yaqtım bu dili **süz-ı** firâka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [süz-ı, --ı]

• Yanar derünümde **süz-ı** muhâbbet / Açtı dert tenimde yâre-i hâsret (*Diğer 13, Beyit 3*). [süz-ı, --ı]

•

süz: *Göz baygın ve anlamlı bakmak. Yakıcı, yakan.*

• Süzme yâr gözlerin baygıncasına / Cân attım ruğların gül-goncasına (*Diğer 38, Beyit 5*). [süzme, -me]

• Per açıp pervâneveş düştüm çerâğ-ı hüsnuñe / Pür ‘alevle dâğa yaqtıñ sînemi **süzânlı** yâr (*Gazel 26, Beyit 3*). [süzânlı, -lı]

•

süzân: *Yanıp yakılmada || acılı, ıztırplı.*

• Söndürme felek istemezem katre şuyundan / Yansın ço hemân bu dil-i **süzâna** doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [süzâna, -a]

• Hecriñle ne çeker dil-i **süzânım** / Luğf eyle cevr etme ey âlî-şânım (*Diğer 15, Beyit 3*). [süzânım, -ım]

• Gelmez mi hâtıra giryân olduğum / Şem‘a-i vaşlıñla **süzân** olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [süzân,]

• Nâzîyâ buldu hevâ durmaz yanar kandîl-i ‘aşk / Yek şererle sîne bak **süzân** degil de yâ nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [süzân,]

• Tenim nâr-ı belâ-yı gamda **süzân** etme yâ Rabbî / Ğarîbim tıfl-ı eyyâmım perîşân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 1*). [süzân,]

• Güş eden âh u enînim şubha dem **süzân** olur / Kim görse bir hûn-ı

çeşmim dīdesi giryān olur (*Gazel 37, Beyit 1*). [*sūzān,]*

- Maḥv oldu hecriñle bu dil-i **sūzān** / Sīnende merḥamet yok mudur īmān (*Diğer 47, Beyit 5*). [*sūzān,]*

-

sūzen: *İğne (kirpik).*

- Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver zülfünden / Şoldu genc-i maḥsūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [*sūzen-i, -i]*

-

süzgün: *Yarı açık yarı yumulu göz.*

- Meftūnum sevdiğim nāzūk edāña / Şāhīn gibi kara gözler **süzgündür** (*Diğer 48, Beyit 1*). [*süzgündür, -dür]*

-

sûz-ı: *Yakan - Aşk ateşine yakan sevgili-*

- Eritti **sûz-ı** ğam ciger yağını / Yanmadık bir tatlı cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*sûz-ı,]*

-

sūznāk: *Far. Yakıcı, ateşli; yanık.*

- Bu ḥāletle derūnum neydir inler **sūznāk** oldu / Vücūdumdan eṣer kalmadı āh-ı ḥasretle ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [*sūznāk,]*

-

tâ: *Dek, değin, kadar, beri. Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamanı anlatırken söze mübalağa katar.*

- Serde bād-ı şevk eser iklīm-i cānāndan gelir / **Tā** meşāmmı cāna yetti bŷy-ı zülfü bī-gümān (*Kaside 1, Beyit 13*). [*tā,]*

- Sīm gerdānlı tāze miyānı ince / Benleri ḥükmeder **tā** Hindistāna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*tā,]*

- Gerdenin taḥ zülfüne **ta** ol esīri ḥaşre dek / Ehl-i ‘aşk dŷnyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*ta,]*

- Tā şubha dek nâliş u feryādımı görseñ / Aḥvālîmi şorsañ (*Müstezad 1, Beyit 11*). [tā,]
- Rûy-ı idbâr görmesin dünyada şolduğça **tā** / Eylesin iḳbāl ile Ḥallâkı mesrürü'l-fu'ād (*Gazel 5, Beyit 3*). [tā,]
- Yaḳtı odlar cevr ile **tā** sîneme gerdün-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ḥande dehrîde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [tā,]
- Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-ı vaşlım neyleyim / Bâğ-ı firḳatte gül-i ruḥsârın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [tā,]
- Ağlamaz mı Nâzî dūr oldu cemâlinden seniñ / **Tā** şeb-i şem'î şebistânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 5*). [tā,]
- 'Ālî himmet kıl sürem **tā** ḥâk-i pâye yüzlerim / Firḳatîñle tevbeler gülmez dü çeşmim ḥün-feşân (*Kaside 1, Beyit 19*). [tā,]
- Bir ḳademde vâşıl-ı ser menzil-i maḳşūd olur / **Tā** ... tîz-revdir bâdîye becâ-yı 'aşḳ (*Gazel 13, Beyit 2*). [tā,]
- Tā cigerde yâresi 'aşḳın görünmez Nâzîyâ / Yâre açtım ben baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [tā,]

•

tâb: 1. Işık, parlaklık. 2. Güç, kuvvet.

- Vech-i âliñ vird-i ḥandânım degil miydi benim / **Tâb-ı** rûyuñ mihr-i raḥşânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [tâb-ı, --ı]
- Çifte ejder deler ya bir kerre baḳ ebrûlarıñ / Pîç ü **tâbından** ḥazer ol turra-i şeb-gûlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [tâbından, -ın, -dan]
- Melek dil zûlmette ḳaldı görmedim bir zerre **tâb** / Hangi iḳlîme ṭulü' etti 'acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [tâb,]

•

tâbân: Far. Ziyalı, parlak.

- Giydi 'uşşâḳ ḳare mânend-i şeb-i zûlmettedir / Etmedi ṭal'at 'acep ol vech-i **tâbânım** bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [tâbânım,]

• Tāze halk etmiş anı Hāllāka tāze şükrümüz / Tāze māhım tāze bezme
tāze **tābānım** gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*tābānım,*]

•

tābe: *Parlak.*

• Dağıtır ‘aqlım amān hoş şīve-i reftār ile / **Tābe** şıgmaz kucağa
beslemişler āferīn (*Gazel 28, Beyit 2*). [*tābe,*]

•

tab‘-ı rüstem: *Rüstem mizaçlı.*

• (*Gazel 40, Beyit 6*). [*tab‘-ı rüstem,*]

•

tabīb: *Doktor, hekim II sevgili.*

• Tabīb-i dil sen de derdim çāresi / Ben miyim bu çarhın bahtı karesi (*Diğer 44, Beyit 3*). [*tabīb-i,*]

• Nabzı ger ol **tabīb** ol marīz-i vāsılıım ben / Döksüñler gülfemini işte
ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [*tabīb,*]

• El çektiñ mi **tabīb** derde devādan / Bulunmaz mı oldu yārelere em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*tabīb,*]

• Ey **tabīb** kılma şaķın dil yāresi beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen
mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*tabīb,*]

• Yok mu ‘ilāç söyle amān **tabībā** / Olmaz mı perīşān gönül şānesiz (*Diğer 52, Beyit 4*). [*tabībā,*]

•

tabībān: *Hekimler.*

• Bulmaz dil-i bīmār-ı ğama çāre **tabībān** / Ger olsa da Loķmān (*Müstezad 1, Beyit 4*). [*tabībān,*]

• Tabībān anlamaz nabzım degil zāhirde bīmārım / Ciger ālūde-i hūndur
meger rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*tabībān,*]

• Kerem kıl ‘ālem-i ğayble tedāvī yāre-i hecre / Amān derdimle muhtāc-ı

ṭabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [*ṭabībān,*]

•

ṭabīb-i ‘aşk: *Aşk tabibi, doktoru.*

• (*Gazel 41, Beyit 5*). [*ṭabīb-i ‘aşk,*]

•

ṭabūr: *Düzgün sıralar hâlinde dizilmiş asker topluluğu.*

• Hep silāh olmuş be-dest **ṭabūr** ṭabūr şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler hemān ḥūn içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*ṭabūr,*]

• Hep silāh olmuş be-dest ṭabūr **ṭabūr** şaf-be-şaf / ‘Āşık isterler hemān ḥūn içmege meydāna āh (*Gazel 7, Beyit 4*). [*ṭabūr,*]

•

ṭāc: (*Fars.*) *Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi II. Üstünlük, kudret ve kuvvet âlameti olarak başa konan başlık.*

• ‘Abd-ı memlûkü idim ben ol şeh-i ḥübânımıñ / Bir daha görmez miyim ḥunkârımı başında **ṭāc** (*Gazel 4, Beyit 4*). [*ṭāc,*]

•

taḥammül: *Dayanma gücü, katlanma, sabretme.*

• Taḥammül eder mi hîç buna insân / Şabr u iḥsân ile Ḥudâ yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [*taḥammül,*]

• Meşreb-i bezm-i velī dilde **taḥammül** cerre yok / Bir sebūāsâ yine mecrâ-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*taḥammül,*]

• Eriştir ey şabâ yeter **taḥammül** yok dilde ārâma / Ayağın būs edip yüz sür selâm et nūr-ı ecsâma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*taḥammül,*]

• Şıḳlet-i hier ü ğamıñ dilde **taḥammül** koymadı / Ḥaḳ be-kām-ı vaşl ede durdukça çarḥ-ı bî-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [*taḥammül,*]

•

taḥammül kalmadı: *Dayanacak gücü kalmamak, sabredememek.*

• (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*taḥammül kalmadı,*]

•

tahassür: *Hasret çekme, özlem duyma.*

• Kıyşveş düştüm **taḥassürle** cünün iklîmine / Şayḥa kılsam cûş ile bâm-ı felek lertzân olur (*Gazel 37, Beyit 2*). [*taḥassürle, -le*]

•

taḥsîn: *(Ar.) Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama.*

• Bâğ-ı **taḥsîn** gonce-i iqbâl ile tezyîn edip / Hiç keder göstermesin tâ ḥaşre dek Rabbü'l-‘ibād (*Gazel 6, Beyit 5*). [*taḥsîn,]*

•

taḥt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makâmı, hükümdarlık.*

• Hüküm-i müjgânîñ **taḥt-ı** ḥaḳâna / Elçiler göndermiş Nuşîrevâna (*Diğer 50, Beyit 3*). [*taḥt-ı, --ı*]

• Ben esîr-i şâh-ı ğamzeñ olduğum demler seniñ / **Taḥt-ı** ḥüsnüñ ‘arş-ı nālânım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 4*). [*taḥt-ı, --ı*]

• Şöhretler vermekte **ṭâḳ-ı** eflâke / Benler **taḥt** ḳurmuş gerdânistâna (*Diğer 9, Beyit 4*). [*taḥt,]*

•

taḳ: *Asmak, iliştiirmek.*

• Şöhretler vermekte **ṭâḳ-ı** eflâke / Benler taḥt ḳurmuş gerdânistâna (*Diğer 9, Beyit 4*). [*ṭâḳ-ı,]*

• Tezyîn kılan ‘ıtr ile nâzik teniñ ey şûḥ / Yâḳût **ṭaḳayım** cebhe-i sîmîne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*ṭaḳayım, -ayım*]

• Nâzik ellerine yakmış ḳınâlar / Bir de inci **ṭaḳmış** sîm gerdânına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*ṭaḳmış, -mıḣ*]

• Nâzî sîrâc-ı ‘aşḳiñ **ṭaḳ** seng-i mezârına / Ḳalbim tenvîr eylesin diyem dostuñ çerâğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*ṭaḳ,]*

• Gerdenin **ṭaḳ** zülfüñe ta ol esîri ḥaşre dek / Ehl-i ‘aşḳ dünyâ gezer dil derdine dermân için (*Gazel 24, Beyit 3*). [*ṭaḳ,]*

• Morlu fes başında dursun bir yana / Dürler **ṭaḳım** yaḳışır sīm gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [*ṭaḳım, -ın*]

•

ṭak: *Bir nesneye vurulduğunda çıkan ses . Yansıma sözcük.*

• Bāb-1 vuşlat gelmiş üstādı yine **ṭaḳ** ṭaḳ vurur / Kimden öküş eylerim mest etti ḥüb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*ṭaḳ,]*

• Bāb-1 vuşlat gelmiş üstādı yine **ṭaḳ** ṭaḳ vurur / Kimden öküş eylerim mest etti ḥüb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*ṭaḳ,]*

•

ṭakdīm: *(Bir şeyi) Kendinden büyük ve üstün bir kimseye verme, sunma.*

• Doldurup bir bāde gül-reng eyledim **ṭakdīm** ana / Biñ recā ḳıldım gözüm nūş et dedim etmem dedi (*Gazel 11, Beyit 4*). [*ṭakdīm,]*

•

ṭakdīm eyledim: *Tanıtmak, sunmak.*

• (*Kaside 1, Beyit 25*). [*ṭakdīm eyledim, -ledim*]

•

ṭāḳ-ı: *(Ar.) Kubbe, kemer.*

• Kūh-1 bī-sütūna yapışsa āhım / Vurursam iñiler **ṭāḳ-ı** felekler (*Diğer 42, Beyit 2*). [*ṭāḳ-ı,]*

• Hevā alsa eger ‘aşḳım ocağı bād-1 firḳatten / Yanar **ṭāḳ-ı** felek şerāre-i āh-1 füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*ṭāḳ-ı,]*

•

ṭal‘at: *Ar. yüz; güzellik, yüz güzelliği.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i muṭṭali‘ ufḳ-ı ziyādan **ṭal‘at** öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [*ṭal‘at,]*

• Giydi ‘uşşāk ḳare mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi **ṭal‘at** ‘acep ol vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [*ṭal‘at,]*

•

tāli: *Baht, kısmet, kader.*

- Derd ü ğam hem-dem elem-i muħarrem saña ey Nāzīyā / **Ṭāli'im** cān almağa bir ħançer-i bürrān olur (*Gazel 37, Beyit 7*). [*tāli'im, -im*]
- Fażl-ı Bārī ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola yāver **ṭāli'in** fāl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*tāli'in, -in*]
- Ben cevri-felekle zār-ı zebūnum / Bir dem yār olmadı **ṭāli-i** dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [*tāli-i, --i*]
- Ağlayu vücūda geldim 'ademden / Bir an güldürmedi **ṭāli-i** dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [*tāli-i, --i*]
- Ṭāli' dönmeden yakıldım yandım / Türlü miħnetlerle kana boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [*tāli',]*
-

tāli'imden: *Kader, kısmet, talih, baht.*

- Yanar yandıķça fānūs-ı ħayālīm āteş-i ğamdan / Söyünmez **ṭāli'imden** mi 'acep iķbāl-i dūnumdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*tāli'imden, -(i)m, -den*]
-

tāne: *Adet.*

- Meyve-i ħüsnünde sāde bir **tāne** / Şeftālisi bāğıstānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 4*). [*tāne,]*
-

tāra-: *Saçın tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek.*

- Gördüm nāzlı yārim zülfüñ **ṭararken** / Egilmiş bir yana fes ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 2*). [*ṭararken, -r, -ken*]
-

tārīh: *Ar. Bir şeyin oluş zamanı.II Bir olayın oluş zamanını bildirmek üzere ebcet hesabıyla söylenmiş mısra, beyit veya manzume.*

- Nāzīyā yazdım elimle cevherī **tārīhini** / Şālīħ Ekrem doğup mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [*tārīhini, -i, -n, -i*]

• Nāzī cevherle bu sāl zeyn eyledim **tārīhini** / Doğdu mehd-i ‘İsāda gerçi şāddır Aḥmet Cevād (*Gazel 6, Beyit 7*). [*tārīhini, -i, -ni*]

•

tarım: *Bitkisel üretim amacıyla toprağı işlemeye dayanan çalışmaların tümü II ziraat.*

• Tāzelenmekte şabā estikçe tāze kākülü / Cevr-i ğamım tāze **tarım** tāze mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*tarım,]*

•

tarz-ı: *Biçim, şekil, sūret, üslūp.*

• Şetāret baḥş eder teşrīf kılsa bezme cānānım / O **tarz-ı** şīve cünbüşler revişler ḥoş-edā nāzik (*Gazel 12, Beyit 3*). [*tarz-ı,]*

•

taş: *Bazı kütlelerden kopan sert, katı madde.*

• Kaldım miḥnet içre ğarīp baş ile / Nāzī nice dögmez baĝrın **taş** ile (*Diğer 32, Beyit 5*). [*taş,]*

• Öürsem sevdiğim tez gelsin yārim / Tutsun mātem döĝsün baĝrın **taş** ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [*taş,]*

•

taş: *Mezar taşı.*

• Yazsınlar böylece kabrim **taşına** / Nāzī gedā derler şöhrette baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [*taşına,]*

•

tatlı: *(Mec) Sevimli, hoş.*

• Vererek büseyi rüy-ı lebiñden / Yār ile bezm içre iftiḥār **tatlı** (*Diğer 17, Beyit 2*). [*tatlı,]*

• Her-dem boynuñ egip dirāht-ı güldü / Bī-çāre bülbüle āh u zār **tatlı** (*Diğer 17, Beyit 4*). [*tatlı,]*

• Bilmez mi Nāzīya ‘işretli ‘ayşlı / Hepisinden yār-ı şīvekār **tatlı** (*Diğer 17, Beyit 6*). [*tatlı,]*

- Ey çarh-ı bî-amân almaz yanıma / Pek genç iken kıydıñ **atlı** cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*atlı,*]
- Su'āl ettim pervāneniñ hālinden / Dedi baña yanma için nar **atlı** (*Diğer 17, Beyit 1*). [*atlı,*]
- Eritti sūz-ı am ciger yağına / Yanmadı bir **atlı** cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*atlı,*]
- Melegim n'oldu desem ul gibi ruhlr kızarır / Tūfī gibi sōylese **tatlı** sōzū ul (*Gazel 14, Beyit 2*). [*tatlı,*]

•

tāze: *Genç, kōrpe yeni yetme II sevgili.*

- Tāze giymiş tāze koymuş re'sine bir tāze fes / **Tāzelerden** tāze tāze tāze hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*tāzelerden, -ler, -den*]
- Sīm gerdānlı **tāze** miyānı ince / Benleri hūkmeder tā Hindistāna (*Diğer 6, Beyit 8*). [*tāze,*]
- Mecrūh-ı temekkūn sīnem sū-be-sū / Atı **tāze** yāre cellād-ı ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [*tāze,*]
- Tāze bir reftār ile ba tāze cānānım gelir / **Tāze** ul-ruh tāze ruhsār tāze handānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*tāze,*]
- Tāze bir reftār ile ba **tāze** cānānım gelir / Tāze ul-ruh **tāze** ruhsār **tāze** handānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [*tāze,*]
- Tāzelenmekte şabā estikçe **tāze** kākūlü / Cevr-i amım **tāze** tarım **tāze** mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*tāze,*]
- Tāzelenmekte şabā estikçe **tāze** kākūlü / Cevr-i amım **tāze** tarım **tāze** mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*tāze,*]
- Tāzelenmekte şabā estikçe **tāze** kākūlü / Cevr-i amım **tāze** tarım **tāze** mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [*tāze,*]
- La'ı-i ulgūn **tāze** ballanmış o şehr-i tazedem / Sīm-i abgab **tāze** billūr **tāze** gerdānım gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [*tāze,*]

- La‘l-i gülgün **tāze** ballanmış o şehri tazedem / Sīm-i ğabğab **tāze** billür **tāze** gerdānım gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [*tāze,*]
- La‘l-i gülgün **tāze** ballanmış o şehri tazedem / Sīm-i ğabğab **tāze** billür **tāze** gerdānım gelir (*Gazel 34, Beyit 3*). [*tāze,*]
- Tāze giymiş taze koymuş re’sine bir taze fes / Tāzelerden taze taze taze hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*tāze,*]
- Tāze giymiş **tāze** koymuş re’sine bir **tāze** fes / Tāzelerden **tāze** taze **tāze** hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*tāze,*]
- Tāze giymiş **tāze** koymuş re’sine bir **tāze** fes / Tāzelerden **tāze** taze **tāze** hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [*tāze,*]
- Tāze halk etmiş anı Hāllāka taze şükrümüz / **Tāze** māhım taze bezme taze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*tāze,*]
- Tāze halk etmiş anı Hāllāka **tāze** şükrümüz / Tāze māhım **tāze** bezme **tāze** tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*tāze,*]
- Tāze halk etmiş anı Hāllāka taze şükrümüz / **Tāze** māhım taze bezme taze tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*tāze,*]
- Tāze halk etmiş anı Hāllāka **tāze** şükrümüz / Tāze māhım **tāze** bezme **tāze** tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*tāze,*]
- Tāze halk etmiş anı Hāllāka **tāze** şükrümüz / Tāze māhım **tāze** bezme **tāze** tābānım gelir (*Gazel 34, Beyit 5*). [*tāze,*]
- Tāze yaqtı sīneme Nāzī bir āteş taze yār / **Tāze** derde taze dermān taze Loqmān’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*tāze,*]
- Tāze yaqtı sīneme Nāzī bir āteş taze yār / **Tāze** derde taze dermān taze Loqmān’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*tāze,*]
- Tāze yaqtı sīneme Nāzī bir āteş **tāze** yār / Tāze derde **tāze** dermān **tāze** Loqmān’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*tāze,*]
- Ey çeşm-i siyāh gönlü sūnbül yüzü gül / Hele bak **tāze** açılmış yanağı kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [*tāze,*]

• Tāze bir reftār ile baķ **tāze** cānānım gelir / Tāze gül-ruh **tāze** ruhsār **tāze** hāndānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [tāze,]

• Şemşir-i derdiñle ruħları fendim / Vurduñ bu sīneme bir **tāze** dağı (*Diğer 15, Beyit 2*). [tāze,]

• Gözden şu verip besledigim **tāze** fidānım / Nev-reste amān ğonca-i hāndāna doķunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [tāze,]

• Tāze giymiş **tāze** ķoymuş re'sine bir **tāze** fes / Tāzelerden **tāze** tāze **tāze** hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [tāze,]

• Tāze giymiş **tāze** ķoymuş re'sine bir **tāze** fes / Tāzelerden **tāze** tāze **tāze** hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [tāze,]

• Tāze yaķtı sīneme Nāzī bir āteş **tāze** yār / Tāze derde **tāze** dermān **tāze** Loķmān'ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [tāze,]

• Tāze yaķtı sīneme Nāzī bir āteş **tāze** yār / Tāze derde **tāze** dermān **tāze** Loķmān'ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [tāze,]

• Tāze bir reftār ile baķ **tāze** cānānım gelir / Tāze gül-ruh **tāze** ruhsār **tāze** hāndānım gelir (*Gazel 34, Beyit 1*). [tāze,]

• Tāze giymiş **tāze** ķoymuş re'sine bir **tāze** fes / Tāzelerden **tāze** tāze **tāze** hūbānım gelir (*Gazel 34, Beyit 4*). [tāze,]

•

tāze gül-ruh: *Yeni açmış güzel kokulu çiçek (sevgili kastedilmektedir).*

• (*Gazel 34, Beyit 1*). [tāze gül-ruh,]

•

tāzelen: *Yenilenmek, tazelik kazanmak.*

• Tāzelenmekte şabā estikçe tāze kākülü / Cevr-i ğamım tāze tarım tāze mestānım gelir (*Gazel 34, Beyit 2*). [tāzelenmekte, -mekte]

•

tāzelenirse: *Eski canlılığını kazanırsa, yenilenirse.*

• Sīnemde yāreler **tāzelenirse** / Sevdigim 'ilācın bağlamaz mısın (*Diğer*

37, Beyit 4). [tāzelenirse,]

•

tebrîz: İran 'da Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezi olan şehir.

• Biriniñ kesimi deger Kıbrız'ı / Biri şatın alır şehir-i **Tebrîz'i** (*Diğer 6, Beyit 13*). [tebrîz'i, -i]

•

tecellî: (Ar.) Görünme, belirme, görünür olma, zuhur etme.

• Ne çâre böyledir hükmi-**tecellî** / Bilmem ki bulur mu gönül tesellî (*Diğer 51, Beyit 5*). [tecellî,]

• Nâzî böyle imiş Haktan **tecellî** / Bu dertler derünüm aldı temelli (*Diğer 52, Beyit 5*). [tecellî,]

•

tedavi: Çeşitli yöntemlerle hastalığı iyi etme.

• Kerem kıl 'âlem-i gayble **tedāvî** yâre-i hecre / Amân derdimle muhtâc-ı tabîbân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 6*). [tedāvî,]

•

teğâfûl: Anlamamazlıktan gelme, aldırmaçlık.

• Olma ebkem-i hahen vaşla **teğâfûl** gösterip / Bezm-i erbâb-ı sühende belki ber-nâmûs olur (*Gazel 38, Beyit 4*). [teğâfûl,]

•

tek: "Sadece, bir " anlamlarında sıfat.

• Dilerim Hudâdan eylesin bir **tek** / Cayır cayır girîbânım seniñ de (*Diğer 12, Beyit 4*). [tek,]

• Sitem-i çarh ile düşen efgâna / Bülbül **tek** dıraht-ı nâlânda kaldım (*Diğer 29, Beyit 2*). [tek,]

• Ermedi meşâmm-ı câna büy-ı yâr / **Tek** kanadım olaydı gîsü-yı dil-dâr (*Diğer 35, Beyit 5*). [tek,]

• Vardır yollarımı gözler âmâde / Düş oldum bülbül **tek** zâr u feryâde (

Diğer 35, Beyit 3). [tek,]

•

tek: "Sadece, yalnızca" anlamında edat.

• Cānā gel yat benim āgūşumda **tek** / Şoḥbet merām etme kol incinmesin
(*Diğer 39, Beyit 4). [tek,]*

•

teklif-i vişāl: *Kavuşma önerisi.*

• (*Gazel 28, Beyit 4). [teklif-i vişāl,]*

•

tekrir: *Tekrarlama, yineleme.*

• ‘Arzuḥālim eyledim **tekrir** cür’et şerrim ile / Luṭf eder elbet şeh-i ḥübān
degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 3). [tekrir,]*

•

tekye: *Bir şeyhin liderliğinde ve idaresinde derviş grubunun bağlandığı dergâh, tekke.*

• Tekye-i ihsānın bekler dā’imā / Gözü yaşlı dertli dervişān benim (*Diğer 32, Beyit 4). [tekye-i,]*

•

tel: *Saç teli.*

• Sūzen-i müjgān ile bir kaç **tel** ver zülfünden / Şoldu genc-i maḫşūd
şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3). [tel,]*

• Ḥoş-būylu siyāh zülfünü gerdāna dağıtmış / Kākülleriniñ bir **teli**
reyḥāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3). [teli, -i]*

• Doḫunma ey şabā zülf-i dildāra / Dolaştırma amān **tel** incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1). [tel,]*

• Ben bir güzel gördüm züluf **telleriñ** / Māh yüzüne döküp gider
eglenmez (*Diğer 51, Beyit 1). [telleriñ, --ler, --in]*

•

temâşâ: *(Sevgiliyi) seyretme; hayranlıkla izleme.*

• Bir zamān seniñle çemenistānı / Eylerdik **temāşa** gül gülistānı (*Diğer 15, Beyit 5*). [*temāşa,]*

• Cānıma minnet **temāşā** eylesem vechin müdām / Çünkü muhkemdir muhabbet dilde Allāha ‘ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [*temāşā,]*

•

temekkün: *Ar. Yerleşme.*

• Mecrūh-ı **temekkün** sīnem sū-be-sū / Açtı tāze yāre cellād-ı ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [*temekkün,]*

•

temelli: *Kalıcı olmak.*

• Nāzī böyle imiş Hāktan tecellī / Bu dertler derūnum aldı **temelli** (*Diğer 52, Beyit 5*). [*temelli,]*

•

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

• Yanar derūnumda sūz-ı muhabbet / Açtı dert **tenimde** yāre-i ḥasret (*Diğer 13, Beyit 3*). [*tenimde, -im, -de]*

• Tūrāb ettiñ niçe nāzık **tenleri** / Nice kanlar içtiñ şarabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 12*). [*tenleri, -ler, -i]*

• Derdiñle şöyle za‘īf oldu bīmār **tenim** / Cevriñle gel aqıtma gözden kızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*tenim, -im]*

• Gelsin ḥelāllaşsın gönca dehenim / Murğ-ı dil pervāzda za‘īftir **tenim** (*Diğer 34, Beyit 5*). [*tenim, -im]*

• Tenim nār-ı belā-yı ğamda sūzān etme yā Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım perişān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [*tenim, -im]*

• Şu‘leye yakmam **tenim** pervāneveş beyhüdeye / Āteş-i sūzān benim dūzaḥ mekānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*tenim, -im]*

• Vay sīm-gerdānım ḥoḳḳa-dehānım / İşte şağdır cānım **tende** varım yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [*tende, -de]*

• Tezyîn kılan ‘ıtr ile nâzik **teniñ** ey şūh / Yâkût taqayım cebhe-i sîmîne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*teniñ, -in*]

•

tenhâ: (*Fars.*) *Issız, içinde az insan bulunan (yer).*

• Ağyâr olmasa da **tenhâca** olsa / Zînetler şaçardıķ hep şem‘istâna (*Diğer 9, Beyit 2*). [*tenhâca, -ca*]

•

tenim: *Beden, cisim.*

• Cânâ kerem et yaķtı **tenim** âteş-i hicrân / Āşâr nümâyân (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*tenim,]*

•

tenvîr: *Aydınlatma, bir şeyi münevver kılma.*

• Nâzî sîrâc-ı ‘aşķıñ taķ seng-i mezârına / Kâlbim **tenvîr** eylesin diyem dostuñ çerâğı (*Diğer 16, Beyit 8*). [*tenvîr,]*

•

terâne: *Nağme, ahenk.*

• Yoktur bir âşinâm etsin tesellî / Def olur mu dilden ğam **terânemiz** (*Diğer 52, Beyit 6*). [*terânemiz, -miz*]

•

terâzi: *Terazi.*

• ‘İşve **terâzisin** almışlar ele / Nezâket şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 6*). [*terâzisin,]*

•

tercümân: *Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vâsıta veya kimse.*

• Göncaveş keşf eylemem sînemde kanlı dâğlar / Genc-i esrâr-ı nihânım **tercümânım** dildedir (*Gazel 29, Beyit 2*). [*tercümânım, -im*]

•

terk: *Bırakma / vazgeçme / uzaklaşma.*

• Çıkırsa cān murğ-ı kafesten hāşā ki **terk** eylemem / ‘Ömrümün varı o yāri her nefeste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 5*). [*terk,]*

• Dehre minnet mi ederdim āh o dildār olmasa / **Terk** ederdim ħubb-ı dünyāyı eger yār olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*terk,]*

•

tesellī: (Ar.) *Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma II. Avutan söz veya davranış.*

• Ne çāre böyledir ħükm-i tecellī / Bilmem ki bulur mu gönül **tesellī** (*Diğer 51, Beyit 5*). [*tesellī,]*

• Yoktur bir āşinām etsin **tesellī** / Def’ olur mu dilden ğam terānemiz (*Diğer 52, Beyit 6*). [*tesellī,]*

•

teshīr: 1- *Bağlama, etkisi altına alma. 2- Büyüleme, sihir yapma.*

• Haşr olmuş şāh-ı ğamzeñ ‘ālemi **teshīre** çün / Şöhreti dünyayı tutmuş leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [*teshīre, -e]*

•

te’sīr eylemez: *Tesir etmek, etkilemek.*

• (*Diğer 8, Beyit 2*). [*te’sīr eylemez,]*

•

teskin: *Ar. Sükūn hāline getirmek, getirilmek, yatıştırmak, yatıştırılmak.*

• Zaĥm-i ‘aşk aldı derūnum neyle **teskīn** eylesem / Āşiyān-ı dilde o pinhān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 4*). [*teskīn,]*

•

teşne: (Fars.) *Susamış.*

• Teşnedir ezelden dil lebleri bāl / Derdiñ çeke çeke yok bende mecāl (*Diğer 48, Beyit 5*). [*teşnedir, -dir]*

•

teşne-i āb-ı vişālīñ: *Sevgiliye kavuşma suyuna susamak.*

- (Müstezad 1, Beyit 9). [teşne-i āb-ı vişāliñ,]

•

teşrif: Bir yerden bir yere gelme, gelmesiyle bir yeri onurlandırma.

- Gülşenden mi böyle teşrif gülerək / Ruḥlarıñ mı verdi söyle güle renk (Diğer 39, Beyit 3). [teşrif,]

- Şetāret baḥş eder teşrif kılsa bezme cānānım / O tarz-ı şīve cünbüşler revişler hoş-edā nāzik (Gazel 12, Beyit 3). [teşrif,]

- Bezme teşrif etmedi ol şāh-ı ḥübānım bugün / Gözlerim yollarda koydu çeşm-i fettānım bugün (Gazel 25, Beyit 1). [teşrif,]

•

tevbeler: "Tövbeler olsun" anlamında kullanılıp işlenilen bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme.

- ‘Ālī himmet kıl sürem tā ḥāk-i pāye yüzlerim / Firḳatīñle tevbeler gülmez dü çeşmim ḥün-feşān (Kaside 1, Beyit 19). [tevbeler,]

•

tez: Çabuk olan, süratli, süratli bir biçimde.

- Ölürsem sevdiğim tez gelsin yārim / Tutsun mātem dögsün baḡrın taş ile (Diğer 13, Beyit 6). [tez,]

•

tezyīn: Ar. Süsleme. II Süslenmiş.

- Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūḥ / Yākūt taḳayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (Gazel 14, Beyit 3). [tezyīn,]

- Bāḡ-ı taḥsīn ḡonce-i iḳbāl ile tezyīn edip / Hīç keder göstermesin tā ḥaşre dek Rabbü’l-‘ibād (Gazel 6, Beyit 5). [tezyīn,]

•

tıfıl: Küçük çocuk | toy, deneyimsiz.

- Çünkü kan etmeye tıfıl çağında / Cellād-ı ḡamzeler eylemiş heves (Diğer 49, Beyit 2). [tıfıl,]

• Gülşen içre bir gül-i ra'nâ ki hep oynar güler / Pek **tıfıldır** âfetim destinde top oynar güler (*Gazel 28, Beyit 1*). [*tıfıldır, --dır*]

• Tıfl-ı nâzım vedâ illeriñizden / Yeni yâr peydâ et var selâmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [*tıfl-ı,]*

• Tenim nâr-ı belâ-yı ğamda sūzân etme yâ Rabbî / Ğarîbim **tıfl-ı** eyyâmım perîşân etme yâ Rabbî (*Gazel 9, Beyit 1*). [*tıfl-ı,]*

•

tıfl-ı ağüş-ı vefâ: *Merhametli küçük kucaklaşma.*

• (*Gazel 42, Beyit 1*). [*tıfl-ı ağüş-ı vefâ,]*

•

tığ-ı: *Kılıç || Sevgili'nin bakış kılıcı.*

• Yâre açtı **tığ-ı** cânân sîneme yoktur ilâç / Sen de ey dil âh ile bu dîdeden hunân saç (*Gazel 4, Beyit 1*). [*tığ-ı,]*

• Çekmesin beyhüde **tığ-ı** ğamzesin cân kaçdına / Hâzır ettim cânımı cânânıma kurbâna âh (*Gazel 7, Beyit 2*). [*tığ-ı,]*

• Tığ-ı cevrenden hâzer ettimse de ol fitneniñ / Nâra yaqtım bu dili sūz-ı firâka dağladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [*tığ-ı,]*

• Sevdigim gülfem yürü handânın andım ağladım / Sîne al kıanım **tığ-ı** müjgânın aındım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*tığ-ı,]*

• Kıana mı şusamış ey çarh-ı ğaddâr / Bâlîn olmuş arar **tığ-ı** ğamzeñ dem (*Diğer 28, Beyit 4*). [*tığ-ı,]*

• Zağm vurdu 'aşıkâ **tığ-ı** nigâhı / Çık bizim elleriñ kemân kaçları (*Diğer 20, Beyit 4*). [*tığ-ı,]*

• Vur **tığ-ı** müjgânım cânâ dayansın / Öürsem derdime kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [*tığ-ı,]*

• Tığ-ı hasret yâreler açtı dile zağm üstüne / Cânımı almağ diler bak ednâ 'âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 2*). [*tığ-ı,]*

•

tīg-ı firākın: *Ayrılık kılıcı.*

- (Müstezad 1, Beyit 3). [tīg-ı firākın,]

•

tīg-ı ğamze: *Sevgilinin öldürücü yan bakışının kılıcı.*

- (Gazel 31, Beyit 3). [tīg-ı ğamze,]

- (Gazel 40, Beyit 6). [tīg-ı ğamze,]

•

tīr-i: *(Sevgilinin yan bakış) oku.*

- Tīr-i cevri ni hemān atıp tutup oynar güler / Nāzī teklif-i vişāl ettim o şūha söylemez (Gazel 28, Beyit 4). [tīr-i,]

•

tīz-rev: *Çabuk yürüyüşlü.*

- Bir kademde vāşıl-ı ser menzil-i maķşūd olur / Tā ... **tīz-revdir** bādīye becā-yı ‘aşk (Gazel 13, Beyit 2). [tīz-revdir, -dir]

•

top: *Bütün, yuvarlak biçimde olan, yuvarlak.*

- Gülşen içre bir gül-i ra‘nā ki hep oynar güler / Pek tıfildir āfetim destinde **top** oynar güler (Gazel 28, Beyit 1). [top,]

•

topla: *Bir araya getirmek.*

- Şafā münādīsi müşterī **toplar** / ‘İnāyet şatarlar kapan kapana (Diğer 7, Beyit 2). [toplar,]

- İncinmesin cānā **topla** kākülün / Şaķınırim bād-ı seherden seni (Diğer 22, Beyit 1). [topla,]

•

tübā: *Cennette bir ağaç.*

- Yeni gelmiş gibi bāğ-ı iremden / Kadd-i nev-nihālin **tübālanıyor** (Diğer 47, Beyit 4). [tübālanıyor, -lanıyor]

• Edāsı hūb sevdāsı hoş ger şemme ‘aşk nev-icād / Hırām-ı kaydına reftārına **ṭūbā** olur münkād (*Diğer 11, Beyit 1*). [*ṭūbā,*]

•

tufan: Çok şiddetli yağmur ve fırtına.

• Deryā-yı elemde mevcler yürüdü / Sefine-i gamda **ṭūfānda** kaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*ṭūfānda, -da*]

•

tüken: Bitmek, sona ermek, kalmamak.

• Ma‘müre-i zīr-i hāk ettiñ cānlar / **Tükenmez** mi cevri-i ‘itābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [*tükenmez, -mez*]

•

tûl-ı: Uzunlamasına.

• Şimdiki zamānda bī-vefālarıñ / Derd ü kahrın çekmek **ṭûl-ı** emeldir (*Diğer 45, Beyit 1*). [*ṭûl-ı,*]

• Haşre dek Mevlāsı ‘ömrüñ **ṭûl-ı** rızkın bol ede / Kılmasın dünyāda muhtāç oñu Rabbü’l-‘ibād (*Gazel 5, Beyit 2*). [*ṭûl-ı,*]

•

ṭulū‘: Doğma, doğuş.

• Ref‘ edip rüyuñdan ey mähım nikābıñ et **ṭulū‘** / Mihr-i hüsnuñ kim gören üftādeler şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [*ṭulū‘,*]

•

ṭulū‘ etti: Meydana çıkmak, doğmak.

• (*Gazel 41, Beyit 2*). [*ṭulū‘ etti,*]

•

türāb: Toprak, hāk.

• Niçe ‘ayş u nūşa zehirler kattıñ / Niçe hānümānlar **türābın** felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [*türābın, -ın*]

•

türāb: Kendini feda etmek, sevgiliye adamak.

• Türāb ettiñ niçe nāzik tenleri / Nice qanlar içtiñ şarabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 12*). [*türāb,*]

•

türk: Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.

• Böyle şunalara kim der **Türk** kıızı / Cennetten gelmişler şanki nişāna (*Diğer 6, Beyit 14*). [*türk,*]

•

türkistānlı: Türkistan ülkesinin vatandaşı.

• Biri Gürcistānlı bāğlı bostānlı / Ya 'Acem'den gelmiş ya **Türkistānlı** (*Diğer 6, Beyit 11*). [*türkistānlı,*]

•

türlü: (Bin bir, her, kaç, başka vb. kelimelerle) Çeşit.

• Meziyettir şimdi **türlü** zīynetle / ... lebler hūbān-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 1*). [*türlü,*]

• Ṭālī' dönmeden yağıldım yandım / **Türlü** miḥnetlerle qana boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [*türlü,*]

•

turra: Kakül, saç.

• Çifte ejder deler ya bir kerre baq ebrūlarıñ / Pīç ü tābından ḥazer ol **turra-i** şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1*). [*turra-i, --i*]

•

turunc: Ağaç kavunu denilen ve portakala benzeyen meyve.

• Qoynunda memeler beñzer **turunca** / Hangi bāğda bitmiş bu gül-i gonca (*Diğer 6, Beyit 7*). [*turunca, -a*]

•

tut: Tutmak.

• Ölürsem sevdiğim tez gelsin yārim / **Ṭutsun** mātem dögsün bağrın taş ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [*ṭutsun, -sun*]

• Düşerse ‘aqlına bu Nāzī gedā / Ağla mātemler **ṭut** melāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 6*). [*ṭut,]*

•

ṭut: Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek // Beklenen, istenilen sonucu vermek.

• Kimseler **ṭutmadı** zevk u şafāñı / Kim görmüş ‘acebā rūy u vefāñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*ṭutmadı, -ma, -dı*]

•

ṭut: Bir hükmü veya karı yerine getirmek, kabul etmek, kabullenmek.

• Dediñ **ṭut** dilde rāzı / Öldükte ‘ahde rāzı (*Diğer 21, Beyit 19*). [*ṭut,]*

•

ṭut: 1.Durmak 2. Tabi olmak, yönelmek.

• Girmesin encümen-i gülşene ağyār diyerek / Bülbül-i bahtımıñ ‘ömrü **ṭutulur** vām da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*ṭutulur, -ul, -ur*]

•

ṭut: Almak, tutmak.

• Tır-i cevri hemān atıp **ṭutup** oynar güler / Nāzī teklif-i vişāl ettim o şūḥa söylemez (*Gazel 28, Beyit 4*). [*ṭutup, -up*]

•

ṭutar: (*Matem*) tutmak.

• Seyir etse bir kez baht-ı siyāhım / Giryān **ṭutar** gökte bütün meleklerle (*Diğer 42, Beyit 1*). [*ṭutar,]*

•

ṭutayım: Bir duygunun etkisini belli eder halde olmak.

• Yārim ağyār ile gülsün oynasın / Ben naşıl **ṭutayım** yās garīp garīp (*Diğer 40, Beyit 4*). [*ṭutayım,]*

•

tūti: (Dudu) Afrika, Hindistan ve Amerika'da değişik türleri bulunan ve insanı taklit eden bir kuş.

• Gūyā ki ... **tūti** sözleri / Görünce şaşırđım oldum dīvāne (*Diğer 6, Beyit 4*). [tūti,]

• Melegim n'oldu desem gül gibi ruhlar kızarır / **Tūti** gibi söylese tatlı sözü gül (*Gazel 14, Beyit 2*). [tūti,]

• Tūti 'aşık sözüne / Güneş meftūn yüzüne (*Diğer 21, Beyit 9*). [tūti,]

• Söyleşir **tūti** gibi güftāri hūb oynar güler / Hoş bir istiğnā ile kaşın çatıp oynar güler (*Gazel 28, Beyit 5*). [tūti,]

•

tūti-güftār: Dudu kuşu gibi konuşan, sözler söyleyen, tatlı dilli.

• Ne hāldedir 'acep **tūti-güftārim** / İşitmez mi Nāzī feryād u zārim (*Diğer 13, Beyit 5*). [tūti-güftārim, -im]

•

tūti-i: 1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.

• Nağmeler ile gel bāğ-ı şöhbette / Ey **tūti-i** şīrīn oldu dil kafes (*Diğer 49, Beyit 6*). [tūti-i,]

•

tūtīves: Papağan gibi.

• Nāzī hep **tūtīves** şīrīn sözlüler / Şanki cennetten gelmiş āhū gözlüler (*Diğer 7, Beyit 7*). [tūtīves,]

•

tutmuş: "Bir şeyi yapmaya teşebbüs etme, girişme" anlamı taşıyan bir kalıp ifade.

• Haşır olmuş şāh-ı gāmzeñ 'ālemi teşhīre çün / Şöhreti dünyayı **tutmuş** leşker-i hindūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 2*). [tutmuş, -muş]

•

tutul-: Tutulmak II. Tuzağa düşmek.

• Fitne-i dehriñ ayağımla **tutuldu**m dāmına / 'Ömrüm oldukça bahār oldu

baña faşl-ı hazān (*Kaside 1, Beyit 21*). [tutuldu, -du, -m]

•

tutus: *Alev almak, yanmaya başlamak; aşk ateşiyle yanmak.*

• Vay bîçāre Nāzī yār da sen gibi / Cigerinden yanıp **tutuşur** m'ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [tutuşur, -ur]

•

ü: " *Ve*" bağlacı.

• Ne hāldedir 'acep tūṭī-güftārim / İşitmez mi Nāzī feryād **u** zārım (*Diğer 13, Beyit 5*). [u,]

• Açtı sīneme biñ hicrān yāresi / Em **ü** vişālinle şar çıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [ü,]

• Nedir bu ettigiñ yār cevr **ü** cefā / Nāzī emeklerim hep oldu hebā (*Diğer 44, Beyit 5*). [ü,]

• Meger sende yokmuş hîç 'ahd **ü** vefā / Raķīplere yār ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [ü,]

• Şimdiki zamānda bī-vefālarıñ / Derd **ü** kahrın çekmek tūl-ı emeldir (*Diğer 45, Beyit 1*). [ü,]

• Cevr eder rüz **u** şeb dīdesi fettān / Derdleri sīnemde oldu firāvān (*Diğer 45, Beyit 5*). [u,]

• Taḥammül eder mi hîç buna insān / Şabr **u** ihsān ile Ḥudā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 4*). [u,]

• Vaşlın gözetirim rüz **u** şeb dildār / Şarılmasın ince o bele agyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [u,]

• İstemez bezmide santūr **u** kemān / Var iken sevdiğim sende o ḥüb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [u,]

• Düştü gönül netsin āh **u** zāre / Çarpıldı nigāh-ı perī ruhsāra (*Diğer 49, Beyit 7*). [u,]

• 'Adū-yı ğayb çü indinde maḥcūp olmasın bir kes / Ḥased erbābın aşlā

şād **u** ḥandān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*u,]*

• Nāzī ayrılalı gül-i rūḥsārdan / Düştü bülbül gibi zār **u** feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [*u,]*

• Firḳat-i yār ile dağ **u** çöllerde / Dolanırım bu sevdālī baş ile (*Diğer 13, Beyit 2*). [*u,]*

• Her-dem boynuñ egip dirāḥt-ı gülde / Bī-çāre bülbüle āḥ **u** zār tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*u,]*

• Nerde ḳaldı ‘ahd **u** amānīñ yārim / Ḥasretle geçmekte vuşlat çağları (*Diğer 19, Beyit 1*). [*u,]*

• Cevr oduna yanmak rüz **u** şeb kārım / Vuruldu sīneme firḳāt dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [*u,]*

• Şem‘ etmesin ağıyar zülf-i sünbülün / Ḥüb gördüm şems **ü** ḳamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*ü,]*

• Niçe ‘ayş **u** nūşa zehirler ḳattıñ / Niçe ḥānümānlar türābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [*u,]*

• Kimseler tutmadı zevḳ **u** şafāñı / Kim görmüş ‘acebā rūy **u** vefāñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*u,]*

• Kimseler tutmadı zevḳ **u** şafāñı / Kim görmüş ‘acebā rūy **u** vefāñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*u,]*

• Çekmedik ḳalmadı cevır **ü** cefāñı / Var mıdır bir fertten ḥicābın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*ü,]*

• Nice Rüstemleri pek zebūn ettiñ / Yetişmez mi zūlm **ü** ḡazabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [*ü,]*

• Zūlmünden usanmış Nāzī insānlar / Bilmez misin ḥiç inşāf **u** amānlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [*u,]*

• **uç:** Uçmak, havada yol almak.

• Sām estirdiñ n’ettiñ elden sünbülüm / Nāzī **uçtu** şāḥ-ı gülden bülbülün (

Diğer 12, Beyit 5). [uçtu, -tu]

•

‘ucb: *Kendini beğenme, kibir.*

• Hālîme raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandān ne ‘ucb / Qaldı şeydā gibi mātemde vü yāsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [‘ucb,]

•

ufk: *Ar. Gök kenarı, göğün göze görünen kenarı, uzaktan yer ile gök birleşmiş gibi görünen daire-i mevhûme.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i muṭṭali ‘ufk-ı ziyādan ṭal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [ufk-ı,]

•

üftâde: *1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.*

• Ref‘ edip rûyuñdan ey mähım nikābıñ et ṭulū‘ / Mihr-i ḥüsnuñ kim gören **üftâdeler** şafvetlenir (*Gazel 36, Beyit 3*). [üftâdeler, -ler]

• Bî-vefā derler niçin nāmın duyan **üftâdeler** / Hiç demezler meşreb-i ‘ankā güzel budur demiş (*Gazel 40, Beyit 3*). [üftâdeler, -ler]

•

uğrat: *Maruz bırakmak.*

• Ḥazāna **uğrattı** ‘ömrüm bāğını / Esenler hep mihr-i cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 1*). [uğrattı, -tı]

•

ülfet: *(Ar.) Dostluk, muhabbet, ahbaplık.*

• Eder mi yād ile **ülfet** benim āh bî-vefā yārim / Fiğān-ı zārdır Nāzī gönülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [ülfet,]

•

ümîd: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.*

• Kestiñ mi **ümîdin** ben bî-nevādan / Qalsın mı dil böyle mecrūḥ-ı sitem (*Diğer 28, Beyit 2*). [ümîdin, -in]

• Dil **ümīdi** iltifāt-ı ğamzeye me'nūs olur / Şanma 'āşık rüyet-i dīdārdan me'yūs olur (*Gazel 38, Beyit 1*). [ümīdi, -i]

•

ümīdiñ kestiñ: *Bir şeyin artık gerçekleşmeyeceği inancına varmak, ummaz olmak.*
Kaynak:https://www.dersimiz.com/deyimler-sozlugu/umit-kesmek-deyimi-7625 Erişim Tarihi:06.10.2021.

• (*Diğer 4, Beyit 5*). [ümīdiñ kestiñ,]

•

ünfi: *Sertlik, kabalık, şiddet.*

• Erkān-ı 'ünfide vaqt-i şevāpta / Sā' ilim bu bābta ben de varım yār (*Diğer 41, Beyit 4*). [ünfide, -de]

•

ur-: *Vurmak, bağlamak.*

• Cānā gel gör gözüñle ħazānda 'ömrüm bāğı / Lālezār-ı ħasrette sen **urduñ** bu kanlı dağı (*Diğer 16, Beyit 1*). [urduñ, -du, -ñ]

•

usan-: *(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.*

• Ne kām aldıñ bilmem bī-vefā yārdan / **Usandım** kör olsun cevri-ı ağıyārdan (*Diğer 1, Beyit 5*). [usandım, -dı, -m]

• Usandım çekmekten cevri ü cefāsın / Gülmedim görmedim rüy-ı vefāsın (*Diğer 28, Beyit 7*). [usandım, -dı, -m]

• Cevri kılmaktan **uşanmaz** dil-rübā 'ālem bu yā / Artırır dilde keder zılm ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [uşanmaz, -maz]

• Zülmünden **usanmış** Nāzī insānlar / Bilmez misin hīç inşāf u amānlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [usanmış, -mış]

•

uşşāk: *(Sevgiliye tutkuyla bağlanan) Aşıklar.*

• Çeker 'uşşākı zencir-i cünūna nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler lūtfu

çok meh-liķā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [‘uṣṣāķı, -ı]

• ‘Uṣṣāķına gel dāda / Cūy-bār-ı şafāda (*Diğer 21, Beyit 5*). [‘uṣṣāķına, -ı, -ñ, -a]

• Vuşlat-ı āgūşa çekmek hahen-i ‘uṣṣāķ añı / Cānā bend etmek diler dil hūbların mümtāzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [‘uṣṣāķ,]

• Giydi ‘uṣṣāķ ķare mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi tal‘at ‘acep ol vech-i tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [‘uṣṣāķ,].

• Cān almada ķaṭ‘ī etmede ‘uṣṣāķıñ Nāzī / Her müjesi bir hancer-i bürrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 5*). [‘uṣṣāķıñ, -ıñ]

•

üst: *Art arda.*

• Zehirler nūş ettim dertler ķazandım / Bir de devrān şundu sem **üstüne** sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [üstüne, -ü, -ne]

•

üst: *Ayrıca, fazladan, ilave olarak.*

• Nūş ederdim ḥasretiñle cām-ı Cem / Artmakta göñlümde ğam **üstüne** ğam (*Diğer 48, Beyit 3*). [üstüne, -ü, -n, -e]

•

üstād: *Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.*

• Bāb-ı vuşlat gelmiş **üstādı** yine taķ taķ vurur / Kimden öķüş eylerim mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [üstādı, -ı]

• Kimden almış ‘işvesin ol ‘Abdurrahmāndan mı ola / Eylemiş kendüye **üstād** ‘ālemin cān-bāzını (*Gazel 8, Beyit 4*). [üstād,]

•

üstüne: *Arka arkaya.*

• Tīĝ-ı ḥasret yāreler açtı dile zaḥm **üstüne** / Cānımı almak diler baķ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [üstüne,]

•

uyandır: *Uyandırmak.*

• Doğunma zülfüne yazık o yâre / Kerem eyle nâzikâne **uyandır** (*Diğer 43, Beyit 2*). [*uyandır,]*

•

'uyūnu: *Pınarımdan.*

• Doğunca fikrime cevri ü cefâlı meh-liķā Nâzî / Ne yaşlar döktüğüm bilmem bu şeb ben de **'uyūnumdan** (*Gazel 19, Beyit 6*). [*'uyūnumdan, -mdan]*

•

uzak: *Gidilmesi çok süren, çok ötelerde bulunan, irak.*

• Ecel cān kaçdıma düşmüş efkâre / **Uzaştır** mezârım yollar perîşân (*Diğer 34, Beyit 4*). [*uzaktır, -tır]*

•

uzan-: *Artmak.*

• Ağla ey dîdem **uzandı** leyle-i firķat yine / Sel ķatresi bir baķr-ı bî-pâyân olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*uzandı, -dı]*

•

üzgün: *Kederli, mutsuz.*

• Şîrîn-güftâr ile bülbül şadāna / Cān dayanmaz zîrā bağrım **üzgündür** (*Diğer 48, Beyit 2*). [*üzgündür, -dür]*

• Oldu mu Nâzî şābına ĥayāl / Cān riştesi yād elinde **üzgündür** (*Diğer 48, Beyit 6*). [*üzgündür, -dür]*

•

üzre: *"İçin" anlamında kullanılan edat.*

• Güller ĥāk **üzre** dökülmüştür seĥer şeb-nemleri / Ĥāl-i fülfüllü o sîm gerdānîñ ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 2*). [*üzre,]*

•

üzreyim: *Üzere, içinde.*

• Felek kırtarmaz oldu başımı ālām u kayğudan / Yine havf **üzreyim** hālā hayāl-i mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*üzreyim,*]

•

va´d: Söz, vaat.

• Dönmem ´ahdimden dedim dildāra cān **va´d** eyledim / Yā şehīd-i gamze olmaqtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*va´d,*]

•

va´d eylediñ: Bir işi yerine getireceğine söz vermek.

• (*Gazel 26, Beyit 1*). [*va´d eylediñ,*]

•

vā´de: Söz, vaat.

• Şulu şeftālīler **va´de** ettiler / Vermediler gönüm düştü gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [*va´de,*]

•

vā´de: (Ar.) Erteleme, söz verme, belirlenmiş zaman.

• Vişālin bekler Nāzī / **Va´de** vefālī sākī (*Diğer 21, Beyit 20*). [*va´de,*]

•

vāh: "Yazık!" anlamında olup üzüntü, keder bildiren bir ünlem.

• Ne çāre bu gönül āh u **vāh** etsin / Vişāle ermezse neylesin netsin (*Diğer 31, Beyit 5*). [*vāh,*]

• Sāye-i müfīde bir pīr-i muğāniñ / Zāyi´ oldu çektiğim **vāh** emekler (*Diğer 42, Beyit 4*). [*vāh,*]

•

vakt: Belirlenmiş zaman, belirli zaman.

• Solmadan erişsin ´ömrüñ gülşeni / **Vakt-i** hazān oldu güller perīşān (*Diğer 34, Beyit 2*). [*vakt-i, -i*]

• Meyl edip ağıyāra düşmesin derde / Almasın āhımı **vakt-i** seherde (*Diğer 36, Beyit 5*). [*vakt-i, -i*]

• Erkân-ı ‘ünfide **vaqt-i** şevâpta / Sâ’ilim bu bâbta ben de varım yâr (*Diğer 41, Beyit 4*). [*vaqt-i, -i*]

• Ağla gül **vaqti** bu dem / Bülbül sadâlı sâkî (*Diğer 21, Beyit 16*). [*vaqti, -i*]

• Şabâ ‘arz-ı hülûşumu o yâre / Götür seher **vaqti** bir armağandır (*Diğer 43, Beyit 1*). [*vaqti, -i*]

•

vâlâ-nejâd: *Yüce soy, yüce nesil , yüce yaratılış.*

• Hâbbezâ Mîr-i Nihâdîñ şulb-i pâkinden yine / Doğdu bir mahdûm-i sa‘d-ahter şeker **vâlâ-nejâd** (*Gazel 6, Beyit 1*). [*vâlâ-nejâd,]*

•

vâlideyn: *Anne ve baba.*

• ‘Ömr-i bî-pâyân ihsân eylesin Perverdigâr / **Vâlideynile** o ferzende ilâ-yevmi’l-me’âd (*Gazel 6, Beyit 3*). [*vâlideynile, -ile*]

•

vâm: *Borç.*

• Girmesin encümen-i gülşene ağyâr diyerek / Bülbül-i bahtımıñ ‘ömrü tutulur **vâm** da geçer (*Gazel 27, Beyit 2*). [*vâm,]*

•

var: *Var: Var, yokun karşıtı. Bulunma mevcut olma durumu.*

• Çekmedik kalmadı cevri ü cefâñı / **Var** mıdır bir fertten hicâbın felek (*Diğer 23, Beyit 4*). [*var,]*

• Var mıdır ‘aşkınla gamdan âzâde / Hâmûş-ı haberine Nâzî fütâde (*Diğer 25, Beyit 5*). [*var,]*

• Kün emri **var** etti arz u semâyı / Âdemde görürsün bu mâ-cerâyı (*Diğer 53, Beyit 3*). [*var,]*

• Zevk-i dünyâ görmedim bilmem neşât-ı ‘âlemi / **Var** mıdır bu devr-i fânide meserretten nişân (*Kaside 1, Beyit 10*). [*var,]*

- Allāha ‘ayān bülbül-i ṭab‘ımda firāvān / **Var** nāle-i efġān (*Müstezad 1, Beyit 6*). [var,]
- Bülbülüm pür-naġme-i āhim fiġānım dildedir / Bāġ-ı ‘aşk içre kurbānım **var** dāstānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 1*). [var,]
- İstemez bezmide sanṭūr u kemān / **Var** iken sevdiğim sende o hūb ses (*Diğer 49, Beyit 4*). [var,]
- Ṭab‘-ı Rüstem olsa ‘āşık tîġ-ı ġamze bende **var** / Korkmasın İlāhī Nāzī derdmend hūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 6*). [var,]
- Ey pembe-beden yār ġonca fidānım / Bu şīveler nedir sende **varım** yār (*Diğer 41, Beyit 1*). [varım, -(ı)m]
- Vay sīm-gerdānım hoġka-dehānım / İşte şaġdır cānım tende **varım** yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [varım, -(ı)m]
- Erkān-ı ‘ünfide vaġt-i şevāpta / Sā‘ilim bu bābta ben de **varım** yār (*Diğer 41, Beyit 4*). [varım, -(ı)m]
- Nāzī bülbül iken sen bir gül iken / Seni göz görürken ġande **varım** yār (*Diğer 41, Beyit 6*). [varım, -(ı)m]

•
var: (huzuruna) varmak.

- Maġkeme-i rüz-ı cezāya **varup** / Bu Nāzī şefā‘at şāyānı de ġeç (*Diğer 10, Beyit 6*). [varup, -up]
- Yolunda öldüğüm aramam diye / Ġayri o diyāra **varamam** diye (*Diğer 24, Beyit 5*). [varamam, -a, -ma, -m]

•
var: "Git" anlamında emir bildiren söz.

- Ṭıfl-ı nāzım vedā illeriñizden / Yeni yār peydā et **var** selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [var,]
- Meger sende yokmuş hīç ‘ahd ü vefā / Raġıplere yār ol **var** çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [var,].

• Derdiñ çeke çeke ger ölürsem ben / Şen et **var** yād bülbüllerle o bāğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [*var,]*

• Söyle **var** hālin hemen Nāzī o şāhiñ zātına / Dāmen-i hūnkāra yüz sür dur yine dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*var,]*

•

var: *Var etmek, yaratmak.*

• Meded senden kā'inātı **var** ettiñ / Marīzem Hālīkım devā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 1*). [*var,]*

•

varlıg: *Kişinin tüm maddi ve manevi mevcûdiyeti.*

• Varlıgım bād-ı muhālif esti maḥv etti bütün / Hırman-ı ārāmıma devrān verdi çok ziyān (*Kaside 1, Beyit 27*). [*varlıgım, -im]*

•

vasf: *(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etme; övme; nitelik, özellik.*

• Yād eder Rüşdi seni Nāzī dem-ā-dem ḥayr ile / Mithatıñ **vaşfında** durmaz hāme-i mu'ciz-beyānı (*Kaside 1, Beyit 29*). [*vaşfında, -ı, -n, -da]*

•

vāsi': *Geniş alana sahip, büyük.*

• Tutmazam mecrā-yı mesken öyle Mecnūnum ki ben / Hālka-i gīsū-yı Leylādır baña **vaşī'** mekān (*Kaside 1, Beyit 17*). [*vaşī',]*

•

vāsil: *Vusul bulan, yetmiş, ulaşan.*

• Nabzı ger ol ṭabīb ol marīz-i **vāşılım** ben / Döksüñler gülfemini işte ölmeniñ çağı (*Diğer 16, Beyit 5*). [*vāşılım, -im]*

•

vāşıl: *Kavuşmak, ulaşmak, vuslat.*

• Bir kademde **vāşıl-ı** ser menzil-i maşşūd olur / Tā ... tiz-revdir bādīye becā-yı aşk (*Gazel 13, Beyit 2*). [*vāşıl-ı,]*

- Tā ezel ben bülbül-i mehcūr-ı **vaşlım** neyleyim / Bāğ-ı firqatte gül-i ruhsārın ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 3*). [*vaşlım, -ım*]
- Vaşlım dirîğ etme saña qurbānım / Nāzī ‘aşık ise ehl-i imāndır (*Diğer 43, Beyit 6*). [*vaşlım, -ım*]
- Olma ebkem-i hahen **vaşla** teğafül gösterip / Bezm-i erbāb-ı sühende belki ber-nāmūs olur (*Gazel 38, Beyit 4*). [*vaşla, -a*]
- Vaşlın gözetirim rüz u şeb dildār / Şarılmasın ince o bele ađyār (*Diğer 47, Beyit 7*). [*vaşlın, -(ı)n*]
- Şu‘le-i **vaşlında** gönlüñ et rüşen / Ğarıptır bu Nāzī ey serv-i semen (*Diğer 15, Beyit 7*). [*vaşlında, -ı, -n, -da*]
- ‘Aşkıñ eleminden **vaşlıñ** ğamından / Dīde hālī degil bir māteminde (*Diğer 19, Beyit 3*). [*vaşlıñ, -(ı)n*]
- Bir murād almadım **vaşlın** bāğında / Eyvāh fidān iken şolan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 1*). [*vaşlın, -(ı)n*]
- Gelmez mi hātırā giryān olduğum / Şem‘a-i **vaşlıla** sūzān olduğum (*Diğer 50, Beyit 5*). [*vaşlıla, -ıñ, -la*]
- Şıķlet-i hier ü ğamiñ dilde taħammül qoymadı / Hāķ be-kām-ı **vaşl** ede durduķça çarķ-ı bī-amān (*Kaside 1, Beyit 5*). [*vaşl,]*
-

vaşlın: *Kavuşma.*

- Felek şundu cām -ı zehiri āh-vāh / Gerçi **vaşlın** çağı firqatte baña (*Diğer 5, Beyit 2*). [*vaşlın,]*
-

vaţan: *Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.*

- Vaţandan ğaribiñ hem kıbleğāhı / Bir kez görse idim ol rüy-ı māhı (*Diğer 20, Beyit 3*). [*vaţandan, -dan*]
- Meziyettir şimdi türlü zīynetle / ... lebler hūbān-ı **vaţan** (*Diğer 35, Beyit 1*). [*vaţan,]*

• Kavletme şarılma 'id-i vuşlatla / Bayramlaşır güzel ihvân-ı **vaţan** (*Diğer 35, Beyit 2*). [*vaţan,]*

• Gelmez oldu eyvâh bād-ı şabāda / Ğayrı böyle gider hicrân-ı **vaţan** (*Diğer 35, Beyit 4*). [*vaţan,]*

• Cüdâyım **vaţandan** dām-ı miñnette / Neylesin bir murğ-ı ğarīb dānesiz (*Diğer 52, Beyit 2*). [*vaţandan, -dan]*

• Cüdâyım dār-ı ğurbette **vaţanda** çeşm-i cādūdan / Dirīğā gelmedi n'oldu şabā da semt-i gül-rūdan (*Gazel 20, Beyit 1*). [*vaţanda, -da]*

• Eyvâh nidem nāzlı yāri el almış / **Vaţan** da bir oldu ğurbet de baña (*Diğer 5, Beyit 4*). [*vaţan,]*

• Nāzī ele geçse idi kūy-ı yār / Eylerdim cānımı ğurbān-ı **vaţan** (*Diğer 35, Beyit 6*). [*vaţan,]*

• Benefşe lāle zeyn etmiş **vaţanda** hep kūhistānı / Hemen bir ben miyim bekler ğarīb bu ğarībistānı (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*vaţanda, -da]*

•

vaţandas: *Vatan üzerinde yaşayanlardan her biri.*

• Kıaldım ğarīb kūy-ı ğurbette amān / Göñül arzū eyler **vaţandaşları** (*Diğer 20, Beyit 1*). [*vaţandaşları, -ları]*

•

vāy: *Acı ve üzüntü duygusunu ifade eden bir ünlemdir.*

• Ey felek āhir cüdā kıldıñ beni eyvâh **vāy** / Nūr-ı 'aynım gelmedi nev-resim idi kaçış yay (*Gazel 41, Beyit 1*). [*vāy,]*

• Vay bîçāre Nāzī yār da sen gibi / Cigerinden yanıp tutuşur m'ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [*vay,]*

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı zerdimde ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [*vay,]*

• Hoş-būy-ı hayālimde döner kākül-i reyhān / **Vay** gonca-i ħandān (*Müstezad 1, Beyit 12*). [*vay,]*

• Nāzī ḥasretinle öldü derlerse / **Vay** cigerim diye ağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 6*). [vay,]

• Vay sīm-gerdānım ḥoḳḳa-dehānım / İşte şağdır cānım tende varım yār (*Diğer 41, Beyit 2*). [vay,]

•

ve: "Ve" bağlacı.

• Feyz-i sübhān gülşen-i āmālını sīr-āb ede / Lem-yezel dünyā **ve** mā-fihāda ḳalsın ber-murād (*Gazel 6, Beyit 2*). [ve,]

• Rabbike ḥūn **ve** ma dīnike emri / Erince bilirim Sübhān'ı de geç (*Diğer 10, Beyit 4*). [ve,]

•

vech: Çehre, yüz.

• Vech-i āliñ vird-i ḥandānım degil miydi benim / Tāb-ı rūyuñ mihr-i raḥşānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [vech-i,]

• Günlerim dönmektedir her dem şeb-i yeldālara / Mihr-i **vechi** ebr-i zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [vechi, -i]

• Giydi 'uşşāḳ ḳare mānend-i şeb-i zulmettedir / Etmedi ṭal'at 'acep ol **vech-i** tābānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [vech-i,]

• Peyām-ı vuşlatıñ var mı dırīgā çeşm-i āfetten / Dedi ḥālī degil bir **vech** ile luṭf u mürüvetten (*Müseddes 1, Beyit 10*). [vech,]

• Niçin ol zūlf-i siyāh almaya her **vech** ile nām / Ḳara sevdāsına hep ḥalk-ı cihān müşterīdir (*Gazel 32, Beyit 4*). [vech,]

• Mihr-i ḥüsnüñ nūra ḡarḳ eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye ḳurmuş zirvesinden **vechiñe** gīsūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [vechiñe, -i, -ñ, -e]

• Vechiñ ne mücellādır / Cānım saña fedādır (*Diğer 21, Beyit 17*). [vechiñ, -in]

• Cānıma minnet temāşā eylesem **vechin** müdām / Çünkü muḥkemdir muḥabbet dilde Allāha 'ayān (*Kaside 1, Beyit 6*). [vechin, -in]

•

vechi ay: *Ay yüzlü (sevgili).*

- (*Gazel 41, Beyit 2*). [*vechi ay,]*

•

vech-i gülzārım: *Gül bahçesi yüzlüm.*

- (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*vech-i gülzārım,]*
- (*Müseddes 1, Beyit 13*). [*vech-i gülzārım,]*

•

vechinde: *Çehre, yüz II Muhabbet ehlinin cemali.*

- Nice zār etmesin dil-i bülbülüm / **Vechiñde** goncalar hamrālaniyor (*Diğer 47, Beyit 2*). [*vechiñde,]*

•

vedâ: *Ayrılma, gitme.*

- Tıfl-ı nâzım **vedâ** illeriñizden / Yeni yâr peydâ et var selâmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [*vedâ,]*

•

vefâ: *Sözünde durma, sözünü yerine getirme; dostluğu devam ettirme, sevgide sadakat ve devam II sevgilinin vefası.*

- Kimseler tutmadı zevk u şafâñı / Kim görmüş ‘acebâ rüy u **vefâñı** (*Diğer 23, Beyit 3*). [*vefâñı, -ñ, -ı]*

- Usandım çekmekten cevri ü cefâsın / Gülmedim görmedim rüy-ı **vefâsın** (*Diğer 28, Beyit 7*). [*vefâsın, -(s)ı(n)]*

•

vefâ: *1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.*

- Meger sende yokmuş hiç ‘ahd ü **vefâ** / Raķıplere yâr ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*vefâ,]*

- Dostlar seng-i ihânetle yıkar hâtır kıomaz / Kıalmamış bir ferdde mihr ü

vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [vefā,]

•

vefālī: Sevgisine, dostluğuna bağlı olan, vefâsı olan (kimse), vefâkâr.

• Vişâlin bekler Nâzî / Va‘de **vefālī** sâkî (*Diğer 21, Beyit 20*). [vefālī,]

•

velī: Allah dostu.

• Meşreb-i bezm-i **velī** dilde taḥammül cerre yok / Bir sebūāsā yine mecrā-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [velī,]

•

velīyyü’n-ni‘met-i: Birisine, yaşadığı sürece yararını göreceği bir iyilikte bulunmuş kimse.

• Haḫ müyesser eyleye dā‘im mülākātūñ seniñ / Ey kerem ḫanı **velīyyü’n-ni‘met-i** bī-ımtihān (*Kaside 1, Beyit 7*). [velīyyü’n-ni‘met-i,]

•

ver-: (Bir şeyi karşılık beklemeden birine) Bağışlamak, ihsan etmek.

• Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel **ver** zülfünden / Şoldu genc-i maḫşūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [ver,]

• Ey çeşm-i āfetim el **verir** sitem / ‘Aşkıñla nālān u perīşān benim (*Diğer 32, Beyit 1*). [verir, -(i)r]

• Dedim niçin şaldıñ beni sevdāya / Dedi emeklerin **vermem** hebāya (*Diğer 40, Beyit 5*). [vermem, -me, -m]

• Naşıl dil **vermesin** Nazī bī-çāre / Ne yapsın a beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [vermesin, -me, -sin]

• Gözden şu **verip** besledigim tāze fidānım / Nev-reste amān gonca-i ḫandāna doḫunma (*Gazel 1, Beyit 2*). [verip, -ip]

• Vermesin yād ellere nā-maḫrem oldu dil-rübā / Gülşen-i bāğ-ı vişālınden amān bir gonca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [vermesin, -me, -sin]

• Cām cānāna **verip** Nâzî gedāyı cān için / Beklerim seng-i muşallāda

yine yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*verip, -ip*]

• Ben şevler **verdim** sirişkimle ey gül-fidān / Nev-bahār-ı hüsüne Hıten rahşāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 2*). [*verdim, -di, -m*]

• Ezel aşıluyım cism-i fettānıñ / Cān **verip** yolunda gül-i ra'nānıñ (*Diğer 42, Beyit 3*). [*verip, -ip*]

• Şulu şeftāliler va'de ettiler / **Vermediler** gönülüm düştü gümāna (*Diğer 6, Beyit 10*). [*vermediler, -me, -di, -ler*]

• Vererek buseyi rüy-ı lebiñden / Yār ile bezm içre iftiḥār tatlı (*Diğer 17, Beyit 2*). [*vererek, -erek*]

• Hāl-i 'āşıktır **veren** ma'şūka reng-i hüsñ ü ān / Oldu bize baḥt-ı Mecnūn sürme-i Leylā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 3*). [*veren, -en*]

•

verd: *Gül.*

• Açmış **verd-i** rüyıñ gonca fidānım / Öyle bir gül gülistānda bulunmaz (*Diğer 50, Beyit 2*). [*verd-i, --i*]

•

verd-i handāna: *Gülen gül. || Sevgili.*

• (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*verd-i handāna,]*

•

verem: *Herhangi bir organa ve en çok akciğerlere yerleşen Koh basilinin yol açtığı ateşli ve bulaşıcı bir hastalık, tüberküloz.*

• Derdiñ **vereminden** hecriñ emīnden / Şarıldı yāreme miḥnet bāğları (*Diğer 19, Beyit 4*). [*vereminden,]*

• Beni dūr eyleme cānā keremden / Felāḥ mı bulurum ben bu **veremden** (*Diğer 47, Beyit 3*). [*veremden, -den*]

• Sevdigim gülfem seni Hāḫka emānet eyledim / Belki kırtulmam bu **veremden** gönül pek nā-mizāç (*Gazel 4, Beyit 5*). [*veremden, -den*]

•

vīrān: (*Harap, perişan, dertli, meftun olan aşığın*) *Gönül.*

• Olmakta Һarāb şadme-i cevriñle demādem / Ey ҺarҺ kerem et sīne-i
vīrāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 4*). [*vīrāna, -+a*]

• La‘1-i lebiñ kıldı beni mestāne / MerҺamet kıl Nāzī Һalb-i **vīrāne** (*Diğer 19, Beyit 5*). [*vīrāne,*]

•

vird-i: *Sık sık ve devamlı okunan dua.*

• Vech-i āliñ **vird-i** Һandānım degil miydi benim / Tāb-ı rūyuñ mihr-i
raşşānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 1*). [*vird-i,*]

•

vişāl: *Ulaşmak, kavuşmak.*

• Başın için olsuñ ey gül-i aҺmer / Nāzī **vişālinden** bekler bir Һaber (*Diğer 8, Beyit 5*). [*vişālinden,*]

• Vermesin yād ellere nā-maҺrem oldu dil-rübā / Gülşen-i bāğ-ı
vişālinden amān bir Һonca pāç (*Gazel 4, Beyit 3*). [*vişālinden, -i, -n, -den*]

• Rūy-ı Һāk oldum recā ettim **vişāl-i** yār için / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum
dedim yā Rab amān (*Kaside 1, Beyit 11*). [*vişāl-i, -i*]

• Olagör **vişāle** Һaқtan ‘ināyet / Āhū nigeҺle pūr-kemān Һaş ile (*Diğer 13, Beyit 4*). [*vişāle, -e*]

• Һasta-i hicrāna yetiş Loқmānım / Em-i **vişālīñle** imdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [*vişālīñle, -in, -le*]

• Açtı sīneme biñ hicrān yāresi / Em ü **vişālīñle** şar Һıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [*vişālīñle, -in, -le*]

• Firқat-i bāğ-ı **vişālīñle** Һöñül rencīdedir / Nāle-i feryād u āhım dilde
būlbüller gibi (*Gazel 10, Beyit 3*). [*vişālīñle, -in, -le*]

• Olmadı müyesser **vişāle** ermek / Nāzī Һāk-i pāy-i yāre yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [*vişāle, -e*]

• Ne Һāre bu Һöñül āh u vāh etsin / **Vişāle** ermezse neylesin netsin (*Diğer*

31, Beyit 5). [vişāle, -e]

- Vişālin bekler Nāzī / Va‘de vefālī sākī (*Diğer 21, Beyit 20*). [vişālin, -iñ]

- Görmemiştir Nāzī zevk-i **vişāliñ** / Dīdeden dūr oldu ‘arız-ı āliñ (*Diğer 22, Beyit 5*). [vişāliñ, -iñ]

- Ben derim illā **vişāl** ol kāfiriñ ağızında lā / Hīç qabūl olmaz recā vü ilticā’ ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 3*). [vişāl,]

-

vişāl-i āfete: *Sevgiliye kavuşma.*

- (*Gazel 31, Beyit 5*). [vişāl-i āfete,]

-

vişāl-i yār: *Sevgiliye kavuşma.*

- (*Gazel 38, Beyit 5*). [vişāl-i yār,]

-

vü: " *Ve*" bağlacı.

- Cefā **vü** cevrdən el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i muttālī’ ufq-ı ziyādan tal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [vü,]

- Cefā **vü** cevrdən el çekme ölmez herçi-bād-abād / Açılmış pembe güller gül rüyunda gül-feşenliktir (*Diğer 11, Beyit 8*). [vü,]

- Şağın kūyundan ey Nāzī dolaşma incinmeliktir / Cefā **vü** cevrdən el çekme ölmez herçi-bād-abād (*Diğer 11, Beyit 10*). [vü,]

- Hīç hātır yıkmāsın bir ferde kemlik etmesin / Dā’imā iylikle olsun şöhrefi **vü** nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [vü,]

- Mizāc-ı ehl-i zinde bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā **vü** cevrdən el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [vü,]

- Hecriñ derūnuma etti işābet / Cefā **vü** cevriñle ey çeşm-i āfet (*Diğer 38, Beyit 3*). [vü,]

- Ben derim illā vişāl ol kāfiriñ ağızında lā / Hīç qabūl olmaz recā **vü**

ilticâ' 'âlem bu yâ (*Gazel 3, Beyit 3*). [vü,]

• Hâlîme raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandân ne 'ucb / Qaldı şeydâ gibi mâtemde **vü** yâsta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [vü,]

•

vücūd: *Beden, cisim, gövde. II Âşığın bedeni.*

• Bu ḥâletle derūnum neydir inler sūznāk oldu / **Vücūdumdan** eṣer kalmadı âh-ı ḥasretle ḥāk oldu (*Gazel 20, Beyit 11*). [vücūdumdan, -(u)m, -dan]

• Vücūdum ney gibi sūrāḥ sūrāḥ oldu mecrūḥum / Günāhım neyse 'afv et ḡayrı nālân etme yâ Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2*). [vücūdum, -(u)m]

• Cevrden olmadı âzâde dil-i şūrîde / Dildeki nâr-ı firāk Nâzī **vücūdum** eridir (*Gazel 32, Beyit 5*). [vücūdum, -(u)m]

•

vücūda: *1. Yaratmak. 2. Ortaya çıkarmak, meydana getirmek, hâsıl etmek, yapmak.3. Doğmak.*

• Ağlayu **vücūda** geldim 'ademden / Bir an güldürmedi ṭâlî'-i dūnuñ (*Diğer 33, Beyit 1*). [vücūda,]

•

vur-: *(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak.*

• Eyledi Nâzī benim zindân'âlem başıma / Beyze-i çeşmime **vurdu** pençe-i şâh-bâzını (*Gazel 8, Beyit 6*). [vurdu, --du]

• Kūh-ı bî-sütūna yapışsa âhım / **Vurursam** iniler ṭāk-ı felekler (*Diğer 42, Beyit 2*). [vurursam, -ur, -sa, -m]

• Bâb-ı vuşlat gelmiş üstâdı yine ṭāk ṭāk **vurur** / Kimden öküş eylerim mest etti ḥūb âvâzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [vurur, -ur]

•

vur: *Vurmak II Öldürmek.*

• Vur tîğ-ı müjgānım cānâ dayansın / Öürsem derdime kimlerim yansın (*Diğer 40, Beyit 3*). [vur,]

•

vur: *Başını taşlara vurmak anlamında.*

• Serîr-i şevketleri **vurduñ** yerlere / Hiç yok mudur dostuñ aḥbâbın felek
(*Diğer 23, Beyit 14*). [vurduñ, -du, -n]

•

vur: *Zarara uğramak, gazaba uğramak.*

• Zaḥm **vurdu** ‘āşıkā tîğ-ı nigāhı / Çık bizim elleriñ kemān kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [vurdu, -du]

•

vurul: *(Kesici, delici, ateşli bir silahla) Yaralanmak.*

• Cevr oduna yanmak rûz u şeb kârim / **Vuruldu** sîneme firḳât dağları (*Diğer 19, Beyit 2*). [vuruldu, -du]

•

vurul-: *Âşık olmak, gönlünü kaptırmak.*

• ... denildi duyduñ / ‘Ākıbet **vurulduñ** ferzâne gönül (*Diğer 26, Beyit 6*). [vurulduñ, --duñ]

•

vuşlat: *Kavuşma günü, sevgiliye kavuşma günü.*

• Nâzi açtım bâl u per cismim yakıp yandırmaya / **Vuşlatın** kıldı dirîğ
şem‘-i şebistânım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [vuşlatın, -iñ]

• Kavletme şarılma ‘îd-i **vuşlatla** / Bayramlaşır güzel iḥvân-ı vaṭan (*Diğer 35, Beyit 2*). [vuşlatla, -la]

• Vuşlat-ı âğüşa çekmek hahen-i ‘uşşak añı / Cânâ bend etmek diler dil
hûbların mümtâzını (*Gazel 8, Beyit 3*). [vuşlat-ı,]

• Hem **vuşlata** mâni‘ olmasın ağıyâr / Bir daha bulamam ben bu çağını (*Diğer 18, Beyit 2*). [vuşlata, -a]

•

Nerde ḳaldı ‘ahd u amâniñ yârim / Ḥasretle geçmekte **vuşlat** çağları (

Diğer 19, Beyit 1). [vuşlat,]

• Dür olmakla şābite kūyuñdan ey āfet / **Vuşlat** eri deyü şan‘at-ı ağıyara mı maşşūş (*Gazel 39, Beyit 4). [vuşlat,]*

• Bāb-ı **vuşlat** gelmiş üstādı yine tağ tağ vurur / Kimden öküş eylerim mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5). [vuşlat,]*

•

yā: "de / da" anlamını katan bağlaç.

• Ğurbet elde çektiğim hicrān degil de **yā** nedir / Çağlayan çeşmimdeki giryān degil de **yā** nedir (*Gazel 30, Beyit 1). [yā,]*

• Şubha dem bülbül figān eyler döker göz yaşım / Cāndan ārzūsu gül-i handān degil de **yā** nedir (*Gazel 30, Beyit 2). [yā,]*

• ‘Arzūhālim eyledim tekrīr cūr’et şerrim ile / Luţf eder elbet şeh-i hūbān degil de **yā** nedir (*Gazel 30, Beyit 3). [yā,]*

• Çifte ejder deler **ya** bir kerre bağ ebrūlarıñ / Pīç ü tābından hazer ol turra-i şeb-gūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 1). [ya,]*

•

yā: "Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

• Tenim nār-ı belā-yı ğamda sūzān etme **yā** Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım perişān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1). [yā,]*

• Biri şehir-i Bābil **ya** Hindistānlı / Sihr etmişler bütün cümle insāna (*Diğer 6, Beyit 12). [ya,]*

• Yā lāhūrī kuşan ince miyāna / Altın kemer bağla bel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 6). [yā,]*

• Bitti ‘ömrüm cefā ālām içinde / **Yā** Rab ‘ākıbet şafā yetiştir (*Diğer 46, Beyit 6). [yā,]*

• Vücūdum ney gibi sūrāh sūrāh oldu mecrūhum / Günāhım neyse ‘afv et ğayrı nālān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 2). [yā,]*

• Şükūfte olmadı bilmem neden bu ğonca-i hātır / Beni bülbül gibi dūçār-ı

efgān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 3*). [*yā,*]

• Şudur işte niyāzımdır ki luṭf-ı ilāhinden / Ḥasūduñ şem‘a-i fikriñ firūzān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 4*). [*yā,*]

• ‘Adū-yı ğayb çü indinde maḥcūp olmasın bir kes / Ḥased erbābın aşlā şād u ḥandān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 5*). [*yā,*]

• Kerem kııl ‘ālem-i ğayble tedāvī yāre-i hecre / Amān derdimle muḥtāc-ı tabībān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [*yā,*]

• Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir kūy-ı Ken‘ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-ı zindān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*yā,*]

• Dönmem ‘ahdimden dedim dildāra cān va‘d eyledim / **Yā** şehīd-i ğamze olmaḫtır murādım şān için (*Gazel 24, Beyit 4*). [*yā,*]

• Rūy-ı ḥāk oldum recā ettim vişāl-i yār için / Dest ber-dāz-ı niyāz oldum dedim **yā** Rab amān (*Kaside 1, Beyit 11*). [*yā,*]

• Taḥammül ḫalmadı **yā** Rab amān bu dilde hicrāna / Fiġānım oldu efgūn ḫaylī demdir verd-i ḥandāna (*Müseddes 1, Beyit 7*). [*yā,*]

• Tenim nār-ı belā-yı ğamda sūzān etme **yā** Rabbī / Ğarībim tıfl-ı eyyāmım perişān etme **yā** Rabbī (*Gazel 9, Beyit 1*). [*yā,*]

•

yā: *Tekrarlı bağlaç.*

• Biri Gürcistānlı bāġlı bostānlı / **Ya** ‘Acem’den gelmiş ya Türkistānlı (*Diġer 6, Beyit 11*). [*ya,*]

• Biri Gürcistānlı bāġlı bostānlı / **Ya** ‘Acem’den gelmiş **ya** Türkistānlı (*Diġer 6, Beyit 11*). [*ya,*]

•

yā: *Anlamı güçlendirmek için kullanılan cümle sonu bağlacı.*

• Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübā ‘ālem bu **yā** / Artırır dilde keder zūlm ü cefā ālem bu **yā** (*Gazel 3, Beyit 1*). [*yā,*]

• Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübā ‘ālem bu **yā** / Artırır dilde keder zūlm

ü cefâ âlem bu **yâ** (*Gazel 3, Beyit 1*). [yâ,]

• Tîğ-1 hasret yâreler açtı dile zaḥm üstüne / Cânımı almaḳ diler baḳ ednâ
‘âlem bu **yâ** (*Gazel 3, Beyit 2*). [yâ,]

• Ben derim illâ vişâl ol kâfirin ağzında lâ / Hiç ḳabûl olmaz recâ vü
ilticâ’ ‘âlem bu **yâ** (*Gazel 3, Beyit 3*). [yâ,]

• Dostlar seng-i ihânetle yıkar ḥâṭır ḳomaz / Ḳalmamış bir ferdde mihr ü
vefâ ‘âlem bu **yâ** (*Gazel 3, Beyit 4*). [yâ,]

• Gülmedim luṭfuñ görüp bir dem çarḫ-ı zâlimin / Nâ-tecellim böyle
baḥtım Nâzîyâ ‘âlem bu **yâ** (*Gazel 3, Beyit 5*). [yâ,]

•

yâd: *Yabancı.*

• Oldu mu Nâzî şâbına ḥayâl / Cân riştesi **yâd** elinde üzgündür (*Diğer 48, Beyit 6*). [yâd,]

• Vermesin **yâd** ellere nâ-maḥrem oldu dil-rübâ / Gülşen-i bâğ-ı
vişâlınden amân bir gonca pâç (*Gazel 4, Beyit 3*). [yâd,]

•

yâd: *Akına gelme, hatırlama, anma.*

• Şâdin olsun dîdelerim ḳan olsun / **Yâd** bize her dem ağlama (*Diğer 3, Beyit 2*). [yâd,]

• Derdin çeke çeke ger ölürsem ben / Şen et var **yâd** bülbüllerle o bâğı (*Diğer 15, Beyit 8*). [yâd,]

• ... ḳabrim yapsın reh-güzâr-ı âfete / Nâzî ismim **yâd** olunsun şöhretim
bulsun revâç (*Gazel 4, Beyit 6*). [yâd,]

• Şimdi sitemlerle gözlerden şarḳan / Eski demlerimi aldıkça **yâda** (*Diğer 1, Beyit 2*). [yâda, -a]

•

yâd eder: *Anmak, hatırlamak.*

- (*Kaside 1, Beyit 29*). [*yād eder,]*
- (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*yād eder,]*
-

yağ: *Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde.*

- Būse-i hecriñde dil yāne yāne / Durmaz bir dem erir yürek **yağları** (*Diğer 19, Beyit 6*). [*yağları, -ları]*
- Eritti sūz-ı ğam ciger **yağını** / Yanmadık bir tatlı cān mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 2*). [*yağını, -ı, -nı]*
- Sūz-ı ğamla ciger **yağım** eridi / Her yanımı firqat miñnet bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3*). [*yağım, -um]*
- Kākülleriñ serpilmiş örtmüş gerdān-ı şemiñ / Şehābveş eridi aqtı yüregim **yağı** (*Diğer 16, Beyit 4*). [*yağı, -ı]*
-

yağdır: *Yağmasını sağlamak.*

- Bir zamān cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / **Yağdıran** bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [*yağdıran, -an]*
-

yağma: *Bir malı zor kullanarak ele geçirmek, talan etmek. II Zorla gönlünü almak, aşık etmek.*

- Görünce gül yüzün seniñ ey gülüm / Eyvāh ‘aқıl baştan **yağmalanıyor** (*Diğer 47, Beyit 1*). [*yağmalanıyor, -lanıyor]*
-

yāhū: *Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılan ifade.*

- Her yüze gülücü mekkāre **yāhū** / Olmasa meyl etmek dīdesi āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [*yāhū,]*
-

yak: *Ateşe vermek, acıtmak, aşk ateşiyle yakmak.*

- Raḥm eyle dīdeler baḳ dolu ḳandır / **Yaḳarım** āh ile cigerden seni (*Diğer 22, Beyit 4*). [*yaḳarım, -arım*]
- Nāzi açtım bāl u per cismim **yaḳıp** yandırmaya / Vuşlatın ḳıldı dirēḡ sem‘-i şebistānım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*yaḳıp, -ıp*]
- Nār-ı hicre **yaḳmaḳ** ister yoḡ iken cürmüm o şūḡ / Ben miyim pervāneveş nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*yaḳmaḳ, -maḳ*]
- Ben sevdim seni yār sen de beni yār / Ben **yaḳtım** sen de yaḳ ‘aşḳ ocaḡını (*Diğer 18, Beyit 1*). [*yaḳtım, -tım*]
- Tīḡ-ı cevrenden ḡazer ettimse de ol fitneniñ / Nāra **yaḳtım** bu dili sūz-ı firāḳa daḡladım (*Gazel 15, Beyit 3*). [*yaḳtım, -tım*]
- Cānā kerem et **yaḳtı** tenim āteş-i hicrān / Āşār nümāyān (*Müstezad 1, Beyit 1*). [*yaḳtı, -tı*]
- Raḥm etmez raḳībler dīdem yaşına / **Yaḳtılar** vücūdum dert āteşine (*Diğer 5, Beyit 5*). [*yaḳtılar,]*
- Kevni **yaḳmam** çok degil pür-āteş-i şerāreyim / Dūd-ı āhım her yana alsam cihān dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*yaḳmam, -mam*]
- Yaḳtıñ āteşlere ‘aşḳ ocaḡında / Derdi derūnumda ḳalan sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 2*). [*yaḳtıñ, -tın*]
- Āteş-i ‘aşḳıñla sürünmek neyler / **Yaḳtı** cigergāhım nār çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 2*). [*yaḳtı, -tı*]
- Yaḳtı odlar cevr ile tā sīneme gerdūn-ı dūn / Görmedim eyyām-ı ḡande dehrinde eller gibi (*Gazel 10, Beyit 2*). [*yaḳtı, -tı*]
- Tāze **yaḳtı** sīneme Nāzī bir āteş tāze yār / Tāze derde tāze dermān tāze Loḳmān’ım gelir (*Gazel 34, Beyit 6*). [*yaḳtı, -tı*]
- Zūlm odu **yaḳtı** eritti cism-i zārım ḡayfā kim / Ḥalk nālemden melūl āhimdan aḡlar āsumān (*Kaside 1, Beyit 18*). [*yaḳtı, -tı*]
- Ben sevdim seni yār sen de beni yār / Ben yaḳtım sen de **yaḳ** ‘aşḳ ocaḡını (*Diğer 18, Beyit 1*). [*yaḳ,]*

• Şem‘-i bahtım **yağmadı** söndürdü bir an rûzgâr / Kaldı gönlüm derd ile zulmette hâlim pek yamân (*Kaside 1, Beyit 14*). [*yağmadı, -ma, -dı*]

• Yağtuñ eyvâh nâr-ı firâka cismim / Felek yansın hânümânıñ seniñ de (*Diğer 12, Beyit 1*). [*yağtuñ, -tı, -n*]

• Nice cānlar nice cigerler **yağtuñ** / Nice ma‘müreler harābın felek (*Diğer 23, Beyit 1*). [*yağtuñ, -tı, -n*]

• Qahr ettiñ civānlar qalem qaşları / **Yağtuñ** cān evimde derd āteşleri (*Diğer 23, Beyit 7*). [*yağtuñ, -tı, -n*]

• Tāli‘ dönmeden **yağıldım** yandım / Türlü miñnetlerle qana boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [*yağıldım, -ıl, -dı, -m*]

•

yakıs: Güzel durmak, iyi gitmek, yaraşmak, uygun gelmek.

• Morlu fes başında dursun bir yana / Dürler taqın **yağışır** sīm gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [*yağışır, -ı, -r*]

•

yakmam: Yakmamak, ateşe vermemek.

• Şu‘leye **yağmam** tenim pervāneveş beyhüdeye / Āteş-i sūzān benim dūzağ mekānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 3*). [*yağmam,]*

•

yakmış: Kına, yakı vb.ni koymak, sürmek.

• Nāzik ellerine **yağmış** kınālar / Bir de inci tağmış sīm gerdānına (*Diğer 6, Beyit 18*). [*yağmış,]*

•

yākūt: A. değerli bir süs taşı.

• Tezyīn kılan ‘ıtr ile nāzik teniñ ey şūḥ / **Yākūt** taqayım cebhe-i sīmīne ben dizi gül (*Gazel 14, Beyit 3*). [*yākūt,]*

•

yalan: Aldatıcı / sahte / samimi olmayan kimse.

• Ne derlerse şaşkın kırbân olduğum / İnanma el sözü **yalan** sevdiğim (*Diğer 30, Beyit 4*). [*yalan,]*

• Kışver-i gönlüm harâb ettin be-hey fermânlı yâr / Böyle mi va'd eylediñ haydi **yalan** peymânlı yâr (*Gazel 26, Beyit 1*). [*yalan,]*

•

yalvar: (*Kavuşmak için*) *Duâ ve niyâzda bulunmak.*

• Yalvar ey dil sen de her dem Sübhâna / İlticâ et dâ'im luţf-ı mestâna (*Diğer 53, Beyit 5*). [*yalvar,]*

•

yaman: *Yaman, kötü, ağır, şiddetli.*

• Şem' -i bahtım yakmadı söndürdü bir an rûzgâr / Kaldı gönlüm derd ile zulmette hâlim pek **yamân** (*Kaside 1, Beyit 14*). [*yamân,]*

•

yan: *Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.*

• Yanar **yandıqça** fânüs-ı hayâlim âteş-i ğamdan / Söyünmez tâli'imden mi 'acep iqbâl-i dünümdan (*Gazel 19, Beyit 2*). [*yandıqça, -dıq, -ça]*

• Nâzi açtım bâl u per cismim yakıp **yandırmaya** / Vuşlatın kıldı dirîğ şem' -i şebistânım bugün (*Gazel 25, Beyit 5*). [*yandırmaya, -dırmaya]*

• Enîsim yok hem-dem olacak kimsem / Firâkıñla **yandım** 'acep neylesem (*Diğer 20, Beyit 5*). [*yandım, -dı, -m]*

• Tâli' dönmeden yakıldım **yandım** / Türlü miñnetlerle kana boyandıñ (*Diğer 28, Beyit 5*). [*yandım, -dı, -m]*

• Ben **yandım** hasretle şem'ine anıñ / O da ben gibi yansın nâre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [*yandım, -dı, -m]*

• Ben **yandım** seninçin sen de yan desem / Sîneñ hecr oduna dâğlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 2*). [*yandım, -dı, -m]*

• Ben yandım hasretle şem'ine anıñ / O da ben gibi **yansın** nâre ağlasın (*Diğer 36, Beyit 4*). [*yansın, -sın]*

• Vur tîğ-1 müjgânım cānā dayansın / Ölürsem derdime kimlerim **yansın** (*Diğer 40, Beyit 3*). [*yansın, -sın*]

• Söndürme felek istemezem kaçre şuyundan / **Yansın** ko hemân bu dil-i sūzāna doğunma (*Gazel 1, Beyit 3*). [*yansın, -sın*]

• Görmezse sezā ‘aşıkı lutfuna dil-dār / Pervāne sıfat cān u dili odlara **yansın** (*Gazel 23, Beyit 4*). [*yansın, -sın*]

• Seniñ de od düşsüñ **yansın** cānına / Āhiri şarıldıñ girībānıma (*Diğer 4, Beyit 2*). [*yansın, -sın*]

• Hevā alsa eger ‘aşkım ocağı bād-1 firqatten / **Yanar** tāk-1 felek şerāre-i āh-1 füzūnumdan (*Gazel 19, Beyit 5*). [*yanar, -ar*]

• Nāzīyā faqr ile devr-i cihāna / Şu‘le-i dīdāra **yana** gelmişiz (*Diğer 53, Beyit 6*). [*yana, -a*]

• Derd-i ‘aşkı kim ki bilmez bilmeye sevdā nedir / Şem‘-i ‘aşka **yanmayan** bilmez yanar mı ‘aşıkān (*Kaside 1, Beyit 9*). [*yanmayan, -ma, -y, -an*]

•

yan: *Nezdinde, huzurunda, tarafında.*

• Ey çarh-1 bī-amān qalmaz **yanıma** / Pek genç iken kıydıñ tatlı cānıma (*Diğer 4, Beyit 1*). [*yanıma, -(i)m, -+a*]

•

yan: *Yan, taraf.*

• Sūz-1 ğamla ciger yağım eridi / Her **yanımı** firqat miñnet bürüdü (*Diğer 29, Beyit 3*). [*yanımı, -ım, -ı*]

• Kevni yakmam çok degil pür-āteş-i şerāreyim / Dūd-1 āhım her **yana** alsam cihān dehşetlenir (*Gazel 36, Beyit 4*). [*yana,]*

•

yana: *-e doğru.*

• ‘Azm ederdim cāy-1 ğurbetten **yana** doğrusu / ‘Āşıkā cān batış eder yār fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [*yana,]*

•

yana: *-e doğru. || Taraf, yön, cihet.*

• Morlu fes başında dursun bir **yana** / Dürler taqın yaqışır sım gerdān (*Diğer 39, Beyit 5*). [*yana,]*

•

yanağ: *Yanak, yüzün iki tarafının her biri.*

• Düşme ey dil sen de feryād u zāra / **Yanağında** gonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [*yanağında, -ı, -(n)da]*

• Ey çeşm-i siyāh gönlü sünbül yüzü gül / Hele baq tāze açılmış **yanağı** kırmızı gül (*Gazel 14, Beyit 1*). [*yanağı, -ı]*

•

yanık: *Yanmış olan, yanmış olmaktan kaynaklı yanma izi; mec. Dertli, kederli.*

• Dediler sen kimsin dedim ‘āşıqtır / Dediler ismiñ ne dedim **yanıktır** (*Diğer 6, Beyit 19*). [*yanıktır, -tır]*

•

yap-: *Herhangi bir eylem veya harekette bulunmak.*

• Naşıl dil vermesin Nazī bī-çāre / Ne **yapsın** a beyim sen morlu fes (*Diğer 49, Beyit 8*). [*yapsın, -sın]*

• ... kabrim **yapsın** reh-güzār-ı āfete / Nāzī ismim yād olunsun şöhetim bulsun revāç (*Gazel 4, Beyit 6*). [*yapsın, -sın]*

•

yapıs: *İyice yaklaşmak, sokulup değmek; sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.*

• Kūh-ı bī-sütūna **yapışsa** āhım / Vurursam iñiler tāk-ı felekler (*Diğer 42, Beyit 2*). [*yapışsa, -sa]*

•

yaprağ: *Bitkilerde fotosentezin gerçekleştirildiği kısım II Zayıf ve biçare aşık.*

• Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver zülfünden / Şoldu genc-i maqşūd sarardı gül **yaprağı** (*Diğer 16, Beyit 3*). [*yaprağı, -ı]*

•

yār: Kendisine muhabbet beslenen, güzelliğiyle herkesi hayran bırakan kişi. *II Sevgili.*

• Kıyāmet haşre dek ağlarım gülmem / Nāzī **yārsiz** gözüm yaşların silmem (*Diğer 30, Beyit 5*). [*yārsiz, -siz*]

• Tıfl-ı nāzım vedā illeriñizden / Yeni **yār** peydā et var selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [*yār,]*

• Ru'yet-i dīdār-ı **yār** olmazsa derde çāre yok / Yoksa böyle haşre dek kalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*yār,]*

• Em kabūl etmez bu **yāre** dilde hicrān yāresi / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*yāre, -e*]

• Yāre açtı tūğ-ı gānze bu dil-i bī-çāreye / Bir oñulmaz derde kaldım ki devā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 3*). [*yāre, -e*]

• Bilmez mi Nāzīya ‘işretli ‘ayşlı / Hepisinden **yār-ı** şīvekār tatlı (*Diğer 17, Beyit 6*). [*yār-ı, --*]

• Vay bīçāre Nāzī **yār** da sen gibi / Cigerinden yanıp tutuşur m’ola (*Diğer 2, Beyit 6*). [*yār,]*

• Ölürsem ğurbette şuyum kim dōke / Nāzlı **yārim** yok ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*yārim, -(i)m*]

• Yārim hasretiñle dert çeke çeke / Açılan yāreler bitişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 4*). [*yārim, -(i)m*]

• Ölürsem sevdiğim tez gelsin **yārim** / Tutsun mātem dōgsün bağrın taş ile (*Diğer 13, Beyit 6*). [*yārim, -(i)m*]

• Erdi bahār şadākatli **yār** olsa / ‘Azım ederdik birlik çemenistāna (*Diğer 9, Beyit 1*). [*yār,]*

• Olmadı müyesser vişāle ermek / Nāzī hāk-i pāy-i **yāre** yüz sürmek (*Diğer 27, Beyit 5*). [*yāre, -e*]

• Ermedi meşāmm-ı cāna būy-ı **yār** / Tek kanadım olaydı gīsū-yı dil-dār (*Diğer 35, Beyit 5*). [*yār,]*

- Şabā ‘azm eyleyip doğru cānāna / Ḥasb-i ḥālīm söyle **yāre** ağlasın (*Diğer 36, Beyit 1*). [*yāre, -e*]
- Ey pembe-beden **yār** gonca fidānım / Bu şīveler nedir sende varım **yār** (*Diğer 41, Beyit 1*). [*yār,]*
- Ey pembe-beden **yār** gonca fidānım / Bu şīveler nedir sende varım **yār** (*Diğer 41, Beyit 1*). [*yār,]*
- Vay sīm-gerdānım ḥoḳḳa-dehānım / İşte şağdır cānım tende varım **yār** (*Diğer 41, Beyit 2*). [*yār,]*
- Erkān-ı ‘ünfide vaḳt-i şevāpta / Sā’ilim bu bābta ben de varım **yār** (*Diğer 41, Beyit 4*). [*yār,]*
- Nāzī bülbül iken sen bir gül iken / Seni göz görürken ḳande varım **yār** (*Diğer 41, Beyit 6*). [*yār,]*
- Bezimde mey al da baḳ neler söyler / Biñ şīve nāz ile **yār** çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 1*). [*yār,]*
- Meger sende yokmuş hiç ‘ahd ü vefā / Raḳīplere **yār** ol var çıtır pıtır (*Diğer 44, Beyit 6*). [*yār,]*
- Dehre minnet mi ederdim āh o dildār olmasa / Terk ederdim ḥubb-ı dünyāyı eger **yār** olmasa (*Gazel 2, Beyit 1*). [*yār,]*
- ‘Azm ederdim cāy-ı ğurbetten yana doğrusu / ‘Āşīḳa cān batış eder **yār** fedakār olmasa (*Gazel 2, Beyit 2*). [*yār,]*
- Ol gül-i ruḥsār **yāre** gül dedim gülmem dedi / Ḥūn-ı çeşmim ol perīye sil dedim silmem dedi (*Gazel 11, Beyit 1*). [*yāre, -e*]
- Eyā gelmez mi inşāfa o **yāre** gönderdim nāme / Mücerred ḥūn-ı dille ‘arz ḳıl aḥvālimi ḥāme (*Gazel 20, Beyit 7*). [*yāre, -e*]
- Biz başlayalım bezimde o ḥüb **yār** ile zevḳe / Beyhūde varıp kūyuna aḡyār oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*yār,]*
- Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān için / Beklerim seng-i muşallāda yine **yārān** için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*yārān, -an*]

• Kişver-i gönlüm h̄arāb ettin be-hey fermānlı **yār** / Böyle mi va‘d eylediñ haydi yalan peymānlı **yār** (*Gazel 26, Beyit 1*). [*yār,]*

• Kişver-i gönlüm h̄arāb ettin be-hey fermānlı **yār** / Böyle mi va‘d eylediñ haydi yalan peymānlı **yār** (*Gazel 26, Beyit 1*). [*yār,]*

• Dām edip zülfüñ esīr ettiñ dil-i dīvānemi / Yok mu āyā merḥamet sīnende bī-īmānlı **yār** (*Gazel 26, Beyit 2*). [*yār,]*

• Per açıp pervāneveş düştüm çerāğ-ı h̄üsnüñe / Pür ‘alevle dāğa yaqtıñ sīnemi sūzānlı **yār** (*Gazel 26, Beyit 3*). [*yār,]*

• Bir sebūdur iştīyākınla sirişkim lüccesi / Kaṭre kaṭre ağıyor baḳ dīdeler bārānlı **yār** (*Gazel 26, Beyit 4*). [*yār,]*

• Nāzīyā şāyeste-i vaşlımdır ey şāhım seniñ / Çağ-ı h̄üsnüñ geçmeden luṭf et demi devrānlı **yār** (*Gazel 26, Beyit 5*). [*yār,]*

• Ermedi Nāzī gedā h̄alā vişāl-i āfete / Ğam baña hem-dem o **yāre** āşınā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 5*). [*yāre, -e]*

•

yārān: *Arkadaşlar, dostlar. II Sevgili.*

• Ziyāret eyleyiñ geliñ **yārānım** / Derd ile külbe-i aḫzānda ḳaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [*yārānım, -ım]*

•

yarat: *Meydana getirmek, yoktan var etmek.*

• Yaratmış gül gibi cismiñ fidānım baḳ Ḥudā nāzık / Cemāl-i āfitābında o nūr-ı pür-żiyā nāzık (*Gazel 12, Beyit 1*). [*yaratmış, -mış]*

•

yāre: *Sevgiliye; yare.*

• Tā cigerde yāresi ‘aşkın görünmez Nāzīyā / **Yāre** açtım ben baña kendi elimle baḳladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*yāre,]*

•

yāre: *Sevgiliden kaynaklı aşğın gönül yarası.*

- Yanar derūnumda sūz-ı muḥabbet / Açtı dert tenimde **yāre-i** ḥasret (*Diğer 13, Beyit 3*). [*yāre-i, --i*]
- Zülfūñ ‘anber-şiken gül diken diken / Çıger **yāre** iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [*yāre,]*
- Kerem kıl ‘ālem-i ğayble tedāvī **yāre-i** hecre / Amān derdimle muḥtāc-ı ṭabībān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 6*). [*yāre-i, --i*]
- Dilde var yoḳla dedim ğamzeñ oḳundan **yāreler** / Nā-vişālīñdir seniñ em kıl dedim kıl mam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [*yāreler, -ler*]
- Her taraf kesti amānım cān evinde **yāreler** / Yoḳsa dārū-yı emel rūz u şebim āh u fiġān (*Kaside 1, Beyit 28*). [*yāreler, -ler*]
- Yāre açtı tīġ-ı cānān sīneme yoḳtur ilāç / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden ḥunān şaç (*Gazel 4, Beyit 1*). [*yāre,]*
- Mecrūḥ-ı temekkūn sīnem sū-be-sū / Açtı tāze **yāre** cellād-ı ebrū (*Diğer 3, Beyit 3*). [*yāre,]*
- Yārim ḥasretiñle dert çeke çeke / Açılan **yāreler** bitişir m’ola (*Diğer 2, Beyit 4*). [*yāreler, -ler*]
- Götür ḥaberimi yāre ey şabā / Hicrān **yāreleri** dilde bī-devā (*Diğer 52, Beyit 3*). [*yāreleri, -ler, -i*]
- Dert ile sīnemde **yāreler** nihān / Ey ḥüsn-i Yūsufum ḳan ağlar Ken‘ān (*Diğer 49, Beyit 3*). [*yāreler, -ler*]
- Tīġ-ı ḥasret **yāreler** açtı dile zaḥm üstüne / Cānımı almaḳ diler baḳ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*yāreler, -ler*]
- Derdiñ vereminden hecriñ emīnden / Şarıldı **yāreme** miḥnet bāġları (*Diğer 19, Beyit 4*). [*yāreme, -m, -e*]
- El çektiñ mi ṭabīb derde devādan / Bulunmaz mı oldu **yārelere** em (*Diğer 28, Beyit 1*). [*yārelere, -lere*]
- Açtı sīneme biñ hicrān **yāresi** / Em ü vişālīnle şar çıpır pıtır (*Diğer 44, Beyit 4*). [*yāresi, -si*]

• Ey ʃabīb ʃılma ʃağın dil **yāresi** beyhūde em / Kūy-ı āfetten gelen mektūbumuñ bir bendin aç (*Gazel 4, Beyit 2*). [*yāresi, -si*]

• Tā cigerde **yāresi** ‘aşğın görünmez Nāzīyā / Yāre açtım ben baña kendi elimle bağladım (*Gazel 15, Beyit 4*). [*yāresi, -si*]

• Em ʃabūl etmez bu yāre dilde hicrān **yāresi** / Derde dermān arar iken yāri iste gözlerim (*Gazel 18, Beyit 3*). [*yāresi, -si*]

• Göz göz oldu āh u ğamım dilde ʃasret **yāresi** / Geldi derdiñ devāı Loğmān’ neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 3*). [*yāresi, -si*]

•

yāre açtı: *Yara açmak (Eyüboğlu 1973: II/419); yaralamak; derin üzüntü meydana getirmek.*

• (*Kaside 1, Beyit 16*). [*yāre açtı,]*

•

yarele: *Acı vermek, yaralamak (Sevgiliden ayrı olma bağlamında).*

• ʃasreti cigerim ʃıldı biñ pāre / Sīnemde **yareler** erdi hezāre (*Diğer 34, Beyit 3*). [*yareler, -r*]

• Sīnemde **yareler** tāzelenirse / Sevdigim ‘ilācın bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 4*). [*yareler, -r*]

•

yāreli: *Yaralı.*

• Sūr merhemini ʃanlar ağan **yāreli** cisme / Şızlatma cigercigim Mesīhāyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 4*). [*yāreli,]*

•

yaş: *Ölüm veya çok büyük bir felâketten duyulan acı ve bu acıyı belirtmek üzere yapılan şeyler, mâtem.*

• Şorarsa hālinden gül yüzlü yārim / Seniñçin ağlıyor **yāsta** de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [*yāsta, -da*]

• Yārim ağyār ile gülsün oynasın / Ben naşıl tutayım **yās** ğarīp ğarīp (*Diğer 40, Beyit 4*). [*yās,]*

• Gözlerim cānānı gelmez kaldı **yasta** gözlerim / Nāme-i hüzn-i mā' ilim gitti dostu gözlerim (*Gazel 18, Beyit 1*). [*yasta, -da*]

• Hālīme raḥm eylemez bir dem gül-i ḥandān ne 'ucb / Qaldı şeydā gibi mātemde vü **yāsta** gözlerim (*Gazel 18, Beyit 4*). [*yāsta, -da*]

•

yaş: Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, göz yaşı.

• Görmedim cevrenden bir dem gülerek / Geçti 'ömrüm dīdem **yaşın** silerek (*Diğer 12, Beyit 3*). [*yaşın, -ın*]

• Şubḥa dem bülbül fiğān eyler döker göz **yaşım** / Cāndan ārzūsu gül-i ḥandān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 2*). [*yaşım, -(i)m*]

• Tekye-i iḥsānın bekler dā'imā / Gözü **yaşlı** dertli dervīşān benim (*Diğer 32, Beyit 4*). [*yaşlı, -lı*]

• Neyledim ben saña söyle ey devrān / Akıttıñ dīdeden kanlı **yaşları** (*Diğer 20, Beyit 2*). [*yaşları, -lar, -ı*]

• Qurutmadıñ bir dem gözden **yaşları** / Āḥir oldu ciger kebābın felek (*Diğer 23, Beyit 8*). [*yaşları, -lar, -ı*]

• Eyvāh ağlamaqтан gurbet illerde / Doldu dīdelerim kanlı **yaş** ile (*Diğer 13, Beyit 1*). [*yaş,]*

• Sen ağla hemān Nāzī gedā āh-ı derdinle / Çeşmimde varıp derdile göz **yaşına** kansın (*Gazel 23, Beyit 5*). [*yaşına, -*

• Raḥm etmez raqībler dīdem **yaşına** / Yaqtılar vücūdum dert āteşine (*Diğer 5, Beyit 5*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]

• Niçin gelmez derse bu bendesine / Gözünde kanlı **yaş** hasta de de gel (*Diğer 24, Beyit 4*). [*yaş,]*

• Eyler dil-i şeydā şubḥa dem feryād / Gözden akan **yaş** mı kan mıdır bilmem (*Diğer 27, Beyit 4*). [*yaş,]*

• Nāzī yārdan cūdā düşmüş besbellī / Göz **yaşını** döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 6*). [*yaşını, -ı, -n, -ı*]

• Doğunca fikrime cevri ü cefâli meh-likâ Nâzî / Ne **yaşlar** döktüğüm bilmem bu şeb ben de 'uyūnumdan (*Gazel 19, Beyit 6*). [*yaşlar, -lar*]

• Ört bast etme derdi al ele çâre var ise / Gözüm **yaşını** dökme gel 'İsâyı severseñ (*Gazel 22, Beyit 2*). [*yaşını, -ı, -n, -ı*]

•

yāsemen: *Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği.*

• Yāsemen koçulu boyları 'ar'ar / Edep öğretirler serv-i revāna (*Diğer 6, Beyit 16*). [*yāsemen,]*

•

yāsemenliktir: *Bu isimdeki beyaz ağaçların bulunduğu yer.*

• Bahār-ı hüsüne haţlar erişmiş **yāsemenliktir** / 'İtırli zülf kākülü şānelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*yāsemenliktir,]*

•

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.*

• Cānā gel **yat** benim āgūşumda tek / Şoĥbet merām etme kol incinmesin (*Diğer 39, Beyit 4*). [*yat,]*

•

yāver ol: *Yardımcı olmak.*

• Fazl-ı Bārî ile aşla görmeye rüy-ı melāl / Ola **yāver** tāli'în fāl eyledim çün müjde bād (*Gazel 6, Beyit 4*). [*yāver,]*

•

yāy: *İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis. II Sevgilinin kaşları.*

• Ey felek āhir cüdā kıldıñ beni eyvāh vāy / Nūr-ı 'aynım gelmedi nevr-resim idi kaşı **yay** (*Gazel 41, Beyit 1*). [*yay,]*

•

yaz-: *Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.*

• Hāsretle çektiğim derd ile ğamlar / Pādişāh-ı hūbānıma **yazılsın** (*Diğer*

38, Beyit 1). [yazılsın, -ıl, -sın]

• Nüş etmek hâlini cām ile semler / Devāsı āh Loḳmānıma **yazılsın** (*Diğer 38, Beyit 2*). [yazılsın, -ıl, -sın]

• Bilirim derdimi yoktur ifâkat / Bu hâlim sultānıma **yazılsın** (*Diğer 38, Beyit 4*). [yazılsın, -ıl, -sın]

• Gezdiğim ey Nāzī Mecnūncasına / Ser-levḫa-i divānıma **yazılsın** (*Diğer 38, Beyit 6*). [yazılsın, -ıl, -sın]

• Yazsınlar böylece kabrim taşına / Nāzī gedā derler şöhrette baña (*Diğer 5, Beyit 6*). [yazsınlar,]

• Nāziyā **yazdım** elimle cevherī tārīḫini / Şālih Ekrem doğup mihr-i sipihre buldu şād (*Gazel 5, Beyit 7*). [yazdım, -dım]

• Almış ele yazık ‘aşkıñ ḫāmesin / Kimler **yazsın** kūy-ı yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [yazsın, -sın]

•

yazık: *Acıma, üzüntü bildiren söz.*

• Şu dār-ı dünyāda ey gül-i ra‘nā / Ğā’ib ettim **yazık** bir dil-i şeydā (*Diğer 14, Beyit 5*). [yazık,]

• Doğunma zülfüne **yazık** o yāre / Kerem eyle nāzikāne uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [yazık,]

• Almış ele **yazık** ‘aşkıñ ḫāmesin / Kimler yazsın kūy-ı yāre nāmesin (*Diğer 51, Beyit 3*). [yazık,]

•

yazıl: *Yazıya geçirilmek, kaydedilmek.*

• Yoktur gerdişinde ḫadd-i nifāk / Ḥūn-ı mazlūmlarla **yazılmıştır** baḳ (*Diğer 23, Beyit 15*). [yazılmıştır, -mış, -tır]

•

yed: *El II sahiplik, mülkiyet.*

• Kılında kılında lā-yu‘ād nifāk / **Yedinde** defteriñ kitābıñ felek (*Diğer*

23, Beyit 16). [yedinde, -i, -n, -de]

•

yek: "Bir" sayı sıfatı. || Nefes.

• Nāzīyā buldu hevā durmaz yanar kandil-i 'aşk / **Yek** şererle sīne bak sūzān degil de yā nedir (*Gazel 30, Beyit 5*). [yek,]

•

vel: Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.

• Öyle ser-mest marīzem ki devā bilmem nedir / Geçti 'ömrüm hayfā kim Nāzī esen **yeller** gibi (*Gazel 10, Beyit 5*). [yeller, -ler]

•

yeldā: Uzun. II Yılın en uzun gecesi, 21 Aralık gecesi (bkz.: şeb-i yeldā).

• Günlerim dönmetedir her dem şeb-i **yeldālara** / Mihr-i vechi ebr-i zulmette bedidār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [yeldālara, -lara]

•

yeni: 1. Hiç kullanılmamış olan. 2.Sonradan ortaya çıkan, sonradan var olan, üzerinden çok zaman geçmemiş olan.

• Tıfl-ı nāzım vedā illeriñizden / **Yeni** yār peydā et var selāmetlerle (*Diğer 14, Beyit 1*). [yeni,]

• Yeni gelmiş gibi bāğ-ı iremden / Kadd-i nev-nihālin tūbālanıyor (*Diđer 47, Beyit 4*). [yeni,]

•

yeni: Az önce, demincek.

• Cān yakmayı cānā **yenile** ādet edinmiş / Çün bir şereri āteş-i sūzāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 4*). [yenile, -le]

•

yer: (Bulunulan) yer, mekân, bölge, memleket kastedilerek.

• Yeter zevk eylediñ çok sürdün 'ömrü / Mekân tutsañ gerek bu kara **yeri** (*Diğer 10, Beyit 3*). [yeri, -i]

• Kıara gözlüm ben bu **yerden** gidersem / Āl yerine kıara bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [*yerden, -den*]

• Felek **yer**e geçsin āl-i dünyāsın / Nāzī benim dehr evinde kıaldı nem (*Diğer 28, Beyit 8*). [*yer*e, -e]

•

yer: *Uygun, münasip.*

• Cānımı yāre fedā eyler isem de **yeridir** / Ehl-i ‘aşk cümle anıñ şīvesinde çākeridir (*Gazel 32, Beyit 1*). [*yeridir, -i, -dir*]

•

yer: *Toprak, arazi, saha.*

• Serīr-i Şevketleri vurduñ **yerlere** / Hiç yok mudur dostuñ aħbābın felek (*Diğer 23, Beyit 14*). [*yerlere, -ler, -e*]

•

vere: (*Boş*) *yer*e.

• Kerem kııl yok **yer**e döktürme kıanım / Aldı ġam leşkeri Şol ile Şağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*yer*e,]

•

yerine: "*Bir Şey veya kimsenin yerini tutmak üzere*" anlamında kullanılan zarf.

• Kıara gözlüm ben bu yerden gidersem / Āl **yerine** kıara bağlamaz mısın (*Diğer 37, Beyit 1*). [*yerine,*]

•

yēt-: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*

• Serde bād-ı Şevk eser iklīm-i cānāndan gelir / Tā meŐāmmı cāna **yetti** by-ı zülfü bī-gümān (*Kaside 1, Beyit 13*). [*yetti, --ti*]

•

yēt-: *Erişmek, ulaşmak.*

• Hısta-i hicrāna **yetiş** Loqmānım / Em-i viŐālīñle imdāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 4*). [*yetiş, -iş*]

•

yet: *Kâfi gelmek, yeter olmak.*

• Yetmez mi ‘acep cevri ü sitem dil-ber-i meh-rû / Ey zülf-i semen-bû (*Müstezad 1, Beyit 7*). [*yetmez, -mez*]

•

yeter: *Yeter! "son bulsun" anlamında ünlem ifadesi.*

• Ey çarh-ı kinever el-amân olsun / **Yeter** gayri cevri oduna dâğlama (*Diğer 3, Beyit 1*). [*yeter, -er*]

• Kırtulmam elinden eylesem firâr / **Yeter** eylediğün bunca dilâ zâr (*Diğer 28, Beyit 3*). [*yeter,]*

• Eriştir ey şabâ **yeter** taḥammül yok dilde ârâma / Ayağın bûs edip yüz sür selâm et nûr-ı ecsâma (*Gazel 20, Beyit 8*). [*yeter,]*

• Yeter zevk eylediñ çok sürdürdün ‘ömrü / Mekân tutsañ gerek bu kara yeri (*Diğer 10, Beyit 3*). [*yeter,]*

• Korkma şühüm meclis-i meyde leb-i la‘lin **yeter** / İstemez ger olsa da sâkî şarâb-ı ergavân (*Kaside 1, Beyit 22*). [*yeter,]*

•

yetiş-: *Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.*

• Şabâ görüp söyle nâzlı cânâna / **Yetişsin** imdâda ḥâller perîşân (*Diğer 34, Beyit 1*). [*yetişsin, -sin*]

• Bir selâm gönderdim cânân eliñe / ‘Acep şu günlerde **yetiştir** m’ola (*Diğer 2, Beyit 1*). [*yetiştir, -ir*]

• Bitti ‘ömrüm cefâ âlâm içinde / Yâ Rab ‘âkıbet şafâ **yetiştir** (*Diğer 46, Beyit 6*). [*yetiştir, -tir*]

• Yetiştir sen ‘inâyet kıl râḥ-ı maḫşud-i yâbâna / Sürem yüz ḥâkine bir kez ereydim küy-ı cânâna (*Müseddes 1, Beyit 8*). [*yetiştir, -tir*]

• Taḥammül eder mi hiç buna insân / Şabr u iḥsân ile Ḥudâ **yetiştir** (*Diğer 46, Beyit 4*). [*yetiştir, --tir*]

• Nice Rüstemleri pek zebûn ettiñ / **Yetişmez** mi zulm ü gâzabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [*yetişmez, -mez*]

•

yetişmiş: *Gelişip büyümek, olmak.*

• Haber aldım bugün bād-ı şabādan la‘l-i fendimden / **Yetişmiş** gülsitān-ı ‘aşқта serv-i bülendimden (*Müseddes 1, Beyit 1*). [*yetişmiş, -miş*]

•

yetiştir-: *Büyütmek, geliştirmek; mec. Eğitim, öğrenim sağlamak.*

• Bu Nāzī derdmendi sen **yetiştir** kūy-ı Ken‘ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*yetiştir,]*

• Dođtor kerem et derdime imdādı **yetiştir** / Bir Hālķımız Hāzret-i Mevlā’yı severseñ (*Gazel 22, Beyit 1*). [*yetiştir,]*

•

yetiştir: *Sağlayıp vermek.*

• Meded senden kā’inātı var ettiñ / Marīzem Hālķım devā **yetiştir** (*Diğer 46, Beyit 1*). [*yetiştir,]*

• Baña derd ķoymadıñ bed kār ettiñ / Kerem ķıl dāver-i şifā **yetiştir** (*Diğer 46, Beyit 2*). [*yetiştir,]*

•

yık: *(Bir şeyi, bir durumu, bir duyguyu) kötü hale getirmek, bozmak, ortadan kaldırmak.*

• Dostlar seng-i ihānetle **yıkar** hātır ķomaz / Kalmamış bir ferdde mihr ü vefā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 4*). [*yıkar, -ar*]

• Ne Zāllar **yıktıñ** ser-nigün ettiñ / Kāhramān ķoymadıñ bağrın hūn ettiñ (*Diğer 23, Beyit 5*). [*yıktıñ, -dı, -n*]

•

yıkıl: *Aşığın gönül kırıklığı bağlamında kullanılmıştır.*

• Niçe nā-şādları dil-şād etmişler / **Yıkılmış** gönüller ābād etmişler (*Diğer 7, Beyit 3*). [*yıkılmış, -miş*]

•

yıkıl-: *Parçalanıp dağılmak, zarar görmek; yok olmak.*

• Bu bir 'âlem **yıķılır** dil dayanıp durma şaşkın / Çünkü bir rüz erişir maḥv olur akşam da geçer (*Gazel 27, Beyit 4*). [*yıķılır, -(ı)r*]

•

yıkma: *(Gönül) yıkmak II (gönül) kırmak.*

• Gönül **yıķma** kemlik etme bir ferde / Bu dünyāda senden ḳul incinmesin (*Diğer 39, Beyit 8*). [*yıķma,]*

• Gönüller kişverin **yıķmaya** gelmiş leşker-i Hindü / Naşıl ḳul olmasın ḳün-ḳârına Nāzī gedā nāzık (*Gazel 12, Beyit 6*). [*yıķmaya, -ya*]

•

yıkmasın: *Yok etmek (hatır yok etmek).*

• Hiç ḳātır **yıķmasın** bir ferde kemlik etmesin / Dā'imā iylikle olsun şöhreti vü nāmı ziyād (*Gazel 5, Beyit 4*). [*yıķmasın,]*

•

yine: *"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.*

• Cām cānāna verip Nāzī gedāyı cān için / Beklerim seng-i muşallāda **yine** yārān için (*Gazel 24, Beyit 5*). [*yine,]*

• Felek ḳurtarmaz oldu başımı ālām u ḳaygudan / **Yine** ḳavf üzreyim ḳālā ḳayāl-i mār-ebrūdan (*Gazel 20, Beyit 2*). [*yine,]*

• ḳabbezā Mīr-i Nihādīñ şulb-i pākinden **yine** / Doğdu bir maḳdūm-i sa'd-aḳter şeker vālā-nejād (*Gazel 6, Beyit 1*). [*yine,]*

• Söyle var ḳālīn hemen Nāzī o şāhīñ zātına / Dāmen-i ḳünkāra yüz sür dur **yine** dīvāna āh (*Gazel 7, Beyit 5*). [*yine,]*

• Meşreb-i bezm-i velī dilde taḳammül cerre yoḳ / Bir sebūāsā **yine** mecrā-yı 'aşḳa çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*yine,]*

• Metā'-ı Hind ile Çīn / **Yine** bulmaz revācın (*Diğer 21, Beyit 11*). [*yine,]*

• Bāb-1 vuşlat gelmiş üstādı **yine** tak tak vurur / Kimden öküş eylerim mest etti hūb āvāzını (*Gazel 8, Beyit 5*). [*yine,]*

• Çeker ‘uşşākı zencīr-i cünūna nīm-nigāhında / **Yine** āzāde eyler lutfu çok meh-likā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [*yine,]*

• Ağla ey dīdem uzandı leyle-i firqat **yine** / Sel kaçresi bir baħr-1 bī-pāyān olur (*Gazel 37, Beyit 3*). [*yine,]*

• Şavb-1 Hākka el açıp āmīn-hān oldum **yine** / Mazhar-1 dil-hāh ede her demde Rabb-i Müste‘ān (*Kaside 1, Beyit 15*). [*yine,]*

• Mecliste **yine** şevk ile peymāne donansın / Mey devri amān sākī-i meh-pāre dolansın (*Gazel 23, Beyit 1*). [*yine,]*

•

yitirir: *Kaybeder.*

• ‘Aqlın **yitirir** görse eger ğabğabıñ ‘āşık / Bir būsese bir şemmesi devrāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 2*). [*yitirir,]*

•

yoğ: *Bulunmama durumu, mevcut değil.*

• Nār-1 hicre yakmak ister **yoğ** iken cürmüm o şūh / Ben miyim pervāneves nāra sezā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 2*). [*yoğ,]*

•

yok: *Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).*

• Gümüşte **yok** beyāzlıkta mīnede / Alsam āğuşuma şarsam sīnede (*Diğer 6, Beyit 5*). [*yok,]*

• Meşreb-i bezm-i velī dilde taħammül cerre **yok** / Bir sebūāsā yine mecrā-yı ‘aşka çağladım (*Gazel 15, Beyit 2*). [*yok,]*

• Kerem kıl **yok** yere döktürme kanım / Aldı ğam leşkeri şol ile sağı (*Diğer 15, Beyit 4*). [*yok,]*

• Ölürsem ğurbette şuyum kim döke / Nāzlı yārim **yok** ki kefenim dike (*Diğer 2, Beyit 3*). [*yok,]*

- Enİsim **yoğ** hem-dem olacağ kimsem / Firāğınla yandım ‘acep neylesem (*Diğeri 20, Beyit 5*). [yoğ,]
- Yoğtur gerdişinde ħadd-i nifāğ / Ĥūn-ı mazlūmlarla yazılmıştır bağ (*Diğeri 23, Beyit 15*). [yoğtur, -tur]
- Yoğtur bir āşinām etsin tesellī / Def‘ olur mu dilden ğam terānemiz (*Diğeri 52, Beyit 6*). [yoğtur, -tur]
- Yāre açtı tīğ-ı cānān sīneme **yoğtur** ilāğ / Sen de ey dil āh ile bu dīdeden ħunān şağ (*Gazel 4, Beyit 1*). [yoğtur, -tur]
- Olsa da cevri meger ħūbāna **yoğtur** minnetim / Nāzīyā ol yār ile ‘ahd u amānım dildedir (*Gazel 29, Beyit 4*). [yoğtur, -tur]
- Eriştir ey şabā yeter tağammūl **yoğ** dilde ārāma / Ayağın būs edip yüz sūr selām et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [yoğ,]
- Yoğ mişlin ‘Arapta şarğ u ğarpta / Ĥasebde nesebde zāt-ı ādāpta (*Diğeri 41, Beyit 3*). [yoğ,]

yoğ: "Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

- Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / Dedim kerem ediñ **yoğ** yoğ dediler (*Diğeri 6, Beyit 9*). [yoğ,]
- Dedim siz kimsiñiz yüzler egdiler / Dedim kerem ediñ **yoğ** yoğ dediler (*Diğeri 6, Beyit 9*). [yoğ,]
-]

yoğ: " Yok mu ? " soru ifadesi.

- Serīr-i şevketleri vurduñ yerlere / Ĥiğ **yoğ** mudur dostuñ ağbābın felek (*Diğeri 23, Beyit 14*). [yoğ,]
- Mağv oldu hecriñle bu dil-i sūzān / Sīnende merğamet **yoğ** mudur īmān (*Diğeri 47, Beyit 5*). [yoğ,]
- Yoğ mu ‘ilāğ söyle amān tağībā / Olmaz mı perīşān ğöñül şānesiz (

Diğer 52, Beyit 4). [yok,]

• Söz **yok** diyecek hüsnuñe ey mäh seniñ ammā / Cevr ü sitemiñ ‘aşık-ı bīmāre mi maḥşūş (*Gazel 39, Beyit 3*). [yok,]

• Yok mu bir şayyād ‘aceb şayd-ı melāḥat edenim / Nev-hilāl ebrülerim baḫ çeşmim āhūdur demiş (*Gazel 40, Beyit 2*). [yok,]

• Hiç **yok** mu ‘acebā sende ey şeh-i ḥübān / Luḫ ile iḥsān (*Müstezad 1, Beyit 10*). [yok,]

•

yok: (ihtimali)Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.

• Bahār oldu eser **yok** sākī-i mu‘ciz-nümünemden / Sitemler çıktı meydāna bu baḫt-ı ser-nigūnumdan (*Gazel 19, Beyit 1*). [yok,]

• Dām edip zülfüñ esir ettiñ dil-i dīvānemi / **Yok** mu āyā merḥamet sīnende bī-īmānlı yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [yok,]

• Bilirim derdimi **yoktur** ifākat / Bu ḥālim sulṫānıma yazılsın (*Diğer 38, Beyit 4*). [yoktur, -tur]

• (*Müstezad 1, Beyit 3*). [yok mu,]

•

yokla-: Kontrol etmek,yoklamak, bakmak.

• Dilde var **yokla** dedim ğamzeñ okundan yāreler / Nā-vişālīñdir seniñ em kııl dedim kıılmam dedi (*Gazel 11, Beyit 3*). [yokla,]

• Ğam gelir **yoklar** dil-i nā-şādımı her gün benim / Bir zamān eglencesiz kıoymaz göñülde pāsban (*Kaside 1, Beyit 20*). [yoklar, -r]

• ‘Āşıklar seniñcin düşmüşler derde / Bir de Nāzī vardır **yokla** defterde (*Diğer 39, Beyit 7*). [yokla,]

•

yoksa: Bir düşüncenin, davranışın veya tutumun ters durumunu ya da görüşünü ifade eden söz, ve illa, yahut, ya da.

• Ru’yet-i dīdār-ı yār olmazsa derde çāre yok / **Yoksa** böyle ḥaşre dek

kalsın mı hasta gözlerim (*Gazel 18, Beyit 2*). [*yoğsa,]*

•

yoğsa: 1. *Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: VAR.* 2. *Mevcut olmama, bulunmama, fıkdan.* 3. *Hayır.* 4. *Yokluk, adem.*

• Her taraf kesti amānım cān evinde yāreler / **Yoğsa** dārū-yı emel rüz u şebim āh u fiğān (*Kaside 1, Beyit 28*). [*yoğsa, -sa]*

•

yoğ: *Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.*

• Bezme teşrîf etmedi ol şāh-ı hūbānım bugün / Gözlerim **yollarda** koydu çeşm-i fettānım bugün (*Gazel 25, Beyit 1*). [*yollarda, -lar, -da]*

•

yoğ: (*Aşğ ve sevgili için*) *Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.*

• Cāy-ı istiğnāya **yoğ** buldum rehā bilmem nedir / Dām-ı hüsünde esirim reh-nümā bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 1*). [*yoğ,]*

• Ecel cān kaçdıma düşmüş efkäre / Uzağtır mezārım **yollar** perîşān (*Diğeri 34, Beyit 4*). [*yollar, -lar]*

• Hākîmsin ‘alîmsin semî’sin başîr / Şimdi **yolda** gözü yārini bekler (*Diğeri 42, Beyit 6*). [*yolda, -da]*

• Yolunda öldüğüm aramam diye / Ğayri o diyāra varamam diye (*Diğeri 24, Beyit 5*). [*yolunda, -u, -n, -da]*

• Ezel aşlayım cism-i fettānîñ / Cān verip **yolunda** gül-i ra‘nānîñ (*Diğeri 42, Beyit 3*). [*yolunda, -u, -n, -da]*

•

yoğ almış: *İlerlemek.*

• (*Diğeri 5, Beyit 3*). [*yoğ almış,]*

•

yoğ durmuşlar: *Yolda beklemek.*

- (*Diğer 7, Beyit 5*). [*yola durmuşlar,*]

•

yoldaş: *Arkadaş, dost.*

- Ezel **yoldaş** idi ğam bende eyvāh / Şimdi eş oldu Һasrette baňa (*Diğer 5, Beyit 1*). [*yoldaş,*]

•

vollar: *Güzergah, yer.*

- Vardır **vollarımı** gözler āmāde / Düş oldum bülbül tek zār u feryāde (*Diğer 35, Beyit 3*). [*vollarımı, -ımı*]

•

yosma: *Edāl, işveli kadın.*

- Yoşma küsme cānā bir hūb-revişli / Elleri kınalı gūşu menkūşlu (*Diğer 17, Beyit 5*). [*yoşma,*]

- Söyle zār-ı ‘aşkım **yosma** edāya / Dilerse hāzırım cānım fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [*yosma,*]

- Giyinmiş cāme-i mātemini **yosma** edālanmış / Koyu bir sürmelidir gözleri eller kınanılmış (*Diğer 11, Beyit 7*). [*yosma,*]

- Hırām et bāğda şalın / **Yosma** edālı sākī (*Diğer 21, Beyit 14*). [*yosma,*]

•

yükle: *Yüklemek, doldurmak.*

- Yükletmiş hecr ile Һabb-i hāllerin / Ğam kaçarın çekip gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 2*). [*yükletmiş, -tmış*]

•

yürek: *Gönül, kalp, dil.*

- Kāküllerin serpilmiş örtmüş gerdān-ı şemiñ / Şehābveş eridi aqtı **yüregim** yağı (*Diğer 16, Beyit 4*). [*yüregim, -(i)m*]

- Tā **yürekte** rahneler açtı firākın neyleyim / Her dem āşār-ı vişālilñle ede Һağ karmān (*Kaside 1, Beyit 4*). [*yürekte, -te*]

• Būse-i hecriñde dil yāne yāne / Durmaz bir dem erir **yürek** yağları (*Diğer 19, Beyit 6*). [*yürek,]*

•

yürü-: *Hareket edip yol almak.*

• Yürüdü seyl-āb-ı hicrānım hārāb etmek diler / Qülbe-i aḥzānımı devrānı neyler bilmeyiz (*Gazel 42, Beyit 4*). [*yürüdü, -dü]*

• Sevdigim gülfem **yürü** ḥandānın andım ağladım / Sīne al ḳanım tūğ-ı müjgānın ańdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 1*). [*yürü,]*

• Haydi cānım sen **yürü** ḳurbāna git cānān için / İmtinā‘ etme ṣaḳın dildāra ol bir cān için (*Gazel 24, Beyit 1*). [*yürü,]*

• Yürü ey dil keder etme bu fenā dem de geçer / Geçmedik var mı ‘acep dildeki ālām da geçer (*Gazel 27, Beyit 1*). [*yürü,]*

• Deryā-yı elemde mevcler **yürüdü** / Sefine-i ğamda tūfānda ḳaldım (*Diğer 29, Beyit 4*). [*yürüdü,]*

•

yūsuf: *Hz. Yusuf. II Sevgili.*

• Derd ile sīnemde yāreler nihān / Ey ḥüsn-i **Yūsufum** ḳan ağlar Ken‘ān (*Diğer 49, Beyit 3*). [*yūsufum, -um]*

•

yūsufāsā: *Hz. Yusuf Peygamber gibi.*

• Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir kūy-ı Ken‘ane / Mekānım **Yūsufāsā** çāh-ı zindān etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*yūsufāsā,]*

•

yūsuf-ı mısr-ı ḥüsn: *Güzellik ülkesinin yusufu.*

• (*Gazel 37, Beyit 5*). [*yūsuf-ı mısr-ı ḥüsn,]*

•

yut-: *Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.*

• Zehr içip ḳan **yuttuğum** bilmez mi cānā hicrile / Rāh ḳılmaz eylemez

‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [yuttuğum, -tuğ, -um]

•

yüz: *Yüz, suret, çehre.*

• Ferište şüretli melek **yüzlüler** / Şabāhat şatarlar kapan kapana (*Diğer 7, Beyit 8*). [yüzlüler,]

• Her **yüze** gülücü mekkāre yāhū / Olmasa meyl etmek dīdesi āhū (*Diğer 45, Beyit 3*). [yüze, -e]

• Öpsem pāyin **yüz** egersen kaç ile / ‘Ālemde bu günü nām u şān benim (*Diğer 32, Beyit 6*). [yüz,]

• Eriştir ey şabā yeter taḥammül yok dilde ārāma / Ayağın būs edip **yüz** sür selām et nūr-ı ecsāma (*Gazel 20, Beyit 8*). [yüz,]

• Düş olunca gözlerim birden nigāh-ı āfete / **Yüz** sürerdim pāyine nezdinde ağıyar olmasa (*Gazel 2, Beyit 4*). [yüz,]

• Tūfī ‘aşık sözüne / Güneş meftūn **yüzüne** (*Diğer 21, Beyit 9*). [yüzüne, -üñ, -e]

• Yüz döndü ḥarāba şāhım efendim / Bu gönül şehrini ābāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 1*). [yüz,]

• Gönül düşürelı o meh-likāya / Ḥasretim **yüzüne** ḥaylī zamāndır (*Diğer 43, Beyit 4*). [yüzüne, -üñ, -e]

• Ben bir güzel gördüm züluf telleriñ / Māh **yüzüne** döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [yüzüne, -üñ, -e]

• Raqşa çıktı bir civān seyr eyledim ḥoş nāzını / Māh **yüzüne** serpilir gördüm o zülfi sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [yüzüne, -üñ, -e]

• Ravza-i vaşlım donanmış hep çiçekle sū-be-sū / Gül **yüzüm** nergis gözüm gīsū da şeb-būdur demiş (*Gazel 40, Beyit 4*). [yüzüm, -üm]

•

yüz: *"Yüz" sayı sıfatı.*

• Eyvāh bağ-ı ‘ömrüm şoldu gazeldir / Bir gül-ğonca **yüz** biñ ḥāra

bedeldir (*Diğer 3, Beyit 5*). [yüz,]

• Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘aşıklar hep / Bend eder **yüz** biñ gönül zulfümde bir müdur demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [yüz,]

•

yüz sür: 1. *Aşırı sevgiyi göstermek için yere eğilmek.*

• (*Gazel 7, Beyit 5*). [yüz sür,]

• (*Müseddes 1, Beyit 8*). [yüz sürem,]

• (*Diğer 10, Beyit 5*). [yüz sürüp,]

•

yüzler: *Yüz, çehre, surat.*

• Dedim siz kimsiñiz **yüzler** egdiler / Dedim kerem ediñ yok yok dediler (*Diğer 6, Beyit 9*). [yüzler, -ler]

• Deger Çin ilini kara **gözleri** / Kızarmış kudretten elma **yüzleri** (*Diğer 6, Beyit 3*). [yüzleri,]

•

yüzlü: *...gibi yüzü olan(sevgili).*

• Şorarsa hālimden gül **yüzlü** yārim / Seniñçin ağlıyor yāsta de de gel (*Diğer 24, Beyit 2*). [yüzlü,]

•

zabt: *Ele geçirme, hâkim olma II ulaşma, erişme.*

• Zabt etmişti beñler gerdānistānı / Geçti mi ola güzelliğñ o çağı (*Diğer 15, Beyit 6*). [zabt,]

•

zâhid: *Aklı ön planda tutup âşığı eleştiren, aşkı inkar eden gururlu, kibirli kişi.*

• Nergis göricek mestānına nāzına hayrān / **Zâhid** de görüp āh ederek ağzı şulansın (*Gazel 23, Beyit 3*). [zâhid,]

•

zâhir: (Ar.) *Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey).*

• Tabībān anlamaz nabzım değil **zāhirde** bīmārım / Ciger ālūde-i hūndur meger rīş-i derūnumdan (*Gazel 19, Beyit 4*). [*zāhirde, -de*]

•

zahm: *Far. Yara, ceriha. II dert, üzüntü, acı.*

• Zahm vurdu ‘āşıkā tīg-ı nigāhı / Çık bizim elleriñ kemān kaşları (*Diğer 20, Beyit 4*). [*zahm,]*

• Tīg-ı hasret yāreler açtı dile **zahm** üstüne / Cānımı almağ diler bağ ednā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 2*). [*zahm,]*

•

zahm-i: *Yara II bağır.*

• Zahm-i dil kan ağılar bulmadı devā / Şubha lem el açıp eylerim du‘ā (*Diğer 33, Beyit 5*). [*zahm-i, --i*]

•

zahm-i ‘aşk: *Yaralı aşk , yara açan haddinden fazla sevgi.*

• (*Gazel 30, Beyit 4*). [*zahm-i ‘aşk,]*

•

zahm-ı elīm açtı: *Kendi elinin açtığı yara.*

• (*Müstezad 1, Beyit 3*). [*zahm-ı elīm açtı,]*

•

za‘īf: *Zayıf, kuvvetsiz || acınacak durumda.*

• Gelsin helāllaşsın gönca dehenim / Murğ-ı dil pervāzda **za‘īfir** tenim (*Diğer 34, Beyit 5*). [*za‘īfir, -tir*]

• Derdiñle şöyle **za‘īf** oldu bīmār tenim / Cevriñle gel ağıtma gözden kızıl ırmağı (*Diğer 16, Beyit 2*). [*za‘īf,]*

•

zāl: *Arap alfabesinin dokuzuncu, Türkler’in İslâmiyet’i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on birinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 700’dür. Eski târihlerde seneyi bildiren rakamdan sonra zilhicce ayını gösteren bir rumuz olarak kullanılırdı].*

• Ne **Zāllar** yıktıñ ser-nigün ettiñ / **Qahramān** koymadıñ bağrın hūn ettiñ
(*Diğer 23, Beyit 5*). [zāllar, -lar]

•

zālim: *Acımasız ve haksız davranan, zulmeden. II Felek, talih.*

• Ben cevri felekle sinede çakim / **Zālim** devrān ile dīde gamnākim (*Diğer 1, Beyit 3*). [zālim,]

• Gülmedim luftuñ görüp bir dem çarh-ı **zālimiñ** / Nā-tecellīm böyle bahtım Nāzīyā ‘ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 5*). [zālimiñ, -in]

•

zamān: *1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.*

• Bir **zamān** seniñle çemenistānı / Eylerdik temāşa gül gülistānı (*Diğer 15, Beyit 5*). [zamān,]

• Göñül düşürelı o meh-liqāya / **Hasretim** yüzüne haylı **zamāndır** (*Diğer 43, Beyit 4*). [zamāndır, -dır]

• Şimdiki **zamānda** bī-vefālarıñ / Derd ü qahrım çekmek tül-ı emeldir (*Diğer 45, Beyit 1*). [zamānda, -da]

• Bir **zamān** cānā seher gül rüyuna şeb-nemleri / Yağdıran bu çeşm-i giryānım degil miydi benim (*Gazel 17, Beyit 2*). [zamān,]

• Bāb-ı ihsānıñdan ayrıldı göñül nā-şāddır / Çağlasın seyl-i sirişkim hasretiñle bir **zamān** (*Kaside 1, Beyit 3*). [zamān,]

• Hālī kılmaz göñlümü endişeden bir ān felek / Dökmek ister dīdeden al kanımı her dem **zamān** (*Kaside 1, Beyit 8*). [zamān,]

•

zamīr: *1. İç, derun 2. mec. Kalp, gönül.*

• Ey çıralı kıtan **Hallāk-ı zamīr** / Koyma bu Nāzīyi ğurbette esīr (*Diğer 42, Beyit 5*). [zamīr,]

•

zann: *Düşünce, fikir.*

• Dilleri bende açıktan dolaşır gīsular / **Zannım** insān degil belki o āfet perīdir (*Gazel 32, Beyit 3*). [*zannım, -ım*]

•

zānū-be-zānū: *Diz dize.*

• Dün gece hem-bezm idik **zānū-be-zānū** zevkte / Nerde kim aqşamladı māh-ı dirahşānım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [*zānū-be-zānū,]*

•

zār: *1. Aqlama, girye. 2. Hazin hazin aqlayan.*

• Ben cevr-i felekle **zār-ı** zebūnum / Bir dem yār olmadı tālī ‘-i dūnum (*Diğer 29, Beyit 5*). [*zār-ı,]*

• Düşme ey dil sen de feryād u **zāra** / Yanağında gonca gül incinmesin (*Diğer 39, Beyit 2*). [*zāra, -a*]

• Söyle **zār-ı** ‘aşkım yosma edāya / Dilerse hāzırım cānım fedāya (*Diğer 43, Beyit 3*). [*zār-ı,]*

• Eder mi yād ile ülfet benim āh bī-vefā yārim / Fiğān-ı **zārdır** Nāzī gönülde rüz u şeb kārım (*Müseddes 1, Beyit 14*). [*zārdır, -dır*]

• Nāzī ayrılalı gül-i rūhsārdan / Düştü bülbül gibi **zār** u feryāda (*Diğer 1, Beyit 6*). [*zār,]*

• Ne hāldedir ‘acep tūtī-güftārım / İşitmez mi Nāzī feryād u **zārım** (*Diğer 13, Beyit 5*). [*zārım, -ım*]

• Kurtulmam elinden eylesem firār / Yeter eylediğın bunca dilā **zār** (*Diğer 28, Beyit 3*). [*zār,]*

• Gül zevk-i bahār gülşen-i izhāra mı maḥşüş / Bülbül seniñ ol nağmeleriñ **zāre** mi maḥşüş (*Gazel 39, Beyit 1*). [*zāre, -e*]

• Her-dem boynuñ egip dirahṭ-ı gülde / Bī-çāre bülbüle āh u **zār** tatlı (*Diğer 17, Beyit 4*). [*zār,]*

• Ey ruḥları esmer lebleri fendim / Seḥer **zār** eylese feryāda gel gel (*Diğer 25, Beyit 2*). [*zār,]*

• Vardır yollarımı gözler âmâde / Düş oldum bülbül tek **zār** u feryâde (*Diğer 35, Beyit 3*). [zār,]

• Nice **zār** etmesin dil-i bülbülüm / Vechiñde gönçalar hamrâlanıyor (*Diğer 47, Beyit 2*). [zār,]

• Gül-fidânım derde şaldı **zār** ile şeydâları / Güş eder mi bilmezem feryâd u nâlânım bugün (*Gazel 25, Beyit 2*). [zār,]

• Düştü gönül netsin âh u **zâre** / Çarpıldı nigâh-ı perî ruhsâra (*Diğer 49, Beyit 7*). [zâre, -e]

•

zār u figân: Ağlayıp acı çekmek, feryat etmek.

• (*Gazel 32, Beyit 2*). [zār u figân,]

•

zât: (Ar.) Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

• Yok mişlin ‘Arapta şark u ğarpta / Hasebde nesebde **zât-ı** adâpta (*Diğer 41, Beyit 3*). [zât-ı, --ı]

•

zât: Kendi, bizzat kendi, öz.

• Söyle var hâlin hemen Nâzî o şahîñ **zâtına** / Dâmen-i hünkâra yüz sür dur yine dîvâna âh (*Gazel 7, Beyit 5*). [zâtına, -ı, -n, -a]

•

zâyi: Zarar, ziyan, kayıp.

• Sâye-i müfîde bir pîr-i muğânîñ / **Zâyi** ‘ oldu çektiğim vâh emekler (*Diğer 42, Beyit 4*). [zâyi,]

•

zebûn: Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.

• Nice Rüstemleri pek **zebûn** ettiñ / Yetişmez mi zulm ü ğazabîñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [zebûn,]

• Ben cevri felekle zâr-ı **zebûnum** / Bir dem yâr olmadı tâlî ‘-i dünüm (

Diğer 29, Beyit 5). [zebūnum, -um]

•

zehir: İçine işlediği organı öldüren veya bozan madde.

• Zehirler nūş ettim dertler kazandım / Bir de devrān şundu sem üstüne sem (*Diğer 28, Beyit 6*). [zehirler, -ler]

• Niçe ‘ayş u nūşa **zehirler** kattıñ / Niçe hānümānlar tūrābın felek (*Diğer 23, Beyit 2*). [zehirler, -ler]

• Zehr içip kan yuttuğum bilmez mi cānā hicrile / Rāh kılmaz eylemez ‘ahde vefā şūh-ı cihān (*Kaside 1, Beyit 12*). [zehr,]

•

zencir: *Far. 1. Birbirine geçirilmiş halkalardan müteşekkil şey. 2. Merbût ve müselsel şey; zincir.*

• Çeker ‘uşşākı **zencir-i** cünūna nīm-nigāhında / Yine āzāde eyler luţfu çok meh-likā nāzik (*Gazel 12, Beyit 5*). [zencir-i, --i]

•

zerd: *Sarı, sararmış, solgun (yüz bağlamında).*

• Vay ne müşkil derd imiş derde dermān ağlarım / Rūy-ı **zerdimde** ger eşkim çağlıyor seller gibi (*Gazel 10, Beyit 4*). [zerdimde, -imde]

•

zerre: (Ar.) *Çok küçük parçacık.*

• Ettigim zār u fiğān **zerre** degil ‘aynımda / Gönlümün gonca-dehen bir gül-i nāzik-teridir (*Gazel 32, Beyit 2*). [zerre,]

• Melek dil zulmette kaldı görmedim bir **zerre** tāb / Hangi iklīme tūlū‘ etti ‘acep ol vechi ay (*Gazel 41, Beyit 2*). [zerre,]

•

zevk: *Eğlence, eğlenti, cünbüş.*

• Dün gece hem-bezm idik zānū-be-zānū **zevkte** / Nerde kim aqşamladı māh-ı dirahşānım bugün (*Gazel 25, Beyit 3*). [zevkte, -te]

• Öyle ser-mest-i müdāmım ki içelden cām-ı gam / **Zevke** dā'ir görmedim
bir dem şafâ bilmem nedir (*Gazel 31, Beyit 4*). [*zевke, -e*]

• Görmemiştir Nāzī **zevk-i** vişâliñ / Dīdeden dūr oldu 'arız-ı âliñ (*Diğer 22, Beyit 5*). [*zевk-i,]*

• Kimseler tutmadı **zevk** u şafâñı / Kim görmüş 'acebâ rûy u vefâñı (*Diğer 23, Beyit 3*). [*zевk,]*

•

zevk eylediñ: *Zevk, safâ etmek, eğlenmek.*

• (*Diğer 10, Beyit 3*). [*zевk eylediñ,]*

•

zevk-i bahâr: *Baharının zevki.*

• (*Gazel 39, Beyit 1*). [*zевk-i bahâr,]*

•

zevk-i dünyâ: *Dünyanın zevki.*

• (*Kaside 1, Beyit 10*). [*zевk-i dünyâ,]*

•

zevn: *Bezemek, süslemek.*

• Nāzī cevherle bu sāl **zevn** eyledim tārīhini / Doğdu mehd-i 'İsâda gerçi
şâddır Aḥmet Cevâd (*Gazel 6, Beyit 7*). [*zevn,]*

•

zevn etmiş: *Süslenmek.*

• (*Müseddes 1, Beyit 5*). [*zevn etmiş,]*

•

zevnî: *Süs.*

• Ne mümkün nakş ede **zevnîde** ḥüsnuñ görüp Behzâd / Nigâh-ı mest-i
nâzından eder âhûlar istimdâd (*Diğer 11, Beyit 2*). [*zevnîde, -de*]

•

zill-ı: *Gölge.*

• Eylemez **zıll-ı** himāye ilticā erbāb-ı dil / Lāne-gīr-i k̄āf-ı istiğnā olur
'ankā-yı 'aşk (*Gazel 13, Beyit 1*). [*zıll-ı,*]

•

zindān: *Acılar mekanı, Karanlık, hapishane, karanlık mahal, Çok karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.*

• Bu Nāzī derdmendi sen yetiştir kūy-ı Ken 'ane / Mekānım Yūsufāsā çāh-ı **zindān** etme yā Rabbī (*Gazel 9, Beyit 7*). [*zindān,*]

• Sihr-i zūlfūñ başıma dünyāyı **zindān** eyledi / Gör ne cādū ğamze-i fettānım aındım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [*zindān,*]

•

zindān 'ālem: *Dünyayı çekilmez bir yer etmek anlamında kullanılmıştır.*

• Eyledi Nāzī benim **zindān 'ālem** başıma / Beyze-i çeşmime vurdu pençe-i şāh-bāzımı (*Gazel 8, Beyit 6*). [*zindān 'ālem,*]

•

zinde: (Fars.) *Canlı, diri.*

• Mizāc-ı ehl-i **zinde** bādeden keyfiyyet öğrenmiş / Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād (*Diğer 11, Beyit 5*). [*zinde,*]

•

zīnet: *Süs.*

• Ağyār olmasa da tenhāca olsa / **Zīnetler** saçardık hep şem 'istāna (*Diğer 9, Beyit 2*). [*zīnetler, -ler*]

•

zīr: *Alt, aşağı II tambur vb. sazların en ince ses veren teli, tel.*

• Ma 'müre-i **zīr-i** hāk ettiñ cānlar / Tükenmez mi cevri 'itābıñ felek (*Diğer 23, Beyit 18*). [*zīr-i, --i*]

•

zīrā: *"Çünkü" anlamında bağlaç.*

• Zīrā fā'idesiz o Leylālarıñ / Kebendi başına darb-ı meşeldir (*Diğer 45, Beyit 2*). [*zīrā,*]

• Şīrīn-güftār ile bülbül şadāna / Cān dayanmaz **zīrā** bağırim üzgündür (*Diğer 48, Beyit 2*). [*zīrā,]*

•

zīrve: *Bir şeyin en yukarısı, tepesi.*

• Mihr-i hüsnuñ nūra garķ eyler ser-ā-pā dilleri / Sāye ķurmuş **zīrvesinden** vechiñe gīsūlarıñ (*Gazel 21, Beyit 3*). [*zīrvesinden, -sin, -den]*

•

zīyā: *Ar. Parlaklık, aydınlık.*

• Cefā vü cevrden el çekme ölmez herçi bād-abād / Cemāl-i muttali‘ ufķ-ı **zīyādan** tal‘at öğrenmiş (*Diğer 11, Beyit 3*). [*zīyādan, -dan]*

•

zīyād: *Artırmak, çoğaltmak.*

• Hīç hātır yıķmasın bir ferde kemlik etmesin / Dā’imā iylikle olsun şöhrefi vü nāmı **zīyād** (*Gazel 5, Beyit 4*). [*zīyād,]*

•

zīyān verdi: *Zarar vermek.*

• (*Kaside 1, Beyit 27*). [*zīyān verdi, -di]*

•

zīyāret: *Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.*

• Ziyāret eyleyiñ geliñ yārānım / Derd ile külbe-i aħzānda ķaldım (*Diğer 29, Beyit 1*). [*zīyāret,]*

•

zīynet: *Süs, bezek.*

• Meziyettir şimdi türlü **zīynetle** / ... lebler hūbān-ı vaţan (*Diğer 35, Beyit 1*). [*zīynetle, -le]*

•

zūlf: *1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.*

• Hāsret-i **zūlfüñle** sünbüller bitsin / Nāzī hāk-i mezārında sevdigim (

Diğer 31, Beyit 6). [zülfüñle, -ü, -ñ, -le]

- Dil-rübā hoşunedir **zülfüñde** sünbüller gibi / Ruḥların āyine ki al bağ ele güller gibi (*Gazel 10, Beyit 1*). [*zülfüñde, -üñ, -de]*
- Bir nigāh-ı mestime cān veren ‘aşıklar hep / Bend eder yüz biñ gönül **zülfümde** bir müdur demiş (*Gazel 40, Beyit 5*). [*zülfümde, -üm, -de]*
- Bahār-ı hüsnüne ḥaṭlar erişmiş yāsemenliktir / ‘İtrli **zülfi** kākülü şānelenmiş feslegenliktir (*Diğer 11, Beyit 9*). [*zülfi,]*
- Ezelden pāreli bir gönüldür bu / Cāna çözme **zülfüñ** mihrde bağlama (*Diğer 3, Beyit 4*). [*zülfüñ, -(ü)ñ]*
- Şem‘ etmesin aḡyār **zülfi** sünbülün / Hüb gördüm şems ü kamerden seni (*Diğer 22, Beyit 2*). [*zülfi, --i]*
- Doğunma ey şabā **zülfi** dildāra / Dolaştırma amān tel incinmesin (*Diğer 39, Beyit 1*). [*zülfi, --i]*
- Zülfüñ ‘anber-şiken gül diken diken / Çiger yāre iken bī-çāre iken (*Diğer 41, Beyit 5*). [*zülfüñ, -(ü)ñ]*
- Doğunma **zülfüne** yazık o yāre / Kerem eyle nāzikāne uyandır (*Diğer 43, Beyit 2*). [*zülfüne, -üñ, -e]*
- Rağşa çıktı bir civān seyr eyledim hoş nāzını / Māh yüzüne serpilir gördüm o **zülfi** sāzını (*Gazel 8, Beyit 1*). [*zülfi, --i]*
- Görünce mest olur sünbül o **zülfi** müşk-i pür-çini / Doğunma kākülün incitme ey bād-ı şabā nāzik (*Gazel 12, Beyit 4*). [*zülfi, --i]*
- Ne kām aldım marīzem ḥasretim **zülfi** semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihhat ben ol Loḡmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 3*). [*zülfi, --i]*
- Ne kām aldım marīzem ḥasretim **zülfi** semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihhat ben ol Loḡmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 6*). [*zülfi, --i]*
- Ne kām aldım marīzem ḥasretim **zülfi** semen-būdan / Dem-ā-dem beklerim şihhat ben ol Loḡmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 9*). [*zülfi, --i]*
- Ne kām aldım marīzem ḥasretim **zülfi** semen-būdan / Dem-ā-dem

beklerim şıhhat ben ol Loḡmān-ı dil-cūdan (*Gazel 20, Beyit 12*). [zūlf-i, --i]

- Sūzen-i müjgān ile bir kaç tel ver **zūlfüñden** / Şoldu genc-i maḡşūd şarardı gül yaprağı (*Diğer 16, Beyit 3*). [zūlfüñden, -ü, -n, -den]
- Qaldı dil ārzūsu lebleri mülde / **Zūlfü** ‘anber-feşān saçı sünbülde (*Diğer 17, Beyit 3*). [zūlfü, -ü]
- Neyler āh Nāzī esīr olmaz da belā-yı **zūlfüñe** / Mest eder dīvāne gönlüm kākül-i hoş-būlarıñ (*Gazel 21, Beyit 5*). [zūlfüñe, -üñ, -e]
- Gerdenin taḡ **zūlfüñe** ta ol esīri haşre dek / Ehl-i ‘aşḡ dünyā gezer dil derdine dermān için (*Gazel 24, Beyit 3*). [zūlfüñe, -üñ, -e]
- Hoş-būylu siyāh **zūlfünü** gerdāna dağıtmış / Kākülleriniñ bir teli reyḡāna bedeldir (*Gazel 33, Beyit 3*). [zūlfünü, -ü, -ñ, -ü]
- Müjgān oḡların attıñ raḡm etmediñ sineme / Ağyār eli mi degdi çözülmüş **zūlfüñ** bağı (*Diğer 16, Beyit 6*). [zūlfüñ, -üñ]
- Rūḡlarıñ ḡonca güldür / Būy-ı **zūlfüñ** sümbüldür (*Diğer 21, Beyit 3*). [zūlfüñ, -üñ]
- Bilmem şabādan mı **zūlfüñ** çizilmiş / Şīrīn nigāhından cānlar ezilmiş (*Diğer 26, Beyit 3*). [zūlfüñ, -üñ]
- Esip şabā **zūlfüñ** sāzelenirse / Gitti diye ağyār şānelenirse (*Diğer 37, Beyit 3*). [zūlfüñ, -üñ]
- Gördüm nāzlı yārim **zūlfüñ** tararken / Egilmiş bir yana fes ḡarīp ḡarīp (*Diğer 40, Beyit 2*). [zūlfüñ, -üñ]
- Eylesin ḡālim gibi **zūlfüñ** perīşān seniñ şabā / Dilde muzırr bend ü kīn bil dedim bilmem dedi (*Gazel 11, Beyit 2*). [zūlfüñ, -üñ]
- Derdimi ol dilberiñ **zūlfüñ** görüp de sağladım / Çeşm-i mestine nazar kıldım da ḡaylī ağladım (*Gazel 15, Beyit 1*). [zūlfüñ, -üñ]
- Siḡr-i **zūlfüñ** başıma dünyāyı zindān eyledi / Gör ne cādū ḡamze-i fettānın añdım ağladım (*Gazel 16, Beyit 4*). [zūlfüñ, -üñ]
- Dām edip **zūlfüñ** esīr ettiñ dil-i dīvānemi / Yoḡ mu āyā merḡamet

sīnende bī-īmānlı yār (*Gazel 26, Beyit 2*). [zūlfüñ, -üñ]

• Bu şām cānā būylar perçemistāndan gelir / Nāqa-i müşkin-i **zūlfüñ**
‘anberistāndan gelir (*Gazel 35, Beyit 1*). [zūlfüñ, -üñ]

•

zūlf-i semen-bū: *Yasemin kokulu zülüf.*

• (*Müstezad 1, Beyit 7*). [zūlf-i semen-bū,]

•

zūlf-i siyāh: *Sevgilinin siyah saçı.*

• (*Gazel 32, Beyit 4*). [zūlf-i siyāh,]

•

zulm: *Haksızlık, eziyet, kötülük.(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.*

• Zülmünden usanmış Nāzī insānlar / Bilmez misin hīç inşāf u amānlar (*Diğer 23, Beyit 17*). [zūlmünden, -üñ, -den]

• Cevr kılmaktan uşanmaz dil-rübā ‘ālem bu yā / Artırır dilde keder **zulm**
ü cefā ālem bu yā (*Gazel 3, Beyit 1*). [zulm,]

• Nice Rüstemleri pek zebūn ettiñ / Yetişmez mi **zulm** ü gāzabıñ felek (*Diğer 23, Beyit 6*). [zulm,]

•

zulm odu: *Haksızlık yapılmak, zulüm edilmek.*

• (*Kaside 1, Beyit 18*). [zulm odu,]

•

zulmet: *Karanlık II dert, sıkıntı.*

• Günlerim dönmetedir her dem şeb-i yeldālara / Mihr-i vechi ebr-i
zulmette bedīdār olmasa (*Gazel 2, Beyit 3*). [zulmette, -te]

• Giydi ‘uşşāk kare mānend-i şeb-i **zulmettedir** / Etmedi tal‘at ‘acep ol
vech-i tībānım bugün (*Gazel 25, Beyit 4*). [zulmettedir, -tedir]

• Şem‘-i bahtım yakmadı söndürdü bir an rûzgâr / Kaldı göñlüm derd ile **zulmette** hâlim pek yamân (*Kaside 1, Beyit 14*). [*zulmette, -te*]

•

zulmette kaldı: *Dert , tasa, sıkıntı içerisinde kalmak.*

• (*Gazel 41, Beyit 2*). [*zulmette kaldı,*]

•

zülûf: *Saç, özellikle yüzün iki tarafına sarkan saç bölükleri II sevgilinin saçı.*

• Bu Nâzî Mecnûnun sevdiğim her bâr / Şırma **zülûflerin** Leylâlanıyor (*Diğer 47, Beyit 8*). [*zülûflerin, -leriñ*]

• Şânelenmiş amân o siyâh perçem / Mor fes egri **zülûfleri** düzgündür (*Diğer 48, Beyit 4*). [*zülûfleri, -leri, -*]

• Ben bir güzel gördüm **zülûf** telleriñ / Mâh yüzüne döküp gider eğlenmez (*Diğer 51, Beyit 1*). [*zülûf,*]

•

zünnâr-ı sihrin: *Hristiyanların kullandığı büyüli kuşağın.*

• (*Gazel 38, Beyit 2*). [*zünnâr-ı sihrin,*]

•

zevke: *Eğlence, eğlenti,.*

• □ Biz başlayalım bezmde o hûb yâr ile **zevke** / Beyhüde varıp küyuna ağyâr oyalansın (*Gazel 23, Beyit 2*). [*zevke,*]

SONUÇ

Nâzî'nin âşık olarak mı, divan şairi olarak mı değerlendirilmesi gerektiği konusu hakkında yapılan tüm araştırmalarda bir soru işareti olarak kalmıştır . Yapılan çoğu araştırmada âşık olarak değerlendirilirken çoğunda da bu soruya cevap verilememiştir. Elimizde mevcut olan şiirler değerlendirildiğinde ise hece vezniyle yazdığı divanının büyük bir bölümünü oluşturan koşmaları bulunurken diğer bölümünü ise aruz vezninin failatün failatün failatün failin kalıbıyla yazdığı gazelleri oluşturmaktadır. Hem hece hem aruz ölçüsüyle yazmış olduğu şiirlerine bakıldığında da birkaç denemenin dışında sürekli aynı şekilleri kullandığı görülmektedir . Bunu ise Nâzî'nin şekilden çok özde ve söyleyişte aradığıyla bağdaştırabiliriz. Aruz vezniyle yazdığı şiirlerinin bir çoğunda imale ve zihaf gibi küçük kusurların yanı sıra eksik heceler ve kelimeler olduğu da görülmektedir .Eksik kelimelerin sebebi olarak Nâzî'nin elimizde müellif hattı yazmasının olmamasını gösterebiliriz.

Hece vezniyle yazmış olduğu şiirlerinde yarım kafiyeyi kullanan Nâzî, aruz vezniyle yazmış olduğu şiirlerinde ve sanat kaygısıyla oluşturduğu şiirlerinde tam ve mukayyet kafiyeyi kullanmıştır. Bununla birlikte yeni kelimeleri ve ekleri kafiyelendirmede başarılı örnekler verirken mahalli söyleyişlere yer vermesi onu diğer şairlerden ayırmıştır. Kalıcı olmasını sağlayan ise hece ölçüsüyle yazmış olduğu koşmalarıdır.

Nâzî'nin şiirlerini anlatım bakımından değerlendirdiğimizde ise hitap üslubunu fazlasıyla kullandığını , karşısındakiyle konuşuyormuş gibi seslenme ünlemleri kullandığını gördük. Bunlardan bazıları; Cânâ,Sâki, Yar, Sevdiğim , Gonca , Felek, Çeşm-i âfet, Çarh-ı bi aman, Saba vb. dir.

Bununla birlikte intak sanatından da yararlanmıştı. Bu sorular çoğunlukla cevap alma veya öğrenme amacından uzaktır.

Nâzî'nin şiirlerinde çok az sayıda atasözü, deyim ve kalıplaşmış ifadeler kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan bazıları; Düşenin dostu olmaz, Gün doğmadan neler doğar, Ciğer yapım eridi, Nice döğmez bağrın taş ile , kan içmeğe vb. dir.

Nâzînin şiirlerinin temasını erken yaşta yakalandığı hastalıktan kaynaklı olumsuz duygular oluşturmaktadır .Çoğunlukla şiirlerinde sevgiliden ve felekten

şikayet konuları oluşturmaktadır . Sınırlı da olsa bu duygulardan uzaklaşıp şen-şakrak , Karacaoğlan'ı andıran bir uçarılığın da olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bir-iki şiirinin dışında dini ve tasavvufi şiire eğilimi görülmez . Çok az sayıda hadis ve ayetlere yer verir. Onun zihnindeki Allah yalvarılan, yardım istenilen yüce bir makam olmaktan ileriye gidemez.

Diğer şairlerden ayrılan özellikleri olduğu gibi benzer özellikleri ve söyleyişleri de şiirlerinde fazlasıyla dikkat çekmektedir. Hayatı boyunca Yozgat ve çevresinden ayrılmayan Nâzî sadece medresede divan şairlerini ve sözlü gelenek içerisinde geçmiş şairleri tanıma fırsatı bulmuştur. Medrese eğitimi sırasında tanımış olduğu şairleri de şiirlerinde söyleyiş tarzı olarak fazlasıyla kendisini hissettirmektedir. Medrese yıllarında tanıdığı Fuzuli'nin onun şiirlerinde fazlasıyla etkisi vardır.Fuzuli'nin “geç , oynar” rediflerinin bire bir şiirlerine işlenmesi bunun bir kanıtıdır. Bununla birlikte diğer divan şairlerini de okumuş ve etkilenmiştir. Koşma şeklinde ve hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerinde daha çok aşıkların etkisi görülür. Bunların içinden; Aşık Ömer, Ercişli Emrah, Karacaoğlan'ın etkisi büyüktür.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda Nâzî'yi divan şairi veya âşık olarak adlandıramamaktayız. Her iki zümreye de mensup olmayan ortada kalmış bir şair olarak değerlendirmekteyiz. Genç yaşta ölümü ve 26 yaşında yakalandığı hastalık onun şiirlerinin olgunlaşmasına imkân sağlamamıştır.

KAYNAKÇA

- Akbayar, N. (2001) Osmanlı Yer Adları Sözlüğü, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Avşar, (2009). “Düşünce Alanı Merkezli Metin Çözümleme Yöntemi ve Ziya Revânî'nin Bir Gazelinin Bu Yönteme Göre Şerhi”, III. Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumu (Prof. Dr. Cem Dilçin Adına), Kayseri, 13 Şubat 2009, Bildiriler, Erciyes Üniversitesi Yayınları: Kayseri, 12-30.
- Avşar, Z. (2009). *Düşünce Alanı Merkezli Metin Çözümleme Yöntemi ve Revânî'nin Bir Gazelinin Bu Yönteme Göre Şerhi*.
- Cunbur, M. (1968). *Başakların Sesi*. Ankara.
- Dankoff, R. (2013) Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü, (Çev. Tezcan, S), İstanbul, Yapı Kredi Yay. Devellioğlu, F. (2006) Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, 23. Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi.
- Işıtman, M. (1969). *Âşık Nâzî*. TFA.
- Kılıç,E.Z.(2010), “İnsan Denen Hayvan”, s.10,Psikeart aylık dergi, Sayı:8, Mart- Nisan 2010, Şan Matbaası- İstanbul.
- Korkmaz, Z. (2003) Gramer Terimleri Sözlüğü, (Genişletilmiş 2. baskı), Ankara, TDK. Yay
- Köprülü, M. F. (2003) Türk Edebiyatı Tarihi, Ankara, Akçağ Yay
- Oğuz, M. (1992). *Yozgatlı Halk Şairi Nâzî*. Ankara: Feryal Matbaacılık. Oğuz, M. (2018). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara.
- Oğuz, Öcal (2018), Türk Halk Edebiyatı El kitabı, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Olgun, İ.; Draşan C. (1363) Farsça-Türkçe Sözlük, 3. Basım, Ankara, Murat Kitabevi Onay, A. T. (1933). *Aşık Tokatlı Nuri*. Çankırı: AGM Yayınları.
- Onay, A. T. (2009) Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü : Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı, İstanbul, H Yay.
- Pala, İ. (2004) Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, İstanbul, Kapı Yay.
- Polat, R. (1947). *Yozgat Şairlerinden Mustafa Nâzî* (Cilt 1). Ülkü Yayınları.
- Polat, R. (tarih yok). *Mustafa Nâzî Bilecen*. Agm yayınları.
- Saraç, Yekta (2006), “Şerhler”, Türk Edebiyatı Tarihi, C.II, İstanbul.

TDK, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 22.6.2022, saat 14.07)

TDK, Derleme Sözlüğü, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 03.06.2022, saat 19.13)

TDK, Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 12.06.2022, saat 17.11)

TDK, Kişi Adları Sözlüğü, www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 15.06.2022, saat 11.01)

TEBDİZ:http://www.tebdiz.com/index.php?sayfa=kul_eserler_parcalar&MyD=38de6054559b848ae902 (Erişim:25.05.2022)

Uludağ, S. (2005) Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, s. 36

Ülkü, R. (2012), “ Bir Gelecekbilimcinin Hayal Kırıklığı”, s.62, Psikeart Yerel, Süreli Yayın, Eylül-Ekim 2012 Sayı 23, Dağıtım Yay-Sat- İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Ebru Erdem ilk ve orta öğrenimini aynı şehirde tamamladı. Gölyaka Anadolu Lisesi'nden 2014 yılında mezun oldu ve Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim görmeye başladı. 2019 yılında iyi bir dereceyle formasyon eğitimi de alarak mezun oldu. Aynı yıl Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2020 yılından itibaren Sakarya'nın Adapazarı ilçesinde özel bir kurumda öğretmenlik yapmaya devam etmektedir.